

Tabla: Bible for 1 Corinthians, 1 John, 1 Peter, 1 Thessalonians, 1 Timothy, 2 Corinthians, 2 John, 2 Peter, 2 Thessalonians, 2 Timothy, 3 John, Acts, Colossians, Ephesians, Galatians, Hebrews, James, John, Jude, Luke, Mark, Matthew, Philemon, Philippians, Revelation, Romans, Titus

Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

- Share — copy and redistribute the material in any medium or format.
- Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

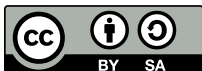
Under the following conditions:

- Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>." Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.
- ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.
- No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Matthew

Chapter 1

¹Walri Yei dekayei kena Atou, Daud nuwei, Abraham nuwei. ²Abraham ne Ishak neman, Yakob neman Ishak, Yehuda neni dokeka po plre neni neman Yakub. ³Peres plre Zerah ne be neman Yehuda, ne be nenei nenan Tamar, Peres nenei nuwei Hesron. Hesron ne Ram neman ⁴Ram ne Abinadap neman, Abinadap ne Nahason neman. Nahason ne Salmon neman. ⁵Salmon ne Boas neman, nenei nenan Rahab. Boas ne Obed neman, nenan Rut. Obed ne Isai neman. ⁶Isai ne andewapi Daud neman. Daud ne Salomo neman, nenanpe Uria kena milre delrati. ⁷Salomo ne Rahabeam neman, Rahabeam ne Abia neman, Abia ne Asa neman. ⁸Asa ne Yosafat neman. Yosafat ne Yoram neman. Yoram ne Uzia neman. ⁹Uzia ne Yotam neman. Yotam ne Ahas neman. Ahas ne Hizkia neman. ¹⁰Hiskia ne Manase neman, Menase ne Amon neman. Amon ne Yosia neman. ¹¹Yosia ne Yekhonya neman nenei dokeka po plre, ne dai po Babel kani pote yelrei peko na. ¹²Babel kani te yelrei peko, Yekhonya ne Sealtiel neman. Sealtiel ne Zerubabel neman. ¹³Zerubabel ne Abihud neman, Abihud ne Elyakim neman. Elyakim ne Azor neman. ¹⁴Azor ne Zadok neman. Zadok ne Akhim neman. Akhim ne Eliud neman. ¹⁵Eliud ne Eleazar neman. Eleazar ne Matan neman. Matan ne Yakub neman. ¹⁶Yakub ne Yusuf neman, Maria nenei do. Maria kena eselre lre Walri yei te songke nete pakai nelrena dekayei. ¹⁷Netenate te, metelrena detelro miya yena Abraham kenalre Daud kena selrei tena mebe kilrimbei selrei, neplre Daud kenalre Babel te yelrai pekona nena metelrena mebe kilrimbei, neplre Babel te yelrai peko na selrei lre dekayei kena selrei te meyowena metelrena mebe kilrimbei. Walri Yei Dekayei te Songkaye ¹⁸Da selrei tena, Walri Yei dekayei te songka yena nena a damane. Nedai na Maria, Walri Yei nenei nenan Yusuf plre banyang te mekai peko, manimba na ya pona nebe nembeina nikipai, alro mlro-mlro kena kembalri ne eselre plre neke yowe. ¹⁹Nemana, Yusuf nenei do ne detelro telreplrena neplre Maria te dia nelro ne netei paita bulre tena mekoipai, Yusuf nena mendope kukumo Maria te baiye tanen bonate ²⁰Nemane, da kalrote Yusuf mendote mekouyouna, tikimbai Man Walri kena Makaikat emi bulru lre meke sena younu, Yusuf, Daud nuwei, endiki tena dekoipainya Maria te dowu nelru wei milre mane neplrena yei douku na pe nena alru mlro-mlro kenalre. ²¹Ne yei do te seneonde nena eudote pena lru na. Yesu (Walri Yei) neplrena ne metelrena detelro pekote mekayenate telro melro nen po na. ²²Da metelrena mekembona Ma Walri kena ayeko Nabi-nabi (A keyana) te saneme pukona. ²³doutetembe, milre mbei doplre ku tenoipainya yeite tapen dena ne yei dote senon dena. metelrena nena eudote penai nelrena Imanuel. nena a mendonape : Man Walri embelre-embelre. ²⁴Ne su selrei Yusuf kute tenoyowe na sasekei nete malaikat a sanembu kate, Maria te nenei milre te douku nelre, ²⁵Neplre Maria plre na nembeina kute a tepoipai ne yei dote songke. neplre Yusuf neyei te eudote songke. Neplre Yusuf neyei te eudote pekenelrena (Yesu) Walri yei)

Chapter 2

Majus Detelro Yesus (Walri Yei Te) Se Soyute Tupai Mbuko ¹Da selrei, Yesus (Walri Yei) nepe Betlehem ne sonkaye, Yudea ne, ne mai selrei na Herodes Andewapi te neke yowe, tembe, majus detelro omo sulruna Yerusalem te miyoye. ²Ne simi yai me, mepena ne, Andewapi Yahudi detelro te sonkaye? De meyate omo sulru tanen beko neplre mande nete se so yute tupuman bo na te. ³Ne su selrei Andewapi Herodes da ate betoupuko, eu sensong mane neplre metelrena Yerusalem. ⁴Nemane, ne metelrena imam belrengka-belrengka plre mendona-mendona atung plre nime ne na ne yolrena. Ne ate nenalre betonbonate, nemane nou ne dekaye tesonkaye. ⁵Metelrena nete sani yaime, Betlehem yone, Yudea kani yekone, nabi kena semo ne damane melrou puko. ⁶Neplre, we Betlehem, Yehuda kani po ne, we yambe wena delre Yehuda kena selrai ne wena nelro Ire belren ka detelro bene tepen dena, Israel te ate nemelrena. ⁷Neplre, Herodes kuku mo majus detelro te simi puko, diye you mu nenalre, medai ne meya oto te meyowena te taimbuko. ⁸Neplre nete sane mupuko Betlehem te na ye na te, alreyowe : Embina neplre eu semote melro nenbom bena ne yei te tenen bombena ate kulra elrembe de lati telre ne yeiteteten bon de na ⁹Nepe andewapi kena ate betaipeko, ne metelrena yaye, neplre, tenen bombe, meya omosulru taim bukona nembelre-nembelre yaye yei sonkaye na nou ne tepeyowe. ¹⁰Nemane meyate taimbuko, ne metelrena kalri doplre te koya ye. ¹¹Nepe mie esute yaye, ne metelrena ne yei plre nenan Maria plre taipeko. Neplre, ne oto yenkeng te dusai me peko neplre se so yute tupai mbuko. Nemane delrati, tangke sasasi te oulrai peko ne te baite tuwai peko kembeu mane nete ate kai nelre ne sasasi olru yanko. Kemenyan neplre Mur. ¹²Neplre taei mane emi bulru ne senai me puko nekai tena Herodes ketena ipai nya. Ne metelrena nipi silre nenei yote dite naye. ATE SENAI ME PUKO MESIR TE SENAI PONATE ¹³Majus detelro nepe dite yaye, Man Walri kena Malaikat Yusuf te emi bulru ne meke sane you nu, emiwe, da yei nenan plre atu pelre senbombe Mesir te embe. ¹⁴Ne su selrei, Yusuf ku nelro Ire saseke dene neko bulru Ire ne yei nenan plre ate keplre Mesir te yaye. ¹⁵Nepelre, nepene meme nikiyaiye, wande Herodes tetepuko, nena Tuhan kena a' nabi walro Ire yuwumbonde, de; Mesir Ire delrei yeite date simitenalre Metelrena Yei Do Betlehem Na Te Tutu Yaye ¹⁶Neplrena, nedaipone Herodes bete tupuko nete Majus detelro wepansiki, ne kena selrai ulrumbuko neplre sane me puko metelrena yei do mai be selrei na. Betlehem yp plre yaye tongkai mewena nenate muku baite tutai peko, nena tena Majus detelro kena ya sasikaina Ire nime yaimbuko. ¹⁷Nemane, Nabi Yeremia kena a sena you mena : ¹⁸Aklrung be Rama yo ne, di mi te di mi naye yeweka te melro naye. Rahel nenei yei nining tena dimite dimin dena, neplre netena kena poi tena ambai nemane delrati nenei yei nining metelrena ambai Senai Me Puko Date Israel Te Menaye Na Te. ¹⁹Nemane, Herodes dite tetepuko, tewu, Man Walri kena Malaikat mesir ne Yusuf te emi bulru Ire eute kiyambuko, ²⁰Neplre sane you nu, esu emi we, ne yei nenan plre atu plre dite Israel kanite neplre na detelro neyei te tonai pona nepe dine tetepuko. ²¹Neplre, ne saseke neyei nenan plre ate keplre Israel kanite me yaye ²²Nemane, ne betopuko Arkhelaus a delre te kelrou ku tape yowe, neman Herodes kena nou te mekou puko Yudea ne, Yusuf neman endiki te dekou kuko dipetena ipai. Nemane atei mane emi bulru Ire senaimbuko, ne Galilea kani po te yowe. ²³Yusuf yo delre Nazaret ne nekeyowe nemane nabi kena a sani yai mena, detelro nete simi nayena Nazaret.

Chapter 3

(A Walrite Sanuyouw) ¹Ne yapone,Yohanes Pembabtis Yudea paun nelrote meyowe A'Walrite saneyomu. ²A te Elroyowe "Nimey yembombo Walri dia nopiyefuko. ³Nabi Yesaya kena embrulre Elroyowe,ne daina aneyome. "Detelro simbei kna A kulrung pau nelrone Elroyonde Walri yeitena nipite pendalrembe,nipite sipi mekonembe. ⁴Nepelre Yohanes mayontena Domba piyete titipuko,yomu Elre te tapeyowe,satena awe kingking te aneyowe,nyonyong nalrebuta aneyowe. ⁵Neperna,Yerusalem detelro ne kote miyaiye,nepelre Yudea metelrena neperna lati Yordan yekoburana yo bra-bra. ⁶Nepema Yohanes nete Yordan nebuta kelroyomu,nenei pekote kiya Elriyai. ⁷Nemane lati Yohanes Parisi pre Saduki detelro telreng te teyowe nete saneyomo,"we Walre tou,"sime tiyenempone wetena di pekodombuko dombukolrena tromrombombe? ⁸Netenate A sauyauna ona poitena mane tekelrenembe. ⁹Nepelre wei mendo Eina mekoipai Nepelre wei Eutena Elripai,Abraham eyei,eyei tou berangka,'Neperna de wete snawalrena Abraham kenayeitena mangwalri da olru tenayena relna deyemempaka. ¹⁰Neniadrati daselreite katu-katu o yensu bulrane sasuku. Nepelre Eu poi mekoipainya oo desenaye sing bulrate balrenai. ¹¹Telrepelrete de wetena bu kramalre Walri nipite,de dena metolre,mendena nena delre dembrena elrikoipai nenei otoelre betepelre de doipai,ne Alrumro-mro walrore neperna sing wete bute kronemle. ¹²Elri-elri sa nei mene. sapelre elriyai na noute kesonde,nepelre gandum poite sa palret kronde,yumbung te kepipainya sing bulrate tanunaye. ¹³Nepernalati Walri yei galikare Yordan te ende Yohaniste bute kronem bondena. ¹⁴Nekalrotena Yohanes baite sareyowe saneyono,nerunape we dete bute krotipoime,da kalrotena we de tante miye? ¹⁵Nemane lati,Jesus e Walri yei 7 ate saku neperna ate saneyonu,"da tena nemenasa nemedombisne metelrena telpelre kalrote yumbondena nepelre,Yohanes netetakunelre. ¹⁶Bute krombuko,Jesus (Walri yei) bu Eilre elrike,nepelre teyowe 'Walri dia tuwusuku mangWalri alru mro-mro alena awe waima mane Eubultrate meyowe. ¹⁷Nepelre,betoyowe Walri diana a kulrung elroyo, "da dadelreiyeyi nete kenabise,netena dena kena eine.

Chapter 4

(Yesus wali-wapina Wafuyone) ¹Nepelrena, Yesus airu kimbuko paudereh nerote wafi-wafina wafusonaku. ²Neperle ne kembalrete ketepuko 40 deneng pre daipre nekepuko moning tetepuko. ³Neperna wafi-wafina nete wafuyone, ate saneyonu, "wei Walri yeitena, da olre tenainaite. ete erupande oute dunai pone. ⁴Nemane lati, ate saku nepere snedina mraipeko ou mona detelro Walri nikipai, netenate Walri asna mang Walri kena embrure walrewe. ⁵Neprna mase aokunelre mro-mro yo delrete yoiyi, nue Walri koli bulrane tambuko. ⁶Nete sanayone we Walri yeitena wei eite ate kenunelre meraipekona kalro wetena, Mang Walri kembalri detelro sanenempone wete me bulrane dounai welre oto olriene krosipai. ⁷Yesus atesaneyone, dambeitena, semomeraipeko, we mang Walritena wafipainya, " ⁸Dambei lati, maze Yesus te dokunulre meko yelretelrene nepelre kiriyonu dayobulrana yo bra-bra moipelre. ⁹Nete sane yone, metelrena mete yateteure, eute dusungkone dete kapeture. ¹⁰Neperna, Yesus atesaneyone, "nalrepona mare meraipekona "Mang Walri mbeite kapnembe, nembeite kafi-kafi eine. ¹¹Nepernakaye' maze netumbuko, netenate kembalri detelro miyaye nete dikiaimbeko. ¹²Neperna nedaine Yesus betopuko, Yohanes Pembabtis nepe roukaye, ne Galileate. ¹³Sesekenelre, Nazaret te nukumbuko kapernaum te osuku nepene nekeyowe. busune. sebelum Naftali pre yeko bulrane nekeyowe, ¹⁴Nabi Yesaya kna akulrangte ymbonate. ¹⁵Sebelum kena kani, Naftali kena kani busutena nipi, Yordan disunasu, Galilea yeko bulra Yahudi detelrosi kena. ¹⁶Neko bulrane nekaina serae delrete tenaimbone nepelre detelre tete defunena yone nekenaina, ne kiya nete elremufuko. ¹⁷Nedaine, Yesus asena Walrite saneyomu nepelre Elreyewe, peko nipire brusimbe walri dia nopiyewe. ¹⁸Ne daine Yesus balika buyena Walre yowe, teyowe dokeka beserei Simon Petrus Eidone doyaine, nepelre Andreas nenei dokeka, pesoute tekriyaine, ne perou ka detelro. ¹⁹Nete simiyomi date membe dete tautembe, De mekotempone relrou detelro. ²⁰Ne reroute nepene timbeko nete taukainere, ²¹Nepelre, ne daine dipelre miyaina, neteyowe dokeka be silati Yakobus Zebedeus nuwei Yohanes dokeka. Netelrena Eieine nikiyaine, Zebedeus neneinemang, peroute poi mekoiyaiye nute simiyomu, Eite timbiko nemang ne Eibulrane. Yesuste taukeinenre. ²²Neplre, ei te dane timbuko nema plre, neplre ne be walri yei te tau kelre detelro doplre te sa meko yai me nate poye meko you mu ²³Ne daine Yesus Galileane metelrena moute Walre yowe, Sinagoge ne kirilyomu. Diya delrena Walri asnate saneyomu nepelre detelrote deyei yomu. sa busi-busi twayainaye nepelre sa busi-busi Eitenoyaiye nepere Euserai detelro telreng nelrone. ²⁴Nepelre ne akulrang peto Walreyowe siriate, metelrena detelro jane tenoyaina, Euseralraite nepelre kerasukan setan, Alra peko mendaina, nete deyuyumu. ²⁵Detelro befori balikana Dekapolisrena, Yerusalemrena neperena Yordan busurna nete Taukainelre.

Chapter 5

(Yambu Walri A) ¹Nedai detelro tereng te teyowe, Walri yei meko bulrate erike. ²Nepelre, ane nakeyowe nenu kembalri detelro nekote miyaye. Nepelre ne Ate dombuka nepelre nepe kroiyomu, saneyomu. ³Yambu Walri poi, Alru nena nikepai nemane Walri dia nenan ke nekewe. ⁴Yambu Walri poi, pelri Eine netenete nete knate mnonaimblre. ⁵Yambu Walri poi, detelro kena tepa-tepa Walri titiu Elri pare snang palre ne. ⁶Yambu Walri poi, Detelro moning te nepelre malrite telpelrete netenete, ne esrete mekonaye. ⁷Yambu Walri poi, detelro deki-diki Eine, netenete diki-dikite yatenai ye. ⁸Yambu Walri poi, Detelro kena eine mro-mrote nekende nenei dou Walrite tenembonde. ⁹Yambu Walri poi, tame akulrung te samenumelre na detelro netenete mang-mang yei mining donaimlre. ¹⁰Yambu Walri poi, detelro bzi-buzi mekoimlrena Walri dia nenei eine. ¹¹Yambu Walri poi wete detelro bukunenlre nepelre pekote meko naimlrena nepelre A peko sanenaimlrena. ¹²Kena kalrite nepermalati kalrite kombe wei nyalre delre Walri diane, nemane delrati we ambainya srune Walri ate saniyaime nemane mekoyaime. ¹³We bengko yo bulra ne, nemane lati nau bengko, bute dunaina bea betene nekoute petetena? Nou banya sa mane kenenaiey nebulrare detelro otote Walre naiye. ¹⁴We yobulrana kya, meko bulrana yo delre yena nalripai nema lati. ¹⁵Detelro singte sakonainaina temena kelropai nenei nou telrene netenete metelrena mie ei ne kiyane. ¹⁶Nemane lati, wei euna Walri kiya pol kembalrite mekoyenete kiyatelre tenai Walre wei memay mangwalrite kafenai nenlre. ¹⁷Mendona mekoipainya, de miyalrena Taurat atung nepelre nabi kna semo baite sutepone. de miyalrena baitena suspai nete yutembomdena. ¹⁸De wete noutelrena a te snamarna da yo bulra nalren dena, Walro mbeimena nepelre semo mbeimena da taurat atung nepelre nabi kna semo noure ne yumbone. ¹⁹Netenete, sime da aWalri kiya tenainate bukunde detelrote krimnemlre ne bukunamane bukunai nelre netena Walri diane kiyanuwei telre ne nekende. Neperna sune da A Walrote noure mekonde detelro site nema lati kilrinemtre, Walri diana delre te nenekaida. ²⁰Netenete de mete snamarna wei telpelre, Ahli taurat pre Farisi detulro prena yerikoi painya, we beteperna Walri dia esutena ipai. ²¹We, nepe te betoyauwe, Angkeyang kena A saniyaime detelro tena tutipainya, neperna sime aitelro te tombonena A pelre tiyeina diatena donai nelre. ²²Nemane lati de wete samamama, sime dokeka pelre A te deneimbona see nenei Eune tuanenlre. nemalati sima dokeka te pro-pro ate sanenlre na Walri asma dia, neperna sime dokeka te yane-yane te sanenlre snang dia kenenainelre. ²³Netenete we kafi-kafi sa Walri te olru kobu kronunenga dipina mendote mekumbone dokeka pelrena A'teme mekoipai Walri kafi-kafi sa olru kou yene tembono nepurna ewe dokeko pelre ateme mekopope bruseiru kafi-kafi sa te olru kou bulrane Walrite kronulre. ²⁴Welrabete, temetemekombe wete peko detelrote snaiwina nipine neme Walrembena, etenete peko detelrote elraina A pelre fiyeina bukoutena dowipai. ²⁵Nepelrena A pelre tiyeina detelro nenei kembalre detelro kotena tawipai, neperna lati olru ongko Eitena tawibai. ²⁶De noulrena Ate wete snawarle, baitena wetena tawipai nekewe totena seng pre mekoupone. ²⁷Nepete betoyouwe, kaimote dilripaina. ²⁸Neperna lati de wetesnamarna detelro milrete nepelre kenate denenenlre, kena Eine ne milre petre kaimate mekoipeko. ²⁹Wei dousui wapeneusini pekote mekoupone Alrepone ne do double baite kenunelre, Nemane Ea kalro si kembona poi lati metelrena nune nekenaye da Eukai sing bulrate kenenainelre. ³⁰Neperlati wei metelre mesu pekote mekoupona, ketepaine ne mesute baite kenei nelre, poitelre Eu Walro sinekembone neperna metelrena Eu sing diate kenenainelre. ³¹Nepete saniyaime, sini milrete baite tanembona bautena semo pelce yeninelre. ³²De wete snawarna sini mulrete baite tanembona ne kaimate mekombona. neperna detelro sime ne milrete donunumlrre kainate mekoipeko. ³³Netena te delrait, sase leemeng tena a saniyaimana nepeta detau puko, " a yeko ma-ma irena tena elripainya, a yeko tena Tuhan kena bekoune kelronambe. ³⁴Nemaneye de wetna a te santewelre: a yeko ma mana tena bete pelre elripainya, surga tante ambai surga pe Allah kena dia delre, ³⁵mbai da yo bulra tante ambai da yo bulra po nana oto engkeng, mbai Yerusalem tante ne ambai Yerusalem pe belrengkawai nenei yo delre. ³⁶Wena belrengka tante ne a yeko tena elripainya netantenatena nyua mbei mo telre we mekoipai, kulru-kulru mbai meko-neko. ³⁷Nemane ye, wena a tena, telrepelre tena telrepelrate elrewe, ambai tena ambai, kaso mena pe mase kenalrena. (NENA PEWALRING) ³⁸we nepete beto yauwe da a'asena eine elri yowena mane douw te diti date wasembe, nepelre eti te diti date wasembe. ³⁹nenate, de we kote senamalre, peko te ade tena dilri paina, nenatena sime nena we'na powai sute tombona, nemandelrati we'na powai sute delrati inulre. ⁴⁰Nena delrati, detelro si we'na mayong te diyu ne welrena nepelre donduna nena, mayong si pelre dite inulre. ⁴¹Nena delrati, we'tena sime ade te tawu kukona da mipi tiki beite walrepena, nembelre nipi tiki be'tena daite walrepe. ⁴²We kotena detelro diyunewelrena ne' kotena inulre, we'na irena. ne detelro sate donduna we'nena baitena salri paina. (Wena Yembe Detelro Te Bise Dunumulre) ⁴³We' firman tena nepete beto youwe metelre na detelro bise te dumulre, yambe detelro tena kilri telre te dunulre. ⁴⁴Nenate, we' kote senamalrena, yembe detelro kotena bise te denembe we te penenaimelrena, ne detelro-detlro a sani-sani mendo ne kelro mulre. ⁴⁵Netenete, memai Surga na yeiye mane dumbombe, nena

nenei su'te elreng kuko peko detelro tena pelre poi detelro tena pelre, nepelre bi melrondena poi detelro pelre peko detelro tena pelre.⁴⁶ nena tena, we detelro bise te we'kote denaimelre te dummulru beya poi te'we douwe? nemandelrati, detelro doi te kopilri nai na nenema kembalri delrati te mekai ye? ⁴⁷Nepelre delrati, poi te wei dokeka kote tapumu lrena, we'na meko yena moselrei? nemetena, detelro Allah tena nimepai neme tena nepete mekaiye? ⁴⁸Netenate, we yuwubomdena mane dumbombe, nemandelrati, memai surga na nena yuwupuko."

Chapter 6

(Yatemembena Kalro) ¹Walri kembalri tedetelro kena bukou nemekombena tiyeine mekombe, we wapiu simbi detelro tenai melre pelre. Nemena tema, memai siyodaiyo irena wetena pewalring pelre ipai. ²Sate imimbena wena bukouna kulrung pelredenaina satena mapipainya nena aupeu pelre danya detelro mekai namane walri ongko mielre neplre nipi yene yene nete detelro wapoite elre neplre nipi yene yene wnetedetlro apoite elre nainate, wete senamal Rena nenape walring nepete dou kaiye. ³Nepelrena, sate yate membena, metelre mesumekopukona sa milri mesu nena tena nenimeipai nya. ⁴Nepelre yene nalre puko nasa Memai tewepuko yene nalre pukona nenate. (Mendo Kalro Tena) ⁵Nepelre mendo kalrote mekombena, aupeu peu pelre danye nadetelro kenaau menatenaambai nipi ye ne tepeye neplre ongko mielre mielre nemane laiti nipitu netepaye mendo kalrote mekaye detelro nete tenai melre nate. Pewalring nepete dou kaye. ⁶Neplre laiti, mendote mekombena, dekosute embe nepelre maute dinim bombe, memai yene nalre puko naune mendote mekonembe, memai yene nalrew puko natenew ponena pewalring pelre ini welrena. ⁷Netenate Mendote mekombena, eumbainya a'tena elripainya, nena dete lro Allah pelre nemei panya detelro kena kembalri, ne wapai siki a'te delre elrenaye nena'a'te betonaye nare. ⁸Neplre, nemena tena ambai Ne-tediyipai nyone Memai wena mendo ekau na kalro dina nimei ye mupuko. ⁹Mendo kalrote mekombena damane, delrei memai siyodai wena eudo melro melro telre. ¹⁰Wena delre moi mende, Weise neke wenamane olrum bonde. Disiyo daiyo nama ne dayo bulrana nemane daiti. ¹¹Dayatena detenasa yate kemena elrikeko. ¹²Nepelre, dena peko meko yande nade sukumu ponde, nemane daiti detelro sikena peko dete meko yaine nate denete baiti suku mamelre. ¹³Dete sapi yame yatumelre pekonekrote malre, Netenate dete peko nelrolre, baite ya tumlre, metelrena kelra selro, nepelrena delrepo, nepelre mai neke wena wenambe mo, nemena mote tenonde mende. Telrepelre. ¹⁴Nepelre wedetelro sikena pekote buite sukumembom bena. Memai siyodai yolrena wenapekote baite sukunemeponde. ¹⁵Nemane laiti, detelro sikena peko we baitena supainya, wena peko laiti memai baitena suipai. (Yeko Sa'annipai Nyane) ¹⁶Nepelre, wesa'anipainya, deterlro apeu peu pelre dayena mena betena mekoi painya detelro sitenai melrena diyo saani pai. De-wetesenamalrena nepa walring nepete doukaye. ¹⁷Netenate, we, sa'ani painya tena, belreng 2te 2melre waibu supone nepelre bete bune 1suku pone. ¹⁸Nepelrena wena sa'anipainya kalro etelro si itipai, nena Memai yene nalre puko na nou nekewe. Nepelre, wena kembalri yeme mekou pukena memai tuwupuko nema pe walring qpelre ini welrena. (Siyodaiyo Lrena Sena Sate Kopltimbe) ¹⁹Wei eu motena dayo bulrana sena satena koplpri painya, peko pelre sapelre elraime na nou, nepelre bi baite siding kernaipone nemane laiti baite olru naipon. ²⁰Ne Pelre, wei eutena siyo daiyo lrena sasena tekoplri nembe, peko pelre sah pelre elripai nyanou nemalaiti bisi baitena ding keripai nya nou nepelre olripai. ²¹Wena sa sena menoune nekendena, wena kena nenoune laiti nekende. ²²"Dou neke wena eu kena sing kiya. Netenate, qwena dou poitena, metelrena daeu kiya laiti nekende. ²³Nemane laiti. Wena dou peko tena, metelrena daeu neko dumbone, nemane laiti, wenalre kiya dekende taye wnena neko dupuko, neneko nekotelre dupoko." ²⁴"Detelro si kembalri te tuamai besekle kenane nemekoipai, nenatua mai site kena bisete dene nelre site kilri tenene Ire." (Yelreutena Dekoi Painya) ²⁵Nena tana De-wate sena malre, da yelreu tena dekoai panya, beyate we anembe nepelre beyate we anin simbe, nemane laiti wei eu tens, beyate wetitim be. Da yelreu neke wena mai telre nekewe sapelre na elri kai pai, ne mane laiti eu neke wena mayong pelrena elri koipai? ²⁶Mang nona awetetembe sapelripai, eu olripai, Sa eitena koplpri pai. Me mai siyodai lrena nete sate yatemu, we nembelrena elri koipai. ²⁷Sime wena nelro ne dayelre u kalrone nena mai mbeite nembultrote alron suku? ²⁸Nepelre, mayong kalro 1betepelre yelreu tena dekoai panya? Bunga bakung poulnelrone tepai netetembe, beyamane belrawe, nekembalri mekoipai nemane laiti oninipai. ²⁹De-wete sena malrena Salomo nena moi bulrane nekewe na nena euna nayong titi wena di keme pau nelronetepai namena titipai. ³⁰Nepelre, sepo pau nelrone, menaya tepeye wambeya sim bulrute balre naitine. Netena Allah moi dopelre temekowe, wetena kaso bete pelre. ³¹Nemane daiti, da yelreua tena elripai nya. Beyate ane Malre? Beyate ane masini? Mbai beyate titimolre? ³²Nete nousiri nosirina nenate ulreye neplre Memai siyodaiyo lrena nemi yemupuko we daiti nemena mendote te mekau. ³³Nepelrena, memetelreutena Nena mai pelre delre pelrte ulrembe, metelrena nena wena bulrete alronin sinde. ³⁴Neplre laiti yambe ya tena yelreu mendo tena mekoi painya yambe tena yelreu mai telre nekewe, neyapelre nei kalro pelre moi neke wena."

Chapter 7

DETELRO KENA PEKOTE WE TIYEIKOI PAINA ¹Detelro si kena we ti yei koipai na. ²We nena te tiyei kondena, nena delrati we tena nemandelrati tiyei naikonde. nepelre, we' tuwalrena wena selrei, neman delrati we' kotena neman tuwanai welre³Nepelre, beyatena dokeka si kena douw kese te tine, we'na douw kese douna delrati, nekewe? ⁴Beyamane, we, na dokeka te sanunulre douw kese we'na douw lrena de' baite dotulre, nena we' na douw na douw kese delrati nekewe? ⁵We' detelro nalre-nalre, we' na douw kese te baite dowe, nepelre we' na dekeka kena douw kese we' baite diuwe. ⁶We' sa' sena melro-melro yoku kotena apiana, mbai opo kotena be' eite se' delra te tinggelripaina, nepelre oto nena titauwnai, nepelre bulrunai pone we' te bete-bete besnai pone.DIYIWE, DUWEWE, NEPELRE BAPEWE ⁷Diteyiwe, nepelre nena we' tena inai welre, duwewe nepelre nena, tena we' douwe, nepelre bapewe nena tena we' tena mauw tuwu naisini. ⁸Nena tena, detelro mbei-mbei diyinaina, nenate ne' ye dondu, nepelre dewenaina nena delrati ne' donaiye, nepelre, mauw te bapenaina ne' detelro tena mauw te tuwunaisini. ⁹Nemena tena, we' na nelrolrena dimi n' eine yeiye piyeuw te diyii youw ne, nenei te neneiye yeiye te olru te ikinelre? ¹⁰Nemandelrati, nenei yeiye ka' te di yi youne, mbai nenei yeiye kote walre te ikinelre?¹¹Netenate, we' detelro nalre-nalre, beyamane, wei yeiye kote sa' bu poi-poi te yatiye mena mane, neman delrati, wei Memai surgana, Ne' kote we' di yunulrena, we' kotena, ne' sa bu poi te inewelrena." A TUNG NENA MEMETELRE ¹²Nemandelrati, we' na kena lrena detelro si we' te dikinai welrena, detelro si tena delrati we' netena dikimulre. ¹³Mauw kekelre we' esute yalrewa, nenatena, mauw kulra pelre nipi delre nena peko kotena, nepelre da nipi tena detelro telreng esute yalrenaiye. ¹⁴Nemena, mauw yelri koipai pelre nipi keke nena Walri kotena, nena detelro telreng mbai yalrenai.A'TIYEITE A'KEYANA NENA A'PEUW-PEUW TE DANINA ¹⁵Nena delrati, A' keyana a' peuw-peuw na, domba mayong te titinde we' kote mendena nenate tiyeine nekewe, dalrena melrena yoku selraina. ¹⁶Dalrena, o' na nenalrena we' nimeyembe, nenatena, detelro anggur na' tena sa siye-siye nelrolrena kopilri naiye, nepelre, ara na' te onung siye-siye nelrolrena kopilrinaiye? ¹⁷Demandelrati, o' no poitena, nena na' mekondena poiye, nena o'na peko nena na' mekondena na' peko. ¹⁸Beyamane, o'no poy nena na' peko te mekonde, nepelre o'no peko beyamane na' poi te mekonde. ¹⁹O'no beim bei na' poi tena mekoi paina nena baite desenaiye sing eite balrenaiye. ²⁰Nenate, na' lrena we' nimeyembombe. ²¹Mbai, metelre na detelro de' kote simi nai telre, Tuhan nena kerajaan surga te esu te naiye, nena delrei Memai surga na nenei kembalri te mekondena nena surga esute ende. ²²Ne ya tena detelro telreng, de' kote sanenaitelre, Tuhan, Tuhan, mbai we' na eido ne a' keya te sani yamelre, nepelre, alru peko-peko te we' na eido eine seki yande nepelre kembalri te we' na eido eine mekonyande telreng dopelre?' ²³Netenate, ne' kote, De we' kote na bete mena pelre nime poi, we' kembalri peko te mekoyauna, De na lrena baite embe!""²⁴"Netenate, metelre na detelro De' na a' elralrena te betonaiye nepelre nena te mekoinai ye na neman detelro nolruna, nenei mie te olru bulrane yemi kenelre. ²⁵Nena, bi melrondena nepelre bu me mendena nena alru sekendena ne mie pelre bai tena bulrutipaina nena ne mie olru bulrane emi kena lrena. ²⁶Nepelre, detelro mbei-mbei De' na a'te betonai nepelre kembalri tena mekoipaina nemena detelro pelro-pelro nenei meite kisi bulrane emikenelre. ²⁷Nena bi melrondena nepelre bu me mendena pelre alru sekendena, ne mie ate nepe bulru tuku, nepelre se dopelre. ²⁸Nenate, Yesus a'te nepete saniyomu detelro telreng kembeng te bitiyaiye, ²⁹Nena Yesus kena a' kilri yomuna detelro wake delre tena mane nepelre ahli-ahli Taurat tena mane nepelre ahli-ahli Taurat tena mena ambai.

Chapter 8

(WALRI YEI SISO NA DETELROTE POYE MEKOMBUKO) ¹Nepelre Walri Yei meko bulra lre a'te meyowe, detelro doplre nete taukainelre. ²Tiyaye, siso na detelrobeisika nekote meyowe, nena bekoune yengkengte dusingkeko, neplrenakaye saneyonu, tuan wena kenalre dinyenakaye we dete poye mekotuponde. ³Nemena kaye, Walri Yei nena mete nunsuku nete meye kelrouku, saneyonu, de kena te denlrena, poye duponde. Ne suselrei lati, siso na detelro nepe poye dupuko. ⁴Neplrena kaye, Walri Yei nete saneyonu, dou te poye tewe, we da atena detelro sitena bete pelre sanipainya, nepelre e'we wena e'ute imam kena bekou ne kilriuponde, nepelre sa bupoite Musa saneyomuna mane nete tlreplrete e'lenaye. ⁵Nepelre Walri Yei Kapernaum te yowe, nekote perwira simbei meyowe, Ne'te diyiyounu. ⁶Neplrena kaye saneyonu, tuan dena kembalri detelro miye'ne tenowenaoto mendai denaipeko, pe'ko telrete tuwanu. ⁷Nemenakaye, Walri Yei nete saneyonu, "De metlrena nete poye de'yetembonde. ⁸Nemena kaye, ne perwira ate sauku, nakaye saneyonu, "Tuan, denalre tuwanalrena we dena miye tena ipainya, netenate amote sanetuponde nepelre dena kembalri detelro poye dumbonde. ⁹Nepelre, de nekalre, nepelre dena ana pelrayopelre. Nemenakaye de simbeite saniyanalre, "Ewe" ne nepe yowe, nepelre si delrati, "Mewe" ne nepe meyowe, nemane delrati dena kembalri detelro. Da sate mekowe, neplrenakaye ne nepe mekoyowe. ¹⁰Nepelre Walri Yei ne ate betopuko, ne eute titeyekuko. Neplrenakaye ne detlro nete taukainelrenate saneyomu. De telrepelre nate wetw senamalre, De Israel detelro nelrona kena telrepelre betepelre mena tupeyipai. ¹¹De wete senamalrena, dopelre bete omolre wailre (anasulre yepalre sulre) menaye nekenaye sate Abraham, Ishak, Yakub Walri yo na pelre anenaye. ¹²Nepelere lati yei nining yo bulrana nekobulrute yelronaye. Neplre alrate senaye, dimite diminaye. ¹³Nepelre, Walri Yei pelra belrangate saneyonu, Ewe, beyamane mekondena ne wena tlrepelre bulra mone nekaye. Nemenakaye, ne su selrei delrati nena kembalri detelro poye dupuko. (PETRUS KENA NENA MUTU PELRE DETELRO DOPLRE PELRE DE YE YOMU) ¹⁴Neplrenakaye, Walri Yei Petrus kena miyete yowe, nete yowe, Petrus kena nena mutu anetenoyowe, samekombuko. ¹⁵Nemenakaye, Walri Yei ne nameng kena mete kelrouku nepelre Walri Yei te dikiyonu. ¹⁶Nepe denete meyowe, detelro dopelre alru peko-peko kelrokumulrenate yatekaimelre Ne kote miyaye, nepelre ne ambeimo, alru peeko-peko te baite sekeyomu, nepelre emukuna detelro sa nate deyeyomu. ¹⁷Netenate, nabi Yesaya kena a saneyomuna nepe noulre mekombonde. (yuwumbonde) "neye ena kani-kani pote elrentinde. nepelre ena sa mekaimena delreatite elrentinde. ¹⁸Nepelrenakaye, Walri Yei teyowe, detelro dopelre nete yembeibeko. Ne bu disute neyenate saneyomu. ¹⁹Nemenakaye, mendona-mendona detelro simbei meyowe nete saneyonu. Kilri-kilri pelre kilrimena detelro We menoute ewna de wete tawtelwre. ²⁰Nepelre Walri Yei nete saneyonu, serigala nenei amburupelre nekewe, nepelre awe mane mane welrayena nenei nalre, nepelre, Walri Yei nena belrengkate sansindena now ambai. ²¹Nena ototouna delrona, simbei nete saneyonu, "Mang Walri Wai, dete tautuponde memetelrete telre delrei memaite pelretembonde. ²²Nemenakaye, Walri Yei nete saneyonu," Dete tawutulre. Nepelre, detelro soweyowena, nepene nenei detelro nete kanine kelronaye. ²³Neplrena kaye, Walri Yei ei bulrate sakonelre, nena ototouna nete taukainyelre. ²⁴Nepelre, tiyaye, Alru delre sekepuko meyowe nepelre nau nena eite pelremutuku nemane ye, Walri Yei kutetenoyowe. ²⁵Nepelre, ototouna Walri yei kote miyaye, nete yeng keraingsiki, saniyane, mang Walri wai, dete poye mekomuponde, ne nete saneyomu, "Beyamenapote we endikite dekaukuko, wena telrepelre ambai? nepelrenakaye, ne emike alrute malrentuku. ²⁶Nemenakaye, ne nete saneyomu, "Beyamenapote we en dikite dekaukuko. wena telrepelre ambai? nepelrenakaye, ne emike alrute malrentuku. ²⁷Nemenakaye, detelro kembangte bitiyaye nepelre elriyaye. ne beyamena detelro sate, alru pelre bu pelre nete betaimbeko. ²⁸Nepelrenakaye, Walri yei, bu disute yowe, Gadara yote yowe detelro beselrei alru peko-peko kelrokupelrena nete tupe'yekeinyelre ne bulrebulrare kiyate miyaye malrisa selrainatena mane, nepelre ne nipitena detelro sipelre yalripainya. ²⁹Nepelre, tiyaye, ne alrate seyaye, elriyaye, "Wembelre dembelre beyamena kalrote elremalre, Walri wai kena Yei." Beyamena pote we miye nenei selrei nemeye, we dete pekote mekomuponde. ³⁰Nepelre, baibetena opo delrona sate duweyaye. ³¹Mase delrona nete diyiyaney, nakaye saniyane, we elreupondena dete sekemuponde, de opo delrona kena bulrute malre. ³²Nemenakaye, Walri yei nete saneyomi. "embe" Nepelre ne diyate miyaye opo delrona kena bulrate yaye. nemenakaye, ne opo delrona etu yelre buyeite seyoye notitiyaye. ³³Detelro opo delrona sema pelre nikiyayena, nenei eute senoyaye (Tenuyaye) yote esute yaye, emukunate saniyame, nepelrelati detelro alru peko-peko pelre kelrokunulrena. ³⁴Nepe tiyaye, diyate miyaye Walri yei pelre tupeyiyaye, Nepelre ne Walri yei te tiyane, ne diyiyaney nepelre baite ende.

Chapter 9

WALRI YEI PEKOTE BAITE SUKUMBUKO NEPELREMENDAINA DETELROTE POYE MEKOMBUKO ¹Nepe, ei bulrate sekaipeko, Walri Yei nenei yo budisunasute yowe. ²Nepelre, teyowe, mendaina detelro ku awlra bulrane tenoyowenante. Doukainyelre yaye nemenakaye nena telrepelrete temupuko, Walri Yei mendaina detelrote saneyounu, "Wei [wena] kenate dusungkonde, delrei Yei, wena psko nepete baite sukuwupukalre." ³Nemenakaye, mendona-mendona detelro si nenei kenabulrune elriyaye, "Da detelro apekote elrewa !" ⁴Nemaneye, Walri Yei nena mendote nepe nimeyumupuko, Ne saneyoumu, "Beyamanepote mendo pekote wei kea bulrune mekauwe? ⁵Beyamane apoite santeweponde, 'Wena pekote baite sukuwukalre,' mbai, 'Esuemime nepelre oto te ewe' ? ⁶Netenate, we nimeyenembombena da yo bulrana Walri Yei kena delre re detelro kena pekote baite sukunemlre." Nepelrenaye, Walri Yei mendaina detelrote saneyoumu, "E'su e'mime wei ku awlrate e'lretune, nepelre dite ewe !" ⁷Nemenakaye, ne e'suemike nepelre diteyouwe. ⁸Nepelre, detelro dopelre nena kembalri mekopukonate tiyainye, kembengte bitiyaye, nepelre Mang Walrite kapiyainye. Nena kembalri delre detelro kena nelrone mekopukonatenana.(MATIUS PAJAK KOPLRIYONUNA WALRI YEI TE TAKUNULRE) ⁹Nemenakaye Walri Yei nepelre dite yowe, Ne teyowe Matius pelre simimbukona detelro, pajak kopriyonuna nowne nekeyowe. Nemenakaye, Walri Yei nete saneyoumu, "De te tawutulre." Nepelre, Matius e'suemukunakaye Walri Yei te takunulre. ¹⁰Ne suselrei Walri Yei nekeyowe sate ne miye'ne aneyowe, teyowe, pajak plre kopiranyena detelro nepelre peko pelre mekayena detelro miyaye, nepene nikiyaye sate Walri Yei pelre Nenei ototouna pelre sate nembeiye aniyaye. ¹¹Nemenakaye, Farisi detelro kembalri mekoyowenante tiyanye, Nena ototounate smiyanye, beyamenapotenante wena kilri-kilri pelre kilrimuna detelro, "Nepelre detelro peko pelre mekayena detelro, pajak plre kopilranyena detelro pelre sate nembeiye aniyaye?" ¹²Nemenakaye, Walri Wai ne ate betopuko, nete saneyoumu, "Sa mekoipanya detelro tabib tena duweipa, samekaimena detelro ye tabib tena duweipe. ¹³Netenate, embe nepelre poye olronembombe, 'De poite mekomenante kenate danalre, doitenana ambai,' netenante demiyalrena detelro poitenana simipai, Depe detelro peko kote miyalre.ADELRE ANIPAINYA KALROTE SIMIYOUNU" ¹⁴Nemenakaye, Yohannis kena ototouna Walri Yei kote miyayenakaye simiyanye, "Beyamenapote dembelre Farisi detelro pelre puasate nikiyande, nepelre Wena ototouna puasa tena nikipai?" ¹⁵Nemenakaye, Walri Yei nete saneyoumu, "Baynyang do nembelre nembe'ye nekayena, baynyang te taukanelre miyayena yo kena sete tuwayanye? Nepelrena, neya dounenelre mendana bainyang dote nenalre baite dounainelre, nepelrenakaye ne puasate nekenaye." ¹⁶Detelro mayon sumu baite besaipekona, mayon nemene tike'ipai, nemane mekonaiponde, mayon nemene tikeinainbondena, mayon sumute baite besembonde, nepelre besaipekona nou delre dumbonde. ¹⁷Nepelre, detelromanipana anggur yansina tengke ye'itena dilripainya. Nemane mekonaipondena, anggur tangke tiye'naiponde, anggur tangke pelre pe'ko dunaiponde. Nepelre, ne anggur manimpana pelre semate bebenamane nekenaye."WALRI YEI DEYEMBUKO NEPELRE PIYE MEKOMBUKO" ¹⁸Walri Yei nekalrote nete saneyoumu, tenembe, detelro mbei ibadah miyene belrengkate nekewena meyowe, nepelre Nete yengkenge dusunkuko, nepelre saneyounu, "Dena yei milre manimba tetepuko. Netenate, mewe wena mete Nena eubulrane kelrouponde nepelre ne deyembonde." ¹⁹Nemenakaye, Walri Yei saseke ne detelro te taukunulre, nepelre Nena ototouna lati. ²⁰Nepelre, tiyaye, milre be'iska mai mebe sunabepelre nikite mekoyouwena Walri Yei kena e'utoute metosulre youwe, nepelre Nena mayon tute meye kelrouku, ²¹neplre ne milre nenei eute sayounu, "De Nena mayon tumote kelroutelrena, de nepe poi duteponde." ²²Nemnakaye, Walri Yei bulrungsuku ne milre te teyounu, nekaye saneyounu, "Wena kenate ane dusungkonde, dena Yei, wewi telrepelre, wete poiye mekowupuko." Ne suselrei lрати, ne milre poiye dupuko. ²³Nemenakaye, Walri Yei, walri ongko mie' belrengka kena mie' teyowe seruling pelre mapiyayena nepelre detelro-detelro tenoyouwena pelre nena palrimena pelre beyowe, ²⁴Ne nedetelro saneyoumu, "Ne yei milre titipai, neme'ye kute tenowe." Nepelre, ne Walri Yei deye diyanyeng. ²⁵Nepelre, detelro dopelre'te se'kemupuko diyasute miyaye, Walri Yei esute yowe, nepelre, neyei kena mete kelroukku, neplrenakaye ne yei milre nepe saseke. ²⁶Ne a dusupuko yote-yote walriyowe.WALRI YEI DETELRO BESELREI DOU BISE NATE DEYEPUKO" ²⁷Neplrenakaye Walri Yei nepelre dite yowe, ne detelro doubis'ena beselrei Nete taukeinyelre alra mopelre se'kimiyoye, "Daud Yei, detena kena bis'e dipeng." ²⁸Ne pe ne miyete esute yowe, dow bise'na detlro beserei nekote miyoye, nakaye nete simiyopu, "De damena kembalri te mekalrena we trepelretena elrauwe?" Ne, Nete saniyanye, "Ya, Mang Walri wai !" ²⁹Neplrenakaye, Walri Yei, nena dow bulrane mete kelroupuko, nete saniyonu, "Byamena tu kilrindena [mekondena] nena wena tlreplre telre b'ulra mone nekaye." ³⁰Nemenakaye, nena dow nepe kiya te tiyoye. Walri Yei nete asete tayomu, "Doute poye tembe, da kembalri mekopukalrena detelro sibete pelrena tena nime'yipainya." ³¹Nemenakaye, ne diyate yaye nepelre Walri Yei kena ate e'mukuna yote saniyayme.WALRI YEI ATUNA DETELROTE DE YEMBUKO" ³²Ne dobe nepe diyate miyoye, tiyoye, detelro atuna detelro alru peko-peko kelrokunulrunate Walri Yei kote miyaye. ³³Nepe alru peko-

peko sekembuko, ne detelro atuna nepe ate elreyowe. Detelro doplre kembe'te bitiyaye, "Nakaye elriyaye Israel na da kembalri bete pelrena itipai nikiyande." ³⁴Nepelre, Farisi detetro saneyumu, "Alru peko-peko kena delre polre ne alru peko-peko baite se'keyoumu." EUTE DUNAYENA DOPELRE, KEMBALRITE MEKONAYENA KEKAU BETE³⁵Nepelre, Walri Yei yolre-yolre walre yowe, Nena Walri ongko miyene sinagoge-sinagoge nete kilriyomu nepelre asena Walri saneyomu Injil Kerajaan, e'metelre sa nate de'yeyomu. ³⁶Ketika Walri Yei ne detelro doplrete teyomuna, Nena rasa kasihan kepada mereka karena domba gembala ambainya mane. ³⁷Nepelre Ne nenei ototoute saneyomu Nena murid-murid, "Telrepelretelre, eute dunayena, dopelre nena kembalrite mekonayena kekaubete." ³⁸Netenate, Walri waite diyinembe, Ne nenei eu pelrena detelro, kembalri detelro mekombonde menaye."

Chapter 10

Yesus Gembala wari yei Poi ¹Wari yei, nena oto touna mebe ye bepere simme poku. nete wake te ikemere aru peko-peko te baite sekenaimmere poi te yai te nai, nena sa nena eu serai poi dunai ye.²Da eido nena akiana mebe ye suna bepere: memetena, Simomai Petrus eido simaine, Andreas nena dokeka, Yakobus Zebedeus tenayei, neperna Yohanes nenei dokeka, ³Filipus, Bartolomeus, Tomas, neperna Matius Sa kopri-kopri na, Yakobus Alfeus kena yei, neperna Tedeus, ⁴Simonmai Zelot detero, Yudas Iskariot wari yei te naitemokopuko.⁵Wari Ye nena a keyana te sanumupuko, nete ate ikemere," Detero sikena nipi tena ipaina Samaria yote embe, ⁶Domba-domba norote embe ne sere-sere mekaime Isreal nerorna. ⁷Ya embena, ate damane sanembe, 'Nou Mero-Mero Nopiyepuko'.⁸Sana detero te poi te nepe taime, tete detero te nepe yereu te taime, siso detero te poi te taime, arupeko te baite sekaimme. We nemeiyatembe, nete nemei imembe. ⁹We Emas, tena doipai waripai perak, si nekona tembaga wenasepai ere bekupukena yene douwaro, ¹⁰netenate tangke tena doipaina, si nekeuna mayong beserei, oto ere, neperna otana kembari detero nena bisene anewe.¹¹Yo_yote, esute embena, Poitre tembe sing detero terperna esune nekaye nepene nekembe wande nousite embe. ¹²Mie esute embe na Poi a te sanembe. ¹³Ne mie, wate kenane erenaipona Mai kena poi, nena borate ende, ambaina, wena poi weiburate datemende.¹⁴Detero sing wotena kenadipai, neperna wona a tena betoipai, we nenamere neperna neyore baitemembe otobase te tekrebombe. ¹⁵De telprena a te nepe senamare neiya dondumendena, Sodom Gomora pernamane ne yo wake nepe suwepuko." Se Pena-Pena Nena akiana Tuwanainere.¹⁶" Tembe, De Wete Nepe Sanumupukare Domba mane yokuseraina nero te embe. Natenate, waremane dumbombe kena awayakro tenamana dumbombe. ¹⁷Detero si tena, tiyeine sema te nekembe wate Sanhedrin kena burate sarnaipone neperna wote penenaiwere nenei sinagoge-sinagoge ne. ¹⁸Wete nepe yetenaimere yo brengka kena bukoute raja kena bukoute Dena eido tante, dakambari netebrunemere tou sisi late tenayei.¹⁹Wete, detero sikenaburaute sarnaipone, mendo tereng-terengtena mikoipaina beya a te erupone nesusreine mendokyanaihone a te ereuna. ²⁰Newarotena we a eripai, nena Mai kena aru mero-mero wena embruburana ate erewe.²¹Dokeka-Dokeka te sarembone teteburate ende, memai yei te sarembone yei nining burnaisine nenei nemang-nenang te a te denainere tutunaimere. ²²Wete detero peko te ernaipone Denaaido tante, netenate sing denaaidote mesuwesuwe korondo tapende tutenaya nelati poi te dowende. ²³Yo bisikane wetetutuyaimme sembombe yo site embe de telprena a te wete senamare, we nekotena Israel nekaina yo tena ipai wande Wari yei datemende.²⁴Oto touna nena guru te na ana titai paina, newaro lati kembari detero nenei tuamai tena atena titaipaina. ²⁵Newaro tena oto touna guru mane ewedupiyowe nena sute mare temare kembari detero tuamai mane ewe dupiyowe Beelzelbul, mie detero nenei miedeko peko mane nekaye." Mai Mang Wari te endiki te dekomane detero yei tena endiki tena dikoi Paina. ²⁶Ne tena te, we netena endiki tena dikoi paina be a sa te dinenaipone meterna baite tuunai si nekeuna yetere nena muku nimeipai ²⁷De wete nokoburu beya a te saniyamare, nena te kiane a te sanembe. Be a sa wena buntukeyi ne betupukena, nenate meyang burane sanumure.²⁸Ena eu te tutunaimere ediki tena dikoi paina, nena ena Wari tena tutipai, neperna Mai Mang Wari te endiki te dekomane Ne nekeuna ena Wari pere ena da eu kanipo pere neraka ne baite. ²⁹Awo bisi-bisi beserei naite mekomapone doi besika mote doumare? besikamena kanibura tena diripai ³⁰Nemelati, Belrengka nyua merelrena mete denaipone, ³¹netenate edikitena de koipaina, we mang walri kna bukouna me dopre te beiyi di awe bisi-bisi yei prena yerikoipai." (Yesus Wei Telpelre etelrosikna Bokoune Saloewe)³²Netenate, detelro sime dena eidofe detero kna bukoune sawendena, delrei memay Walri diana lati sawende. ³³Nemane lati sime dete detelro yei kna bokoune baite sa nendena de lati netenar delrei memai walri diana kna bakouna A Sawipai." (Walry yei mel mendo da Yoburate me Yowe)³⁴Wena mendone mekauna de miyalrena teme akudrung te dayoburate dokalre miyalre, de miyalrena teme a kulrung tena ambai, nekalrotena meteka yemoma. ³⁵Netenate, de miyalrena yeidote memai kna eu yelre sere-sere netemelra, nepelre yiu milre te nameng kna eu yelre, yei milre te nenang mentu kna eu yelre. ³⁶Nepelre, kilri yembe detelro nenei mie deko lrena. ³⁷sime nenei nenang pre kena bise kasote denenelrena nei kna na detena knabisa ambai yei milrete ke bise kasote detena ambai. dena bukouna yerikoipai. ³⁸Nepelre, sime dena olru se ose eltipaina nepelre dete tawipaina netena de nimeipai. ³⁹Sime Eu nul rute eune Singkrimbonde tapendena, yambe lati eunulru narembonde, nepelre sime de tante eunulru nalrembona yambe lati nekoute donunulru.(Nyare Mangwari knalre)⁴⁰Sime wete yatememelre, dete dokutelre, sime dete dokutelrena, dete dayobulrate fiyekuko miyalrena doku nenelre. ⁴¹Sime walri akyano te walri akyana eidone do nunulre, nepelre walri akyana tena nyalrete dondu, nepelre, sime telpelre detelro te, telpelre detelro kna eidone dunelre telpelre detelro tena nyalre yatenda.⁴²Nepelre sime da yei nining kna nelrone humarina bute yinenelre bu bilring ke kenteu beimo walri akyana kna eidone,de noulrena ate snawalre. Netena nyalre sa nenelrena nalripai.

Chapter 11

¹Yesus Nenei delrona mebe be pelre tena a saneyoumena te a tu te ketepuko, nepelre beiyu youwe yosine ke kilriyouwe nepelre a Walri te yolre-yolre ne ke saneyouwe. YESUS PELRE YOHANIS PEMBAPTIS PELRE ²Da selreine, Yohanes nedaine, Ongko mie na ne, Kristus kena kembalri mekoyouwe na tena te betoyouwe, nenei delrona lre a te mekoyouwe ³Netena a te simiyouwe, "We ye nepete miye, ambai si te nemaye temalre?" ⁴Yesus a te sauku nepelre nete a te saneyoume, "Embe nepelre Yohanes te senembe beye a te betoyoume nepelre tiyouwe, ⁵Bise na dou te tiyai, medaina oto te keweraye, kusta na sa ne poi duyaye buntukei tu na a te betoyaye, tetena date sakekaye, nepelre detelro syang-syang ko te A Walri te saneyoume. ⁶Nepelre detelro de tante neye a te na balripai poi nema nemo." ⁷Nepelre, baite yayena selraine, Yohanes tena a te detelro dopelre te Yesus saneyouwe, "Di pau tenouna ne beyasa te embe tenembe nate? sulru no te alru ye dite date salre wena te? ⁸Beya te embe tembenate? Mayong piyambainya te titipuko na detelro? Mayong piyambainya te titaina detelro andewapi kena diya delrene nekai. ⁹Beya te tembena te youwe? A Walri te sanemungna detelro? Nemanee, de we te santewelre, ne detelro nena delro nebi kena bulrana sune. ¹⁰Netante sate, ne detelro netena a nepete melroyaye: 'Tewe! wena besune dena a detelro te sanembukalre, wena besune we tena nipi te botinde.' ¹¹Da telrepelre lrena a te wete senamalre, milre jei senaimena nelrolrena, Yohanes Pembaptis mena detelro si mena kiyai pai. Nemaneye, surga diya na sa kiya nuwei bete mo, nena delre nembelrena bulra na su na. ¹²Yohanes Pembaptis kena selrei lre nepelre daselrei te miyowe, surga dia ne alrma dopelre na tu te tuyainye, nepelre kena alrma pelrena detelro nete alrma-lrema ye mekoyayeime. ¹³Netante sate, nabi metelrena mane nena A Tung A Yeko Yohanes kena selrai ne saneyaimae. ¹⁴Nepelre, ne te doumbena tena, ne Elia we kote mendena nepe. ¹⁵Simi a te betondena buntukei pelrena, a te betonde. ¹⁶Nemane ye, de ye daselrei na detelro tena beya sa ne nete alretenalre? Nena yeko yau diya nelrone jei nining nekaina mena, nenei yau-yau na te simaye, ¹⁷Nepelre a te elraiye, 'E wetena sulrumbuka te mepande, we busye koipai. E yepi te dimande, we dimi dimipai. ¹⁸Yohanes miyowe sa anipai tante, nepelre naye bu anisipai, nepelre a te elriyaye, 'Ne te alru puko kelrouku nelre.' ¹⁹Nemandelrait, Detelro yei miyouwe na ne sa te aniyouwe nepelre bu te anesuku, nepelre a te elriyayenate, 'Tembe, sa yoku pelrena detelro nepelre bu mau-mau pelrena, pajak pelre duwaina nena yau-yau na nepelre peko pelre mekaina detelro belra-belra. TELREPELRE TENA ELRIPAINYA DETELRO TE A TUNG ²⁰Nepelrena nena poi mekoyoumena nepelrena datena bulrusipainya tena na yo-yo te Yesus a peko te saneyoume. ²¹Khorazim, we peko telrena! Betsaida, we peko telrena! poi tu meselreibei wena nelrone mekoyalre nepelre Tirus pelre Sidon pelre kena nena, ne ye nepete kanate dusaipouwe dimite dimaina mayong te titaipouwe nepelre tipapelre. ²²Ne a tena, tu tena a yeko mendena tena de we te a te senawalre, Tirus pelre Sidon pelre sepena-pena tena nemeye elreneitine we ambai. ²³Nepelre, we, Kapernaum, we te mano kelra ne senai ye? Ambai, te te detelro kena nelrone we osune ewe, wena nelrone poi mekoyalrena te Sodom ne mokoina, ne yo daselrei tena nemeye nekaye. ²⁴Ne a tena, de we te a te santewelre tu tena a yeko mendena, Sodom kani sapena-pena nemeye elrintene we ambai. DETELRO YESUS KO TE MAYE NA TENA PENA-PENA TU ²⁵Ne su selreine Yesus a te mekoyouwe, "De we te kepawalri, mena, Mang kelra pelre Mang selro pelre kena bulra lrena Tuhan, tiyei pelrena detelro nepelre mendo pelrena detelro kenalre metelrena mane weye nalrumbuke, nepelre yei kiyanning kena ne kiyambuko. ²⁶Ya, Mang Walri, nemane tu wena bekoune kena te dinye. ²⁷Delrei Memai Dena ne mukuna mane kelroupuko, Nepelre, detelro simena yei tena nimeipai, Memai nembeimo, detelro simena Memai tena nimeipai Yei nembeimo nepelre detelro sime Yei nena kena nete sanende ²⁸Dekote datemembe, sewaitengmena nepelre se dopelre pelrena, metelrena mane, nepelre De we te pena-pena tu itewelre. ²⁹da se pelrena sa mekoyalrena te elrutune, nepelre denalre alromembe de tepa-tepa na tena nepelre kena kani-kani, nepelre wena eunulru ei na tena ye nekende. ³⁰De kelro ya malrena se pelrena sa pe nemeina sa nepelre dena sepelrena sa pena-pena.

Chapter 12

(Yesus Dalrena Tuhan Sabat Ya Bulratena) ¹Ne ya selreine, Yesus Walre yowe sabat yane gandum emilre yalreke ne nei Murid-murid moningne, nepelre ne gandum nate nepete okoyaiye nepelre ne aniyaiye. ²Nenadelrati, Farisi detelro nena te tiyaiame, ne ne kote saniyaine, "Beiti, we'na Murid-murid di beyate mekaye nena nolruna te mekaye da sabat y. ³Nenate, yesus nekote saniyomu, "ambai nenatena beipai Daud beyasa te mekoyowe nepelre nesetrei ne're taukamelrena delro moningte tuwaiyaiame. ⁴Beymane ne Allah kena mie te esute yowe nepelre roti persembahan nolruna ne ani paina ne nei delro taukamelrna nembei aniyai, nena iamam detelro tena mo? ⁵Ambai nenatena Hukum taurat yeina we beipai, nena sabat yane, imam detelro Bait Allah sabat yane ei bitaiye nepelrena ne salah ambai? ⁶Netenate de we kote senamalre nena delre dopelre bait Allahkenalrena dapene da. ⁷Nenadelrati, we da nena arti nepete nimeyambuko: De delranalrna kena bise telre nepelre persembahan tena ambai, salah pelre mekoipaina we hukuman tena yati paina, ⁸Nenate, detelro yei dalrena Tuhan Sabat ya bulratena. ⁹Nenadelrati dipelre miyowe, Yesus ne'na Sinagoge te miyowe. ¹⁰Tiyowe da detelro do beiska nena me su mendai. Nepelre ne Yesus kote simiyaine, ne elri yai, beyamame nelruna Sabat yana nena poitena mekonai? nena Yesus kena kesalahan tenate di yaine. ¹¹Nepelre, ne nekote saniyomu, sime wena nelrona detelro nena domba deme mbei, nepelre delrati ne domba ambulru eite ate delrenke nena Sabat yane, embai ne nete kelrundu nepelre baite donunelre? ¹²Nenadelrati tiki dorelre detelro yei kena nilai domba deme mbei nembeina ambai ! netenate, nolruna Sabat yane nena poi te mekombe. ¹³Nekoute Yesus ne detelro te saniyonu, me te alrungkone. "Ne detelro me te alrung kuko nepelre ne'me poi telre dupuko ne na me poi su mane. ¹⁴Nenate, Farisi detelro nepelre baite yaiye kelrai te kemekoyai ne'tenate, ne beyamane ne'te baite tonaina ¹⁵Nemandelrati, Yesus, nena hal nimeimbuko, di pelre baite suwusuku. detelro dopelre ne' te taukanelre nepelre ne metelre ne, pai mekoyomu, ¹⁶Nepelre nete atiyaine ne'nei eutena nimei panya mane mekonainelre. ¹⁷Da hal olrumbonde nena yuwumbonde Nabi Yesaya kena saniyoumuna walrolre. ¹⁸Tembe, Delrei hamba nena de'elripukalrna, nepelre bisete danalre, nepelre delrei eu dekone ne'kotena kenatedanalre, de'na roh te nei na bulrane kelrotenelre nepelre ne'keadilan te bangsa-bangsa kote kilrinemelre. ¹⁹Ne, akena selrai tena pelre alra sendena nena ambai, nepelre da nipilre-nipilre detelro simena ne'na apelre betoipai telre. ²⁰Suru dusunai nenatena ne'baitena kipipai, nende keadilan te ne'menang te mekombone. ²¹Nepelre ne'na eudo eine bangsa-bangsa si nepene sau nainelre. ²²Nemanodelrati detelro si roh jahat kelrokunulre, nepelre eloubise pelre atu pelre Yesus kote dokainelremiyai. Nepelre, Yesus ne'te poi mekombuko nenate ne detelro dou bise pelre atu pelre nena ate elereyowe nepelre dou te teyowe. ²³Detelro metelre kembang te dupuko nepelre simiyaine, da ne, senalre Daud yei? ²⁴Nemandelrati, Farisi detelro nena te betaipeko ne'elriyaiye, "Da detelro beyamane roh-roh jahat sekiyomu, nepelre nenatena imbai beezebul roh-roh jahat belrengka. ²⁵Yesus ne'na mendo te nimeyempuko nepelre ne'kote saniyomu, kerajaan mbei-mbei nena dalrengkone neni eumbeine adete denenelre, nepene tenaimbone. Nepelre kota mbei mie deko dalrengkone ne nei eumbeine dde te dene nelre, mbai nenatena nouna titaipai. ²⁶Nepelre, delreti iblis nenei sekenelre na, ne dalrengkone nenei eumbeine ade te denenelre. nena delrati, beyamane nenei kerajaan nena nounge tepende ? ²⁷Nepelre delrati, De'roh-roh jahat Beelzebul nenalre seketemelrena, wena yei nining singkinalre nete sekenaimelre? netenate ne'we tena hakim te dunai ye. ²⁸Nemandelrati, de'roh-roh jahat Roh Allahkenalre seketemelrena, Kerajaan Allah we na bulrate nepe miyowe. ²⁹Nante, detelre mbei beyamane mie te esute ende nedetelro wake doptre nepelre nena sayesi drunde nenatena detelro wake petrena mbai memete sa dite bekombande? netenate nemiena sayesi ne alrunde. ³⁰Sime de'mbelre nembei na mbai. de'tena ade tedenenelre. Nepelre sime de'mbelre koplrinelrone nembeina ambai, selre tanemkone. ³¹Nepelre delrati De, wekote senamalrena nena dosa mbei pelre detelro kena apiang paing baite sumbode, nenadelrati apiang-piang Roh tena nena baitena suipai. ³²Nepelre sime a'simane dombuko detelro yei tena pelre adetedenenelre nena bai te sumbonde, nepelredelrati sime Roh Kudus tena ate elrende adete denenelre nena bai tena suipai, nenate na da ya selreine neme ende di yaselrei mende. ³³Nenadelrati ono poi, nena na delrati poi. Ambai nena o'no pekotena, nenadelrati nena peko, nepelre ne ono nena nalre nimei. ³⁴Hai Walri selrai eselrena, beya mane we'detelro peko hal-hal poi te dombonde? nepelre delrati kena alma lrena, embulru dombuko. ³⁵Detelro poi hal-hal poi te nenei dalreng nyalre poi te baite ninsine, nepelre peko detelro hal-hal pekote nenei pekolre baite ninsine. ³⁶Nemandelrati, De'We'kote sewamalrena ne a'mbei nena kaso-kaso, nena di detelro dombuko, nenatena ne'penghakiman yane ate sanaye. ³⁷Nepelre wena a'we noutelrena, nepelre delrati wena a'wetena hukuman te yatenamlre. ³⁸Nemandelrati, ahli Taurat detelro moslrei pelre Farisi detelro Yesus kote saniyaine, "Guru de, we, natute kelripone nena te temalre. ³⁹Nenate, Yesus ate sauku nepelre ne'kote saniyomu, generasi jahat nepelre kaima yalreng miyau tute kelritemelre. Nepelre tu sitena ambai wekotena nabi Yunus tute itimelre. ⁴⁰Nenadelrati, Yunus mane ka, delre eslre eine ya naming nepelre deneng naming bumi eslrene. ⁴¹Niniwe detelro

penghakiman ne,da generasi pelre nembei esutepenai hukumantena,niniwe detelro tobat nepete mekoyai nena Yunus kena khotbah te betoyai. nepelre tembe delre Yunus tenamane dapene da.⁴²Ratu wau sulrena da generasi pelre nembei deinemelre penghakiman yane nete hukuman te yatenemelre nenate ne bumi tulre mende Salomo kena hikmat te bento dena. Nepelre,tembe delre Salomo tena dapene da.⁴³Nenadelrati roh jahat detelro yei kenalre baite yowe,ne bu pelrena nou-nou te keteyowe,ulreyowe note yendena,nenate ne tupei pai. ⁴⁴Nepelre ne elre yowe,de'ne kote bulrisitelr delrei miete telre nenoulre baite de yalre. Nepelre nekoute bulrusu ku,ne,nemie tekenelre nepete kesambeko eumbai,nepelre piyambaitelre. ⁴⁵Nepelre delreti,ne roh jahat yowe mesi bepelre nena roh jahat selrai dopelrena nembei yatekemelre,nepelre esute yaiye nepene nikiyai ye. nenadelrati,ne detelro nena yeko dite telre te dupuko wanim bana selreilrena. ⁴⁶Nenate Yesus detelro telreng nelrone ate neme elreyowe,teyowe,ne,neny nameng nepelre dokeka diane tipiyaiye,ne'mbelre ate elrenaina te diyaine. ⁴⁷Detelro si ne'te saniyonu,'we'ti nameng delre dokeka dian di tepai,we mbelre ate elrimbena. ⁴⁸Nenadelrati,Yesus ate sauku detelro ne'te saniyona nepelre elreyone "Sime delrei nameng pelre sine de'lrei dokeka? ⁴⁹Nepelre,ne'nei murid0murid kote ne,na me te kilriyowe,Yesus sani yowu, "Da ilre de'lrei nameng pelre de'lrei dokeka. ⁵⁰Nenate sime delre memai surga na me'na kehendak te mekondena,dalrena de'lrei dokeka do,de'lrei milre keka pelre de'lrei nameng.

Chapter 13

A MENDO EMI DETLRO TENA ¹Nena yane, Yesus mie lre baite yowe neplre danau yene nekeyowe. ²Nepelre detelro telreng ne' kote miyaye Nepene koplriyonu. Netenate, Yesus ei bulra te sakokenelre nepelre Ne' bulra ne nekeyowe, nepelre detelro doplre metelre miyaye danau ye ne tipiyai. ³Nepelre, Ne'hal telrengdoplre ne'kote, saniyomunenate amendo, ne Ne'elriyowe, "Da emi detelro mbei emi te ende pelrendena, ⁴nepelre Ne daine ne'emi te pelreyowe, sa nung meslrei nipi ye te balriyaye, awe miyaiye neplre bai te teme te anaipeko. ⁵Sa nung si nena olru bulrate balriyaye, nena kani endung elrikoipai, neplre selrambei te balriyaye nena te kani endung elrikoipai. ⁶Nenate, doi elrengkuko, ne o'nung doi namu nekelre. Nepelre, nena yenso doipai, ne o'nung dite kelrapuko. ⁷Sa nung si sasio nelro te balriyaye, nepelre nete taukuko. ⁸Nemandlrati, sa nung si ate kani ppoi bulrate balriyaye, nepelre eute mekoyowe, dana domesi kasopelre, dana donaming kaso pelre, nepelre dana dombei mebe kaso plre. ⁹Sime buntukei pelrna, nepe ne ne'betonai. "YESUS A MENDO NE KILRIYOMU"¹⁰Nepelre, murid-murid Yesus kote miyaiyenepelre ne'te meke simiyane, "Beyamenate we'ne 'ote a'mendo ei ne saniyeme?"¹¹Yesus nena simiyaina te sauku, "We'kotena karunia rahasia Kerajaan Surga tena nepete nimiyambuko, nena delrati ne'kote karunia tena ipai. ¹²Nenate, detelro nenei pelrena, nekote ne bulra-bulra. Ne'te yatenainelre, nenadrati sime ne'na'tena ambai, nenatena beyasa ne'nalrena nena ne'nalre baite dunaiye. ¹³Nenatena te, De'ne'kote amendo eine senamalre nenate tenaiye, ne'itipaina mane, neplrena nenate betonai, ne'betoipaina mane, nena mengerti mekoipai. ¹⁴Ne'kote'tena nubuat Yesaya nena a nepe yupuko, 'We nena te betombe, nepelre betombe nenate mengerti bete plre mekoipai we'nenate tiye. Nepelre, nepe te tiye nenate mendonaten kelroipai."¹⁵Nedlrati da bangsa nena kenapeto olrupuko nena, buntukei betonaina ako-ako ambai, nepelre nena douw nepete kepenaipone. Nepelrea, nena douw lre nenate tenaiye, nepelrena nenei kenalrena mendo te mekonailre, nenate, De ko'te bulrunaisine nepelre poi dunaiye.' Yesaya 6:9-10¹⁶We'na douw pete tau nepelre wena buntukei nepete betau berkat te dumbonde. ¹⁷De we'kote nolrunate senamalre nenate nabi doplre nepelre nolruna detelro kena tedaine tenai'nate beyasa we nepete tau nenate ne'itipai, nepelre kena te daine betonai beyasa we'nepete betau, nenate ne."EMI DETELRO TENA A MENDO TE KILRIYOMU"¹⁸Nemandlrati, arti amendo emi detelro tena te betombe. ¹⁹Nenate detelro asena Kerajaan te betoyai nepelre ne'mendo na nimeipai, si jahat meyowe nepelre ne detelro kena kena elrina sa pelreyowena te bai te olruyowe. Da detelro nena sa nung nipiylene pelreyowena.²⁰Dalrenadelrati nou olrubulrane pelreyowe, nenatena detelro asena nepete betoyai nepelre kena kalri ne nepete yatiyai, ²¹nenate Nenei euw eine yenso kelroipai nepelre manimba suweipai. Nepelre, delrati penindasan mbai penganiayaan dumbondena, nena asena tena, nenete ne'atedelreke.²²Sanung sa sie nelrote balriyaina nenatena detelro asena te betoyaiye, nemandelrati kekawatiran dunia pelre apeuw-peuw wapiyaine welradite nenate asena euw olripa. ²³Nenadelrati, detelro kani poine nenei sa nung te pelreyowe, ne detelro asena te nepete betoyai nepelre nenei mendone dunumbuko. Nenei nou telre euwte nepe te mekopuko, nena domesi kasopelre moslrei do naming kaso pelre nepelre moslrei do mbei mebe pelre." AMENDO SEPO MELRA PELRE GANDUM TENA²⁴Yesus amendo site ne'kote saniyomu, Ne'elreyowe, "Kerajaan Sorga da beyasatenamane detelro sanung poi te nenei emi ne pelreyowe. ²⁵Nenadelrati, detelro dite kute tenoyaiye nenei musu meyowe nepelre sepo nung te gandum nung nelrone pelreyowe, nepelre dite yowe. ²⁶Nenadelrati, ne onung so nung suku nepelre euw pelre, nepelre sepo delrati tiyai.²⁷Nenate, emmi detelro nenei kembalri detelro miyaiye nepelre ne'te simiyaine, "Tuan, wena emi ne sa nung mbai poite we pilriye ? Nenate, sepo ne mopolre miyaiye?"²⁸Ne'ne'kote saniyomu, 'Musu detlro mbei ne'mekoyowe.' Nenate, kembalri detelro ne'kote saniyaine, 'Nenate we elrupone de'malre nepelre nena te kopilrimalre?'²⁹Nenadelrati, ne tuan elriyowe, 'Ambai ! Nenadelrati, sepo te we kopilrinembombe, nenate we ad gandum te nembei dawembombe. ³⁰Nepene bebena mane nembei balreneiye neme nimi ya selrei ne wande. Nepelre, nimi ya ne wande, de'emi detelro kote santemelre. Memetelrna, sepo ne te kopilrimbombe nepelre eu eine bekombombe antimbe. Nenadelrati gandum tena kopilrimbombe delrei lumbung eite."KERAJAAN ALLAH SESAWI NA PELRE RAGI TENA MANE³¹Nepelredelrati Yesus amendo site ne'kote, saniyomu, "Ne'elreyowe, Kerajaan Surga sesawi na tena mane nete detelro olrunai, nepelre nenei emi ne pelrende. ³²Nena na kiya telre di metlrena sanung sisi, nenate ne balrende, ne delretelre di metlrena olrong sisi, nepelre onote olrumbonde nenate awe di manolre menaiye, nepelre nena misyene nalre te melronai."³³Nepelreddelrati Yesus amendo simbei simena te ne'kote saniyomu, "Kerajaan Surga nena ragi tena mane, milre simbei nete olrunde nepelre tepung terigu adonan ei'ne dunde nena telreng sukat naming adonan metelrenamane ragi ne bulrunelre.³⁴Metelre da hal Yesus detelro telreng kote amendo eine elreyowe, nepelre amendo nena mbai ne'nekote sanenemlre. ³⁵Nenadrati, nabi kena walrolre beyasa sani yamena nena nepete yupuko, "Amendo eine nena De'embulrute tuwtisine, hal-hal di yene nalrupukona dunia wanimba mekoyena nenate De'santemelre." Mazmur 78:2AMENDO NENA SEPO MELRA EMINE³⁶Nenadrati, Yesus detelro telreng

nepeng tumpuko dite mie esute. Nepelre, nenei murid-murid Ne'ko te miyaye nepelre elriyaiye, "De'kote sepo melra emine nenate kiya elrupone." ³⁷Nepelre, Ne'sauku, "Detelro nena sa nung poi te pelreyowena nena anak manusia, ³⁸nepelre emi nenatena da dunia. Sanung poi nenatena Kerajaan yei nining, nepelre sepo nena tena si jahat yei nining, ³⁹nepelre, yembe detelro pelreyowena nena tena iblis, nepelre nemi ya selrei nena tena, tu tena ya, nepelre sate olrunaina selrai nenatena malaikat selrai. ⁴⁰Nenate, sepotena mane nembei koplrinainelre nepelre sing eine anaintine, nemandlrati nena tutena yane kilridena. ⁴¹Anak manusia nenei malaikat te sanenemlre menaiye, nepelre, ne'metlrena olru sayesi nepelre ate tupilriyainate koplrinainelre nenadelrati detelro kejahatan pelre mekoyaina nenei kerajaan Ire, ⁴²nepelre aito sing eine nete balrenaitine. Ne noune dimite diminai nepelre etite asenaiye. ⁴³Nenadelrati, nolruna detelro nena su elrengkoinamane ne Memai Kerajaan eine. Sime buntukei plrena, nepene neye betonaiye."KERAJAAN SURGA SE DELRA DUNUMBUKO PELRE MUTIARA TENA MANE⁴⁴Kerajaan Surga nena sedelra tenamane emine dunumbuko, detelro nena te tupeike, nekoute dite yenenalrupuko. Nepelre, nenei kenakalri tenate, ne'yowe, nenei metelrena sa nai te mekopuko, nepelre ne emite doi doku. ⁴⁵Delranadelrati, Kerajaan Surga nenatena nai detelro si mutiara poi telre te nenate ulreyowe. ⁴⁶Nenadelrati ne'mutiara simbei tekenelre nena nilai yalretelre, ne'yowe nepelre nenei metlrena sa naite mekopuko, nena mutiara te doi doku."KERAJAAN SURGA NENA TANGKE KA KEMEPUKONA MANE⁴⁷Nemandelrati, Kerajaan Surga nenatena tangke te nau eine yelroyai, nepelre ka sisi koplrinyaine, ⁴⁸nemandlrati tangke nena kemepuko, ne'yepaye te yepoyai nepelre ane mikiyai, nena ka te koplrinyaine poi te Kerajaan delre eine olriyaiye, nepelre pekote baite balriyaiye. ⁴⁹Nenate, nepe tutena yane dumbondena. Para malaikat selrai ne balrenai nepelre elrimaye nolruna detelro nena pelre jahat detelro, ⁵⁰nepelre jahat detelro nete sing aito eite balrenaitine. Nenoune ne dimite diminaiye nepelre eti te asenaiye. ⁵¹Nenatena metelrena we'nepete nimeyambuko?" Ne'Ne'kote elriyaiye, "Nepe". ⁵²Nepelre, Yesus ne'kote elriyowe, "Nenate, ahli Taurat mbei-mbei nepete murid Kerajaan Surga dumbondena, ne'mie tuanmai mane nena sedelra wanimbana pelre yansina nenate nenei kekayaan baite dulranenelre."YESUS NENA KOTALRE BAITE SALRIYAYE ⁵³Nenadlrati Yesus amendo nenate teme temepuko, Ne'nepelre baite yowe. ⁵⁴Nepelre delrate, Ne'nenei kota asal te akonelre, Ne'nena sinagoge-sinagoge nepene kilriyoumunepelre ne'kembeng te bitiyai nepelre elriyaiye, "Da detlro meplrna kebikjasanaan te douku nepelre mujizat-mujizat dana? ⁵⁵Ambai Ne'detelro mbei o'te mekoyowe nena yei ? Ambai nenei nameng maria te piyaineng nepelre nenei do keka nena Yakobus, Yusuf, Simon, plre Yudas ? ⁵⁶Ambai nenei milre keka nena ena nelrone delra ? Nenate, mopelrna da detelro metlrena da hal te douku ?"⁵⁷Nepelre, Ne'tena ne'kembeng te bitiyaiye. Nenate, Yesus nekote nete saniyomu, "Nabi detlro mbei ne'tena dihormati, nenate nenei nou ne nepelre nenei miene." ⁵⁸Nepelre, mujizat telreng nepena Ne'mekoipai nenatena ne'na telrepelre ambai.

Chapter 14

(Herodes Yesus Tena Ate Beto Puko) ¹Neyapona, Herodes belrengka mane ne kelrapone nekeyowe, Yesus tena ate betopuko. ²Nepelre, nena kembalri detelrote sane youme, dana Yohanis bupelre kelro muna. ne detelro tete nelro nepe deyu pu ko nepelrena dakembalri nena lre nepekiyaye. ³Nepelrena, Herodes Yohanes tenepe kelrouke, bekepuko, nepelre ongkone timtuku nena Herodes, Filipus nembilre, Herodes nemeng. ⁴Nena Yohanis nete ate saneyonu, "Nou ambai we Herodes te dou nelre. ⁵Nepelre, nemanelati Herodes kiselrambuko Yohanes tetom bonate, detelro telreng dopelretena endikite dekokuko nena nemei yambukana Yohanes nenei nabi. ⁶Netenate, Herodes nembelre songkaina yatemekoyowe Herodes kena yei milre be irang busyete nena betou ne koyo we, nena Herodes kena kalri te tu wa yinu. ⁷Nemane ayekote sasuku nemilre belrang beyate elreng dena dite ini nelre. ⁸Nepelre, nenang ade moduyunu, milre belrang ate mekopuko, "Danounelaiti, Yohanis bute kelro yumuna belrengkate saeine andumbe deteitimbe, " ⁹Raja kenakenalrena saelretena mane beseyone, nepelre dite ayekote sasuku nembelre sate nembei aniyaina detelropelre, nete sanemepuko ne kalro te dite inai nelre. ¹⁰Ne sane mepuko Yohanes ongkomiena belrengkate baite ketembombe. ¹¹Nepelre, Yohanes kena belreng kate saeine adukaye nemilre belrangte ikai nelre nedouke nenang kote douku yowe. ¹²Nepelre Yohanes kena ototouna meyaye, nena eute dou kaye nepelre kani ne sasi kaye, nepelre yaye Yesus te ate senambeko. ¹³Yesus ne ate betopuko. nenei eu te yepopuko dipelri eilre meyowe, nou bou kaune nenei mote, nepelre, detelro ne ate betapeko, ne tetau kanelre nepelre otomiyaye yo delre te. ¹⁴Walri yei diyateme yowe, detelro delrona tetumbuko, nepelrete ena bisye tediyonu, sana detelro te poi de ye yomu. ¹⁵Sunepe weyo we, ototouna yesus kote miyaye nepelre elriyaye "Danou kulrung mbai nepelre sunepedenete ewee. Detelro delrona tesanembe yote yote naye nepelre nenei eutetena sate tenaye. ¹⁶Nepelrena, Yesus nete sane yomu. "Neipainya. we, nate sate yate membe. ¹⁷Neye, netesaniyaine, "Danoune enasyasyiambai, da nouna pieu misipelre kabeselrei. " ¹⁸Nepelrena, nete sane youme, "Nesa dekote date dlrumbombe membe. ¹⁹Nemane, nedetelro delronate sanemupuko sepobu iraneniki yaye, nepelre nepi yeu misi pelre kabeselreipelre yate puko, bulrate mano tetape yowene mendote mekopuko, pieutebete bete be sepuko, nepelrena, nena ototounate yate kemelre, nepelre ne na ototouna detelro delronate. ²⁰Nepelre, nemetelre ani yaye nepelre eselrete mekoyaye. nemane, nena pote olru yaina, sabu mebe ye bepelre olraipeko. ²¹Sapelre ani yaina domo 5.000 selrei, milre pelre yei pelre mebeipai. ²²Yesus nena ototounate sanumupuko selrai mbeite eibulratenaye, nenalre memete disutenaye, neye detelro nate sane mupuko diteyaye. ²³Nepelrena, Yesus detelro nate sane mupuko diteyaye, nembeimo mekobulrate youwe nepelre mendotemekoyowe, nena nepene ko duyowe, nembeimo nenouna neke yowe. ²⁴Nepelre na laiti, einepe baitelrena ya yo we, olre so bulrane sauyonu nepelre alrute bese kenelre. ²⁵Nepelre, dene su kilrimbeite numbuko, ne neyo kote meyowe, bu bulralre walreyo we. ²⁶Nena ototouna bubulrane walreyouna tetaimbe ko, endikitedekaikeko nepelre alrate seyaye, "Nena mase ! "Nepelre endikite deka ko alrate seyaye. ²⁷Nemane laiti, Yesus nete ate sane youme, elre yowe, "Kena te su we bombe Dana de, endikiten dekoipai. ²⁸Nepelre, Petrus nete sane yone, "Tuhan, nena we, dete sanu tupone wekote bubulralre telre. " ²⁹Yesus elreyo we. "Me we!" Nemane, Petrus eiyelre kiyate meyowe, bubulralre, nepelre, Yesus kotemeyowe. ³⁰Nemane, alrutetumbukona, endikitedekokuko nepelre ateseke yowe. arate seyo we. "Tuhan, detelro melro tipoime. " ³¹Yesus nena metenunsuku, Petrus kekerouke, nepelre sane yonu, "Wena telrepelre ambai, we bayatena susauwe? ³²Nepelre eiyete sekaipeko, alrunepene nemmombuko. ³³Nepelrena eibulreneniki yaina nepelre ate elri yaye, Tepelre, we Allah kena nu wai ³⁴Misitu paipeko Genesaret kaniponetikeimbeko. ³⁵Nenounadete iro nete nime yaimbeko, nemane nenouna ditelro niki yainati ate sani muku yaime detelro sanate Yesus kote dlrumbombe membe. ³⁶Nelaiti Yesus tedi yi yaine nena jubah te eubonai melre, nepelre metelre metelrena dte lro eupelre boyaimena poi dunaye.

Chapter 15

(Walri Kena Atung Pelre Detelro Kena Yeko) ¹Farisi detelro pelre ahli-ahli Torat pelre Yerusalem Ire miyaye, Walri wai kote miyaye ate sani yaine. ²Wena ototouna kasi yepe kena ate anetita waipeko? Ne, piyeute aneyai yemebuna sukupai !. ³Nepelrena, Walri nete saukumulre. "We, laiti beyatenate Mang Walrike na ayekote bitaupeko wenayeko tangte. ⁴Nepelre, Mang Walri dina elrepuko. "Nameng pelre mai pelre. "Kena ate ade tedenenelrana baite tonaipone. ⁵Nepelre, sime memaipelre nameng pelre, a'pekote sanembona, baite notetonai pona. Nenate, Walriyau, "Sime maipelre nameng pelrevatena elrenda, netena sa ini nelrena Amng Walri kena ne dinakelrom buko," ⁶Maipelre nameng pelretena endiki dekoipai. Nena Mang Walri kena ayekote aneti peko wena yeko te kilrauwe. ⁷We detelro peko, telrepelre, Yesaya wetena a'saneyomuna. ⁸Da, selrai detena emblrutu nekepaite. nena kena detena baitelrene. ⁹Dete, nemei kepaite nepelre beiti detelroyei kena yekolrena ate senaime. ¹⁰Nepelre, Walri wai detelro dopelre te simipuko saneyomu. 'betombe nepelre mendote mekombe ! ¹¹Basulrena sa esute emblru eite endena nena peko ambai, nemane laiti emblrulre baite mewena, nena detelro te pekotemekowe. ¹²Nemane laiti, Walri wai nena ototouna miyaye simiyaine" wekaye nimeiyumbuke? Farisidetelro wena a'elrupukenate ne nakenalrena peko mane tuyaimboko. ¹³Walri, a'te sauku, nepelre elreyowe, "Metelrena sanung dena mai Walri diane nena melrena pilri painya, baite yensoyenso pelre daunaye. ¹⁴Nepenetenaimepone, nedetelro doubisyena doubisye nate tapeke e'we na mane, nem ane bebena maneam bulru aibalrenei kone. ¹⁵Petrus nete sanuyonu. "Ne, amen dote dete sane muponde." ¹⁶Walri wai nete saneyomu, Da'kalro we mendo doi? ¹⁷We, nimeipai? Metelre basulrenasa esute emblru eite esute, e wena eslre eite ende nepelre baite. ¹⁸Nepelre laiti, esulre emblrulre baite me wena nena kena eilre baite me we, nepelre detelrote pekote mekowe. ¹⁹Kenalre laiti mendopekotemekamde. tetekalro, kaima, bisi opeu peu, kiri, yembe. ²⁰Da kalro kalro detelrote pekote mekaime, nepelrena, sa'anandena mebuna suku painena detelro tena peko mekoipai. ²¹Nepelre, Walri wai Tirus pelre Sidon teyowe. ²²Kanaan milre neyolrena meyowe saneynu. "Walri, dete kena bisyete senulre, Daud nu wei! Dena yei milre alro peko peko kelro ku nulre pekotelre tedume. ²³Ne milre kena a'elreyowena Walri wai a'mbeipelre sawipai. nepelre, nena ototouna miyaye nete. a'demo diyaine, sani yaine, "Sanembone aite ende ena metolre alrate netulre tulre se we. ²⁴Nepelre, ate sau ku. "Dete tiye kuko Israel kena nelrolre domba nelraipekona kote miyalre." ²⁵Nepelre, nemilre Walri kena bukoute meyowe kenate ane dusunkuko, nepelre, elre yo we "Walri, dete kena bisyete dunulre. ²⁶Nemane, nelati ate saukunepelre elreyowe. Pekomane yeminingke na picute doumalre yoku kote tinder malre. ²⁷Nemilre ate sauku, nepelre elre yo we. Walri, Telrepelre, sapotuan mai kena mejalre beraina yoku laiti anaye. ²⁸Walri wai nete saneyona, damilre, nena telrepelre delre ! Wena men do mekoyena manelati nemane dumbone. "Nesu selreine laiti, nenayeimilrepoidupuko. ²⁹Walri yowe, Galilea nautulre nepelre, meko bulrate yowe, nenou nenekeyo we. ³⁰Nepelrena, detelro delro detelre laiti miyaye, nekote detelro memdaiyate, bisyenaye, otuna, peko naye detelro silaiti olrukai miyaye. nepelre, Walri wai kena dtoyene du kuyaima Walri nete deye yomu. ³¹Ne detelro delrona tiyaima, atunadetelro ate elriyaye, pekona poi duyaye, mendainya dtote walriyaye nepelre bisena doutetiyaye, nepelre, Israel kena mang Walrite kapi yaine. ³²Walri wai, nena ototounate simipuko nepelre saneyomu, "Kenabisye mane, dadetelro yana meng selrei dapene demblre nikiyande sakaye ambai. nepelre, de sante melre moning ne dite naiyena ambai, siye mau mauni pikalrone yembenensone. ³³Nena ototouna, nete sani yaine, "Piyeumepelrenate olrumapone, detelro delro daselreina netesate yate mamlre." ³⁴Walri wai nete simi yomu, "Wenapieu meselrei? ne ate saukaiye, "Mesibepelre nepelre ka nining beselrei laiti. "Walri ne detelro delrona sane mupuko kani bulrane nikiyaye. ³⁵Walri ne detelro delrona sane mupuko kani bulrane nikiyaye ³⁶Nepi mesibepelre kapelre puko, nepelre mendote mekoupuke, bete bete besepuko, nena ototouna teyatekemilre detelro nate wasiyaima. ³⁷Metelrena mane aniya ye eslre teme kaipeko, nena sapo kolpriyaina, keranjang mesi bepelre kemepuko. ³⁸Sate nai yaina detelro domo empatribu selrei, milre pelre yei pelre tena mebei pai. ³⁹Detelro te dite sanepuko yaye, Walri eiyete yowe magadan kanipote yo we.

Chapter 16

(Farisi detlroplre saudoki dtelroplre Yesus te Wapenaina) ¹Neplrenakaye,Farisi detelro plre sadoki detlroplre Yesus te wapenaiyenate miyaiye. Yesus te saniyaiye Walri diyalrena kembalri simenate kilrinempondenate. ²Namenakaye,Yesus ate saku,su simbiyowena slreine,weya elrawe,"Yapoitena maye nimipuko.³Nepelre dehebunatena,"Daya alru mendenatena manekote susuwe,"Masusuwenatena we nepe nimeyawewe,dayaye otote mewenatena we beteplre nimeipaitlrena. ⁴Yeko pekotlre naslrai nepelre kaimaplnenaye kembalri simenatena diyaite,nenatena mbeiska kembalri simenatenate diyaite,nenatena mbeiska naplre kilripaitelrena,netenape Nabi Yunus kenane kilripukonate sanenaimelre⁵Nemenakaye ototounayo budisute paisiki,piyeute kepaweye duwaipeko. ⁶Nepelrena kaye Yesus netesaneyoume,"Di farisi delroplre Saduki slraipdere kena ragitena wei eutiyeine. ⁷Nenatena nenei enuenlro ne ate tuwayaiye naka elriyaiye,"dana e piyeu yati painya tena. ⁸Nemenakaye,Yesus nenate nimeyembuko nepelre ate mekoupuke,"We,tltrepretena paina nimeipainya detlro,beyatenate weimote wena nelrone piyeutena ate elrauwe?⁹Beyamenapote we nemeye nimepai nepelre oyo meyipai piyeu mesi deltro 5000 tena naka nena kaso mena alre meslrei kopilrembuko? ¹⁰Nemandlrati,piyeu mesi sunabe detlro 4000 tena nena kaso mena alre meslrei kopilram buko?¹¹Beyamanedlre dena atena we nimeipai de wete piyeutena atena saipai nenape,Farisi detlroplre Saduki slraipdre nena yeko pekotenate eute tyei ne ate. ¹²Neplrenakaye,neyo wande nimeyaimbeko ne pi yeiplrena ragi tena elropai,ne Farisi detlroplre Saduki slraipdre kena yeko peko kilraiyeatenatena. ¹³Nemenakaye Yesus Kaisarea Filipi yote akokaiye,nenei ototouna yote simiyoime, "Detlro sikenalrena da Detlro jeitena sinite elraiye? ¹⁴Neslrai ate saukaiye, "Siye elraiye Yohanes Pembabtis,siye Eliate elraiye,heplre sidlrati Yeremiate alraiye,nepelrena nabi slrai kena kalrolrena. ¹⁵Nepelrena haye,Yesus neslrai te simiyoume, "Nemenakaye,wenalrena,"Detena sing? ¹⁶Simon Petrus ate saku,"We Mesias nepe Mangwalrilrena Walri Jei. ¹⁷Yesus nete saneyoume, "Simon Yunus nuwei,poi wena bulrate,nenatena endungplre saplre wetena sanipai,nenape delrei memai Walri diya kenalrena. ¹⁸Nepelre de wetena Petrute peteulre,Nepelre da olru bulrane,delrei jemaat te amitenelre neplre tetekai mau delretena tawi koipai. ¹⁹Wetena de Walri diyana huncite gatete Welre. Nepelre,beyamenate weye dayobulrane beyembena nena Walri diya ne dlratu bekende. Nepelre,beyamenate weye dayo bulrane baite tombena nena Walridiyane baite dlraite to naiye," ²⁰Nepelrena kaye,Yesus ototou nayote asuwete tayoume ne Mesias nepetena detlro sitenaple tena sanipainya. ²¹Neyaslreine,Yesus nenei ototounayote kilriyoume Ne Yerusalem te nende nepelre sedopple nate yalrise yalrise slrai kenalre,imam imam belrengka,nepelre ya namingnane deyene teponde. ²²Nemenakaye,Petrusnete ye ke mena te yepoupuko aye asemuko nepelre saneyoume,"Tuhan,nemenatena Mang Walri wenalre baite nenensinde ! Damena kalro wenanatena kyaipanya." ²³Nepelrena kaye,Yesus bulrusuku Petrus te saneyoume,"Dena be eilre baite ewe,"ei mase we dena nipite meketiye neplrena wena mendo noulrena Mangwalri kena na kelroipai,nenape detlro kenalrena." ²⁴Nemena kaye Yesus nenei ototou nayote saneyoume,"sime dlratu dete tanutlrena,nenei yelreutemeto teyenembonde,nei salibte kembonde,wande dete tanutlre. ²⁵Nemandlrati sime nenei yelreute telromelronenlre na nena nei yelreu nalreute telromelronenlrena nena nei yelreu nalrembonde. Neplrenaye,sime de tante nenei yelreuye nalrembonde,nekonou te dowende. ²⁶Beyaposte weye da kelra selro tenowenatate wei eune sepoupone,nekaye wei yelreuye nalrem bonde? ambai,beyate weye mbeite imulre wei yelreuye telromelombonde?²⁷Nepelrena detlro jei nenei nemang kena moi kekewena eine nepelre nemang kena malaikat slraipdre nembei menaye nepelre detlrote neilre neilre nenei kembalri mekoyaiyena bulrate yate nemelre. ²⁸Dena da a noulrenate wete senamlre,danouna detlro si tete yatipai nenenekenaiye detlro jei nenei kelra selro eine mendenatate tenaimbonde.

Chapter 17

¹Ya mesi su nambei plrenane,Yessus,Petrus,yakobus,nepelre Yohanes,Yakobus nei dokekate senemupuko,nepelre nete selro yalre bulrate nemotel yate kemalre yaiye. ²Nepelre nakaye,Jesus neyo kena bekoune eusimane dupuko. Nenabe sutenamane eirembuko nepelre nena mayong klru tlre meya mane yatiyaiye.³nepelre tenembe,Musaple Elia plre nena nelrone eute kyambukoye,yesus plre ate elri yaiye. ⁴Petrus Yesus te saneyoune,"Tuhan,danou poitelrete meke mekaude,de kemah namina selrei danoune melrote ponde,we tena simbei,Musa tena simbei,nepelre Elia tena simbei." ⁵Petrus ate neme elre yowenane,makyalrena nete autunumu puko,nepelre tenembe,netena kenate nekalrena,nete betonem. ⁶Nemenakaye neyo dekai keko bete kanine detai peko. ⁷Nepelre,Jesus meyowe,neyote eu bomusuku nakaye saneyoume, "Endikiten a dokoi panya. ⁸Nemekaye ne doute bulrate keipeko,detlro simena itipai Yesus mbeimo.⁹Selro bulralre ate miyaiyenakaye,Jesus ayekote sasuku,sane youme, Dounetiyawena kalrotena detlro si kena toune betepire elripainya tembe Detlro Jeite detlro suwupukona nelrolre deyenaimbondenane." ¹⁰Nepelre ototouna yoye netesimiyainye,"Nemena kaye beyamana pote ahli-ahli Taurat elri yaiye elia ye menetlre te mende?" ¹¹Walri Yei ate saku,"Elia memetlrete dina meyowe nepelre noute meke pendalre yowe, ¹²Neplrena,wete sente me lrena pe Elia nepe meyawe dayo netena nimeipai nepelre nete dayoye nenei mendolrenate. ¹³Neplrena kaye,ototouna yo nimeyaimbuko nena Yohanes Pembaptis tena ate saneyoume.(Jei Simbeite Alru Pekokenalre)" ¹⁴Walri Yei nenei ototouna yopple bulraisiki detlro delro nelrote miyaye,dombeiskaWalri Yei kote meyowe nena bekoune yengkenge dusungkuko nepelre saneyoune, ¹⁵"Tuhan,dena jeite kena bisete dunulre ne ayau sa mekounu nepelre peko tlrenate tuwanu. ¹⁶Wena ototouna yo kote doukanalre yonde,netena poiye na makoipai." ¹⁷Walri Yei ate saku,"Hai we telre plre ambainya nepelre nelrau pukona melrena otolrena!ya meslrei wemblre neme nekemalre yamestreye da kalrotenate tetelre?Ne jeite Dekote dowe nembe membe." ¹⁸Walri Yei nealru pekote oto dalre nekenelre nakaye nejei do kena lre baite yowe nepelre nesusirei dlretaine,ne jei poi alrupuko. ¹⁹Nemena kaye ototounayo Walri Yei kote miyaiye,nembei mana nelrone naka nete simiyaiye,"Beyamane deselrei nealru pekotena baitena sekipai?" ²⁰Neyote saneyoume,"Nena wena tlre plrena kiyanuwei neneye.De noutlre lre nate we te meke sanemalre.Weitlreplrena ye sawina selrei nena,diselrote sanenembe,'Nenoulre baite dinaite ewe selro baite nepe nende.Nekalrane wenana a simina ambai. ²¹Nepelredlrati damena alru pekotena yekotena mendo melro-melro kalrone nepelre puasa plre eimonate nete baite sekenaimbonde.(Walri Yei Nena Tetetena)" ²²Walri Yei nenei ototou nayo plre Galilea kanipone kopirimbuko ne kaye ne yote ate wsaneyoume,"Detlro jei nepeye detlro kena mebulrete salre naipande, ²³nakaye neyo nete baite tonai ponde,nepelre ya naming nane nete deyenaimbonde."Nenei ototou nayo kena sedo plre te tuwayaiye.(Pajak Te Mekonai yena)" ²⁴Kapernaum yote balrekaye,pajak dirham benaye Petrus kote meyowe nakaye simiyowe,"Beyamane wena Guru dirham benatena mekopai?" ²⁵Petrus ate saku,"Ya ."Nemenaka miye te elri kena kaye Walri Yememetlrete nete sane youne,"Simon wenalrena beyamane tuwanye?Da yo bulrana ondowafi selrei singkenalre neye beaple pajak plre te senaime?Nenei jeikenalre taye mbai detlro si kenalre?" ²⁶Nenatena Petrus ate saku,"Detlro sikenalre,"Walri Yei nete saneyoune,"nenatena tena nenei jei nemei nekaipeko. ²⁷Namnatena,e neyotena nena peko tena mekoipanyabute awe nakaye kembate kenenuhre.Memetlre tena ka dukana we nena emblrute kakung kone,weye stater keping mbeisika te tupeye we.Ne doite douwena kaye Demblre wemblre nate neyote ewe imulre.

Chapter 18

(Walri Dia Eina Sime Delre Mane Nekewe) ¹Ne yapo selre ne,Walri Yei nenei you-youna ne kote miyaye nepelre nete ate simiyaine,"Walri dia na sime delre te nekende?" ²Nepelrena kaye,Walri Yei kiyanuwei te simimbuko nekote miyowe,nepelre ne yei te nena nelrone sanumbuko tepeyowe, ³nepelre a te mekopuko,"De noulrena a te we te senamalre,kena te eu te bulrunsune na te nepelre jei kiya nining tena mane,surga Dia tena esu tena we ipai.⁴Sing me nena eu te dusungkone jei nining tena mane ne ye surga dia ne delre mane dumbonde. ⁵Nepelre,da jei nining te singme ,Dena eu done yatendena ne ya dete dowende.(Yeko Peko Pelrena Tena Te Saneyoumeng) ⁶"Nemaneye ,da jei nining De te telre pelre telre te elrai pukona te sing mene te peko nipi te yatenemelre naina,netena pai telrena tu pe olru dilre telrena te nena seso ne bonaipore nepelre ne te nou Musa kotu telre na ei kenelai nelre.⁷Peko tu mekaine tena da yo bulra peko telre te dumbonde!Peko kalro dina nekewena sa,netena te ,detelro ne te doukumiyowena peko telre te dumbonde. ⁸Wena me mbai otoye wete pekote mekondena,pelROUPone nepelre baite yelROUPone.Wetena poi telrena tu nekewena walri ei oto beselrei ne,sing bulru te kenelaiwelre.⁹Wena douwe te peko te mekondena,ase pone nepelre yelROUPone.Poi telrena tu nekewena dou mbeiska mo walri ei te ewe,nemane dou beselrei na mane sing bulru te kenelai welre."¹⁰Da te tewe,da jei nining mbeiska mena kena baitena salri panya.Nekewena,wete senawalre nenei semana delrei memai nenei be te surga ne taye. ¹¹(Nemane delrati,Detelro jei miyowe da detelro nelraipuko na te baite yatende.(malrisa Nalrupukona A Mendo kalro)¹²Wena lrena beyamane?Detelro mbei nena malrisa 100 selrei,simbei ne nelrolre nalrupuko,beyamane ne detelro nenamalrisa 99 selrei na te mekone tembuko nepelre yowe simbei nelrepukona te ke duweyowe? ¹³Nepelre,tupeyende na mena tena,da telrepelre telre na a te senawalre,simbei nalrupuko na tena kena kalri doplre te diyuneng nemane 99 selrei nalripanya. ¹⁴nemane delrati,delrena jei nining simbei peko dumbondena wena memai surga na a telre te dunyuna.¹⁵Wena dekeka peko te denendena mena tena ewe nepelre nena peko te kilrewe,we ye nepelre nembei mo ye.Wena a te betondena mena tena,ne te dou keneng. ¹⁶Ambainya mena,wena a te betoipanya tena,detelro simbei mbai beselrei a detelro nenei embulru lre,a nekai na te sawenailre.¹⁷Nena a te baite salrende betopainya tena,yo muku na mane te sanenyulre.Nepelre,yomukuna a tena baite salrende betoipanya tena,nepene yo sisi nekaina mena mane nekende nepelre pajak mekaina mena.¹⁸De we tena telrepelre telrena a te senawalre damane beyasate da yo bulrane bekembena surga ne nepe bekewe.Nepelre,beyasate da yo bulrane baite dulrausiyawena tena surga ne dulra naipone." ¹⁹Sinekwena,De we te a te senamalre pe detelro beselrei wena nelrolrena nembei telre da yo bulralre nena a te diyeneilrena,nena tu keyanemelre memai surga nalrena. ²⁰Nekewena,detelro beselrei mbai naming selrei nembai telre dena Eu da nekenaiyena tena,De nena nelrone. ²¹Neperna kaye Petrus weyowe Walri Yei kote nepelre ate simiyono,"Tuhan,Da mesrei bei nelrei dokeka te tromrotumbo dete peke te mekotupeko?sereine 7?" ²²Walri Yei nete ate saneyonu,De wetena 7 tena saripai,neperlari 7o plre 7 nebulra bulrate krowe. ²³Nemane sate,walri dia A mendo kalrone detelro andoafi nei kembalri detelro pelre nete beiyaiye. ²⁴Mete bendena sreite,detelro talenta 10.000 sreie nemei yatepuko nekote dokainelre miyaiye. ²⁵Nepelre ne kalrotena mekombona doi yarikoipai,nenei ondoafi ate kengkenelre ne te naite mekoipone,nembilre,nepelre nenei yei,neperna nenei syasyasi metelrena mane,netenate doi kalrete mekopuko mekomne. ²⁶Nemane sate kembalri detelro Eute dusungku nepelre nena omdonate sesoyute,elreyowe,nambeiyeye.Nepelre metelrena mane soi wete pone." ²⁷Neperna la ti,nenei ondoafi nete knabisite duyonu.Nete baite tambuko,nemei yatepukonate tromumbuko. ²⁸Nemane lati,Ne kembalri detelro baite yowena,kembalri detelro si sa 100 dinar nemei yatepukona,De detelro te koku neperlari mariko te damepuko nepelre saneyonu,doite nekoute mekopane delrei sai nemei yate kawarna!" ²⁹Netenate kembalri detelro aei sate nemei yatepukona Nete diyiyonu saneyonu,melrulre wei sa yate pukalna nekoute dite yate telrewe.³⁰Nemane lati,baite sarembuko nepelati yau kembalri detelro te olru ongko mie eitte tintuku tenoyowe sanemei yatepukona te dite mekopuko. ³¹Ne kembalri mukopukona kembalri detelro sitiyaiane nei kena pelre tuayaine.Nepere miyaiye nei ondoafi te a'ne ate saniyaiane,mei ew kre yonuna.³²Neperna kaye ondoafi memte telrena kembalri detelro,nepelre saneyonu we kena seraina kembalri detelro,we sa nemei yatepukona tromroupukalre,we dete deiyete na. ³³Wena na kena bise nikipai?Wei yau kembalri detelro tena?De wetena kenabise kilra walrana mane?"³⁴Neperna,nenei ondoafi kena serai bulralre nete detelro pelre busi-busi mekaimana bulra te salrepuko tenoyowe nenei sa nemei yatepukonate nekoute dite yateke melre. ³⁵Delrei memai Walri diyaina demane lati wete mekonde,nepelre we wei dokeka tena kena eilrena telro mroipai."

Chapter 19

(Kilri-kilri Baite Tanembone Netangtena) ¹Nena delrati Yesus a alreyowena nena nepete tute mekopuko,ne'Galilealre yowe nepelre Judea kena yekone akokenelre,nena Yordan melrewaiyene.

²Nepelre,detelro telreng delrone ne'te taukainelre,nepelre ne'nepene ne'te poi mekoyomu.³Farisi detelro moslrei Yesus kote miyaiye nena ne'te wapnai nelrena nepelre suniyaine,dalrena tena noulre do nenei milre te baite tanembone nenatena beyasa a'betene? ⁴Nenate,Yesus sauku nepelre elreyowe,ambai nenatena we beipai nenatena ne'memetelretena ne'te mekompuko,nena pelre milre mekompuko⁵Nepelre nenei Firman,nena delrati,do nenei memai nameng tetenengbone,nepelre ne'be euw mbei te elrunelpone? ⁶Nena delrati,ne,beselrei tena mbai,nenatena euw besika. nenatena beyasa nepete Allah mbeine bekupuko,detelro dei yei nenatena panya.

⁷Ne,Yesus kote saniyaine,nenatena beyamenapote Musa a'te yatekemelre,baitena semo te ikimelre nepelre milre te baite tanem bombe. ⁸Yesus ne'kote sani yomu,nena delrati wena kena alrema dopelre,Musa we,tena nepete sanumpuko milre baite tanembombe,nepelre delrati,memetelre nemena tena ambai. ⁹Nepelre,de,wekote santemelrena nenate sime nenei milrete baite tanembone,nenatena kaima te mekopuko,nepelre milre sipelre meteya puko,nenatena ne'kaima te mekonenelre. ¹⁰Murid-murid ne'kote saniyaine,nepelre do'pelre milre nena hal damanatena,nena poitena me'tena yatipaina. ¹¹Nenate,Yesus ne'kote saniyomu,metelrena detelro da a'tena dowi paina,nenatena ne' karunia te yatiyaina. ¹²Nepelre,da detelro me ina yatipaina nenatena nenei nameng kena eselre eilre nemang songke,nepelre da detelro me tena yatipaina nenatena detelro si ketote mekombuko,nepena delrati detelro keto nena nenei euw mbeine ketote mekombuko. Kerajaan Surga tenate,sime da hal nepete dokuna nepene nenei te don du. ¹³Nepelre delrati,yeikiya nining moslrei ne'kote yatekamlre miyaiye nepelre nenei me'te ne yei nining kena bulrate ne'tapende nepelre nete mendo te mekonemlre nena delrati,murid-murid detelro a'tapkaimelre. ¹⁴Nenate,Yesus saniyomu,nepena nena yei kiya nining.Nena ne'te a'tena sanipaina De'kote date menai ye nenate yeikiya nining mena detelro surga nenei. ¹⁵Nepelre delrati Walri Yei nenei me'te yei nining kena bulrate tepepuko,nenoulre ne'baite yowe.(Beyamane Walri Sena Te Dotulre)¹⁶Nena delrati,detelro mbei Walri Yei kote meyowe nepelre simiyonu,Guru,de hal poi beyamenate mekotelre nepelre walri senate dotulre?

¹⁷Nepelre ne detelro kote Walri Yei saniyonu,beyamenate De'kote we simautu,ne ayeko te taunulre."¹⁸Ne'detelro Walri Yei kote simiyonu,ayeko mena?Walri Yei sauku,no tena tuti pai,kaima tena mekoipana,bisitena dilripana,a'kelroi-kelroi tena yatipai na." ¹⁹Wewei memai pelre nameng tena pei-pe olrumulre,nepelre wewei metelrena detelro bisete dunulre wei euw mbei tena mane."²⁰Ne detelro sekelro ne'kote saniyonu,metelre na hal de nepete pei-pe olriyamalre,beyabete nena neme elrikoipai?" ²¹Walri Yei ne'kote saniyonu,nenatena we'na kenalre denenelre nolruna tena,dite e we we'na metelrena sa naite mekopone,nenate detelro sa mbanya te yatumu lre,nepelre sedelra surgana we'douwwe,nepelre mowe De'te tawutulre. ²²Nena delrati,ne detelro sekelro nemena a'te betopuko,ne baite yewe kenalrena se te tuwa kenalre nepelre nenei yatumu lre,nepelre sedelra dopelre. ²³Nenate,Walri Yei murid-murid te saneyomu,De'we'kote nolruna nenate senamalre,detelro sedelra depelrena kerajaan surga eite e sutena sedopelre. ²⁴Dambe delrati,De'we'kote senamalrena nenatena unta deme mbei jarum bulru tena neme dite yalrende,nenatena detelro sedelra dopelrena kerajaan Allah eite esu tena.

²⁵Nedelrati murid selrei ne a'te betaipeko ne'kembeng mane dupuko,nepelre elriyaiye,nemenatena.sime netena telromelrone melre?" ²⁶Nemane ne'te teyomu,Walri Yei elreyowe,detelro nembei,da hal tena tawikopaimamane,nenatena Allah nembei tena da hal nena tewekonde. ²⁷Nepelre delrati,Petrus ne'kote saniyonu,Timbone,ena metelrena nepete dine tanembuko nepelre we'te taukande.Nemane tena beyasa te de'doumalre?"²⁸Nepelre,Walri Yei ne'kote saniyonu,De nolruna we kote senamalre nenate we'De'te taukamu lrena nena dunia neme eitenan,nenatena detelro yei nenei takhta delre bulrane nekembe nenate Israel touw mebe beselrei pelere nete menghakimi. ²⁹Nepelre,detelro mbei-mbei nepete nena mie te tenaimbone,do'keka,milre keka,memai,nameng.yei mbai nenei emi nena Delrei euw do tantena nena do mesi kaso pelre yatenaina nepelrena walri sena dununmlre. ³⁰Nepelre delrati,detelro telreng memetena date metete olrunai ye,nepelre metolrena nena dite mmete olrunaiye."

Chapter 20

¹Nemena tena,Kerajaan Surga nena emi detelro denembu-denembu telre yowe kembalri detelro te ulreyowe nenei anggur emi tenate. ²Nenate ne'kembalri detelro pelre yambe tena doi dinar mbei nepete tiyeikuko,ne'ne'te sanimpuko,nenei anggur emi te yaiye. ³Nepelre,su naming ne selrei ne'yowe nepelre teyowe nouw delro nelrone si nemei nemane tipiyainate. ⁴Netenate ne'ne'kote saniyomu,we,anggur emite embe nepelre beyasate nenate we'kote yatetemelre,nepelre,ne'nepete yaiye. ⁵Nekoute delrati,su mesi mbei neselreine nepelre su mesi kilimbei ne'yowe nepelre nemena hal te mekoyowe. ⁶Nepelre su mebe mbei neselrei,ne'yowe nepelre tekemelre si nena nepene tipiyai nepelre ne'ne'kote saniyomu,beyatenate we da ya tiki selrei dapene nemei tepauwe? ⁷Ne'ne'kote sani yaine,nena delrati kembalri de'tena yatipai. ⁸Nenadelrati ya nepe neko eudupuko,emi detelro nena kembalri belrengka te saniyonu,kembalri detelrote simipone nepelre ne'kote nenei doite yatumulre,nenatena metelre neme ende memete miyaina. ⁹Nenate su mebe mbeu kembalri te mekoyaina ne'miyaiye,detelro mbei-mbei doi dinar mbei yatiyai. ¹⁰Nepelre delreti kembalri te memete mekoyaine ne'miyaiye,ne'mekokainelre debete mane yatenaimelre senalre. nemandelrati,ne'mbei-mbei nenate dinar mbei yatiyai. ¹¹Nena yatiyai,emi detelro te ne'amane dupuko. ¹²Ne'elriyai,detelro metolre esute kembalri mekoyai nena su mbei mo,nepelre we'ne'tena mekoyeme dembelre ne yau mone,nena dite kembalri sebete mana da ya tiki selreo doine akilri yande. ¹³Nena delrati,ne'emi detelro sauku nepelre nenalrena detelro mbei ne,kote saniyonu,do keka de'we'kotena salah mbai. nenate we dembelre nembei tiyenkuko dinar bei tena? ¹⁴Wei mena te dowe nepelre dite ewe,nenate de'na kenalrena metolrena detelro nena,wembelre nembeiye. ¹⁵Nenatena de'mekalrena nolruna mbai delrei kenalrena delrei milik tena? Nemenatena we'na douw pekotelre dena poi nenatena? ¹⁶Nenate,metolre na memete olrunaiye,nepelre memetena date metote olrunaiye. ¹⁷Nepelre delrati Yesus Yerusalem te endena,nenei murid mebe be pelre ne,moi yatekemlre. Nipi nelrone,ne nekote saniyomu. ¹⁸Tembe e'dana Yerusalem te mande nepelre detelro yei nena imam-imam belrengka pelre ahli-ahli Taurat kena bulrate inamelre,ne'ne'te hukuman tena pelre tete. ¹⁹Nenatena ne'ne'te bangsasi keka ne inaimelre,kaitateinanelre,bake penenainelre,nepelre ne,te salibne bapenainelre. Nepelre. Nepelre nena ya naming,nena ne'de yembonde. ²⁰Nemandelrati,Zebedeus kena yei nenei nameng nembeiye Yesus kote miyaiye nepelre ate keipuko nena Yesus te a'sibete te diyinainelrena. ²¹Nepelre,Yesus ne'kote saniyomu,beyasa e'na kenalre danu? Ne nameng sauku,a'te imulre de'lrei yei be nenatena we'na Kerajaan eine nekenei,simbei we'na metelre me sune nepelre simbei we'na milre me'sune. ²²Nenatena,Yesus sauku,we,nena mendolrena nimeipai we,beyasa diyautulre,nemenatena da teuw lrena we'anembe nenatena de'antesina?Ne,yesus kote saniyaine,nenatena de'neme anemansine. ²³Yesus ne'kote saniyomu,we'nenatena anesimbe nena De'lrei teuw yelre,nenadelrati De'lrei metelre sune mbai De'lrei milri sune,De'ne hak tena we'tena yatipai,nenatena De'lrei memai ne'tena nepete elripuko. ²⁴Nenadelrati murid mebe nenena te betaipeko,nenei dokeka be ne'te a'saniyaime. ²⁵Nemandelrati,Yesus ne'te simiyomu nepelre saniyomu,we'nimeyambuko nenatena penguasa bangsa-bangsa selrai si nenei bulrate a'te tapnainelre,nepelre detelro detelro delre ne'nei wewenang bulrane walrenai. ²⁶We,na nelrona nemenatena ambai,nenatena simewena nelrolrena kenalre delre te dumbondena,ne nena we'na belreng kate dumbonde. ²⁷Nepelre,sime nena kenalrena we'na nelrolrena nena memete dumbondena,ne'nena we'na hamba te dumbondena, ²⁸Nemanemo detelro yei temamane mende dikinainelrena nenatena mabai,nenatena dkitena dkinemelre nepelre ne'nei euwete inemelre nenadelrati detelro telreng tena kembeuw. ²⁹Nepelre delrati,ne'Yerikho te taimbuko,detelro delro delre ne'te taukainelre. ³⁰Nepelre,detelro beselrei douw bisena nenate aipi yene niki yoiye,nena delrati yesus yalreke nena betoyaiye,ne'seyoiye,Tuhan,Daud yei,de'te bisete dinime. ³¹Detelro telreng ne'te a'tapkaimelre nenate ne'nemei olruneipone,ne'dite alrema telre kitilri yoyi,Tuhan,Daud yei,de'te bisete dinime ! ³²Nenate,Yesus nounu tepeyoye nepelre ne'te simiyomu,ne'sani yomu,be yasa we'na kenalrena De'we'tenate mekotemelre? ³³Ne'ne'kote elriyaiye,Tuhan,de'na kenalrena delrei douwte elrengkone. ³⁴Yesus kena bise nekelrena ne'kote,nepelrena nenei douwte simbelre yonu,nepelre nedaimone yatiyoina nepete ne'tiyoiye,nepelre Yesuste taukenelre.

Chapter 21

(Walri Yei Raja tena Mane Doukai nelre) ¹Neyo nepe Yerusalemte nopiyyaye, nepelre nepe Betfage yaye, ne Zaitun mekobulrane, Walri yei nena ototouna detelrote beselrei sanepupuko. ²Ne nete saneyoupu, we yo besunate epe, nepelre we keledai bekaipekonate tupe ye nepe, nepelre nenei yei lati nembelre membelle nembeye. nena sa bekaipekonate baite dulranepope nepelre bebenemane dekote yatepope mepe. ³Nepelre, nepena detelro wete a sisite elrenayena (Sanenaipelrena) wo nete sanemembena. Walri Wai (Tuhan) netedoundenate elrewe ne nepe mekombonde mendena. ⁴Da kalro mekombondena nena nabi kena a dina saniyaimena, nepe noulre mekombonde. ⁵Ne Sion rena milrete sanenembe, "tenulre, wena raja wekote mendena, kena tepa-tepa pelrena, keledai bulrare mende, kena tepa-tepa pelrena, keledai bulrare mende, nepelre keledai sekelro pelre keledai yei sepelrena pelre. ⁶Ototouna yayanakaye, kembalrite Walri yei nete sane mupukonamane mekoyaye. ⁷Ne keledi pelre nena yei pelrete yetaipeko (yate kaipelre) nepelre nena mayonte ne keledai bulrane kelroyaye boyaye Walri yei nebulrane nekeyowe. ⁸Detelro dopelre bette nena mayonte nipi nelrone boyaye nepelre si omisete pelroyaye, nipi kalrone (Tune) balriyaye. ⁹Detelro dopelre nena bukousune Walri yayena nepelre nete taukainelre Walriyayena elriyaye, "Hosena Daud yei tena Walriwai kena eudone mendena nena poi telrena. Hosana nenou yalre telre. ¹⁰Nepelre, Walri yei Yerusalemte esute yowe, emukuna yo nepe titwyansiki ne simiyame, nena kaye sing? ¹¹Nepelrena kaye detelro dopelre nepe snaiyayme. nenape Nabi Yesus, Nazaret rena ne Galilea na. ¹²Nepelrenakaye, Walri yei ongko miete isute yowe, detelro sanai pelre mekoyayenate baite tanekemle, nepelre meja doi pelre kelroyayenate atate bulru youmu, bangku-bangku merpati nai pelre mekayenalati. ¹³Ne nete saneyoumu, "Semona damane melropuko (Melraipeko). Dena miete penanyelrena dou kumu-kumu pelrena mie, weye nete mekambukona detelro bisite danyena nalre mane. ¹⁴Nepelre, detelro dou bisena pelre oto mendaina pelre ne kote ongko miete miyoye pelre oto mendaina pelre ne kote ongko miete miyoye nemenakaye nete poye mekopupuko. ¹⁵Nepelrenakaye, ayeka sema pelre nekayena detelro pelre mendona mendona detelro pelre Walri yei kena kembalri meko yowenante tiyanye, nepelre yei nining kena a ongko miene elri elri yayena "Hosana Daud kena yei" Ne kena selrai duwaimpeko. ¹⁶Nemenakaye, ne Walri yeite simiyanye, beyamane? Nepelre, Walri yei ate sauku. bayamane, we kaye da yenining kena a elrayena kaye betoye? nemenakaye Walri yei nete saneyoumu we kaye beipai name nekiyouwe? Yeinining kena embulru eilre nepelrelati yeinining kong pelre anayena lati. we dina wei eutena delre potena nepete mekopuke. ¹⁷Nepelrenakaye, Walri yei nete temupuko, ne baite ne yolre yowe. Betania yote yowe nepene tenoyowe. ¹⁸Nepe denembu bete (Telre)nakaye, Walri yei poye neyote yowe. ne moningne tetepuko. ¹⁹Damane teyowe ara no nipi kalrone tepeyowe, ne nepete yowe sasibetemena dowipai, kepei mo, nemenakaye ne ote saneyounu. wenalrena eu bete mena mipai nemane mote nekendemende. ne suselrei lati ara no nepe kelrapuko. ²⁰Nepelre, ototouna ne kalrote taimbeko, nena ototouna kembangte bitiyayanakaye simiyanye. beyamenapote ara no tikimbaibete kelrapuko? ²¹Nepelre, Walri yei nete nate saukur mulre, de noulrenate wete senamalre. wembembo, nepelre pelro netenante wei telrepelrenate nourena titawipainya, da ara note kilripukona motena ambai, weye selrotenate elrembe. "Danolre baite dawuponde nau weite ewe, Ne kalrotena dina yuwumbonde. ²²Nepelre, weye sasasi mendo melro-melro eyne ate diyimbena, nenatena we dina dowembe (yatembeng) ²³nemenakaye, Walri yei Mang Walri kena ongko miete esute yowe, atung semana detelro delrona pelre dasi-dasina detelro delrona pelrene Yahudi rena nekote miyaye ne sulrei ne semote kilriyomu nakaye simiyanye, "wena ne kembalri mekoyena simena delre polre mekoye? Nepelre, sime wete delre pote ikewelre? ²⁴Walri yei nete ate sakumulre, "De delrati wete akalro site simitemelrena, we nena kaye sawembenate? De wena asimiyauwenate sautemelre, mepelrena delrepelre deye doukalre kembalrite nekalrone mekalre. ²⁵Yohanes kena bukelroyomuna kaye mepelrena? Walri yolrenate taye detelrokenalrena? Nemenakaye nepe nenei nelrone ate ditelrate elriyaye, nakaye saniyanye, "Nemena deye elremalrena, "Walri yolrena, ne sanenemelrena. "Nemenatena, beyamena pote we Yohannis tena telrepelretena elripai. ²⁶Nepelre deye ate saumalre, "detelro yei kenalrena. "De detelro dopelre tena endikite dekande nepelre ne emukunamane elrayena Yohanes nekewena nabi. ²⁷Nemenakaye ne Walri yeite ate saukainelre. "de nimeipai nepelre, Walri Yei saneyoumu, nemenatena, De delrati we ena atena sanipai nepelre simena delre re de kembalrite mekalre. ²⁸Nepelre, wena mendo beyamane mekoye? Da detelro nekeyowe nena Yei do beselrei, nemanakaye ne bei tena kote meyowe nakaye saneyounu, "Delrei yei, menaya ewe anggur emine kembalrite ewe mekowe. ²⁹Nemenakaye, ne ate sauku, "Ya memai "Nemenakaye ipai. de ate danalre, nepelre kenane tuwayonunakaye nepe yowe. ³⁰Nemenakaye ne memai yei betena kote yowe, nemena a kalro latite saneyonu nepe yowe. ³¹Ne yei beselreina, sime nenei nemang kena ate betopuko? Ne elriyaye (Saniyanye) "Metona". Walri yei nete saneyoumu, "De wete noulrenate senamalrenape pajak pelre kopranyena detelro nepelro nepelre kaima(peko) pelre mekayena memetelrete Mang Walri wai kena diyate esute naye. ³²Nepelre, Yohannis

wekote meywena,nipi poilre meyowe,nepelre we netena telrepeleiretena elripai,nepelre pajak pelre koppanyena detelro pelre kaima (peko) pelre mekayena detelro pelre nete telrepeleiretena elraipeko nepelre,we nekalrote tiyanu nemane lati kenalrena elripai we nepe telrepeleiretena elriyauwe.³³ A mendo kalro site betombe,emi pelrena detelro anggur emi site pelreyowe,nepelre elrete emuku yembembuko,nepelre anggur tena noute wepuko nakaye betelrate mekombuko. nemenakaye,ne eini kembalri pelre mekayena detelrote,anggur eimite nemeye nete ikemelre,nepelre,ne yo basute yowe. ³⁴Nepe eu mendena selreite meyowe,ne nenei kembalri detelrote sanemupuko,emi kembalri pelre mekayena detelro kote yaye ne eute dunayenate.³⁵ Nepelre,emi kembalri pelre mekayena,kembalri detelrote simbeite kelroukaye peniyaye note taipeko,site olruye timbelreyaye, ³⁶Nekenoute lati,emi pelrena detelro nena kembalri detelro site lati sanemupuko yaye delre telre yaye. Nepelre,emi kembalri pelre mekayena detelro nete nemane mekoyaima lati. ³⁷Nemenakaye,emi pelrena detelro nenei yeite sanembuko nekote yowe,elreyowe,ne dena yeite sesoyute tupunaimbonde.³⁸ Nepelre,emi kembalri pelre mekayena detelro nena yeite taimboko,neni nelrone ate ditelrate elriyaye. ne nekewena,nenei kelrapelrena,membe,i nete note tomaponde. ³⁹Nemenakaye,ne emipelrena detelro kena yeite kelroukaye,anggur amilre diyasute kengkainelre,nepelre nate note taipeko. ⁴⁰Nepelrena kaye,anggur emi pelre mekayena detelrote neye beyamane mekonemeponde.? ⁴¹Ne nete saninyane, ne peko pelro mekayena detelrote pekote setelre yatenemelre, nepelre nema anggur emite emi kembalri pelre mekayena site inemelre. ⁴²Walri yei nete saneyoumu, "we kaye asena semo bulruna beipai. olru miye pelre melrayena detelro baite selraipeko,nepe olru senate dupukko. da kalro nekewena Tuhan kenalre mekopuko,da kalro nekewena ena dounena busimena. ⁴³Netenate de wete senamalrena,Mang Walri wai kena kelra selro wenalre baite dounde,detelro site inemelre,nenalrena eute mekonaye. ⁴⁴Sime da olru bulrate delrendena,bete-bete tanaiponde,sime da olru ye pelrenentindena lati bete-bete tanaiponde,sime da olru ye pelrenentindena lati bete-bete tanaiponde. ⁴⁵Nepelrena Imam-Iman belrengka pelre Farisi detelro pelre nena amendote betaypekonakaye,mendo kiyaipeko, Yesus netena ate elreyowe. ⁴⁶Nemenakaye neyo Yesuste kelrounayenate nipite duweyage,delrengtena endikite dekoyaye,nepelrena ne detelro telreng Yesus tena Nabi mane.

Chapter 22

¹Yesus,nekoute delrati,nenei a'te amendo eine nemetelre kote saniyomu. ²Kerajaan Surga tena amendo,nena ondowafi detelro sumbei nenei yei"do tena metauw mesa te bekendena te mekondena. ³Netenate,nenei ototouna te sani yomu,detelro metauw kotena a'nepe ikamalrena te sine membe,nenate,detena nemetelre ate di yame. ⁴Netenate,ondowafi nenei ototouna te saniyomu. a'keyate yati yamalrena detelro kote sanem membe tembe,de'embulru sa nepete dalrati pendalrepukalre. Lembu-lembu do nepelre malrisa yu yu pelrena,metelrana mane nepete pelroyaiye,nepelre metelrena nepete pendalraipuko da matau mesate bekenaina kote menaiye. ⁵Nepelrena,metelrena nedetelro betoipaina nepe dite yaiye detelro si,nenei emi te yowe,si'delrati nenei kembalri kote yaiye. ⁶Nepelre si,delrati,ne'ondowafi kena ototouna te kelrokaiye meselro-selro mekoyaiye,nepelre nemetelre no'te tutuyaiye. ⁷Netenate,ne ondowafi kena selrai olrumbuko,nepelre nenei yoku selrai te sanumpuko miyaiye,detelro no'te tutu yaima,ne detelro te baite tutunaiye,nepelre,metelre nena yo sine anaintine. ⁸Nepelre,nenei ototounate sani yomu,metauw mesa tetumbukonate neiyedondu nepelre yei te bekainana,nepete pendalraipuko,nena akeya te yati yaina ne detelro poi mena ambai. ⁹Nemenatena,embe nipi delre yene,detelro telreng moslrei we'tupei yembena akeya te sanemembe metay mesate bekemalrena kote date menaiye. ¹⁰Netenate,nenei ototouna ne,metelre te yaiye,metelrena detelro tupeyaiye,nepelre,kopilri yaima,nena detelro poi pelre detelre peko pelre,nepelre,metauw mesate bekeaina nouw,detelro nepe kemepuko. ¹¹Netenate,ondowafi esute youwe,nenei akeyate saniyomuna detelro pelre tupeinainate,nepene detelro simbei te tekenelre,ne detelro metauw mesate bekenaina mayong ne titipai. ¹²Ne,nedetelro te saniyonu dokeka,dapete,esutena beyamane we'yalreke,mayong metauw mesa te bekenaina tena titipai? Nepelre,ne detelro a sawipai. ¹³Nepelre ne'ondowafi nenei ototouna sani yomu,ne detelro kena me'oto'sabekem bombe,nepelre,neko eite,nete diyate yepembom nende,nepene dini kulrung pelre,eti kilri te asnai. ¹⁴Nekenate,telreng da siminaiye,nena,kekautelre elrinaiye.(Yahudi detelro Yesus te Taweikonate Diyaine) ¹⁵Nemandelrati,Farisi detelro yaiye,nepelre nemetelre kopilri yonu,ate tuwa yaiye,Yesus,nenei ate beyamane donembone nena a'mane dumbonde. nena Yesus te tawenaikonate. ¹⁶Nepelre,nemetelre nenei murid-murid pelre Herodian detelro nembei senaimpuko Yesus kote miyaiye nemetelre elri yaiye,guru demetelre nimeyan em buko we,'poi telre nepelre,Allah kena nipi nolru eine kilrime,singkotena we,bete mena endiki dikoipai nepelre betana we tipai. ¹⁷Nemenatena,we,na ate demetelre kote sanumulre. Beyamane nepelre betana we ttipai. ¹⁸Nenate,yesus nemetelre kena mendo peko te mekoiyaminat nimeyembuko,nepelre saniyomu hei detelro apeuw-peuw pelrena wemetelre beyatena de'te meke wopatu. ¹⁹Ne doi kopilri-kopelre De'te kilri timbombe. Nepelre nemetelre ne doi dinar simbei te ne'kote ikainelre. ²⁰Nepelre,yesus nemetelre kote simi yomu,da euw nulru pelre semo melro yaina nena sing? ²¹Nemetelre ate saukaiye,Kaisarnetenate ne metelre kote Yesus saniyomu. nemenatena,kaisar kotena nenei menate dite mekombombe nepelre,Allah kotena nena Allah nenei menate dite mekombombe. ²²Nena te betaipeko nemetelre kembang te bitiyaiye nepelre,baite yaiye Yesus te nepene taimbuko. ²³Ne'ya'mone,Saduki detelro elri yaiye,detelro te'te nena deyipai,nenate Yesus kote miyaiye,nepelre Yesus te simiyaine. ²⁴Nemetelre simiyaine,guru,Musa elriyouna nena detelro do tetembona nepelre yei sasipai nenatena,nenei dokeka do,ne milre tumbukonate neiyedondu nepelre yei te kelronde,nenei dokeka teteyona nenei nungtena. ²⁵Nenate,ena nelrone dokeka metelre mesi. be'pelre,nena memetena milre pelre mesate bekiyipuko,nepelre tetepuko,yei ambai,nepelre nenei milre te tumbuko dekeka sitenate. ²⁶Nepelre delrati,dokeka be'nameng'neme yowe mesi'be'pelre nemane. ²⁷Metelre nepe ambai dupuko,ne milre delrati tetepuko. ²⁸Detelro tete deyinaina ya ne milre singkena milre te olrimbonde,da dokeka mesi'be'pelre? ²⁹Nenate,Yesus ate sauku nepelre,nemetelre kote ate saniyomu,"Wemetelre nelraukuko,asna melro-melro pelre,delre wake Allah kena nena mendo dowipai? ³⁰Nepelrena,detelro tete deyinaina ya'ne detelro me'sa tena bekipai nepelre me'tena bekipai,nenatena malaikat-malaikat tenamane olrunaiye. ³¹Nemenatena,detelro tete deyinaina,wemetelre beipai nena Allah we'kotena,detelro tete deyinaina,wemetelre beipai nena Allah we'kotena beyamane saniyomu. ³²De'Allah Abraham,Allah Ishak nepelre,Allah yakub,ne detelro tete kena Allah ambai nena,detelro Walri kena Allah. ³³Nepelre,detelro telreng ne ate betoyaiye,nenei kilriyomu na nenate nemetelre kembangte bitiyaiye. ³⁴Nena delrati,Farisi detelro ne betaipeko,Yesus,Saduki detelro te mekoyomu a'ambai welraipeko,ne metelre kopilriyonu. ³⁵Nepelrena nemetelrelrena Taurat Atong detelro simbei,Yesus te simiyonu,nena,ne'tetuwa ne nelre nate, ³⁶Guru,atiyei mena taurat eine nena nouwtelre? ³⁷Nepelre,Yesus nemetelre kote saniyomu,wemetelre Tuhan Allah tebase denembe nepelre,wena kena metelrelre,nepelre wena euw metelrelre,nepelre wena mendo metelrelrena mane. ³⁸Dalrena atiyei delre nepelre,nena bei'tena. ³⁹Nepelre,atiyei be'tena nena damane,wei euw te bise dinenamane,detelro sitena delrati nemane bise'te denule. ⁴⁰Da atiyei be'eine Taurat Atong pelre nabi-nabi selrai kena semo nepene saiduku. ⁴¹Mena,nena Farisi detelro nembei kopilri yonu,nemetelre kote Yesus simiyomu.

⁴²Beyamane,Kristus tena,wemetelre kena adokaina,ne singkena yei ? nemetelre saukaiye Daud kena yei.

⁴³Nemetelre kote,neye saniyomu,nemenatena,beyamane Daud,Roh eine,ne'tena tuanai te simiyomu,neye elreyowe. ⁴⁴Tuhan kena a'dena tuamai kote saniyonu,da de'na me'metelrensune nekewe,De'we'na yembe detelro,we'na ototoune kolrote welre nena wande. ⁴⁵Nenatena,Daud Kristus te tuamai mane sumindena,neyamane ne'Daud kena yei? ⁴⁶Detelro si bei' a pelre bete ne'kote sawipai. Nepelre ne'ya'ne, detelro sim

Chapter 23

(Yesus Agama Belrengkate Benebene Detoyoume) ¹Neplrenakaye, Yesus detlro telreng plre nepelre nenei ototounayo plrete saneyoume, ²ahli taurat slrai plre Farisi detlroplre Musa kena keplre engkeng bulrane nekaye ³Nemena kalrotena, meslreimbe nena a wete sanenai melre natena we mekombe nepelre eutiyeine. Nena eu kilraiyna tena we tawipainya ne nemei a mote elraiye kembalri tena nemekoipai. ⁴Seplre seplrena kalro te detlro sikena bulrate selraiye. Nenei, mekou beteplrena mekoipaitlre. ⁵Metlrena kembalri mekaiyna detloye tenai melrenate kilraiye. Nena sembahyang sate petoye mekaiye nepelre nena jubah tena busote delre delrete baiye. ⁶Nena perjamuan nelrona noupaitepoitena kena te dlrainye, nena sinagogen tena nou betrlene aye nekaye, ⁷neterdetloye poite tapenai melre nepelre nabi Rabite penai melre. ⁸Netenate, wetena rabbitena pipainya wena guru mbeiskamo, we metlrena ne dokeka mo. ⁹Mai mena tena sitenaplrre dayo bulrana tena pipainya wena mai mbeiskamo, walri diyane nekewe. ¹⁰Neplrena wetena blrengka menatena pipainya wena blrengka mbeiskamo, nena Kristus, ¹¹Netenate, sime delremane wena nelrone nekendena, nenei eute wenane kembalri detlro tenamane. ¹²Sime wei eute delre te elrwe na ate salrenai ponde nepelre sime wei eute alre dusung konde nekewena wete yalre bulrate tanaiweponde. ¹³Peko dumbombena, ahli-ahli taurat plre nepelre Farisi detlro plre, munafik detlro! Walri diya na maute detlro kena be eilre dinauwe neplrena wei eu esutena ipai nepelre nenoute mayena detlrote weye aye tiyaume. ¹⁴Peko dumbombena, ahli-ahli taurat plre Farisi detlro plre, munafik detlro! Osoi milre kena miyene weye aupeu kalronane a mendo tiki ti kite bekensiye ne walrolre sate yateye. Ne natna, weye setlrena pekote yatemben. ¹⁵Pekodumbombena, ahli-ahli taurat plre Farisi detlro plre, munafik detlro, weye naulrenalre nepelre dalrilre nalre oto kelro welrauwe detlro te wei agama eite tanembomben. Naka, ne nepe ne eite kulruke, nepeye narak jei mane mekambuko, wete bitimupuko kasiprenate mekowe. ¹⁶Peko dumbombena, hai doubisena blrengka blrengka slrai, elrawenate, "Sime Mang Walri kena miyete a te dewaiyna, nena nou ambai. Nou nekewena, sime Mang Walri kena myena emasne ate dewaiyna, ne a nete beyenembonde. ¹⁷We, plro plro slrai nepelre dou bise plrena. Mena delre mane, emas taye ambai Mang Walri kena miye emas te melro melrote tambukona? ¹⁸Nepelre sime altar ne ate dewaiyna nena nou ambai. Nou nekewena, sime altar sing bulrana sa dekaipekone ne dawenaina nenaye nete beyenembonde. ¹⁹Hai we dou bisena detlro! Mena delre mena, singbulra sataye ambai altar ne sa te melro-melro te tambukona? ²⁰Netenate sime altar ne ate dewaiyna nena tena altar plre nepelre ne bulrana saplrre tena daunaiye. ²¹Nepelre sime Mang Walri kena meyene ate dewaiyna, nena Mang Walri kena miye plre nepelre ne ne eine nekewena plrete. ²²Nepelre, sime walri diyane ate dewaiyna plrete. Mang Walri kena keplre engkeng plre nepelre nene keplre engkeng bulrane nekewena plre tena. ²³Peko dumbombena, hai ahli-ahli taurat plre Farisi detlroplre, munafik detlro, weye selasilrena, adas manislrrena, nepelre jintan lrena persepuluhan te yetaume, naka weye Hukum Taurat na seplrena kalro tena noulrena mekoipai, nena noulrena, kenabiseya, nepelre tlreplrenaye. Da kalro kalro te weye noulre mekoimbe neplrena kalro sistena dlrati itipainya. ²⁴Dou biseplrena blrengka-blrengka slrai, sungkunung tenate weye baite elryauwe unta tena weye muku-muku tunauwe. ²⁵Peko dumbombena, hai ahli-ahli taurat plre Farisi detlro plre, munafik detlro! weye buplrre saplrre anawena saisasi nena baidate melro-melroye sukawe esuna walrope mesau yetauwena plre nepelre suweslrre melraunaye kemeipeko. ²⁶Farisi detlro dou bise plrena, memetlretna wei buplrre saplrre anauwena saisasi nena esu walrote baite sukumbombe wande baida nenei mote melro-melro dumbonde. ²⁷Peko dumbombena, ahli-ahli taurat plre Farisi detlro plre, munafik detlro! wena eu bulrete cat klru-klru baidate sumbiyaiye piyambaitlre, sape esunape detlro soweyowena sanende nepelre metlreyena peko. ²⁸Nemandlrati wena eu, baidate detlro kena dou eina piyambai tlreye yaime, wena elkunape aupeu kalroplre nepelre peko kalro plre kemeipeko. ²⁹Peko dumbombena, ahli-ahli taurat plre Farisi detlroplre, munafik detlro! Weye nabi selrai kena bulretemelrauwe nepelre yekopoite kilraiyna detlro kena bulrete piyambai tlrete mekaupuko, ³⁰Naka elri yauwe, "Demena ena kasi kena selrei ne nekandena, nabi selrai kena sawalro tena e' tawipai." ³¹Ne kalro tena, wei emburulre we eute napeyene nabi selraite tutiyaiyna jeite nepete elrau we. ³²Netenate, wei kasi selrai kena yekote dite alro nembambe. ³³We, walre selrai, walri beludak kena mena otona, beyamane wei eute neraka kena pekolre baite yenembombe? ³⁴Netenate, tembe, De we kote nabi nabiye, mendena detlro ye, nepelre ahli-ahli taurat te sanempone naiye. Nena kalrolrena site baite tutumbe nepelre salibne bapembe posimena sinagoge-sinagoge ne tutumbe, nepelre kota-kotalre meselro selro ye mekombe, ³⁵Nekalrolre detlro tlreplre e' ine nikiyayena nena sa dayo bulrane dilrai pekone metlre ye wekote menaiye, memetlrete Habel tlreplre kainone menasa, neme yowe Zakharia kena sa, Berekhya nuwei, weye Mang Walri kena miye plre alta plrena nelro kalrane note taupuko ³⁶Noulrena, wete senmalrena da kalro kalro metelrena we serai kena bulrate elri nemepondena. (Yerusalem Tena Peko) ³⁷"Oh Yerusalem, Yerusalem, nabi selrai we kote senaime pukona te baite tutiyauwe nepelre olru ye tindelri youme, dena kenalre wena jeining te nembei ye

koplri temponde ambelrawe nenang ye nenei jeininingte nete e'ine koplimbiyowena, nenatna we ate danu,
³⁸Tembe, wena wiye dine tenembombe neplre butedumbonde. ³⁹Neplrena, De wete senamalrena dayolre we De
tena itipai nekembe wande we elrembe, "Ne Tuhan kena eudene miyawena tena nena bulrane."

Chapter 24

(Mang Walri Kena Miye Elre Nenembonde) ¹Yesus Mang Walri kena miyelre baite meyowna kaye, nenei ototouna yo nekote miyaiye ne Mang Walri kena miye walro walrone tepayenate kilriyaiye. ²Nenatena ne yote simi youme, "We kaye damena kalrotena itipai? De danoutlrena ate wete santemelre da olru nekai yena si beteplre olru sibulrana plre tenoipai, elre nipaiye." (Memetlre Tena Peko) ³Neplre Yesus Zaitun meko bulrane nekeyowe nakaye, ototouna yo kalro bete te doukaiye nekote miyaiye naka saniyaiye, "Detembe sanumulre damena kalro kalro tena mo ya slreite kyanaiye nepelre weye mewena ya tena beyamena tuye kilrinde nepelre da yotu mekondena tena?" ⁴Yesus nete a te saku, "Tiyene nekembe aupeu kalrolrena wetena wapipainya. ⁵Ne kalrotena doplre ye dena eudone menaiye nakaelrenaiye, "de Kristus nepe, nepelre detlro doplre te nalre nai mlre, ⁶We pelra tenate betombe nepelre pelra tena akulrung te. Tiyeyiye nekembe nenatena we endiki tena dekoipainya ne kalro kalro dina kyanaiyena tena, nena neya slrei tena ambai ⁷Neplrena, selrai si eminde selrai si plre tutunaiye, nepelre kerajaan sipre kerajaan sipre tutunaiye, nepelre walro sine monine nepelre kanitu tupu nendire. ⁸Da kalro netlrena nena manimbana jei si yau tena mane. ⁹Neplrena kaye, wete me slro-slro plrena kalrote salrenaima poinde, nepelre baite tutunaiye, nepelre dena endo tante da selrai belra-belra tenawena wete kyelre tenaimelre. ¹⁰Me slreitena, doplre ye eute sukunaiye, sipre-sipre nenei eute salrenaiye, nepelre site-site kyilre tenaimelre. ¹¹Aupeu kalrolrena nabi doplre kyainaiye detlro te wapi naimelre. ¹²Nepelrena, yeko-peko almatelre dende, detlro kena bise nepeye blringke bombe. ¹³Neplre naye detlro nune neme nekendena poitute inaimelre. ¹⁴Nepelre, da a sena walri neme senenai melre di yotu te nendeda selrai belra-belra kena bulrate, nepelre naka tutena selrei ye mende. (Satlrena Pekoplre Nepelre Aupeu Kalrolrena Kristus Plre) ¹⁵Nenate, weye Nabi Daniel alrupu kona mane pekopwe mekai yenate, nou melro-melrone tepenai yena, semote bewenaye mendote mekombe, ¹⁶nepelre Yudea na yo nenei eute selrote tenunaiye. ¹⁷Sime miye bulra dane nekendena, ne miye eina saisasi kotena osipainya. ¹⁸Sime emikane walrendena, nei mayong kotena nekonoutena ipainya. ¹⁹Nepelrenaye, neya pone jeite tapenayena nepelre jeite kongte yate naimelrena selrai peko dunaiye. ²⁰Doa te mekombe wena otote tenumbena ya nena tena blringke nibainya slreine nepelre sabat yanena plre. ²¹Nekalrotena metoyane setlrena pekoye kyanaiye, hena dayote mekoyo nunaple meyowe daselrei tena bete plre tuwai painya, nepelre neko noutena plre kyai painya. ²²Nepelre nemena ya tena polrena dusikoipainya, da yelreu poi kalrotena dowipai. Elrimupukona yo tena tante, nemena yate polre dusu nengkonde. ²³Neplrena ye, detlro siye wete sane neulre, "Tewe, Kristus dapene," ambai ne dipina, netena tlreplre tena elripainya. ²⁴Nena, aupeu kalrolrena Kristus selrai plre nepelre nemena nabi selrai dlratl plre kyanaiye naka kembalri busi busite mekonaiye posi-posi te olrunaiye nemandlratl, elrimupukona selrai plre. ²⁵Poitlre ye tembe, nemeyenane De wete nepeye saniyamalre. ²⁶Netnate, wete sanenaimelre," tembe, Ne di paunelrona, we nepe tena ipainya, ambai " tembe, Ne di dekosuna, we netena tawi painya. ²⁷Nemane, detlro jei ye mendena ya tena elriye omosulre yatingkiyowe waisune elrembiyona mane mekonde. ²⁸Sanende plrena nou, nenouna awe nasar koplrinu. (Detlro Jei Mendena) ²⁹Ne setlrena pekoye yenembonde, " Su yenekote mekoinaimbonde, nepelre oko nena kiyatena kilripai, meya manolre ate sinaiye, nepelre manona delrepo nekaiyena te tupu nenelre. ³⁰Nepelre detlro jei mendena tena tu ye mane kyanaiye nepelre dayo bulrana selrai belra-belra dimi klrung mekonaimbonde. Detlro jei ye nei delre poplre nepelre nei moi poplre. Manone mangko blrulre mendenete tenaimelre. ³¹Nenei malaikat-malaikat sanenemponde terompel ne almatlre, nepelre neye elrimupukona detlro da yo tu klrimebei nekai yenalrna, dama tu silre nende tu sinalre nate koplri naiye. ³²Da ya ne weye arah no tena amendo te nimeyenembe nena mise kelrang-kelrang malripiyaiyena nepelre kepeiye susaiye, we nime yawe ne doisi tena nepe nopi yewe. ³³Nemandlratl we da kalro te tenembena, nepe niyambuko ne nepe mau yete nopiye puko. ³⁴Da wete noutlrelrena te senamalre da selrai baitena ipaiye da kalro-kalro kyanaiye, ³⁵Maple da kani plre ambai dunaiye, nenei asena walri baitena nalripai. (Detlro Jei Mendena Slrei) ³⁶Netnate, ne ya slrei tena, mbeiskana plre nimeipai tlrena, Walri di ana malaikat-malaikat dlratl ambai, nuwei dlratl ambai, nena mai mbeimo. ³⁷Dana Nuh kena selrei ne kya pu kona mane, nemandlratl detlro jei mendena tena nemane kyanaiye. ³⁸Neplrena, bu yatipai nemeyena ya slreine, ne yo bute sate aniyaiye, dote milre te dite date yati yaiye, neme diyainye nakaye Nuh bahtera eite elrikena ya selreite meyowe. ³⁹Nepelre, neyo mendo bete plre dowipai nemeye bu ye yatemupuko nepelre nete baite sumupuko, nemandlratl detlro jei mendena tena nemane kyanaiye. ⁴⁰Neplrena, detlro be slrei emika ne walrineiyena, simbeite dou naiye nepelre site dane tenaimbande, ⁴¹Milre beslrei kembalrite kilangan olrune mekoina, simbeite dounaiye nepelre site dane tenaimbonde. ⁴²Netena pote, sema semaple we nimeipai mo mena ya selreine wena Tuhan nepe mende. ⁴³Nepelrenaye, dana te nime ye nembe miye plrena detlro nimeyembuko meslreine deyene, bisi detlro nepeye mende, ne nepe nenei miye te telromelrombondenata na semate nekende. ⁴⁴Nemena kalro tena, we dlratl tyei-tyeiplre ne we oyo me yipaiya na slreina detlro jei mende. (Hamba Poiplre Nepelre, Hamba Pekoptlre) ⁴⁵Neplrena, hamba sime noutlrelrena, ne

nenei tuan maiye nena miye eine sa kalro tena yekote noulre mekonde yate nemelre? ⁴⁶Nemena hamba poi kalro nena bulrane, nenei tuamai mendena, tuan mai tenendlre kembalrite memane neme ye mekouwe. ⁴⁷De wete noulrenate senamalre, ne tuan mai neneine hambate nena metlrena yena saisasitena sematenate. ⁴⁸Nemandlrati, hamba peko nenei kena eine ate mekaipuko "Tuan mai mendena ya dislrei na be," ⁴⁹Naka hamba-hamba site meye meke yate youme, naka sate bu mau mau plrena plre nembei aniyaiye, ⁵⁰da hamba kena Tuan mai nepe mendena ya slrei tena nenatena ne kena tena tuwaipai nepelre ne nimeipainya selrei ne nane, ⁵¹nepelre nete klrounaiye, naka munafik detlro selrai plre kena nelro ne tenaimbonde. Nenouna dimi krlung plre nepelre eti kilrite asayena plrena nou.

Chapter 25

(Belrang Nena Mendo Mbaina Pelre Nena Mendo Pelrna) ¹Nenadelrati, kerajaan surga tena amendo nenatena belrang me be nena nenei pelita pelre yetaipeko nepelre yaiye mempela de te tupeinainate. ²Mesi nena nelrolrena nena mendo mbai, nepelre mesi si nenatena mendo pelre. ³Nemandelrati mendo baina nenei pelita mote yatiyai minyak nembei tena ambai. ⁴Nematena mesi mendo pelrna nenei minyak ongkoi eine nembei pelita pelre yatiyai. ⁵Nepelredelrati, mempela do ne mendena neme wapeyowe, ne' metelre kundouw dokumelre nepelre kute tenoyai. ⁶Nenate, deneye nelro te a seplro te seyaiye, mempela do mewe! Balrembe ne'te doumalre. ⁷Nepelredelrati, ne belrang metelre yamaipeko nepelre nenei Pelita te mekoyai ye. ⁸Nepelre, mendo mbaina nena mendo pelrna kote saniyaime, De' kote wena minyak te bete yamulru nena e' na pelita kepenaipone mane. ⁹Nepelredelrati mendo pelrena nena saukaiye, Ambai, we mbelre dembelre nenatena elrikoipai. Nolrunua ne' minyak nai kote embe nepelre wei euw mbei tena tembe. ¹⁰Ne' minyak tite na nepete yaiye, mempela do nena miyowe, nepelre ne' nepete dunaimbekona, nembelre ne bei esute me'te yatenaina yau eite, nepelre mau dite dinaipeko. ¹¹Nepelre delrati, belrang si nepe miyaiye nepelre saniyaine, Tuamai, tuamai! Tena mau te tuwisime. ¹²Nenate ne'ye sauku, nolruna de' we' kote santemelrena de' we' tena nimeipai. ¹³Nepelre delrati, sema-sema pelre nena ya, selrei nenate we' nimeipai. (Amendo Belrengka Naming Netangtena) ¹⁴Nenate kerajaan surga nemenatena detelro si yo yo basute te endena, nenei baba te simiyomu nepelre nenei sayesi ne'kote yatiyomu. ¹⁵Detelro simbei ne' kote na talenta mesi ikinelre. Si kotena nena talenta be, nepelre si kote na, talenta mbei. Ne' mbei-mbei nenei wake selreine. Nepelredelrati, ne' yowe. ¹⁶Detelro talenta mesi te dokuna nena nepe yowe, nepelre ne talentate kewalreyowe, nepelre ne' mesi ne bulrate epnepuko. ¹⁷Nemandelrati detelro talenta be; dokuna, ne' talenta be nebulra te apenepuko. ¹⁸Nepelre delrati, detelro talenta mbei doku nena yowe, ambulru te kani ne wepuko, nepelre nenei tuamai kena doi ne yeine nalrumbuko. ¹⁹Tiki telre wande, ne hamba-hamba nena tuamai meyowe nepelre nembelre nenate beyowe. ²⁰Detelro doi mesi doku nena meyowe nepelre doi mes apnepukona nepelre doku, ne' elreyowe tuamai, we' de' tena doi mesi ikete. Timboi, doi mesi de' nebulrate apnepukalre. ²¹Tuamai ne' ne' te saniyonu, piyambai telre, hamba piyambai nepelre suwe telre, we' suwetelre da hal- hal kiya, de' we' tena hal telreng bulrate ketuisine esute tuamai kena kalri eite. ²²Nepelre, detelro doi be yatepukona nena meyowe nepelre saniyonu, Tuamai de' tena doi be' yatekete. Tumboi doi be de' nebulrate apenepukalre. ²³Tuamai ne' sauku, piyamba telre, hamba piyambai nepelre suwe telre. We' suwetelre nena hal- hal kiya, de' we' tena hal telreng bulrate ketuisini esute we' na tuamai kena kalri eite. ²⁴Nemandelrati, detelro nena doi mbei yatepukona meyowe nepelre saniyomu, Tuamai de' we; te nimeyanalre detelro alrema, pilripaina nune we' nenate olriye, nepelre sa nung tikilri paina nune we' nenate koplri yene. ²⁵Nemenate, de' endikite dekokukalre, nepelre yalre we' na doite nepelre kani eine nalrumbukalre. Timboi, beya sa we' na mekouta weite alrimbonde. ²⁶Nedelrati, tuamai ne' sauku nepelre ne' kote saniyonu. We hamba jahat nepelre akoimbana! We nime te de' pilripaina nune de' nenate olralre nepelre sa nung tikilripaina nune de' nenate koplralre. ²⁷Nemenatena de' na doi we' bank ne saseme nenate de' bulrisi, de' apnaipukona nenate de' na menate nekoute doiyi. ²⁸Ne' nalrena doi mbeite dowembe, nena doi me'be apnepukona nepelre ne'kote inimbe. ²⁹Nenate detelro mbei-mbei nenei mena nekoute yatenainelre, nepelre nena kemenenelre, Nenate, detelro nemena ambaina, nemandelrati, beyasa nenei mena baite yatenaiye. ³⁰Hamba nombai nate neko bulrutelrete yepombombe. Nenoune da dimi kulrung pelre eti te asaiye. (Detelro Yei Nena Penghakiman) ³¹Nenate detelro yeiye mende nenei kemuliaan eine, nepelre nenei malaikat selrai nembeine, nenate nenei tahkta kemuliaan ne' wonkinde. ³²Metelrena bangsa nenei benne kopilrinenelre, nepelre ne' nenate mbei ne' nalrena te elrinate, gembala tenamane dombate kambing kenalreelrinda. ³³Nepelre, nenei domba -domba te ne' na metelre mesune tenembone, nepelre kambing te milri me'sune. ³⁴Nemandelrati raja nenei metelresuna ne'kote saniyomu, membe, we' berkat delrei memai kena yati youmna memetelrena duniakerajaan dunuyouna we' dowembe. ³⁵Nenate de nomine, we' de' te sate yetatu anipalre. De' bu' malritena nepelre we' bu'te ikoutu ansisukalre. De' yo ai detelro tenamane, nepelre we' de' te esute doukatelre. ³⁶De' mayong mbai nepelre we' de' te mayong te titi yautu. De' sa' ne nepelre we' de' te tiyatu. De' ongko ne tiyatiki nepelre we' de' koto miyauw. ³⁷Nenate, nolruna detelro de' te nenate saunaiye, Tuhan, modaine e' tiyande we' monine nepelre we' te sa' te yatiyanewelre aniye, mbai bu malrine nepelre bute yatiya nemelre anusuke? ³⁸Mo daine de' tiyande we' yo' silrena detelro mane nepelre we' te estue dokanewelre, nenadelrati mayong mbai nepelre we' te mayong te miyande? ³⁹Mo daine de' tiyande we' sa' ne nena ongkone nepelre de' we' kote miyande? ⁴⁰Raja nenate sauku, De nena nolrunate we' kote senamalre beyamane we' nenate mekombe delrei dokeka sipelre-sipelre tena nena kiya telre tena, we' de' tena nepete mekoyai. ⁴¹Nemandelrati, Ne' nenate nenei milri me'suna nate sanenemle, delrei belre dapelre baite embe, we kutuk te yatiyaiuna, sing sena eite Iblis pelre nenei malaikat-malaikat nenate dunu yaimena. ⁴²Nemandelrati, De'

monine nepelre we' de' tena sa antelrena yatipai. De' bu' malri nepelre we' de' tena bu' antesine yatipai. ⁴³De' yosi detelro tenamane we' de' tena esutena dowipai, mayong mbai nepelre we' de' tena mayong titipai, sa' ne nepelre ongko ne, nepelre we' de' tena itipai.⁴⁴Nemandelrati, nenei nenate saunaiye, Tuhan, modaine de' we' te tiyande monine mbai bu malrine, mbai yosi detelro mane, mbai sa' ne, mbai mayong ambai, mbai ongkone nepelre we'tena dikipai? ⁴⁵Nemandelrati, Ne' nenate ne'kote sawende, De' we' kotena nolruna te senamalre, beyamane we' nenatena mekoipai simbe ne' nalrena kiya telre tena, we' de' kotena nenatena mekoipai. ⁴⁶Nepelre, ne' dalrena penghukuman sena eite naiye, nenate detelro nolruna walri sena eite.

Chapter 26

(Kelrai Yesus Te Tonai Nate) ¹Nenadelrati Yesusmetelrena da a' nepete mekopukom nenei murid-murid kote ne saniyomu. ²We' nimeiyambuko nenaye be delrati Paskah tena, nepelre detelro yei te inaimelre salib tenate. ³Nemandelrati, imam belrengka selrai pelre yalrise-yalrise yo nembei kopilriyo nu imam delre nena istane ne, nena eudo Kayapas. ⁴Nepelre, neboyowe nena Yesus te kelronaina da apeuw-peuw kalrone nepelre ne'te tonaipone. ⁵Nenate ne' elriyaiye, nemenatena da Perayaan ya nenate detelro telreng nelrone a'te numbonde. (Milre Si Yesus Te Kelrombuko) ⁶Menana, nena Yesus Betania ne nepene, Simon si kusta kena miene, ⁷milre si ne kote miyowe nena botol guci pualam kiya mbei minyak wangi ne eine nenatena mahal doplre, nepelre ne'milre Yesus kena belrengka bulrate dilrimbukom nena ne' ane nekeyowe sa te aneyowe. ⁸Nenate murid-murid tiyaine, ne ate olrupuko nepelre elriyai, beyamena potenate damena sewa tekowe? ⁹Nemenatena, minyak wangi nena naite mekopou nena doi delre nepelre sayesi mbaina kote yatenemelre. ¹⁰Nenate, Yesus, ne hal te nimeyembu ko, ne' kote saniyomu, beyatena te we da milre te sete tamu? Nenatena ne' Poi te De'na bulratena te mekowe. ¹¹Nenatena, we' detelro sayesi mbaina wenane wembelre nembeine nemamo, nenatene we' de tena nemenatena ambai. ¹²Nenate da milre minyak wangi te delrei euw bulrate dilripuko, ne mekopukona nenatena de' te sanaite sine delrati penda irewe. ¹³De' nena nolruna we'kote seamote nenate monouna da dunia metelre da Injil te sanainemlre, beyasa da milre nepete mekopukona neme dite elrenaiye nenate ne te mendote neme. (Kelrai Nena Yesus Te Yekotinaina) ¹⁴Nenadelrati, me be beslrei nenalrena si mbei nena euwdo Yudas Iskariot, iman-iman belrengka kota yowe, ¹⁵nepelre saniyomu, we' nena de' kotena beyate itimbe nenatena ne we kotenade itimelre? ¹⁶Nepelre, ne' selreine, ne' kalro Poi ulreyowe nena Yesus te uninemelre. (Paskah Tenah Sa) ¹⁷Menana, nena ya bei tena Roti Ragi mbaina murid selrai Yesus kote miyaiye nepelre simiyaine, mopene we'na kenane Paskah sate we'tena de' pendalremalre? ¹⁸Yesus sauku, kota te esute, detelro si kote, nepelre ne' kote sanembombe, Guru elreyowe, nenei selrei nepe nopiyewe, ne' Paskah te wena miene nenei murid-murid nembei mekonaina. ¹⁹Murid selrai ne' kote Yesus sanempukona mane nemane mekoyaiye, nepelre pendalri yaiye Paskah tenate. ²⁰Menana dena selrei te yowe, Yesus nena murid mebe beselrei nembeine aneni kiyai sa te aniyaiye. ²¹Nepelre, sa te aniyaina selreine, ne saniyomu, de nolruna we' kote senamalre nenate wenalrena si mbei nalre konde de' te yekotinde. ²²Nena kena bete - bete tuwa yaine nepelre detelro mbei-mbei nepete ne' kote saniyaine nemena, ambai de, Tuhan? ²³Nepelre, ne sauku, ne teuw eite de mbelre nembei me te ninsindena, nena ne de te yekontindena, ²⁴Detelro yei nena ende ne'tan tena nepete melroyaiye. Nemandelrati, ne detelro pekotelre, nena irena detelro yei te yekotiyowe! Nenatena poi tena ne detelro nena ne' te senai paina ne. ²⁵Nepelredelrati, Yudas nena Yesus te ininemelrena, ne' kote saniyoune, Rabi, nemena mbai de? Yesus ne' kote saniyoune, we nena nepete dombuke. (Kristus Kena Sa Pelre Euw Nenate Oyote Meinainelre) ²⁶Nepelre delrati nena ne' sate aniyaiye, Yesus roti te doku. Nepelre berkat te ne bulrate tapepuko, nete beseyowe nepelre murid-murid selrai ne' kote yatiyomu nepelre saniyomu, dowe nepelre anewe dalrena delrei euw. ²⁷Nemandelrati, Ne' teuw-teuw te doku, mendo te tapepuko, nepelre ne' kpte ikimelre, Ne' saniyomu, we' metelre, dalrenalre anembe. ²⁸Nenadelrati, dalrena delrei sa' sa' yeko tena, ne dilrimbondena nena detelro telreng tena nena pengampunan dosa tena. ²⁹De' we' kotena senamalrena nena de' nekoutena anggur no'lrena eu antesine nena wembelre nembei ye delrei memai kena kerajaan eine. ³⁰Nenate dimisemo simbei dimaipeko, ne' zaitun meko te yaiye. (Petrus, Yesus Tena Apeuw-Peuw Te Denenelrena) ³¹Nenadelrati Yesus nenei murid-murid kote saniyomu, we metelrena nalrekombe De' tang tena da deneye. Nenatena da melroyaiye, De' nena gembala te pentelre, nepelre domba-domba nenalrena dite date tanaikone. ³²Nenatena, nepete De' deyetepona, De' we' nalrena memete Galilea telre, ³³Petrus saniyonu, dambei mo metelre olrunaingkone we' tan tena, de' olrunaingkondena ambai. ³⁴Yesus, ne' kote saniyonu, De' we' kotena nolrunate senamalre nenate da dene tena awe a' mekoipainane, We' De' tena da naming apeuw-peuw te dunulre. ³⁵Petrus Ne' kote saniyonu, Dambei mo de mbelre we mbelre nembei tetelre, de' we' tena epeuw-peuw duwipai! Metelre na murid nena delrati nemena hal mo te elri yaiye. (Yesus Getsemanine Mendote Mekoyowe) ³⁶Nemandelrati, Yesus, nenei murid-murid nembeinenenou nena euwdo Getsemani nepene okokai nepelre, Ne' nenei murid-murid kote saniyomu, danoune anene kembe, de dipete telre nena mendo mekotolrena. ³⁷Nepelre, ne Petrus pelre Zebedeus kena yei be nembeine ne yatekemelre, nepelre nepene nenei kena selreng nepelre bete- bete tayaiye. ³⁸Nemandelrati, ne' ne kote saniyomu, dena kena selreng tuwanalre, dite tetepoina mane tuwanalre. Dapene nekembe nepelre noune sema-sema pelre dembelre nembei. ³⁹Nepelre, ne tiki bete mane yowe, nenate aneyowe dusungkuko nenei be ane kanine neke nepelre mendote mekyonu, Ne' nenei memai te saniyonu, nemenatena, neisandu da teuw-teuw denalre neme dite ende. Nenate de' nalrena nemenatena ambai, nemenatena neisandu we'nalre na dumbonde. ⁴⁰Nemandelrati, Ne' meyowe nenei murid-murid kote nepelre ne' te tupeyekemlre nena kutetenoyaiye. Nenate Ne' Petrus kote saniyonu. Damane, we semate na ambai dembelre

nembei su mbei mane? ⁴¹Sematena mendone, nenate, we sapiyame wapi-wapi eite delrembe, Roh nena ako-ako nenate eu endung wake mbai. ⁴²Yesus nekaoute dabetena te yowe nepelre mendote mekoyowe, ne saniyonu, delrei memai, nenatena dalrena baite naipai nena de neme antesine, nenatena we' nalrena neme dite dumbonde. ⁴³Dambe delrati, Ne' meyowe nepelre ne' te tekemelre kute tenoyaiye nena ne' na douw se te tuwayaine. ⁴⁴Nenate, ne ne te tumupuko, nepelre ne nekoute yowe, nena da naming tena mendote mekoyowe, nena nemena a' mote saniyonu. ⁴⁵Nemandelrati Yesus nekoute bulrusuku murid-murid kote nepelre saniyomu, daselrei kute tenombe nepelre noteyembe. Tembe yaselrei nepe nopiyewe nepelre detelro yei detelro berdosa kena me bulrate inaimelre. ⁴⁶Yemimbombe, membe e' malre. Tembe detelro de' te inaimelrena nepe nopi yewe. (Yesus Te Kelrokai) ⁴⁷Yesus neme a te elreyowe, Yudas, simbei murid mebe bepelre nena meyowe. Nembeine nena ne'mbelre, detelro telreng delre nelrone nena meteka nepelre, nena imam belrengka yalreseseyo nena. ⁴⁸Menana, ne Yesus te inaimelre ne' te nouwte san sinde, elreyowe sime nena de' senetenelrena, nena ne, ne te kelroumbe. ⁴⁹Yudas selraimbei Yesus kote tike kenelre nepelre elreyowe, Poi, Rabi! Nepelre Yudas ne'te senembuko. ⁵⁰Yesus ne'te saniyonu andewa, wena mendo miyena dite mekoiyi. Nemandelrati detelro telreng nenai nopite, Yesus kote mete sana sini nepelre ne'te kelronaina. ⁵¹Nepelre, timboi, simbei Imam delre tel pendenate, nepelre nenei buntekeite ketepuko. ⁵²Nemandelrati, Yesus ne' te saniyonu. Wei meteka te dite nounge, nenate metelre nena meteka te tapenaina nena meteka ne peko olrunaiye. ⁵³Ambai, we na mendo de' yelrikopai delrei memai kote diyitenelre, nepelre Ne' da yane delrati, De' tena mebe be kasopelre malaikat pelra selrai inaimelre? ⁵⁴Nemena, beyamane nemandelrati semo melro-melro nena yuwumbone nena elriyaiye nenatena neme olrumbonde? ⁵⁵Ne daine, Yesus detelro telreng kote nena te saniyomu, beyatena damane bisite titimbe we balrekau nena meteka pelre pentung nena de' te kelroumbe? Yane yane, Allah kena mie de' ongkinalre kilra malre nepelre we'nena de' tena kelroipai. ⁵⁶Nenatena da metelre dumbonde nemena semo nabi selrai yuwumbonde. (Yalrise Yahudi Selrai Yesus Te) ⁵⁷Ne' nena Yesus te kelrokai ne' te Kayafas kote dokainelre, sang imam delre, nou ahli-ahli taurat selrai pelre yalrise-yalrise selrai nembei koplrimbiyowe. ⁵⁸Nenate, Petrus Yesus te bailre tawukunelre neme imam delre mie halaman. Nepelre, Petrus esute ongkike pengawal selrai nembei nena tutenate tenembonate. ⁵⁹Menana, yalrise imam selrai nepelre Sanhedrin metelre kesaksian a puw-puw kalrone ulreyaiye Yesus tenate ne'te tete te donduna. ⁶⁰Nenatena, ne' nena tupei pai nemandelrati saksi epwue-peuw telreng nena miyaye. Nepelrena, da detelro be nena miyoiye. ⁶¹nepelre elriyoiye, da detelro elriyouwe, De' Allah kena miete bulrutepone nepelre ya'naming eine nekoute nena te emitenelre. ⁶²Nemandelrati, imam delre esuyamuku nepelre Yesus kote elriyowe, we' a tena sawipai? Nemena da detelro- detelro we' tena saksi? ⁶³Nenate, Yesus ambai nepelre imam delre nena Yesus kote saniyonu, De Allah nena walri wete a' sete titau tepone nena we de kote sanumulre, nemena we' nena Mesiah, Allah nuwei? ⁶⁴Yesus, ne' kote saniyonu, we'mbei nepete nena te dombuke. Nenate, de' we kote senamalrena nenate daselreine we' nena te tenembe detelro yei yang Maha Kuasa nena me metelre su ne ongkinde, nepelre ma bulrane mangkone mende. ⁶⁵Nemandelrati, imam delre nenei mayong te besepuko nepelre elreyowe, ne nepe kaita teiyowe! Beyasa bete nena saksi selrai? Tembe, menaya we' nenei kaita teiyowe nepete betauwe. ⁶⁶Beyamane we' na tiyekombena? Yahudi belrengka selrai nena saukaiye, ne' nena tete te dondu. ⁶⁷Nepelredelarati, Ne'na be'te ekitoyaiye, nepelre ne te piniyaiye, nepelre, nena si ne'te puniyaiye. ⁶⁸Ne' saniyaine, nubuat bei de' kotena, hei Mesias, nena sime we'te penewe?(Petrus Nena Yesus Tena Tuyipai) ⁶⁹Menane, Petrus diyane baine ongkike nepelre pelayan milre mbei ne' kote miyowe nepelre saniyonu, we' dana delrati Yesus Galilea detelro pelre nembei. ⁷⁰Nenate, Petrus ne' metelre na bukoine a' peuw te diyomu, elriyouwe, ambai de; nimeipai we; nena beya elrauwe. ⁷¹Nena Petrus gerbang maulre diyate, pelayan milre si delrati ne'te tumbuko nepelre detelro nena nepena kote saniyomu, da detelro Yesus Nazaret irena nembelre membei. ⁷²Nepelre, dambei tena Petrus nena apeuw nepelre sebete a'taupuko, de; ne detelro tena nimeipai. Tiki mbai nenate, detelro nena nepene tipiyai Petrus yene nepelre saniyaine, we delrati dana si mbei nenalrena we' na te mekoune kiyatelre. ⁷³Tiki mbai nenate, detelro nena nepene tipiyai Petrus yene nepelre saniyaine, we' delrati dana si mbei nenalrena we' na a' we' te mekoune kiya telre ⁷⁴Nemandelrati, Petrus nekoute mengutuk nepelre bersumpah, elriyouwe, de' ne detelrotena nimeipai. Nepelre nena awe do ate mekopuko. ⁷⁵Nepelre, Petrus Yesus kena a te mendo te mekombuko, manimba awe do a mekoipainane, we; da naming selrei de' tena apeuw-peuw te dunulre. Nemandelrati, Petrus diate nepelre kena te tuwayonu dimi te dimiyowe.

Chapter 27

(Walri Yei Gubernur Pilatus Kena Bukoune) ¹Nepe denembute neyowe, metelrena atung (ayeko) semana detelro pelre dasi-dasina detelro pelre a mbeite doukaye walri yei te note tonaipondena. ²Nemenakaye, walri yei te bekaipeko, nepelre doukainelre, Gubernur Pilatuste yaye taimbuko. (Yudas Nenei Eute Note Topuko) ³Nepelre Yudas, walri yei pelre ikimelrena teyowe walri yei douku, ne kenate tuwayowe nepelre 30 keping perak te ayeko semapelre nekayena detelro pelre dasi-dasina detelro pelrete dite ikemelre, ⁴"Ne elriyowe, "De pekote dina mekopukalre, nepelre sa nikimbainyate tamupukalre. Nemekaye ne nete saniyanye. De wembelrena a kalromena ambai, nelrena wei bulramona. ⁵Nemanakaye, Yudas ne doite timbelre yowe ongko miyete esute yaye, nemenakaye ne nete temupuko. Nepelre, ne yowenakaye nenei eute sanebokenelre. ⁶Nemenakaye, belrengka atung sema pelre nekayena detelro ne doite yetai pekonakaye elriyaye. ⁷Nemenakaye, ne nembeye ne doitenate tiyeikeko, ne epe kembalri pelre mekowena detelro kena kanite doiye dowkayenakaye, nenoute mekaimbekona detelro basulrena netena bulte. ⁸Nemenakaye, ne kanite pekainelrena "saa pelrena kani" meyowe menayate. ⁹Nepelrenakaye, Nabi Yeremia kena a elreyowena (saneyomuna) nepe noulre mekopuko. Nemenakaye, ne dobe membelpelrena keping perakte (doite) yetaipeko. Nelrena nekewena nenei iute naite mekombondena tena, nepelre nena dina Israel detelro apelre elriyayena. ¹⁰Ne dombei mebe pelrena keping perakte doukayenakaye, epe kembalri pelre mekowena detelro kena kanite doiye doukaye, nena nekewena Mang Walri wai dina sanemupukona. (Walri Yei Pelre Gubernur Pilatus Pelre) ¹¹Nepelrenakaye, walri yei Gubernur kena bukoune tepeyowe, nepelre Gubernur nete simiyonu, beyamane we kaye Yahudi detelro kena belrengka? walri yei ate sauku, "wembelre elrauwna a, nena noulrena nepe ¹²Nepelre, nete atung sema pelre nekayena detelro pelre, dasi-dasina detelro pelre ate nena bulra mote elriyayena. Ne abetemenana sawipai. ¹³Nemenakaye, Pilatus nete saneyounu, "Beyamane, we kaye betoipai, detelro dopelre bete we motena ate elraiye. ¹⁴Nemenakaye, walri yei Pilatus tena a betemenana sawipai, nepelre a busi-busi bulruyayena mbeiska betemenana a sawipai, nemenakaye Gubernur kembengte bitiyowe. (Pilatus Walri Yeite Baite Tanembondenate Bete Dembukou) ¹⁵Ya delre mewena, Gubernur detelro dopelrete baite taumu (tayomu) tahana na detelro nembelre kena pelre dainena detelro. ¹⁶Ne selreina, nena tahanan na detelro delremene nekeyowena, nena eudo Barabas. ¹⁷Nepe, detelro dopelre kopriyonu, Pilatus nete simyomu, we kenate danuna sinte de baite tetembonde. Barabas tetaye walri yei te Kristus te simanyena? ¹⁸Nepelre, Pilatus dina nimeyembuko nepelre yembe delrore walri waite nena mebulrane selraipeko (ikaimelre) ¹⁹Nemenakaye, Pilatus a pelre tayena kursi bulrane nekeyowe. Nena nembilre nekote ate mekopuko meyowe, "Ne poi detelro tena kembalri sisitena mekoipainya. Nepelre de pekote dopelre bete eimi bulrane menaya tepukalre. ²⁰Nemenakaye, atung sema pelre nekayena detelro pelre dasi-dasina detelro pelre, Barabs te detelro dopelre diyiyaye, nepelre wali yeite tonaipondenate. ²¹Gubernur nete simiyoumu, da detelro beselrei, menaye we kenate danuna de baite tatembonde. Ne ate saniyanye, "Barabas te". ²²Pilatus nete saneyoumu. Nemenatena, walri yei Kristuste paununa de netena beyamane mekotembonde. Ne emukuna mane ate elriyaye. Nete kainone bekembombe. ²³Nemenakaye, Pilatus simiyoumu, Benyamane? Ne kaye beya kembalri pekote mekoyowe? Nepelrenakaye, ne alrate alrema telre seyaye, "Nete onone bapembombe." ²⁴Nepelre Pilatus teyowe ne kembalri si bete mena pelre mekoipai, nepe peko kiyapuko, ne bute doukunakaye nenei mete sukupuko, nakaye detelro dopelrei kena bukoune saneyoumu, "Da detelro kena sa bulratena de peko tena ambai" Nelrena wei kembalri. ²⁵Nepelre, emukuna detelro ate saukaye. Nena saa elena bulrate nepelre dena yeinining kena bulrate. ²⁶Nemenakaye, Pilatus Barabaste baite tembukou, nepelre Walri Yeite tombak ye nekaye, nakaye Pilatus nena mebulrate ikemelrenakaye nete kainone bepaipeko. (Pilatus Kena Pelra Yo Walri Yei Te A Kaita-Kaitate Saniyainye) ²⁷Nepelre, Gubernur kena perayo walri yei tedoukainelre Gubernur nekewena markaste yayenakaye Romawi kena pelrayote emuku koprimupuko nete antunainkeko. ²⁸Ne Walri yei kena mayote baite dowkaye nepelre Jubah beru-berute nete titaimbeko. ²⁹Nepelrenakaye, mahkota syesye pelrenate nembeye mekaimbeko, walri yei kena belrengkane pelraintiki, nena metelre mesune suru pote ikainelre, nepelre nete sesoyu tupuyanye. Nepelre nete a busi-busi saniyanye. Nete saniyanye, "Yahudi detelro kena belrengka wai poi." ³⁰Ne nete eki toyanye, ne suru te doukaye nakaye nena belrengkani peniyaye. ³¹Nemenakaye ne nete a busi-busi te saniyanye, ne walri yei kena mayo belru-belru te baite doukaye, nepelre nakaye nenei mayo telrete titaimbeko, nepelre nete doukainelre yayenakaye kai none bepaipeko. (Walri Yeite Onone Bepaipeko) ³²Nepelrenakaye, ne pelrayo diyate miyaye, ne detelro do mbeisika Kirena renate tupeyekainelre nena eudo Simon. Ne Simonte paksa diyanyeng walri yei kena salibte elrentindenate. ³³Nemanakaye, ne nepe nou site yaye nena eudo Golgota eudo si nekewena "Tempat Tengkorak". ³⁴Ne nete anggur empedu pelre nembeye bulraimbekonate nete anen sindenate nemenakaye, douku tuwambeko ne nete embulrune anen sindenate ate seyoumu. ³⁵Nepelre ne walri yeite onone bepaipeko nena mayonte wasiyaye nepelre nena nelrone undi te yelroyaye. ³⁶Nepelrenakaye, ne nepene nikiyaye,

nete semote nikiyaye.³⁷ Nepelre, nena belrengkabulrane, netene semo tuduhan melraipekona "Delrena Walri Yei, Yahudi Detelro Kena Ondewapi."³⁸ Ne suselrei lati, detelro beselrei pekote mekoyoyena late Walri Yei pelre onone nembeye bepaiepeko, simbei metelre mesune simbei milri mesune.³⁹ Nepelre, detelro ditelrate walriyayeng nete a peko-pekote saniyanye, nepelre sesote baibaite salriyoye.⁴⁰ Nemenakaye, saniyanye, we Mang Walri wai kena ongko miete baite dingkereponde, nepelre ya namingnane nekoute poiye melrouponde, bei bete wei poi mekoyenone wei Mang Walri wai kena yei tena ne onolre ate osunde.⁴¹ Nemanelati atung sema pelre nekayena detelro, mendona-mendona detelro, nepelre dasi-dasina detelro pelre walri yei te akaite-kaita te teyiyanye, nakaye nete saniyanye,⁴² Ne detelro site poiye mekoyomu, nepelre ne nenei eutena poiye mekoipai. Nepelre ne Israel kena ondewapitena, da suselrei lati onolre ate mendenate de telrepelrekena elre maponde.⁴³ Ne Mang Walri waite telrepelrete elrewena, beibete da su selrei lati, Mang Walri wai nete poitute inenelre, nena nekewena walri wai elrembondenate. Nenei mote dina saneyomuna, "De Mang Walri wai kena yei."⁴⁴ Peko pelre mekoipekona detelro nembelre nembeye onone bepaiepekona lati nete a kaita-kaitate saniyanye. (Walri Yei Tete Te Douku)⁴⁵ Ne yepona, su mesi sunambe pelre, neko dupuko nekani pote muku pelrembuko nepelre su mesi kilrimbeiyeye yowe.⁴⁶ Nepe su mesi kilrimbeite yowe, walri yei ate delre nyapeyowe, "Eli, Eli, Lama Sabokhtani?" Nena akalro sinekewena, "Dena Mang Walri wai, dena Mang Walri wai" beyamenapote we dete tetepuke?⁴⁷ Nepelre, si nembelre nepene tipiyayena, ne nenate betaipeko, ne elriyaye "Da detelro Eliate simewe."⁴⁸ Nemenakaye, simbei nena nelrolre tenuyowe, bunga karangte douku anggur petena yawusuku, nepelre sulrune bekepukonakaye Walri Yeite inenelre anensindenate.⁴⁹ Nemenakaye, si elriyaye, membe e temalre, beyamane Elia mende nete poiye mekonembonde.⁵⁰ Nepelre, Walri Yei nekenoute lati ate alrematelre sepukonakaye nepe nena walrite ikemelre.⁵¹ Nepelrenakaye, tiyaye ongko miena mayong waweyowena nelrolre baite tekakuko, bulralre meyowe anatune tambuko, nepene kani dalreyonu, olru belra-belra bisiyaye.⁵² Bulre dopelre bete tuwuyaye, nepelre detelro poite pelre mekoyayena dina titiyaye nepe deiyaye.⁵³ Nepelre, nena bulre bulrulle baite (kiyate) miyoye, walri wai deyepukonalre, ne ya melro-melro esute yayanakaye nena eute detelro dopelre kilriyaima.⁵⁴ Nepelrenakaye, pasukan belrengka nepelre ne nembelre nembeye Walri Yei te semate nikiyayena ne kani tupuyo nunate tiyanyena nepelre, nena sasasi mekoyowena, nepe endikite deko yayanakaye elriyoye, noulre, ne nekewena Mang Walri wai kena yei.⁵⁵ Nepena, milre-milre dopelre bete bainye tipiyaye tiyaima, Walri Yei pelre Galileare tawkainelre, netena kembalrite mekoyaye.⁵⁶ Nena nelrona Maria Magdalena, Yakobus pelre Yusuf pelre kena nenag, nepelre Zebedeus yeinining kena nenang.⁵⁷ A nepe neko duyowe, detelro sa dopelrena Arimateerena nena eudo Yusuf meyowe, ne delrati Walri Yei kena ototouna.⁵⁸ Ne Pilatus kote yowe, nepelre Walri Yei kena diyiyowe. Nemenakaye, Pilatus sanemupuko Wali Yei kena eute Yusuf te ikainalre.⁵⁹ Nepelrenakaye, Yusuf walri yei kena eute douku, mayon linen melro-melro telre nete dulrusuku.⁶⁰ Nepelre bulre wanimpene sasuku, nenei telre, meko olru pelrenane dina wepuko. Nepelre, Yusuf olru delre simbeite bulrunsuku meyowe bulre kena memautute tituku nepelrenakaye ne dite yowe.⁶¹ Nepelre, nenoune lati Maria Magdalena pelre Maria si pelre ne bulre bulrane ni kiyoye. (Walri Yei Kena Bulre Te Semate Nikiyaye)⁶² Ya sina kaye, Sabat tena yate pendalriyaye, imam-imam belrengka pelre Farisi detelro pelre Pilatus kena bukoune koplriyonu.⁶³ Ne saniyanye, Tuan, de mendo neme mekande, nepelre, ne aupew pelre dununa detelro, walrite neme nekeyowena. Ne dina saneyoumu. De deyetepondena lati.⁶⁴ Netenate, sanemuponde ne bulrete semate nekenaye mende ya namingte, sate nena ototouna menaye bisi saunaiponde, nepelre detelro do pelrete sanenaimelre, ne dina deyepuko detelro titiyayena nelrolre. Nepelre, aupew kalro tutena nekewena pekotelrena⁶⁵ Pilatus nete saneyoumu, "we sema pelre nekayena detelro pelrena embe, we nimeyanunamane sematena nemane nekembe."⁶⁶ Nepelrenakaye, neyayena kaye regu sema pelrena pelre nembeye bulrete semate nikiyaye, nepelre olru mau pelre dinaipeko-nate segelte mekaiepeko.

Chapter 28

(Walriyei Depuko) ¹Sabat nepelrenakaye, ye manimba beseyowenane, ne minggune Maria Magdalena pelre Maria sipelre bulre bulrate yaye doute tenaimbonde nate. ²Nepelre, tiyaye kani delre telre dalre yomuna, nepelre malaikat Tuhan walri yolre ate meyowe, nepelre ne olrute bulrunsuku. Nepelre ne nebulrane nekeyowe. ³Nena be elri tena mane yateyonu, nepelre nena mayon kelreu-kelreu wau tena mane. ⁴Nepelre, ne nete enadikite dekaikeko, semapelre tipiyayena yo titeyaikeko nepelre detelro neotemane. ⁵Nemenakaye, nena malaikat ne milre-milrete sameyomu. Endikiten dikoipainya. De nimeyembukalrena we Yesus salibne bepai pekonate duwewu. ⁶Ne dapena ambai. Ne nepe deyepuko. Nena ne dina saneyomu. Membe, nembelre tenoyowena noute tenembombe. ⁷Selraimote embe nena ototounate senemembe ne dina deyepuko. Ne detelro soweyowena nelrolre dina deyepuko, nepelre tembe ne Galilea te memetelrete embe. Dipune, we netelati tenembombe. Tenembe, de wete dina saniyamalre. ⁸Nepelre, ne selrai-selrai mote bulrete taimbeko, indikite dekaikeko, nepelre kalrite koyaye, tenuyaye ne ate nena ototounate saniyaime. ⁹Nemenakaye, tiyae Yesus nete kote miyaye nakaye saneyomu, "Pooi" nepelre ne Yesus nete tupeykemelre nena otote kelroukaye nepelre nate belrengakye (sesoye) tupuyanye. ¹⁰Nemenakaye, Yesus nete ate saneyomu, " Endikite dekoipainya : Embe dena dokekate sanemembe Galileate aye, nepene ne dete tenai telre. (Bulre Sema Nikiyayena Sente Mekai Peko Ate Anepelrenaipondenate) ¹¹Ne suselrei ne yaye, sema pelre nikiyayena detelro kote yaye, nepelre atung semana detelrote saniyaime nekalro mekopukonate. ¹²Nemenakaye, nete dasi-dasina detelro pelre nembeye kopraimepeko. Ate tiyayena kaye, ne doi dopelrete dasi-dasina detelrote yatiyaime. ¹³Nemenakaye, elriyoye, "Elrembe, Yesus kena ototouna deneye miyaye, de kute neme tenoyandenane ditiesewaipeko. ¹⁴Da kalrote Gubernur betombondena de nete telrepelrete elremaponde nepelre wetena poitena elripaiye. ¹⁵Nepelrenakaye ne nedorite yataipekonakaye, ne dina sani kilri yaimena mane mekoyaye, nepelre ne a saniyai mena Yahudi detelro kena nelrolre meyowe menayate.(Yesus Kena Ate Sanemupuko) ¹⁶Nepelrenakaye, nena ototouna, mebe mbeipelre Galileate yaye, ne mekone Yesus nete dina sanmupuko. ¹⁷Ne nete taimbeko, nete sesoyutupuyanye. Nepelre, detelro meselrei netena telre pelretena elripai. ¹⁸Nepelrena kaye Yesus meyowenakaye nete saneyomu, emukuna delrepo dete nepe iketelre, walri yona pelre yo bulrana pelre. ¹⁹Netenate, embe nakaye emukuna bangsate ototouna mane mekombombe, nete bute kelromembe, memai kena eu done, nepelre yei, nepelre alru melro-melro kenalre. ²⁰Nete kilrimembe dena a saniyamalrenate betonaye, nepelre tembe, de wembelre nemena mote nekemalre ende kelra tute mekonde.

Mark

Chapter 1

(Bu'te kelroyoumuna Yohanes) ¹Da memetena Asena walri "Yesus Kristus; Mang walri yei tena, ²Nabi Yesaya kena semone-la mane meropuko: "Tenembe! Deyena a keya na te sante bonde te nende, weiye na nelrone ate mende alrende sanenemle "walri mendena nipi te mekonem be - Meleakhi 3:1. ³Da sepo pau nelrone detelro mende ate sanenemle : Walri mendena nipite delrati mekonembe neye endena nipi te sipi alromnembe. Yesaya 40:3. ⁴Yohanes bute kelroyoumuna, sepo teme bulra ne meke tepeyouwe, A suwe temelu bulra ne meke tepeyouwe, A suwe temelu titayoume metiteuyoume sane youme "Peko nivi lre Bulrusimbe, weiye mbei-mbei ye bu te klro naimlre, Mai Mang Walri weyena pekote baite sumbonde. ⁵Ne pelre ye Yudea lrena detlro Yerusalem lrena detlro metelrama ne meyaye Yohanes, Yordan buyene bute klroyoumu, Neyena peko te kita-kiya elriyayae. ⁶Yohanes marisa elre mayon te titipuko, sepa o elre bekupuko, sa tena kentap pari sa te, maneng nalre du bu te ane youwe. ⁷Yohanes A wake te meke sane youme kilri youme, Delrei dena metosu lremendena detlro walri Yei. Depe a te ketepulre de, neyena ooto elre tena baitena de wekipai. ⁸Dey pe bu ne wete kelrama lre, Nepe mendena pe alru melro-melro ne wake te yate nemre. (Yohanes Bute Yesus Te Kelrombuko) ⁹Ne su selreine Yesus Nasaret yo lre Galilea kani re na meyowe, Nepelrna Yohanes Yordan melrewai bu ne Nete butekelrombuko. ¹⁰Bu nelrore tepeyouwe bulra-bulra te youwe mang tekakoko walri yambu awe yaklro mane neko te yatepuke meyowe. ¹¹Nepelrena kaye walri yolrena A kulrung te betooyouwe, weye pe delrei yei yumbeinna. Wembe mo te dena kena ne nelealre. (Yesus Mase Nete Wapeyoume) ¹²Ne daina yambu walri Yesus te do ku nelre olru kelra nelro ne tambuko. ¹³Neiye olru kelra nelro ne ya do be berlrei ne nekeyowe, mase nete ayu yu wapeyoune, Yesus melrana marisa nelro ne nekoyowe, Neperna nena semana nete diki dikiyaine. (Yesus Mang Walri Kena A te Galilea Kani

Saneyoume)¹⁴Nedaina Yohanes te ketrou kaye Yesus Galilea te meyowe Mang kena A sena Walri te meke kilriyoumu. ¹⁵Elriuowe, Danenei selrei nepe, walri yo nepe nopiepuke, kenate nung walri asna pe telre pelre telre na A. (Yesus Nenei Oto Tou Na Te Elripuko)¹⁶Nepelrna Yesus Galilea bu yelre meyowe, Neka0neudeke walri yoina tekepelre Simon pelre, Andarias pelre, Simon kena do neka be. Kelrau te bu nelro ne balreyoye, nebepe kelrau ka te welraina detelro. ¹⁷Yesus nebe te simepeko "Dete Tautepe, we te mekotepelre detelro yei tena kelrau te tapepe. ¹⁸Simon pelre Andarias kelrau te nepe ne tembekoi na kaye Ne te taukeinelre. ¹⁹Nepelrna Yesus oto te meyowe Yakobus pelre Yohanes Zebedeus kena yei be te tele petre, nei be kelrau te ei bulrane pendaryoye, ²⁰Yesus nebe te simopuko, nemang Zebedeus nena kembalri detelro nepe ne bulrane tembukoye Ne te taukei nelre. (Yesus Kilri Yome Na A pe Wake Doppelre)²¹Kapernaum yo te meyaye sabat mekonaina ya selreine, Yesus kapi-kapi mie te esu te yowe ne te kilri you me. ²²Metelrna mane nena kilriyoumu na A te, betoyaye mendo wake doppelre na detelro mane, Taurat semo te elrai na detelro tena nembelre na Yelrikoipai. ²³Ne su selreine detelro simbei alri peko neko nete kelroku nelre alra te seuowe. ²⁴Nena a damane seyowe" wembelre dembelri beya yembete nekende, Yesus Nasaret yolre na? Dete baite totupona te mie? Deye-weye te nape nimeyembukalre "We-ye-pe, melro-melro ditelro mang walri lrena miye. ²⁵Yesus ne te a ki walrumbuk, nete saniyoune "Ne-detelro kena cu lre baite euwe. ²⁶Alru peko-peko ne te eu te tupuyoune alra te seyowe, neperna nealru baite yowe, Ne detelro po dupuko. ²⁷Ne pe ni ki yaina detelro kembeng te bitiyaye, A te elri yaye, da bea mane, da manimpana wake te klri kaimewe, nena a elrewena wake doppelre na-a, Alru peko-peko nena a topiouna mone nete betane. ²⁸Ne-na A elriyowena Ne-na kembalri mekeyowena Galilea kanine metelrna mane betoyayane. (Simon Kena Nenamtu Detelro Tleren Te Poi Meko Youmu)²⁹Nepelrna kaye Yesus, Yakobus, Yohanes, Simon pelre Andarias kena mie te yaiye. ³⁰Simon nenamtu sa depo-depo ne tenoyowe. Netenace Yesus te meke senaimbuko. ³¹Ne milre ko te yowe, Nembelre me te tupuyoye ne milre esu yeike nepe poi dupuko. Nepelrna kaye ne milre nite sate yate youmu aniyayi. ³²Deneyene, su kalrmenne, netenoyaina detelro mase kelroukaimena metelrena mane Yesus kote yatekaimelre miyaiye. ³³Ne yo na detelro meter na ma ne me yaiye me mautu ne koplri youne. ³⁴Ne sa bisi-bisi ne teno yai na detelro te foi deiyoume, eu bulruna mase baite sekeyoume, Mase a te elren de na kalro pelre Ne ipai, ne metelrna mane netena nimeyaim beko. (Yesus A Mendo Kalro Walri Asena A Te Sanyomu)³⁵Ya deulru bu-ne ya kiaiipai na ne. Neye kunelro re sasekediante meyowe. Detelro ambai na naou ne mendote mekoyauwe. ³⁶Simon nei yau-yau pelre metosu-lre yaiye. ³⁷Ne-ye te tupekainelre ne-te saniyaine. Detelro metelre na miyaiye wi-te dueiye. ³⁸Nece simi youme, daple menate nopina yo te-melre, dipena delrati walri a te samemamlre, nete nate de miyalre. ³⁹Nepelrna kaiye Galilea kaninel metelrena mane A walri te sangke yowe kapi-kapi mie ne, mase delrati baite sekeyoume. (Siso Na Detelro Te Poi Mekembuko)⁴⁰Siso sa-na detelro simbei Yesus ko te meyowe, Ne-ye na bukou ne yenkeng te dusung kuko, "We-ye na kena ne tuanulre," we ye de ye te ne, foi te na me kou ponde. ⁴¹Ne nei kenalre titensuku kena bise mane, nekote mete nusungku, ne detelro te me ye kelronsu ku A te tapeke. Delrei kenalre na senawaire foi dupane. ⁴²Ne dai mo ne siso na detelro foi dupuko. ⁴³Ne ye ne detelro a te sanumbeko sanumbuko wande sanione dapelre baite ewena. ⁴⁴Da kembalri mekopukama detelro si ke-na yena, ni panya, we-ye ewe nape imam-imam kote, we ye na cu te kiamponde neperna we-ye na kembeu te dowe ewe imam te inulri we-ye foi dupuke kembeu tena Musa kena a sasuku na, ne paica tenate. ⁴⁵Ne detelro yauwe fooi dupuko na ate noulre-noulre sangke youwa youke, nemanesatenate Yesus yo si te endena keyalrna walriipai. Ne-ye bai ne nekeyouwe detelro ambainya nou ne. Nemane ye noulrnoulrena detelro nou si silrena neko te nemane mo te walriyaiye.

Chapter 2

(Walri Nete Sukumbuko Neplre Detlro Mendianate Poi Mekombuko) ¹Ya mesepai bebetena Yesus date Kapernaum te me yowe, detlro telrengbetai pukone miyena, ²neplre a'tung semate nekai na-yo, nou-nepe yelri koi pou. ³Neplrena detlro kilrimbeo mendaina detelroote doukai nelre meyowe. ⁴Detlro doplre satenate Yesus kote dowipai mipai, kotina yangte baite yetai puko, mendaina detlro te ate mekaimbuka yowe ane tenoyowe. ⁵Yesus nena telreplre potetumupuku, ne mendaina detlro te saneyoune, wenapeko nepe baite sapukalre. ⁶Neplre a'tung semate nekai na-yo, en nou ne-niki yai nakay-nenei kalro ne-mendote-mekoyoune. ⁷Beyatenate da detlro damna ate elrewe? Ne, apekte elrewe! Sime pekote sunv melre, delterobeimo man Walri. ⁸Yesus, alru melro-melro diki buki nemeyembuko, yembeyo nena kena deko pekotel, Yesus hete ate saniyoumu : Beyatenate mendo kasopltre yetaupuko wena kena deko ne. ⁹Memena A pena-pena, damendainadatelrote alretepone, wena peko-peko baitenepe sukupakalre, neplrena elre telre, esuemiwe ku arwate dulrupone otote ewe? ¹⁰We nimeyene bombe detelroyei nena A delre dou kena dayobulrape detlro kena pekote baite sukunemelre. "Yesus mendaina detlro te te sane youne." ¹¹Dewetesena walre : Esuyeemiwe kuarwate atupone ditewei mete ewe. ¹²Mendaina detlro selrombiemike, ku arwate atepuko, baisute yowe, metelrena detlro kena bekoune, netetiyaine kembeng mane neplre man walrite kapiyaine, neplre elriyaye, E metelrena damena itipai. (Lewi Yesus Tetaukunelre) ¹³Yesus bu delre yere yowe, neplrena metelrena detlro yepoyowe miyaye nekote, neplrenane kilre-kilre te kilri youmu. ¹⁴Neplre-en yalre ke, Le we te-tekenelre Alfeus yei doi plre me kai na wou en nekeyowe, neplre Walri nete simi youne, dete tautulre, neplre Lewi e su e ike nete takunulre. ¹⁵Neplre a'tung Lewi kna mie en sateaneyowe, detlri doplre doi plre ko plrai nena, neplre peko plre mekaina detlro dilrati walri wai pire sate membei ani yaye neplre en nei oto touna, neplre dipna detlro te treng doplre neplre en Walri Wai te taukai nelre. ¹⁶Neplre a'tung semapltre nekaina a'tung semapltre Farisi ken anelrone nekaina, tiaye Walri Wai detlro peko. Knai nelro en takumltre sate aniyaye en plre doi plre koplou nena, Ne oto tounate simiyaine, be tna te-ne sate nembeine aniyaiye. ¹⁷Yesus betopuko, elre yowe, samekoipanya detlro, poye mekai mena detlro kota ipai, nenape saye mekai mena. Demiyalrepe poi detelroketena mipai, peko detelroketemiyalre. (Sapltre Anipainya Kalrote Simiyoumu) ¹⁸Yohanes kena ototounapltre Farisi detlro kewalriteniki yayi, "detlro meselrei miyayi simiyaye, beyatenate Yohanes kena ototouna plre Farisi kena ototouna ke Walri te nikiyayi, wena ototouna ke Walri nikipai. ¹⁹Neplre Walri nete simi youmu milre manimpanate tanainelrena detlro membelle nembei miyaina satena anipanya? Ne-do sklro nembelle en noune memeniki yaina, nesa ani painya kalre kaye ambai. ²⁰Betena yamendena wande, belrengka detlro te donainelre, neyane ne ke Walritv nekenaye. ²¹Detlro mayon sumu baite besai pekona mayon nemene tikei pai nemane mekonai pondena, mayon nemene tikenaimboona mayon sumute baite besembona/ ²²Nepelrena, detlro wanipana anggur te' yan sina tangke yetena dilripainya, nemane mekonai pona, anggur tangke tiyenaiponde, anggur tangkeplre peko olpai ponde. (Yesus Ne Walri, Kapaneneya) ²³Neplre Sabat yane Yesus gandum emi ne yalre ke neplre nena ototouna gandum olronate okoyaiye. ²⁴Neplre Farisi detlro nete simiyaine, tumbone, beatnate atung Sabat yane sasukunate, titawaipeko. ²⁵Yesus nete sane youmu Daud mekoupuke webeipai ne, nenei detlro plre sa ambai monine. ²⁶Beyomane man Walrikena miyete yowe, nedaibe Abyatar Walrime belrengka mane nekeyowe, nepiyeu te aneyowe ne sape kembeu mane Walri ongkone mekayena anenayena. Nenenei detelroplre meke aniyayi. ²⁷Neplre Yesus Farisi detlro te simi youmu, Sabat ye detlro tnate mekombuko, neplre detlro Sabat yatena ambai. ²⁸Neplre Walri yei nekewena Walri Wai, ne dilrati Sabat ya.

Chapter 3

(Sabat Yane Walri Wai Detrote Poi Mekoyomu) ¹Nepre naiye, Walri nai esute Sinagoge, di pina detro beisika mesu tetepuko. ²Ne detro niki yaiye na Walri waik doumote sangsi kaiye tian ne, Walri wai di detro tna poina mekombone, kapi-kapi yane nete a bra mo ne, tiyane. ³Walri wai ne detro mesu pretetepuko te pewe. ⁴Walri poi mekowe, ambai pekote? Kiri-kiri mie ne? Detro yei poi te mekonembone, ambai detro tomapre "Nenikiyaiya na amborai peko." ⁵Nepre ye Walri nete dote teyoumu, oli date teyomu kena serai dumbuko. Nekenate tua gowe, nena kena aslma teniki yaiye, Walri wai ne detro mesu pre tetepukona detro ate ere woye. "Wena mete bebete ta pewe. "Nedetro metete ta pewe, ne detro kms me nepe poi dupuko. ⁶Neprenaye Farisi detro wena naiye, ne detro Herodian walri wai te tomafonale. (Detro Dopre Walri Wai Teukan Nere) ⁷Walri wai, ne eute baite doku, nenei you-you napre, sangsori dere, detro dere, detro depre yaiye Galilea detro netetaukan nere yaiye Yudea yore keteyowe, ⁸Yerusalem, Idiumean, Yordan, Tirus, Sidon detro dopre ate betaip peko, Walri kna kembari mekoyouwe, detro nekomote miyaiye. ⁹Ne detro dopre nikiyaiye, Walri wai nena you-you nate ate sane youmu, eite site draiti dowem be netenate. Netenate, nete kena sreng-srengtna tuai panya. ¹⁰Walri wai kena kembari, detro te poi daiyoumu, detro dopre, detrosi sanameune ne nemetenaina weramenaiyer Walri wai kna eute bete kronsino nepo dumbonge. ¹¹Ne aru peko-pekko Walri tekon nere, nena bukounne bete ate dataip peko, neprenaye arate seiyaie. We mang tre petre na. ¹²Walri wai, a arema te sane you mu, detro si tna atena san tanya. (Walri Wai Nenei Kembari Detro Te Eri Puko) ¹³Walri wai mekobura ate nenolena, lei detro eripeka na date membe, neko te miyaiye. ¹⁴Ne eri puko na you-you na, mebe sunabe, we ele nepe eripekare dena emi ne warembe, dena kembari mekarna te tawe tembe. ¹⁵Mendo nepete ika mare, peko detro kna euburuna pekote baite ningsimbe. ¹⁶Walri wai nenei sekro, nepe eripeko, mebe suna be Simon. ¹⁷Yakobus, yei Zebedeus nepernaye Yohanes, nena dokeka Yakobus, (nepernaye Walri wai eudote pekenere Boanerges I nemane yenining kri-kri na). ¹⁸Da tro detro Walri muku nepe eripuko na, Andreas, Filipusm Bartolomeus, Matius, Tomas, Yakobus, nuwei Alfius, Tadeus, Simon detro Zelot, neprenaye ¹⁹Yudas Iskariot, da detro Walri wai te meko puko. (Walri Wai Kena Dere Mang Kna Re Me Yowe) ²⁰Ya, besika Walri wai detro sikna mie te meyowe, Walri wai damie ne nekeyowe, puko detro nete ketaim buko Walri wai nenei you-you pre sate a neneai ye piyeu le anenai ye. ²¹Nena mie elekorna a te betai peko neko te miyaiye nete dite do nai nate miyaiye, dedetro mendo narung kuko. ²²Nenai mendo na-na Yerusalem mendo-mendo pelrena ate miyaiye elriyaiye, Beelzebul nedetro baite oma ponde nena eu buru ne alru peko-pekko, mase nena eu bru ne nekewe mesesite baite seku nu. ²³Walri wai ne detro te simiyomu, nekote meniaye ate sute brung suku, seni you mu, eladetro lati alru peko-pekko ne eletro lati nemane, eletro sikna peko besamana sele nembonde? ²⁴Wena eu eleko mote, wei mote pelikte mekom bulre momaiye tangkonde. ²⁵Ena eu deko mbei-mbei peko te mekomom bonde, me pere nekoite poi dumbonde, ²⁶Nemase nena eutepeko temekombukee nepeko bru suhu meyowe nete sete ta puko, tete'te dou ko. ²⁷Nepre, naiye detro si mie te euwe, wake pre na detro kna sabisi kote youwe, ne detro wake pehnah nedetro sa beke sabekupon ne, ne detro kna mie bisi ko te na ewe. ²⁸De Walri detro dena arararna noru na ate erare, metrena peko yane-yane mekauna nepe banya sukumu pekare, nase mesreinya Nana a riyaiye na. ²⁹Sime alru mro-mro pekote erupona wena peko bai tena sulu pai peko nemetenon de mende. ³⁰Nepeko mekon bukona nemetenonde mende. Nena mendo perna detri niki yaiye, ne detro aru peko-pekko mekombuko. (Treppe Walri Wwai Nenei Mie Deko Trena) ³¹Yam baiye, nameng dokeka Walri wai kote miyaiye dia sume tipiyaiye. "Detro site snam beko meyowe nete Simnembonde nate meyowe. ³²Detro dopre ane niki yaiye i suste nikiyaiye nete nero ne an tunai keko Walri wai neke youwe nena atakri yaiye ne na ate beto yowe". Dou tete we dina wena nameng lei mie dekorna muku miyaiye wetemeke duwaiye. ³³Walri wai ate sauku nek atee saneyom mu, nedetro sing, ena nameng dena dokeka? ³⁴Nepre naiye nedetro nepene nikiyaiye, netetiyomu, nete atunai keko, nete ate sane youmu, Dou tetewe, dina wena nameng dena dokeka! ³⁵Dime kembari poi temekonde na detro, ne detro mang metebewe na detro do, dere mengke lei tere, lei nameng.

Chapter 4

(A Mendote Ona Nunte Teti Eyounenane Elieyowe) ¹Walri yei bu yewaiyene deterote kilri you me Detero kaso pelre miyaiye, susu te koprimbuko, Yesus Walri yei ei bulrate sakokenelre ane nekeyowe. Detero detelre ane kani bulrane nikiyaiye. Detero detelre ane kani bulrane nikiyaiye. ²Walri yei A walri te A mendone olrunsuko sane youme. ³Bentekei te poiye betombe. Detero beisika ona te olru puku tekelle youne. ⁴Ona meseie nipi yete tekelle younena, awe bulralre miyaiye baite aniyaiye. ⁵Posi kani olru-olru peliena bulra te balri yaina paina balripai. ⁶Sumeyo, wena, doi namutellre meke tepeyowe, dite ai kelra puku. ⁷Posi sasye netro te balri yaina, sa sye beiyaiye, eu mena betemena mekaipai. ⁸Posi kani poi buliake balri yainam deka meyo, eu serei tena meke kipayaina, eu detelre meke waiyaiye. Siye dombei medepelrena bulrane waiyaiye, si do misi bulrane waiyaiye. ⁹Yesus, Walri yei A Walri te sane youme, sime yan bentetei pelrena, betombe. ¹⁰Nesereine detero nete antunainkeko, nenei yau yauna pelre waiyaiye, Nena A mendo mekoyonena simiyaine. ¹¹Nekenou lati nenei yau yauna saneyoune. Walri Dia, Dekai Dia tena, A mendone senamalrena tena, nepe nime yaum buku. Da detero detero meowenape A mendone sema malre, ¹²kena semo keipene pasal misi beiyaiye A, Walro misi kilrimbeilre yowe mebe bulrane neke wena mane. Nendelraite nepe taune, nimeipainyaumane, bentekei pe betauye ne walrotena nimeipaina mane. Ne walro tena dekoipai, wena peko tena sukupai. (A, Kia te Ona te Pelre Yo Wena ne A mendote Sanu Youme) ¹³Nepelrena Walri yei, nete Ate simiyoume. We kaye da A mendo mekoyainalre we mendo, dowipai? Beya mane we mendo dou kauwe? ¹⁴Walri A te, tekellreyoume saneyoume. ¹⁵Ne detelro A Walri te nipi yete tekellri yamina mane. Te tekellri yamina mane. A Walrite sanuyoume, mase delraite meowe detelro kena euyene baite meke olru yowe. ¹⁶Nemane delrai te kani Deru pelrena bulrate balri yaiyena, noene tipiyaiye. ¹⁷Nemane laiti detero kena nouna suweipai, detero yei kena, mase meowe meke youme, Asna Walri delraitai nouna mikupai. Nere wapi-wapina meke wapiaine, ate topilrai peko. ¹⁸Nepelrena delraitai sepo nelrote, sasye nelro te balri yaina, Ne detelro Asna Walri te betoyaina. ¹⁹Nendiate, da' yo bulrana a, Yu yu a, menten-menten wapiyaine sate, bisi-bisi mane diye, dayete kesun suku walre yowe. Asna Walri baite eubulrelre baite nalru puko Eu mena betemena wawipai. ²⁰Nepelrena kani yupelrena bulrate balri yaina, ne detelro kena deko paina Asna walri te olru yaiye, Dnumtena mane eu waiyaiye, si dombei mebelre bulrane waiyaiye, si do namin pelrena bulrane waiyaiye, si do misi pelrena bulra ne waiyaiye. (Sin Kia Tena a mendo te Sane Youme) ²¹Nepelrena Walri yei ate saneyoume, sin kiate ane sanansi, ambai ku pelre kenandena nouna ane sanansine? Ambainape sin kia nena oto tepewena bulrane sanansine? ²²Metelrena A, mendo, yenena mena yelripai. ²³Sime bentekei pelrena betombe. ²⁴Walri yei nekenoute saneyoume, bentekei pelrena nouna betombe. A nebulraite tuanembe. ²⁵Simelati da A Walri te koprinulrena, nena bulrate nouna kopiri nulre. Simelati da A Walrite kena detona dowipaina, baite lati dewende. (A mendote Qadum Nane Mekoyoune) ²⁶Nepelrena Walri yei ate saneyoume, "Walri Dia, Dekai Dia, man Walri nekewena dia, detero beiseka ona te kanine tekeliuyonena mane. ²⁷Ona pelre balreyowena detero, kute tenoyowe, dene dasyeye sasewe. Ona balreyowena, soye balriyaiye bulrate tepekai meyo tikiye oliukaiye meowena, nembelrena detero nimeipai. ²⁸Nekanine balriyaiye tikiye olri, yaye buso mekoyowe eu waiyaiye, wanimba tulrena soye balriyaiye, elre eute dulrusuku meke waiyaiye, ²⁹Gandum euserei mekeliaiyaiye, nembelrena detero baite peliyowe eute lati olru yowe. (A Mendeto Sesawi Nane Meko youne) ³⁰Nepelrena Walri yei ate saneyoume, "E" beyamane ni meyemambondemang Walri netewena? Weya a mendone mekomambone? ³¹Mana Walri (Allah) nekewena Dia, sesawi nate tekellrainena mane. Sesawi na nekewena kiyaninin. Ona da kani bulranapelrena yelrikoipai. ³²Neseieine nate tikilriyani, balreyowe meke delre tipiyaiye, onun sisi peliena yelrikoipai. Sesawi no bulrate dekaimeyowe, mice delre, delre baite jaiye. Awe bulrane miyaiye nalrere meke mekoia ne nalre bulrane tetoyaiye. ³³Walri yei Aena walrite a mendote kaso-kasopelre saneyoume, beteyaiye kenayein olruyaiye. ³⁴Walri yei Asna walrite nenei yayaunapelre kopilrimbiowe, a Walri mendone lati saneyoume. (Walri yei Amasudote Ketembuko) ³⁵Neyane suweke yewe, Walri ate mekoupuke, nenei yau-yaunate sane yaume. "Membe disuna bu yewayete malre," ³⁶Detelro detelre dane tamipuko nikiyaiye Walri yei nenei yayaunapelre ei bulrate sekaipeko. Detelro si nenei ei bulralati asyakoupuke jai. ³⁷Nepelrena alru meke sepelroyone amasudo tepekemeyo, bu olreso tipiyaiye, ei yete meke dilrayaiye, eibu kemeipuku. ³⁸Nemena kaye, Yesus ane kapal mo, lritune kumukate belrentate sasuku kute kenowe, nemana kaye nenayau. Yauna Yesus te yenkeliansike, ate simansike, "Guru (Yesus), e, kaye peko oliumapona yumu puke? ³⁹Nepelrena Walri yei ku nelrolre saseke, amasudo pelre, olro pelre nenei mekombuko, meke yayowe. ⁴⁰Nepelrena Walri yei ate simimusuku, "Beya mena potena dekakuko? we kaye wena kena ton suweipai? ⁴¹Ne, metelrena dekaiekeko, siti simiyaiye. Dadokaye sin? Aliu bou detelre tapeyona pelre, olro dupelre Nena a bulrane ate endusupuko.

Chapter 5

(Gadarana detelro te, alru peko-peko baite Nunsuku) ¹Neyo bu disunasute yaye, neyo kena yo, nena eudo Gadara. ²Walriwai ei bulrane ate osuku, teyowe, detelro mbei burerena alru peko-peko kerokunure. Ne meyowe, walriwai te tupeyekenere. ³Ne detelro kena nou nekeyowena, bureburane nekeyowe. Ne yona detelro, nete saye bekenaipondena, betemedaymbeko. ⁴Nena otote saye bekipiyayena, baite durapiyowe. Nepena detelro, nena wakeperena erikopainya. ⁵Denete-daisyetem bure burane, mekoburane, ara mote seyowe wareyowe, nemanelati nenei eute olruye timbereyowe, kekoute yateyowe. ⁶Ne detelro, walriwai te baite tembuko, nepe tenuyowe, walriwai kena bukouna tepeyowe. Neperena walriwaite simiyounu. ⁷Nepelre, arate seyowena kaye, ateereyowe. Dembere wembere, mai Mang Walri, nau yarene nekeyena, beyasa ate erare. De mai Walriwai kena eudone senawarena, detena pekotena mekoipainya. ⁸Walriwai nedetelrote saneyounu. Alru peko-peko dadetelro kena eu burure haite berembe. ⁹Nepelre Walriwai nedetelrote simiyounu. Wena eudo sing. Nedetelro ate sauku. Dena eudo Legion. ¹⁰Ne detelro, Walriwaite saneyounu, netena neyore baitena sekipainya. ¹¹Nepena opo derone mekoburane wariyaye sateaniyaye. ¹²Nepelre alru peko-peko. Walriwaite saniyainye. Dete sanemuponde opo kena eu burute malre. ¹³Walriwai nena ate beromupuko. Nepelre, aru peko-peko senoyaye, opo kena euburuteyaye. Opo kena delro tenoyowena, meterena dua ribu serei. Nepe tenuyaye mekoburate ate nou weyte seiyaie, nepe nauweinye sowupuko. ¹⁴Opo semapere nikiyayena detelro, yotetenuyaye, neate yona detelro saniyaima. ¹⁵Neyona detelro miyaye doutetiyaye. Nedetelro mayo poitetitipuko, anenekeyowe. Nepere, nenepa poiye dupuko. Nepere neyona detelro enintedekoyaye. ¹⁶Walriwai kena kembari mekoyowenata, tiyayena detelro neate detelro site saniyaima, beyamana netupere kiripuko. ¹⁷Nemena kaye, nepena detelro Walriwaite saniyainye, warebaite nepelreende. ¹⁸Nepere Walriwai ei burate sakonenerenata, detelro alru peko-peko pere dokuna, meyowe walriwaite saneyounu. Nelati walriwai pere nembeiye warenaye. ¹⁹Walriwai ate deyounu, nepere nedetelrote saneyounu. Dite wei yote, wei dokeka nerote diteewe. Da akeyate douwe detelro eukunamana sanumure. Walriwai kena kembari mekopukona, nena walriwai, wete kenabisete deyounu. ²⁰Nepelre, ne detelro diteyowe, neate Dekapolis na detelrote saneyoumu, nepena detelro emukunamana kembengte bitiyaiye. (Yairus kena yeite deyembuko, nepelre milre nikite mekoyowena lati poye mekombuko) ²¹Walriwai eire bekaipeko, disuteyaye, nepena detelro dopelre nikiyaye. ²²Nepena detelro berenkamane ongkomienne nekeyowena, nena eudo Yairus. Ne Walriwaite tekenere, nepe meyowe Walriwai kena oto touna nekeyowe. ²³Nepelre, ne Walriwai te kenaterere diyiyounu- Nena yeo milre buso newei newei diteosindenamana. Walriwaite Saneyounu, mende mete eu burane kerombonde, nepelre nena yei poiyeolumbonde, neperenaye deyembonde. ²⁴Nemena kaye Walriwai pere Yairus pelre yoye. Nepena lati detelro dopelre Walriwaite taukai nere yaye, Nete antunaingkeko. ²⁵Nepelre milre beisika nikite mekoyowe, menamai mebebepere. ²⁶Ne pekote daye-daye mekoyowe. Detelro mendonakote wareyowe, nemane lati, nena sabupoi-sabupoi medekone nikiyayena, baite bareyowe. Eumena sasipai. Ne poiyaena bete duipai, ne pekotelrete tumayounu. ²⁷Walriwai tena atebetopuko, nemilre walriwai kena metosure meyowe, detelro delronerore Walriwai kena, nena mayotute meye kerouku. Nemilre ateereyouwe. ²⁸De Walriwai kena mayotute menedou terena, nepe de poyduteponde. ²⁹Ne yalati, niki tuteketepuko, nena eu tumayouna nepe poiye dupuko. ³⁰Walriwai nena eu ne tuwayouna, nena delre euburure baiteyowe. Neburusuku, nedetelro tippiyayenata simiyaumu. Dena mayongtu sime kerouku. ³¹Nepere, nena ototouna, nete saniyainye, damena detelro derooburure tiyemena, sime wena mayotute kerouku. ³²Nemenakaye, walriwai doute diterate teyowe, sime nena mayotute kerouku. Nepere nepenimeyembuko. ³³Nemilre endikite dekokuko, nemeye titeyounu. Nemilre meyowe nena otottoune, yengkengte dusukuko, nena eupoite dokunate, walriwaite saneyounu. ³⁴Nepelre, walriwai nemilrete saneyounu. Yei, wei terepere wete paiye mekowupuko. Ditepouye ewe, nepelre wena satuwayenena nepe poiye dupuke. ³⁵Walriwai pere ateneme ariyaye nakaye, ongkomiena berengka, nena mierenana yomiyaye nete saniyainye, wena yei nepetetepuko. Beyamana potenate walriwaite wepaunu. ³⁶Nepelre, neyokena ate baite saremuupuko, burusuku Ne detelrote saneyounu, endikiten dekoipainya, wei tereperete noune titauponde. ³⁷Nemenakaye, walriwai detelro terengte baite saremuupuko, mbeiskana netena tawipainya. Ne eripukona : Petrus, Yakobus, Yohanes, nenei dokeka Yakobus, nemopelre naye. ³⁸Ne berengkawai kena mieye te yaye, nepelre ate suruyainena detelrote teyoumu, nemanelari detelro dimite arematere dimiyayenata teyoumu. ³⁹Beyamenapote we atesuranu, nepere dimitedimauwe. Ne yei titipai, nemeye kutetenowe. Ne yei titipai, nemeye kutetenowe. ⁴⁰Nepena detelro walriwaite deye diyainya. Walriwai sanemupuko muku diyasuteyaye. Walriwai neyei nenei-nemang pere nenang perete sanepupuko, nepelre detelro nete tau kainere yayengate sanemupuko esuteyaye, neyei pere tenowena nouteyaye. ⁴¹Nepelre, Walriwai neyei kena mete douku nete saneyounu "Talita Kum", waro sinenekewena, yei milre busonewei, dewete senaware. Esuye emiwe. ⁴²Nepelre neyeimilre esuemi kenakaye, otote wareyowe nenawoi mebe bepere. Nepena detelro kembengtebitiyaya. ⁴³Nepelre, walriwai

nemang pere nenang perete aseteretamupuko, nena kembari mekopukona, detelro si betoipainya. Nemané lati Walriwai nemang pere nenang perete saneyoupe, neyeite sate ineinyere.

Chapter 6

(Yesus Nei Yolrne Bai Te Salreyaye) ¹Neplrena kaye Walri yei diplre bai te yowe, wande nenei yo te yowe, ne plre na nenei yau-yau nembire taukanelre yaye tau kumulre. ²Wande Sabat ya mekoupuke, kapi-kapi tepanena myene Walri yei Asna te saneyoume. Neplrena detlro doplre a te betaye busi mane tuanenlre wande a te elraina, mukunamane menoulr'na dou kuna? Bya mendo ne te klripuko nenei melrna busi-busi te mekou na? ³Maria kena jei, mbai o kembalri te mekou na detlro kena jei, Yakobus plre Yosés plre Simon plre Yudas nena dokeka? Mbai danone nenei milre keka emblre nekaina? Nemena kaye, Walri yei bai te bai te sekaimboko. ⁴Nemna kaye, Walri yei ne te ate saneyowe, memna noulre-noulre Nabi detlro tena poi telre re mekaina, neplrena nenei yo molrna, neplrena nenei do keka, milrekeka, neplrena nenei mye molrna. ⁵Nemena te, nenoune, busi-busi tena, Walri yei mekoi pai. Ne tena te detlro sa kena tayowe. ⁶Neyo telreplre mekoipai, netenate ne kembeng te mekoyowe. Neplrena kaye ne yot-yot yowe A Walri te sanemupuko. (Walri Yei Nei Yau-Yau Te Sanemupuko) ⁷Nekaye, Yesus nei yau-yau te simipuko, nekaye, be-be wasepeko, nena. Eu bulrate, alru peko-peko tena delre te yateyowe, ⁸Nekaye, ne te saniyowe, da nipi nalrone wabrembe, sasiasi tena yatipanya, neplrena, kate mo, piyeu ambai, tangke ambai, nena sepa bulruna doi ambai. ⁹Oto elre mo te titimbo, mbe, neplrena, mayong be-be tena titi painya. ¹⁰Nekaye, Walri yei nete ate saniyome, menou ne mye si esu te embe nenou ne nekembe, embe, nenou lre bai te embe. ¹¹Neplrena, nenouna o tena' sawipanya, ona a tena betoi panya, otorena kani wau bai te mekombombe nelrna a te elrenaina. ¹²Ne plrena, nenou' lrna yaye, detlro te a te saneyaye nekonou te blrusimbe. ¹³Neolrena, mase doplre bai te sekiyang, neplrena sa'na detlro bute klroyaye, sa'na detlro poi duwaye. (Herodes Walri Yei Kena A Te Betou Peko) ¹⁴Neplrena, Yesus eido, Herodes betou peko, neplrena Walri yei eido nepe nime yaina, neplrena, deplro elraina, Yohanis tete ei lre deu peko, netenate nenei eu bulrana busi-busi kembalri te mekoune. ¹⁵Si, ate elraina, ne Elia, neplrena si elraina, Ne detlro Nabi nelrolr na detlro. ¹⁶Neplrena Herodes ne ate betou peko, A te elreyowe, Yohanis blrengka de bai te plralrna, nepe deyupuko!" (Yohanis Pembaptis Bai Te Taipeko) ¹⁷Herodias, tante sate, Herodes, ate mekou peko, detlro te sane yome Yohanis te klrou kaye Herodias. Nenei do keka Filipus kena nembire, Herodes ongko miye tiyantiki. Herodia pure me te yankeko. ¹⁸Neplrena, da meslrei Yohanis Herodes te a te saneyowe noulrna ambai do keka milre te dou kena. ¹⁹Neman; sate, Herodias Yohanis tena kilri te tiyoune, Yohanis bai te tombombe, neplrena. Nekalro tena mekoipai. ²⁰Neplrena, ne betouna, Yohanis detlro mlro-mlro, neplrena Herodes Yohanis te dekou keko, neplrena Herodes ne te yene tintuku. Neplrena Herodes Yohanis kena ate betoyowe ne beneng-beneg olrupuko. Neplrena Herodes Yohanis kena a te betou peko kena kalri te diyowe. ²¹Neplrena, ne yana, Herodes kena ya meyowe, nenei detlro blrengka, nenei perwira-perwira, neplrena Galilea na blrengka-blrengka ne tena perjamuan te mekou peko. ²²Neplrena, Herodias kena jei milre esu te yowe, busye te kowe, Herodes plre metlrena nenou nekai na, kena kalri te diyaye. ²³Neplrena, Raja metlrena jey te sani yowe, bya bete te denuilr nape o te kitelma, mbai dene kerajaan posi te kitelrna. ²⁴Neplrena, nemengke nei nameng ko yowe, nei nameng te simiyowe bya sa te de diyetelre? Nei nameng a te saupeko, Yohanis pembaptis blrengka! ²⁵Neplrena olra bete ne jei milre Raja ko te temyowe, dena kena denulrna, Yohanis pembaptis blrengka te o kotu-kotu bulrane de te iteulre. ²⁶Nemna sate Raja kena bisye mekomboko, neplrena nenei detlro nembire sate aniyaina, nemengke kena a denulrna salripai. ²⁷Ne kaye, Raja olra bete Algojo te sanepuko youna, Yohanis pembaptis kena blrengka te bai te ketepiko. ²⁸Neplrena, Yohanis kena blrengka o kotu-kotu bulrane kelrou puko dou ku ne milre jei te imulre, ne plrena, ne milre jei nenei namene te ikimulre. ²⁹Neplrena, Yohanis nei yau-yau a te betai peko, mi yaina kaye Yohanis kena eu te doukaye eulre bulra ne sasukaye. (5.000 Detlro Walriyei Sa Te Aniyaye) ³⁰Ne plrena rasul-rasul Walriyei plre koplrimbuko, neplrena nete ate saniyaye, nenei bya kembalri nepe te mekai peko, neplrena nenei bya sna nepe te saniyaime. ³¹Neplrena Walriyei nete ate sani yemalre. Neplrena, detlro doplre date malre, di te yaina, neplrena, nei sa dowi painya. ³²Neplrena, Walriyei nei yau-yau plre, ei lre jaye, nau kalro ne eu te baite dou kayaye nou sine yai nikiyaye. ³³Neplrena detlro doplre ne tiyaina, ne nepe te nimeyaina, neplrena, ne detlro doplre dalri nipi lre tenuyaye, ne kota mukunamane ne memetejaye di noune, wande, Walriyei nei yau-yau na plre. ³⁴Neplrena, Walriyei buyu te yowe, ne detlro te teyouna, ne tena kena bisye mlroyowg. Neplrena, ne te teyouna Domba Gembala ambai-Nya mane ne mena sate Walriyei Asna ne te saneyomu. ³⁵Dene te nende, Walriyei nei yau-yau ne kote myaye ate senaye da nou ne bute dupuko, dene te dumbuko. ³⁶Ne te sanembombe nei yote naina, nenei sate teneye, ne te a nenaye. ³⁷Ne kaye Walriyei a te saneyomu, weyw nete sate yatemembe. Neplre na, ne te ate simansiki, nemna kaye E embe 200 Dinar piyeu te yatemalre, ne te sate yatemamlre anenaye. ³⁸Walri yei ne te simiyomu, o na mena piyeu meslrei? embe dou te tembe! Nepe te tai peko, a te saneyaye, piyeu mesi serei, neplrena ka be slrei, taumbuko. ³⁹Ne kaye Walri yei nete sane yowe, di sepo bulrane nembei-nembei nekembe. ⁴⁰Ne detlro doplre nembei-nembei nekaye, neplrena si do misi bulra nekaye, si dobe me be plrena nikiyaye. ⁴¹Ne plrena ne piyeu

mesi slrei plre ka beslrei Walri yei doukuna, manote teyowe, a mendo te mekoyowe, neplrena, ne piyeu te bai te tekayowe, ne detlro doplre te yateyowe aneyaye. Neplrena, ne ka beslrei lati detlro mukunamane, yateyowe.

⁴²Neplrena mukunaman aniyaye, aslre te mekaipeko. ⁴³Ne plrena, me be plrena bulra ne kekalri yene oulrai peko kemeu puko. ⁴⁴Neplrena, ne lima ribu slrey na do piyeu te aniyaye. (Yesus Nau Bulra Ne Oto Te Walre Yowe)⁴⁵Neplrena Walri yei nei yau-yau te sane puko ei bulra te sakombe, Betesda sute memete embe neplrena, neplrena Walri yei neyote ssanemepuko. ⁴⁶Neplrena, meko bulra te yowe, mendone ate sanemupuko Walri yei kalro te mekoyowe. ⁴⁷Dene te yowe, ei nau nelrone yowe, Walri yei nei mote dalri ne tepeyowe. ⁴⁸Neplrena ne dou te teyouna, nenei yau-yau se doplre deng te tapi yaina, ne plrena alru sepro youna, nete besekai-Nya. Neplrena, nedaine ya beseyowe, su klrimebei te yowe, Walri yei ne kote myowe, nau bulralre walri yowe. Neplrena, ne memete nete nesensuku. ⁴⁹Ne kaye tiyaina Walri yei na bilralre Walri yowe, ne opasiki molri-molri mnyou taye a te seyaye. ⁵⁰Neplrena Walri Yei te tayne endiki te dekaikeko, dana Walri yei malre. ⁵¹Ne kaye, nembre ei bulrate sakoyaye, neplrena alru nemupuko. ⁵²Nena kena alrma te tapiyaina sate, piyeu poi na nimepai. (Walri yei Detlro Detlre Teye Mekoyomu)⁵³Neplrena, Walri yei nei yau-yau plre di siu jaye, Genesaret kani ne balriyaye, nepene yayoina. ⁵⁴Ei bulralre ate osiyaipekona olra bete detlro Walri yei te nimeyaimbeko. ⁵⁵Aula bulra ne detlro sa na te doukaye, oto te tenuyaye, menou na Walri yei nekeuna a betaina. ⁵⁶Ne kaye Walri yei yo-yo esu te yowe, nekaye kota-kota, nekaye, kanlre kanlre ne detlro sana te doukaye, detlro nlrone dukuntikaye, nete a te sani yaye, nenea mayong tu te tapenaina. Sime nenei mayong tu ta tapendana, poi te dumbone.

Chapter 7

(Mang Walri Kna Atung Plre Detlro Yeiy Kna Ayeko) ¹Farisi detlro koplri youwne nepelre, ahli taurat detlro moslro Yerusalem iremi yaiy Walri yeiy tupeiy kay.²Nepelre neyo Walri yeiy kna yauw-yauw na piuwte ani yaiy meniki-meniki plre, me sukupaay nenate tiyaima. ³Farisi detlro plre Yahudi detlro sipre nena mesukipai, sa anipai da yeko neney sese kasilre tapkai moiwe. ⁴Nepelre dtrati Yahudi detlro youw nelrolre menaina, masuki panya sa tna anipanya nepelre neyo kna yeko tlreng doplre te tapiyaiye teuw-teuw, ongkoy, saba tembagalrna sa bu ne bay subeyna sukunay.⁵Nepelre, Farisi detlro plre ahli-ahli aurat detlro plre Walri yeit te simiyaine." Beyamna potnate wane yauw-yauwna nenayeko sese kasi lre na ayeko lrna tawi paiy, me niki-niki plre sate anaye.⁶Walri yeiy belru suku nete saniyomu, " telre pelre Yesaya kna a wetang temeropuko we nimeine, nimepanya mane. We slrai detena kapi-kapi emblru tu. ⁷Wena kapi-kapidete kpautuma nemey kaso-kaso wena ayeko detlro yeiy klri yaimena.⁸We mang Walri kna atung te amsie-amise dine, detlro yaiy kna ayeko suwe tlre tapeye. ⁹Walri yeiy neyotesaneyomi," wena mendolr mang Walri kna atung paite salrye, nepelre wena yeko moynate suwe tlre klrouke. ¹⁰Netang te Musa kna a elryona, memay namente deko-i deko-i veiy veiy atmolr nepelr sime maiy namente a peko-peko sanemlrna baiy te to naiy pone. ¹¹Si, we elriyaunete detelr si memay namen tna sa elru pukona, nenate ate sulre blurung suku. Mong Walri kna nedite mko pukalre. ¹²Nena delrati netena kalro tna ipai, memaiy namen tna sa elru puko nate baite mekom bone. ¹³Neman delrati wemang kna kulrung nunsuke nepelrna wena yosina ayeko nenate detlra te simiyomu, tepelr ate saniyomu, dete btotembe, wey tiyeni mekonulre. ¹⁴Walri yeiy merna detlra te simiyomu, tepelr ate saniyomu, dete btotembe, wey tiyeni mekonulre. ¹⁵Sa yesi baiy sulrna, detlro yeiy kna eublru tu esute youna niki ambay, wue blr lre bayte endna nenatena nikite bon onde. ¹⁶Nepelrena detlre si buntekey pelrna betonai, nepene betonay!¹⁷Walri yeiy nepelre miete youwe, nenouw netumpuko, yauw-yauwna nena amendo kalro te simiyaiyne. ¹⁸Nete sagiyomu," wekaye mendo dowipai? ambaiy nimeipai, beya sa bay sulre detlro yeiy kote esute endena, nena niki ambay? ¹⁹Sapney sute youwna kna yeitena ipay. eslre yeute youw, baite ete te yudupuko. ²⁰Nepelre dlrati, ne, a etreyouwna, beyasa detelro yaiy kna lre baite endna nena peko ambay. ²¹Sapney detelro yaiy kna mendolre kiaiyaiepeko mendo, kaima, bisi, note tutundena, ²²kaima, suweklre, peko, apeuw-apeuw, kaima kna yembe, apeko, busi-busi temekouna, nepelrena plro-plro. ²³Nena metlrena peko, detelro yeiy kna bulru lre niki te bauw. (Siro-Fenisia Milre Kna Telre Pelre)²⁴Nenoulre, Walri yeiy esu yemuku Tirus plre Sidon nekayna yeko bulrate youw. Nepelre na mie simbey tepeyouw nepete esute youwe nena mendo meko kenelrena detelro nena nimepay, sapney, detelro kna douw yelrena kasoy pay. ²⁵Nepelre Walri yeiy te bataiepeko, milre simbey nena yeiy milre alru peko-peko kelroku, meyone Walri yeiy kna oto touwne dusing kuko. ²⁶Nemilre Yunani milre, nete song kaina yo Siro-Fenisia yone. Walri yeiy te saniyonu dena yeiy kna alru peko-peko te baite tukensune. ²⁷Nepelre, Walri yeiy nemilre te saniyonu," ambay dayeyi nining euw suwenay pon wande nepelre, dapieu yanining kna, noumbay tlre yoku k te tinggelrenay. ²⁸Netang te nemilre Walri yeiy ko te ate sauku telre plre. Nepelre, meja kalrena yoku tenaina ne yeiy nining kna sa melrleng te anay. ²⁹Nekoute Walri yeiy nemilre saniyonu, weneate nepete dambuke, we ditembe. Mese nemengke kena euwlre bayte nepe youwe. ³⁰Nepelre, nemilre neney miete youwe, neney yeiy tiyumi kute alrwa bulra netenoyowe, mase nena euw lruna bay te nepe youwe. (Detlro Buntukey Tunate Deyumbuko)³¹Nepelre, Walri yeiy oto te youw Tirus kna yeko lre Sidon lre yalrke danau Galilea tena te youw nena yoko dekopolis plre. ³²Nepelre, ne yo Walri yeiy kote bunte key tuna detelro te dokay nelre miyaiy, nepelre a elri pano neyao warli yeiy te diyaiy nlre ne me nedetelro bulra ta tapende. ³³Nepelre, warli yeiy nedetelro te nenlro lre bayte duku nelre, neno menyauw te nedetelro kena buntekey yeite nun suku, nepelre ekite nena, peuw bulrane simblr yonu. ³⁴Walri yeiy bulra te mani te tiyowe, nese bouw te yepopuko ate mekopuko, "Efata!" nena kulrung "Bay te Tuisi!" ³⁵Nenone delrati, ne delrati, ne detlro kena buntekey tuwusuku, peuw delrati sa beki na mene bayte yumbuko, ate nepe elreyouwe. ³⁶Nepelre, Walri yeiy atelrete diyone datu kilri pukalrna sitena sanipay na, ne a telre te di yone. Ne yo a ate neme dite elri yuiye saniyaima. ³⁷Neyo kembeng te biti yai elri yaiy, ne kembalri poy te mekowe. Buntukey tuna detelro buntukey te nepe betaye nepelrna atuna detelro ate nepe elrewe.

Chapter 8

(A Belrangko : Detlro Delrotena Piyeu Mesibeplre) ¹Detlro delrona yasi kaplrimbuko nihiyaya, nemou sa ambainya mou, Walri yei, re nei ototouna yate simi mupuko nata saneyou me. ²Da detlro delro, Dete tau kaitlre you ya naming na bulrate mande, sa bete me na anipai, 'De nete kenabise doplrete damalre'. ³Neplrena, damena moning bulralre dite nenei miyete sontempone nayena, nipimelrona maumau gembenaimelre, neplrena, detlra si noutiki, lrena yo, miyaiye." ⁴Nakaye nenei ototounayo ate saukaye, detlrombeimo mopolrena piyeute yatembone dayo anenaye, neplrena damena bokauna nou te nekande?" ⁵Neplrena, haye, Walri yei neyote simiyounge, "Wenana piyeu meslrei tenaye?" nea ate saukaye, "mesibeplre". ⁶Nemenakaye, ne detlra delronate sanemupuko kani bulrane mikiyaye, nakaye re piyeu mesibeplre te yatepuko, a po te ne piyeu mesibpelre te yatepuko, a poi te ne piyeu mesibeplre te yatepuko, a poi te ne piyeu bulrate elrapuko, nakaye nete nete besepuko, nakaye nenei ototouna iote yatekemelre, ne detlro delronate yatenaimelre, ne yo ne piyeu ne detlro delronate wasiyaime. ⁷Neplrena, ototou na yo, nenei kanining kekaubete heme tenoyai ye, Nemanakaya, ne kenining bulrate a poite ne kanining bulrate elrupuko nakaye, Walri yei nenei ototou nayo te samemepuko, ne kaplre ne detlro delro nate wasiyaime. ⁸Ne detlro delro, ne sate aniyaye eupelre semupuko, replrena ne yo ne sapote kopilriyaiimbuko, alre mesiblr kemepuko. ⁹Ne saplre aniyaiyena yo, nena talreng 4000 detlro. Neplrena kaye, Walri yei ne yo te sanemupuko di teyaye. ¹⁰Neplrenakaye, walri yei nenei ototouplre, ei ye te se kaipeko Dalmanuta yo ne o sayai peko. (A Belrengka Walri Yei Te Betoyaine, Nou Melromelro Ilrena Tu Te Kilrimemponate)¹¹Neplrena kase, Palrisi detlro miyaiye Walri yei plre ate meke kingklriyaye, Walri yei te meke di iyaye, noumlromlro. Lrena Tute kilrimeupondenate, nete mekewapi yaima. ¹²Behena kaye, Walri yei nesebou te tikitlre nenei yambu melro-melro nei ne ya popuko, re ate mekopuko, "Beyamena pote, da selrai Tu te nate duweiyey?" De noutlrelrena ate wete meke senamalre, we selraitena mbeiseka naplre tutena kilipaitlre. ¹³Neplrena kaye, Walriyei ne yo te dinetemupuko, na ei ye te sa kokenelre nakaye, disunaguta yaye. (A Belrengka Palrisi Detlro Kena Ayuyu Plre Herodes)¹⁴Ototounayo piyeu yatipai, kapeweyeduwaipeko, neplrena, peiyena piyeu pombei no re wone. ¹⁵Neplrena, Walriyei a suwete tayowe "Samate ne kembe" Palrisi slrai plre Herodes plre kena ayuyu tena wei tena tiyei ne nekembe", ¹⁶Neplrenakaye, ne yo ate diredate ne nei melrone tuwaya ye, nena piyeu ambain yatena. ¹⁷Nakaye, nimeyupuko, Walri yei ne yo saneyounge, "Beyamena pote weda piyeu ambainya ate elnaure? Nemena, we nimeipai? Mbou alrupai?"¹⁸Beyatenate, wei dou plre, naka ye itipai? Neplrena wei dubuntekeiplre, nakaye betopai? We ka oyo meyipai, ¹⁹Neya pone De piyeu mesite bete bete besepukalre detlro 5000 te nate, alt' re meslrei kemeipuko, sapo date koplriyainu?" ne yo ate saukaye, "alre mebe butubepelre." ²⁰Nemena, neyapone piyeu mesi beplre detelro 4000 tenate, "alre meslrei kemepuko, sapa date koplriyanu, ne yo ate saukaye, alre mesi beplre? Neplrenakaye, neyo te saneyounge, "alre mesi beplre." ²¹Neplrenakaye, neyo te saneyounge, "Nemenatena, we nimeipai nema ne kawey?" (A Belrengka Betsaida Ne Doubise Na Detlro Te Walriyei Poi Mekombuko)²²Nemena kaye, Walriyei nenei ototou ne yo plre Betsaida te balrekaye. Ne yo na, detlro, doubise na detlro te dou kaine, Walriyei tediayine nedetlro te meye kelro wende nate. ²³Walriyei ne dou bise na detlro kena mete kalrou ku nakaye yo basu te dokunelre yoiyo, nakaye, Walri yei dou bisena detlro kena dou te ehi ye tombuko, nakaye nena mete nedetlro kena eubulra ne sasuku, ate simiyounge, "Beyamane, sa busimena sa ta sa tumbonde?"²⁴Nakaye, ne detlro dote bulrate kensuku, ate mekopuko, de detlrotetamalre, "Nepelre nete tamalrena, da oteepaiyenaye otote Welraiye na mane?" ²⁵Neplrena kaye, Walriyei nenei me te nedetlro dote elrepuko, baitena dou kiyate keteyowe nakaye, ne nepe metlreye na, kiyatelre me keteyowe, ²⁶Nemena kaye, Walri yei ne detlrote sanembako, nenei miye te sitenende, nepelre nete sane youne, "bulrutena i panya" (A Beleng Walriyei Kristus Nepe)²⁷Neplrena kaye, Walriyei nenei ototounayoplre, otote kengkainelre, kaisarea Filipi no ya tenaine teyaye. Nipinelrote Walri yaiye nakaye, Walriyeu ototounayote Simiyounge, nepelre Sane you me, "Dadetlro nekayena Detena Singte elraiye?" ²⁸Ne yo ate saukaye, Yohanis Pembaptis, siye Elia te elriyaye, detlro posiye yansina nabi-nabi siye nekonoute meyowe."²⁹Neplrena kaye, walriyei ne yo te simiyounge, "nemena Wenalrena kaye, De kaye sing Petrus ate sa kuy " We Kristus nape." ³⁰Nemenakaye, Walriyei ne yote asu, ye tayounge, nenei eutena, detlro sikena beteplre, sanipainya. (A Belrengka, Walriyei Setutuwanenlrena Ate Saneyounge)³¹Neplrena kaye, Walriyei nenei ototounayote neoe ate meke kilriyounge, nepelre Walriyei nenei eune sedaple tetu wanenlre nepelre, Yehudi detlro delre delre, imam imam belrengka, neplmena ahlri ahlri Taurat ne te baite Salre nai ponde na kaye note tonai ponda yahamingna bulrane neko nou te deyembonde. ³²Nepelre Walriye da atena kiya ye saneyounge, Petrus Walriyei te ye ke mena nou te doku nelre yoi, nakaye nena ate baite pelroyewe.³³Walriyei dote nenei ototouna yo kote bulusukuna kaye, Walri yei Petrus te aye saneyone naka, elre yo we, "Masa, Dena euyelre baite ewe, nepelre, Weda mana Walri kena a kalro tena mendo mekoipai, da detlroye kena mendo" ³⁴Meplrena kaye, Walriyei detlro telrengplre nenei

ototouna yo plre te simmupuko, nakaye, ate saneyoume, "Detlro sing me nenei kenalre Detotanutlrena, nenei eu te bai telre te meto nembonde, nenei asakunatlra,³⁵Neplrena sing me nenei yelreu kena bise te denelrena, dina nalrembonde, neplre sing me nenei yelreu te meto teyembonde, Dembe Walriplre tante, poi ne kalro ne kewe.
³⁶Neplrena ye, beya poitute wei eu ne, da kani te muku se poupone, weiyelmeu kaye nalrembonde? ³⁷Detlro sing me, be yagernewembei te mekombonde nenei yelreu te date ne konoute dowende?³⁸Neplrena, sing me Demblre lrei A Walri plre tante, da detlro kena alma plre, detlro pekoplre, ne paita bulranoulre te tuwanenlrena, Walri yei Be ne detlro tena, paitabulre lrate tuwanenlre nenei nemang kena delre bulrune neplrena melro-melro plre kena bukou ne."

Chapter 9

¹Netenate, walri nete ate sanu youmu, da nelrona detlro misrei tepauna we titipai memai nei dialrena. (Walri Wai Musa Pre Elia Pre) ²Neprena ye, ya misi sunambe bulrane, walri netesaniyoumo, Petrus, Yakobus, Yohanes pelre, dimeko bulrate yaye. Neplre walri nena eute bisimane, mekou puko. ³Neprena, mayon meya-meyamane dikiyaye klru-klru telre da yoblrane nemena mayon klru-klru mekaiyena detlro ambai. ⁴Nena bukouna, Elia, Musa plre tepeyaye, ate elri yaiye. ⁵Neplrena, Petrus walrite sanu yonu, ekaye dapene meke tepandena piyambaite meke tepande, palrete plremalre si walritena, si Musa tena, si Elia tena. ⁶Neperna Petrus a, biamane a, te donombonde endiki te dekaikuko. ⁷Nekaye, ma meyowe netedurumu suku neplre akrung meke walre yowe. Dayei dekena bisete danalrna yei nena ate betonembe, " ⁸Doute ditlrate eke tiyaiye de tri mena ambai. Walrimo plre ketipeyiye. ⁹Mekolre ate miaye walri wai ate titau mu puko wamena tu kilripukona ne a, baitena Elripainya. Neme nekende walri, detrosowupuko na. Nelro-lre deyembone. ¹⁰Neye tetembonde deyembonde ne a te menedoukaiye nei kenane ditrate simi yaye. ¹¹Netenate, bete-bete nekainayo, walrite simiyaine Elia, nepememete moyowe. ¹²Neperna, walri wai saneyoume, Elia memetlrete mende ate sanem mlre syasyasyite nolre-nolre mokonde. ¹³Nemnate, nepe a te sanyommu Elia, memete meyowe nena kembalri mekondena nenei kenane nekaiyena mane nenai ane metlre mlropukona mane. (Nena Oetotouna Wake Bai Dtlro Kena Peko Te Baitena Sekepai) ¹⁴Nem'nakaye, Walriye, Petrus, Yakobus, Yohanes plre nek note bulrasiki miyai yena, doute tiyaye detlro detlre nete antwopeko tipiyaye, neperna bete-bete selsro plre ate, diterate kingklring yaye. ¹⁵Neperna, meterna detlro tipiyai walri te, taibeko ekurna duaipuko tipiyaye. Walri kote tenuyaye. ¹⁶Neprna, walri Ne simyomu, wekaye Bete yoplrre biate Kingklring yau? ¹⁷Ne detlro nelrolre a tesimekoi puko walri sanu yone, walri, dekaye nena yeidote doukana lre miyalre. ¹⁸Alru peko mewe kleuwe, kani blrane ane sasipiuwe nena embruyelre mangken kiate maiye, eti klite asunne, neperna nena etu ditrate tiyen nun. De Wena Oto tounate saniyamalre ne arute, bate tikeinansina, Ne elre kopaite elri yaiye. ¹⁹Netnate, Walri Nete Sanyamu, Wetlre plre bainya sekri! Mena-mena demlre walkan delwe Dekaye wamblre titaute ponde wemblre neme walre malre? neyeite deko Doute mambe!" ²⁰Nekaye, neyeite walri kote dokainetlre miyaye. Ne, aru peko walri te tembuko neperna, neyei newei kani bulate ate dereke ditrate bluyonu mangken embru yelre kiate miyaye. ²¹Neperna, walri nena deman te simiyonun, Dona kaye tike tlremekoyonu? Deman ate mekopukukiya slrekri. ²²Nemna, aru mekombiyowe singbulrate yepepoyowe, si buyete kenunnu nete baite ditrate dusune netnate, We sasite mekou pone, dete kenabisete denelru neperna dete dikim ponde, " ²³Walri nete sanyonu, we nete dowena? meterna sa ne terplrete te elra pekona. ²⁴Serambeike, neyei nena neinan dimetedime yowe, ate elreyowe. " ²⁵Walri doutete yowe detlro serambeite meko koplrri yonu, " Walri aru pekotene tannekelre nete ate sanyone, we aru aripanya betekeituna, dayei kna eblrulre baite embe neknote esutna mipanya!" ²⁶Neperna ne ate mekoyowe neyei nena eute ditrate tiyeyonun, ne aru pekowaine nena ebrulre wande baite yowe. Neyei detlro titipiona mane teniyowe detro derona ate eriyaye, dayei nepe tetepuko!" ²⁷Ne, plrena kaye, yenklre yone, nakaye neyei esu emkie. ²⁸Neperna kaye, Walri esute mete meyowe neke, Oto tou na nebeibo neke yowena sim yane, " deka dekande beatena detena sekipai?" ²⁹Da aru walro nemenya baitena ipai mendo walrole wande baite nende. (Walri Lati Nena Tete Tena Tena Ate Sanyomu) ³⁰Diperna kaye, walri nena oto tauna pre yaina kaye Galilea keni yeko blralreya yarkaye detro nimei panya. ³¹Nemna kaye, Ne oto touna kriyomu ate sanyemu, Ne walri yei yambe ye da detro brate kene nanlre, ne plre naye Ne note tonai ponde, Ya namin blrane, Ne deye puko. " ³²Namna kaye, oto tauna ne akarote mendo dowipai dekai keko Netena a simipai. (Amane Dumpuko Simyan Delre Mane Nekwe) ³³Nemane kaye, walri oto touna plre neplre Kapernaum. Ne plrena, walri neme esune, Ne keyowe, nete ate simyome, wamena nipi nlrona kaye beya ate elrekau miyouwe? ³⁴Neme nakaye, metrena ambra puko wamena nipi nelrona ne ate kingri yanye miyaye sing yang delre mane nekewe. ³⁵Nakaye, Walri ane oto tou sekrote simupuko. Neperna, Ne, nete ate sane yommu, wananelrona simyan elriwe ne beikate nene kende, ya bei ka we meto sute mewe metrena mena a klung te doibe metnate ate sanenembe. ³⁶Nemno kaye, Walri yei busoneweite doukne meyowe nena bukoine tampuko tepeyowe. Neperna kaye, neyei mene danu kuke, Ne nete ate sanuyomu, ³⁷Simyan dayei nuweite nenei kna dongnu nelre dete nepe doukutre. Ne plre dete nepe do; kete. Neprena, me trena de tro nebedoukaitreno, ne plrena ne dete tiyekuko miyalre. (Detro Walri Kena Eudone Pekote Baite Sekubuko) ³⁸Yohanes walri te sanuyan, Walri, neka tiande, etro a ru pekote wena eudone baite sekyame, de nete tiyanemlre wekaye nembrena walre pai. ³⁹Netnate, Walri nete, sanuyome, nemnate ate tipainya nemna detro simyan dena eudone kem bali mekeyena, yambe de te lati a beko sane natra. ⁴⁰Net nate, simi yang kepawe dipaina, nena ena sune meke neke. ⁴¹Net nate, de a norna te wete sana malre, simye bute mangko beiyumlrna we dena oto touna, wena poi mekoyena nelri pai. (Peko Karo Ton Tena) ⁴²Neplrena simye dayei nenin apeko namsanenam, nlrona detlro pekote lati yate naye, wena euna oru sibe natre bonde delre tlre wena marikone bonan nelri nawei kene nane. ⁴³Neplrena, wena me pekote

mekopomo, ne mete baite ketepone, nemna te wanne mai kna diate me polre ewe, wena me poiblrana we peko nelrote wuwe, sing nemna mate dekwena derote ewe, ⁴⁴nemou nekwena kite soupainya nou sing kipipainya nou. ⁴⁵Oto pekote mekai pone, ne otote baite ke tupone ne oto plre mai kna diate ewe oto poi plena mai kna diatena weryepai. ⁴⁶Neplrena, oto wapne nelre pekote pone, ne otote baite ketepone. Wande mai kna diate esute ewe. Wena oto poi plena we peko nelrote ewe. Nenou nekwena kite soupai sing nemna nekewe. ⁴⁷Neplrena dou pekote, mekou yena dou sute-sute baite asenkobe nemna sa dou su moplre mai knai dia te ewe doube poiplrena we peko nlote ewe. ⁴⁸Nenou nekewena kite nemna mote tepaye sing nemna mote dekewe. ⁴⁹Neplrena, detlro bei-bei nete nau ben nete singte mana. ⁵⁰Nau ben nekwena poi, bea mane neteyu tu meko manbone? ne yute ena enu dou malre neplre sipilre-sipilre teme nike be,"

Chapter 10

(Mebe Moimoiye Wasepuko) ¹Yesus nenute dane tembuko kani yoko, sibelra ta you, Yudea kani pone nepelrena Yordan metrewaiyene. Detelro dopelre miyaiye nete antunankeko neplrena detelrote awalrite kiryomu. ²Tikibai Parsi detelro meyaye. Neteme ketuayone ate mekesimeyani. ³Yesus sanu yone, Musa wete a'beyamnae sanuyomu. ⁴Neniyi ate elryaye, Musa sanuyomu doye semotemekobone wande melrete baite tanebande. ⁵Yesus nete ate sanuyomu weno keno almadopelre satnare Musa baitena semute mekoyowe. ⁶Maningpatulr namekopuko, Manwalri dopelre metreplre mekopuko. ⁷Nete nate do : nemanpelre nenanpelre dane tenempone. ⁸Nepelre, nebeibeite dubonde nepelre beselrenay ambai, beiteoolrubonde. ⁹Beyamane wanwalri beite mekombuko, detelro nenatena salripanja. ¹⁰Neplrna nenei ototnate ate simeyani. ¹¹Ate, nekenute ikimlre, sime yowe melre sitedoku nenei milrete danet embuko nena peko. ¹²Neplrna milre dotembuko na neyowe do site dokunelne nena peko. (Walri Mete Yeininite Tapu Mu Puko) ¹³Nepelre yeininite yatekaimelre miyaye Walri yakena bukoute. ¹⁴Nenei ototouna yenininte ate sanu yamu nepelre nei ototonate ayesanuyomu. ¹⁵De, telrpena ate, senamalre, sime yeininin keno mone man walri dia wetembone. ¹⁶Nepelre, Walri yei yeininin, Euyene yatekemelre metetapumupuko. (Sa, Melrana Detelro Yesus Te Salropuko Netena Tawipa) ¹⁷Yesus ototeendena, delro bei nekote tenkumeyowe yenkengte dusunkuko Yesus bukouene simiyon, kilri kilri poitelrena ¹⁸Yesus nete sane younune, "Beyatenate" detepoi detelrete? Donouna detelropoi mena ambai, Man Walri mbei poi. ¹⁹Wemetelre Atungte nimeyambuko. Detelrotena toipainya, kaimatena dipainya bistena dipoinyatoipanya detelro sitena mamana elripaiya, apepeutena dupainya, mai namen kena atebetombe. ²⁰Ne, detelro Walriyeite saneyoune, kilri kilrina metelrena dosekelro pone nepe mekoyalre. ²¹Yesus nete tembuko bisete diyounne, sane youne, beimo mekoipai, ditewe sa melrate naite mekoupone, detelro siteyatu melre, Wewalri yone poitedowe, mewe ²²nepelre, a, yowe kena setenuntuwapuko ne, otoyowe neyiyi kena uwayone de semelra dopelrena Detelro. ²³Diselreyte, temalre, Yesus ne ne atekuwe nenei yau yau te atesanuyom delro samelra hlra nena noupai ²⁴ne, neyi you yauna tayayipuko neplre ate betoibeko. Neplre Yesus ate nekenote yikimlre, "Da, yeininin, da, kalro kekedupeku. Sime telprete erupona detelro nena Walri diatena weewe ²⁵Selrabeite malri sokena Embulru samelrana detro Walroyotena ipai. ²⁶Otottone dekakiko sisi ditelrate Elroyaye, simetelre melronaipo ²⁷Yesus tuum ate sanuyomu Edelroyemane nekande nemena kembalri mekoipai. neplrri. Ma Walri te ambai melrena sasasi man Walri tena nekewe Walri yeinei etetu wayonun tete atesanum nepelre nemeyayi. (Yesus Te Taunulru) ²⁸Petrus Yesus te saneyoune, "Tewe, demetelrena sasasi ane kelrambuko wetetaumawelre. ²⁹Yesus saneyoumu, "Denoulrena ate senamalre, detelro si nenei me tena nukuipai, nenei dokeka, neni menkepo, namen memai, yeininin, nepelre emi, detan mote, nepelre Asna Walri. ³⁰Dayapone we dowipai domisimane nebulra, bulrate, miye-miye dokekapol menke, namen-namen neplre yeininin, Emi, neplre meselro-selro; nepelrena dina ya mendena, ne Walri senateyatenaye. ³¹Nepelrena memetena detelro metotenaye, metolrena bete naye. (Yesus Tete Tena Elreyowe) ³²Ne metelrenabalre kaye kenkainelre Yerusalemte, Yesus betelre ne walre yowe. "Nepelrena, metelrena tuwayayena Detelro nete tau kai nelrena endikite dekai keko. Yesus nenei ototou naplre nekoute bulra siki, nei ototounate atei mane saneyoumu, Beyasa nenane kiyambone. ³³Elreyowe, Tembe, e bulrate Yerusalemte, detelro yei salrenaipondebelrengka-belrengka Walri ongkonemekayenaple atung seman. Detelronete me slro-slro meko nai nelre baite tinai ponde detelro sikena mete salrenaiponde. ³⁴Nete apeko sanenainelrena, eki tonai nelre, mepene nayena nepelrebaitetonaiponde. Nemane yanamin tena ne deyenbona. (Yakobus,Yohanis Diyyoye) ³⁵Yakobus Yohanis plre sibedeus kenayeininin, Yesus kotemiyoye elriyoye, "Kilri-kilrina, de elrendenape wena kembalri meko yena debe te atupelre. ³⁶Yesus saneyoupe, wena kenana beyasate demekoteponde?" ³⁷Ne elriyoyi, debete kilri ponde, si metelremesune si milri mesune wei yalrebulrane. ³⁸Yesus sane youmu, wenimeipaiwe diyawena. Elritembe dekenteuna bu anisitendena we anembe? Neplre bu kelraitepekona? ³⁹Ne elri yayi: Deelmatina! Yesus sani youmu, de anesitena, we delrateanembe webutekelranamelrena detekelraitepekoname. ⁴⁰Nepelrena, metelremesuplre milri mesu plre nena dena A ambai. Nena detelro ne elripuko motena. ⁴¹Nenate betaipeko, ototouna mebeselrei Yakobus Yohanis plri A saniyaie. ⁴²Yesus nete simepuko neplre saneyoumu, "Wenimeyounu pemelrinta detelro Yahudi na ambai, ne nenei eute elrayena delre. Neplre yalre-yalrena nenei ate detelro dopelrena bulrate. ⁴³Nepelrena wena nelrona nekewe. Wenanelrona sime delremane duwende na, ne wena belrengka mane. ⁴⁴Sime neikenane memetelretena wena nelrona nebelrengkamane detelromukutena. ⁴⁵Detelroyeimeyowena netena dikipai, ne detelrote dikinemelre. (Yesus Bartimeus Kena Doute Poi Mekombuko) ⁴⁶Nepelre, metelrea Yerikhone. Yesus nenei ototounaple Yerikho danetaim buko detelrotelrengplre, bisena detelroeuo Bartimeus. Timeus kenaye nipi yene nekeyowe. ⁴⁷Betoyowe Yesus Nazaret detelro, Ateseyowe Yesus Daud nuwei detena keno bisa dine. ⁴⁸Detelronete a saniyaine Ne, alrate nemeseyowe. Daud nuwei, detena bisembai! ⁴⁹Yesus noune suku suku elreyowe, simenenbombe, bisena detelrote simaibuko sane youne, kenate

dusunkone! Esutepewe, wetesimiwe. ⁵⁰Mayontebaite douku, bisena detelro emike Yesus kotemeyowe. ⁵¹Yesus saneyoune, "Wenakena nabeyasate demekotepoune : Bisena detelro ate elreyowe, Rabi, detetelre. ⁵²Yesus sane youne, "Diteewe, wei telrepelre poyemekoupuko. Nesuselrei, doupoye ulrupuko, ne Yesus te taukenelre.

Chapter 11

(Walri Yerusalem Esute Yowe, Detelro Delre Mane Dupuko) ¹Detelro dopelre Yerusalem nopite. Bepage, Betania Pelre Saitun mekone, Yesus oto tona dobe ²Nekou te ate sanu yope 'bena yote epe nemou tena keledai sabekiai peko na'. Keledai sate baite tone pope date dou pe mepe. ³Neperlena detelro wete simi nai pena beyatenate dou keu mewe?Nekou tena date mekombonde mendena⁴Nepelre neyaye keledai sekelro mau tune, sa bekai puko mie basu ne 'nepelrena sate duarembuko ⁵Detelro metelrena simi yaine, "Beya tenate keledai baite tambuko?" ⁶Ne ate saukai ye Yesus kena awte elre youna mane ne detelro senampuko ditiaye.⁷Ne, keledai te doukai nelre Yesus kote Walri Yei, doku kai nelre yowe ' nena mayong te keledai burane keraipuko, nepelre neke you we. ⁸Metelrena detelro mayong nipinelro ne boyaime. 'Detelro si emilrina misye-misye teboyaine. ⁹Detelro dopelre bene walri ayaye tau kanelre seiaye, Hosana! Apoite Walri kena eudone meyowe ¹⁰Daud kena dere detelro mewe, nou yalre dopelre, eyei Walri. ¹¹Nepelrena Yesus Yerusalem yo te yowe! Nepelre na Walri ongko mie teyowe, nepelrena dou di tla tepuko, nebetania te yowe nenei oto tona pelre. (O Ora Te Walri A Peko Te Sanumbuko) ¹²Wambeya, neyatena Betania tembol umbe (Yesus) Walri monim te tuambuko. ¹³Nepelrena dou te tioume o orah nena kepei kaina, ne you na dou te tembonde, nenou sya-syasi otepeuna doipai. Nepelre neo kotoyowe, metelre na sya-syasi amabi, nesutena ona ambai ¹⁴Nete nate, Walri oh note erleyowe, 'Nepene ne detelro ona te anaina ew nemane menenelena neyau-yau buntekei betonai. (Walri Ongko Miete Yo We)¹⁵Nepelrena nemetelre Yerusalem yote yaye Walri ongko te yowe, detelro naite meko yayi baite seke youmu, nainoure dinkeryo mu, doite wasiayai a' we, waima naite mekoyaye ¹⁶Nedetelrote Karomena ipai, Walri ongko meyelre. ¹⁷Walri kilri youna sane youmu, 'Damen melrou puko,' Dena mie sani-sani me, metelrena yotena webulra puku bisi detelrokona nalre mane. ¹⁸Belrengka-belrengka, Walri ongko mekaiyena, atung-atung semana, betai peko kelraite mekoyayi Walri te, baite bonai ponde nemane. Detelro telrengte emdikite dekoyaye. ¹⁹Nepelren denate yowe Walri yolre baite yaye. (Wena Teteplre Mang Walri Kena Bulruna)²⁰Nemena di dute, tepembe ne doute lati tiame o' arah dina kelra puko yenso-yenso pelre ²¹Petrus mendo te mekoune ate Walri te saniumu, 'Rabu, tewe! O' arah apeko saniena nepe keraupuko²²Walri yei nete ate sauku, 'Terepelre mang kena dekona ²³De, terepelre na Weye sane te ponde. Simin ate elrembonde dameko ne. Bulra tekensin dena tinderbonde nautenaiye, nena kena dp keuna nemena tena ambai, Terepelre erembe.²⁴Ne ate elrembona yumbonde, nemena sate ne a yumbonde lati. ²⁵Nemena esute tepembe mendote mekambe, nepekote baite tedouwe we yenelrauna ne detro-detro, netena mang Walri dia ekenekeuna o lati pekote baite sumibonde, ²⁶Detelro sikena pekotena sukuipsainya, man Walri, Deka yo Walri yona wena pekotena baitena Sukui pai.' (Yahudi Belrengka Simeyowe Yesus Kena A Delre)²⁷Nepelre, ne metelre Yerusalem te miyaye. Nemane Yesus Walri ongkone Walri yowe, Walri ongko mi yena belerengka-belrengka atung semana, Yahudi dasi-dasina nekote miyaye ²⁸Ne, ate simi yaine, 'Beya wakene A delrete sanime, Sime wete A delre te atuwe we kembalrete mekaye?²⁹Yesus sane youmu, "Dewete ate Simitemelre," Ate sawembe weande, de ate Kiya te pone, dena a elralrena, kembalri mekalrena. ³⁰Yohanis bute kelroyoumu, Walri yolrna bai detelro kenalre? Ate sawembe!³¹Ne ate dite date elri yaye : E Ate sau malre, Walri yoma ate sauma lrena neate mekom bona, byatna detena tlreplre elripai. ³²Netena, saumanlre nedetelro yei kena "Berengka ye endikit dekai keko detelro tereng miaye, Yohanis tere plre nena nabi. ³³Ne pelkena detelro Walri ate saukai ye, "de nimeipai" nemena sate, Walri nete ate Saniom ele lati mane, delatiwetena sanipai nenei delrepo beayamena kembalri temekouyonu.

detlro kna miye nened sate titewaipeko netelro mendo tiki te snam malre. (Kenabise Poitlrena)⁴¹Neplre, naya ne Walri way myouwe kembeu plrena nou nekeyowe, di date teyowe seng te yate kona saku yen sunaiye, kembeu. Detlro Samlrona detlro doplre duyaye. ⁴²Ne plrena milre song samlra ambanya keping bislrei olrupuku mena delre seng besika⁴³Ne plre, Walri ye neni ototouna te simipekop sinyoum me tlre plre tlre tna ate snamanlre, milre songyang sa melra ambainya nenei seng kaso doplre ikim mlre detlro. ⁴⁴Neplre kaso plre yatiomu de lati nete yatian nlre neplrena da milre songyang nena yelro ya-ya ne dwena walri yeta naelre.

Chapter 13

(Mang Walri Nneu Miye Baite Kilrenaipone) ¹Mang nuwei, mang Walri kena miye te tembuko, Mang nuwei nena oto, touna yo nete Simiyai ne mai bei timboi diolru nekainaye pelre di miye tapainya pelre piambai telre. ²Mang nuwei ate sauku, di olru nekaina pelre di miye tepainya Pelre, yambe Kelra-kelra tankonde, Olrusi Sibulrana kelra-kelra tanoipai. (Memete Setetawayune) ³Mang nuwei Zaitun meki nikiyowe, bulrusuku Walri ni yete Teyunu neye Petrus, Yakobus, Yohanes Pelre Andreas Yesus to simiyaige, dete ate kiyaipone mendaite meyate mewe. ⁴Dete ate Sanumponde medaite ne a Kyambonde tu tena ya mendena beya kya ponde. ⁵Yesus ne te a te Sanuyioimu, Semate nekembe detelro si wote a site sane naimelrena ⁶Detelro doplre menaiyena dena eudone menaye, elrnaina, De nepe. Neplrena wote a peu-peute wape naimelrna. ⁷Wo betombe Pelra akulrung mendena nepelrna Pera a te elreinaina, Endikiten dekoipanya, da a kyanaina, tu te endena metelrna wanipai kiyaipai. ⁸Selraisi plre-selraisi plre a pelrate detonaiye, kanisi plre-kanisi plre a pelrate detoyaiye. Nolruna-nolruna a titw yeono, moning a kulrung Walrende, dana milre yeite Senondena mane. ⁹We eute Semate nekembe. Wo te Yatenaimlre a miyete, nepelrena wote me-ye tutunai melre sinagoge-sinagoge nepelrena Sanhedrin kena bukoune tepembe nepelrena Yalrise-yalrise kena bukoune detanmote. ¹⁰A Walri neme ende metelrena yo delre-delre tenaina ne muku betonaiye. ¹¹Neplre wo te yatenaimelre detelro kena me bulrate, endikite dikoipanya, we a te elrembena nepelrena we ate elrembena ne su pone alru mlro-mlro wo te dikinenponde. ¹²Ne plrena dokeka-dokeka Sangku tutunaiye tetete yate naite nepelrena nemai-namei pelre yei nining plre. Ye nining eminaipone detelro delrete baitu tutunaiye. ¹³We metelrena we dena eido mo tangmote a peko-peko Sanenai melre detlro dena a te neme elrendena. Tutuna ya ne poitute donde. (A Peko Bulrusuku Bete-Bete Taipeko) ¹⁴Ne daite mase pekote tenembe, tipipainya noune tepende Yudea kani na kaiyena deltri mekote tenunaiya ¹⁵Detelro yang miiye bulrane nekenaina ne detelro lati miye esute ipai, nena saisasi miyenena diatene yatipainya. ¹⁶Emina Walrena detelro mayong kotena mipainya. ¹⁷Ne daitena milre yeite tapewena ne mane dlratu, nameng yei manipa kongte anewena. ¹⁸Mendo kalrone dimalre tepembe damena kalro blringke yana mokopainya. ¹⁹Ne ya mendena, detelro Sedopltre Tuwannainlrena ne selrei mang walri yo bulrate mekopukona da selrei tuwaipai nemeye, nemane tuwaipai deltari. ²⁰Mang Walri, ya'te pone dusunukona detlrosi tromena meroipai ne eriyona detelro nana te yate nemlre. ²¹Detelro ate teelnaina, tembe Kristus di pene! Nepelrna tembe Kristus da peme ne tena telreplretelre eripai ²²Ne pelrena mesias-mesias a peu-peuna ne peplrena a keyana busi-busite mekonaina wote wapenainlre. ²³Semate nekembe wote muku senamalre. ²⁴Ne yapo metelre Sedopelre dumbonde, su neko dubonde ma pelre da klra tenouna tema dunde dena asna neme tnone mede. ²⁵Metelrena a delre ma nona ditelra tupunaine. (Walri Ye Mende) ²⁶Ne metelrena Walri yei medenate tenenainlre ne mendena "ma" waina blrune mende metelrna a delre nei bulrane. ²⁷Ne malaikat-malaikat sanenenponde, metelrena detelro Koplri nainbonde alru teme klrimbei lre da yolr-yolr yowe yo tutu tonkai mewona yote. ²⁸Diki-diki kalro o "ara" te tembe nena mise nepe kanaina nepelrena nena kepei balrenaina wo nimeine, bombe doi ya nepe nope yewe. ²⁹Neman lati we metelrna, we tembe dana mekonenda, Nimeyenembonde ya nepe nope yewe mau tute. ³⁰De wote nolruna a te Sena malre, da wanipa na do seklro milre belrang dana tenai bonde. ³¹Ma' pelre da ya' metote neiyee, dena Asna Walri metotena ipai (Semate Nekembe) ³²Eute semate nekembe daya selrei bya akulrung mende, detelro nimeipai neplre malaikat-malaikat nimeipai, Yesus lati nimeipai, nepelrena mang wari mo nimeine ³³Sema-sema pelre nekembe, nenna ya medaite a kyam bonde ³⁴Da a detelro nou tiki te ende, nena miye dane tenembonde ne lati mie sema detelro ate sanumbuko mo-mo kembalrite mekombe, nepelre mau semate poi nekembe. ³⁵Ne te nate sema-sema pelre nekembe, ne miye nemang detelro mendena ya we nimeipai, su kelremeng mende, bai denen nelro mende bai awe ate denainelrena Selrei mende, bai ya base-base bulrane mende. ³⁶Ne selrai mbeite bulrunside mende, nete nate we sema-sema pelre nekembe, nete nate ku wote tupenyemenlre wo ku tuna tenoipai tenombena nelro lati we tupeipai ³⁷Da a wete senamalrem nemane lati detelro mukute senamalre, sema-sema pelre nekembe.

Chapter 14

(Yesus Te Tonai Pondena Ate Boyewe) ¹Paska ya pelre piyeu ya te mekoyaina, ya beselrei bene nemenane, Imam-imam belrengka, taurat tepaina pelre ate tuwayalne. Yesus te kelronaina pelre nete baite tonai pende nate a peu-peu kalrona a te boyowe. ²Da yana mekandena nelro na mikoipainya, Detelro telreng bulruna a te dumbon de. (Yesus Narwastu Bute Kelraimbuko) ³Nepelrna Yesus betania meke nekeyowe, Simon si kusta kena mie ne ane nekeyowe, sa te aneyowe, Milre simbei ongkoi ne pelrto pelrna narwastu bu te daku meyowe, ne bupe nai te mekaina yalre dopelre ne mekaina, Ne ongkoi te baiteu besepuku, neaina tu te Yesus kena berengka suyouna. ⁴Nepna detelro nikiyai na kembeng te bitiyai si ye si pelre a te suruyaine, di Narwastu bu beatena te di mane nemenana kalro ne dilri we? ⁵Di Narwastu pe do mebe mesina dinar nai te mekou powe ye sa ambai na detelro te wasemulre, Ne milre te a peko-peko saniayaine. ⁶Nemenana Yesus mete a saniounu, nepene tenembombe netena biamena te neteaiye senaune! Dina mekowena pe de tena kembalri ppoi te mekounu. ⁷Sa ambai nya detelro ppe weye nekau na nelro ne kaina, netenape wema kaso pelrna delrati yasenembe. De-ye peda wembelre ne nemna monate nikipai. ⁸Ne nei kembalri mekowe na nepene mekonde mekonwe. De-ye na Eu pe, pelrlo pelrna bu nepe kotupuko, nenape de-te ambulru ye sanaitisine. ⁹Telre pelre telrena, kite wete senamalre, da alru tema kelrimbuna da A te neme elrnai maiye. De mekoyeuwe kembalri nena eudo elrnainai. (Yudas Mendote Mekayoiye) ¹⁰Yudas Iskariot youwe, ne-ye pe mebe suna be pelre yau-yau nelro takumelre walri yai na do simbei, Ne A sena semate nekaye na belreng ka kote youwe Yesus nena me bulra te salrnemponde. ¹¹Ne ate betai pekona kenakalri te koyaiya mesau te bekaipeko nete doi te inailre nena senaimbeiko. Nepelrna kaya neye nipi duweyowe Yesus te nai te mekom bondena te walreyowe. (Yesus Nengi Oto Tauna Pelre Paska Sa Te Aniyaiye) ¹²Bei tena yane piyeu te eni yai nayane. Neyana yau sa te ane naina domba te pelro yaiye, Yesus nenei oto tou naye nete simiyaine. Nau te kelri pou ne nenou te malre. We tena yausa te nepene mekomanelre? ¹³Nepelrna nenei oto touna do beslrei sanumpuko nepelna a lati titau peko, "yo delre te epe nepena ditelro simbei bu te eingkon dondu mendena tupeipena" nete taunepe! ¹⁴Ne me te esu teepe, ne mie na detelro te sanupope, kilri-kilri na ate sanumpuko na memena deko ne delrei oto toana pelre nepena yau sa teane malre. ¹⁵Nepelrna kaye bulrane deko delrete kelrinimpone nepena yau sa malre ane malre, Ne deko sasi-sasi metelre mane nepependelr peko. ¹⁶Wande ototou na do be oto te yoiye Yesus kena elriyowe mane, nepene kaiye yau sate anenai sate pendalryaye. ¹⁷Ne deneyene Yesus ne oto tou na mebe-be selreina nembei meyaiye. ¹⁸Nepene miki yaiye sa te ani yaiye, "Yesus a te kiampeko" De-ye wetena ate kiya pene santemelrewe na nelro na detelro simbei. De te peko nelrolre salrnete pone, ne-ye pe nembelre sate nembei anende. ¹⁹Ne you-you na si nikiyaina kena bece-bese tayaiye si ye si te simenu "Tuhan de-pe ambai?" ²⁰Nena a te dombuko, Ne detelro pe da yau-yau nelro ne mebe be selrei melre walrandena nelrona, ne detelro pe dembelro piyeu te eingkon ei da titawende. Da a yeko nekewena semo ne melraipeko na mane. ²¹Detelro yei nenei nou kote nekou te ende. Nemanan detelrati semeye detelro yeite salrpukona ne detelro puaring pelre donde. Piambai telre nemeno detelro teni senopainya. (Yau Sa Te Deneye Aniyaiye) ²²Nepelrna Yesus nenei oto tou na pelre sateaniyaiye, Yesus piyeu tedoku "a foi te sanumbuko", piyeu te kaye-kaye teleayowe nete waseyoumene kaye nete A te saniyoume, "Douwe, dana pe delreu Eu." ²³Nepelrna kaiye boiteu teduku, "nena kena bise-tena a sanumbuko", nepelrna ne boiteu na morlna bu te nembei aniyaiye, ²⁴A te saniyoume. Dana pe delreisa, da sa yeko pelre nekewena, metelrna detelro tena te delrinde. ²⁵Dena a te betombombe, telre pelre telre de-pe da anggut bu tena de nekou tena pelre de anisipai yambei ne wane anisitelre, nena pe manipa na mangwalri kena Yone. ²⁶Walri dimi semo dimai peko na kaye Zaitun meko te yaye. (Nenei Ototounayo Yesus Nete Tenaimbone) ²⁷Yesus nete wake a te saneyoume we-pe metelrna, mane wena telrepelre telre titeinsiade, semone damane melraipeko. De ye pe marisa semana detelro te toteponde, domba-domba ye kelra-kelra takonde. ²⁸Nepelrna nekoute deiyeteponde, de-ye Galilea te memete telre. ²⁹Petrus a te tapeke "Ne-pe metelrna mane nena telrepelre titeinaikonde" Deye ambai ³⁰Neperna Yesus nete a saniyoune we-te senawalrna pe, dayane, dadenyeyena Yesus nete a saniyoune we-te senawalrna pe, dayane, da denye ye ne awe da be selrei ne di pai nyane. ³¹Petrus delre po te neme elri youye, telre pelre a ne saukalre, we-ye tonai pona de-ye delrati baite tenonaite ponde. Ne-pe nikiyai na metelrna mane nemanan a mo te saukaye. (Yesus Getsemani Emine) ³²Nou simbei te muayai ne nou eiko Getsemani, nei murid-murid te saneyome, "nekembe mendona ate elre tlre." ³³Petrus, Yakobus, Yohanes pelre yatekemle yai, pe endiki pelrentuku kena endung titeiyama. ³⁴Nete sanuyome, "dimi kena mane tuanelre" tete tepone mane, danou mone nekembe sema-sema pelre nekembe. ³⁵Ne bebete bete nekusuku, kane bulrate eu te kengkenelre ko nepelre kenana ate elre yowe, da sea te (deneulre) baite nende. ³⁶Ne ate dombuko "Ya Abba" ya' memai mai dateute baite doime neme nasa dena kenalrena ambei, wei a bulra molre. ³⁷Ne nekote blrusuku meyowe tekemelre nedo namin kute tenaapeko Simon, Petrus te Sanuyonu wekai kute tenoyau we? Sambeimena sema, we kai nikipai? ³⁸Sema eine nekembe nepelre, kenalrena a eine

nekembe, netenate wapi-wapi eite toplripai, yambu petenunelre, kena endeng wake ambai.³⁹Nekoute lari blrusuku yowe, ne a mendo lati te meke samuyonu.⁴⁰Nekoute lati belrusuku meyowe, tekemelre ku te dina plro-plro telre tenaipeko, dou se doplret tuwayane, ne nimeipai beya ate nete senamboue.⁴¹Da namin tena te blrusuku meyowe, sanuyome, kute tenombe nepelre note yembe, ne su nepe meyowe tenembe, detlro yeute, detlro peko kena mebulrate inaimlre.⁴²Esuyemibong, malre dete neyo kena me bulra te sablrembone na delro nepe noupeyeto.(Yesus Te Kelroukai)⁴³Yesus ate neme elriyowena selreine, Yudas meyowe tekambuko, ne mebe sibe pelrena murid-murid, ne detelro telreme muyaiye, metekaye opoye atekoi mu yaiye, Imam-imam belrengka ahli taurat do dasina senaimpeko miyaiye.⁴⁴Nemblre inimelelrena sanuyomu bete sentembona detelro, ne nepe, nete kelrombe, poi dowembe embe.⁴⁵Nenoute nepe yainakai ne beteyowe Yesus tu tupeye kenelre sanuyone, "Rabi!" Wunda bete senembuko.⁴⁶Yesus te mehe doukeinelre wena nete kelrou iye.⁴⁷Detelro simbei nena nelrona meteka te daupuko belrengka bulrate tapeyoye Imam (delre kena kembalri detelro kena buntekei te beite melrombuko/⁴⁸Yesus sanuyomu, wepasuku depe bisi detelro, metekaye opye dunambuko miyau de te kelroutembena?⁴⁹De, ya yunu-yunu wena nelrone kilramalre, Mang Walri kena miena, we detena kilraipai, netenate asna walrini melraipeko nepelre asra walri youmbonete.⁵⁰Nei murid-murid nete taimbeko, nei eu walru te seipeko.⁵¹Nedaine do sekelro mbei Yesus takumulre mayong lenan belra te, nei eu te plrebuko taukenelre, nete nai krounaina te.⁵²Nena mayong belra at delreke eu melro-melro dite tengkuyowe. (Yahudi Berengka Yesus Kena Atetiyaye)⁵³Yesus te deukainelre Imam delrekena bekoute yaye Imam-Imam kelreka, detelro sena nepelre ahliTaurat nepene koplriyonu.⁵⁴Petrus, nete bailre takumelre yaye, Esu te yowe Imam delre kena mie bekoune, kembalri detelroo sing te kelraimbeko netekumlre nepene tipiyaye.⁵⁵Imam-imam belrengka nepelre metelrena Mahkamah Agama kerai detelro te simaimbeko Yesus te a sete tenebone nete, baite tanaipone, nemena detelro te tupai pai.⁵⁶Detelro telreng miyai aupeuna atelre yai ne a elri yaine sipelr-sipelrena yuupai.⁵⁷Detelro meselreimbei bulrate yaye nena akelrai a peu-peuna te miyaye elri yaye.⁵⁸We, da detelro elrayowena, betapuko Mang Walri kena da mie, me melrapukona te baite kilreteppone. Ya naming meno nekoute melro tepone, detelro kena (melra na ambai) me semona ambai.⁵⁹Da a kalro me nena a sipelre-sipelre yaupai.⁶⁰A nelrone Imam delre esuyemuku tepeyowe Yesus te si simeyone wekai atena sauwipai, we bulra te a site-site dimana di elrai.⁶¹Ne a mena sauwipai Imam delro nekote simeyonu beyamane wekai Mesias. Walri kena yei?⁶²Yesus ate saku, de nepe nepelre we tenembe detelro yei, mang Walri kena me telre mesune nekende ma nelro bulra metelre.⁶³Nepelre, mayongte bisiyaye, Imam delre ate elreyowe, beyatenate, men adelrote nekenoute duwemalre?⁶⁴We betaupuko nena a peko Mang Walri te sanuyoonu, wena mendelrena beyamane? Ne a bmei te doukaiye, da detlre baite toma pone.⁶⁵Detelro si nete eki toyaine dote me pelraimbeko me duka peniayai saneyani nabi bei domboi. Nepelre, nei kebabu detelro me piniayai. (Petrus, Yesus Te Bukunsuku)⁶⁶Ne su selrei, Petrus mee diane, milre si meyowe, Imam delre kena kembalro melre.⁶⁷Nekai ne milre Petrus te tembuko, esu tepeyoye nena bete tekenelre sanuyonu, we da Yesus Nasaret detelro pelre nembe welrauna.⁶⁸Nepere Petrus bukun suku sanuyonu De ne mupai nepelre alroipai we beya ate elrauwe wande, ne mie mautu te yowe nepelre awe do ate mekopuko.⁶⁹Ne kembalri milre, Petrus te nekou te tekenelre ne pelre detelro telrem tipiyainate sanu yomu, "Da detelro mbei ne nelrona."⁷⁰Nemane lari nekaye nenekoute bukunsuku nepelre, tikimbawyaka, detelro tipiyana Petrus te nekoute saniyae, we nepe simbei ne nelro na we nepe Galiela detelro.⁷¹Wande a peko te elre yowe, we ate elrau detelro de nimeipai.⁷²Netelru awe do da betena te mekopuko nepelre, Petrus mendo te meko yonu Yesus dina sanumbuku, cewe da betena mekoipanya selreine, we selrei dete bukun suke, wande Petrus dimitena titau pai.

Chapter 15

(Nena A Belrengka Walriwai Pilatus Kena Bukoune) ¹Denembutelre, mendona-mendona detelro, dasi-dasina detelro, atungsemama detelro, lati emukuna sanhedrin, ate boyowe. Nepelre Walriwaite bekaiepeko, doukainere, Pilatus tayaye taymbeko. ²Nemena kaye, Pilatus simi younu. "Beyamane, wekaye Yahudi kena ondewapi? Nepelre, Ne atesauku "we nepete ereye. ³Nepelrena kaye, mendona-mendona detelro Walriwaite nemena mote simiyaunye. ⁴Nemena kaye, Pilatus nete nekenoute siniyounu, we kaye beyamenapote a sawipai nekeye. Tewe, amesereimbei Wete sananaiwirna. ⁵Nemena kaye, Walriwai abetemena sawipai. Nepelrena kaye Pilatus kembengte biti yowe. (Walriwai Pelre Barabas Pelre) ⁶Paskah yana, Pilatus detero ongko mi enate baite tau mu, nena neye nete diyyaynye na. ⁷Nepelrenaye, detelro mbei nena eudo Barabas, ongkone tiyintiki metelrena kepawepere daynena detelro, detelro pelre tutiyaiyena. ⁸Detelro dopelre miyaye, nepelrena Pilatuste diyyaine, nena kembalri yate-yate meko wena. ⁹Nepelre, Pilatus atesauku nete saneyoumu. Beyamane wena kenadanuna. De Yahudi kena ondowapite baite tatembonde? ¹⁰Nepelre, ne dina nimeyembuko, mendona-mendona detelro, Walriwaite serapekona, nena nekenaseraite diyanye. ¹¹Nemane lati, mendona-mendona detelro, nepena detelro te mendote yembiyei me. Pilatus te saniyaine, Barabas te baite tanem bone. ¹²Nepelrena kaye, Pilatus nekenoute ne detelrote saneyoumu. "Nemena, de beyamane, weye Yahudi, ondowapite simawuna detelrote, meko tembonde. ¹³Nemena kaye, ne poiye a rateseyaye "Nete onone bapembombe. ¹⁴Nepelre, Pilatus Ne detelrote saneyoumu. Beyamane? Beya kembari peko-pekote neye mekoyowe? Nemane lati ne arate arematelre seyay ye. "Nete onone bapembombe" ¹⁵Ne detelro dopelre kena, kenate poyemekone mepondenata Pilatus, ne detelro tante Barabas te baite tambuko, Ne nena mebulrate ikemelre, one bapenai pondena. (Walriwaite eu peu bulruiyane nepelre mesero-sero mekoyoyne) ¹⁶Nekaye, pelrayo Walriwaite doukainere, diya dereteyaye, a pelretayena miete yaye, nepelre ne emukuna perayote muku simaimpeko, koprimbuko. ¹⁷Nepelre, ne nete mayo beru-berute titaim beko, nepelre sa syete eirai pekonate perantiki. ¹⁸Nemena kaye, nete sesoyuye tupaimbeko, saniyainya. "Yahudi kena ondowapi, poi. ¹⁹Nekaye, nena berengkate suru piniyaye, nepelre ekitoyanye, nepelrenaye nete sesoyutupu yanye. ²⁰Nemena kaye Walriwaite eu peu bulru yainye ne mayo beru-berute baite doukaye, nepelre Nenei euna mayong titaimbeko. Nepelrena kaye, ne Walriwaite diya te doukainere yayena kaye, kainano bapenaipon natena. (Walri Yei-Te One Bapnai Pona Tena) ²¹Detlro Walri yayeinata diyyaime, Simon Kirene detlro, yolre na detlro meyowe, Alexsander plre Rufus plre nenei Ne mang, o te kembonenate. ²²Nepelre Walrite doukai nelre yaye nenou nena eudo Golgota, eudo si-nekewena "Sanende Nou." ²³Neyo anggur plre murplre yaimbeko nete kriyaine, Ne-mena kaye-Nebai te salre puko. ²⁴Neprenaye, neyo nete one bepaipeko nakaiye nena mayong te nenei kolrone wasi yaiye, neplre ate yelro yaye neplre ate tiye naikonde naplre ambei mekonaimbone nena kembalri moi-moi ye mekonai nate elri yaye. ²⁵Neplre su namingte yowe, nete one bepaipeko. ²⁶Neplre, nena semo merai peko Walri yeite sanenainlrena, "Yahudi kena Andwafi." ²⁷Neplre, neyo detro beselrei bisite duyoi nena dlrati one bepai peko Walri plre dembeine wawiyaye, si, metlre musune waweyowe si-miri musune waweyowe. ²⁸Netenate, asna mlro mlro ei-ne nepe mlro puko, "Neplre Ne-detlro peko-peko kena nelrone mete beipeko." ²⁹Nemna kaye, detro Walri yaina Walri waite a, ye saniyaine nepelre bete! Weye elriye mangka ongkote baite dingkerpone, ya, naming nane ne koute meroupone, ³⁰Beibete wei poi mekoyena ne onolre ate osune! ³¹Neplre dloaite mendona-mendona detlro, neplre Atung smana detlro A kaita-kaita te Walri waite saniyaine, "Nedetro site-poi-mekoyomu, nenei cu-tna kaye poi tutna ambai. ³²Neplre Walri, Israel kena Andowafi, menaya o nolre ate on sunde de temambone neplre tlreprete saumalre, "detlro nembelre membei onone wawiyaina dlrati Walri te a, ya saniyaine. (Walri Tete Douku) ³³Su-misi suna mbeine, nenou muku namane neko dumupuko yowe su mesi kilrimbeite yowe, ³⁴su-mesi kilrimbeite yowe, Walri ate armatelre elreyowe, "Eloi,Eloi, Lama Sabakthani," a' sinenekeuna, "Delrei mang-delrei mang, beyatnate we-dete da-slrei mbei tututpuke?" ³⁵Neplre ne-ate betaiepeko, detlro-nena euyene tipiyaina elri yaye, "tembe! Ne-Elia te simiwe." ³⁶Neplre detlro sinbei tenu yowe nakaye, sponste doku Anggur tinimi yeine yau sukunakaye, surune bekepuko, neplre Walrite klriyouna aninsinate, wande ne-ate tanembone." ³⁷Neplrena kayee, Walri wai ate armatelre sepuko nakaye, tutena neso-nesote nepe-yepopuko. ³⁸Ne-yana kaye, ongko miena-mayong waweyona, nelrolre-belrabete-tekakuko, bulralre. Meyowe anatune tambuko. ³⁹Neplre, pelra blrengka, Walri knabukoune-tepeyowena, doute nepeteyowe-Walrikha neso-neso tutena teyepopuko, pera-blrengka tembuko nakaye-ate-elroyowe, tlreple da-detlro mang-nuweil!" ⁴⁰Neplredlsa, mire-milse bailse, doutetuyaye, nena nelrone Maria Magdalena, neplre Maria-Yakobus, nenang, neplre yases neplre, Salome. ⁴¹Neselreina, Walri, Galilea kanipone-nekeyowe, nete- taukanelre, nena kembalrite diyyaine. Neplre milre si-dlrati Walri-waite tau kenalre Yerusalem te yaye. (Walrite Kanine Snaisine) ⁴²Ya, nepe denete-yowe, neplre ne yaya delretna eu-tependalri yaye, ⁴³Yusuf Aritmatea detlro meyowe, detlro simbei ongko miene delre mane-kem'balrete mekouana. Neplre Ne-dlrata Walri knaya mendenata teyowe, neplre nenei eute, suwepuko nakai Pilatus kote meyowe, Walri kna eu onone

waweyowe nate nete dondunate. ⁴⁴Pilatus titeyekuko, ate betoupuko. Walri nepe tetepuko. Ne-pelra blrengkate, simimbuko meyowe nakaye, ate simiyouné, noulre elraye Walri nepe tete puko. ⁴⁵Pilatus nepe pelra blrengka kenalre betopuko, neplre nakaye Ne, na eu-kanipote Yusuf kena bulrate ikenelre. ⁴⁶Neplre Yusuf mayong linen te, doku-nakaye-Walri kna eu kanite-anolre ate doku, neplrena kaye, mayong linen dulrusuku, neplre olru kelralre-wei pekona bulre-bulrune sasuku, neplre-bulre mautena olrute-bulsum buko-bulre maute dinipuko. ⁴⁷Maria Magdalena neplre Maria Yoses nenang, Walre knabulre-nepe-taimbeko.

Chapter 16

(A Kya Yesus Deipeko) ¹Sabat ya bisikenelr, Maria Magdalena, Maria Yakobus nenang, Salome, plre, perlona sa te yetai peko, ne yaina Walri yei te perlo na sate mekonainlre. ²Denebu telre, ya memetena minggu ne, nepelre su elrembuko meyouna, bulre bulra te miyaye. ³Ne ate ditlra te elriyaye, bulre mau kaye, olru sime blrunembone? ⁴Nepelre bulra-bulra te teyaye, olru mapo-mapo te tiyaine, banya bulraimbeko. ⁵Nepelre, bulre esu te yaye, o seklro simbei te tekainelre, mayong klru-klru te titipuko, metlre mesune ongki ke nekeyowe. Nepelre ne nulru balrikaimnelre. ⁶Nepelre ne te saneyoum, titei koipanya, we Walri yei Nazaret detlro salib ne bepaipadona, ne te duwe'we, nepe deipeko. Ne dapena ambai. Tembe, ne te danone ne te dukaimtikina-nou. ⁷Netenate, embe murid-murid te sanumemlre nepelre Petrus plre Galilea te embe, ne dina memte yowe. ⁸Nepelre bulre yelre ne dia te seipeko miyayene endiki te dekaipeko nepelre metelrna a, detlro si te sanenaimlre, nei wai te nende, nende e kya poi te sanememlre. Peko dupai nya awalri sna Amin. (Walri Yei Nei Yauw Te Eu Te Kyamupuko) ⁹Ne minggu ne ya memtana ne, denembu telre Walri yei deipeko. Mari Magdalena nete memete tekanelre. Nenalre Walri yei masedo mesi sibe plre nena eu lre baite tanekemelre. ¹⁰Wande youna kaye, ne ate Walri yei pe nembler Walriyaina te meke saneyomu, neye neplrena ye dimi te dimiyaine kena te tuwayai. ¹¹Nepelre Walri yei deipeko te saneyomu, nepelre ne dina tembuko, beite ne tlreplre elri pai. ¹²Nemena tu kyaupadona ne, Walri yei bete si mane mekombuko, Do be yoina plre, yo si te oto te kengkainelre yaye. ¹³Ne neko te blrusikai miyoye ne ate saneyoime, si nikiyaine, nena a elreyoina, telreplre tena elripai. (Walri Yei Yau Yau Te Saneyomu) ¹⁴Nepelre wande nei eu te kyambeko, ne mebe simbei, nena yau yau kena nlrone, sa te aneyaina nlrone, nete a saneyomu, nena kena suwete, nepelre telreplre elripanya. Ne deipeko ne taimbekona, detlro saniyaumu, ne telreplre elripai. ¹⁵Nepelre ne te saneyomu, metelrna yote-yote embe, asna Walri te saneme. Metlrena masemona bulrate. ¹⁶Sime terplre te elrembone, nete bu te klronaimelre, nepelrna, yelreu poi te yatenaye. ¹⁷Tleplre te elraipadona, detlro damna tu ne te tanumulre; dena eido ne mase peko te baite sekenaimlre, ne wanimpa na peu sisilre ate elrenai. ¹⁸Walri te mene tapenaye, bu peko te anenaye ne titipainya, ne tu netena peko mekoipai. (Walri Yei Bulrate Kensuku Walri Dia Te Yowe) ¹⁹Nepelre Walri yei nete ate sanempeko, ne kaye ne bulra te kensuku, Walri dia yowe, neplrena mang Walri kena metlre mesu ongki ke nekeyowe, ²⁰Wande nou sisi te yaye asna Walri te meke saniyaim, Tuhan kembalri te nembler-nembler mekoyaye. Nepelre wake te asna Walri ye na nekende, da walrolre tu busi-busi taunainelre mekonaye.

Luke

Chapter 1

¹Detelro dopelre nepe mendoteyatiyaye, semote melroyaye, Ne mekoyowena éna nelrone mekoyowe. ²Nemane lati semo éte dina saniyaim, nepelre yansina detelro nene'I doloye tiyai meng, nepelre agenate saniyaimeng. ³De dina érukuna mane nepe yansina nimeyepukalre, nepelre de semote poitelre nepewekote melropukalre, we Theopilus poin telrena. ⁴Nepelre we paitelre nimeyembom be nena sasasi mendo wete kariyoumu. ⁵Herodes kena delre selre'ine, Yudea belrengka detelro. Sinekeyoioena nena éudo Zakaria. Ne Imam Abia selrairena. Nema milre Harun Selrairena, nena eudo Elisabet. ⁶Zakaria pelre Elisabet pelre nekeyoyena, Mang Walriwai kena doulre tiyopuna poite nikiyoyena. Nebe nekiyoyena, pe'kotena mekoipai. Mang Walriwai dina atung ayekote kelropukona. ⁷Nepelre, JéI ambai nikiyoye, nebe dina dasi dupeko. ⁸Nepelre ne detelro miyaye kembalrite mekonayena. Zakaria kena kembalri, Mang Walriwai keno bukone Iman mane dumbonde. ⁹Imam kena delrene, Zakaria éiraipeko esute deko melro. Melrote yowe ukupante sine tanuyowe. ¹⁰Ne suselreine ukupante sine tanuyowe, metlrena detelro diasume doutenkumaipeko mendote mekoyaye. ¹¹Tikimbai Mang Walriwai kena malaikat Zakariate éute kiyambuko, nena metelre mesune tepeyowe. ¹²Ne malaikatte tembuko Zakaria éunemeye titéyiyaye nepelre éningte kokuko. ¹³Nepelrenakaye, malaikat nete saneyounu, éningtena dekaipainya, Zakaria, nepelre wena mendo mekeyowuinepe betopuko, milré Elisabet, wetena Jéi dote senonde, nepelre nena édote penepena Yohanis. ¹⁴We Kalrite kope, nepelre detelro dopelré lati wete tau naipelre Kalrite konaye wena jéi songku wenat. ¹⁵Ne walriwai keng bukone detelro delre mane dumbonde, nepelre bumau –mauna anipai. Nemanelati, nenang kena semi yellor ne alru melro –melro netedulrun sinde. ¹⁶Ne mekonkena Israel detelro dopelré Tuhan (walriwa kote bulrunaye, nena Allah). ¹⁷Ne nemetelrete mende, nepelre alru melro –melropelre Elia kena délre, nemane, delrati memai – memai kena kenate bulrunaimelre neneijéi kote menaye nelati

mekonde detelro apelre betoipanya bulrunay detelro yambupoi kote menaye Nemane delrati ne detelro jéite koperinemelre mang walri tenate.¹⁸ Zakaria malaikat saneyonung. Ne walro debeyamane nimeyetembonde ,nepelre dena milré latinepe delelrote dupeko. ¹⁹Malaikat ate sauku “Demiyalrena Gabriel” malaikat walri way kena bukoune tepalrena dete senaitepuko wembelre ate elrare, nepelre akulrung poite wete santemelre.

²⁰Nepelre, menaya betombe we atumane nekembe dayalre énde da a endena netute mekone nelrena, nepelre we telrepelre elripai, dena da a élrarena, tute éndena metelrena mekendena.²¹Ne su sulrei detelro Zakariate tiyaye, ne ditelrat simiyaye beyamenapote Zakiria walri ongko méne tiki dopelre nekewe. ²²Nepe diyate meyowe Zakaria deletro tena asanipai. Ne detelro niméyaimboko, Zakari Bait Allah ne éute kiyambuko, nepelre atena élrilai.

²³Nepelre, nena kembalri su selrei ketepuko Zakaria dite nenéi miyete yowe. ²⁴Ne yapo nepe dite ambai dukeyowe, Elisabet eupelre nekeyowe, nepelre oko mesi selrei yéne nalre puko nekeyowe. Ne ate sauku. ²⁵Dalrena nekewena Mang Walriwai detenate mekopuk ne dete teyontu nepelre dena peko mekopukalre detelro dopelre kena nelrore baite supuko. ²⁶Ne selréine Elisabet eupelrenekeyowe, oko mesi sunambeipelre, Mang Walriwai Malaikat Babriel te sanembuko yo mbei Galileang, nena éudo Nazaret. ²⁷Nete Senembuko mende milre belrang pelre tupeye neye, ne do bainyangte mekaipeko, ne do keng éudo Yusuf , Daud salrairena , ne milébelrang nena eudo marla.

²⁸Nemenakaye , ne malaikat Maria kote meyowe, nakaye sane yonung “Pool” we kena paina. Mang walri wembelre – wembelre lati. ²⁹Nemena ate betopuko , Maria kembéngte bitiyowe nenei kena bulrune deterate simiyowe nena povi senambeko nate. ³⁰Malaikat nete saneyounu , Maria éndikitenana dekapainya , mang walriwai kena bise – pooi wena bulrate. ³¹Betowe , we éupelre nekewe neperle jéi dote senowe , nepelre nete délre penu lrena yesus. ³²Ne delre dumbonde, nepelre ne Mang Walriwai kena jeite siminaye. Mang Walriwai nete Daud kena delre pote inenelre, nenei yasina detelro. ³³Ne Yakub kena selraite ate tapenemelre, nemane mote tenonde mende nena delre tuteno mekoipai. ³⁴Nepelre, Maria malaikat saneyounu “Benyamane da a kiyambonde, ngelre de doniméypai. ³⁵Ne Malaikat ate sauku nemenakaye, nete saneyounu Alru melro-melro wekote mendena nepelre Mang Wal kena delre wete dulrun sinde nemena potentate, ne jei senowena melro-melro, nepelre nena éudo Mang Walriwai kena jei. ³⁶Nepelre we nimé yenembombena Elisabet, éltre yawwe. Telreyena mane. kiambondena wei nei detelro. wei a elreyena mane kiambondena wai bulramone. Nemenakaye, Malaikat dityowenetwe dane tembuko. ³⁷Sebab, tidak ada hal yang mustahil bagi Allah.” ³⁸Dan, Maria berkata, “Sesungguhnya, aku ini hamba Tuhan. Terjadilah padaku seperti yang engkau katakan itu.” Kemudian, malaikat itu pergi meninggalkannya. ³⁹Ne yane kaye, Maria éute mekoyowe, mekobulrate éndena, Yahuda kena yo site ende. ⁴⁰Zakaria kena miyéte ésute yowe, nepelre Elisabet, tel pool tesanembuko. ⁴¹Nepelre Elisabet, Maria kena poite betopuko jei smi éirena bulrate at seyowe, nepelre Elisabet Alru melro-melro dulru suku. ⁴²Nepelre Elisabet ate almatelre éltre yowe. Do milré – milré tongke méwena “Pool” wena bulrate , nepelre , pool wena semi éire nemanemo nekende mende.

⁴³De sime nekalrenatena nepelre dena walriwai kena namenf dekote meyowe? ⁴⁴Noulre , nepelre abupoi dena buntekiyeite meyowe jei dena semi éltre na bulrate – ate seyowe kalritekowe. ⁴⁵Telrepelre “pool” wenalre nepelre mang walriwai éltre pukona noute mekonaiponde.” Maria Kena Kapi-Kapite Mang Walkirite ⁴⁶Nepelre, Maria ate éltre yowe “deno éunulru walrite kapetenelre. ⁴⁷Nepelre dena alru melro – melro mang kena bulrune kalrite kowe, telro melromupuko. ⁴⁸Nemanelati mang walri mete bewena kembalri detelro pékkote mekalrena, betowe, menayalre di selreite éndena, é mukuna detelro dete poite éirenaye. ⁴⁹Nepelre, memai mang walri nena délrete dena bulrate mekopuko, nepelre nena éudo melro – melro telre nekende. ⁵⁰Nena pool detelro sikena – detelro sineka bulrate nekende ménde. Nepelre detelro nete énelikite de kayena bulrate. ⁵¹Nena délrete nenei mene kilriyowe. ⁵²Ne detelro kena yelrenate ate tanemelre Nepelere detelro kena tepa – tepete bulrare kenemelre. ⁵³Ne etelro moningne nikiyaye nate nena pooi lre sate yateyomu, nepelre sasasi melrana detelrote baite sékemupuko dite nemeye yaye. ⁵⁴Mang Walri Israelte dikimupuko, nena kembalri detelro, nena délrete mendote me kayena.

⁵⁵Nemanelati éna detelro dasi-dasinate dina saneyoui Abraham pelre nena me otolrena nemenamote nekenay, ménaye. ⁵⁶Nepelre, Maria Elisabet pelre nikiyoye, oko naming, nepelre ne dite nenéi miyeteyowe. ⁵⁷Elisabet Jeite senondena ye nepe meyowe, ne jei dote songke. ⁵⁸Ne miya dekona detelro betoyaye, Mang nena detelrete Elisabet kena bulrune kilripuko, nepelre ne nembelre kalrite koya. ⁵⁹Ya mesi naming pelre, ne jei newéite sunat te mekonaim bonde. Neno éudo Zakariate penainyelre nenei nemang kena éudo mane penainyere. ⁶⁰Nepelrenaye nenéi nemong ate éltre yowe “Ambai, nena éudo Yohanis” ⁶¹Ne detelre Elisabet saniyayne, wena miyédekona detelro nemena éudotena simipai. ⁶²Nepelre, ne mete ditelrate mekoyaye, nete simiyayena neon jei éudo singte penanyelre. ⁶³Zakaria obelrate di yiyowe, semote melrombon denate nena éudo Yohanis nepelre detelro é mukunamane keméngte biti yaye. ⁶⁴ne suselrei Zakaria ate éltre yowe Ne nepe ate éltre yowe Mang te kapeyounu. ⁶⁵Miye dekona detelro é mukunamane éndikite dekoyaye, nepelre da kem balri mekopukona Yudea kanine éltre kayeméwe daselréite. ⁶⁶Emukuna detelro ne ate betoyayena neni keno bulrune ditelrate simiyaye “da jei beyamane dumbondena? Nepelre mang kena mepo nembelre-nembelre. ⁶⁷zakaria, Yohanis nemang, alru melro-melro pelrentuku, nepelre ate éltre yowe. ⁶⁸Mang, pooi telre; Israle kena mang ne detelrote pooite mekoyoumu. ⁶⁹Ne

éte pooi nipite kilri mupuko. Daud selrairena nenei kembalri detelro. ⁷⁰Ne dina saneyoumu, nenéi Nabi-nabi melro-melrore Dina selreine. ⁷¹Nepelre éte yembé detelro kenalre Poite yatemalre. Kilrite dainyena melre baite taneme ponde. ⁷²Ne nenate mekoyowe nena pote éna sese-keméng kenati kilrimupuko, nepelre nena ayeko melro-melro sasukunate oyote méyepuko. ⁷³Nena anote Abrahamte sanembuko. ⁷⁴Ete yembé yo kenalre melre baite tanemeponde. ⁷⁵Nena melro-melro éilre nepelre telre pelre nate nena bukouné, éna walri tiki selréi. ⁷⁶Nepelre, we dena jei. Nabite siminaiwelre, yalre dopelréna Mang Walri. Nena weye Tuhan kena besune walrewe. Netena nipite delrati mekouponde. ⁷⁷Nete poitena kalrotena mendote imulre, bise walrore péko nelrore baite tamepuko. ⁷⁸Mang Walri kena nena pooi nepelre kena bise tante now yalrere ékote su élréneng konde. ⁷⁹Nekobulrune nekayenate élrénemeponde nepelre, tete nelrone nekayena, éna otote kilrinemelre nipi poite malre. ⁸⁰Nemenakaye, ne jei nepe délre dupeko, nepelre yambu melro-melro éine wakete douku. Sepo pau nelrone nekeyowe nenéi selréite meyowe Israel kena selrai kena nelrote éute kiyamupuko.

Chapter 2

¹Neya slreine, Kaisar Agustus kena ate kimmelredayobulrna detelrotenowena eudote olrunaiye. ²Danena dambeitena ate kimmelre ne kirenius Siria ne yobelrengkate (Gubernur) nekeyowe. ³Netenate, metlreyena detelro nenéi yodélrete ditenaie dipine eudoteolunaie. ⁴Yusuf dlratl Nazaret, Galilea kaniponayo, te tembuko, yudeate, Daud kenayo Betlehem panyenate nende, ne Daud kena walrolrena tena. ⁵Nenei eudoplre Maria nenei banyangmlre plrete olrunaiponde. ⁶Yusuf plre Maria Plre Betlehemte miyoye, Maria neneiya slreite jeite senondenatena. ⁷Maria nenei jeido yalrisete songke. Nete mayongbelrane dulrusuku okotueine dukuntuku netena deko miyebupoina ambai. ⁸Nenoudlrltine, malrisa semaplrena yo deneye selreine nenéi malrisa delrona sema te nikiyaiye. ⁹Tikimbai, Malaikat Tuhan nena bekoune meketepeyowe nepelre nena kiya neyo kena nelrone tekuko neyo endikite dekaikoko. ¹⁰Nemekaye, ne malaikat neyote saneyoumu, " endikiten dekoipainya nepelre betombe, dewetena akeyapoite doukamiyalre kalri doplrena da yo bulran detlro tena. ¹¹Dayane, watena Juru selamat te songkaiye, nena kristus, Tuhan, Daud kena yo delrena. ¹²Dantémé ye yekote tenembena : yeisaisai te mayongbelrone bulrunain sinde nepelre o kotueine anaidine. ¹³Tikimbainya malaikat plre walridiyalrena delro delreplre nembeiye mangwalri te meke kapiyaiye nepelre elriyaye. ¹⁴Mangwalritena delre nouyalretlre lrena nepelre témé kalro dayo bulrane, nete knalre ketaipekona detlro kena nelrone. ¹⁵Neplrenakaye malaikat selrai malrisasemaplrena yote dote faimepuko nekonoute walri diyate dite yaiye, malrisa sema plrenayo nenei nelrone ate tuwayaiye, "e Betlehem te malre da a kiyapukona, Tuhan kena a ete sanumupukonate daute malre temambonde". ¹⁶Nemenakaye selrai beite diteyaiye Maria plre Yusuf plrete tupeye kaiye, nepelre yei sai-sai o'kotu eine tenoyowe. ¹⁷Neplrena kaye malrisa sema plrena yo nete taimbeko na kaye, ne yei tena a'nete saniyaimeng nate elriyaye. ¹⁸Neplre, metlreyena detlro ne malrisa sema plrenayo kena a' elriyayenate betoyaiyena kembengte bitiyaiye. ¹⁹Maria ne ate nenei kena ne aduku nekalro te mendo te nekeyowe. ²⁰neplrenakaye, malrisa sema plrena yo ne konoutebulraisiki nenei malrisa delrona kote yaiye nepelre mangwalrite kapiyaye netena a saimepukona nou malre nepete tiyaimeng. ²¹Neplre, ya mesisunanaming plrena bulratena yei saisai te sinat tenate nete Yesuste pekai nelre, ne eudo malaikat ye ne seni eina ambainya nemeyenane nepete kimmelre. ²²Musa kena ayeko semone nekai yena mane nena neya slrei tena, Maria plre Yusuf plre Yesuste Yerusalemte doukenelre yoiye nete Tuhan kena bulratenate. ²³Tuhan kena atung semone melrai pekona mane, " melre yena jei do yalrise melro-melro eine Tuhan tenate. ²⁴Neplre nena mbei mena tena Tuhan kena atunate elrai pekona mane, aweong be selrei (milre plre doplre) ambainya aye. ²⁵Yerusalem yo ne delro simbei nekeyowe nena eudo simeon. Ne tlreplrena bulrane nepelre melro melro eine nekeyowe, mangwalri kena a bu poi Israel kena bulratena teyowe. ²⁶Alru melro melro nete saneyouneng ne tete do wipai nemenekende Kristus Tuhan urapi te mekaipekona te tenembonde. ²⁷Nemenakaye, Simeon mangwalri kena miyete alru melro melro nete kelrimbuko, nekaye Yusuf plre Maria Plre ne jei saisai Yesus te mangwalri kena miyete doukenelre jaiye taurat na atung ne kaiye ne nete mekonaiponde tena. ²⁸Neplrena kaye, Simeon ne jei saisai mene dokunelre nepelre mangwalrite kape younung, elreyowe, ²⁹Mena ya, Tuhan, wei abulra wei kembalri detlro dite teme bulralre telre wei awalri nekaiyena mane ; ³⁰Neplre na wenalrena poi delrei doune nepete tembukolre, ³¹weye de delrei belra belra tenowenante dunubuke; ³²nena kiya da Tuhan nimeipanya selrai belra-belra ne kaiye nate elremeponde, nepelre Israel neye elrimupukena kalro tena. ³³Yusuf plre nepelre jei kena nenang plre Simeon kena a ne jei tenate elreyowenante kembengte bitiyoye. ³⁴neplre na kaye, Simoen nete abupoite sanenepuko nepelre Maria Yesus nenag, te saneyounung, " Beteyowe, da jeitena a kalro nepe dina kelrai peko neye Isarael detlro deplrete ate sanemlre nepelre bulrate eminelre nepelre yeko Simeon detlro telreng kena nelrone kilrinemelre. ³⁵(nepelre, meteka sulru mbei wena eunulru te asenewelre) nena detlro deplre kena kenadekona ate kiyane kiyanelmelre". ³⁶Dinoudlrlatine nabi milre mbeiska nena audo Hana, Fanual nomi asyer kena slrailrena. ne nepe milre olrupuko. nikah te nemblraplre nikipuko mai mesisunabeprena mo nikipuko, ³⁷neplre nakaye osoinelroteyowena nena mai dokilrimbeibutukilre te yowe. ne mangwalri kena miye tena nemanemote walriyowe, dene dai mendo kalrone nepelre puasate nekeyowe. ³⁸neya dlratine, Hana youwe mangwalrite apoite ke saneyouneng nepelre nepena metlrena detro Yerusalem tena poite tiyaiyenate Yesus tena ate saneyoumeng. ³⁹Yusufplre Mariaplre Tuhan kena atung kalrote metlreye mekoipeko, Galilea te nekonoute bulrusikeiye nenei yo Nazarette. ⁴⁰Ne Jei nepeye delre duyowe, wakeplre, yambu eine, nepelre mangwalri kena poi nena bulrane. ⁴¹Maiyune, Yesus nemang nenang paskahyate Yerusalem yote aye. ⁴²Yesus kena mai mebebutubepre nane, dipitejaiye ne yadelre mekaiyenamenatena. ⁴³Nena ya delre slrei ketepuko, ditenate yaiye, Yesus Yerusalem ne dine nekeyowe nenei nemang nenang nimeipai. ⁴⁴Nemang nenang wapisikeiye Ne detlro nelrone takumelretaiye, ne otomoteyaiye yambei mukutewelraipeko. Nakaye, nete nenei detlro kena nelrone duweyaiye neye nimeyaiyepukona detlro kena nelro te duweyaiye. ⁴⁵Nemane netena tupeipai sate Ne duweite Yerusalemte bulrusikeye. ⁴⁶Yanamingna bulrate, Yesus mangwalri kena

miye nate tupeyekeiye asnaplre kilraimena detlro detlro kena nelrone, nena ate beteyowe neplre nete ate simiyoumeng.⁴⁷ Nenana mendo neplre nena asaweyowena plre te metlreyena detlro betoayena kembengte bitiyaiye.⁴⁸ Nepelre Nenei namang nenang Nete taimbeko, nemandlrati kembeng te bitiyaiye. nakaye, Nenei nenag ate simiyowe, " Jei, beyamenapote Weye damenadute dete kilrimupuke ? maipre dembelre Wete duweyonde kena delreng bete-bete tayaiye".⁴⁹ Yesus bulrusuku ate saku, " We beyatenapote Dete duweuwe? We kaye nimeipai De delrei Mai kena miyene meke nekalre ?" ⁵⁰nemane, Nena a elreyowenatena neyo mendo dowipai.⁵¹ Nakaye, Yesus nete takumelre Nazaret te diteyaiye nepelre nena ate betoyowe. Nenei nenang nenate nenei kena deko ne olrupuko. ⁵²Yesus nepe delre duyowe nepelre akoikoimane walreyowe. Ne delrati neplre detlrojei plre kena doplrete diyainyeng.

Chapter 3

¹Ai nebe mesi pelrena, Kaisar Teberius kena délre selréi ne Pontius Pilatus gubernur te Yudea ne nekeyowe, Herodes te Galilia ne nekeyowe, Filipus Herodes dokeka. iturea pelre Trakonitis ne raja te nekayowe, nepelre Lisania raja te Abilene ne nekeyowe. ²Hanas pelre Kayafas pelre nena kepelre éngkeng Imam Agung mane nekayowe, nepelre Yohanis kote awalri Mang kenalre meyowe Zakaria jéi, sepo nelrone nekayowena. ³Nepelre, Yohanis yowe, Yordan yéne nekayena yote bute kelronaimelre pekote ane kelro nayena ate saneyoumu. ⁴Nabi Yesaya kena semo bulrune dina melropuko nana akurung sepo paune nekewena detelro kena. Mang kena nipite delrati mekombe. Mang kena nipite delrati mekombe. ⁵Pau tongke méwenate dilrimembe nepelrenaye selro pelre meko pelre paute dunaye, Nipi yokiti-yokitina sipi alronembe, nipi-nipi bulrate ate tenayenate sipi alronembe. ⁶Nepelre é mukuna detelro Mang kena poi te tena nyelre. ⁷Nepelre, Yohanis detelro dopelré miyayena te saneyoumu neye bute kelro nemelrenate, we walre selrai tongke wewena! Sime wate saneyoumu wena éute dapéko meyowenalre baite émbew? ⁸Netenate, wena poi mekauwenate kilrimbe wéi éutena elripanya. Abraham éna sese kemeng. De wete senam alrena, telrepeletelre ola ola olrure Mang, Abraham tena jei te bulrate tamupuko. ⁹Nepelre menaya katu-katu nepe o namo yéne sasikaye. O éu poyena mekoipanya baite desenaye nepelre sing bultrute yelronaye. ¹⁰Detelro Yohanis te simiyaynye, nemenatena, de beyamane meko malre. ¹¹Ne ate sauku, "Detero nena mayo beselréina, detelro sa pelrena, nemenate lati mekonde." ¹²Sasasi pelre kopilramena, de besayate mekamolre. ¹³Yohanis nete saneyoumu. "Sasasi tenawe dumbeng dopelrena dupainya, dina a nemane sasikaye. ¹⁴Pelrayo si nete simiyainye. Dekaye beyamane meko malre, Yohanis nete saneyoumu, doiten a adétena dinipainya. Wéi éumtana wei doubena nekewe. ¹⁵Emukuna detelro Mesias mendenate tiyayé, mena kena bulrune Yohanis tenate simiyaye. Beyamane nekalre Kristus te ambai. ¹⁶Yohanis ate sauku nakaye saneyoumu. De wate buye kelrotemelre. Nepelrenaye, detelro si mendena nenei delre re mender. Nena oto elréte baite wékembondena de élrikoipai. Ne wete buye kelronemeltena alru melro-melro pelre sing pelre. ¹⁷Nena sanepene neno mene tepen dena wete wete elrinale nepelre sanung poi tena mane nenei nou ne tanemelre. Nemané lati ne sasasi pekote kipinanyane singtanude. ¹⁸A si dopelré Yohanis asena walrite detelro dopelrete kilriyoumu. ¹⁹Nepelrenaye, Yohanes Herodes te aye saneyounu. Nepena belrengka, nena kembalri Herodes pelre te mekoipekona, herodes kena okeka nena milre nena kembalri pekote mekolbekona. ²⁰Nepelre Herodes nenate emukanamane apeneuko Yohanis te ongkone tiyantiki. ²¹Nepe emukuna detelrote buye kelroyaimeng Yesus lati bute kelraimbeko. "Nepelre ne mendote" mekeyowe, maye tane kuko. ²²Nepelrenaye alru melro-melro, nekote meyawe-awe waima mane dupeko. Nepelra, A malre meyawe dena jéi kenabisete danalrena, dena kena wembéimotena. ²³Yesus nena kembalrite mekeyowe, nena mai dombei mebe pelre. Detelro nimeyianyena Yesus Yusuf kena jéi. Yusuf kena jéi. ²⁴Eli matat kena jéi. Matat Lewi kena jéi. Lewi Malkiti kena jéi. Malkiti Yanai kena jéi, Yanai Yusuf kena jéi. ²⁵Yusuf Matica kena jéi. Matica Amos kena jéi. Amos Nahum kena jéi. Nahum Hesil kena jéi. Hesil Hagai kena jéi. ²⁶Nagai Maat kena jéi. Maat matica kena jéi. Matica Simej kena jéi. Matica Simej kena jéi. Simej Yosekh kena jéi. Yosekh Yoda kena jéi. ²⁷Yoda nekewena Yohanan kena jéi. Yohanan Resa kena jéi. Resa Serubabel kena jéi. Serubabel Sealtiel kena jéi. Sealtiel Neri kena jéi. ²⁸Neri Malkhi kena jéi. Malkhi Adi kena jéi. Adi Kosam kena jéi. Kosam Elmadam kena jéi. Elmadam Er kena jéi. ²⁹Er Yusua kena jéi. Yosua Eliezer kena jéi. Eliezer Yorim kena jéi. Yorim Matat kena jéi. Matat Lewi kena jéi. ³⁰Lewi nekewena Simeon kena jéi. Simeon Yehuda kena jéi. Yehuda Yusuf kena jéi. Yusuf Yonam kena jéi. Yonam Elyakim kena jéi. ³¹Elyakim Melea kena jéi. Melea Mina kena jéi. Mina Matata kena jéi. Matata Natan kena jéi. Natan Daud kena jéi. ³²Daud Isai kena jéi. Isai Obed kena jéi. Obed Boas kena jéi. Boas Salmon kena jéi. Salmon Nahason kena jéi. ³³Nahason nekewena Aminadab kena jéi. Aminadab Admin kena jéi. Admin Arni kena jéi. Arni Hezron kena jéi. Hezron Peres kena jéi. Peres Yehuda kena jéi. ³⁴Yehuda Yakub kena jéi. Yakub Ishak kena jéi. Ishak Abraham kena jéi. Abraham Terah kena jéi. Terah Nahor kena jéi. ³⁵Nahor Serug kena jéi. Serug Rehu kena jéi. Peleg kena jéi. Peleg Eber kena jéi. Eber Salmon kena jéi. ³⁶Salmon nekewena Kenan kena jéi. Kenan Arpachsad kena jéi. Arpachsad Semkena jéi. Sem Nuh kena jéi. Nuh Lamekh kena jéi. ³⁷Lamekh Metusalah kena jéi. Metusalah Henokh kena jéi. Henokh Yared kena jéi. Yared Mahalaleel kena jéi. Mahalaleel Kenan kena jéi. ³⁸Kenan Enos kena jéi. Enos Set kena jéi. Set Adam kena jéi. Adam nekewena Mang walriwai kena jéi.

Chapter 4

¹Yesus tena alru mlro mlro dlrusuku yordan yone nekote blrusuku. nepelre, ne te alru mlro-mlro elrutuku belantara pau nlro te taumbuko. ²Ya do besrlei mase ne te wapiyoune. ne ya pone ne sa anipai. nemane tu te mekombeko, ne moning tiayone. ³Nepelre mase ne te saneyomu. "Mang Walri tena, da olru tenaina elrepone piyeu te dunaponde. ⁴Walri ye a'te elri yowe, "semone melropuko detlro yei piyeu wake mo na nikipai. ⁵Neplrena, mase Walri yei te doukunele nou yalre doplre te yoye, nepelre suslrei mase nete klriyoune, da klra da slro te. ⁶Mase ne te saneune metlrena saisi delre-delre ona bulra te klrotepone dana metlre dena bulra ne nekewe. neplrena metlrena ona bulrate klroutepon. ⁷Neplrena dete we seso tutuponde metlre na ona blra te yatetewlre. ⁸Neplrena, Yesus blrusuku nete saneyoune, "semo melraupekona, wete blrusune Mang Walri seso te tepupone. nembei mo te kapenulre. ⁹Nepelre mase nete Yesus te douku nelre yerusalem te yoye neplrena kaye Walri mete bulra te tamumbuko. mase yesus te saneyone," Mang Walri kena yei, te elriyena, wei eute da noulre ate delrewe, ¹⁰Nepelre semo ne melroupuko, "otna te Mang Walri malaikat-malaikat wete donai ona oto olru ne toi pai. ¹¹Neplrena, nena metlrena me'o te donaiwlre ona oto olruna toi pay. ¹²Yesus mase te saneyowe, "mlropuko Mang Walri tena we wapipanya, ¹³Bneplrena, mase nete walri yei te twambuko, ne Yesus te tambuko, kalro si te duweyowe. ¹⁴Walri yei galilea nekoute blrusuku alru mlro mlro ne te dlrusuku, neplrena nena akeya metlrena mane yolre yolre nepe betambuko. ¹⁵Neplrena, detlro sinagoge klriyomu neplrena, metlrena detlro metlre tlreplre na detlro. ¹⁶Neplrena Walri yei nasaret ko te yowe ne yo nete natiyaye delre dumbuko. yayana mane Walri yei sabat yona sinagoge te yowe, neplrena esu te tepeyowe semo te bendena te. ¹⁷Nabi yesaya nena semo kepei' te ikainate neplrena ne semo te ne blrusuku neplre tekenelre walro mlraipekona. ¹⁸De myalrna alru mlro mlro dena ne nekewe, neplrena Mang Walri yambu poi te dete kimlre asna walri' te detlro te santemlre, sanutupuku neplrena a te santemlre yetempone metlrena, detlro me' klronaina ne te bai te taimbuko, ¹⁹Mang Walri kena a kya nepe mendena. ²⁰Walri yei nena semo kepei baite dinaipeko. neplrena kaye dete walri te ikamnlre. neplrena kaye ane nekewe. metlrena detlro sinagoge ne nete doute sasuku. ²¹neplrena, Yesus nete saneyomu, "menaya, nepe betambukosmomkepei na akrung. ²²Nemane metlrena detlro tlreplre elraipeko kembang te betiyaye nena a klrung elriyowe nete, metlre elriyaye, dana yusup nuwei. ²³Neplrena yesus saneyome, o' metlrena wei emblru lre da a'te santembondena, "tabib woi moi poidupoime!de betoyande, nenate mekopone, weyo te mienalre. ²⁴Neplrena ne elriyoweda a te senamalre, nabi detlro nenei youna bai te selraiye. ²⁵Tlreplre nolrna ate senamalre, milre sonyang doplre israel kanine elia slreiye, ne ya po mau nepe dinaipeko. mai naming slrei oko misi mbei plre, ne yapo metlrena nou moning ne soyaye. ²⁶Neplrena, elia detlro si tena sanipai nete sanembeko na nepe milre besika milre sonyang sarfat ne yowe, nena kanipo sidom. ²⁷Neplrena dena kekou na detlro slrai elisa kena yo slreina neyapona detlro si, poi mena doipai neyapona naaman siria detlro. ²⁸Ne su slrei tena ate betaipekona, metlrena detlro sinagoge kna slrai te diaina. ²⁹Neplrena, esu maipekona, Mang Walri te yepaipeko dia su te yowe, neplrena te nete meko bulra te dokaiyaye melrai se nete kengkainaipotna. ³⁰Neplrena Mang Walri nelrolre baite di te yowe. ³¹Mang Walri kapernaum yowe, galilea yo beiskana neplre sabat yane detlro te klriyone. ³²Neplrena Mang Walri nenei a'klrung delre nepe kmepeko. ³³Sinagoge ne ne dtlro do simbei te alru peko te mekombuko. ³⁴Wembe mo neketlrena!wena byasa demblrenekeuna, Mang Walri, nasaret detlro? De nimeyalre o' sing. mlro mlro Mang Walri detlro. ³⁵Neplrena kaye Mang Walri a' te saneyowe alrupeko te baite selrai peko. amblroi poi! detlro kena eu bulra te! "neplre mase ne detlro te kani bulra ne sepepuko, detlro doplre na nelro ne, ne detlro eu bulru ne bai te yowe selrai mena te tuaipai. ³⁶Kalri te koyaye metlre na detlro neplre nikiyaine ate ditedate elriyaye, da bya ate te elrewe? Neplre n ena a elreuna ne alru peko-peko saneemupulo bai te wlrai. ³⁷Neplre na Yesus tena a deupuko kulra walri yo na ne kani pona. ³⁸Nemane dlрати, Yesus walri me da te tumbuko neplre na simon kena nenam mutu blringke-blringke mane te tuaiyoune. ³⁹Neplrena Yesus simon kena nenamutu diyyainane nete poiye mekombonate. eu tona tepeyowe neplre na a ye sembuko, ne milre poi dupuko. ne su slrei simon kena nenamutu esu emike. neplre, ne metlrena e te kembalri te mekoyowe. ⁴⁰Neplrena su bulra te meyowe, metlrena detlro mye deko mbei-mbei sa mekoyaimena detlro te yesus ko te yatekaimlre meyowe. Neplrena yesus detlro mbei-mbei kena nebulrate mete klroyomu nete poiye mekoyomu. ⁴¹Mase detlro tlreng kena eu bulralre bay te seyaye neplrena alra te seyaye, we Mang Walri nuei!neplrena yesus detlro doplre a saniyomu, ne detlro doplre a kalro tena ipai neplre nimeyembuko Ne Walri yei. ⁴²Wambeya denembu telre yesus nenei mote detlro ambainya nou te yowe. detlro ne te duweyaiye, neplre ne te dueiyaye, neplre nete tupei kainlre, ne detlro doplre nete nipi te plroyai ne detlro doplre tena nikipai nya. ⁴³Neplrena ne saniyoumu, de miyainaple asna walri te yote-yote santemelnra. ⁴⁴Nemane delрати yesus yudea ne Walri me Walri ne asna walri te saniyoumu.

Chapter 5

¹Eyapone detlro doplre koplrimbuko Asnawalri te betoi naina. Ne sulrei, Yesus bu delreyonete tepe yone, Genesaret yone, ²Neplrena tiowe ei bislrei buyene tikeipeko yayoye, neplre ka plrate walri ai na detlro elriyena wu saipeko tanguete suku naine. ³Yesus ei si blrate sakokenelre, nena Simon kena ei, neplrena Simon te somembuko dengte aunde dalrite baite naina. ⁴Neplrena ate elripuko, Yesus Simon te saneyoummu, embe nou kotu te neplrena tangke te kenenembe kate olrumbes. ⁵Simon elriowe klri-klrina, de kembalri alrmtlre din mekoyande, neplrena saniyasi mena dowipai ! netnate , we dete saniaimme, de da tangke keten nelre. ⁶Neplrena ne suslrei mukoyaina, ne ka doplre olruiyaye neplrena nena tangke besaapeko. ⁷Neplrena, mete yembiyayi nena you-youna te ei si blrane simiyaye nete dikinaimpone. ⁸Neplrena Simon Petrus da kembalri te tembuko Yesus kena ototoune ane keupuko neplre elriyouwe, dena bukoulre dite euwe, walri , depekote mekarna detlro. ⁹Petrus ne ate elriyouwe nemane ne metlrena detlro plre ka tlreng te taimbeko kembang te bitiyayi. ¹⁰Nemane dlratl Yakobus plre Yohanis Sebedeus kna yai, yau te Simon plre. Yesus Simon te te saniyone, endiki tna dekoai pai. Dayapone, we menaya detlro te asnawalri saniyomme. ¹¹Neplrena metlre el te dlratl denaapeko, ne metlre saisi te ane klraipeko Yesus te taikau nelre. ¹²Ya besika, Yesus kota nelrone nekeyone. Ne kota, detlro mbei nena eupe sis. O plron tukuNe suslrei Yesus tetamnbuko, ne sesotetupumbeko nena be kahine klrongsuku Yesuste diyeyoune Yesus, elruponate, ode tepoimekotepone. ¹³Neplrena, Yesus metenungsuku detlrote poimekombuko. Sanyomme dena knalrna poi te autupone neyameuna, ne detlro kna siso nalrepeko. ¹⁴Neplrena, Yesus saneyoummu detlro si tna atna sanipai, dite euwe imam-imam te eute kiamopone. Sengte douwe kembeu te mu ko pone we poi dupu kena kalro tena nena musa kna a elrupukona kalro tna. ¹⁵Yesus tna a kultra douku walrowe detlro doplre miyayi koplrimbuko nena ate betonainape neplrena detlro te poi mekoyoumu. ¹⁶Nemane dlratl Yesus dtlro ambainya nou te youwe nenouna mendote mekoyowe. ¹⁷Ya mbei, Yesus klri-klrite klriyoumu, Farisi detlro plre mendona-mendona detlro taurat sematenekaina meyayi metlrena yolrna kota Galilea, Yudea, Neplre Yerusalem miyayi dipenenikiyayi. Neplrena, mangwalri kna deplre Yesus plre detlro doplre poi mekombe. ¹⁸Neplrena, detlro meserei yeplrena detlro ku auwalra bulra ne te noyowe dokainlre meyouwe, wake syaapeko ne detlro te dokainlre meyouwe Yesus kna bukou te. ¹⁹Nemane detlro ti nenipi tna tupeipai mie kote blra te yowe yeprana detlro te ate Yesus kna bukou te yowe. ²⁰Ne su selrei nena tlre plre temupeko, Yesus elraiyouwe, nei dokeka, wena peko nepe suku mupu kalre. ²¹Mendona-mendona otou semana plre pansl ate didate alriyaye sime mangwalri a pekote sanute? simepekote baite suku, mangwalri mbemo. ²²Yesus nena mendo mekoyaiyena nepe nimeiy mupuko, ne elriyouwe, beyatna wey kenane ate erawwe ? ²³Memetenate poi elremapone, elriyouwe ona peko nepe baite suku upukalre, nemenatna esuemiwe otote eu walri. ²⁴Netnate we nimeyembombe detlro delre kna peko te baite suku memlre, Yesus yeplrena detlro samiyonu, de wete snawalre esu emunu, ku arwa te eu done di tewe. ²⁵Nesu selrei yeplrna detlro doplrena netlro lre esu yemuku ku arwa te douku, neplrena otote youwe mangwalry te kapyonu. ²⁶Metlrena detlro tione kembangte bitiyaye, neplrena mangwalry te kapi yaine mangwalry kna delre poite tuaine endikite dekai-dekai keko neate alriyayi e tauda kembalri bisimane. ²⁷Neplrena, Yesus baite youwe sa plre koplrlinu na detlro tekemnelre nena eudo Lewi sa plre kaplri yone. ²⁸Lewi esu emike, metlrenate ane kelropuko, Yesus te tauku nelre. ²⁹Neplrena, nenei miene sa delre miyaye sate nembeye ani yayi. ³⁰Netnate, Farisi detlro plre mendona-mendona detlro plre Yesus kna ototouna te kena slrai te diniyaine, saniyaimbe be yatena tewe peko detlro plre sa sa site koplraina detlro plre sate nembeye aniyouwe ? ³¹Yesus ate sauku neplrena nete saneyoumu, detlro poi wlraina dika doipai, nete duweinape detlro sa mekai. ³²Demiyalrena detlro poi kotena mipai, detlro pekote mekouyena neblra sinde poi mekonaiye. ³³Ne Yesus te saniyaine, Yohanis kna ototoune bute kinai me ya bei-bei ke walri nekewe neplrena mendo kalrote mekaye, nemane dlratl Farisi kna ototouna, neplrewena ototouna sate nemanmote anaye. ³⁴Yesus te ate saniyoumu, wete sanaumu kewalri teke neke naye nate neplrena nena blrengk nembere-nembere ? ³⁵Nemane, neyamendena, nena blrangka detlro tenena nelrolre donai nelre wande, neyana wandene kewalrite nekenaye. ³⁶Yesus a mendote neyte sayoumu, detlro beimo mayon memetena bisipai mayong sumune tikenbonde. Nemane mekon bonde, mayong neme peko olrumbondena neplrena mayong sumu plrena elrikoipai. ³⁷Nemane dlratl detlro anggur waipang te tanke sumuyene da nesiingde Anggur wo anipaina tangke sumute pekotemekombonde , neplrena anggur baite dlrimbomde nemane delratl tangke peko olrumbonde. ³⁸Anggur anipainya tangke manipainya yeni dene sini. ³⁹Detlro simena memeteng anggurte anesuku, neneikenape Anggur manipana te anising de neplrena elrewe we, anggur memetena poi telre.

Chapter 6

¹Am bei, sabat ya ne, Yesus gandum emi nelrolre oto te walreyowe yalreke. Ne daine, nena yau-yau na gandum na te dusiyaye beyatenate beyamenapote nace mene susyaye nekaye embrune aniyaye. ²Farisi detelro nete simiyane, da sabat ya na mekoipanya kembalri te mekawa?³Yesus a re sauku nekaye saneyomeng, "we semokepei beipai Daud mekoyowena nedaine nembelre pelre detelro nete tauke melrena moning te tuwayaina, ⁴Beyamane ne ongko mang walri kena mie esute youwe, roti te douku mang walri te kepanyena pieu te douko roti Persebahan te Douku, ne roti te aniyaye, nepelre detelro nembeite walriyaina te pieu kimmelre mamana anipanya sa, imam selrai mo anaina? ⁵Wanda, Yesus Farisi detelro te saneyomeng," Detelro jei nekewena ne Tuhan Sabat ya bulratenekewe na.⁶Nekenoutena Sabat ya ne, Yesus Sinagoge te yowe a te kilri-youmeng. Nenodrena detelro mbeika nena metelre mesu tetepuko. ⁷Ahli Taurat pelre Farisi detelro pelre Yesus te dou pate-pate te tiyaimeng nena dou telre ne Yesus te tenai sa piyangme Sabat ya ne detelro te Poi ye mekonembone, Yesus te a ye sane naimelre. ⁸Yesus nena mendo mekoyaina nepete nimeyemupuko. Ne detelro me pelre tetepukona te saneyomeng, Esuyemi, da nelro ne tepewe. Nekaye, ne detelro esuyemi ke tepeyowe.⁹Yesus nete a te saneyomeng, de we te a te simamalre momena yeko te da Sabat ya ne mekomalre? yeko poi te mekomalre nepelre taye yeko peko te mekomalre? Detelro nei eunulru te dikimamelre taye baite tutumamelre? ¹⁰Dou te dite-date tiyomeng metelrena mane, ne detelro me pelre tetepuko na te saneyomeng, wena me te deko te tapewe.nepelrenakayo ne detelro nena me te nensuku wanda nena me poi du puko. ¹¹Nepelre, Farisi detelro pelre mendona detelro nena kena selrai te yepoyaye, nekaya ate dite-dite elriyaye beyamena tu te Yesus te mekonai muone. ¹²Neyapo, Yesus mekobulrate yowe mendote nende mekonenda, denetiki mang walri kote mendote mekoyomeng. ¹³Nekoutena denebune, nenei yau-yauna te simimbuko nekaye mebe be pelre nenelrolrena te di kuko, hena eudo Rasul: ¹⁴Simon nena eudo simbei "Petrus" Petrus nena do keka Andreas, Yakobus, Yohanes, Filipus, Bartolomeus, ¹⁵Matius, Tomas, Alfeus nuwei Yakobus, Simon, Zelot detelro te panyena, ¹⁶Yakobus nuwei Yudas, nekaye Yudas Iskarioc pekonerete bulrusuku. ¹⁷Yesus nenei rasul selrai pelre ae osikaya, ne kani teme bulrane tepeyoumeng. Nekaye, Nenei yau-yau delrona pelre detelro dopelre Tirus pelre sidon yepatulrena yo miyaye. ¹⁸Yesus kena a te betonaina kote miyaye nepelre sa nelrone nekaina te poi tu te inemelre. ¹⁹Detelro metelrena mane Yesus te mene kelrounaina nena delrepo eubulrulrena kiyatemiyaye nepelre metelre mane dikiyomeng. ²⁰Yesus nenei yau-yauna te dou te tiyomeng nekaya a te saniyomeng, Nemeinya detelro nekauna a poi wena bulrate mende nepelre walri dia wena ne nekende. ²¹Menayana moningne nekauna detelro a poi wena bulrate mende nepelre wena esrete kemenembonde. Menaya dimite di mauna detelro a poi wena bulrate mende, nepelre desepelro te dembe. ²²Detelro jei tante detelro wete eukilri-kilri donaimelre, wate baite salrenaimelre, a peko-peko te sanenaimelro, nepelre wena eudo poite peko te mekonaimelre, a poi wena bulrate mende. ²³Nemena yekote tuwanembena tena eukalri te kombe, busyete kalri-kalri pelro kombe nepelre poi kaso pelre surya ne nekaye, nemane detraiti yansine nenei sese kemeng nabi selrai te mekoyaimeng. ²⁴Netenate kaso nelro ne pelre norauna detelro peko tu tenembe nepelre piyambanya yelreu nepete doukawe. ²⁵Menayana eselre te mekaupuko nekauna detelro peko tu teienibe nepeire we nioningte tu wanembe. Menayana de te dauna detelro pekotu te tenembe nepelre dimi te dimimbe. ²⁶Da metelrena detelro wetena apoi te elrenaye peko tei te tenembe nemane delraiti nana sesekemeng nabi peko-peko selrai tena a te alri yaye. ²⁷Netenate, Dena a te betauna detelrote a te senawelre. Wete Yambe te danyena/wemburna yembe detalro te lana bise te dunyu Iru nepehadelraiti detelro wete eukilri-kilri te denendena netena poite mekowe. ²⁸Detelro wetena a peko te sanenaimelre a poi te sanemulre nepelre detelro wete meselro- selro te mekonamaelrene tena mendo te mokowe. ²⁹Detelro wena katute meye sasenainate, katu su pelre yatunulre Nepelres, detelro wena juba te selraitituku yatendena, wena mayong te yahendena tena a tena dini panya. ³⁰Detelro wena katute meye sasenainate, katu su pelre yatunulre Nepelre detelro wena sa te dowindena, nekenoutena datena yatipanya. ³¹Wuna kenalrena detelro si wete beyainane mekonaimelrena tena nemanedelraiti we detelro si wete beyainane mekonaimelrena tena nemanedelraiti we detelro si tena mekowe. ³²Detelro wetena kenabise te denaina te wande we tena kenabise te denulru, beyamane a poi te wete sanenaimelre? ³³Detelro si wete poi te mekaina te we he te na poi te mekoye, wetena poi beyamane sane naimelre ? Detelro nalre-nalre nemenatu delraiti te mekaye. ³⁴Detelro si sa te ikenena nekenoute nesa date wete inewelrena wetena a poi beyamane sanenaipone? Detelro nalre-nalre delraiti detelro site sate inaimelrena ne selreimbei delraiti date inaimelre. ³⁵Nepelre, yembe detelro tena kena bise te dunyelre nepelre poi te mekowe, detelro si te sate inulrena nekenoute nesatena datena diipanya. Nemenatenate, wena bulrate poi kaso mena pelre mende nepelre Detelro Yalre Nenei jei nining te dumbombe. ³⁶Nemenatena, sipelre-sipelre kena bise te denembe, wena Memai tena mane kena bise dopelrena. ³⁷Detelro sitena arma tena mekoipanya netenate wetena delraiti arma mekoipai. Detelro si tena yeko alma tena mekoipanya netenate ne

wetena yeko arma mekonaimelre.³⁸Yatenulre nepalre wetena yatenaiwelre: Noutelrena selrai, kemei puko telrena, dite-date tupiyaye nepelre baite balrewe, wena kembong balrenengde. Detelro sitena a yeko meselrei te sasune, ne a yeko delraiti wena bulrate kelronaiwelre.³⁹Yesus nete a mendo te saneyoumeng, “ Dou pekona detelro ne dou pekona detelro si tena yatende ? Bebenamane bulru ei te delrenei? ⁴⁰Kilri-kilri bulruna detelro pelre nete kilriwena pelrena yelrikoipai. Netenate, detulro kilri-kilri eilre nepote nekepuko nenei kilri-kilrina manedumbonde.⁴¹Beyatena te wena wendeko nenei dou eina kase te tiye, wande o podelre wena dou eina nimeipai nikiye? ⁴²Beyamane we nete sanenulre, “ Dayai, wena dou eina kase to baite meko tembande, wande o po delre wena dou eine te wei meye baite yate puone. Netenate wena dou keyatelre te wendeko nena dou eina kese tena tewe.⁴³Sanung poi nena eu peko ambai, nepelre sa nung peko nena eu poi ambai. ⁴⁴Sa nung tepaina nena eu wewainalre nimeinalre. Detelro Sa syelrena ara na tena yatipai, mbai seponelrorena anggura tena yatipai. ⁴⁵Detelro poi nena kena poi eilrena yeko peko te kilriwe nepelre detelro peko nenei kena peko eilrena yeko peko te kilriwe. Embulru eilre kiya te mayena nena ne detelro nenei kena eine nekaina. ⁴⁶Beyatena teye Dete simautung, “ Tuhan, Tuhan, wande Dena a kilralrena we mekoipai ? ⁴⁷De wete kilritewelre, beyamane detelro De kote mende, dena a te betonde nepelre mekonde. ⁴⁸Ne detelro nena eu detelro mie te melroiwena mane, kanite kotutelrete weipiyowe, wonde fondasi te ne olru bulrane sasuku. Bumeye mendena ya, ne mie bu ye sembuko, ne mie tupipai nenei noutelrena mie te melroupeko. ⁴⁹Nemandelraiti, dena a kilralrena tena betoipaiga wande baite salripiyaina detelro, ne detelro nena eu nekewena fondasi ambanya mie tena mane. Bume mendena ya, ne mie baite bulrunentine wande pekotelrete dumbonde.

Chapter 7

¹Detelro nikiyaina kena bokoune Yesus nena a te baite saneyoume, nekaye Kapernaum yote ésute yowe.²Dipine perwira pelra belrengka Romawi detelro simbei nena kembalri detelro tena kena bisetelre te denyuna. Nena kembalri detelro sadelrene teno yowe dite tetembondena mane. ³Nedaine pelrabelrengka Yesus tena ate betoupuko, Yahudi selrailrena yerse-yerse te sanemepuko Yesus ko te miyae nepelra Nete senaimbuko mendena kaye dena kembalri detero te poi mekonembone. ⁴Ne detero Yesus kote miyaye, kena-kena pelre Nete aye diyi yaine, saniyaimeng, "Da detelro nekewena Wena poi tu te mekounulre, ⁵ne ena selrai nekandena tena kenatelre te denyuna, nepelre e tena Walri mie te melropuko. ⁶Yesus nembelre takumelre oto te yaye. Perwira nena mie ye te perwira nenei yau-yauna te sanembuko yaye Yesus te a te yaye senaimbuko, "Tuan, Wéi éutena se tena mekoipanya nepelre dena mié te mewena de yelri koipanya mane tuwanalre. ⁷Nemena potenate, We kote metelrena elrikoipainya mane tuwanalre. A bete mo te élrupone, delrei kembalri detelro poi dumbonde. ⁸Nepelre, de nekalrena éklre suna pelrayalro si nekaiye. Pelrayalro si te santenelre, "Di te éwe!", ne nepe dite nénde. Pelrayalro si te santenelre, "Da te mewel!", ne nepe date mende. Nepelre, delréi kembalri detelro te sanimbiyalre, "Da kembalri te mekowe!", ne kembalri detelro nena kembalri te nénde mekonde. ⁹Yesus nena a te betopukona, Nena kenalrena ne perwira Romawi tena bisimane tuwaiyouwe. Detelro delrona Nete taukaimelre na kote bulrusuku, saneyoumeng, "De wete senawalre, Israel detelro nelrona damena telrepelre mena De tupeipai. ¹⁰Detelro Yesus kote sanembuko yaina miéte miyaina suselréine, ne kembalri detelro te tiyai nepe poi dupuko. ¹¹Nekenoutena ya, Yesus pelre Nena yau-yauna pelre nepelre detelro delrona Nete tau kaimelre yo simbei te yaye neyo eudo Nain. ¹²Ne yo mau te tikékanyerena suselréi, do simbéi tete te élratikiki diya te miyaye. Ne detelro tete pukona milré sonyang kenayéi yumbéina. Ne yolrena delro dopelré nemilré sonyang te taukainyelre. ¹³Tuhan nemilré te tembuko, Tuhan kenabisé te diyoune nepelre a te élriryowe, "Dimi tena dimi panya." ¹⁴Nekaye euyé te meyowe tete pelrena betelra te meye kelrouku.. Betelra te élratikikina detelro nune sukaisiki tipiyaiye. Yesus a te mekopuko, "Do sekelro yéi, De wete senawalre, ésuyémi!" ¹⁵Nekaye, wamena tete detelro ane nekayowe wande a te élriryowe. Nepelre, nenéi nenang kote Yesus nete tambuko. ¹⁶Detelro dopelré nenéi doune tiyaiye émdiki dopolré te deko yaye nepelre Mang Walri te kapiyainye a te élriryaye, "Nabi délrembeiska telre pelrena éna nelrone kiyamepuko nepelre Allah nenéi detelro nelrone meke nekewe!" ¹⁷Nepelrena, netana a keya kulraiye saniyaimeng Yehuda mukunamane nepelre nou si-si nepene nekaina pelre. ¹⁸Yohanes nena yau-yauna ne a te mukunane Yohanes te senaimbuko. ¹⁹Nepelrena, Yohanes nena yau-yauna do beselréi te simimbuko nekai Tuhan kote néi a te néi siminéimbone, "We nepe mié? Ambai nemeye site tande?" ²⁰Yesus kote miyai nekaye, a te simiyaye, "Yohanes pembaptis sanemupuko de We kote miande a te simimausine, "We nepe mié? Ambai, nemeye site tande?" ²¹Ne daine, sa na detelro dopelré Yesus poi te mekoyoume sepena-pena pelre, nepelre alru peko-peko pelrena. Dou bisena detelro te poi mekoyoume dou te tiyaye. ²²Ne detero beselrei te Yesus a te saneyoume, "Épe neperle, Yohanes kote a te sanepope metelrena tu tiyouna pelre betoyouna: Dou kepena detelro dou te tiyaye, oto tuna detelro oto te kewelraiye, demakekou pelrena detelro poi duyaye, detelro buntekéi tuna nepe a te kebetaye, tete detelro nepe déyouneng, nepelra neméina detelro kote a Walri te ke senanyeng. ²³Netenate, Denalrena ne a te ne dilripanya tena éu kalri te konaye. ²⁴Yohanes nena yau-yauna dite yaye, Yohanes tena a te detelro detelrena te Yesus saneyoumeng, "Aya nelrone nelro te ke yauna beya dou te tenembena tena? Beso alru sepelrouna te dou te tenembe? ²⁵Nekaye, beya dou te yau ke tiyawé? Detelro mayong bu poi na pelre titipukona te ke tiyawé? Tenembe, detelro mayong bu poi te titaina detelro nepelre ya-yana yelreu kaso pelre tuwayena detelro nena nou nekaina Raja kena diane. ²⁶Wande, beya dou te yau ke tiyawé? Nabi detelro? Yoo, De wetena a te kesenawalre, ne nekewena nabi kena bulrana su. ²⁷Ne detelro nepe, netena a nepe te melroyaye: 'Betombe! Dena a te élréndena memete telre nepete senambukalre wena bekoune ke walrewe. Nipite Wena bekoune ke pendalrewe." Maleakhi 3:1 ²⁸De wete a te sanawalre, detelro milre yéi songkainyelrena, detelro si mena Yohanes nena bulranasu te nekendena ambai. Nepelre yéi keyanuéi Surga dia nelrona, nembelrena ne bulranasu mo te nekaye. ²⁹Detelro dételro nepelre pajak walrolrena a te betoyaye, Allah te telrepelre te élrailpuko sate Yohanes nete bute kelro youmumeng. ³⁰Nepelre, Farisi detelro pelre Alhi Taurat pelre nena éulrena Mang Walri kena mendo ne te nate baite selraipuka nepelre Yohanes ne tena bu kelroipai tena. ³¹Beyamena kalrolre dena a mendo te da detelro nekainate olrinsitelre? ³²Yéi nining pasar nelrone nekaina mena ate dite Date séye, de wetena sulrumbuka te mepande, we busye koipai. De tete bulrana dimiéi te mekande, we dimi dimipai. ³³Yohanes pembaptis meyowe nepelre ne roti anipai mbai anggur anisipai, we élriryauwe, "Mase nete kelrou nelre. ³⁴Nemandedelraiti, Detelro Yéi meyowe sa te aneyowe, we ate elriyawé, "Tenembe! Sa ani-ani pelre bu yoku nalre!" Pajak te kopelrimbiyaina detelro pelre detelro péko-péko pelre nembéi te nekaye. ³⁵Nemane delraiti, yambu poi nena yéi nining néi telrepelre te élrailpuko. ³⁶Yambeiska, Farisi Selrailrena detelro Yesus te simimbuko sa te nembéi te anenéina. Yesus

ne Farisi detelro nenamié te yowe nepelre sa te aneyaye.³⁷ Ne yo ne, milre péko-péko simbei nekeyowe. Yesus sa te Farisi detelro pelre nena mié ne aneyoiye te nimeyempuko minyak wangi mbeiska botol pualam na te doi douku.

³⁸Nekaye, Yesus Nenei metosune tepeyowe, Nena oto yene, dimi te dimiyowe nepelre Yesus kena otote nena dou bu ye suku yowe nepelre nena nyua ne suyowe. Yesus kena oto sineiyouné nepelre minyak wangi suyouné.

³⁹Farisi detelro Yesus te simimbukona nete tiyou na nekaye, nena kena éine a te éliyouwe, "Da telro nabi mane nekendena tena, netena niméyembonde nepelre beyamena milré Nete meye mekoyoumeng damilre kaye pékote mekouna. ⁴⁰Yesus netena a te saneyoumeng, "Simon, De wetena a te santewelre." Simon a te sauku, "Guru, a te elrimé." ⁴¹Yesus a te éliyouwe, "Detelro beselréi ne doi pelrena detelro lrena doi te nemeye doukéye simbéi 500 dinar te douku simbéi 50 dinar te douku. ⁴²Bebena mane ne doi yati yoena nekenoutena datena ipainya tena, ne doi pelrena detelro nenéi doi yatipukona te baite suyowe. Detelro mena nena kena bisé telre te ne detelro doi pelre yatekenelrena te diyoumeng? ⁴³Simon a te éliyouwe, "Dena mendolrena, doi kaso pelre doukuna te baite supukona detelro. Yesus nete saneyoumeng, "Telrepelrena a nepete elriyé." ⁴⁴Ne milre kote bulrusuku, Yesus Simon te saneyoumeng, "Da Milré tena dou tiyé? De wena mié te miyalre, we oto te suku telrena bu detena we ipai, dena oto te nena dou bune sukuyowe nepelre nena nyuwa ne suyowe. ⁴⁵We dena betena senipai, De miyalrena su selréilre Dena otote netiki mbeite senoyouwe. ⁴⁶Dena belrengka tena we minyakna suwipai, neye dena oto te minyak ne suyowe. ⁴⁷Netenate, De we te santewelre, nena péko délretelre mekoyouna nepete baite supukalre netante nena kenabisé telre te mekayouwe. Nepelre, nena péko te selréi betene baite supukona nena kenabisé delraiti selréine mekoyowe. ⁴⁸Yesus ne milré te seneyoumeng, "Péko mekoyéna nepe baite supukalre."

⁴⁹Sa te nembételre Yesus pelre aniyaina detelro nena kena bulruna a te simiyaye, "Da detelro sing kaye detelro néi péko te baite suyowe?" ⁵⁰Yesus ne milré te saneyoume, "Wena telreplre wete telromelrombuko, poi wena bulrane nenepelre dite éwe."

Chapter 8

¹Wambeyatnaya, Yesus otote walrende yo delre-delre, yo kia kialre mai, kna walri a, snate neplre mai kna dia delre nekewna a, te sa nenemlre nate, 12 Rasul, nebeiyee taukainelre walriyaiye. ²Nemane dlrati, milre meselrei Yesus poi mekoyomuna neplre lru peko pekona, nena nelrona Maria, nenaedosi, Magdalena, nena eubulrulre 7 Roh Pekote Yesus baite tanekemlre. ³Nenouna dlrati, Yohana, Khuza nembilre, Herodes, kena, doi eimana, Susana neplre milre, sukaye nenei cumona sate tapiyaiye, nete dikinaim bonate. ⁴Detlro nepe koplriyonu, silr-silr na, nepe Yesus kot miyaiye nete a, mendote saneyomu: ⁵Emi, kembalriplre mekowena detro, sanung te pelrendenante meyo, posi, nipiylene balriyaiye, neplre otoye singklriyaiye, aweye baiteaniyaiye. ⁶Olru bulrane balriyaiyena, nepe soplre meke tipiyaiye, nekoute baite klayaiye, bu, ambaina. ⁷Sanung si, sasye, nelrote balriyaiye, sasyeplre nembeine tipiyaiye, sasyeye nepe delre wekeko. ⁸Sanung si, tenoyaina kani cndung te belraipekona, nepe nune tipiyaiye cuplre wawiyaiye nena telreng, seratus kalilipat. "Ne, a, mendo nepe ambai dukuyowe, Yesus ate saneyomu," sime buntekei plrena betonaiye, poitlrete betonaiye!" ⁹Nemna kaye, Yesus ne na otoutouna nete simiyaine, a, mendokalro tenate. ¹⁰"Ne, ate sanuyomu," Walri diana atong tenowena wetena nepe kia senamalre, detlro sitena a, mendo kalrone saniyamalre, bete blrumbombe, we, dou itipai, we, buntekeine betombe. ¹¹Inilah arti perumpamaan itu: "Benih itu adalah firman Allah. ¹²Sanung nipi yene balriyaiyena, nena, detro mai, kena a' sna walrite nepe betoyaiye, neplre nakaye, mase nepe meyowe, a, walri tenena, kena yeilre baite mudoku, netreplre tena sawi painya, nepelre poi tutena dowipai. ¹³Sa nungkaniolru plrena bulrane belraipekona, nena, a' sna, walrite nepe betoyaiyena detlro, kalrite swayaine, nemaneye, nena yenso ambai. Nena tlreplre nolruna ambai, nena yelreu kuke dupukona kalronenena tlreplre nolruna, ambai, Allah tna, nepe meto teyaimboko. ¹⁴Sa, nung, sa, sye-sye bulrate belraipekona, Nena, detlro. A, sna, walritenepe betoyaiye, nenei, cune nepe kilriyaiye, ketemupukona, kalrone meke nikiyaiye, a, sna walritebetoyaiye, cune kilri, nena cumena sasipai. ¹⁵Sanung, kani poine pelraipekona, nena; detlro, a, sna walrite betoyaiye, nenei kenadekone poi olriyaiye, neplre cu-plre me. Ke wawiyaiye, netermalrena, dekoidekoi, kena poite nekemalre." ¹⁶Menouna kyapuko, detlro, singte sakombuko nakaiye selrai kelrenesasuku, mbai, ku, plre tenaina betlra kelrene sasuku. Bulrumapone, temalrena, detlro singte sakombyouna, nou, yalretelrene, sasiyowe, nemenate detlro mieesute mendena, kiate, tenainelre. ¹⁷Metlrena syasyasi yenenabetepelre, nalripainya, neplre betepelre kyaipai, betepelre yenena nalripainya. Betepelre, a, nena elr clripai, kyana elripai. ¹⁸Nete nate, tembe, neplre betombe, sime neieunesakuna, nenei eutena dlrati kaso plre dondu, nemanedlrati, sime neieune sawipainya, nena eulre baite yatenaiponde, neye wapinsinde, nenei eune nepedouko. ¹⁹Yesus nepe meyowenakaye, nenang plre, neudeke belraplre, tupeyekaye, nemnakaye nena euyetena, mipai, detlro delre pelrentu. ²⁰Nemnakaye, nete saniyaine, "namengplre, weudeke poplre, diasune, tepaiye, nena kena wembelre, tupeyembenate." ²¹Neplrenakaye, Yesus nete sanuyumu, dena nameng neplre, dena dokekapo, walri a'sena nepe betoyaiye, neplre, nenei eune nepe kilriyaiye. ²²"Y'mbei, Yesus, nena ototounaplre, eibulrate sakoyaiye, neplre ate, saneyamu." membe, budisunasute malre, neplrenakaye, nepe, bu, disunasute, nepe, yaiye. ²³Nemane nakaye, Yesus, ku, te, tenopuko, alruye nepe sekupuko, meyowe nena ei, miyaina, bu, nepe esute, anduku, ne, nepe peko. Nelrone, tipiyaiye. ²⁴Nemnakaye, Yesus, nena oto touna nekote, miyaiye, ku, te, tenoyowenante yingklriyaine, nete, saniyaine, "Guru! Guru! e'peku dumapone!": neplre, Yesus, sasekena kaye, a'lru, aye, alrematelre sanuyonu, neplre nakaiye, alru nepe nemong bu-ko, bu'nepe teme meke yayowe. ²⁵Neplre, nenei oto tounate, saneyomu, "wena, tlreplre, kaye menouneklraupuko?" Neya, endikite dekaiekeko, neplre, kembente bitiyaiye, neplre siplre siplre a, te, elriyaiye, "da'detlrokaye, sing? Nena a, teelrupukanamone, alruplre buplre nena ate betaipeko. ²⁶Nemna kaye, Yesus plre, nenei, oto tounaplre, ge ra sayote yaye, Galilea, kani pone, nekewena, yo. ²⁷Nesu, pone, Yesus eiblrallrena darite osuku, neplre do, simbeiplretupeikeiye, ne, detlro abu peko peko peko klorokuna detlro. Da'tiki selrei walreyowena, mayong titipai, neplre, mie, nena nikipai, bulre, bulramone, nekeyowem. ²⁸Nedetlro Yesus te tembuko, ne, alrate seyowe noplre yengkengte, Yesus kena bukoune dusung kuko, neplre ate elreyowe, wembelre, dembelre, bea, de, wete, senawalre, detena, peko mekoipanya." ²⁹Ne, detlro a'elreyowena? Yesus, alru peko peko nena, eubulrune duyouna te, baite tanekemelre, mase, ya, mbeimbei nete, ditlrate yepoyowe, nema ne satenate, ne, detlrote rantai bekai peko, borgol mekaimboko, neplre detlro semate tipiyaiye, nemanedlrati, ne, rantaite baite tiyeyowo, nemna kaye mase dokunulre, bokauna noute yoyi. ³⁰Neplrena kaye, Yesus ne detlrote simiyonu, "wena eudo sing?" ne detlro a te sauku "legion" nena eubulruna mase telrendo plre klrukainelre. ³¹Mase Yesus, te saniyaine detena pekone lrotena sanipainya. ³²Nenouna opo dlorna tipiyaiye nemekobulrane sateduweyaye nete anenainate mase Yesuste di iyaine elrembonde opokna eubulrutenaye nemnakaye Yesus nepe elrepuko. ³³Nemna kaye mase nedotlro kena eubulrulre baite miyainakaye opokna eubulrute yaye nemna kaye opodlrona mekobulralre tenuyaiye nepe buyeite syeyaiye nekaye a te saipeko. ³⁴Opo plrena detlro nemnate

taimbeko nakaiye yotetenuyaiye yonayotemeke saniyaima nena delre klripukkonate.³⁵Detlro nepemiyaiye tiyaine Yesus kena delre klripukonate neyo Yesus kotemiyaiye tiyaiye. Mase nena eubulrulre baite yaiyena detlro ane Yesus kena oto touna nekeyowe mayonte nepe titipuko nekeyowe mendo nepe poi dukona nemnate tiyaine endikite dekoyaiye.³⁶Detlro ne, kembalrite tiyainena a te doukaye detlro site saniyaima detlro maseye eubulrune nepe poi dupuko.³⁷Neplrena kaye ne gerasa yona detlro Yesuste saniyaine neyolre baite nende saniyaine da yona detlro endikite dekaikoko. Nemna kaye Yesus nepe eibulrate sakokenelre nakaye bulru suku Galilea temeyowe.³⁸Detlro mase plre eubulru lre baite yaiyena Yesus te sanuyone wedite ewena de wete tatuwlere. Yesus sanuyonu ewe.³⁹Wei miete dite ewe neplre a te sanumulre Allah kena kembalri delre wena eu ne klripuko nate sainumolre" Ne delro yolre-yolre walreyowe Yesus kena kembalri mekoyowenate seneyoumu.⁴⁰Yesus Galileate nekou temeyowo nete tiyaiyena nepe dou kainelre.⁴¹Nenelrona detlro simbei nena eudo Yairus Yesus kotemeyowena ne sinagoge blerengka detlro, simbeinena eudo Yairus Yesus kena ototoune yengkeng te dusing ku ko Yairus diyionu nena miete meneinate⁴² nena yei milre mbeimo tlre nena mai 12 selrei neplre neyeikaye tetembona mane, Yesus nepe yowena kaye detlro kaye delretlre nete antunaing keko.⁴³Depena milre mbei mai 12 selrei nekite mekoyowe neplre detlro simena nete poi na mekopai.⁴⁴Ne milre Yesus kote meto sulre meyowe nakaye Jubah tute mene klroku ne suslrei ne dlrati niki temekoyowena ketepuko.⁴⁵Neplre Yesus simiyoumu, " Guru detlro delre bulruna neplre sokaye wete tupe nawirrate".⁴⁶Yesus saneyoumu, " De tuanalrena detlro dena jubah tute kelroku neplrede tuwanalrena dena delre banyayowe".⁴⁷Yesus doute teyowe ne milre eute yenenalrem bonate bete twambuko nepe Yesus kena bukoute meyowe yengkete dusingkuko metlrena detlro kena bukouna a te elreyowe de Yesus kena jubah tute klroukalre de nepe poi tutedoukalre.⁴⁸Neplre nakaye Yesus nete saneyonu, " yei wei tlreplre wete poi ye mekoupuke"⁴⁹Yesus ate neme elre yowenan ne sinagoge mielrema belrengka detlro meyowena kaye Yairus te saneyounu, " wena yei milre nepe tetepuko Guru tena wapipainya".⁵⁰Yesus ne a'te betopuka Yairus te saneyoune, " endikiten dekoipanya we tlre plre we yei poi dumbonde".⁵¹Yesus nepe Yairus kena mie te yowe detlro si nemblrena ipainya ate duyounu Petrus, Yohanis, Yakobus, neplre ne yei kna nemang plre nenang plre nate e sutena naye.⁵²Metlrena detlro ne yei milre tna dimite dimiyaiye yesus sane youmu, " dimitna dimipainya netitipai kute tenowe".⁵³Metlrena detlro de te diyaye nena mendo mekoyai nena ne yei milre nepe tetepuko.⁵⁴Nemena kaye, Yesus ne meng ke kena mete dukunakaye nete simiyouna " yei e suye emiwe! "⁵⁵nemena kaye, nenenengke nepe e suye emike, neplre Yesus saneyoumu ne te sate i naine lre a nende.⁵⁶Nemang plre, ne nag plre , kembengte biti yoi ye Yesus a suwe setelretetayomu nena delre klripukona detlro si tena sanipainya.

Chapter 9

¹Neplre, Yesus nena oto tounate simimupuko neplre nena delre nena bulrate yatekemelre neplre alru pekote baite seke nai melre neplre sanate poi ye me nai melre. ²Nete sanumu puko keyate dowem mai kena dianekewenate neplre moi nekewenate sanemembe. ³Nete saneyomu, nipite embena sya-sya sitena yatipainya kate tangke piyeu doi neplre mayong beselrei. ⁴Memna miete embena nenou mbeimone ne kembe neplre nenoulre de te embe. ⁵Sime wetena dowipanya neyote danetenembombe neplre, oto basete bapembombe nena mendote mekonai nlrena. "Neplre nakaye, Para Rasul otote yolre-yolre walri yai ye a snate saniyaima neplre detelro sanate poi mekoyaima. ⁷Herodes, ne kanipone berengkate nekeyowe, me tlrena ate beteyowe kembalri mekoyainate te yomu neplre ne plro-plro duyowenape detlro elriyaye Yohanis Pembaptis detlro titi-titi yaina nelrolre deyupuko, ⁸si kaye elri yaiye Elia nepe nekoutu me yow, neplre si elri yaiye Nabi-Nabi selrai yansine niki yaiyena delro simbei de yapuko. ⁹Herodes ate elreyowe, "De Yohanis kena belrengkate nepe ketepukalre nenate da detlro sing mendena a keyate betalre ? " nemena kaye, Herodes elreyowe dena kena Yesus te tupeye te nlre nate. ¹⁰Para Rasul bulraipeko miyai ye nakaye nena kembalri mekoyaiye nate Yesuste mekesaniyaine neplre nete sanuyoumu we eute baite dowembe Betsaida yone ene kembe. ¹¹Nemenakaye, detelro nepe nimeyaimpeko nete tau kaimelre yaye, nemane ti ai menakaye Yesus nete saneyoumu, wena kembalri mekombena Allah kena dia nekewena plre detlro poi mekonai melre. ¹²Ene nepe neko olru youmu, Yesus nenei oto touna miyaina kaye nete saniyaine, " ne detlro sanumuponde dapena yo blra-blra te naina memna yone naine kende nena sa klaro tena nekaye nou bokau ne niki yaiye." ¹³Nemena kaye, Yesus nete sanuyoumu, " we nete sate yatemembe." Nena oto touna nete saniyaine, " dena ne nekaina pi yeu selrei neplre ka dlrati beselrei nemena sa ti yande da detlro plre muku bemboy nata." ¹⁴Ne nona detlro du mona 5000 selrei, Yesus nena oto tou nate saneyoumu, " nete sanemembombe ke pou ne ke pou ne nekai ye, ke pou mbei nya nena telreng 50 selrei." ¹⁵Yesus Saneyoumu na mane mekoyaiye neplre nete saniyaima metlerena mane a nenembeko. ¹⁶Neplre, Yesus piyeu misi plre ka beplre yatupuko nakaye mante ne sanumbuko nakaye pi yeu te besepuko nena ototounate yate kemelre nakaye. ¹⁷Detelrote nepe wasiyaima, nepe aniyaiye eselre plre mekoyaiye nemna kaye nena po koplri yai nena 12 keranjang kemeipeko. ¹⁸Moyena kalrone Yesus maite sani-sani kalrone sanuyonu nena ototouna nembelre nembelre neplre nete simiyoumu detlre doplre simiyaiye da detlro kaye sing ?" ¹⁹Ne ate saukaiye, "Yohanis Pembaptis, siye elriyaiye Elia, si elri yaiye yansina nabi-nabi walri yaiyena ne nlrolrena detlro simbei." ²⁰Nemna kaye Yesus nete samuyoumu, we nalrena de kaye sing ? "Petrus ate sau ek we Kristus Allah lre na." ²¹Yesus nete aye alrema telre sanuyoumu, da atena detlro si bete plre sanipainya. ²²Yesus nete aye elreyowe, "detelro yei sya-sya si tena kena sete twa ne nelre neplre blrengka blrengka nete baite selraipeko, imam-imam belrengka, neplre, ahli-ahli Taurat plre, ate elriyaye nete baite topaipone, ya naming nane nekoute deyembone." ²³Yesus metlrena detlrote saneyoume, "dete tanutlrena detlro , nenei eutena tlre plretena elripainya, neplre salibte yane-yane kembone de te tanu tlre. ²⁴Neplre, sime nena eu nu lrute telro mlrom bondena, nena eunulru nalrembonde, nemane dlrati sime nena eunulru na lrem bonde de tante, ne detlro poi tu plre ne dondu. ²⁵Nena poite mekonkena detlro, ne twane nerna dakelra nenei mo, neplre tetembone mbai nalrembonde eu nulru dlrati nalrembonde?" ²⁶Neplre de tante detlro paita bulrete twa nai nelrena neplre dena a tante, detelro yei dlrati ne detlro delrei delre bulrane ne ke telre, ne dena bukoute mendena, de dlrati paita bulre te twa ten ne lre de malaikat mlro-mlro plre neke malrena. ²⁷De telre plre te lrena ate sena malre, detelro me slrei mbei wena ne lrone tipiyaiye, ne detlro titipai, Allah kena kelra nekewena nemeye dou itipainya ne." ²⁸Ya selrei Yesus nete a snate kilri yomu, Petrus, Yohanis neplre Yakobus plre sanemupuko mekote naiye mau te ate sane nai nebena te. ²⁹Yesus maite ate sanuyounu nena be nepe busite dwaipeko, mayong klru-klru meya-meya mane dikiyaiye. ³⁰Doute tiyaiye detelro beselrai mem belre ate elriyaiye. Ne detlro beselrei Musa plre Elia plre, ³¹nena delre ne lrone kyamupukona neplre Yesus kena tetete donduna ate elriyaiye da a Yerusalem ne nolru nalru mekonai. ³²Ne selrei nena kaye Petrus plre nenei yau yau na plre, kundou dou kaima lre diyaine, kute tenaapeko, ei maipekona kaye tiyaiye, Yesus kena delre nelrone tiyaiye detlro beselrei mblre memblre tipiyaiye. ³³Musa plre elia plre Yesuste nenoune timbiko, Petrus elreyowe "Guru, e dape mone ne ke malre. E palre naming selrei mekomapone, simbei we tena, simbei Musa tena, simbei Elia tena," nemane kaye, Petrus mendote mekoyounu, de wame ne be ate elri yalre. ³⁴Petrus ne ate elreyowe nakaye, ma nepe meyowe nete plre me suku Petrus, Yohanis neplre Yakobus ma bulrune tipiyoye endikite de kaikeko. ³⁵Neplrena kaye , a ye nema bulrlre meke walre yowe, "da delrei yei, ne nepe elri pukalre we nate betonembe." ³⁶Nema bulrulre na a nepe ambai dupuko, Yesus nembeimo tepeyowe. Netu kyapukona, ane dinaimbeko, delro simena betoipai neplre dounena itipai. ³⁷Wam be ya me meko bulralre ate miyaye, detlro te lreng doplre Yesuskote miyaiye. ³⁸Ne de lro delre bulrulre detlro simbei ate elreyowe, Guru, de ate sena walre, doutena dena yei kote tewu neplre ne dena yei yumbeinya. ³⁹Doute tewu, alru peko-peko nena eubulrune klruke,

a lra te nepe seyowe, ne alro peko nete dlrati klri pote melro yonu neplre nena emblru bulrulre mangkeng kiyate miyaiye, ne alru peko nena eubulrune klri pote neme mekoyonu, baite nendenate saniyaine ne ate duyounu. ⁴⁰De wena ototounate di yi ya malre, alru pekote baite seknaimbodate, nemna kaye ne kalro ne mekoipai. ⁴¹"Yesus ate sauke, "Hai, we se klro tlreplre ambainya, neplre mendo keketlrena ! de wembena metiki selrei de ke tlre neplre kena tea tepate mekotemlre ? wena ne yeite date dou nulre mewe." ⁴²Neyei nepe Yesus kena eutoute mewe nakaye, ne alru pekopeko neyeite kani bulrane sepu puko nakaiye nemei tite ye yonu. nem na kaye Yesus ne alru peko peko te boutte tane knelre, neyei nepe poi tute douku wande nenei nemang kote sanum buko yoke. ⁴³Me tlre na deltro kem bengte kitiyaiye, Allah kna delre klrupukonatna, nelpre kem bengte nemeyaiye Yesus kena delre klripukonate, Yesus nei oto tounate sane you mu, ⁴⁴"Ba a clru puka irenate poi tlre betom bombe; detlro yei, detlro peko kna me, bulrate selrai peko." ⁴⁵"Nem na kaye, nena oto touna, nena a elre yo wena ne'mendo dowipa, nelpre, ne kembalri netena yene nalrumu puku, nem na kaye, ne' ne a, ne ni meipai neplre Yesus te ne a' kalrote nekou te simou ne irenate, endi kite dekai keko. ⁴⁶Nikiyaina kaye, Yesus nena Oto touna, a plre te di yai ne, ilriya e welrandena detlro sing me me tlre te meyowe. ⁴⁷Nemena kaye, Yesus nena mendo te, nimeyu mupuko, nemna kaye, yei neweit simimboko nena euyene tepeyowe. ⁴⁸Neplre, nena ototoune sanuyoumu, "sing kena kena da yei tena mane nekendena, de nena eine ke tlre. Neplre, sime dete tlreplre elrupukona, na memetna detlro nena eudote do nai nelre." ⁴⁹Yohanis ate sauku nakaye elreyowe, "Guru, de doute tiandena detlro si mbei alru peko pekote wena eudone sanuyunu, ne detlro dena nerona tawipainya detlro, nete nate, nete ketanembeko." ⁵⁰Nemna kaye, Yesus kembalri nete sanuyonu, netena kitipainya, detlro wena kembalri mekauna , a yeko klroi pa nya, nena wena kembalri tlreplre elraipekona. ⁵¹Yesus kena kembalri mekoyowe nate, aye nepe douku walre yowe, ne kena lre tiyekuko Yerusalem te nendena. ⁵²Ne detlrote memete tyemukuko memete yaiye. neplre, ne yo nepe yaiye yo simbei, Samaria yo yene nikiyaina yo, neyone nikiyaiye sya-sya site pendalri yaiye ne mendenate. ⁵³Neplrena kaye, neyona to Yesus mendena tna ate diyaine, ne elriyaye, Yesus kaye Yerusalem te nepe ewe. ⁵⁴Neplre yesus mete bulrusuku neplre, nete sanuyoumu. ⁵⁵Akan tetapi, Yesus menoleh ke belakang dan menegur mereka. ⁵⁶Neplre yesus nena ototouna plre yosite yaiye. ⁵⁷Nipi nelrote miyaiye nakaye, detlro simbei Yesuste, sanuyounu, " we menoute ewe na de wete tatuwelre." ⁵⁸Yesus nete sanuyounu, "Rubah nenei kani bulru plrena, awe bulruna nenei nalre plrena, detlro yei no plre yendena nou ambai. ⁵⁹Yesus nekoute detlro site ate sanuyoumu, "dete tautembe" nemna kaye, ne detlro ate elreyowe, " Tuhan, kalrote itulre de telre, delrei memaite kani sate sine wande." ⁶⁰Yesus ne de tlrote sanuyounu, "detlro tetendena tete detlro nete kanine klronaiye neplre we embena a sna walrite sanemembe. ⁶¹Neplre, detlro si elreyowe, "de wete tatuwelre Tuhan dete kalrote itulre dena mie dekona detlro plre tupeiye malre." ⁶²Yesus nete saneyoune, " detlro simeda a walri kalrone walrende wande nekoute metote bulrunsindena, mangwalri kna kembalri kalrotna yuwipai."

Chapter 10

¹Nepelre lati, Yesus neni ototouna te tiye keko be be moyaye ne ende na yo delre te yaye. ²Ne te saneyomu; sa eu de telre layi neka ye, nena kembalri detlro kekau bete; netenante, sa eu plrena yuan mai te sanembombe Nena kembalri detlro ti tiyeng kondene sa eu te koplrinaye. ³"Embe! De we te tiyetekombe embe domba yei tena mane serigala kena nelro te embe. ⁴Doi dalreng, tangke, nepelre na oto elre, dwipanya, Nepelre, detlro nipi nlro na a poi tena tapi panya. ⁵Memena mye te esu te embe na, memetelre te a poi te tapemembombe Walri kena poi da mye bulra te. ⁶Ne pena detlro kena poi te ne kenaina, Walri kena poi nena bulra lati nekende. Nepelre lati, ambai nya, walri kena poi nekou te wena bulra te mende. ⁷Ne mye ne nekembe, nena sa plre bu plre be tou ne klonaina te anembe, kembalri detlro nekeu na nenei sa plre doundena mye silrna mye si tena we ipa nya. ⁸Ya yu ne we ye delre si te embe na ne ppena detlro we te me poi yate naimelrna, nena sa betou ne klonaina ne te anembe. ⁹Nepelr na ne nou na detlro sa mekai mena te poi mekomembe, nepelre a te sanemembe, mang walri kena ya we ko te nepe eopiyewe. ¹⁰Ne tena te, we yo si embe nepene detlro we te me poi doi panya, embe ne yo delre na nipi-nipi nekaina a te sane membe. ¹¹Nepelre, oto base ne yo delre na oto ne tikeimepekona wena bukoune baite teklremapone. Nepelre lati, nemei membe 'Walri dia nepe nopiyupeko.' ¹²We te senamalre ne dai tena ya sodom kena peko tuwayena pena pena dumbonde nepelre lati ne yo delre kena peko tuwayena se doplre. ¹³"We peko, kohlrazin! we peko, batzaida! Neya slrei na Dena a ne duyai na sa tirus plre sidom kenane mekoyalre na ne yo yansina nena peko dina tuwaim beko menaya tete mayong nepelre tipa plre. ¹⁴Ne tena te, ne dai tena ya mende na, tirus plre sidom kena se pena-pena eke nekewe nepelre ona se doplre eke nekewe. ¹⁵Nepelre we, kapernaum, da eu-eu plre walri dia te embe. we te yepenaimponde delro tete nelro te embe! ¹⁶Si me we te betonaimelrna, De te benaitlre, nepelre si me ote bai te salremepukona. De te bai te salretepuko, ne ye Ne ye Demblre tiye kekona te bai te salrepuko. ¹⁷Nepelre ne do naming mebeplre bulraisiki kalri te kokai myaye nepelre a te elriyaye, "Walri, mase ona eido ne lati dena a te betoyaye." ¹⁸Yesus ne te ate saneyomu, De tiyalrna mase ma no lre elri tena mane a te delre ke. ¹⁹We nimeyembombe, Dena delre po we te yate kemelre, walri plre telrang plre oto ye titawembe, nepelre lati metlre na wake delre po we tena lati peko ambai. ²⁰Nepelre lati, we kena kalri tena koi panya nepelre nena alru bou peko ona a kelre ne tau keko, ona kena kalri te kombena ona eida walri dia ne melreipeko. ²¹Ne dai pone, Yesus alru mlro-mlri ei ne kena kalri te koyou, ne pelre a te elreyowe, "Memai. "We te kenatelre lre senawalre, walri bulra plre a plre nepelre we, da kalro te detlro na plre detlro tiyei plrena nalrumbuko, Netenate, Yei saisai kena ne kilripuko, o Memai, netenante kena telre lre, o na yambu ei mona. ²²Memai, metelrena sasiasi dena me bulra mo ne klroupuke nepelre metelrna detlro ne Yei tena ne nimeipai, Mai, mbei mo. Nepelre lati, detlro Memai tena nimeipai nenei Yei tlre detlro si plre, nena Yei kena kena ne me te klripuko na. ²³Neman lati, Yesus blrusuku oto tou na te, Nei eu na a te saneyomu, "poi telre doplre na dina tuwambeko. ²⁴We te santemlre, menaya na detlro doplre, nabi-nabi plre raja-raja plre o na dou ne tamuna kalro te, nei dou ne lati tenaimbonde nepelre, kena telre lre a te betonaye nepelre lati, nemane lati mekonaye. ²⁵Nepelrena torat detlro nena blrengka mena, esu emuko, Yesus kena kena te, tuwanelrena, nena a elreyowe na, kilri kilri na, bya sa te mekotepone wande, walri poi plre dou tle? ²⁶Yesus ne te saukunulrna, "torat ei na semo byane melraipeko? Neana semo eu kaye beyamane beyawe? "eu walri sna. ²⁷Ne detlro a te sauku, "Mai Walri te kena telre ketepone, da eu plre, nepelre, metlrena wakene, nepelre, metlrena a mendo plre. Wei eute kenabise te dinyena mane, detlro si tena kena bise, nemane laiti dunulre. ²⁸Yesus a te sane yone, "wena ne a elrupeke ne tulrna nea te eu ne kilriwe nepelre, we, walri sena tena. ²⁹Akan tetapi, orang itu ingin membenarkan dirinya, maka ia berkata kepada Yesus, "Dan, siapakah sesamaku manusia?" ³⁰Yesus ne a te sauku nepelre elreyowe. "Detlro si yerusalem yo lre, yeriko yo te meyowe, bisi detlro kena me bulra te, ne te peniyaye, nena mayong te bai te olrai peko, nepelre ne te penai peko dina tetepouna mane. ³¹Nepelre, imam detlro nipi nelro lre yalreke, ne detlro nemane tembuko, nipi silre ketekuko yowe. ³²Neman lati lewi detlro, nenou te meyowe ne detlro tembuko nipi silre di te yowe. ³³Nepelrena kaye, samaria detlro nenou lre yalre ke, ne detlro tembuko, kena bise te diyouna. ³⁴Samaria detlro eu ye tikembuko, nena kekou te mayong beyowe nepelre, melrai bu anggur bu plresu yowe, ne detlro te keledai bulra te taumbuko, nepelre, ne detlrote poi mekoyonu. ³⁵Wambeya tena ya, samaria detlro nena doi sen beslrei dou ke, mye sema plre nekewena detlro te sen te mekoupuke saneyonu." da kekou na detlro te poi mekonulru, wena sen meslrei bai te balru tena, nekou te metlre wena sen te di te itiwelre. ³⁶Nepelre, Yesus ate saneyonu wena mendolrena, da dtlro naming, sime, metlre na detlro tena mane, nepelre, bisi detlro kena bulra te delreke? ³⁷Torat na a te dom buko." Detlro kena bise plre kilri pukona, "Yesus saneyonu." Dite ewe, nena te mekowe. ³⁸Yesus oto tou na plre nipi nelro te walriyaye, Yesus yosite, esu te yowe, milre mbei nena eudo marta, Yesus te me poi dokunelre nenei myete. ³⁹Maria nena neudeke maria, Yesus kena ototou ne nekeyowe, Yesus kena a elrewena te betoyowe. ⁴⁰Nepelrena, marta metelrena kembalrite welra bete baite mekombone nate, marta Yesus euye kote meyowe,

"Mai, dena wekaye detena bise ambai dena metena dete tetepuko metlrena kembalri delrei mote mekotelre? Sanembonde mende dikineteponde!" ⁴¹Nepelrena, Mai nete ate saukunelre, "marta, marta, we bya te titeyensuke dekoukuke nepelre kembalri site site mekoye. ⁴²Sa simbei ye noutelrena, maria noulrna kembalri nemeke mekewe da kembalri mekowena, detlro si bai tena dowipanya.

Chapter 11

¹Yanbeisika, Yesus mendokalrote walro sine mekonyowe. Nesereine mendo kalrote tute mekombuko, nena yau yauna simbeisika Tuhan Yesus te ate siminsuku " Tuhan dete mendo kalrote kilri mulre, Yohanis nenei yau yauna te kilriyomena mane.²Nepelrena Yesus nete saneyouwe; we mendo kalrote mekombena damane mekombe: memai, eudo melro-melro bulrane mekeyena, wena audeko melro-melro mekeyena noute ankone mende.³Dete sate ya,ya ya tumulre. ⁴Nepelrena denapeko plante baite sukumu ponde detero sikena peko plante dena bulrate walrewenate baite suku manlre.nepelrena de metelrena peko bulratena yatipai ipaimyatena.⁵Ne sereine Yesus nete saneyoume nepelrena wena andewana kemye tedeye nelro embe nete ate simininsimbe, andewana, detewena mye derona piyeute namin serei yatumulre. ⁶Dena andewana mye te mende yayaute nekemlre,dena mye dokona samena ambai. ⁷Nepelrena sime deneye nelromeke simaiye. Detena wapipainya. Deneye nelrote yuwe mye mau dina dinambeko, me perna jeiminin kute dina tenaipeko. De esuyena jemipai wetena satena yatipai. ⁸De wete sena malre, wena andewana esu jemipai, wetena sa, yatipai, nepelrena ne wena andewana, nepelrena wete senamalre, mena wena andewana memamemo diyenembe, esu eminde mye maute tuwinsine wena sa diyi ya unate inimele.⁹Nepelrena de wete senamalre, diyenembe we do wembe wulrembe, we tenembe, mye mau te bapembe, mau tuwinsinde. ¹⁰Nekalrote senamalre, simeyan diyenemelre, ne dowende, simeyan wulrendena, ne tupeyen nenelre, simeyan mye mau te bapendena, netena mye mau delraiti tuwinsinde. ¹¹Nepelrena wena nelrone memai nenei jei ka te diyiyoune walrete ikinelre? ¹²Nepelrena awe don diniyoune, ameka te ikinelre? ¹³Nemena we peko detero rena mane, we ' wei jei rema sa bu poi rema beyamane ini nemane lati, memai suigayone nekelrena. Nepelrena memai man detero sime alru melro- melrote diyenene lie, mete ini nelre.¹⁴Yanbeisika Yesus do sekelro arute mekeyowenate, mase eu eubu, lilre baite yowe metelrena detero kembeng mane bitiyaiye. ¹⁵Detero meserei elriyaiye , Yesus mase belrenka beelzebul kena kuasate tapeyowe, nederokena mase eubulruna baite seku yome.¹⁶Detero meserei yesus te wapiyaine diyiaine sa simbei sikate surga yolrena kilrimbonde. ¹⁷Yesus nena mendote mimeyumupuko, nepelre, nete ate simiyoume ," Nepelrena kerajaan delre tenowena,momo wasemaipone, beimbete tutunaiye, mandelraite bete-bete tanai pone. Nepelrena, mye deko beisika nekaina, momoiye dinkelre nenkona sipelre - sipelre sanku mane tutuyaiye. ¹⁸Nepelrena mase momoye dinkelrenenkoma, beinbeite tu kunaina, beyamane mena kerajaan nounge titawenaipone ? De wete senamalre, we dete senaute, mase belrenka Beelzebul kena kuasate tapewe, masete neye baite sekume. ¹⁹Nemena de Beelzebul kena kuasate tapetelrena, wena jei ninin sinkena kuasane masete baite sekenamilre? nepelrena ne delrai ti ate taiyena detero mane manikene. ²⁰Nepelrena, de Allah kena kuasa depetelre, masete baite seketemelre, kerajaan Allah nepe nopiyempuko wekote me yowe.²¹Sine wate dopelre tepende pelrasa moume dunun numbendenena diane tepende, mena mye dekona saye, se delra bete nalripainya sa. ²²Nekalrone sime wake dopelre tepende, tutunaiye, ane bonantine, detero wake dopelrena pelra mena melre baite olrinaiyenena mye dekona sate baite wasenaiye. ²³Sime dena suna nikipainya, ne detero dena ate adete delrainena ne momoye wasenaipone.²⁴Nepelrena alru peko detero si kena eubulrure baite osuku, alru peko mo kelren-kelren note yendena noude yambu youne, nemekaye noutena mena dowipai, nekalone me, ate mekopuko, de nekenoute mye nikiyalrena te telre. ²⁵Nekenoute alru peko meyowe, ne mye te tupeyekenelre, mye esu, basu metere baite kesambiko. ²⁶Nekenoute, ne alru peko yowe alru peko misi bepelre sanunu puko, ne mye te esute miyaiye nepene nikiyaiye ne detero kena eu bulru te kulrukaiye, ne detero kena eu sa peko-peko mase ne alru puko walreyowe.²⁷Ne sereine Yesus ate semuyoume, nenerone milre simbeiska detero detero nelrone ate mekopuko, "piambaite wete seni bu poine sengkai welre, neperena konbu poine aniye wete yati yaiwe." ²⁸Nemena kaye yesus a walrite sanuyoume," meterena detero poi kalrone mekauna. Asna walrite betombe, ne kalrone walrembe.²⁹Neselreine meterena detero detera kopilriyone, Yesus ate mekoupuke, "Daselreinya detero mandena , pekodetero mo mande; meterena detero a walri noute dijiyaiye, nekalone awalri nou mena kilripai nepelrena Yunus kena a' noupe nekewe. ³⁰Nepelrena Yunus kena a'walri nou niniwe detelrope taine ne kalrone detero jei meyowena, da sereina detero mena a'walri noute tenem be.³¹Neyate tutenaya mende, Ondoafi milre wau sulrena eminde da sereina detero pelre, pekobulrate balrenaitine, nepelrena yo tulre mende Salomo kena yambu walri doukenate betombe. nepelre dapene Salomo kena bulrasuna detero delre mena delraiti ne kewe. ³²Tutena ya mende, niniwena yo eminau pone, nembaiye daserena deteropelre pekote yatenaiy, ne sereine Yunus asna walrite niniwe yona detero sanuyome. Dasereine wena peko pian me kaunate ane kelrombaibe. Danoune me kandena derero delre lati nekewe."³³Detero beisika pelita delraitiye sakombuko, nou yetelrena nounge sansuku, ane gantana bulrune sasuku. Noulrenape' ne pelitape, nenei oto bulrane dekende. ³⁴Dou nekewena eubulrune pelita, tena mane dekewe nemdelrati wena dou poitelre ne kendenana, wena eubulru kya dopelre dekende. ne kalrone dou pekom mane tewena, meterena wena eubulru neko olrumbonde. ³⁵Ne menate, kena-kena pelre,

wena eubulruna kya dekewena semate nekewe, sa piam eubulruna kya neko olrumbende." ³⁶Nekalrone wena eubulrune kya dekende, neko bete mena ambainya. Metere eu kyane nekende, pelitate sansaiye mena kya metere mye dekote tikiowena mane. ³⁷Nepelrena a tutenate mekombuko, Farisi detero siminbuko sate anemainate. Yesus meyowe, ane onkike, sate aniyaiye. ³⁸Nenelrone, Farisi detero kembeng mane bitiyaiye, Yesus me buna sukipai sate takumelre aneyowe. ³⁹Nepelrena kaye, Tuhan Yesus nete ate simimisuku," farisi detero mekauwena, cangkir pelre, pilrin pelrebasute sukupaiye, melro- metro mane nekaye, wena eubulrena peko pianre kaso bete pelre mekauwe. ⁴⁰Hai, mendo ambainya detero nekauna! Nemena kaye neye basute mekoye, esute mekoyowe? ⁴¹Nemenate lati, esune sasasi tenainate baite wasembombe. Nekalrone wena aute melro-melrote tamembombe. ⁴²Nemena kalro Farisi detero, wei eute pekote mekauwe! nepelrena wena perpukuhan kenalrena yatipai, metelrena emina sa eupelre olrauna kenalrena betemena ambai. Solrunape we nenate noute-noute be, sa bisi-bisi nekenoutena mekoipai. ⁴³We peko olrumbombone detero pelra, Farisi detero Allah kena mye dekona kepelre engken poibulrane, nekembenate delranu, nepelrena pasar nelrona wete a poite tapenimelrenate. ⁴⁴We peko olrumbombena detero pelra, nepelrena detero bulre bulrane sasikainya. Nena bulrete oto dite date nebulrane welraiye nimeipaina mane. ⁴⁵Nepelrena ahli taurat detero simbeisika, Yesus te ate siminsuku, "Guru da ate saniyeme, we date a pakote sanimye. ⁴⁶Ne kalrone yesus ate saku," Hai ahli-ahli taurat! we peko olrumbombe, we o sate, olru sete detero site taume, nenate neye elrenaitine tapenaiye, wena eubulrune mekeu besikana ne ose, olrusetena betemena yelritipainya. ⁴⁷We peko olrumbombe, nepelrena nabi-nabi kena bulrete eminembe, yangsine wena nenek moyang baite tutiyaiye. ⁴⁸Nepelrena, we ate kya ye kyambombe, nenek moyang kena pekopian mekoiyaina, ne sereine nabi-nabite baite tutaipeko, nepelrena we menayaye bulre te eminembe. ⁴⁹Damena kalrone, mang walri yambu walri kalrone sane youmede, mang walri, nabi-nabipelre, rasul-rasul pelre tiyekukalre wekote lati jaiye, nekalkrone de tiyekukalrena detero baite me sero-sero mekoiyaima, nepelrena baite tutaipeko. ⁵⁰Da mangkelra, mang sero wanimbaye mekou pukona sereine nabi-nabi kena eusaye dilri puko. We wanimbana da detero mwenate dulru musuku mewe. ⁵¹Nepelrena Habel kena eusa pelre, Zakharia kena eusa pelre dilripeko. Altar pelre, mang walri kena mye nelroplre tutaipeko de wete senamalrena da sereine menate lati ate sawembe. ⁵²Hai ahli - ahli taurat, we peko olrumbombena detero. nepelrena mendo kalrotena kunci we ye yetapuku, nekalkrone we esutera ipai nepelrena detero site we lati tyamu. ⁵³Nepelrena Yesus neoute tumboko, ahli- ahli taurat pelre Farisi pelre, Yesus te kilri yembeye meke tiyaine, nendelraiti a simi-simete simiyaine. ⁵⁴Ate meke boyowe Yesus te kelronaina nipite wulre yaiye, Yesus kena a kalro elreyowenate.

Chapter 12

¹Ne daine detro befolri tere kopriyonu, walri yei nenei yau-yauna te saneyomu," tiyei Eine walrembe, Farisi detelro kena yekopeko.²Nekalro, metre dinipukona sa yembe datu tuwinsini, nepere draiti yene kraina sa yambe draiti kiyanelrone betonaina. ³Netenate, biasa bete nekobulru erembe sa, yambe drati kiya nelrane betonaiye, nepelre yemeye dekoetine erembena yambe drati mie yang bulrare sane nai melre.⁴De wete snamarna," Dero kya delrei yau-yauna,peko detro tena dekoipainya. ⁵We decombena singte dekombe walri yeite dekonembe,? "tutudena peko sing diate barendena nenei burane, ne dekonembe.⁶Nemena awe bizi-bizi mesi sreina doi kepei beslrei mekokuna? Telrepelre sibeimena awe bizi-bizi beimena mangkna bukouna kepawena dupai. ⁷Netenate berengka burana nyua kepei mete bewena, "endikiten dekoipainya, detelro yei awe bizi- bizi pelrena yerikoipai" mang walri mete bewena.⁸De wete sena walre na, sime dena eudote detelro kna bukouna trepelre te elrembone, "Ne detelro lati de netena baitena sarlipai, mang walri kena bukounana. ⁹Neperena draiti detro simi dena eudote sou mane denenenre mang walri kena kembari detro kna bukounana baite bukitinsini. ¹⁰Netenate, simi walri yeite pekote erendena, malri yei netena telromrombe nepelrena delrati deltro yei sime yambu walri pekote elrendena ne detelro telromelroipai. ¹¹Dedaite wete sinagoge miete yatenaiye embana endikiten dekoipainya beyamane erembe, beya ate elremba. ¹²Neyatena wambu walri wete mendoeine sanenemelre ne ate elrwmbe. ¹³Detro terengnerore, detro simbei mang walri nuiite ate sanuyonu guru, derei dokeka sasena mrah dopelre sanubone demblre nezate nembeiye wesakonde. ¹⁴Nemanena detro simi dete ketsudu hakim karote wai telre wena ate erende. ¹⁵Neperena kaye, walri yei nete saneyumu wei eute sema semapre, tiyei burane warembe detro kna ade kalrone sate olru waina walri katro nekewena dayo betrana sa perna yerikoipai. ¹⁶Neperna kaye, walri yei ate lati amenelo. eine saneyomu," sa mera doprena detro nenei kani walro nimi yatena za dopre-dopre miete oruwe. ¹⁷Neperna kaye mendote kenaeine tuawaino dena zyazasi merah dopre bemane mekotre da sa mera dopre tena. ¹⁸Mendote mekombuko, dapare sreine tepai nate baite kretapone derete mrotepone tepenaye, netenate gamdung ye metrena syazasi nepemona krotre. ¹⁹Nepenakaye dena euwalrite santenere," hei walri wetena sa tereng dopre parena kropukare maite -maitena, kembarite ketepone, sate. Bute nupere olrait kna karite kowe. ²⁰Nete nate, walri ye netesanyu, Hei detro pro-pro, da deneng ne,wena walri neso-nesote baite dotunere; ne syazasi singtenate kelroye? ²¹Nemanedraiti metrena detro nenei eutena sa doprete kelraye mang walre kena bukounena walri za nyare retelrne ambai. ²²Walri yeiye nenei yau-yaunate atesanyomu, wete snamarna yereu kalrotina titeispainya, beya sate anembe, daeutena beyasatetimbe. ²³Walri karo nekewena sa anandena prena yerikoipai, neman drati da eukani mayong prena yerikoipai. ²⁴Doute tembe awe takwang-kwang zanung peripai, eu oripai za mie delre, za pare ne karo nekewena mang walri yei natemu detro yei di awe yembeina prena yerikoipai. ²⁵Simi wena nerone kenate titeinsekona kareno nenei mekaro mbei nenei walri karote alreninsini. ²⁶Neperna, sreina kembari-kembari we mekoipainya, di kembari sitena beyamane titeyengkone. ²⁷Keme tepainyate doute tembe, beyamanenei beraiira. Ne keme tepainya kembari deretena mekoipai benang mena mekoipai, de wete snamarna, Salomo nenei dere bura nekeyouna nena mayong keme dauta moiprena yerikoipai. ²⁸Mang walri nekarote emina spona ereyowe, dayane barendena wambeyasing emi burute barena, detro yei nekewena mangwalri neite eriwena sepotapai prena yerikoipoi? Nei detro mdoibaiya. ²⁹Netenate embru za karope bu. Anandena remanemote duweipainya. Nekaro nekewena eupresewayena, da detro yei metrena mane dayoburana, nimi karo, ami-ami karote duwewe. ³⁰Nemane ye mang walri nepe ne meyombukei wena kenana nekarote nekewena. ³¹Sute maitena, memteterte mangwalri kna "Dia deretena kembari karo mekombenetenate da yereu karotena nebura-burate mangwalri kronemre. ³²Endikiten dekoipainya, derei hei delro kiya ne wei memai mangwalri " diadere ne yinine rena. ³³Wena zasena tenai a muku naite mekombombe, neperna ne doi osoi oetrote wasemembeda karonekewena wei dareng walri zasena tena poi te mekombe, netenate asna walri beteprena nari poinya za, bisih detro poi doipoinya za nepere draiti beteple kaifainya za. ³⁴Dakaronekewena menoubete doi dopre kiyambonde, wena kena draiti nepene krombonde. ³⁵Srou nemanemote beyufone warewe, neman draiti kenadekona walri sing, nemanemote dekende. ³⁶Netenate eu yeko nekembena detroye nenei berangka detrote taina mena mete yatikekona busenerore, memaute ware ne tuwinsini. ne berangka detro menaute bapendena sreine, nemena kembari detro walri poite sanenemre. ³⁷Walri poi ate sanenemre nenei kembari detro, kutenopai ne mende nate taye. Wete senamarna, terperetere wetena "srou sate beinofonde kembari detro pre sate namba anembe. Nekoute mendena wete awalri tesanenemre. ³⁸Neperna berengkan detro deneng nelro nemende bai daise mende kembari detro nenei asenempukonamane mekonaina, nenei poi ayetepenemre. ³⁹Nemane date nimeyombonde, mei detro nimeyembuko su mesreine bis detro miete mende. Beyamane tenembode ne miete kirende. ⁴⁰Netenate sema-sema pre nekembe detro yei mendena, ne mendena ya serei metrena nimeipai. ⁴¹Nemena kaye Petrus walri yeite simiyonu, "Tuhan, damendokaye demote

sauime, baimetrena detro zanimie. ⁴²Walri yei te ate saku "sime berengka detro poi dekoidekoi, mendopoi terpere te erepuko na deltra, neye kembari deterote semate semate nekende neperna zate yate nemrena nenei susakuna sreine. ⁴³Nekembari detro poi ate sanenembonde, Berengka detro mendena suserei kembari poite mekondena. ⁴⁴De wete snawarna terepere berengka detro nelte erinde singte krimbonde nenei kembari detrote berangka mane nekende. Nenei syazasite semate nekende. ⁴⁵Nemane dati, nekembari detro, kena eine tuanenre berengka detro mipainate kembari detro dote me tutunemre. Neperna bumau-mau te anende mau-maute twandena. ⁴⁶Berengka detro nimeipainya sune mendena kembari detro nimeipai, Berengka detro nete baite tombone kembari detro adepredaina nembeine nainekende. ⁴⁷Kembari detro nenei berengka detro ena kenana mendote nimeiyembone, nepere kembari mekoipainya nekaratena yerikoipanya. Ase nei eune twanenenre. ⁴⁸Neperdrati kembari detro nenei walro berei betene twanenarei nekaratena detro sime berangka detro teren yatetenenrena nenardrati tereng orunde. neperdrati singkente kenate kronembone, nenare tereng diyenenre. ⁴⁹De miyalrena pe sing yengkrenge da yaburate karengtukalre. De nemiarena nesing daya bulranepe sakopuko dekewe. ⁵⁰Nepere drati kembari re kenekekena meraibute krotemrle, nekaro kenane twanalre meyate yumbone. ⁵¹Beyamane wena mendo mekanuna de miare na pe teme akurang te dayoburate doukaremiare? Ambai, de wete snamarnape yembe-yembe. ⁵²Daya sreire detro mesi mekedo mbeina wasenaiye. Detro naming pre tutunaye, nepere draiti sibe slnaning pelre tutunae. ⁵³Metrena wasenaiye memaiye yei doplre tutunaiye, yeido memai pre tutunaye nenang tutuneie. Nenang menta yei do mire pre tutuneie yei do mire nenei nenang mentu pre tutuneie. ⁵⁴Neperna kaye walri yei tereng detro te saneyomu "yeparesute tembe maneko tependena, ate erembe daite biye mendeiterepelre telre biy mroyewe. ⁵⁵Nepeenadrati wau surna aru eune spronenrei ate erembe daitena doite tendena, nekalro trepelter naore duyaiye. ⁵⁶We nekauna apupeuna detromangno nekewena pre kani tenowe nepete nimeyanu, dena da kembari karo betepre we nimeipai. ⁵⁷Beyamenapotnate dena da kembari da sreite mekare we mendo mena doipai. ⁵⁸Neperna we yembe detro pre pemerintah kenane ate lembena, nipinerone nemewarembena seraibey yembe detro pre ateme mekombombe netena ne wetena apre tiyeina detro kna bukoutena saripai, netenate apre taina detro, nenei sinana kotena tawipai neperna nenei sema detro oru ongko eitena tiyipai. ⁵⁹De wetesnawarna di oru ongko eirna webaitena tawifai, za za nemei oruyena doite mekowe turna doi pre mekopane.

Chapter 13

¹Nénouné, détlro meslréi koplrimbuko Walriwaité a té saniyainé Pilatus Galilea détlro kena sa té koplrimbuko blru-blru blrumbuko nenéi kéna bise plré yatékaimewowé. ²Walriwai ne a té sauku, da Galilea détlro bisi doplre té dunéna, Galilea détlro siména lati tuwayoné? ³Dé wété a té santémélré, ambai, néplrénaiye, néna sa we tuwaipai, wé métlréna tété té yatémbombé. ⁴Ambainya wéna sé yatémbéna, mébésuna mési naming né muku bété té yaténaipondé ménara nopi-nopi téyayé, Siloam bu nopi-nopi té yayé ménara até duspuko nété pélréntuku, néna mékoyaina da détlro peko tédiané kaso-kaso plré néna peko détlrosi téna yerikoipainya, nénei détlro posi Yerusalem né nikiyayé. ⁵Dé wété a té santé mélré, Ambai, né méndo dowipai, métlréna tété mo té yatémbombé. ⁶Walriwai nénei méndo té klriyoumu, détlro besika alra nung té bésika plréntuku anggur eminé néplre nayé ya mbesika né détlro méyowé ona téténélré amtétépuko. ⁷Emiplrna détlro té a té sanéyoné, dé da emité mai naming slréi wélraré ona besika dou itipai, né o té baité kuwé. Si ména sanémpuko né onung té déna emi néplréntuke? ⁸Neplrena yo, emi plréna ye emi plréna yo a te sausuku, tuanmay da mai lati nété kalro malré inulré, né eu te méndé kani oyéna té bête baité weképondé, néna saté balrintitlré. ⁹Wambéya téna mai eu no te méndé. Wambéya téna mai eu mipainya no té baité kuwé. ¹⁰Yabesika Walriwai sabat yané sinagogé klri-klri kalro té klriyoumu. ¹¹Dinouné milre besika alru peko-peko silrakunulré, sane ténoyowé néna mai tiki ténoyowéna mébé mési naming pélré, né milre néna jo métosuna yelriyengkuko, né esu yemipai. ¹²Néplrénayé Walriwai dou té téyowé nété témbuko. Nété simimbuko a té sanémbuko,” da milre wéna eu bulrana masé dé népé bainya sékémbukalré. ¹³Néplrénaiye, Walriwai né milré koté mété tapéyowé né suponé milré esu yemuku Mang Walri té kapiyonu. ¹⁴Sinagogéna blréngka ména alrma-alrma suapéko, Walriwai sabat yané détlro tépoiye deiyumu. Détlro doplré te a té sanéyoumu, “ya, mési suna mbei kémbalrite mékowe. Néténaté, wélra mémbé wé té poi mékotélré, yané-yané mémbé sabat yamo ambai. ¹⁵Mang né détlro té a té sauku, “we munafik détlro!” némané métlréna détlro wéna malrisaté ambai, kélédaité nété malrisa miené béképoné wandé nété baité baitédowé oto té epé sabat yané aningsine. ¹⁶Da milre kayé Amraham kna sélraina milre nété bekaipuko néna tiki tépéyouna mébé mési naming pélré, masé sayé bekaipéko népeko sabat yané baité sekénémboné? ¹⁷Neplrénayé Walriwai né até damané elriyowé, “kéna slrai plréna détlro né paitabulréte tuainané, détlro doplré kéna kalri té dianénai kémbalri busi-busi mané mékoyowé. ¹⁸Néplrénayé Walriwai a té elriyowé, “Mang téna diya bésamané nékéwé?”. Né té méndokalroné bésamané olruténélré? ¹⁹Mang kna diya sawina téna mane détlro dokuyowé emi né plrutuku, néna na té plrutuku o téna mane dépuko néna misé awé yétéipekomiyayé né misé nénikiyaiyé nalréte mékoyaiyé. ²⁰Né até elriyowé, a sute blrunsuku Mang kna diap dodo duane. ²¹Mang kna diapé ragi milré besikadoku tifa-tifa pélré blrumbuko sukat naming né délré dumboné. ²²Walriwai kélro-kélro yolré, yolré-yolré nénei méndo kalroté klriyomu ototé né méyowé Yerusalem té. ²³Détlro besika nété simisuku, “Mai, Détlro kéka bu bête poi kalro té nayé?” Walriwai ne muku téna a té éliyawé. ²⁴Wei eu wake siwé mie mau kéke télre dinipuko: Dé wété a té sna malré, “détlro doplré nei wake té siyaiyé esuté nayé, wake té némé siyaiyé. ²⁵Néténaté, tuamai esu yemuné mie mau té diniponé, né miyayé dia suné tipiyaiyé, mie mau té bapiyayé a té elriyayé, “tuamai dé té mie mau té tuwisimé dé kayé. Né a té sauku wé plréna détlro dé wé téna nimeipai, méplréna détlro”. ²⁶Nétéaté wé a té sawémbé, dé wémbé-wémbé dika té sa té némbei anéyandé, wé nipi-nipilré kélro-kélro yolré klriyeme. ²⁷Neplrénayé né a té sauku, “dé wéténa nimeipai, méplréna détlro”. Déna bukoulré baité embé, wé métlréna pekoté mekawéna détlro! ²⁸Wé yambeité dimité dinnimbé, wéna eti danulru néna dou teyowéna Abraham, Isak, néplré Yakob, métlréna Nabi-nabi Mang kna dia né koplrinu, témbé wété baité tindélré nayé basuté. ²⁹Néplréna yé détlro, ana su lré amabai yépalré sulré néplréna yé wau su lrénayé omo su lrénayé né mukuyé manayé Mang kna diané némbé sa té anéyayé. ³⁰Nénei noulréna métosuna détlro, méméténa détlro té dunaiponé, mémétlréna détlro métosutéyayé. ³¹Néyaponé, Farisi détlro walri koté miyaiye a té saniyané “wélra oto té ei danou té tumbone, Herodes wété tonouponde. ³²Walriwai né a té sauku, oto té ewé ruba té até sanumboné, ménaya plré wambéya, dé népe pekoté baité sékétémboné, wé métlréna poi dumbombé, naming téna ya né déna kémbalri néméténaina mukuna mane baité mékotémbonde. ³³Néténaté, ménaya dé népé oto té télre, wambéya kambiya nabi détlro si, titipainya Yerusalem basuné. ³⁴Yerusalem. Yerusalem! Alrma yé téwekaiyé, nabi détlro tutitaiyé, né détlro Walriwai sanumpuko wéko téna yaiye, nékoté-nékoité déna kéna wété némbéiyé beyétépondé, wéna yeininig, awé nénang yeité nétoyané dupuyowénamane, néténaté, wé té dianu. ³⁵Ménaiyé wéna mié némei tumboné, klrung mbai. Dé wété a té santémélré, “wé nékoiténa déténa dou itipai”, nékéwé néna méndé wandé, wénékémbé a té elrémbé, dé métlréna Mang Walri kéna eudoné poi a té sangkamalr méwé.

Chapter 14

¹Sabat ya simbeine, Yesus Farisi detelro belrengke simbei kena mit te meyouwe nembelre piyeu te ani nei na nepene niki yai na Yesus dou belri-belri beyaine. ²Ne nou ne Nena bukoune bukekouna detlro simbei bekeyouwe. ³Yesus Farisi detelro pelre Taurat semo tepaina simiyounne, " sabat yana sa te nai na detlro toi te mekaina ?" ⁴Ne ko tena a sawipai, neplrena kaiye, Yesus sa ne tenoyouna detelro kena mete kelruko ne detelro poi dupuko, ne te sanumbuko dite euwe. ⁵Yesus nete saniome; dape metelre nekauna sime ye nena yei mbai sapi bu amblru ei delreke sabai yana netena ne ei lrena bulra tena dowipai ? ⁶Ne metelrna mane nena ne a elriyouwena atena alripai ⁷Nepelrena kaiye, Yesus asi mbei te kiyambuko, a mendo elroyouwe ne pena metelrna mane si maimpeko nikiyaina, nitiyomuna ne metelrna miyaina pe betunaina kepelre engken pelre sa pelre kelrai peko na ye duweyaiye ne bulrane nekenaina. Nete saniyoumu, ⁸nekewe wete simnai ponde nenei ya te mekonaina pelre milre me yatenaina, betu na nikipinya, ne ya pelre mekoune memai detelro si snalre te sanumbuko wena bulrasuna detelro. ⁹Ne ya pelre mekowe na memai mende wete saneneuwelre : da detelro te wena ne nou nekeyona sanumbende nekende ! Wekaiye paita bulre te tuwanulru metesu telre we ye euwe nekewe. ¹⁰Nete nate wete sanenai ponde detelrokena yatemekonaina, metosu telre ne weye euwe nekewe, wande ne ya pelre mekowe memai mende weiye te simeneulre, da yau yau na we pe betu ne euwe mekowe, nenape, metelrena detelro nepete simaimpeko miyaina wete tenaiwelre di detelro pe be tena detelro mane. ¹¹Nemane delrati ne detelro nenei eute yalre te elrendena, ne delrati ate tonaimbonde mende, menane delrati ne detelro wena eute dulrundsunde walre we nate, we delrati yalre bulrane tanai ponde. ¹²Nepelrena kaiye, Yesus nembelre simipuko meyouwe na detelro te saniyoune me daite weiye yau sa te anembe dasyena sa mbai denengna sa , wepe wena yau yau na, keka ye meto yalrise pelre wembelre nembei te nakauna sa kalrung dopelrena ye, we delrati siminai ponde nenei sate sonaiponde nembei anembe. ¹³Nete nate, wena sa delre te sowena, we simewenape sa ambainya detelro wena buntekei tunaye, yaplrana ye, dou bisena simiponde. ¹⁴Nena pe ne detelro wena belrengka bulra mete tapnai poine, wetena nekoutena simipai. Nena nokoute belrundsinde mende ne yane detelro poi pelre deiyeponde. ¹⁵Neyana nembei sate aniyaina detelro simbei, ne ate betepuko, ne detelro nete simiyounne, " poi telre detelro walri piyeute mangwalri kena mie deko anende. ¹⁶Yesus ne detelro tena ate elriyouwe," Detelro simbei nenei mie na sa delreute deneye ananaina te detelro telren menaina te simipuko. ¹⁷De neye na sa se anenai su selrei meyouna, ne detelro nenei mie na kembalri detelro te saneyounne di detelro simambeko miyaina; sanumelre, "metelrna mane nepe", ¹⁸Mema nena kaiye, metelrna mane detelro simipuko miyane metelrna mane kake te boiyaye, memete meyouwena meke saniyoune, di ne syandu, dekaiye kanite manimpah doi doukalre emite telre meko telrena. ¹⁹Simeyouwene, de kaiye manipa telre sapi misiselrei doi doukalre, ne sapi-sapi te dou te te temelrena. ' nei syandu de mipai. ' ²⁰si delrati ne te saniyoune; de kaiye milre manimpa dokalrena, tenate de mipai. ²¹Ne kembalri detelro nenei belrengka detelro te metelrena mane saniyaina mane nete eke saniyoune ; Ne belrengka detelro kena selrai dumbuko, nena kembalri detelro saniyoune, slraimbei ! ewe dinipi delrena ye di nipi kiyanaye dayona. Dekote sa ambai detelro te dowemembe, mendaina detelroye, yaplrana detelroye, dou bisena detelro pelre. ²²Nepelrena ye ne kembalri detelro nenei belrengka saniyoune. Memai wena a sani tena nepe walri yalre sani yamalre nepe miyaiye nemane ye nemeina nou neme nekaiye. ²³Ne memai kembalri detelro saniyoune ewe dinipi. Delre ye nipi kiyanaye. Ne detelro te sanemponde menaiye dena mie te kemenaimpounde. ²⁴Depe wete senamalre da detelro, simipukalre miyaina simbei kasopainya delrei sate a nenai ye. ²⁵Yesus detelro telreng pelre oto nembei meyaiye, nepene Yesus blrusuku nete saneyoumu. ²⁶sime ye Dete tau nai telrena, nemang ye nenang ye, nembilre ye, nena yei ye, do keka ye, milre kekaye nenei eu delrati nepene tenemponde ! mende Dete taunetelre. ²⁷simeye Dena o se te kembounde dembelre welralrena, Dete tau ne telre. ²⁸Sime ye wena nelrona menara te mekonena, biamane memete doi tena me bei pa. Nete nate nimeinembonde dena doi elri kuko epou mekotembondena ? ²⁹Nemana mikoipainya, nena kundu saninsinde netena mikoipai detelro nete tenainelre nete dedenaimpounde. ³⁰Detelro nete a sanenainelre ; Da detelro da kembalri te mekoye, ne baite teme tena tena mikoipai. ³¹Si pe ; memena audewati pelra bulru te audewati si pelre denainelrena, biamane nembei nikipai ate tuapai nenei pelra detelro 10.000 selrei, nenei sangku te tatanai na pelra detelro 20.000 selrei ? ³²Di Andewati tena ne tutupainya, nenei detelro simbei te sanumbuko youwe, nenei me sau te bekenepona a simenemponde a yeko kaiye beamane ; nena pelra detelro bai telre nemena ne. ³³Nemane delrati weiyena nelro na De tena tawipai ; nena pe wena sa matelrna ma ipai. ³⁴Nau ben pe poi, nemane ye anu ben kute depukona, bea mane netena mekonaimbone nauben nekoute dumbonde. ³⁵Ne nau ben emine kani yu tena detelro netena doipai apai baite balrena kinde. sime buntekei pelrna ate betondena, nepene neye betonde.

Chapter 15

¹Doi koplri koplri na ye pelre bisi kaima te mekaina derelro miyaiye yesus kena a elri youna re meke beroiyaiye. ²Nepe na tarisi detelro pelre taurat tepai na ye eri kilri tambulru yaiye da detelro ye peko, kaima, bisi te daina detelro takumelre sa te nembei anaiye. ³Nepelre na kaye Yesus a mendo te nete saniyoumu. ⁴Weiye metelrena mane depe ne nekau na sime ye nenei domba 100 selrei, simbei nalre puko, nemena kaiye 99 serey pau nelro ne tenupai ne pe simbei nalrepuko na te nende duwende? ⁵nere tupeiye kene kena pe, nete nare ne kembonde kena kalri te konde. ⁶Mie re meyouna, nenei yau - yauna pelre nenei do keka belra ce simempeko miyaina kaiye sanume." Membe dayane dembelre kena kalri te komalre .delrei domba simbei nelrepuko na nepetekanalre. ⁷De we te senamalrena pe, nemane delrati walri yo de kayone kane kalri delre, telre walrente peko te mekoyouna detelro simbei peko nelrolre blrusuku poi kembalri te mekondena. ⁸Nemena kaiye memena milre doi mebe kepei, nenei ne doi kelro puko na simbei nalrupuko, nemena kaiye nenei sing sakoipai. nena ne mie tena kесе te kesonde ne doite melrase ye duwe youwe, nere tekenelre. ⁹Nepe tekelnra pie neiyе nenei yau-yauna nena milre ke ka te simi puko nere sanume membe," Dembelre kena kalri te ko malre, delrei doi simbei,narlpuко na ne pe te kanalre. ¹⁰Deiye wete senamalre, nemane delrati mang walri kena a kirana kena kalri te kaiye derelro simbei peko nelrore blrusuku poi nelro te mende. ¹¹Neperna kaye Yunus a te elriyouwe," Detelro simbei nenei yei do beslrei. ¹²Dumbu yei nemang te saneyouwe,' memai delrei mena doi te date dena me bulra te yatu telre: Nemane nakaiye: Nemang ne do be te na doi te wasumpuko. ¹³Tikimbai, dumbu yei nenei mena sa olrupuko nou tiki na yo si te youwe dipene nenei doi te baite nemei na nelro ne baite balre youwe. ¹⁴Nenei mena doi nepe ambai duwai peko, nepelnra dlрати ne yone moning masu meyouwe,nenei doi doku youna ambai duwaipeko. ¹⁵Nemane satenate, ne youwe ne yona detelro simbei kena miene kembalri te eke mekoyouwe. nete senaimbuku marisa kena palre ne opo sa yate nemlrenate. ¹⁶Ne kaye moning tuwayoune, opo kena sa po ani yai na te anendena te. nepena detelro ni kiyai na netena dikisipai. ¹⁷Dumbu yei mendo te duku a te alri youwe ," Damena peda dena mai kena miena kembalri detelro pe sa te di anaiye karung-kalrung ne, de kaiye dapena moning suwe ne tete dou telre tena mane. ¹⁸De esu yemitelre nekou te delrei memai ko te telre. nenei buko ne kiya elre telre santenelre, nemai peko telre te mekopu kalre walri yo de kayo na ne dapene wena bukoene. ¹⁹Depe wena yei mane simipainya, depe wena kembalri detelro simane meko telre. ²⁰Nepe na kaiye esu yemike nemang kena bukou ne tepe youwe. newaneye dumbu yei manimpa bai ne wolre youwe, nemang nete tekenelre, kena bulru na pe kena bise te tuayoune nemang ne ko te tengku youwe neta kelroku nete bete siyoane. ²¹Ne pelre na kaiye, neyei nemante saniyoune, memai depe peko te mekopu karle walri yo de kayo pelre wena bukou ne. Depe we na yei mane simipainya. ²²Nemane na kaiye, ne mang kembalri detelro te sanumpuko. Selrainbei te dowe membe manimpa na mayou piyambai telrena, nena eu ne titimbon be, nena mena cincin titimbombe, ne na oto na oto elre titimbombe. ²³Eu muku-muku na sapite dowe membe nete baite pelrobombe, date membe sa te ane malre kena kalri te komalre. ²⁴Da yei nepe tetepuku, da nepe nekou te de ye puko, da yei nepe nalru puko, da nekou te nepe tupeiyekanalre ne nepe kena kalri te koyai ye. ²⁵Ne su slrei na yalrise yei emi ne walreyowe, neye mie te nopieke meyouwe, ne waku ye buse te koyaina kulrung te betoke meyouwe. ²⁶Nepena kembalri detelro dimbei te simipuko meyouwe nete simiyounе dakaiye biamane. ²⁷Ne kembalri detelro sanumbuko," wena metona nepe meyouwe, wena memai eu muku-muku na sapi yei site sanumpuko ketaipuko, ne foi mo nekoute meyouwe. ²⁸Nemane ye,yalrise kena selrai dumbuko mie esu tena mipai nemane satenate nemang di ya te osuku meyouwe nete ayu-yu watuyoune. ²⁹Nemane ye, nemang tena a te tapeke. Depe wena miene maye maye we te tewartre, wete dikawalre, wena a tena simbei mena baitena salripai, de tenape kambing sekelro si mena de tena ipai, buse nelro ne nete a nande. ³⁰Dana kaiye wena neyei meyouwenape doi te nemei noi kalro balre tuku nemei milrekalro ne wasempuko, memai eu muku-muku na sapite ketepuke. ³¹Nepena kaiye, nemang ate saneyoune. We pe delrei yei ya te yate mie ne nekendena. Da mie na sa metelnra we tena mo. ³²Netenate sa te anai na kena kalri te kaina nena weudeke dite tete puku dana pe nekou te deyepuku, ne te dite nalrepuko, dana pe nekoete tupai kande.

Chapter 16

¹Walri yeine nena ototounate a te saneyoumu, detelrobei sa melrana nena kembalri detelro belrengka mane besika, neplrena, sa melrana detlro a te kiyapeko. wena kembalri detlro sasasite sewa te kopuko. ²Netenate, sa melrana detlro kembalri belrengka te simingbuko neplre saneyoune, beya tenate de wena a te betopukalre? welrabete wena sepena-pena mekoye, netenate we dalreng sematena nikipai. ³Kembalri detlro belrengka mendote mekoyoune, beyasate de mekotelre, neplre da selreite, samelrana detlro dete baite skutupuko? dewake ambai kembalri te mekotelre neplre paita bulre mane sa adidi doplre. ⁴De nimeyanalre beyasate de mekotelre, ya mbei de dalreng se mana mane baite sekenaiteponde, detlrosi dete donaitelre nenei medekone. ⁵Neplrena, ne detlro bei-beite simiyoi. detlro memetenate simiyoune sasasi meslrei, samelrana detlro kena mie dekone nekewe. ⁶Ne detlro a te sauke, do misi melrai bu zaitun olrena neplre kembalri belrengka elriyowe, wei semo sa nekepukote ditedowe, welra ane niki. neplre semote dobe mebe selrei melroupone. ⁷Nemane delrati kembalri belrengka detelro site simi youne wenasa meselrei nekepuko? Ne detelro ate sauku, domisi kor gandum. Neplre dalreng semana sane youne, dite dowi, wei semo nekoitemelroupone wenanekaipukona telreng do kilimbai. ⁸Neplrena, sasasi melrana detlro kembalri belrengka te telre pelre te elrepuko, nimeyembuko ne kembalri detelro tei dopelrena. Nemane da yo bulrana yeinining tei dopelreate tiyei metlrena detelro tena, neplre kiya yeinining tena ambaimo. ⁹De wete sena malre, mesate ona olruna plre be yi panya neplrena ona olru metelrena ambai dumbon dena we mettrena mie ko poine embe nekembe. ¹⁰Limi, akoi - akoi tekiyalre mekondena, ne delrati kembalri delretena mekondena. ¹¹Neplrena da yo bulrana kembalri senai me pu kona mekoipai nya. simewete tlre plrena kembalri sane nemelre. ¹²Neplrena, detelro sikena sasasitenapoi mekoipai nya. simi sasasipoi wete ini welre. ¹³Nemane delrati kembalri detelro, kembalri belrengka be selreite na mekoipai nya, neplrena sitekenabisete delrenene sitena ambai. we manwalri plre ona olruna kembalri mekawe. ¹⁴Farisi detlro sen kenate delrainena, betaipuko walri yeiteapeko-peko saniyaine. ¹⁵Walri yei nete saneyoumu, we metlrena wei evte tlre pelre te elraupuko detelro keno bekoune, nepelrena manwalri wena kenape nimeyenbuko, nepelrena wena mendo kaso - kaso plrena tepawena manwalri ate dune. ¹⁶Atung plre yowalri kena semo kilri yaimenape yohanis kena yopuko, nepelrena yohanis kena selrei lre a keya poi manwalri kena delre nepe kensi kaye, nepelrena metelrena detelreto saniyaine esute. ¹⁷Nemane telrepelre, kasombai ma plre da kelra selro nalrenaiponde. nepelre nou bei atung nalrenaiponde. ¹⁸Detelronenei milrete baite tambukona nepelre milresite doukena ne kaimate mekopuko, nemane delrati simenemilrete doukuna ne delrati kaimate mekopuko. ¹⁹Detelro bei sa melra doplrena ne mayon poite titipuko nepelrekalrite koyowe yaya nemanemote nenei sasasi melra melra. ²⁰Me mau esute detelro samelra dopelrena, nenoune detlrobeiane tenoyowene Lasarus, nena eupe sisa dopelre. ²¹Nena mendomekoyo wena samelrana detelro sa ane yowena atebalri yayina ne downen da anen de, yoku miyayi nena sisote pelri yaye. ²²Yambe, samelra ambai nya detelro dite osuku malaikat doukai nelre Abraham kena kembongbulrate. Sa melrana detelrone delrati osuku kanine sasikaye. ²³Di teteyokone, me selro-selro mekoyaime, samelrana detelro bulra teteyowe nepelre Abraham tetekenelre baine Lasarus pelre nena kembongbulrane. ²⁴Nepelre, sa melrana detelro se yawe, mai Abraham, detena bisenemedululre nepelre Lasarus te sanunbone mekeute dowende bu ne titawen bon de nepelre dena peubulrane sansing de nepelrena desing nelrone dimalre. ²⁵Netenate, Abraham saneyoune, yei, mendote mekonulre weneme walritenikiye, we poi-poi olruye, danouna Lasarus nou poine we pekonelro ne cunukunu. ²⁶Nepelrena nemetelrena, da melrasi ye delrenenaete momo neplrena detelro disutenayena we kotenayena betetuwinaponde, nepelrena disulre da sutena ambaimo. ²⁷Nepelre, samelrana detelro elreyowe, nemanena, dewete diawalre mai, Lasarus tesanun bon de dena maikena mietemende. ²⁸Nepelrena dena dokeka metelrena misiselrei. Nenane Lasarus neteatei mane sanenenponde, nepelrena nepeko nipitena mipai. ²⁹Nepelrena, Abraham elreyona, Musa kena atung plre yowalrikena samobulrane, nena metelrena ne nimeyenai m bode. ³⁰Lamelrana detelro nekoite elroye! ambai, mai Abraham. nepelrena detelro dite osukuna nekoteimendena, neyate wande ne poite mekonaye. ³¹Abraham samelrana detelro te saneyounu, nepelrena wena dokekapo musa kena atung betoipainya nepelrena yowalri kena semone metlrena telrepelre ambai, nemane delrate detelro beitate ne lro lre deyen bonde.

Chapter 17

¹Nepelrana, Walri Yei ototounate sane saneyoumu, ulru senekewena netenate, deltro ate dite date yetayena peWalrin pelrena. ²Kaso noutelpena sesone bonainelre nemane delrate nete ponda nau kutute nemane nekade Yeinimng buso-busote wapenemelre. ³Tei-tei pelre wena dokeka pokote mokou pukona, aye sanulru, nepelrena nenapeko mekopukote kenate tuwenena, nena pekote baite sukun bonde. ⁴Nemane delrate peko nena bulrune deken dena metelrena misi bepelre nepelre elre yowe. De yewekate melralre, pekote baite sumbonbe. ⁵Rasul-rasul Walri Yeite saniyaine denatelre pelrete bulra-bulrate! ⁶Walri Yei nete saneyoumu, nepelrena wena telre pelre delre sasawi nemane, weda o murbei te sanenembe, kani yelrere baite dawenbonde nepelre nau nenetepende, nepelrena neowena ate beton bonde. ⁷Sime wena nelro lre nena kembalre detelro nekawe, nekani tebulrune nepelre malri sa semate, nepelrena emi kembalri te mekowena detelrote saneyoune, mewe, ane nekewe sate anewe? ⁸Nena ambaine kembalri detelro te saneyoune, detena dikate eumukone nepelre mayonpoitetipone wande di kalrete ponde mewe de bupelresa pelre antepelrena. Metelre mekoupone wande mekoupone wande wesate euyanene? ⁹Beyamane ne apoite kembalri detelrote sane nenbonde nema nepio ate kembalri detelrote sanenbuko. ¹⁰Nemane we delrat wemukoye nena kembalri saneme pukonamekoyauwe, nepelrena ate elrembe, emetelrena kembalri dotelro eudombainya. ¹¹Otote Yerusalem te yayi, Walri Yei nipitikilri yayi yeko Samaria pelre Galilea. ¹²Yo sitena nopi-nopite, ne dema kekaona detelra mebeselrei, nepelrena neitipi yayina baibetene. ¹³Nepelrena, ne ate seyaye guru. Walri Yei, dete bisete dinime. ¹⁴Ne sulselrei Walri Yei netete kemelre, Ne detelro mukuna mane ate saneyoumu. Dite embe nepelrana wei eute yowolri tekilri mebonbe. Nepelrena, ne detelro nipilre miyayene poi duwaipuko. ¹⁵Nemane detelro bei nenei cute tembuko nepe poi ulru puko, nekoutebu lrusuku Mang Walrite kape youne. ¹⁶Ne miyaye Walri Yei kena ototoune, nepelre poi ate saniyaine, nedete lro Samaria detelro. ¹⁷Nepelrena Walri Yei nete saneyounu. Ambai detelro membeselrei poi duwaipu ko? Detelro simisi kilrimbei mepete yaye? ¹⁸Nepelre ne nelro lrena detelro sinema bulrusipai Mang Walrite kapene nelre daya silrina detelro beimo. ¹⁹Nepelrena Walri Yei nete saneyoune. Esu emi nepelri dite walrewa wene telre pelre wete poye mekoupuke. ²⁰Farisi simi yaye meya te Mang Walri kena ya delre mendena, Walri Yei saneyoumu, Mang Walri kena ya delre mendena nene lrona sasasi mena itipai. ²¹Nepelrena detelro lrena yena. Tembe Mang Walri kena yo delre dipene! Nemane delrate elrenaye Mang ya delre depene! Noulrunape Mang nape kena. ²²Nepelrena, Walri Yei nenei ototunate saneyoumu, Neyamen dena wemete lrena tembe yabei ya yana detelro yei, nepelrena wenetena itipai. ²³Detelro wete sanenai melre, tembe, dipene, nepelrena tembe depene, nepelrina weipainya, nedetelro tena tawipanya. ²⁴Nepelrena elri yatu nena mane masilri kukowalro silri masilri kuko walro site, nemane delrati delra Yei ne daitena. ²⁵Nepelrena, detelro Yei sete tuwane nena dopelre, nepelrena daman dena detelro nete baite selronde. ²⁶Nepelren, nena kiyainana Nuh kena yamane, nemane delrati Walri Yei mendenaya. ²⁷Detelro sapelre aniyayi. Domilrete yati yaye, milrete domieteta yaime neyanopite Nuh bahtera yete sekaipeko. Neyapone bume delre meyowe detelrote baite tutupuku. ²⁸Nemane delrati Lot kena selpeine, neyapo sate aniyaye, bute naite sanung pilri yaye, nemane delrati mete melro yaye, naite dite date. ²⁹Nepelrena, neya Lot Sodom yote tengbuko. Sing pelre singkung bulralre balri yaye bimelro yowenamane, metalrena detelrate baite tutupuku. ³⁰Nemane delroti daya mewena detelro Yei cute kiyanen ponde. ³¹Neyape, sime Mie koti yon bulroni, nepelrena sasasimie dekona. Ne atena mipainya sasasi tena olripainya. Nepelrina seme emine walren dena, ne ditena ipainya. ³²Mendate mekonembe Lot kena milre beyasakiyapuko! ³³Sime wei eukanipote telro melrombona, tukani ponalrenbondena nepelrena seme eukanipo nalrepembona. Ne telro melrombona. ³⁴Dewete ote sena malre. Dene yena detelro beku alrwa beibulra ne. Nemane delrati, detelro site doununelre. Detelro sidane nekende. ³⁵Milre beselrei gandumte bulru yoine. Detelro site ditedounulre. Nepelrena site done tenenbonde. ³⁶Nemane delrate detelro beselrei emi kembalri temokoyo yina, detelro site doune nelre detelro sidane tenenbond. Nepelre ototouna Walri Yeite simi yaine, mepene, Walri Yei? Walri Yei ate sauke, mepene sanen detena yena, nepene awe bayai antunan keko. ³⁷Nepelre ototouna Walri Yeite simi yaine, mepene, Walri Yei? Walri Yei ate sauke, mepene sanen detena yena, nepene awe bayai antunan keko.

Chapter 18

¹Walri yei nénei kémbalri détlro a té a méndo ei sanuyomu Mang Walri té sani. Sani eine népélré dati endiki téna dékoipainya. ²A méndo eine sanéyomu, yo délré mbei, a plré taina détlro Mang Walri endiki dékoipai, métlréna détlro dékoi-dékoai ambai. ³Ne yo délré mbéi, milre sonyang némanématé ya kasombai a plré taina détlro kote walréyowé sanéyonu, wépé déna a dikipoime, ⁴Milré sonyang némanématé ya kasombai walréyowé simiyonu, aplré taina détlro néna a baimoté satlréyowe. A plré taina détlro kéna méndo einé tuayunu, dé Mang Walri endiki dékoipai métlréna détlro dékoi-dékoai ambai. ⁵Néplréna milré sonyang némanématé simitu wafufu a té néné bulraté tiyétékona, néténaté dékote ya kasombai walréwé kétémbone. ⁶Néplré dlrait Mang Walri a te simiyonu, népé bétopuke a séplré teyena détlro a noumbanyaté tiyekuke. ⁷Wéna kna né twainéna "Mang Walri nénei détlro délróna a dénéng dainé képanyéna, nénei a sawipai. ⁸Dé wété snawalré, Mang Walri nénei détlro délrónaténa noulréna a té tiyéwé, né bu daité Mang Walri daya bulraté méndéna, da détlro yei kna tlépélré ténébondé?" Walri yéi améndo éiné, détlro méslréité néénéé euté télréplré détlro elraipéko, détlro, détlro site bukiyaimé. ¹⁰Détlro bésélréi walri mieté kafi-kafi kalro té yoyi. Farisi détlro plré doi koplri-koplri détlro. ¹¹Farisi détlro kafi-kafi kalrolréna nénei euténaté Walri saméyumu, "télréplré Mang Walri poi a té snawalré, détlro si kna tu wélraiména dé walripai, détlro kna sate nénei olruwaiyé, apupeité dainyé, kaimaté dainyé, néplréna dati da détlro tépéwéna doi koplri-koplri démo. ¹²Némané dlrait Walri saukalro minggu beina dabéslei néplréa kémbalri doi olruwalrna nalro mébéslei weiména. ¹³Doi koplri-koplri détlro, baibété tépéyowé dou manoténa itipai, kéna té méyé bapéyowé. Walri té kafi-kafi eine saneyonu, "Memay Mang Walri dété wéna kenabisé, dé péko détlro. ¹⁴Dé wété snawalréna, "wé doi koplri-koplri détlro, mie téna wéi télréplré eine, détlro nei euté yalréte elrémbonéna détlro, até kunsiné, téfa-téfa eine walréndéna détlro walri dikanembonde nou yalré né nénékéné. ¹⁵Népélréna népéna détlro yeinining té olruyaiyé Yesus koté nété méyésunémrléna, Walri Yei nei kémbalri détlro a séklréte klroyayé. ¹⁶Némané dati Walri Yei yeinining té nékoténaté némésimiyomu, yeinining téna itipai dékoté ménayé, Walri dia nékéwéna da yeinining nénei bulrané nékéwéna. ¹⁷Dé wété snamalrna, détlro simi walridiaté da yeininingté baité salrundéte walri dia téna esuténa ipai. ¹⁸Béténa détlro méyowé Walri Yei té simiyonu, "Guru, poiména kémbalrité mékotélré walridia téna walri séna ténékéné. ¹⁹Walri yei a té sauku, "béyamané détlro poi té datupuko, métlréna détlro yei nékandéna peko détlro, Mang Walri bei poi détlro, ²⁰Da atung a yéko métlréna népé nimiyufuko, kaima téna dipainya, détlro téna tutipainya, bisi téna dipainya, détlro téna aténa elripainya, népélrédaiti wei Memai, naming pélré dékoi-dékoité. ²¹Né détlro até sauku, "Né kalro élrena yeinining séleina népéte mékoyané. ²²A si néképékona wéna miena sasasi muko naité muko pone, doité osoi détlro té wasumélré, néménaténaté wéna walri syaséna walri diané wei méné dowewé, "Da simalréna dété tautulré. ²³Né a té bétoupuké kna einé sé té tuwayonu, sa mélo doplréna. ²⁴Néplréna Walri Yei nékoté téyonu a té sanéyonu saséna doplréna détlro Walridia téna nipi skalri doplréte tuainya. ²⁵Nékalro nékéwéna malrisa jarum bulruté sémbanya sa mane, sa séna doplré détlro Walridia walridia mau walridia téna sédoplré tuwainé. ²⁶Détlro Walti Yéi kna a té betaipéko, nété simi yainé da wélrandéna simi-simi walri senate yaténaiyé. ²⁷Walri Yei até sauku, "Détlro yei nimeipainya kalro nékéwéna, Mang Walri kéna einé nékéwéna". ²⁸Népélréna Petrus até sanéyumu, eyé métlréna ena sayasi dinayukuyanmélré, nété takéwéndé a slréitéméndé. ²⁹Walri Yéi nété sanéyumu, "Télréplré a té snamalré simé da kémbalri kalroné, dété takuwuku, nénei mie, milre, dokéka-mengké, mémai, yei, Walridia kémbalri kalro. ³⁰Wéténa sayasi kaso-kasoténa yatipai da slréité méndé, nébu dai-idai méndéna walri senate yaténayé. ³¹Walri Yei, nénei yau-yauna mébésunabé koplrimupuko, até sanéyumu, "até bétombé, Yerusalemte malréna, anou yékobulraté, nabi téna atung sémoné mélokayé méyowéna. Né a kalro yumbondé détlro yei". ³²Né kilri yémbe détlro, Mang Walri niméipai mebulraté salrnaipoténa. Néténaté, busi-busi sanénainélré, busi-busi mékonainélré. Ekitonainélré. ³³Bakésayé éuna pénénainélré, népélréna baité tonaipondé. Ya naming né nékoité déyémbondé. ³⁴Néslréimbéi sanuyumu, nénei yau-yauna atu mbeiména doipai. Né eu yékéménaté sanuyuménénei yau-yauna améndodoipai, Walri Yei kéna alréyouna. ³⁵Nédaiponé Walri Yei Yoriko yoté nopiyayé. Doubisena détlro nipiyené nékéyé adidité dikiyowé. ³⁶Détlro drone yépayowé simiyomu dé béya aséplro kulrung. ³⁷Détlro délróna saniyayé "Walri Yei, té dékonyélré mayé. ³⁸Doubisena détlro araté yaféyowé, Walri Yei, Daud nuwéi, dété kénabise. ³⁹Détlro délróna noulréna bétuné Walri yaiéna dou bisena détlro a té ketiyané, ne até nyapéyowé "Daud nuwéi, dé té kénabise". ⁴⁰Népélréna Walri Yei nénouné tépéyowé, sanéyumu "né détlro dou bisenaté date dé koté dounémbé mémbé", dou bisena détlro Walri Yei kéna euyéne atésimiyonu. ⁴¹Bésaména simiyeté, dou bisena até sauku "Mang Walri nuwei, déna kénapé douté nékouté téténlré". ⁴²Walri Yei doubisena détlro té sanéyonu, "téwé, wéi télréplré wété deipondé, ⁴³Nédainé doubisena détlro douté pekuko Walri Yeite takunélré Mang Walrité kapéyonu, némané délrati détlro délróna miyaina, métlréna Mang Walrité kafiainé.

Chapter 19

¹Nepelrena kaye, Yesus Yeriko yo te esute yowe. ²Nepene nekeyowena do simbei nena eudo Zakeus, Ne pe doi tekopliyaina belrengka te nekeyowe ne delraiti sa delra doplrena detlro. ³Yesus nete tenembonete, nekaye detlro telreng nelrone nete tiaitiki; ne kaiye eupona detlro. ⁴Nemane bête tuambuko, Zakeus detlro nelrolre tengkuyowe bena o tepeyowena bulrane elre kenelre. Yesus ne nipilre mende nete tenembikonate. ⁵Yesus, Zakeus pelre nekeyowena temeyowe, dou bulra te yowe Zakeus te tekenelre nete simioune, Zakeus ate miosi dayate weyena miene telre neketelre, ⁶Nemena kaye, Zakeus ate miosuku neka kalrite tuayoune Yesus nenei mie te mendenate. ⁷Nemaneye, neplrena detlro tipiyaina, nete masiyaine nete saniyaine, “Yesus beyatenate niki pelre kese pelre belraina detlro kena beyatenate meyowe.” ⁸Zakeus esu yemike Tuhan ko te a te tapeke, “Tuhan, doute tiwe delrei sa delra tenainate detlro te wasi telre. Sa delra ambainya detlrote wasetelre, nepelrenaye detlro kena sa olruyauna, nekoite diteyatetelre, da klrimbe te. ⁹Neplrenakaye, Yesus a te Zakeus te saniyoune, “dayane walri poi da mie deko bulrate meyowe”, da do nekewena Abraham kena yei. ¹⁰Netenate, Mang Walri Nuey meyowena ne dewende nalriyaina kiyane tanemponde. ¹¹Neplre metlrenamane betoyaina ne, Yesus a mendo kalro simbeite saneyoume, Ne kaye Yerusalem yo nopiekai miyaye, weye wapesimbe Mang Walri kena yo selrambei mende taye. ¹²Netenapotenate “neye a te tapekenelre”, detlro simbei yalrisemena tiki dopelre yo te yowe, ne andewafi bulra te kenansina tena yowe, nepelrena kayenekoite blrunsindemende. ¹³Netenate, nenei kembalri detlro mebeslrei koplrimbuko, nete doi mina mebe selrei te yatekemelre, “Da doi nepe yate kamalre nai mekombe, De pe nekoute blrusitlrena; ¹⁴Nemaneye nenei yau-yauna si nikiyaina nete kena selrai te nikiyaiye. Nenei kembalri detlro delrati senampuko nete saniyeime ne detlro andewafi tena nikipainya. ¹⁵Andewafite kensikayena kaye, nekoute blrusuku meyowe, nenei doi wasumpuko kembalri detlrote simipuko miyaye mbey-mbey ye nenei a te sauyaye. ¹⁶Kembalri detlro mbeina simipuko a te meke sauyowe, “Mai, doi mina simbei na ikete dena mina mebo selrey dupuko we te itewelre. Poi, poi telre, we kembalri detlro poi telrena. ¹⁷Andewafi saniyoune kiya nuwei kembalri ikewelrna poi mekoupuke, wete di mebo yo delre tenai nane belrengka te ewe nekewe. ¹⁸Kembalri detlro betena te simipuko, “Mai, doi mina mbei te ikete, menaya membei te dupuko. ¹⁹Weye pe kembalri detlro poi, Andewafi ne te sanioune ; Day o delre membei selrei tenaina belrengka te nekewe. ²⁰Neplrena kaye, kembalri detlro simbei te simipuko meyowe, Mai, da doi mina simbey we ye iketena delrei mayong yene nalrembukalre. ²¹De pe we tena endiki te dekoyalre alma doplrena detlro, weye kelroipainya sa baite olruye, nung pelripainya emine eu te baite olruye. ²²Andewafi ye ne te a saniyoune, “Delrei a te tiyetekone weye na a elripukonamane, weye kembalri detlro peko! Netenate, weye detena nimrimpuke alma telre te telreplrena detlro, de kelroipainya sa bate olralre de plripainya sa eu baite olralre. ²³Nemanena kaye, delrei doi ikewalrena kaye detlro doi sou doinina noun a imimena kaye de damane miyina, delrei doi baite doye. Kalrung-kalrung pelre?” ²⁴Andewafi, nepena detlro tipiyaina te saneyoume, “Ne detlro kena mena doi minate dowembe doi mina mebo selreina te inembe. ²⁵Nemaneye, detlro nepe tipiyaina Andewafi te saniyaine, Mai ne kembalri detlro nenei doi pe mina mebo selrei. ²⁶Andewafi a te saweku, detlro si eu pelre nekendena netena kalrung pelre inainelre, nemane delrati ambaina detlro dete yembe te nekaina, dete kilri taite depe Andewafi tena ye nikipainya. Date dowe membe dena bukoune baite tutumbombe. ²⁷Akan tetapi, tentang musuh-musuhku yang tidak menginginkan aku menjadi raja atas mereka, bawalah mereka kemari dan bunuhlah mereka di hadapanku.” Yesus Disambut Sebagai Raja ²⁸Yesus ne a te sanempuko, Yerusalem yote memete meyowe, ²⁹Ne Betfage pelre betania yo, nepena meko te nopiepuke nena eudo Zaitun meko, neye tautainelre detlro bei selrei sanumpko. ³⁰Nete saneoupe, “Dipi te epe ditena yo te epe, nepete epe, esute epena, nepena keledai yei sane bekenaiponde tepende detlro nena eu bulra walripainya, sa keledai te bekaipukona baite dualrpope date dope mepe. ³¹Detlro wete a te siminepelrena ; beyatenate ne keledai te dowepe? Damane sanepope; “Tuhan sanempukona”. ³²Nepelrena kaye ne bete sanempuko yaye, ne be tiyoinape si mena kasopai ne elriyouna mane. ³³Keledaite bekaipuko na sa te duaryoiye, malrisa pelrna detlro nete simiyoupe, beyatena te ne keledai yei te sate baite dualruwe? ³⁴Ne be a te saukuye, “Tuhan sanupukona”. ³⁵Neplrena kaye keledai kena koplri bulrane mayong te bantiki Yesus kote doukaimeyaye. Yesus nebulrene sakokenelre. ³⁶Yesus mendena nipine, detlro ye mayong te nipi nelro boyaye. ³⁷Neselrei nape Yesus Yerusalem yo nopiye yowe, nena o tenipi zaitun meko tena, ne ye taukainelre metlrenamane Mang Walrite kopiyaie kena kalri te koiyaye dimismo (dimiyaye) olrukaine miyaye metlrena mane Mang Walri te dododuyaine nenei delre kilriyouna nenei dou ne tiyaimen nate nete kapiyaine, “ ³⁸Poi telre, Weye Andewafi mane miye Tuhan kena eudone kena yau poi walri yo dikayone melro-melro noune yalre doplre, mazmur 118:26 ³⁹Nipine Farisi detlro ne deltro nelro bulrane tipiyaina simiyaine Yesus, “kilri-kilrina” we te taukaiwelrna sekro te a sanumulre”. ⁴⁰Nemena kaiye, Yesus a te tepeko, “ De wete snawalre, nete santemponde a te kitenaipona”, da olru esuyeminaiponde, De te kapinaitelre. ⁴¹Yesus otote miyaiye delre nopi te neyo tionu diminute dimiyowe. ⁴²Nenei a

te elriyowe “se, piambai dayone we nimeipomenape, wena poite nekewe pe dete nimeimpomena, denape we nimeipai wena dou na itipai,⁴³ Nenei ya mendenape wembelre yembete nekauna we te elre ei sulre-salre tinantinde. ⁴⁴N we te bête-bete tonaiponde, weye yeinining wena elriitintuku wake ne nekainane. Wana alru elre sibulra-sibulrana poi mekombukena nena ate bulrunaitinde moi-moi tenonaiye, nena mekondenape wepe Mang Walri wekote meyowena nete baite sekiyaune. ⁴⁵Nenplrenaye, Yesus walri ongko esute yowe, detlro ne ongko sanai mikoyai. ⁴⁶Detlro nepene sa nai te mekaina te saniomu, “Semona damane melraipuko: “Delrei ongko peda, kapi-kapi ongko”, wepe da ongko pe mekaupukope bise ongko. ⁴⁷Netenate Yesus walri asena yane-yane nepene kilriyoumu, nemaneye imam-imam belrengka asena semanoye, yene-yene a te boyowe nete tonaipondenate. ⁴⁸A te tuwayaine beyamane mekomaponde, da metlrena detlro dapene koplrimbukona Yesus taukainelre, Yesus kena a betaine

Chapter 20

¹Yasi na bait Allah ne Yesus Injil a te detlro doplre te klriyomu, neplrena imam-imam blrengka plre ahli-ahli taurat plre, detlro dasi miyaye. ²Ne te ate saniyaine, "we dete sanempone ona beya wake ne, ate sanime, sime ote da ate yatewe?"³Yesus ate saneyomu, de lati ote ate santemelre. Dete sanetembombe. ⁴Yohanis mepelrna bu te klryoumu? walri yourlna ? mbai detelro kenalre. ⁵Ne ate dlrare elriyaye, neplre ate elriyaye, walri yolrna elremalre, ne elrembone, ne kaye beya tena te Yohanis kena a elriyouna te tlreplre elripai?" ⁶Neplrena e detlro kenalrna elremalre, da detlro mukuna mane ete kelrounaina, neplrenaYohanis nabi detlro tlreplre te elraipeko. ⁷Ne tena te neyo ate elriyaye, ne nimeipai, menoulrna bu te kelrouna. ⁸Nenlrati Yesus nete saneyoume , nemna te de lrati otena sanipai, memna delrelrna busi-busi te mekalrna. ⁹Neplrena Yesus detlro doplre te anendo te mekoyowne detlro mbei anggur emi te pelreyowe, nekaye kembalri detlro te yatiyowe, neplrena ne yo basu te yowe, tiki doplre te neke yowe. ¹⁰Niislrei meyowe, kembalri detlro si te saniyomu, nende, emi sema te nekaina detlro te sanenemlre, anggur site nete Inai melrna. Neplrena emi sma te nekaina detlro, ne kembalri detlro te peniyaye, nete baite sekaimbeko membei plre yowe. ¹¹Neplrena ne kembalri detlro si lrati te saneyomu, emi sema te sanembuko nekaina detlro, kembalri detlro te peniyaye, nete peko te taipeko, membei plre di te yowe. ¹²Neplrena naming slrei tena kembalri detlro te saniyome ne kaye emi sema te mekaina detlro, ne detlro te kekou te mekai peko nete diya su te sekaimbeko. ¹³E mi pelrna detlro a te elriyowe de byate mekotepone? kena bisye te delrarna jei te mekotepone nende, nemna tena, ne nete dekoidekoidekonaina. ¹⁴Neplrena emi kembalri plrena detlro, emi pelrena detlro kena jei te tiyaina a te ditelrate elriyaye ne emi emi pelrna detlro nei elrebulruna jei. E nete note tamepone, nenei emite doumalre. ¹⁵Nekaye, ne jai te emi ei lrna bai te yepaapeko, ne te taipuko. ¹⁶Ne mendena, emi kembalri te mekaina detlro te peko te tanumulrna. Nekaye, detlro site nena emine sanenempone. ¹⁷Neplrena Yesus ne te teyouna kaye, nete saneyoumu, nemna kaye da byaman melroupeko. Miye plre melraina olru baite kengkainelrna da slrei tena, olrusna te dupuko. ¹⁸Ne olrubulrate balrenaina detlro, bete-bete te tayaimena neplrena sime ne olru singklirimbondena, walri omabai. ¹⁹Neplrena ahli-ahli taurat plre imam-imam blrengka mendo te mekoyaye, ne tena amendo te mekoyowe, ne kena te delraina ne ne daine Yesus te klrounaina te neplrena ne detlro dplre te dekalka endiki te dekai mekeko, dinar si te kilrimbone. ²⁰Singkena be plre semo da doi ne nekeuna? ne yo elraina Kaisar kena be plre semo. Neplrena ahli taurat Yesus te tiyaina, dou su te olraina detlro te senaimpeko, poi detlro tena mane walriyaina, neplrena nena a busi-busi te simaina Yesus te peko te mekonaina neplrena nena a kalrone ne te klroukainetna. Gubernur kena delre bulra te salrenaina. ²¹Ne detlro sanipekona, Yesus te simiyaye Guru e nimeyambuko o na a tlreplrena a te kilriuna, o lati detlro tena bukipai, neplrena mang walri nipi tlreplre kalro te kilriw. ²²E kaye Kaisar tena pajak te mekomalre taye ambai?. ²³Nekaye nena aupeu delraina Yesus nimembuko, a te elreyowe, ²⁴dinar si te kilrimbone. singkena be plre semo da doi ne nekeuna? ne yo elraina Kaisar kena be plre semo. ²⁵Yesus nete saneyowe nemna tena, kaisar te inimbe, kaisar kena sa, kaisar te inimbe, Allah kena sa, Allah te inimbe. ²⁶Nemna sate detlro nlrone, nenei a alrepukona kalrolrna, ne detlro Yesus tena kelroipai. Nena a elrepukona, kembeuman bitiyaye, neplrena ambroipeko nikiyaye. ²⁷Neplrena, saduki selrai kote Yesus meyowe. Deyembukona, neyo tlreplre mekapai, nepelrena nete simaina, ²⁸Guru, Musa e tena semo te melroyowe. Dosi tetepuko, nepelrna nena nembelre, yai ambai. nenei do keka si nena neblre te yatembona, nelrna, yei deupuko. ²⁹Damane, mesi, mebeplrena do keka nekaina, do keka simbei milre te dou kuna, nepelrena yei ambai di tetetepuko. ³⁰Nekaye, do keka betena, ne milre te doukuna, ne lati yei ambai di te tetepuko. ³¹nemenasate, naming tena do keka nemilre te douku, nemane mote nende, do keka mesi, mebeplre te yowe, yei ambai di te tetepuko. ³²Ne kaye ne milre lati di te tetepuko. ³³Nepelrna nene tutena a delrendena mesi, mebeplerna do keka sime ne milre kena do te dumbona ? nepelrna ne mesi, mebeplrena do keka mukunamane ne milre nepe te doukaye. ³⁴Yesus nete saneyomu, da slrei na detlro yatepeko plre yaeyate, ³⁵nepelrna elripukona detelro, dina slrei tena, da yo bulra ne nekenaina, nepelre tete nelrolre deimbukona detlro, yatiyaina plre yatepekona ambai. ³⁶Ne tete yatipainya, malaikat mane dupukona, ne walri yei tete nelrolre deimbukona. ³⁷Musa nepe te teyomulrna, tete nelroto deyembuko na a seponung bai te dekiyaina nelrolra a. Ne kalrolrna a, mang walri kena eido te elrenaina Abraham kena mang walri, Isak kena mang walri, Yakub kena mang walri. ³⁸Ne tete detlro kena mang walri ambai, newalri te nekandena detlro kena mangwalri. ³⁹Nepelrna ahli taurat elriyaye Guru ona a tlreplre tlre. ⁴⁰Neplre nena a simiyaina nekonou tena simipanya. ⁴¹Neplre Yesus nete saneyomu, da detlro byamane elriyaye. Kristus Daud kena yei ? ⁴²nepelrna mazmur semona Daud nembeimo elriyouna mangwalri dena tuangmai te saneyomu dena metlre mesu ne keplre yengken ye detekone. ⁴³Nepelrna de wena yembe detlro te a te temlre o na oto kelrena tatamepone. ⁴⁴Nepelrna Daud Kristus te tuangmai te elrepuko byamane Kristus Dau kena yei ? ⁴⁵Nemane detlro doplre betoyaye walri yei oto touna te saneyomu, ⁴⁶tei-tei plre mendo-mendo a tong sema te nekaina, ne oto te ditedate olraye mayong tiki plre titapeko olraye sa nai

nou na detlro ne te seso yu tupunaina, nepelrna nou yalre-yalre bulrane nekenaina, walri kena mye ne, neplrena yowe poimena-poimena, kalri te danyena nou ne. ⁴⁷ne milre sonyang kena myete tawaye neplre mendo kalro te tiki-tiki elraye. Nepelrna detlro ne te tenaimelrna, damna detlro yansi tena poaring se doplre te yateyane.

Chapter 21

¹Népélrna Yesus bulra-bulraté téyouna, détlro délré esuté méyayé néna dalrékaina sa té doukaimiyayé. ²Né téyouna osoi milré lati keeping seng béslréi. ³Yesus a té saneyomé, “Dé o téna a té santémélré, milré osoi yatéyouna télréng doplré, mukuna détlro délré ambai”. ⁴Népélrna né dalréngkaina sa té yatiyaina, né délré bulralrné yatiyaina, milre osoi kayé nénei kénalré kétéupékonaté yatéyowé. Néna walri té nékéndénaté yatiyowé. ⁵Népélrna Allah kéna mieté olru piyambainyaté mlroyaina néplrre dalréngkaina-dalréngkaina plré a té nénei oto touna a té elriyayé Yesus a té sanéyomé. ⁶Nénei ya méndéna, da mukunaman tambuko na peko duniana olrusi-olrusi tépaina a té dunaipondé. ⁷Nékayé néna oto touna nété simiyayé, “Guru médainé da a délréndéna néplrre béyasa, da métlréna kyainapoipone. ⁸Yesus sanéyomé tei-teiné nékékémbé, néplrre o peko téna doipai. Népélrna détlro dopélré Déna éudoné, néplrre elrényé, Dé népé, ya népé, nopiyéwé o né téna tawipainya. ⁹Néplrre o bétombé, péla akrung méndéna, sipélrre-sipélrre tutunaina, wé endiki téna dékoipainya, néna méméttlré kyanaina, néplrre te tutunaina néplrre sélrre sipélrre-sipélrre téna mipai. ¹⁰Néplrre Yesus sanéyome, “yosiplré-yosiplré sangkuté tutunaina néplrre sélrre si plré-sélrre plré péla té tutunaina. ¹¹Néplrre a détlro tupumélrre, moning a klrung walréndéna, métlréna klra, détlro sane ténonaina. Nélrre sa busi-busi kyanaina, néplrre ma notrna busi-busi kyandé. ¹²Néplrre, yana métlréna néméyé, détlro oté yaté maimlré, Allah kéna mie té yaténaimlré ongo miené. Néplrre né oté yaténaimlré andéwafi kénalré. Népélrre, yalrisé-yalrisé kénalré déna eudo tané mote. ¹³Né da a kalro nou télrre o ténaté, wé a té elrémbéna. ¹⁴Néplrre ona kna té ané titaubondé, bya até elrémbéna, méndo téna mékoipai. ¹⁵Népélrre dé wéténa a té yatétlréna, néplrre alru mlro-mlro té yatutlréna, wéna yémbe détlro pélrre sangku té tututlréna. ¹⁶Né Népélrna, wéna mémai, naming, dokeka, mie dékona détlro, néplrre ona yau-yau. wéna nélrolré détlro méslréiné baité tonaipone. ¹⁷Dé détanté téna, wéténaté tanénailrre. ¹⁸Népélrre wéna blréngka bulrana nyuwa mbeisikaplrre a téna yatipainya. ¹⁹Népélrre wéna kénapoilré, walri té dombé. ²⁰Népélrre, wé ténémbé Yerusalem yo té péla yo séma té nékénaina, we niméyémbondé péko nopiyéupuko. ²¹Né ya téna Yudea Yolréna détlro baité méko bulraté ténuyayé péplrre yolré-yolré na détlro Yerusalem esu téna mipai. ²²Sé té tanémalréna ya, néplrre, mélrroupukona dumbondé. ²³Milre eu pélrre, yei kong pélrre, peko té yaténaina, néplrre peko sé dopélrre néyo né tuwanainélrre. ²⁴Nété tonainélrre, yosi-yosi nété ténémbé, Yerusalem yosi-yosi nékaina, néndé nénei delré ambai dumbona. ²⁵Népélrre né ya kyandéna, su, oko, méya, dayo bulrané, yolré-yolré endiki té dékénaina, néplrre nau olrso mékombona, bénéng-bénéng olrunaina. ²⁶Détlro até balrénaiyé endiki té dékaikéko, busi-busi day o bulraté yomulré néplrre nénei delréna ma té tutuyowé. ²⁷Népélrre né ténaina détlro yei nénei delrélrre ma noulré méyowé. ²⁸Népélrre busi-busi daman dupukona esu tépémbé bélréngka bulra-bulrate, néplrre baité tanémélrre ya nopiyeupuko. ²⁹Népélrre Yesus néténa asité sanéyomé, ara o té ténémbé, méplrre o mukunaman né ténémbé. ³⁰Né o képeité mékonélrre mane, o nimi yémbona, namu sélrre népé nopiyeupéko. ³¹Népélrre témbombé busi-busi mékouna, o nimi yémbombé, mang kéna delré népé nopiyeupéko. ³²Dé oté sanétmlré, da slrei deipékona titipainya néndé mukunaman busi-busi mékouna. ³³Ma pélrre yo bulra peko dunaina, déna a peko duwipainya. ³⁴Népélrre kalri kéna dipainya, dékoi-déko té nékémbé, néplrre né ya wéna bulraté méndéna, malrisa kobu einé titiyaina mane. ³⁵Népélrre sasiasi day o bulrané nikiyaina, né ya méndéna, wéna bulraté méndé. ³⁶Titei-titei nékémbé, méndo kalro té nékémbé, néténaté wake té dombé, néplrre wéna eu té day a kiyambona, baité embé, Walri Jei kéna bulrane tepembé. ³⁷Daisena, Mang kéna mienv détlro doplré té Yesus klriyomu, néplrre dénéyéna kayé né kota té témbuko, dénété zaitun né nékéyowé. ³⁸Néplrre, dénémbu télrre détlro doplré né ko té méyayé, Mang kéna mie esu né té bétonaina.

Chapter 22

¹Ya delré ya, piyeu ragi ambainya. Némané dambéko, ya delréne nopiyeupuko. ²Mai-mai bélréngka népélré mai-ma yarise-yarise nipité duweyowé Yesus té baité tonaipondé, némané né endikité dékaikéko, népélré détlro télréng doplré. ³Némané masé Yudas kéna bulrané, kéruwku néna eudo Iskariot né détlro simbei mébo bo pélré yau-yau nélrolréna détlro. ⁴Némané Yudas yowé népélrna até boyowé né yarise-yarise bélréngka népélré Mang Walri kéna mie sématé nékéyaina néténaté byamané néyé douku ikémélré Yesus té néna mie bulraté ikémélré. ⁵Némané né kéna kalri té koyayé, né até bopuko nété dou té ikémélré. ⁶Néténaté, Yudas sésouyuté tupupuko népélré nipi té duweyowé kalroté doukénakaiyé, Yesus té néna bulraté inémélré, némané détlro ambainya nélroné. ⁷Néténaté, ya délré ya népé nopiyéupuko, piyeu ragi ambainya, néna kalronaté améndo einé Yei domba paskah. ⁸Néyaponé Yesus ye Petrus pélré Yohanis pélrété sanéyomu, “embé saiasité pëndalréponé, sa paskah né anémalréna”. ⁹Até néyé némané Yesus té sanuyumung mépéna nouté pëndalrémapondé? ¹⁰Yésus até nété sanuyomung, népé kotaté esuté embé wé némbélré tupeyembé né détlro do né kendité douku, dété taukutélré néna mie té yondé. ¹¹Nété até sanuyumung, “da me singkéna Guru até simiyomung wékayé ménouté késaumbéko, nénouné Dé sa té antélré, Délréi yau-yauna pélré. ¹²Né wété kilrinémépondé né déko délré bulradana dékosité kilrimapondé, némané sasaisi népémoté pëndelraipéko, embé sa té pëndalrémbombé eténa dipiné! ¹³Némané Petrus pélré Yohanis pélré yayéna kayé mukunaté tupeikaimélré népé némané néyé até sanéyomung, Yesus wandé némbélré yatékémélré nou té pëndelraipéko paskah sa anénaina. ¹⁴Népélréna ya népé nopiyeupuko, Yesus nénei yau-yauna pélré nikiyaiyé sate mejané aniyayé. ¹⁵Népélré Yesus até sanéyomung “Dé wémbélré sa té anémalré”. Yau sa té aniyayé némané atei-teité sanéyomung. Dé a sé olru sate elrititindé. ¹⁶Néténaté, De wété santémélré, “Dé wémbélré sa démbeina lati népélré da a endé, yuwumbondé esuné walridiané. ¹⁷Népélré Yesus cangkirté douku esuné anggurté dénaissiki, né méndoté mékoyowé, népélré da nékainaté wasémulré métrlréna nélroné. ¹⁸Néténaté wété santémélré “ménayaté Dé wémbélré anggur téna anisipai, ménékétélré walri osindé méndé”. ¹⁹Népélré Yesus ou té douku, né a méndoté mékopuko wandé ou té pone-poné dusuyowé nekayé nété wasiyomung, a té saniyomung da ou Déna eu wé té itimélré da kémbalrité mékombé, Dé té niméyétémbombé, dana dé. ²⁰Némanlati sa té anambéko, Yesus cangkir anggur pélrénaté doukuna kayé a té sanéyomung, “da cangkir wé té danétémésindéna dana aséna animpana, esuna néna eu sa. ²¹Népélré né douté téyowé, détlro kéna mie nété sélraipéko. ²²Néténaté Yéi yumbeina ototé endéna, néna népété mekaipéko, népéré péko détlro né té salré pékona. ²³Néna yau-yauna a té bétoyoméng siyé site simiyomung, né siyeng né kémbalrité mékonaina. ²⁴Alrloté diyaining, népélré néna nélroné a méyé dupuko, némbélré rasul-rasul pélré, néténaté singkéna néna nélrona néyé wété nimeipuko délré télré. ²⁵Néténaté, wandé Yesus a té elriyowé “wéna bulraté Andéwafi-andéwafi wénékawéna Mang Walri téna wé nimeipai, Walri kéna délré bulrané, néna andéwafi-andéwafi né té paiméngna détlro yei sémana. ²⁶Némané wé ambai télré wé bulrusundé néna délré bulrané déna nélroné do séklro kéna yéko, némané bélréngkawéna néna yéko kémbalrité mékondéna. ²⁷Sé mé nénei eu té delre té elréupuko détlro némbéina nékéyoyé, sate anéyowé, kémbalri té mékoyowé néplr détlro némbélré ané nékéyoyi sate, anéyowé népélré dénéna nélroné, néténté détlroté néyé yatékémélré, ²⁸Wé déna détlro-détlro népété dipukolré, Démbélré da esuné wapi-wapina dé. ²⁹Néténaté né wé té sa bésikaté iniwélré walridia népélré, néyé ikimélré Mémai yé né té ikémélré, ³⁰Néténaté wéyé, déyé sa pélré bupaté té némbéi anémalré, meja némbéiné, Démbélré walridiané némané né wémbélré anénékémbé né bulrané yalrétélréna. Néténaté atéténai da mébé bé pélré slrai Israel. ³¹Simon, Simon Deté bétotupondé néna, masé wé té daukuwulré, nékayé wé gandum mane. ³²Népélrémdé méndoté mékoupukalré wéténa néteuaté wéna télrépélré a téna topilripai, néténaté wé tuwumbondé, wakété néna yau-yauna té ikémélré. ³³Néténaté Petrus a té elriyowé, damané “Yesus, Tuhan, dé népé”, pëndalri péko ongko mie tépétélré, dé Wémbélré-Wémbélré tété tépondé. ³⁴Yesus a té sauku “néténaté, Dé a té sanéyomung, Petrus da yané awé do aténa mékoipainya né wé da naming slréité baité salrépuko Dé wéténa nimeipai. ³⁵Népélré Yesus a té simiyomung, “wé kayé yau-yauna némané Dé té yémukukalré, wé doi mbainya tangké, tangké mbai oto elre. Néténaté wé saiasa ambaimo”. ³⁶A té nété sanéyomung, “simi da mane, siména néména nénei tangke doi pélréna tangké date dowémuwé, népélré sime météka ambainya, juba té naité mékombondé. ³⁷Néténaté, Dé wé té saniyamalré, “béyasaté aséna sémo képéiné mélráipéko Déna eudoné yuwumbondé”. Néténaté mété benaipondé détlro-détlro pekoté mékoyaina. Néténaté népé mélráipukona Déna euné damané dupuko, dayana! ³⁸Wandé né a té elriyayé “dou té témbé, danouna météka bésélrei, néténaté Yesus a té elriyowé “néna népé elrikéko”. ³⁹Népélré, Yesus baité yowé, népélré Zaitun méko bulraté yowé. Néna kémbalri yané-yané mékowéna, népélré néna yau-yauna nété taukainélré yaiyé. ⁴⁰Népélré Yesus méyowé, nénouné néyé a té nété sanéyomung, “méndoté mékombé, néténaté wé masé kéna bulra téna toplripainya”. ⁴¹Népélré Yesus nénei eu té baité douku, néna nélrolré daménaté néméyé tiki sépélémpar olru wandé yéngkéngté dudungkéko méndoté mékoyowé, ⁴²”Mai, Wé kéna

nékéndéna, da cawan té déna lré baité dowé ewé, Néténaté déna délre bulralré da kémbalri endé wuyumbondé”.⁴³Né esuné sé dopélré tuwayonung, Né méndoté mékoyowé. ⁴⁴Kéna télre lré kétépuko mékoyowé. Doubu eusaténa mane dupuko nékaiyé até kani bulraté akoyowé.⁴⁵Néténaté Yesus méndoté népété mékoupuko, Né yowé yau-yaunaté akokémélré ku té ténoyayé, kéna dimi seitapautuku. ⁴⁶Yesus nété a té sanéyomung, “béyaténaté kutéténawé? Esuyemimbombé, méndoté mékombé, néténaté wé péko eiténa toplripainya”.⁴⁷Manimpa Yesus a té néméyé elriyowé, détélro nénei yau-yauna eudo Yudas, né détélro nénei yau-yauna simbéi nété yatékémélré, yaya nékai népé Yudas Yesus kéna euyé téméyowé. Yesus té bête sanéyonung. ⁴⁸Néténaté, Yesus a té elréyowé “néména Yudas wé kayé da détélro Jei té wéyé Dété peko détélro kéna néténaté bête sanéyonung. ⁴⁹Néména kayé yau-yauna néna euyena tépéyaina kayé béyasa beboulré kiyambondé néyé a té elriyayé, “Tuhan, Wekéna nékayé nété métékayé tutumapondé”. ⁵⁰Népélréna néna yau-yauna simbéi néyé sangkuté Pelayan Imam pélré tutuyayé, népélré néna buntutkéi métélré mésuté kétépuko. ⁵¹Ambainya, Yesus a té elriyowé, “sélrei, népé”, néména kayé néna buntutkéi né métédupuko. ⁵²Néténaté, Yesus a té bélréngka-bélréngka poté sanéyomung “da walri ongkoté séméténékauna, népélré détélro séna delré-delré miyayé nété kélonaina, béya ména poté météka-météka pélré, patungan pélré. Wé wépausuku, Dé péko détélro. ⁵³Néténaté Dé wémbélré némbéina ongko miené yau-yauné piyambai. Nékémalré, wé Déténa klroupai. Néténaté dana kalru piyambai, néténaté da nénei ya népé. Peko néko bulruna koté embé. ⁵⁴Népé, Nété kélroutayé, né détélro-détélro nété dikaimbuko, nékayé Yesusté doukayé bélréngkawai delré kéna mie té yayé, népélré Petrus nété taukumulré, némbélré bailer yayé. ⁵⁵Népélré détélro-détélro népé singté nélroné sékaimbuko bésuné wandé ané némbéiné nékéyayé, Petrus néna nélroné nékéyowé. ⁵⁶Népélré détélro mere kémbalrité mékayéna, Petrus ané nékéyowé singyené nékékoyowé, téyowv nénei eu nulruté témbuko, Petrus népélré até yowé, “da détélro démbélré némbéiné walriyandé.” ⁵⁷Néténaté, Petrus elréyowé, “de né détélro téna niméipai”. ⁵⁸Tikimbailati nékayé détélro si taimbukonakayé a té elriyayé “wé détélro simbei némbélré némbéi walriyauna? Nékayé Petrus a té mékoupuko “ambai dé némbélréna walripai. ⁵⁹Népélré su bésikaté yowé, néténaté da détélro némbélré némbéina walriyaina détélro, né Galilea détélro. ⁶⁰Néména kayé Petrus a té elriyowé, “dé niméipai, béya a té elriyowé. Nésuponé lati Petrus a té néméyé elriyowé. ⁶¹Nékayé Yesus bulrusuku Petrus té téyonung, népélré Petrus méndo té Yesus kéna a elriyowénaté méndo mékombuko, Yesus kéna a sanéyomungna. Awé a mékoipainyané, we Dété nimeipainya détélroté elripondé, awé a dimipainya né, wé Dé té niméipainyaté sanutulré. ⁶²Néména kayé Petrus buse té yowé, dimité dimi yowé. ⁶³Détélro-détélro Yesus té titawambéko, nété a péko-péko saniyaning. ⁶⁴Néna douté mé yé pélréimbéko a té saniyaning “bei bête elrépondé, simi wété pénéyowé”. ⁶⁵Némané né elriyayé “a télréng doplré elriyayé Né té saniyayé. ⁶⁶Wambéténa yané yalrise-yalrise bête-bété nékayéna Yahudi népélré ahli-ahli taurat koplrumbuko. Nékayé Yesus té dékonyélré détélro dede nélroté doukainyélré yayé. ⁶⁷Né yé a té elriyayé, “éna eudoté Mesias té pénaiwélréna dé té kiya sanumupondé, néténaté Yesus nété a té saniyomung, Dé, wé té santémépondéna, wé Dé téna télréplré elripai. ⁶⁸Néténaté, Dé wé té simiyamalré, wé Dé téna a sawipai. ⁶⁹Néténaté, dayaponé détélro jei néna métélré mésuné walri kéna, delré bulrané! ⁷⁰Né yé mukuyé a té elriyayé, “néména kayé wekayé Walri kéna Jei?” Yesus a té sauku “wé népé elrawé, Dé népé. ⁷¹Néténaté, néyé a té elriyayé “béyamané a bête té sanemanélré, e népété bétambuko néna emblrulréna népé té elréupuko.

Chapter 23

¹Nemane satne, metlrna detelro tipi yaina Yesuste dokai nelre Pilatus kna bekoite yaiye. ²Nepelre Yesus te ate sane yaine hepeu bulrane, "Da detlro ene te tannena ena detelrote nipi peko te kelimutu nepelre a sekelrete kelrowe e kaisar tena doitna mekoi panya, nenei euke elre wena Andwapi delekna yei." ³Pilatus Yesus simyone, "wekaye Yahudi Andwapi detelro mane nekeye?" Yesus ate meko puko nen weye elrawe." ⁴Nemane sate Pilatus yo walri selrai tenai na, blrengka-blrengka nepelre detelro delretlre sanu yommu, "da detelro kna bulruna peko mena De tupei pai." ⁵Net nate detelro neme singkerai peko detelro detelre alrate nyap yaiye, "Da detlrote wap yoummu nete klri yommu Yudea kanipolre neme meyouwe Galilea kanipote." ⁶Nepelre, Pilatus ne ate beto puko, nete simyommu nemna Yesus we kaye Galilea detelro. ⁷Nepelre, nime yembuko Yesusne meyowena wilayah Herodes, nena delrepo tap wena kani polrna meyouwe. ⁸Ne yapona, Herodes Yesuste tembuko, kena poite tuwa yonnu, yangsina pone Nena mendo tapyowe nete tupe yende, Yesus nena kembalri meko yowena ne nepe beto yowe nena mendo mekoi yowena Yesus neknote mekon bonde nepelre nenei doune tenembe bonde. ⁹Nepelre, Herodes a depelre Nete simyonnu, Yesus a mena bete doipai. ¹⁰Yo walri selrai, blrengka-blrengkaye, mendo plre mendo plre nepene tipiyaina Yesus te heupeu dopelre bulru yaine. ¹¹Nemane lati Herodes nena pelrayo pelre Yesuste ane dusang keko a peko-peko sani yaine heupeu bulru Yaine. nepelre nete Jubah bupoi telre titam buko Pilatus kote mekai peko yowe. ¹²Yang sina pona, Pilatus plre Herodes plre klri Yembete nikyoye neya bulrane ne mesate beiye puko. ¹³Nepelre, Pilatus yo wwalri selrai te blrengka-blrengka, mane nekayena nepelre Yahudi bete-betena pelre detelro detelre, ¹⁴"nepelre nete ate sane yommu,"da detelro pelre dapete dokau nelre miyauna Ne wete nipi pekote detelro dopelrete sane yommu. Netenate, wena bekoune De ate tiye telre weka Nete dulran suku sanan nuna Nena bulruna peko mena De tupei pai. ¹⁵Herodes nena bulrena peko mena tupei pai neknote mekopuko ekote meyouwe. Neye sete donde nepelre dote tembe, Ne peko mena mekopai nolre Ne tetete donde. ¹⁶Nemane sate, nepelre De wete klrimalre, De nete baite tate bonde. ¹⁷[Paskah ya delre meyou, Pilatus ongko miene tenaiyena detelro site baite tanbi yowe detelro detelre tangte.] ¹⁸Nekalrone detelro alrate sei yaiye Da detelrote salre ma ponde, Barabaste ete nate baite tanem bombe! ¹⁹Barabas ongko miane tyantiki teno yowe, kota nelrote baite kltre yaiye detelrote baite tutu yaiye nepelre kota ne singklrai peko diyaine. ²⁰Nekalrone Pilatus mendote mekou yonnu Yesuste baite tanaime bonde nate, nekoute dasi peplre detelro detlre tipi yaina sanu yommu. ²¹Netnate, Ne tipi yaina alrate sei yaiye, "Nete onone bapem bombe! Nete onone bapem bombe!" ²²Neknote da dadanamin tenate Pilatus nete sim yommu, "Biasa pekote da detelro meko puko? ne peko mena ambai. De kaye Nena euna peko mena tupei pai nolrena sete donde nepelre Ne tetete dond. netnate, De wete kilra malre Nete baite tanem bombe." ²³Nekalrone, ne nolrene singkrai peko tapiyaiye ne alrate alma tlre sei yaiye Yesuste onone bapnai ponde nena a kaso plre bisike yowe. ²⁴Netnate Pilatus ate tiyeikuko nenei yaina mane. ²⁵Nekalrote detelro detlre di yaimna ongko ne detlro tena yena pekote mekoi yaina detelrote tutu yaina nete baite tamum ponde Yesuste nena mebulrate tanem ponde. ²⁶Nekalrone, Yesus nete perayo dokai nelre, yaiye, ne detelro site tita wakpo nena endo Simon kirene nenei yolrena manimba meyouwe, sanam bako o tusite eulre tuku nate bulra sasuke sanem beko, meto sulre Yesus, te tau ku nelre yoiye. ²⁷Detelro detelre, Yesus te tau kanlre yoiye, nena nelro milre-milre lati tau kemlre nepelre netena dimite dumikai yoiye. ²⁸Nemane sate, Yesus metosute bulru suku nete sane yommu, "Yerusalem menkinining, detena dimi tena we dimi panya. Wei eutena dimite dimebe nepelre wei yeitena dimite dimebe." ²⁹Nena neya mendena, nepelre detelro a'te elre naiye, " pijam bainya milre- milre wena eslrelre yeplre kero pai telre, nepelre wena kon yeitena yaite pai telrena. ³⁰Nemena ya selrey mendena selrote-selrote ate mekoi naipone, ate kere snaye dete singkrenaime mekote- mekote, sane nam mlre dete pelre, nam mlre," ³¹Ne yapona, nena kembalri kalro meko yaiye nena o walri te neme tepi yoiye, o kelra napone biya kam bonde?" ³²Do beselrei yat keplre Yesus pelre nembeiye tete ya te naiponde. ³³Nepelre ne yoiye nou beiska nena eudo " Tengkorak" nenou perayo Yesus pelre, dobe pekote mekui peko onona bapai peko, simbei metelre mesu ne wawe yowe, simbei ye milri misune wawe yowe. ³⁴Nepelre yesus ate mekou puko, " o o! memai, da piante baite sukumu ponde, ne nime painya kembalri te meko yaiye" ne kalrone pelra yo undite yero yoiye, nepelrena nena mayonte dite date wasi yaima. ³⁵Detelro detere bipi yaiye nenei doune tiyain, nepelrena brenka-brenka Yahudi detelro Yesus tea pekote saniyane nete dete diyane nete sane yanne we detelro site poiye meko yeime nemane lati wei eute tero melro pone, lati. ³⁶Perayo lati nete hepeu bulre yaine, nepelre ne mia ye nete meke dyaine anggur pete neye anin sinde. ³⁷Nepelre sani yani, "Nem'na tena we Yahudi detelro delre tena, wei mote wei eute telro melro ponde." ³⁸Nepelre, nena samo melrai pekona, "Da detelra Yahudina Andowaipiwai." ³⁹Pekote mekoi pukana dobe waiyaye simbei Yesuste abeko sanu yonu, a te mekou beko, "Wekaye Kristus? nem'nate Wei eute telro melro ponde nepelre dembelre lati!" ⁴⁰Net'nate, peko detelro si nete a te sanu yonu, wekaye Mang tena endiki dekopai we lati ne sete we dowe? ⁴¹Do kalro neke wena e dina sete yaka pone ena peko meko yona mane. ⁴²Nepelre Yesuste

sanu yone, "Ya Yesus, We We may kna diyate euna detena kepauna olri painya." ⁴³Nemane satenate, "Yesus nete sane yonu Da yane noutlre wete sena walre we Demblre Firdauste Alre." ⁴⁴Ne yaponu su mebe suna bepelre daiseye, neko dupoko nekani pote muku pelrembeko nepelre su namingte youwe. ⁴⁵Nepelre su neko dupuko nepelre mayong Mainkna medekona wauiyowna bese puko walre bete tenoiyoiye. ⁴⁶Yesus a'te detelre nyapyow, "Oo Memai, Dena Walrite wena mebulrate kelra walre." Ne ate elrepuko tutena Nena Walri nepe baite yowe. ⁴⁷Nena pelra blengka nemna kiyapukona nenei done tumbuko, Mangte poi ate sane youne, "Tlreplre, Da detelro peko mekoi panya detelro!" ⁴⁸Net'nate, detelro detelre miaye netu kiyapukona doute meke tiyaine dite yaiyena kenate meyebakaiyai. ⁴⁹Metlrena nepe nime yaimbeko Yesus pelre milre meselrei Nete tau kanelre Galilea. Baite lre tepiyaiye ye detu kia puko nate tiaye. ⁵⁰Ne nouna do sitepeyowna nena eudo Yusuf, anggota Dewan ne detelro a poite sanu youmu nepelre notur na ate sanu youmu. ⁵¹Ne detelro neyo kena yeko kelri yaina Nena kenana yuwipai). Yusuf ne meyouna Arimatea yo nelrena detelro meyouna Yahudi nena kanipo polrna mang kna dia latite nenei doune tenem bonde. ⁵²Nepelre Pilatus kote yowe Yesus kena kanipote te diyowe. ⁵³Onolre ate, taimbeko mayon bupoi ne dulrai siki ambulryene adu kaye ne amblru pahat dina mekai puko. Nenouna detelro simena tenoi pai. ⁵⁴Nena, nenei ya delre ya selrai beite eute pendlare naye nepe otote nendena. ⁵⁵Milre-milre Yesus plre Galilea miaye Yusufte tau kanelre. ⁵⁶Nemane sate neknote diteyaiye, neplre repah-rempahte naimekone minyak neplre Yesus kena kanipo naisunde. Nena ya delre nenei Musa kena atun ayeko nekewena Ne eu note yenaiye.

Chapter 24

¹Neminggu selreine yambeinane, yama nimba beseyowenane, milre-milre Yesus kena bulre bulra te nena rempah-rempah delrati mekaipekonate yetai koko yaiy. ²Neplre bulre bulrana olru delre ate delreke nate taimbeko. ³Nemena kaye, esute yayiena selreina, Tuhan Yesus kena kanipo tena tupeipai. ⁴Nemane nekalrotena ne pelro-pelro mane olruiyaye, tikimbai detelro beselrei mayong meya-meya mane yatiyaye na pelre titipukonena euyene meke tipiyoi ye. ⁵Ne milre-milre endikite dekai keko bete atate detai puko, ne detelrobe, nete saneyoimé, "Wewbeyatenate Walri detelro te tete detelro kena nelrone meke duwé we?" ⁶Yesus dapena ambai, Ne nepe deyipuko. Nena a Galilea nemeyenane a sane youmenate oyote eyembe. ⁷Nena a elre yowena ne Detlro Yéi peko detro kena me nulrate. Selre naionde, one bape nai ponde, nepele, yanaming na bulrane deyembonde. ⁸"Wande milre-milre Nena ne ate milre-milr oyote meyaipeko. ⁹Ne Yesus kena bulre bulrelre bulrisik, nena ne akalrote metlreyenamane ne mebe mbeiprlre na rasul nikiyaiyena pelre Yesus te kainelrena yopelre te saniyaimeng. ¹⁰Milre-milre neapelre rasul selrai te saniyaime nena Maria Magdalena, Yohana, Maria Yakobus nenang, nepelre milre-milre sipelre delrati. ¹¹Nemane delrati, ne milre-milre kena a tena ne rasul selrai amise-mise melroyaiye. Nepelre ne milre-milre kena a tena telre pelre tena elri pai. ¹²Neme na kaye, petrus esuemike selrai mbeite Yesus kena bulretoute tenuyowe. Alre keupuko esute teyouwe, ne lenan mayong kanipote dulaisikina, mote tupeye kenelre. ¹³Neya dlratine, nete kaukainelrena detlro do beselrei otote keng kei nelre yosimbei Emaus panyenate yoiye nena kalro Yerusalemre stadia do naming plena tiki selrei. ¹⁴Nedobe da akalro kiyapukona te elrekeiyoiye. ¹⁵Nenate tininoute tuwayoiye Yesus nete taku plre nemblre nembeiye yayaiye. ¹⁶Nemane, nena dou te nalremubuko Netena nimeipai. ¹⁷Yesus nete saneyoupe, "We bekaye beya mena ate da nipinelrone elrekeumuwe?" nedobé nune ketipiyoiye nepelre nebe dimisaitapikeiye. ¹⁸Nebekena nelrolre Kleopas edona Ne te sane youneng, "We kaye noutikilrena delro da Yerusalem te manimba miyena ne da a dayapone kiyapukona tena nimepai." ¹⁹Yesus ate elreyowe, "Beyamenaka kalro?" nebe Ne te saniyoine, "Yesus Nazaret Irena a kalro tena neneke yawena nabi tena mane deko sine a elryowena kembalri mekoyowena Mang Walri kena bekune nepelre dena selrai tenouwena kena bekoune elreyowe. ²⁰Ne mane dlrati, imam-imambelrengka selrai nete pekobulrate selrai peko note tonai ponde na tena, nepelre Ne te onone peppaipeko waweyowe. ²¹Dena mendo mekoyandenape Ne ye da Israel selraite baite taneme pondenane. Nepelre, yanaming tena bulrate nekaande, neanepe kiyapuko. ²²Nemane, dena nelrodona milre-milre selrai dete mekaime puko nulru balrekaimelre, nebulre bulrate yabeseyowenane, ²³Yesus kena kanipo tena tupeipai. Nakaye, nokonoute bulraisiki nepelre elriyaiye malikat-malaikarte tupeyekainelre, nete saniyaime Nenepe deyupuko. ²⁴Nemenakaye dena walrolrena siye bulre bulrate yayiye nemane dlrati ne milre-milre elriyaiyena a meye meke elriyaiye. Nemane dlrati Yesus tena itipai. ²⁵Nemenakaiye Yesus nete saneyou me, "We, biyamina pote pelro-pelro mane neplre kena alrma dou kawe nenabiselrai kena a saniyaimena tena tlrepelre yena tena elri. ²⁶Nepelrenaye Kristus da kalrone nesete tuanembonde nepelre Nenei delreeite posinde." ²⁷Nakaye, Yesus Neaklalrote baite elreyowe di a walrine nena eutenate melraipekonate nepelre musa kena semolre doku nabi selrai kena semote. ²⁸Emaus yote nopiyepuko nakaye, Ne kotote selrai mote nendena detlro tena mane. ²⁹Nema kaye, Nete danenane titawiyaiye naka saniyaime, "Demblre dane nekemalre ya denete nepe ewe nepelre su nepeye sinembondete," nemena kaye, Yesus nembelre esute yayiye. ³⁰Neplrenakaye saplre anaiyena meja bulrane nembeiye nikiyaiye Yesus piyeute mene doku a poite ne bulrate elrepuko naka bete-bete besepuko, nete wasepepuko. ³¹Nesuslreine, nena dou elreipuko nepelre Yesus te nimeimbuko. Nepelrenakaye, Yesus nena nelrolre nalrepuko. ³²Neme nakeye, neneimote ate dite-date elreyoiye, "Nipinelrote miyande Nena alreyowena tena ena kenalrena kalri doplrete tuwayonde nepelre awalri kalrote ete saneyoupe?" ³³Nesuslrei dlratine, esuemikeko Yerusalem te nekonoute bulrusikeiye, ototounayo mebembepelre na plre nepelre nembelre nembeiye nepene mekaiyenayo pelre nepene nikiyaiye. ³⁴Neyo ne do bete saniyaito, "Tuhan noutlre lre nepe deyupuko Simonte eute kiyambuko." ³⁵Ne dobe dlrati nena nipi nelro yayiena te elriyoiye. Nepelre piyeute besepuko nane nete nimeyimbuko. ³⁶Nedobe neate nemeye elriyoiye, Yesus nenanelrone meke tepelreyowe nete meke saneyoume, "Teme wemblre-wemblre. ³⁷Nemena kaye neyo nulru balrekaimelre nepelre endikite dekai keko. Newepaisiki masete tekai nelre. ³⁸Nepelrenakaiye, Yesus nete saneyoume, "Beyamenapote titeyau kuko nepelre wei kenalre tlrepelre tena elripai. ³⁹Dena mepelre otopelre tenembe. Da tlrepelre tlre Deye. Dete meye botensimbe nepelre tetembe, mase kena na euendung plre dyoplre ambai Dete tanunamane." ⁴⁰Yesus nemena te sanumupuko nakaye, nenei Yesus meplre ototplre te netekilriyounge. ⁴¹Nemane neyo tlre-tlre mane neme olruiyaye nena kalripopoplre nepelre kembeng te bitiyaiye, Yesus nete simiyounge, "Dapena wena emblru sa mena plre saye?" ⁴²Nemena kaye Nete kapote ikainelre. ⁴³Yesus neka te doku nakaye nena bekoune emblruna aneyowe. ⁴⁴Neplre nakaye Yesus nete saneyoume, "Da a kalro wete nepeye saniyamle wemblre nembeiye neme nikiyande nane. Metlreyena Detena semo Musa kena taurat semone, nabi

selrai kena semo kepeine, nepelre Masmurna tuplre kiyanaiyena.⁴⁵ Nepelrenakaye Yesus neyo kena mendote kiyamupuko nakaye mande a awlrina ate nimeyaimbeko.⁴⁶ Yesus nekonoute nete saneyoume, "Semona melraipuko Kristus se dlatite tuwane monde neplre ya naming nane Neye detlro sowepukona nelro lre deyembond.⁴⁷ Nepelre, poitute neplre pekote sukunamepondena kalro te kkiyaiye da selrai belra-belra tenowena Nena eudone sanenaimelre Yerusalemre.⁴⁸ Da kalrotena metlreyena we nepeye a keyatena.⁴⁹ Mendote mekonembe, De Yesus Delre Mai kena a yeko sasupunate we kote mekoteponde mendena. Netenate, Yerusalem, yomone nekembe watena wakete nou yalre Irena delrepoye inimele.⁵⁰ Neplrena kaye, Yesus Nenei ototouna yote sanumupoko yobasutu Betania yote yaiye. Dipine, Nena mete bulrate kensuku neyote poi te tape mepuko.⁵¹ Yesus neyote poite tapeyoumenane kaye, neyote dane temupuko Ne bulrate Walri diate diteyouwe.⁵² Nemane neyo Ne te sesoyutetupaimbuko Yerusalem te bulraisiki kena kalrite koyaiye.⁵³ Neyo ya yunyune Mangwalri kena miye te Walri yaiye Nete kapiyaiine.

John

Chapter 1

Manimbana AkurungWalri detelro te Olrupuko¹ Memetere tena A Walri nepelre A Walri nembeye Mai Mang Walri plre nemane A Walri ne Mang Walri.² Nemanimbana pona pe nenbelre Mai Mang Walri plre niki yoye.³ Meterena sasasine mekopuko nepelre ne ambaina memete sasai mena ambai ne mekopukona mane.⁴ Nena bulrune Walri nepelre walri detero kena Kiya.⁵ Kiya nekoburune de koyowe, nepelre neko netena tawikoipai.⁶ Mang Walri detelro mbeite tiyekuko meyowe, nena eido Yohanes.⁷ Ne miyowe ba nimeyembuko Kiya detelro mendena, nemane nena warore meterena detero tereperete erenai ponde.⁸ Ne Kiya detero ambai, nepe Kiya mendena ate sane youmu.⁹ Kiya noruterena, nepelre ne kiya detelro mbei-mbei kena nerone, nemane dakera te meyowe.¹⁰ Ne da kerane nepe neke yowe nepe da kera tenowena ne meko puko, nepelre da kera netena nimeipai.¹¹ Ne nenei detelro kote meyowe, nepelre na nenei detelro netena dowipai.¹² Nepelre metere na detero nete doukainelrena A dere nete ate ke melre. Nemane ne meterena Mang Walri kena yei nining mane, nemane nena eu done terepere elraipuko.¹³ Detelro-detero plre senaiyenausalre mbai, mbei- mbei do kena mendo dana ambai, da Mang Walri kena A yeko.¹⁴ Awalri nepe deterite olrupuko nepelre ena nelronene nekewe, nepelre e nena derete nepe tane nena, ne derete ye yumbei nate ikainerena pe ne Mai Mang Walri nuwei mane, nepelre yambu Walri bise terepere na.¹⁵ Yohanis netenate kiriyomu sane yomu, "Ne nepe da de wembelre saniyamalrena, 'Nepelre dena meto surna ne mendena ne memetere tena ne nepe nekeyowe de ambaina selreine.'" ¹⁶ Nemane ne delre burana satenate, e meterena yambu poite nemane mote.¹⁷ Nepelre na A tung Musa ikimelre, nemane bise yambu poi tereprena nena meyowena Walri yei kena lre.¹⁸ Meterena detero Mang Walri tena itipai, nemane Mang Walri kena yei yumbeina, Mai Mang Walri kena metere mesune, ne ate kiyapuko. Yohanis nenei eutenate ate elriyowe¹⁹ Nepelre na da Yohanis kena amendo ne dai Yahudi detelro Yerusalem ne imam-imam plre Lewi detelro plre tiyeikuko nete ate siminansin dena te we sing?²⁰ Ne ate sauke nepelre atena ana peripai, sane youmu, "De Mesias ambaibe."²¹ Nepelre nete simiyaine, "Nemna tena, we sing? Nena Elia? Nepelre ne elriyawé, "Ne Elia Ambai." "We nabi nekoute mewena?" Ne eleiyowe, "De ambai."²² Nepelre, nete simiyaine, "Nemane nete simiyaine we sing, nepelre demalrena detelro dete senai me pekonate nemane mayerelrene ? Apa katamu tentang dirimu sendiri?" ²³ Yohanes elriyawé ate Nabi Yesaya, "We detero pau kuranerone ate dite date selrena Nabi Yesaya: 'Walri yei tena nipite sipi meko nembe!'" Yesaya 40:3²⁴ Nepelre nerone Yahudi detelro senaipekona Farisi detelro meselrei derati taukaimelre.²⁵ Ne metere nete simiyaine, saniyaine Yohanes, "We Mesias ambai, ambaina Elia, ambaina nepelre akeyana manimbana tandena, beyatenate bute kelroime ?"²⁶ Yohanis nete ate sauku, sane youmu, "De wete bute kera mare, nemane wena nerona tepe wena we netena nimeipai.²⁷ Nepelre ne, dena meto sure mendena. De nena sa tong burusukuna bairena towipai."²⁸ Nena betania ne kiyapuko nepelre yordan merowai yene, Yohanis bute keroyomuna bu yene. Yohanis Yesus te kiri yowe²⁹ Yohanis teyowe wambeya Yesus nekote meyowe nepelre eriyowr, "Tembe Mang Walri kena Marisa yei, da ketana pekote baite suku nenponé!³⁰ Da detelro netenate de saniyamalre, 'Dena meto sure mendena detelro bei, neme meterena, ne nepe nekeyowe de ambaina sereine.'³¹ Nepelre de memeteretena netena nimeipai, netenate de miyare nepelre bute koroyamare, nemane ne Israel kena neronekeyanen pone."³² Nepelre Yohanis nete saniyumu, eriyowe: "De tiyare aru mro-mro burare ate meyowe awe waima mane, nepelre nena e bulrune sakokenere.³³ Nepelre de netena nimeipai, nemane, dete tiyekukona detelro bute keroyamare, nedete sanuyotu, 'Nepelre na we tewe aru mro-mro burare ate mendena detelro bei kena burate, nepelre nena euburana sakone nepelre, ne detelro wote bute aru mro-mro ne wake ne keronemre.'³⁴ Nepelre tembukare nepelre eriyare dana Mang Walri nena nuwei." Yesus Kna Ototouna

memetere menaya³⁵ Wambeya kiyapuko Yohannis nena ototouna detero beserei plre. ³⁶Nepelre tiyaye Yesus yareke, ne eroyowe, “Tenem bombe Mang Walri kena marisa yei !”³⁷ Ototuna detelro beserei nena a eriyonate betoi peko, nepelre ne yoye Yesus te taukenere. ³⁸Yesus metote burusuku neteyowe, nepelre nete taukainere nepelre nete saneyomu, “Sing te duwemu?” Ne meterena nete sane yaine, “Kiri-kirina, we mepene nekeye?” ³⁹Ne nete sanuyomu, “Membe nepelre we meterena te nenbombe nemeterena miyaye nenekeyowena noute taimbuko.” Nepelre neyane ne nembere-nembere ne noute nikiyaye ne yana su kirimbei te yowe.⁴⁰ Detelro beserei ne nerona bei Yohannis kena ate betaipuko Walri yei te taukenere Andreas, Simon Petrus kena dokeka. ⁴¹Andreas memete Simon te tupeyekere, nenei dokeka nepelre saneyomu, “De Mesias te tupeye kane ne (ne ‘Walri yei’).” ⁴²Ne Andreas membawa Simon kote dou kene yoye Walriyei. Walri yei nete tembuko nepelre sani younu, “We Simon, Yohannis kena yei. Wena eudo penawerena Kepas (amendo, ‘Petrus’ nemane ‘Derati oru kera’).”⁴³ Wambeyatena, Walri yei tiyeikuko Galilea. Te endena ne Filipus te tupe ye kenere, nepelre nete sane youne, “Dete Tau Tere!”⁴⁴ Filipus nena yo Betsaida, da yo Andreas plre Petrus nikiyoye. ⁴⁵Filipus, Natanael te tupeyenekere nepelre sane you ne, “De nete tupeyekanene, Musa kena semo plre nabi kena aeriayena, nepe Walri yei Yusuf nuwei Nazaret yorena.”⁴⁶ Natanael nete sane youne, “Ne mane senane apoi Nazaret re meyowe?” Filipus nete saneyounu, “Me Mewe ten bone.” ⁴⁷Walri yei te yowe Natanael nekote meyowe Natanael, “Nepelre ne tena ate ere yowe tembe da Israel detero poitetena, nena buruna a peu mena ambai !” ⁴⁸Natanael nete saneyounu, “Nepelre we dete nimeyetpuke?” Walri yei nete sane younu, “Wanipana pona Filipus wetena simipainya de wete tuwupukalre ara oyene nikiye.”⁴⁹ Natanael eriyowe, “Kiri-kirina, We Man Walri nuwei. We Israel kena Andewapi.” ⁵⁰Walri yei ate sauke, elryowe, “Nemane ate sena walre, ‘De wete tuwupukare ara’, o kerene we terepere te ereye? We nekoute tewena sasasi dere-dere kiya naina!” ⁵¹Nemane, Walri yei nete sane youmu, “De wete sena ware, terepre we tewe ma tekan konde nepelre Mang Walri kena malaikat ate burate Walri yei kote.”

Chapter 2

BU ANGGURTE DUPUKO ¹Yanamin tena: mire te dote tanai nena a te yau sate aniyaye nena kanane, Galilea, nepelre Walri yei di pene derate. ²Walri yei nenei ototouna derati simai peko milre malro mekoyaina nerore. ³Ne su sereine anggur ambai dupuko, Walri yeine nei nenan saneyoune, dadouna anggur ambai dupuko. ⁴Walri yei ate sauku, "Milre, beya walrorena dana tedebere de tena? Yape tiki nemeye." ⁵Walri yei kena nenan kembari detelro te saneyoumu, "Beya sute wete sane ne merena, nena tena mekombe." ⁶Nipi nena, sere orurena misi mbeipre, nena Yahudi detelro nenei ya dere tena eute sukayena ne selre bei bute neye tena ongkoi be bai namin. ⁷Walri yei kembari detelro te sane youmu, "Bu te sere-sere tepaye." Na yeete danen bom be kemei napone. ⁸Nemane, Walri yei nete sane youmu, "Dasuserei, kekau bete din kombe milre malro mekayena brengka kote do wembe embe." Nepelre, ne meterena doukayaye milre malro meko yayena berengka kote. ⁹Ne suselrei mire mmaro berengka bu anggur te dupukote ane suku, nepelre nenemeipai dana mepelrwna (nepelre na kembari detelro nimeyaimbuko) nemane milre malro berengka kembari do te simimbuko, ¹⁰nepelre saneyomu, "Detelro memetere tena anggur bupoi te memete, nepelre eu no yaipeko wande, nemane anggur na lre nalre menate metolre. Nemane, Anggur poite dine tingtuke da su selreite." ¹¹Da kembari eme bete Walri yei memete Kana yo ne, Galilea kanine, nepelre nenei derete kiripuko, nepelre nenei ototouna nete terepere yaye. Ne meterena ya meserei di pene nikiyaye. ¹²Nepelrena kaye, Yesus kapernaum yote Nenei nameng pelre, Nenei dokeka pelre, nepelre Nenei yau-yauna pelre yaye. Ya meselrei mbei nepene nikiyaye. Yesus Mangwalri kena miyene. ¹³Yahudi detelro kena ya dere nepe nopiye puko, nepelre burate Yerusalem te wari yei yowe. ¹⁴Nepelre, Walri ongko mie ne, ne teyowa detelro saisasi naite mekoyaye, lembu, domba, nepelre waima, nemane seng plre dite date wasiyayena di pene nikiyaye. ¹⁵Walri yei sate ke tena mane mekombuko nepelre nete mukuna mane baite seke mupuko Walri Ongko Miere, meterena detero kena marisa. Domba plre lembu ne lati detelro seng koin te dite date wasiyanete nena sanai plre na noute baite dingker yowe. ¹⁶Awe waima plre naite mekoyayena, Walri yei saneyomu, "Dasasite mukuye baite yatembombe. Main kena mie te sanai mie mane mekambuko!" ¹⁷Ototouna mendote mekoyaine dsna semona meraipuko: "wei mie kenate, dete senatupuko." ¹⁸Nemane, Yahudi detelro ate saukaye nepelre saneyaine, wena beya kembari poite dete kirimepone. Nepelre wei dere te kiriye? ¹⁹Walri yei bete ate sauke, da walri ongko mie te baite dingkerembombe nepelre ya naming de nekoute merote pone. ²⁰Meterena ate saukaye, "Da walri Ongko Mie nena mai 46 nete merambuko, nepelre We ya naming meroupone tiga hari? ²¹Nemane, Walri Ye Nena a eriyowe nape Nenei eu tena te. ²²Nemane, Walri yei detero dite sowe yowena nerore deyembonde, nena ototouna da ate mendote mekaimbuko, nepelre meterena semo mro-mro te terepere te eraipuko nepelre Walri Ye Nena A eriyowena. ²³Nemane Walri yei dipene Yerusalem ne Paskah ya tenate, detero dopere nena eudone nete tereperete eraipuko nemane nena kembari poi meko yowe nate. ²⁴Nemane, Walri yei nenei eutena detelro nerone terepere tena eeipai nemane nemetere nate nimeyenpuk, ²⁵nepelre detero sitena diyipai da A wari te detero te sanenai mere nate neperena nenimeyembuko detero kena dekona peko meropukona.

Chapter 3

(NEKOITE SENONAYENA) ¹Detero mbei nena eido Nikodemus, ne Yahudi kena betena mena. ²Denembe ne wari yei kote meyowe neperena eriyowe, kiri-kirina, denimeyanene we kiri-kirina mang wari kenare miyena nemane detero si wena kembari poi meko yena nena tena mekoipai, nemane Mang Wari nembre nembrenate. ³Wari yeineteate sauke, "De nou terena ate sena ware, nepere detero nekou tena senoipainya, ne Mang Walri kena derepo itipai." ⁴Nikodemus simiyone, "Beyamane detelro te nekoute seno naye ne dasinate urupuko? Nemane ne nenang kena semiyene nentenonde nepelre nekoute senonde?" ⁵Walri yei ate sauke, "Terepere tere, De wete senaware, nemane detelro mbei-mbei bu plre aru mro-mro re senoipainya, ne Mang Walri kena diyatena ipai. ⁶Beyasa eu endung, nepelre beyasa aru mro-mro re songkayena nena aru mro-mro. ⁷We kembeng tena bitipainya de da ate senaware, 'We meterena nekoite senoimerena.' ⁸Aru sepronuna mepetena nenei kenare nepelre we kurung mote betawe, nemane we nimeipai ne memena noruna nepelre memena noute ne ende. Nemane derati detelro mbei-mbei aru kena kembari karore senayena." ⁹Nikodemus simiyonu, "Beyamane ne meterena mekombonde?" ¹⁰Walri yei sane younu, "Ambai we Israel kena kiri-kiri na we da atena metrena we nimeipai?" ¹¹Nou terena, De wete senaware nepelre de nimeyane ne ate nepe senanemere, nepelre na a senanemerena dena dou nepe tanene, nepelre na dena a erandena we nena tena yatipai. ¹²De wete da kera sero tenowena ate santemerena we nena tena terepere eripai? ¹³Detelro si mena burate Walri yo te dekayo tena mena ipai, nemane nembeimo burare walri yore meyowena, nenape detero yei. ¹⁴Ne mane Musa ware tembaga te paukura nerone burane mekombukona mane, nemane detero Yei yare tere wauwende, ¹⁵nepelre detero mbei-mbei-nete terepere te erenaipondena ne walri sena te yate nayena. ¹⁶Ne mane Mang Walri da kerate daserote kena bise te duyouné, nenei Yei yumbeinate ikemere nepelre na sime nete terepere eraipona netena peko tena mekoipai, nemane walri sena nemane mote nekenaimene. ¹⁷Mang Walri nenei Yei te dakaro te tiyeikuko da kera tenowena nenate ate tiyendena nemna pe ambai, nemane yei kena warore da kera tenowena te tero meropone. ¹⁸Detelro nete terepere eraipukona ne tena peko tena mikoipaiya, nemane detero nete terepere eripainya nete nate pekope derete nepe. Nemane ne Mang Walri Kena Yei yumbeite terepere eripai. ¹⁹Dana sete tuwanai nerena kiya nepe dayo burate meyowe, nepelre detero nekote kenate deraine nepe kiyate baite seraye nemane kembari mekayena peko. ²⁰Nepelre detero pekotemekayena poitena kirité deraine nepere kiya kotena mipai nemane nena peko tena buratena kensipai. ²¹Nemane derati, detelro poite mekayena kiya kote nepe maye nepelre nena kembari mekayena Mang Walri kena bekoune. YOHANIS WALRI YEI TENA TE ERIYOWE ²²Nemane, Walri yei nenei oto noupere Yudea kani pote yaye, dipene, neyate tiki tapyko nepelre bute keroyaimé. ²³Yohanis derati butekeroyoumu ainon yone salim kanopone nemane di pena bu dopere. Detelro dopere miyaye nete bute keroyomu. ²⁴Ne ya pona, Yohanis ongko mie detelro pe tiyaimena neyena ne tenoipai. ²⁵Nepelre na, Yohanis kena ototouna plre Yahudi detelro mbei plre a mane dupuko mro-mro karo tena te. ²⁶Meterena Yohanes te tupe yekainere nepelre saneyaine, "Kiri kiri na, Detelro wembelre nembei Yordan buyene, netenate We sani yeme, tembe, Ne derati bute keroumu nepelre meterena detero nekoute miyaye." ²⁷Yohanis sauke, "Detelro saisasi mena dowipai, nemane sa tena pe Wari diare inainere. ²⁸We meterena nepe eriyawe nemane de nepe sani yamare, 'We wapensimbe de Mesias,' dete tiyeikuko memete miyare. ²⁹Detelro, yei milre plre na nenape ne yei dopere nemane do yau esu tepemde bitikeite betondena kari dopere nena aerendena. Nepelre detena kari konaiyena kemenbonde. ³⁰Neburate end nepelre de nemeye ate motinuweí mane. ³¹"Ne burare meyowe na nena meterena burare, some dayo burane dayo burare na nepre nena a meterena, dayo na ate meterena. Ne wariyore de kayorena sasasi meterena nena burane. ³²Nena a erendena ne tembuko nepelre nebetopuko, nepelre detelro nena a eriyowe na nena tena dowipai. ³³Sime nena arndenate betonayena nemane terepere Mang Walri te eraipone. ³⁴Nepelre na, Mang Walri tiyeikukona detelro ne Mang Walri kena ate nepe sanemu nemane Mang Walri aru yatumena kaso-kaso plre. ³⁵Memai Yei tena bise derenu nepelre meterena sasasi nena me burate. ³⁶Detelro Yei kena ate betoipainya ne nou poi itipai, nemane Mang Walri kena poi ne tena ambai."

Chapter 4

(WALRI YEI SAMARIA MILRE PLRE ATE DITE DATE ERIYOYE) ¹Neyapone Walri yei nimeyembuko nemane Farisi detero betapekone deterote bute dopere keroyomu neperena Yohanis kekau bete. ²Nemane Walri yei ne detero tena butena keroipai. ³Ne Yudea te dane tumbuko nepelre burusuku Galilea te yowe. ⁴Nemane,ne Samaria kani polre yalrende. ⁵Walri yei Samaria yote yowe,neyo nena eudo Sikhar,da yo delre yansine Yakub nuwei Yusuf. ⁶Kani bute dinaiyena Yakub wei pekona di pene. Nemane, Wari yei nou tikite wariyayena note bupre yayena amburu yene nekeyowe. Ne daipo su mesimbei plre. ⁷Samaria milre mbei meyowe bute dirikondenate. Walri nete saniyone, "Dete bute iture." ⁸(Nepelre na, nena ototouna sa tite yo dereteyaye.)⁹Samaria milre Walri yei te sane youne, "Beya mane We, Yahudi detelro, de Samaria milre emburune anu sunduna bute diyiye?" (Nepelre, Yahudi detelro Samaria detelro plre a nembeina eripai). ¹⁰Walri yei ate sauku sane youne, "Nemane plre nimeyanu Mang Walri kena yambu pou nepelre nimeine sime wete sanuwe, 'Dete bu te itime anisiye', nemane we meterena nete diyenbena, nepelre ne wete Walri bu te ini meterena." ¹¹Ne milre nete sane younu, "Walri da bute dikona ongkoi ambai nepelre da kani bute jaina kotu dopre,mepelre we walri bu te dikone? ¹²Beyamane we delre mane dena angkayang mane,Yakub,da kani lre na bute dete ikemelre nepelre nenei mote da bute nenei yeining pelre malri saye ani yaye?"¹³Walri yei ate sauku nepre saneyounu, "Detero mbei mbei da bu te anenayena nekoute bumarite tuwanainerena, ¹⁴nepelre na detero dena bu itinerena anisindena bu maritena tuwaipai; nemane Nebu itinerena bu tou baru nena mane nenai eukani pone nemna mote dirinde mende Walri senate naya tene." ¹⁵Ne milre Walri yei te sani younu, "Mang Walri dete bute itime nemane de bumaritena tuwaipai nepelre na da nou tena nekoitena mipai da bute dikikone." ¹⁶Walri yei nete saniyounu, "Dite ewe wei dote simimbonde nepere date nekoute mewe." ¹⁷Ne milre ate sauke, "Dena do ambai." Walri yei nete sanuyounu, "We nouterena ate eriye, 'Dena do ambai.' ¹⁸Nemane wena do meterena mesi, ne do wembere nikipai ne nerona mena wena do tere mena ambai. Da karo na, we reperena ate eriye tare." ¹⁹Ne milre nete saniyounu, "Walri, menaya nepe nimeyepukare We Nabi detetro. ²⁰Dena angkeyang da mekone kapiyaine, nemane wena tourena eriyaye Yerusalem mbei mo detero nete kapenainerena." ²¹Walriyei yei nemilrete sane yaounu, "Dete telrepelre te elre pone,da milre ne bu idai te men dena detelro da mekone bai Yerusalem ne memai tenakapipai. ²²Wenete kepaunena we netena nimeipai,denete kepa nena nete nime yanembuko nepelre walri nipi Yahudi kena tou lre mende. ²³Nemane,ne ya mendena,nena da mane,maite telre pelre te kepai nena alru mlro-mlro kenalre nepelre telre pelre telrena,nepelrena mai buku tuku detelro nete nemane kapeina nelre. ²⁴Man alri ne alru nepelre metelrena nete kapenai nelrena alru melro-melro yene telre pelre bulrane kapenainelre." ²⁵Ne milre nete saneyounu,"de ni meyenelre Mesias mendena(Nete donai nelrena Kristus)Ne daite nemendena,ne dete apoi te sane nemetrena." ²⁶Walri yei sena you nu,"De,wenbelre ate elren dena nenane nepe. ²⁷Ne su selrei,ototuna miyaye nepelre metelrena kembang te bitiyaye walri yei pelre milre mbei pelre ate elre yo ye.Nemane,netena atena simi pai,"we sing te duwe ye?Nepelrena "Beyatena te nembelre ate aelre you we?"²⁸Nename,nemilre ongkoibupelre jaigena danetenbuko nepelre yo detelre te yowe detelro te ekesane youmu, ²⁹"Menbe,tenen bombo detelro mbei dena peko mekoyalrena te kiya sane youte.Ne Mesias senane?" ³⁰Ne metelrena yo delrelre baisute yayi nepelre walri yei te tupeye kaye. ³¹Ne su selrei,ototouna walri yei te sani saine,kilri-kilrina,sate miyani." ³²Nename,walri yei nete sane youmu,"Dena sa analrena weni meipai." ³³Nepelre,nena ototouna site-site simiyaye,"Beyamane detelro nekotena sa mena dowipai mipai ne embulrune anen dena?"³⁴Walri yei sane you mu,"Dena sa analrena pe nenei kembalri te mekotelre teme te mekotenelre. ³⁵Beyatenate elrawe,'Okokilrimbei sa nimindena yanopiyan dena?Tembe dewete sena malre,doute elrem bombe neplre emi-emi nepe yangkowe nete olru naimote. ³⁶Da selreine,kembalre detelro pewalrente inai nelre nepelre nena eu nepelrena olru wena pelre teklu nena pelre nembeye kalrite konaye. ³⁷Da a kalro ne telre pelre,detelro si nete teklrenene siyenete olrunde. ³⁸De wete sanemu kalrepe ulrumbenate beyatena te mekoipai,detelro si nepe mekoipuko,we miyawe nena kembalri bulrate." ³⁹Samaria detelro doplre walri yei te telrepelre te elrai puko ne milre kena a elre puko na,ne mile ate kiya-kiya sane youmu,"Ne dena peko meko yalre na te kiya saneyoute. ⁴⁰Nemane,Samaria detelro walri yei kote miyaye,nete diyi yaine nembelre nekenaita,nepelre walri yei dipene niki yaye beselrei. ⁴¹Nepelre detelro doplre nena a elre yowena te telre pelre te elrai peko. ⁴²Metelrna ne milre te sane yeine,"Ambai mo nemane wena a elri yenane de telre pelre te elrambuko,nemane de metelrena nepe betembeko,nepelre de metelrena ni meyenambuko ne telrepelre telre da anendetel telro melro nen pona.(Beru Suku Galilea te Yowe)"⁴³Nepelre ya be selrei neke puko belru suku Galilea yo te yowe. ⁴⁴Nepelrena walri yei sane youmu,nemane nabi detelro nenei yo na netena telrepelre na elri pai. ⁴⁵Nemane ne Galilea yote akoke.Galilea detelro nete dou kai nelre,nename nena dou taim buko Yerusalem ne yau kalri kembalri nelrone nepelrena ne metelrena ne you kalri nelrone.semo kepang na detelro walriye nenei yei te poi mekombuko. ⁴⁶Netenate,walri yei dekoute kana te meyo we,Galilea kani po,ne nou bute ate elre puko anggur

te ulru puko.kapernaum yona detelro mbei semo kepang na nenei yei do sa mekombuko. ⁴⁷Ne su selrei semo kepang na detelro betoupuko walri yei Yudealre Galilea te meyouwe,ne yowe tupe ye kenalre neplre walri yei te diyi youne nepelre ne mende nenei yeite poye mekonembonate nemane dayei dite ongsinamane.

⁴⁸Nepelre,walriyei nete saneyoune,"Nenamewe metelrena yena-yena kembalri iti pai n ya we teprepelre tena elripai. ⁴⁹Semo kepang na detelro saneyounu walri yei dena yei osipainya ne wee date mewe." ⁵⁰Walri yei nete sene you ne,"Dite ewe,wena yei walri te nekeewe!Ne detelro walri yei kena a alre yo wenate telre plrete alre puko nepelre dite yowe. ⁵¹Ne su selrei semo kepang na detelro nipi nelro ne neme walre yo nane,nenei kembalri detelro miyaye sane yaine nena yei do nepepoye ulrupuko. ⁵²Semo kepang na detelro nete simi youmu sume selrei neyei poye dupuku.Nepelre,ne sau kaye,"We yane su mbei daisye." ⁵³Ne yei kena neman nimeyen buko,ne su selrei walri yei nete sane you ne.Nemane semo kepangna detelro nenei mie dekona plre walri yei te telrepelre elrai puko.

⁵⁴Ne walri yei nena kembalri betena nepelre yudealre date Galilea te meyouwe.

Chapter 5

(Do besika Betesda ambulru nopina te poye mekombuko) ¹Nena metelrena nepe,Yahudi kena ya delre nepe nopiyepuko nepelrena walri yei Yerusalem te yowe. ²Yerusalem na,Domba mau delre nopine ambulru bei Ibrani kena Anena Betesda tepai ne,nena walro momo metelrena mesi selrei. ³Ne walro-walro na,sanena detelro doplre teno yaye:Bisena detelro,yeplrena detelro mendaina detelro pelre(Metelrena yewekate melro yaye tiyaye bu dite tawi-tawi mane-mane. ⁴Nepelrena nenei su kilripuko mendena,Mang Walri kena malaikat ate medena ambulru yete bute dite date tupu nena.Bu tawi-tawi mane dumbondena,sime memete buyete senbondena poye olrumbondena)⁵Nenouna,detelro mbei nena sane teno yowena nenai mai 38. ⁶Nemane ane teno yowe walri yei nimeyenbuko ne sane napetiki doplre teno yowe,walri yei nete sime youne:Beyamane wete poye mekotepone?"⁷Sameko youna detelro elreyowe,Mang Walri bu tawi-tawi manebu ambulru yetedonai telrena detelro mea ambai." ⁸Walri yei nete sane youne,Esu miwe!Ku alewate ate pone dite otote ewe."⁹Ne su selrei,ne detelro poye olrupuko,nenei ku alrwate yatupuko,nepelre otote yowe.Nemane sabar yane.¹⁰Nepelrena Yahudi detelro poye mekombukona detelro te sane y aine,menaya sabat ya,weku alrwo tena yatipainya." ¹¹Netenate,ne saneyoumu,detelro dete poyeme kotupukona,ne sane tupuko;ku alwa te atupone dite ewe."¹²Nemete lrena nete simiyaine,"detelro sime wete sane youwe.ku alwate ate pone dite awe?" ¹³Nemane,detelro poye mekombuko neni meipai ne detelro sing nepelre walri yei nalre puko detelro te yowe.¹⁴Nena muku na mane nepe,Walri yei nembelre walri ongko miene tupeye keye nepelre ne detelro sane youne;Betowe,wenepe poye olrupuke.Peko tena nekou tena mekoipainya nemane damena peko nekou tena we tuwai pai!" ¹⁵Ne detelro yowe Yahudi detelro te ate eke saneyoumu nemane nete poye mekomnukope Walri yei.¹⁶Netenate,Yahudi detelro Walri Ye te penenaye te nemane kepai nena yane ne kembalri te meko yowenate. ¹⁷Nepelrena Walri Ye nete sane youmu,"Memai peda selrei tena kembalri te mene mekowe." ¹⁸Ne A mone Yahudi detelro nena wake kaso doplre te kilri yaye Walri Ye te tonai pondenate,nemane walri te nenei nemane mane elre yowe,nepelren nenei eutena Mang Walri plre nemane mo Mang Walri kena A delre.(Walri Ye Kena ne Kelrumbuko)¹⁹Nepelre Walri Ye sane youmu,tltre plre telre te sena malre,yei nenei mendona da kembalri tena mekoipai.Beyamane neman meko wena kembalri ne iti pai.Nemane Memai meko wena kembalri,nenate de nepe makalre. ²⁰Nepelre,mai yeite bisete delrunu,nepelre yeitekilrinu metelrena kembalri meko wena,nepelre Memai mbei mo yeite kembalri delre-delre mekowenate nemane wande we kembang te bitim be.²¹Nepelre,Memai detelro dite sowewenate deyemu nepelre nete walri senate yatumu,nemane delrati yei walri nipi te detelro nekenate bisete delru nuna. ²²Memai detelro kena atena mamana tiyeikoipai,netenate ne A te yei kena bulrate senenbuko, ²³Netenate metelrena detelro yeite dekoinei nelre nemane Memai te dekai nena mane.Detelro yeite dekoipai nya,nemena delrati Memai nete tiyekukona tena dekoipai.²⁴Telre plrena ate De wete senamalre,detelro sing Dena ate beetonaye nepelre Mang telreplre te etrenaina dete,tiyekuko telreplre bulruna esutena ipai.²⁵Telreplre na ate de wete senamalre,nenei ya nepe mendena,nepelrena nepemeyowe,nemane detelro dite walri yo te yayina Mang Walri nuwei kena ate betoinaponde nepelrena nena ate betoi pondena ne walri senate yate naina.²⁶Nemane Memai walri neso-neso te nenei eune dulru suku,nemane delrati nuwei te walri neso-neso te nenei bulru ne ikinelre, ²⁷nepelrena Memai A delre te yei kena bulrete kelrumbuko nepelre ne detelro yei mane ate tiyen denate.²⁸Da kalro tena kembang tena bitipainya da kembalri kalro tena nemane nena mendena metelrena detelro bulre bulrane nena ate betoi naipondena. ²⁹Nepelrena ne deyenayena nenape detelro poite meko yayena ne metelrena walri senate neke naye nepelre detelro peko te meko ya yena deyena yena nekoite ate tiyendena.³⁰Delrei,bulrulrena sasasi mena kemoipai Dena a tiyetelrena nena nou telrena nena dena mendolrena ambai,nepelre dete tiyeku kona nena kembalrite.(Walri Ye Dekayei Ne Memai Mang Walri Kenalre) ³¹"Nemane De delrei eulrenaate elre telrena,dena A elre telrena apepeuna. ³²Nepelrena,detelro si detena ate elre nayena,deni meyanalre ne A elrena yena telre plrena.³³We metelrena detelro te sena mupuko Yohanes kote nepelre nena A elre yowena telre plrena. ³⁴Nemane,dena A elra lrena dana detelro kena lre na mena ambai.Dena A senamalre we walri senate nekembenate. ³⁵Yohanes sing tena mane dekewe nepelre kyawe, nepelre nena kya eine we kena kalrite kawe.³⁶Nemane,De da A doukalrena delre kasopelre Yohanes kena aplre elrikoipai.Nepelrena kembalri-kembalri delre mai dena bulrane kelro tupukona nenate baite meko bulrane kelro tupukona nenate baite meko tepone,ne kembalri-kembalri de nepete mekalre,ne A delre yatu mena detenate nemane Memai dete tiyekuko miyalre. ³⁷Nepelrena Memai Date tiyekukona ne detena A te sanumu.Nemane,we da selrei tena we nena A betoipai nepelrena netena we itipai. ³⁸Nepelre,nena A walri wena kena deko namena ambai nepelrena nete sanengbuko meyowena nena atena we betoipai.³⁹AWe metelrena semo melro-melro te alro nembe nepelrena we nimeyau nena da semo melro-melro yenawe metelrena walri sena te yatembe,nepelre ne semo yena detena akulrung te melroupuko, ⁴⁰Nemane we dekotena mena mipai nemane we walri te nekembe.⁴¹Dena delre detelro kena lrena dowipai. ⁴²Nemane,De wetena nimeye dowi pai we metelrena

Mang Walri kena bise wenana mena ambai.⁴³De miyalre mai kena eudone,nepelrena we detena baite selrawe.Nemane detelro si nenei eudone mena yena,we netena yate menbena. ⁴⁴Beya mane we telre pelre te elrembombe,nemane we siplre-siplre wei delrenena bulra lre nepelre delre Mang walri nou yalre doplre lrena we nena delratena duweipai?⁴⁵Nepelre we elremabe nemane De wete atate melre Memai kena bukoute,wete ate nemelre pe Musa,ne detelro mbei wena mendo te kelraupuko. ⁴⁶Nepelrena,nemane Musa te telre pelre te elrem bombena,we metelrena Dete telre pelre te elrem bombe,nemane Musa kena semo melro yo wena detenate.
⁴⁷Nemane,nepelre we metelrena Musa kena semo melro yona telre pelre elri painya,beya mane Dena a elra lrena we telrepelre elripai?"

Chapter 6

(Enblru sa Detelro Telreng Lima Ribu Tena) ¹Nena muku nepe, Walri Yei de kayei Galilea buteposuku, ne bu delre pe Tiberias kani pone. ²Detelro doplre nete tauka nalre nepelrena. Metelrena tiyaye nena kembalri delre mekoyo wena sane teno yaye nate poye meko youmu. ³Nemane, Walri Yei de kayei nenei ototounaple mekote eilrai peko dipene eke niki yaye. ⁴Ne yapo, Yahudi Kena ya Delre nepe nopi ye puko. ⁵Nemane doute dite date te yowe neplre detelro doplre nekote miyaye, Walri Yei de kayei Filipus te sane youne, mepena piyeu te ate mapone nemane da detelro telreng nete ane naye?" ⁶Walri Yei de kaiyei saneyounu Filipus nena kena te tuwayounu neplrena noulrena ne nimeyenbuko ne kembalri ne mekombona. ⁷Filipus ate sauke, "Piyeu naitena nena sentelreng 200 dinar, nena elrikoipai detelro telreng tena, nepelrena mbei-mbei piyeu po kekau bete." ⁸Nenei Ototouna detelro mbei, ne Andreas, Simon Petrus kena do keka, Walri Yei de kayei te saneyounu, ⁹"depene yei besika nena piyeu mesi nepelre ka be selrei nena elrikoipai detelro telreng tena?" ¹⁰Walri Yei de kayei saneyoumu, Detelro telreng miyayenate sane menbomde ane neke naye. Nenouna sepo telreng doplre, ne detelro do motena 5000 selrei. ¹¹Nepelrena walri Yei de kayei piyeute yatupuko mendote mekopuko, detelro ane niki yaye nate waseyoumu, nemane lati kanete waseyoumu. ¹²Nemane metelrena detelro sa nepe anai peko, Walri Yei de kayei nenei ototouna tesaneyoumu, sa ani yainate koplri nembe baitena yelrou painya. ¹³Nemane, nenei oto touna sa aniyai na te koplri yaine na nena telreng ongkoi telreng 12 ne sa koplri yai nena pe piyeu mesi lre nalre. ¹⁴Nemane ne detelro telreng Walri Yei de ka yei kena kembalri mekopukona te taimbuko, ne metelre elri yaye, da detelro Nabi a yekopple kelropuko da anen da tenowena te mendena. ¹⁵Nemane ne nimeyenbuko metelrena detelro miya yena nete Andewapi te kenan sina te, nete nate nenei eute mekote yowe. WALRI YEI DE KAYEI BU BULRANE WALREYOWE ¹⁶Nemane a nepeneko duwe, nenei oto touna ate bu delre te miyaye ¹⁷Neplre ei bulrate sekai puko, ne metelrena bu delre bulralre paisiki Kapernaum yote nate. Ya nepe neko duwe, Walri Yei de kayei nenei oto tounaple tupei pai. ¹⁸Bu delre alru alrma telre sekepuko olrso dite date kingklri-kingklri mane. ¹⁹Nemane, ne ei bulralre den te auka yaye nena tiki 25 bai 30 nena bu kena kulra, ne metelrena Walri Yei de kayei bu bulralre eutoute meyowe nate taimbuko ne metelrena endiki te dekaikuko. ²⁰Neplrena, Walri Yei de kayei nete sane youmu, da de, endiki tena dekoipainya. ²¹Nemane mukuna mane nepe, nate ei bulrate sakokai nelre neplre ei lre neme yaye nou elrai peko nane tikeimbuko. DETELRO DOPLRE WALRI YEI DE KAYEI TE DUWE YAYE ²²Wambeya tena ya kiya puko, detelro doplre bu delre disuna sune tiyaye ei mena ambai ne su selrei nape ei bei mo nenei oto touna plre esute miyaye. Nemane Walri Yei de kayei ne ei bulrana oto tounaple mena ambai. ²³Ei doplre Tiberias lrena miyaye detelro doplre aniyaina noute, nenou Walri Yei de kayei mendo kalro te mekopukona. ²⁴Ne suselrei detelro doplre tiaye Walri Yei de kayei nenei ototounaple mena ambai, ne metelrena ei bulrate sakoyaye Kapernaum te yaye Walri Yei de kayei duwei te WALRI YEI DE KAYEI NE WALRI PIYEU ²⁵Ya mbei detelro doplre Walri Yei de kayei te bu delre di sune tupeye kai nelre, ne metelrena nete simiyaine, kilri-kilri na meyane we dapete miye?" ²⁶Walri Yei de kaye ate sauke sane youmu, Telreplretle, de wete sena malre, we dete duwe wuna pedena kembalri poi meko yolre tang mote, nemane w piyeu te ani yawwe eselre te meko yawwe. ²⁷Pekote yate malrena sa kembalri tena mekoipainya, netenete sa tena kembalritemeko malrena Walri sena te nemane mote nekemalre mende, neplre Man nuwei wete ini melrena, nembei mo Memai kilripuko, Walri, delre nenei ne. ²⁸Neplre, detelro doplre Walri Yei de kayei te simiyaine, beya sate de meko malre, ne kembalri Man Walri kena nenei kenane? ²⁹Walri Yei de kayei saneyoumu, da kembalri Man Walri nenei kenane neke wena, neplrena we nete telreplre te elre mbombene Man Walri kenalre meyowe. ³⁰Ne metelrena nete saneyaine: We beya sate mekoupone, neplre de temanbonde telreplre te elre maponde? We beya kembalri te mekoye? ³¹Dena angkyang sa te kisi pou kulra nelrone ani yaye, nena samone da melrai puko: Ne metelrena Wlari Yo de kayore piyeu te ani yaye. ³²Neplre Walri Yei de kayei nete sane youmu, "De wete sena malre nape, Musa wetena piyeu Walri dia deka dia lrena wetena yatipai nenape Man Walri dia deka dialrena piyeu te ate youmu. ³³Neplrena piyeu Man Walri kena lrena nenape ne Walri dia deka diya lre meyowe neplre Walri ate da a nenda teno wena bulrate." ³⁴Neplrena nete sane yaine, "Walri dete ne piyeu te piyambai nya te yati mime. ³⁵Walri Yei de kayei nete saneyoumu, de welra lrena piyeu walri, detelro dekote mena yena monitena tuwaipai, nepelrena detelro dete telreplre te elre naipondena bu malri tena tuwaipai. ³⁶Nemane delrati, De wete sena malri nepelrena we dete nepetau te, detena we metelrena telreplre tena elripai. ³⁷Metelrena sasasi mai dete yotutena nena. Metelrena dekote menayena neplrena dekote menayena de nena tena baitena sekpai. ³⁸Nemane de Walri Yo de kayo bulra lre ate miyalre na delrei mendo lrena kembalri tena mekoipai, neplrena dete tiyekukona detelro nenei kembalri te mekalre. ³⁹Neplre, dana dete tiye kukona detelro nenei mendona: nemane metelrena dete ate kitelrena ne nelrona si mena nalri pai, neplrena tutena yatena de nete deye te melrena. ⁴⁰Neplrena, dana Memai nenei kena na, nemane detelro mbei-mbei yei te tenai nena nete tlre plrete elre naipondena ne Walri senate yate naye na, neplrena yan

sitena tutena yatena de nete deye te melrena."⁴¹ Netenate, Yahudi detelro meselrei netena ate elri yaye nepelrena ne elreyowe, "De Walri piyeu Walri Yo deka yolre miyalrena." ⁴²Ne metelrena elri yaye, "Ambai dana Walri Yei, "Ambai dana Walri dekayei, Yusuf nuwei, nepelre neman neman plre e nimeyanenbuko?"⁴³ Walri Yei dekayei metelrena te sane youmu, beya tena te dite date sulrau nu. ⁴⁴Detelro deko tena mipai nya plre, nemane Memai dete tiye kekona netena yepoipanya, neplre ya tutena deye tempona. ⁴⁵Nabi kena semone damane melrou puko: 'Neplre ne metelrena Man Walri kilri nemelre na detelro mbei-mbei beto yayena neplre Memai kena lre alroin bukona ne dekote menayena⁴⁶ Ne a eu ambai nya, nemane detelro Memai te nepe taimbuko. Neplre ne mbei mo Man Walri kena lre meyowe, nembeimo Mai te tembuko. ⁴⁷De wete sena malre, 'sime telre plre te elre mbondena, ne Walri sena nemane mote neken de mende. ⁴⁸De Walri piyeu. ⁴⁹Wena ankyang manna te pau nelrone ani yaye neplrene ne nepe sowepuko. ⁵⁰Da piyeu bulralre walri dialre ate meyowe sime nenalre downen de anen dena, ne tete ambai. ⁵¹De walri piyeu dialre miyalrena nepelrena sime da piyeute anen dena, ne walri senate nemane mote nekende mende, nepelrena piyeu de iti nelrena nena dena eu engdung, nena muku Da anende tena. "⁵²Yahudi detelro ne nelrone nenei mote ate dite date kingklri yaywe ate elri yaye, "Beyamane nena eu engdong te ate yate nemelre engbulru ne ane malre. ⁵³Nwmane Walri Yei dekayei nete saneyoumu de wete sena malrepe, telre pelre sime detelro yei kena eu engdung ani painya neplre eu sa tena anisi panya, we metelrena walri wenana nikipai. ⁵⁴Simi dena eu endung te anen dena neplre eu sate anin sindena, ne walri senate nekene mende, neplre tute mekone na yede nete de yetempona. ⁵⁵Telrepelre dena eu endung nena enblru sa nemane bu nena eusa. ⁵⁶Sime dena eu endung te anen bondena neplre eusa te anen singdena, ne dena eu bulrune mane nekende neplrena de nena bulrune. ⁵⁷Nemane mai walrite nekewena dete tiyekuko neplre dena walri mai kenalre, telrepelre sime dete anen dena, nena walri denalre. ⁵⁸Dana piyeu walri dialre meyowena, ambai piyeu wena angkyang aniyaye nepe diti sowe yowe. ⁵⁹Dana metelrena Walri Yei dekayei Kapernaun yone, walri ongko miene kilriyoumu. (Dopelre Walri Yei Dekayei te Taukai Nelrena Eute Sukai Siki)⁶⁰ Nepelrena nenei ototouna da ate betaipekona, ne metelrena elriyaye, da ate betaipekona, alrma dopelre. Sime wakeplrena downen de. ⁶¹Ninane nenei ototouna nimeyainbuko ne alrlo te diaine, Walri Yei dekayei saneyoumu, beyamane a elralrena we kenate yapawe?⁶² Nename, beyamane detelro yeite tenembe nekoute bulrate nenei nou meyowena te? ⁶³Alru mlro-mlro mbei walri te tamu, nepelrena eu endung nenelrona a ambai telre. Dena a wete sena malrena nena yambu walri alru mlro-mlro. ⁶⁴Nemane, wena nelrona detelro meselrei telrepelre elri pai. Nemane, tulru meyowena. Walri Yei dekayei nimeyen buko simenete telrepelre elri pai nepelrena sime nete naite mekombonde. ⁶⁵Walri Yei dekayei elreyowe, Netenate senamalre detelro simena dekotena mamana mipai, nenape detelro yambu poi mai kenalre dowendena. ⁶⁶Neyapone, detelro dopelre nete tau kainelrena ketai peko netena tawipai. ⁶⁷Nemane delrati, Walri Yei dekayei nenei ototuna te saneyoumu, beyamane we metelrena dite embe?" ⁶⁸Simon Petrus ate sauku, walri de singko te malre? Wena a belandena walri sena nemane motena. ⁶⁹De metelrena wete telrepelre te elram beko nepelrena wete nimeyanen buko, wenbeimo detlro melro-melro mai Mang Walri kenalre. ⁷⁰Walri Yei dekayei nenei ototou nate ate sauke ambai denbeimo wete elri pukalri, detelro metelrena mebe be pelre? Nemane detelro mbei wena nelrona masete dumbondena. ⁷¹Nemane nena mendone mekou nenape Yudas, Simon Iskariot otnuwei, nemane nemane ne yan Walri Yei dekayei te naite mekombonde, menbei mebepelre na nelrone.

Chapter 7

WALRI YEI KENA DOKEKA. MILRE KEKA NETE NA TELRE PELRE NA ELRI PAI ¹Nena metelrena nepe, Walri Yei dite date walre yowe Galilea te yembu youne. Ne Yudea yo tena ipai baite salre puko di pena Yahudi detelro nete baite tonai ponde nate. ²Ne yapo na, yahudi detelro nenei ya delre tenate nenape ya delre palre. Kepei, nepe nopiyepuko. ³Nete nate, nenei do keka po Walri Yei te sani yaine, Da nou lre dite Yudea teewe neplrena wena ototouna wena kembalri meko wena te tenai mbone. ⁴Neplrena, detelro si yena kembalri tena mekoipai netenate dia nelrone mukuna mane netenimeye naimbone. Neplrena we ne kembalri te mekowena, wena eu te da anen de teno wena te nepe kilrime. ⁵Neplrena, detelro si yena kembalri tena mekoipai netenate dia nelrone mukuna mane netenimeye naimbone. Neplrena we ne kembalri temekowena, wena eute da anende tena wena te nepe kilrime. ⁶Walri Yei nete saneyou mu, de tena ya mipainemeye, neplre wetena ya nemane mote nekeke mewe. ⁷Da anende wetena kilriyembe mena ambai neplre da anende detena kilri yembe te delrai ne neplre de da anende tenowe na ate alra lre na neplre nena kamba lri mekayena peko. ⁸Baite ya delre mekayena nelro te embe. de di ya delre mekayena nelro tena ipai neplre nenei ya de tena nopi yei pai. ⁹Nena ate sane me puko, Walri Yei neme ye Galilea ne neke yowe. ¹⁰Nemane, nenei do keka ya delre meko yaye nanelro te yaye, Walri Yei delrati nepete yowe, eu kiya-kiya mena ambai, eu ku ku mo yowe. ¹¹Yahudi detelro nena delre meko yaye na nelro ne nete duwe yaye, neplre elri yaye, "ne mepene?" ¹²Ne detelro telreng nelrona doplre netena yelre-yelre na ate elri yaye. Si elri yaye, da detelro poi. Si elri yaye, ambai, ne da detelro te nipi pekote kulri mu. ¹³Nemane, detelro si mena alrmaipai netena ate kiya-kiya elre na ye te neplre Yahudi detelro te en dikite deko ayime. WALRI YEI ONGKO MIENE KILRI YOU MU ¹⁴Nemane ne ya delre nemeye walre yowe, Walri Yei ongko mie te yowe neplre kilri-kilri kalro te kilri youmu. ¹⁵Yahudi detelro kembeng te bitiyayi neplre elri yayi beya mane da detelro nena mendo kaso plre ne diki-diki kalro te nai poi?" ¹⁶Wlei Yei ate sauke neplre sane you mu, dena da a kilri malrena dena mendo molrena ambai, nenape dete sanu tupukona nena lre na. ¹⁷Nemane detelro besika-besika Man Walri kena kembalri te mekayena, ne nime yayi ne dena kembalri mekalre na, beya mane nena Man Walri kena lre bai delrei mendo lre na. ¹⁸Detelro nenei eu lrena ate elre wena ne detelro nenei delre te duwe wena, nemane detelro netesanen buko meyowena nenei delre tena elri pai. ¹⁹Beya mane Musa wete atung te wete iki melre nemane detelro mbei-mbei ne atung tena noulre-noulrena mekoipai. Beya tena te we metelre wekawete baite to tem bon be nate? ²⁰Detelro doplre ate saukaye, we alru peko silrau ku welre! Simi wete baite tonai ponde na te? ²¹Walri Yei nate sane you mu, de kembalri mbei mote mekalre neplre we metelrena kembeng te bita we. ²²Musa wete ii melre nape telre plre nape nenape Musa kenalrena ambai, nenape wei angkeyang kenalrena, neplre we ne kembalri te Sabat ya ne mekawete. ²³Nemane detelro mbei-mbei ne kamba lre te ya delre ne mekonayena nena Musa kena atung anena titawipai, beya tena te detena kena selrai te yepawe, nemane delrati de ya delre ne detelro te poye meka malre? ²⁴Kiya tembena atena alri pai nya, nema ne ate tembena trleplre telrena te. BEYA MANE WALRI YEI NE KAYE MESIAS ²⁵Netenate, detelro meselrei Yerusalem ne niki ya yena elri yayi, da detelro senane nete baite tonai ponde nate? ²⁶Neplre, tembe, ne ate kiya-kiya elre we, neplre nane metelrena netena atena elripai. Nemane e nabete-betena nepe nime yaimbuko nepe Walri Yei? ²⁷Nemane, e ni me ya nenbuko da detelro me selrei lre na. Neplrena, Walri Yei mendena, detelro simena ni meipai, me mena yolrena meyowe. ²⁸Nemane, Walri Yei ongko mie ne kilri youmu, ne ate elre yowe, we metelrena dete ni me yatu puko, neplre dena yo we ni meyambuko. Nemane, de miyalre na delrei mendo lrena ambai, neplre ne dete tiye ku kona telreplrena, we nete na nimeipai, ²⁹Neplrena de netena nimeya nalre nemane de nenalre miyalre neplre ne dete tiye kuko? ³⁰Neplre ne metelrena na nipite duwe yaye nete kelrou naye nate, nemane detelro si mena netena kelro sipai neplre neneiyamipai nemeye. ³¹Nemane, detelro doplre Walri Yei te telre plre te elrau puko. Metelrena elri yaye, beya mane Walri Yei mendena, nena kembalri mekon dena kaso doplre da detelro kena kembalri pelrena elri koipai?" YAHUDI DETELRO BETE-BETENA NIPITE DUWE YAYE WALRI YEI TE KELROU NAYE NATE ³²Farisi detelro beto yaye detelro doplre kena a elrai yena Walri Yei tena te, Imam belrengka Farisi plre. Ongko mie semate nekayena detelro te senai me puko nete kelrounai na te. ³³Netenate, Walri Yei sane youmu, dembelre wenbelre na yape dai mote neplre nena metelrena nepe, de ne koute dembelre tiye kekona kote telre na. ³⁴We metelrena dete du wem bena, nemane de tena tupeipai. Neplre, menou ne de telre ne ke telrena, we di petena ipai." ³⁵Yahudi detelro siti-siti simi yaye, da detelro mepete endena neplre e metelrena nete na tupei pai? Beya mane nenei de Yahudi detelro kelra-kelra tau ku ko Yunani kena nelrone, neplre Yunani detelro te kilri nemelre? ³⁶Beya mane nena mendo na elre yona, we dete duwembena, nemane de nekete telrena, we nepetena ipai?" WALRI YEI ALRU MLRO-MLRO TENA TE ELRE YOWE ³⁷Tunena ya, nenape ya delre meko yayena Walri yei esu tepeyo sane you mu, elre yowe, nemane tena sime bu malri te delre nena ne deko te mende neplre bu te aninsin de. ³⁸Detelro dete telreplre te elrem bonde na, beya mane semo mlro-mlro ne melro puko na ne, nena eu bulru na pe Walri bu de tondena. ³⁹Walri Yei nena

mendo nate sane you mu nape alru mlro-mlro tena te, neplre detelro nete telre plre te elrai puko na nemane, ne Alru mlro-mlro ipai nemeye neplrena Walri Yei nenei delre bulra tena ipai nemeye. WALRI YEI TENA TE KING KLRI YAYE ⁴⁰Nemane metelrena ne ate betai peko, ne nelrona detelro meselrei elri yaye, da detelro tlreplre ne Nabi detelro. ⁴¹Detelro si delrati elri yaye, nemane senane Walri detelro Galilea lre mende? ⁴²Nemane semo mlro-mlro elre yowe na Walri Yei nena selrai pe Daud kena lre na neplre Betlehem yo lre na, ne yo Daud memetelre te neke yowe na?"⁴³Neplre, ne detelro ne nelro lre kelra-kelra tau kuko. ⁴⁴Detelro meselrei ne nelrona nena kenalrena pe Walri Yei te kelro nai te, neplrena detelro si mena nete na kelro ipai. ⁴⁵YAHUDI BELRENGKA-BELRENGKA TLRE PLRE MENA ELRIPAI

⁴⁶Walri Ongko semate niki yaye na elri yaye, ne detelro kena a elrewena metelrena detelro plre na elri koi pai"⁴⁷Farisi detelro nete sani yai me, beya mane we metelrena nipi peko te yawe? ⁴⁸Nemane wena nelro lre na belrengka-belrengka plre Farisi detelro plre nete telre plre te elrau puko? ⁴⁹Neplre, detelro doplre Atung nimeipai nya dana pe peko. NIKODEMUS A SELRAI TE DULRU YOUNE ⁵⁰Nikodemus detelro besika nena nelro ne neplre me mete Walri Yei plre tupeye keye, nete sane you mu, ⁵¹"Beya mane ena Atung teno wena ne detelro kena a betoipai neplre nena kembalri meko wena e nimeipai ne detelro kena ate elre malre nate?" ⁵²Ne metelrena elri yaye, beya mane we Galilea detelro? Duwe malre temalre nabi Galilea lre na mipaiMILRE PEKO TE MEKOU PUKO NA TE KELROU KAYE ⁵³Neplre ne metelrena nenei mie te dite yaye

Chapter 8

¹Neplre, Walri Yei Zaitun meko te yowe. ²Denen bu telre, ne nekou te Walri Ongko te meyo we neplre metelpena detelro ne ne ko te miyaye . ne ane neke yowe detelro telreng te kilri you mu. ³Neplre , mendo-mendona atung plre ni meyai na Farisi plre milre peko te meko puko na te kai nelre , dou kai nelre meyowe nelro telre ne tepe yo we,⁴Ne metelrena Walri Yei te simi yaine, kilri-kilri na , da milre peko te mekou puko na te ke lrou kande. ⁵Musa kena atung dete sane inu peko na pe damena milre tena netena olru ten de lre manelre . beya mane we na mendo lrena da kalro tena ? ⁶Ne mete lrena da kalro tena te sani yai ne ne te wape nan sing dena te. netena te , Walri Yei ate dusung ku ko , neplre ne nei mekeu , ne ka ni ne semote melro yowe.⁷Nemane, ne netulru-netulru nete simi yai ne, Walri Yei esu emike neplre nete sane you mu, wena nelro lrena simi peko mekoi pai nya ne detelro mbei tena ne da milre te olru ye ting de lre nen bonde. ⁸Neplre Walri Yei ne koute ate dusung ku ko neplre kani ne melro puko.⁹Neplrena ne metelrena ne ate betai peko , detelro mbei-mbei kelra-kelra ta ku ko. ne de telro_ delre-delremo, neplre Walri Yei mote taim bu ko da milre plre ne no u ne neme te pe yo we. ¹⁰Neplre na, Walri Yei esu emi ke da milre te simi you ne, da milre, ne metelrena mepete yaye ? beya mane detelro si mena we tena peko tena mekoi pai?" ¹¹Ne milre ate sau ke, Walri, metelrena ambai mo Walri Yei sa ne youne, de wetena peko tena me koipai. Dite ewe, da selrei lre, nekou tena pekotena mekoi pai nya .WALRI YEI ANENDE KIYA ¹²nemane delrate , Walri Yei detelro telreng te sane you mu, ne elre yowe, de anen de kiya. de telro mbei_mbei dete tau nai telrena na neko bulru na Walri pai, neplrena Walri kiya mane wa lena ye. ¹³Neplre, Farisi detelro Walri Yei te sani yai ne, wena a elre yena wei eu tena te a te elreye.¹⁴Walri Yei ne metelrenate ate sauke, sane you mu nemane de delrei eu te na ate elralre, dena a elralrena telprelrena neplre de mimeya nalre menoulre de miyalre nemane menou te de telrena, we nimepai de miya lrena neplre menou te de telrena . ¹⁵Wena a tiye u na da eu endung kena , de detelro si te na a mena tiyeipai. ¹⁶Nemane, dena tiye telrena, ne a elre telre na nou telrena neplrena dena a tiye telrena den bei mo na ambai, nelre memai den belre tiye ku ko na nenbelre tiye yalre. ¹⁷Nemane, wena atung semone melrou puko , detelro be selrei ke na a elre ne yena ne nepetlre plre na. ¹⁸Dena a elralrena delrei eu tena a elralre neplre Memai dete tiye ku ko na ne delrati de tena a te elre we. ¹⁹Memane, metelrena nete simi yai ne, wena Memai meipene?" Walri Yei ate sauke, we detena ni meipai nemane delrei Memai we ni meipai. ²⁰Da a Walri Yei sa sasi plre kelrai na nou ne sane you mu ne su selre i ne Walri Ongko mie ne kilri youmu, neplre detelro si ne tema mena kelroi pai neplre nete na ya no pi yei pai .WALRI YEI NEMAN TENA ATE ELRE YOWE ²¹Neplre, Walri Yei ne kou te nete sane you mu, de wete tetempona neplre we dete duwem bena, nemane we tete te yatem bena nena wei peko mekau wena kalro lre. ²²Neplre, Yahudi detelro elri yaye, beya manene ne nei eute note tombong dena neplre ne dimna ate elre we, mepetena de telrena, we deko tena mipai?"²³Netena te, Walri Yei nete sane you mu, we mete lrena alrena, nepelrena du bulralrena. We matelrena da anendalrena, nemane de da a nende lrena ambai. ²⁴Nete nate wamene a nepete sani ya malre , we tete te yatem bena wei peko mekoyau na, neplrena we detena tlre plre elripai, we tete yatem bena wei peko-peko meko yau na lre. ²⁵Neplre, ne metelrena nete simi yaine, we sing?" Walri Yei ate sauku, de wete nepe tulru nepesa ni ya ma lre. ²⁶A dopelre wete na te de sante melrena neplre tiye telre, neplre ne denbelre tiye ku ko na ne tlre plre na, neplre de nenalre betou puka lre, kena te de wete nepe da a nende ne sena malre. ²⁷Ne metelrena mendo dowipai Walri Yei kena a elre yowena nenape Mai Man Walri tena te.²⁸Netena te, Walri Yei sane you mu, ne dai te we dotelro yeite yalre telre wawende, ne suselrei we nime ye nenbombe de nepe, neplre metelrena sasa si delrei eu bulru lrena mekoi pai, nemane Memai de te kilri tu na nenate de wete nepe kilra malre. ²⁹Neplre, ne de te tiye kukona ne den belre den belre, ne de te na moyena nukuipai neplre de kembalre mekalrena ne na ke na ne nekewena. ³⁰Nemane, Walri Yei metelrena ate sane mepuko, detelro doplre nete tlre plre te elrei puko. ³¹Nepelre,Walri Yei Yahudi detelro nete telrepelre te elrai puko na te sane youmu,nemane dena A Walri sena malrena kalrolre walrembenana we telreplre dena ototouna, ³²nepelre we telrepelre te nieye nenbonde,nepelre ne telreplre wete anemekone." ³³Metelrena saukaye,De Abraham kena selrai lrena nepelre detelro si kena akelre na nikipai.Beyatena te we elreye,we metelre baite am tem kona?"³⁴Walri Yei ate sauke,telrepelre telre,De wete senamalre,detelro mbei-mbei pekote mekayena ne detelro prko nenei kembalri detelro. ³⁵Kembalri detelro mie deko beina ne selrei tena nemna mote nikipai,nemane detelro yei nemena mote nekende mende. ³⁶Nepelre,Yeiwete baite anen kona,telrepelre we moye enekembena.³⁷De nime yanalre we metelrena Abraham kenatou lrena,nepelrena dete baite totombombena nate nemane De na a kilra malrena wena eu bulruna noutena dowipai. ³⁸Dena A sena malrena dena dou bulralre talre delrei memeipelre,nemane delrati wena kembalri mekawena nena wena Memai Kenalre betawena."³⁹Ne mukuna mane ate saukaye neplre nete sani yaine,Abraham delrei Memai.Walri Yei ate sauke,nemane tena we Abraham kena toulrena,nemane kembalri mekombena Abraham kena yeko mane. ⁴⁰Nemane delrati,we kelrai te mekawe dte baite totem bom banate,neplre

De telreplre na atei menate sena malre,nepelre De telreplre walri kena alre betalre.Abraham da mena kembalri tena mekoipai. ⁴¹Netenate,we mekawena beya mane wei mai mekowena kembalri mote.Ne metelrena sani yaine,De kaima nipilrena senoipai,Dena memai pe beimo,ne mai Mang Walri. ⁴²Walri Yei nete saneyoumu,nemane tena Mang walri wei Memai,we delrati detena bise te delre nembe nepelre De miyalrena Memai Mang Walri kenalre.Nepelre,De miyalrena delrei ken Irena ambai. ⁴³Beyatena te dena a elra Ire na we mendo dowipai?nenepe De na a Walri Ira Irena we betoipai. ⁴⁴We meterna wei Memai Irena,nenape mese neplre we metelrena wei memai ne baite tutu wena wanipana yapolre nepelre telreplre tapipai nemane telreplre nenane ambai mo.Nepelre apepeuna ate elrendena,nenape nene yeko walre wena mane nemane Memai apepeu telre Memai. ⁴⁵Nepelre De wete telreplren ate senalamre,we detena telreplre na elripai. ⁴⁶Sime wena nelro Irena elre yowe De peko detelro? Nemane De noulrena ate sena malrena,beyatena te we De tena telreplre na elripai? ⁴⁷Sime Mang Walri kenalre Meyo wena,ne walri ate betonde,menane we metelrena betoipai neplre we Mang Walri kenalrena mipai. ⁴⁸Yahudi detelro Walri Yei te ate sauku ye nepelre nete sani yaine,telreplre ambai de metelrena elrei malrena we Samaria detelro neplre alru peko.Peko dulru we sukuna?" ⁴⁹Walri Yei saneyoumu,"De alru peko-peko dulrusipai,nepelre De Memai te deka nalr,nepelre we De tena dekoipai. ⁵⁰Nemane,De delrei delre tena duweipai,bei moduwe we neplra ate tewena. ⁵¹Telreplre telre,De wete sena malre,detelro mbei-mbei dena da A Walri sena malrena betonaye ne detelro tete tena yatipai. ⁵²yahudi detelro Walri Yei te saniyaine,"Da selrei te de nimeya nane neplre we alru peko-peko mekowupuko!Beyamane Abraham metelrena nabi pelre tete te yateipuko,nemane we elre ye,detelro mbei-mbei dena da A Walri sena malre te betombena,ne tete tena yatipai. ⁵³Benyamane we delre Abraham tena mane,delrei Memai,nepe dina osuku?Metelrena nabi nepe dina yaye,sing mane we wei eute dapote talre ye?" ⁵⁴Walri Yei ate sauke,nemane De delrei eute dapote telre telrena,Ne delre Dena na ambai mo,Delrei Memai besika dete delre bulrate,nepelre wena a elra wena;ne ena Mang Walri." ⁵⁵Nemane,we netena nimeipai,nepelre De netena nimeya nalre,nemane De elre telre netena nimeipanya,De apeu te delranalre,wena apepeu daunena mane,nepelre De ne tena nimeyanalra neplre ne na A Walri te tau te nere. ⁵⁶Wei Memai pe,Abraham ne kena kalri te kowe nemane ne delrei yate tenen nondete.Ne nepe tekenelre neplre kalri te kowe." ⁵⁷Nename,Yahudi detelro nete sani yaine,wena maibe 50 selrei tena elri koipai,we Abraham te tumbuke? ⁵⁸Walri Yei nete saneyoumu,telreplrena ate wete sena malre,Abraham mipainya,De nepe walri yalre. ⁵⁹Nemane bate,ne metelrena olru te nete ting delre nainena te,nepelre Walri Yei yene nelrepuko ne su selrei walri ongkote tumbuko.

Chapter 9

(Dou Bisena Detelro Wanimba Songkayena Tulrenate Poye Mekombuko) ¹Yesus otote meyowenane,dou bisena detelro wanimba songkayena tulrenate tembuko. ²Yesus kena ototounoye nete sismiyainye,Guru,peko singkenane nekewe,da detelro taye nenei detelro delre kenane nekewe naye nete dou bise pelrenate songkaye?"³Yesus ate sauku,"Nena nekewena nenana ambai,neplrena nenei detelro delre kenana ambai delrati,nenatena Mang Walri kena kembalri nena eune kiyambonde. ⁴Da nekemalrena dete sanetupuko miyalrena mena tena kembalri te daya kiyapuko nane meko malre.Dene selreite mendena detelro si mena kembalri pelre tena makoipai. ⁵De dayobulrane neme nekalrena,de kiya nepe. ⁶Nemena ate elrepukona kaye,Jesus ekite kani bulrate topuko,nepelre ekite kani-kani pelre bulrum buko,nakaye ne detelro kena doune sumbuko, ⁷nepelre nete sani younu,"ewe,wei eute Siloam bune wei eute sukuwponde,"Siloam nekewena tiyeku kona."Nepelre ne detelro diite yowe.Nenei iute sukumbuko nepelre neken oute bulru suku,nena dow nepe poiye dupuko.⁸Dokeka sulre-sulrena nepelre neyo dow bise mane pelre tiyainyena detelro saneyoumu."Da detelro senalre nekeyowe nepelre walrambaunya?" ⁹Siye elriyayena ambai,ne walrum bainya detelro,nepe nena ne,nena eu mena detelro."Ne detelroye ate mekopuko,walrumbainya detelro de nepe. ¹⁰Nepelrena kaye ne detelro nete simiyainye,beyamane wena dow poiye dupuko?" ¹¹Ne detelro ate sauku,"detelro Yesus e`udonaye kanite bulrumbuko dena downe sutepuko.Nepelrenaye,dete sanetupuko,Siloam te te ewenakaye wei eute sukuwponde,netenate de nepe yalre delrei eute sukupukalre,nepelre de doute nepe talre. ¹²Neyo nete simiyainye,"Ne detelro mane?Ne ate sauku,de nimeyipai?"¹³Nemenakaye,neyo dow bisena detelrote Farisi detelro kote dow kai nelre yaye. ¹⁴Yesus kanite bulrumbuko ne detelro kena downe sumbukona nena sabat yane. ¹⁵Nepelrena kaye Farisi detelro nekenowte ne detelrote simiyainye,beyamane neye dow pelre tewe.Ne neyote saneyoumu,Ne kani bulrumbuko nate dena downe sutepuko,nepelre delrei e`ute sukumbu kalre nakaye dowte nepe talre. ¹⁶Nemena kaye Farisi detelro siye elrei yaye,ne detelro Mang walri kenalrena mipainyatena netena sabat yatena nipayipai,"Siye elriyaye,nemena kaye beyamane peko detelroye damena kembalri busi menate mekowpowe?Nemena kaye nenei amane dupuko diyainye. ¹⁷Netenate dow bise pelrena detelrote nekenowte simiyainye,nelrena wena mendolrena bayamane mekoynye wena dowte elre wepukonatena?Ne deterlroate sauku."Ne detelro nabi mena?" ¹⁸Yahudi detelro netena telrepelretena elripai,nena dina selreina nena alow bise nepelre da selrei tena dowte meke tewe,netenate nenei detelro detelrete simaimpeko nenatenate simiyainye,¹⁹Nepelre,nete simiyaipe,da wena yei weye elriyauwe dow bise pelrenate songkouwe?Nemena tena beyamane neye dowte meke tewe?" ²⁰Nenei nemang nenang ate saukannya nepelre elriyaye,de nimeyande ne dena yei dow bise pelrenate songkande, ²¹nena dow pelre meke tewenatena,de nimeyipai,mbai sime nena dowte poinye mekombukona de nimeyipai,Ne mote siminembe,ne nepe delre dupuko,nenei eutena nenei mote elrende."²²Nei nenang nemang nemane elriyayena Yahudi detelrote dekoyaime.Nepelrena Yahudi detelro nena ate nembeiy mekaimbeko,detelro sime Yesus te Kristus mane elrenaipondena,sinagoge gere baite tanaimbonde. ²³Nemenate nate nenei nemang ate mekaimeko,ne pene delre dupuko,ne mote siminembe."²⁴Netenate,Yahudi detelro dow bise pelrena detelrote da betenate simaimbeko,nepelrena nete saniyainye,"Mang Walri kotena moite sanemanelre,e nepe nimeyanembeko,da nenei peko. ²⁵Ne ate sauku,nenatena ne detelro kena peko,ambai beyamane.De nimeyipai,de nimeyembu kalrena,sa mbei memetena de dow bisena,menayana de dowte meke telre."²⁶Neyo nete saniyainye,wetena beyamane mekyowe?wena dow tena beyamane poinye mekowupuko? ²⁷Ne ate sauku,de nepete elri yalre,we dena atena betoipai,beyamane potenate weye nekenowte betombenatena?Nemena tena weye nena,otototuna tena mena kenate daunu?"²⁸Nemenakaye nete eupew bulruiyainye,"We Ne detelro kena ototouna nepe.De nekandena Msa kena ototouna. ²⁹De nimeyandena Mang Walri Musate saneyounu,da detelro meyowena kalrotena de nimeyipai.³⁰Ne detelro ate sauku nepelre saye youmu,beyamane delre weye ne meyowena kalrotena nimeyipai,Ne kaye dena dowte poiye nepe mekotupuko. ³¹Eye nimeyanembekona Mang Walri dekaimeana detelro nepelre nena a kalrote nowlre mekayena,Mang Walri nete betoumu.³²Dina selreilre mayowe da selrei tena pelrena mena betoipai,detelro siye dow bise pelre nate songkayenate poi ye mekombuko. ³³Netenate ne detelro Mang Walri kenalrena mipainya.Da mena kembalri tena ne mekoipai. ³⁴Yahudi detlro ate saukanye nepelre saniyainye,"We peko nelrolre songkay welre,nepelre weye ate kilrimulrenate?Nemena kaye ne detelrote baite sekeimbeko.³⁵Yahudi detelroyedow bisena detelrote baite sekeimbekonate Yesus betopuko,nakaye Yesus nete tupeyeke nelre,Jesus saneyounu,walri yei tena we telrepelretena elrepuke. ³⁶Ne detelro ate sauku,Tuhan,ne ka sing ye?De nete telrepelrenate elrete ponde?" ³⁷Yesus nete saneyounu,we nete nepe tembuke,we nembelre ate nepe elreyawwu."³⁸ne detelro ate sauku,Tuhan,de telrenate elrelre,"Nepelrena kaye,nena bukow ne oto yengkeng te dusung kuko.³⁹Yesus saneyoumu,da a yeko bulrate nate de dayo bulrate nepeye miyalre.Detena itipainya ye,tenaitelre,nepelre tiyai tenaye bise ye makonaimalre. ⁴⁰Farisi detelro nepene titpiyayena ne ate

betaipekona,nepelre nete saniyainye,"Nemena kaye de delrati dow bisena?" ⁴¹Yesus nete saneyoumu,"Nemena wena dow poi,wei peko nowne neme tenonde."

Chapter 10

(Walri Yei Malri sa semana Poi telrena) ¹Walri Yei elrewe,telrepelre te,De wete nepesena malre,detelro malrisa kobu yetena nena mau lrena ipainya,nemane elre nene nipi-nipi silre endena,ne bisi detelro nepelre medadai dopelre. ²Nemane delrati,detelro maulre endena,ne detelro malrisa semana.³Netena,mau semana moute tu ungsingde,nepelre malrisa nena ate betonai ponde,nepelrena nete yatene melre baite menaye. ⁴Metelrena malrisa nepe baite tenen pona,ne betelrena walrende nepelre malrisa nete tauna nelre nepelre ne metelrena nena ate nimeyaimbuko.⁵Detelro bailrena netena tawi pai,nepelre metelrena nena euyelre senaipondena nepelrena metelrena bailrena detelro kena atena betoipai." ⁶Ne amen do kalrone walri yei nete sane youmu nepelre ne metelrena mendo dowipai nena A wanipa telre elre yowena.⁷Netenate,de wete sena malre,de mau"Telrepelre,de wete sena malre,de mau nepene malrisa kotena. ⁸de mipaina ne detelro memete mena yena ne bisi detelro nepelre sasasi te ane titawaina,nemane malrisa kotena.⁹De mau nepe,nepelre detelro mebei-mbei dena walrolro lre esute mendena,netelro alrumbom dena,nepelre esute baisute,nemane pau sepo melrate tupeye nende. ¹⁰Bisi detelro mendena ne bisi te delre nene,baite tutunde,nepelre pekote meko nemelre,de miyalre na pe ne metelrena Walri te yatenayate nepelre kaso-kaso pelre yate naye.¹¹De malrisa semana poi telrena.Malrisa semana poi telrena nenei Walri te ini melre nenei malrisa tenate. ¹²Sen te mekopiyaina detelro,malrisa se mana ambai,ne malrisa ambai,ne malrisa nena mena ambai malrisa selraina mendena,ne malri sa te tenem pone nepelre senbonde,malri selreina eti detone melre nepelre malrisa kelra kelra tangkongde. ¹³Ne sangbong de nepelre ne sengte mekaipukona detelro nepelre ne malrisa mendo tena mekoipai. ¹⁴De malrisa semana poi telrena.De delrei malrisa tena nimeyepukalre nepelre malrisa Detena nimeyaimbuko ¹⁵nemane mote Memai dete nimeyetuna mane De Memai te nimeyenbu kalre,nepelre delrei eu kani te delrei malrisa depelrona. ¹⁶Delrei malrisa si delreati,da kubo elreyelrena ambai,"De delrati nete ate temelre,nepelre ne metelrena baite dumbonde nena semana beimo.¹⁷Da kalro tena te Memai De tena bise te dulru ne,nemane Dena da eukanipote iti melrena,nemane De nekou te date dou telre. ¹⁸Detelro si da kalro tena Dena lrena dowipai,nemane De mbei mo iti nelre delrei kenalre tiyeng konde.De delrei delre bulralre eu kanipote iri melre,nepelre na De delrei delre bulralre nekoute date dou telre.Da A Memei kenalre dete sanetupuko."¹⁹Nekoute delrati,Yahudi detelro kena nelro lrewasi-wasi we saipuko Walri Yei kena ate betaipuko. ²⁰Dopelre nena nelrolre elriyaye,Ne alru peko-peko kelrouku nelre nepelre keute kowe,byatenatenena ate betawe?" ²¹Si elre yaye,nena detelro alru-peko-peko mekoipanya ate elrewe.Memena noune alru peko-peko detelro kena dote poye mekombuko?(WalriYei Mamai Pelre Beimo)²²Nemai selreine,ya delre moi telre neke wena nenate Yerusalem ne meko yaye,Ne mai selrei bilring ke dopelre, ²³Nepelrena Walri Yei Walri ongko miene walre yowe,nenape Salomo kena dekone. ²⁴Nepelre Yahudi detelro nemebei koplri mbuko netetunan kuko nepelre nete saniyeine,tiki meselrei we dete tumupuko dena eunulru nemai pewande?Nepelrena we Walri Yei,dete ate kiya sanemuponde."²⁵Walri Yei sena youmu,"De wete nepe saniya malre,nemane we metelrena telrepelre elripai.Dena kembalri mekalrena mai kena eudone,nena telre nate Detenate. ²⁶Nemane delrati,we Detena telrepelre na elripai nepelre we Dena malrisa tena ambai.²⁷Dena malrisa dena ate betayena,De netena nimeya malre,nepelrena ne De tena touna telrena. ²⁸nDe netena Walri senate ate temelrena,nepelrena ne peko tena dowipai,nepelre detelro si netena dena melrena dowipai. ²⁹Dena mai besika ne metelrena te dete ateke telre,deler dopelre metelrena,nepelre detelro si mai kena melrena sawipai. ³⁰De Memai pelre besika mo." ³¹Nekoute delrati,Yahudi detelro olru te yetai puko Walri Yei te tingder naine nate. ³²Nemane,Walri Yei nete sane youmu,"De wete kembalri poi Memai kenalrena te wete nepekilra malre,memena kembalri bete wena nelrolre wapume we dete olruye tingder tembena te?" ³³Yahudi detelro nete sani yaine,"Nemane wena kembalri poi mekonya kalrolre wete olru yetingder mawelre,nemane delreti we Mang Walrite,a peko mane elreye,nepelrena we,da detelro."³⁴Walri Yei saneyoumu,"Ambai wena atung semone melroupuko.De A walrite elrelre,wemetelrena Wang Walri? ³⁵Nemena Mang Walri ne metelrena Walri Ate yatenaye nate,Mang Walri nepelrena semo mlro-mlro netena sanipai, ³⁶beyamane we metelrena Ne tena elrawe nepelre Memai netena mlro-mlro te sukumbukona nepelre da anende te tanboku meyowe,we peko ate elreye.Nepelre De wete semalre,"De Mang Walri nuwei?³⁷Nepelrena de Mang Walri kena kembalri tena de mekoipainya,de tena telrepelre tena elripainya. ³⁸Nemane delrati,nepelre de nekembalri-kembalri mekalrena,nemane we detea telrepelre na elripai,ne kembalri-kembalri tena we telrepelre elrem bombe,netenate we nimeyenenbombe nepelrena,mendo te dowembe,nemane mai dena bulru nenekewe,nepelrena de mamai kena bulrune nekalre. ³⁹Nekoute delrati,netelrena Walri Yei te wapi yaine nete kelrou nayanate,nepelrena nena me bulralre bisipuko.⁴⁰Nepelre,Walri Yei yowe Yordan melrwai te selrepuko nepelre Yohanes memete bu te kelro youmu nannou te nepelre Walri Yei dipene eke neke yowe. ⁴¹Detelro dopelre

nekote miyaye neplre elri yaye.Nemane na Yohanes nena kembalri poi mena mekoipai,nemena Yohanes da detelro tena ate elre yowe na nena telreplre." ⁴²Neplre,detelro dopelre dipene nete telrepelre elrai puko.

Chapter 11

(Lazarus Kna Tete) ¹Detro mbei sane tenoyowe,eido Lazarus Betania yorna Maria yo nedekwe pelre Marta. ²Maria milre melrai bute Yesus kna otote supuko melrai bu pelrona nepelre nuym Yesus yowe,nenei nenung.Ne yasreina Lazarus sane tenoyowe. ³Ne tenate nemeng be,ne kote ate mekoipeko A kulrung , "Tuhan we kena bisete Dinyena detelro sa mekombuko. ⁴Nemane nedaine Yesus ne Ate betopuko,Ate betopu ate dumbuko,nenasa tenawerta tete doipai neperelati Mang Walri kena delre te krimbonde,neperlati Walri Yei ne delre kalro eine yambonne-yambone." ⁵Walri Yei Marta tena kenabise te dunur,neduweke neperlati Lazarus. ⁶Nemane nedaine Walri Yei betoyowe Lazarus sa mekombuko,betoipai namane ya besrei nenei nou ne nekeyowe. ⁷Nekepuko nakayem Walri Yei yau yanate saneyoma,mube Yudea yote malre. ⁸Nenei yau-yanena nete saniyaine,"Guru kilri-kilrina Yahudi detelro manimpa telre wetete olru tinder yaiwe wekaye nepetena mente Ewe?" ⁹Walri Yei Ate sakeu,s u oto 12 jam yambeina nikipai?Nemane tena detelro sumbei daise walrendina.Oto yatikoipai du yo bulrane kiyate tende. ¹⁰Neperna lati,detelro simbei denung ne walrena,oto tena atikoipai Ne Kiya Ne Euna ambai nikipai." ¹¹Walri Yei nemane ate sanemempuko,nete saneyoumu Ena yau detelro Lazarus,kute tenopuko,nemane ye de depertelre nite sastelre Esuye Eminate. ¹²Yauna-yauna nete sawi yae,Tuhan ku te tenopukona poite dondu." ¹³Walri Yei nena Elre yowe Lazarus tete pukona A kalro te Elreyowe.Yau-yauna wepasiki nenei a Elroyowe na kupropro te tenopuko,note yewe. ¹⁴Nemane sate,alri Yei ate kiyaye sane mupuko Lazarus nepe tetepuko. ¹⁵Nepere,de kena kalri wei A kalro tena,dedepetena ipaina netenate wei telpelre te nime bombenetenate membe,nekote malre. ¹⁶Neperna kaye Tomas,Didimus eine doyaine nenei yauselero site saneyome,membe nekote malre nembelre tete nembei yate malre. ¹⁷Ne daine Walri Yei ne yate yosuku,doute teyowe Lazarus bulre Eina tenowe 4 tena. ¹⁸Betania yo nekwena,mebe suna nesi nena tiki Yerusalem yolrena. ¹⁹Yahudi detelro tereng lati,miyaiye pelre Marta kote,Nete kenate sweyaipe nenung mbeina te. ²⁰Nedaine keyate butoipeko Walri Yei neyowe,Marta yowe dukunulre,Maria mene nakyone. ²¹Marta Walri Yei te saneyonu,"Tuhan damena tena nedaina depene nikimena delrei weke tete tena doipai. ²²Nemane lati,da yane nimeipukalre,Beyamena sa bete Mang Walri kenalre diyanelre,Mang Walri wetena yiniwlre." ²³Walri Yei nete saneyonu,wei wenang nekoute deyembone." ²⁴Marta nete ate saku,"De nime yalre ne dimbone na tutena ya detelro deinaina. ²⁵Walri Yei nete ate saneyonu,Deye deitemelre neperlati Walri tiki dete telreplre denena kronai tepona tetembona Walri ki te nekende, ²⁶neperlati detelro mbei-mbei Walri te nepelre nei telreplre denane da Walri tiki tete doipai,beyamane da kalro tena telpelre te?" ²⁷Marta nekote ate"Ya Tuhan de tepelre te,we Kristus,Walri Yei da yobulra miye.(Walri Yei Dimite Dimiyowe) ²⁸Ne ate elpukona Marta yowe Maria nenei milrekeka te simimbuko,nepelre nenei mote Elriyoiye,"Guru depene nepelre wetete simi we." ²⁹Ne ate betopuko,Maria sraimote Esu emike Walri Yei te tupei nelrena. ³⁰Ne daina Walri Yei ne yatena akosipai neperna lare Marta tupei kenelrena noune nemaye. ³¹Yahudi detelro Marta pelre miene nileyaina,kenate swerainena,tiyaine Maria seraimote Esuye Enuke diate yowe,Ne wepaisiki bulrete ende dipane dimite dimindena. ³²Nedaina Maria Walri Yei nekyowe na noute yowe,tembuko ototoune Eute dusungkuko neperna nete ate saneyoumu,"Tuhan Damena tena neyane we depene nikimena delrei weke tete doipai." ³³Nedaina Walri Yei teyowe Maria dimite dimiyowe,nepelre Yahudi detelro membei nikiyaina neidimi lati te dimi yaiye,Walri Yei nei alru sirakunulru busimane. ³⁴Walri Yei simiyowe,Lazarus menou ne bulrene sasikouwe nete ate saukaye,"Tuhan tau mulre neperlati tembane? ³⁵Walri Yei lati dimite dimiyowe. ³⁶Nemasate,Yahudi detelro at Elri yaye,tenembe Lazarus tena kena bise telre te deyonu!" ³⁷Nemane ye,detelro mreimbui nena,nelrone ate Elriyaye nemane Ambai,ne kaye Dou bisena detelro doute pekuyomu nemane lati mekopou Lazarus tete doipai?"(Lazarus Tetet Eilre Deimbuko) ³⁸Walri Yei,dambe lati alru sirakunulru nei Euna bulru burate yowe ne bulre olru bulru,mautena olru te syasiki maute dinaipeko. ³⁹Walri Yei,saneyomu olrute baine sansimbe,Marta tete puko na detelro nenei nemeng,ate elneyowe,"Tuhan dasnei tena Eu kalre pelre,tete yalrena sa ya kirmbei tena. ⁴⁰Walri Yei nete ate saku nimeipai,akaye nepe samukalre,wei Euna telpelre nekendena Mang Walri nei yambu nui doupelre tenembombe. ⁴¹Neperna ne olrute baite elraikiti,neperna kaye,Walri Yei Mang note teyowe ate saneyonu,"Memai poi a eine kramewlrade da kalrotena we dena ate betotupuko. ⁴²De nime yawalre we nemenammate dete betoite.Detelro dena euyena alrusungku tepayena,na kalro snaware netenate telreplre te elrai pone,de weye tiyekuko. ⁴³Ne ate Elrepuko,Walri Yei ate almatelrenyapungsuku,Lazarus kiyate nu!" ⁴⁴Detelro tetepukona kiyate meyowe,mena otona kafan sah beyeipekona nena pelre,neperlati benalati kafan mayon neme pruntute,Walri Yei nete saneyoumu bena mayong baite yatembombe tenembombe dite ende.(Ate Boyowe Walri Yei Te Tonaipone) ⁴⁵Yahudi detelro Maria pelrita Neteyowaia kote Walri Yei ye nepelrati neidoune tiyaye Walri Yei kna kembalri mekoyowe.Telpelre te yati yai. ⁴⁶Nemane lati,Nena nelro rena detelro mesrei bei Farisi,detelro kote miyayiye Walri Yei kna kembalri mekoyowena nete saniyaine. ⁴⁷Nemane sate,imam belrengka,nepelre Farisi detelro Sanhendrin ate boyowe,nepelre ate Elriyaiye,"Beyasate mekomalre?Da detelro buzimena sa ane elrewe

dwaiye. ⁴⁸Temambone damane mote,metelrena detelro telrepelre te nenane krambonde.Nepelren Roma detelro menaye da noute tinaitini neperna ena tou seray."⁴⁹Nemane ye,depro mbei nena nelrene Eido Kayafas,imam delre te nekyowe nedaima,nete ate saneyomu,we beya manesa bete nimeipaimo. ⁵⁰Ambaina weite twanembe poi kalro nekwena detelro mbesika metelrena detelro tena tete te dondu.Ne kalro metelrena detelro pekote yatenaiye.⁵¹Nei Eutena kiana elripai,netenate nemaipona imam delre nekyowe,nenei ane seneyoumu Walri Yei yambei tete te tong serang te.Tete dondu. ⁵²Nepelre,Yahudi detlro motena ambai,karlo si nekwena metelrena te koprimbonde Mang Walri kna yei nenei noute-noute. ⁵³Netenate,neyane ate kite elraipiko Walri Yei te tonai ponde. ⁵⁴Nemane sate,Walri Yei ototena Yahudi detelro kna melrolrena kiarelrena walripai,neperna nena nou yowena pau delre sute yo mbei Efraim eldona,nenoune nenei yau-yauna pelre neleiyaye. ⁵⁵Ne yapona Yahudi detelro kna paskah ya nopiepuko,ne yolrena detelro tereng Yerusalem yate,paskah mekoipainane nenei eute sukunaiye. ⁵⁶Neperna kewe Yesus te dweyaye ate siper-sipere Elriyaye Walri miene tepiyaye ne atena siye site simiye,"We mendona Beyamene?Ne kaye kisa somarlana Nelretena mipai?" ⁵⁷Beyasabete iman bengka nepelre Farisi detelro A suwe pelre sasiki,detelro sime nou nekwena nate nimeimbone,mende sanemponde netenate naiye nete kronaiye.

Chapter 12

¹Yes mesi sunanbei pelre,paskah yah mekoipai nane,Walri Yei Betania yote yowe.Lazarus kna now nekyowena tete Eilre deipukona. ²Dinoune sate krakpeko Walri Yei deneng te denen dena nepelre Marta nete sate kroyounu,nemane ye Lazarus detelro mbei meja nen nembei nikyaye. ³Neperna kaye,Maria meraibu Narwastu nelro sreina neii doi delrene taina te doku Walri Yei kna otote nene suyuwe,nyuwa ye nete krayoune,nema sate nu mie ne melrei bu pelro dusumbuko. ⁴Nemane ye,Yudas Iskariot nenei yau-yauna nete A pupeu ne wapinsini nate ate yowe, ⁵"buyamasate nemelrai bu naitena mekoipai do naming Dinar ne mekaupou sa ambei na detelro te yetamulre?" ⁶Ne Ate Elrowena nei kenana sa ambai na detelro tena kena bise ambai.Sulre maitena ne bise detelro,nepelre ne doi kaiba pelre doku,nenei kembalri doi kaiba na doite baite olruwe. ⁷Nemane sate Walri Yei Ate sakhu,"Ne milre ta tenembomde,nena kembalri mekowena dratite dena tete yatena. ⁸Ne tante sa ambai na detlro nemena mote wena yene.Netenate De duyati selrei tena wembelrena nikipai.(Imam Berengka walro nei kenana Lazarus te tonai pende)⁹Ne yasreine,Yahudi detelro tereng doplre betoiyaye Walri Yei Betania mendo Lazarus te tenaimbona te telre,deipukona. ¹⁰Neperna kaye imam belrengka walro ate baipeko Lazarus tuti tonaipona te. ¹¹Lazarus kna walrore Yahudi detelro nei kembalri Eilre baite,Walri Yei te taunai nelre.(Walri Yei Yerusalem Yote Esute Yowe Ondowafi mane)¹²Wambeya tena ya detelro telreng nesa soyaiye na melrote kopriyono nesnine betoiyaye Walri Yei Yerusalem te mende. ¹³Ne dung kepeite yatiyai baite miyaiye.Nete Asepro eine dounail nelre nepelre lati ate saiyaiye"Hosana wetena poi teme Tuhan kna eido ne meye Israel kna ondowafi!"¹⁴Keledai sekro te tekenelre ,ne bulra ne sakenelre.Semone mraipeko na mane: ¹⁵Endikite na dekoipaina,hai Sion!Mengkenining tenembe!Wei ondowafi mewe,malrisa sekro bulrane nekekemewe."¹⁶Manimpana yau-yauna da kalro tena nimeipai nikyaye,ne yopena Walri Yei nenei dlreine nepere wande mendo te doukaiye da kalre netena metelrena semone mraipeko neperna lati meterlena kembalri netenati nekoyaiye.(Detelro tereng Walri Yei Tena Ate Elriyaiye)¹⁷Netenate,detelro Walri Yei pelre nembeine tepiyaiye Lazarus te simimbako bulre Eilre kiate meyowe,nepelre tete eilre deimbuko. ¹⁸ne ate kyaye saneyoumu detelro tereng Walri Yei te sepro eine dokkainelre nembu ye mujizat te mekoupuke. ¹⁹Netenate,Farisi detelro siye site saniyaimbe,wei tembe,Ena elrambe kana yuipai,"Doute tembe metelrena Ani teme krimbei nete kai kainelre! (Walri Yei Ate saneyomu Walri kalro nepelre Tete)²⁰Ne yasnina,Yunani detelro lati yaiye mang asawi saei ne delerene. ²¹Filipus te tupukainelre Betsaida yolrena galilea ne,Nepelre nete Ate saneyaine,"Tuamai,Dena kena Walri Yei te temainelre." ²²Filipus yowe Andreas te sanembuko neperna kaye Filipus Pelre Andreas yoiye Yesus te sanimbuko. ²³Walri Yei nete ate sakupelre,"Yenepe nopie puko detelro yei nenei bulrane. ²⁴Telpelre telre,wete snawarle,da kalro tena gandum na kani bulrate delrende balri pai nena beimo telre nena tetembona nenalrena Eu tetreng dopelre.²⁵Detelro eu nulra kena bisite denenelrena,yambe Eunulru Eulre nalrembonde,nepelrati detelro dayo bulrane Eunulru kena bise dipaina,nenei sema eine nekende walri tikiten. ²⁶Detelro mbei-mbei detena kembalri te mekonde,Ne dete tanu telre, menoune neketelre delrei kembalri detelro nenou lati,nepelrati detelro mbei-mbei detena kembalri te mekonde,memai netelati dekonenelre.(Walri Yei Nenei Tete Kalrotena Ate Saneyoumu)²⁷"Menaya Eunulru nemoipai beya bete te santemelre dayane miyalre. ²⁸Memai wei Eido mro-mro Eine,nepelrati surga yolrena akulrung de eidote nepe sukumbu kalre dambei lati sukutembonde." ²⁹Detelro telreng dapelre nepene tepiyaina nena warpa kurung nemane siye Elriyaye malaikat nekote Ate Elre wei!"³⁰Walri Yei ate saku,nepelre Ate Elre yowe,"Ne Akulrung Betoyouna delrei Eutena Ambai we tante. ³¹Da yane da ypbulra tena Ate tiyenaikone.Dayane lati daya bulra te tapewe na detelro te tenanainelre.³²Nepelre dete da yobulre tenaitepona metelrena detelro te delrei Eune yepotepona." ³³Walri Yei da kalro te Elre yowe nenei Eute tetetena beyamane dondu.³⁴Detelro telreng nete ate sawiyaye,"De Taurat atung te beteyande netenate Kristus nemena mote da bulrane neme nekende mendo beyamane bete weye Elreye,Detelro yei nekewe yalrebulrane?detelro yei kaye sime?" ³⁵Walri Yei nete ate saweyouwe,daimote da kia eine nekembe,da kiah nemena ne otote walrembe,netenate neko wetena antuni pai,"Netenate detelro nekobulrane waraina non nimeipai mepete ende. ³⁶Ne kiah wei eune nemai nane telpelre te ne kiane kronem bombe netenate kiah yeinining te bumbombe."Ne ate sanemupuko,Walri Yei yowe nenei Eute nena nelrolre yene nalrepuko.(Yahudi Detelro Mesreimbei Walri Yei tena Telpelre Elri Pai)³⁷Nemaneye Walri Yei nenei bukaine busimena sate nena bukou ne kilroyowe,nemane lati telpelre nenana kroipai, ³⁸Netenate nabi Yesaya kna Akulurung ne yuumbone,Tuhan sime wena da A sanime na telpelre te Elrombe.Nepelre lati Tuhan kna mee sinte krimbonde?"³⁹Ne kalrone Yesaya kena A telpelre Elri pai Yesaya lati Elreyowe. ⁴⁰"Ne doute bisete mekomupuko nepelre lati nena kenate suwemupuko,netenate nenei douna itipai nepelre lati Memei kena na telpere doipai.Nepelrati burunapone nete deitemepone.⁴¹Yesaya da kalro te Elre yowe nenei doune Walri Yei kna Walri mooi nei doune teyonu tembuko.Netenate nete nenei ane Elro Yowe. ⁴²Nemane lari belrengka walro telreng lati Walri Yei te telpelre te Elrai peko.Nemane ye,Farisi detelro

te endikete dekoiyaye. Ne Atena kiana Elripai endikite dekoiyaye, sinagoge eina netena mebepai. ⁴³Nemane, sate ne detelro yei kna mooy Eine kna te kraipeko, walri mooy te bukaisi. (Kilri-Kilri klaro Walri Yei Yambeite Detelro yei Tutena A neiye tiyende) ⁴⁴Neyasi Walri Yei Ate saneyonu, Elreyowe detelro nenei telpelre denena kronembonde. Denena kroipai asuke newena ne kote dete tiyekuko da yobulrate. ⁴⁵Nepelre detelro mbei-mbei dete wei doa tiyatu, nepe neke tiyanu dete tiyekuko. ⁴⁶De nepe mialre kiah mane da yobulra te mialre, netenate detelro mbei-mbei telpelrete denane krombona neko eina nikipai. ⁴⁷Da kalrotena detelro dena da ate botombona, da A tena tawipainya de nena atena itipai, netante de mialre da yobulra A tiyeipai Asi kenekewe yo bulra te telro merotepone. ⁴⁸Sime dete sartenapone nepelre dena ate sarembonde, nemane lati dena akulrung snamalrena nete lati tutena yane nete atetiyeinti. ⁴⁹Da kalro tena dena A snamarna dena kenalrene A ambai nekwena Memai dete tiyekuko neperlati dena bulrane ate kitelre ure telre nepelre santemelre. ⁵⁰Nepelre, De nimepukalre nena kembalri ase sane yomu na walri sena, ne tante da akalro sani yamalrena, Memai kna A sanutepukona, mame wete snamalre."

Chapter 13

(Yesus Nena Ototouna Kena Otote Sukuyoumu) ¹paskah ya nemeyenane, Yesus nepe nimeyembuk, netena ya nepe nopiyepuko dayobulrate tenembonde nenei nemang kote, nenei yatekemelrenate selraite kena bisete dumbuko ne kena bise neme tenonde ende. ²Deneyena sate neme aniyaye nane, maseye Yudas Iskariot kena, kena bulrate kulruke, Simon nuwei, Yesus te peko bulrate salrembondenate. ³Yesus nepeye nimeyembuko metelrena sa nemang nena me bulrate kelrombuko, nepelre ne Mang Walri kenalre meyowe, nepelre Mang Walri kote bulrunsinde, ⁴ne deneyena sa toulre e'su e' miki, nepelre nenei euna mayote baite wekembuko, nepelrena linen mayo belrate douku seseine bekepuko. ⁵Nepelrena kaye loyang e'ite bute danusuku, nepelre nenei ototouna yo kena otote sukuyoume. ⁶Simon Petrus kena eu yete yowenakaye Yesus te sane younu, "Tuhan, we Dena ototena we sukuwe? ⁷Yesus ate sauku nepelre nete sane younu, "Da kembalri mekalrena tena daselrei tena nimeyipai, malreweye we nimeyenembombe." ⁸Petrus ate mekopuko, 'Dena ototena bete pelrena we suskuipainya, "Yesus ate sauku, De wetena sukuipainya we, dena e'i nena we dowipai!" ⁹Simon Petrus nete saneyounu, "Nemenatena Tuhan, dena otomotena ambai, dena me pelre belrengka pelre delrati!" ¹⁰Yesus nete saneyoumu, detelro bute kopukona otomote sekumbonde, nepelrena metelrena melro-melr. We nepe melro-melro duwaupuko, nepelrena we metelrena melro-melro ambai. ¹¹Nenatena Yesus nepe nimeyambuko sime nete peko bulrate salrembondena, netanate nete saneyoumu. We metelrena melro-melro ambai." ¹²Nemenakaye, Yesus nena ototouna yo kena otote sukumupuko nenei mayongte nekenoute titipuko, nepelre nenei noute nekenoute yowe, ne nete saneyoumu, demena kembalri wetenate mekopukalrena we nimeyambuko? ¹³We Detena Guru, nepelre Tuhan pelrete, nena nekewena De nekalrena Guru nepelre Tuhan pelre. ¹⁴Nenatena De nekalrea Tuhan nepelre wei Guru pelre, otote sukumupukalre, netenatena wena nelrone otote dite delrati sukumbe. ¹⁵Nepelrena De wete nepe kilri mupukalre nenatena we delrati De mekopukalrena mane mekombe. ¹⁶Nou telrenalre wete senamalre, kembalri nekewena nenei belrengka detelro nekewena pelrena elrikoipai, nepelre naye detelrote tiyekukona, nena nembelre tiyekukona detelro pelrena elrikoipai. ¹⁷Nenatena we metelrea mane nimeyambuko netena, wetena pai tu nenatena kilrimembe. ¹⁸De we metelrenatena de elripai. De nimeyembukkalre sinte De elripukalre, nepelrena da akalrotena dina yuwumbonde, "Detelro Dena piyeute anembonde detelro nena oto temete dekote kensuku." ¹⁹Da selreine wete nepe senamalre, nena kiyaipai nemeyenane, nenatena weye dete telrenate elrembombe. ²⁰Noutelrenalre De wete senamalre, detelro siye De tiyetekondena detelrote dowundena dete douku, nepelre dete doukutelrena detelro, nena dete tiyekukonate douku. (Sime Yesus te Peko Bulrate Salrembondena Ate Sane Youmu) ²¹Yesus nemane ate sanemupunakaye, nenei kena selrengne bete-bete tayayena mane tuwayonuna kaye saneyoumu, Mou telrenate wete meke senamalre, wena nelrona detelro siye dete peko bulrate salrenaiteponde. ²²Nena ototouna doute dite date tiyaye nepelre pelro-pelro olruiyaye sintena ate elrewe. ²³Nena ototouna simbeiye eutone nekeyowe Yesus kena kenane eute sauke. ²⁴Nepelrenakaye, Simon Petrus, nete douye melroyonu Tuhan Yesus te Simenin sinde, nena sintenatena elreyowe. ²⁵Nenatena, Yesus kena kenane saukuna ototounaye nete simiyounun. Tuhan, ne detelro kaye sing? ²⁶Yesus ate sauku ne detelro deye, "da piyeu pote titauteponde nekaye nete itenelre, "Nepelre nepiyeu po titawupukonde Yudas Simon Iskariot nuweite. ²⁷Nepelre, Yudas nipeyeu pote doukuna, mase nete kelrokunulre. Nenatena, Yesus nete saneyoumu, beyate weye mekowenatena welra dite mekouponde!" ²⁸Sate aniyayena nelrona beiska pelre Yesus kena a YUdas te saneyoununatena ne mendo doweipai. ²⁹Nena nelrolrena siye wepaisiki Yudas doi pelrena tangkete douku walyeyowenatena Yesus nete saneyounu, ene ya delretena sa kalrote yatende, ambai walrum bainya detelronate sate yatene melrenate. ³⁰Nepelrenakaye, ne piyeu pote dokunaye, Yudas ne suselrei baite nepe asuku yowe, nepelre ne selreina denete nepe yowe. (Yesus Nena Tete Tena Ate Elreyowe) ³¹Yudas dite yowena tulre Yesus atemekopuko, daya nepe detelro jeite dindeiyel melronaim bonde nepelre Mang Walri welrati nena welrone melronaimbonde. ³²Nemane, delrati Mang Walrite nena eine dindeiyel melronaimbondena, Mang Wangri delrati nena ³³Delrei yei ninung, De wembelrena tiki ambai delreati, we dete duwembena, nepelre Yahudi detelro saniyamalre nemane, menaya delrati wete senamalre. De telrena nou, we nepetena. ³⁴Da wanimbana a kalrote wete ute melre, nena tena weye bisete dire date denembe Deye wete bisete diyamalrena mane, nemane delrati wena nelrone bisete dite date denembe. ³⁵Nemenatenate, metelrena detelro nimeyenaibonde, we dena ototouna nepe, we dite date bisete dnembe. (Yesus Petrus Tena Ateite Saneyounu) ³⁶Simon Petrus Tuhan Yesus simi younu. Tuhan we kaye mepete ewenatena, Yesus nete ate sauku. Deye telrenatena, we daselreina detena tawipai, malreweye wande we Dete tawentembe. ³⁷Petrus nete simiyounu, Tuhan, beyamena pote da selreine de wetena tawipai? We tante Dena da yelreu itelmelre. ³⁸Yesus ate sauku, wena yelreute de tante imulre? Da nou telrena ate santewe ponde ambreawe a dinipai nemayenane weye da namingselrei detena nimeyipai nyate elreuponde."

Chapter 14

(Yesus Ototounate Kena Poite yatemmu) ¹Wena kenatena titei kopainya;Mang te telre pelrete elre bombe,nemane Detena telre pelrete elre bombe. ²Dena mai,kena miedekona nou doplre nekaiye;nemena tena ambai De wetena nepe dina saniyamalre De telrena wetena noute delrati temekone. ³Nepe,De telrena wetena noute delrati temekone,De neknote bulrusite meterna nepe wete yatetemelre dembelre De menoine neketelre we dembelre nepene manekene.⁴Nepelre De telrena nou ne nipitenawi nime yenembonde." ⁵Netenate,Tomas nete sanu yonu,"Tuhan De meterna nimeyipai we mepete euna,nenipitena De nemane nime yema bonde?" ⁶Yesus nete sanu yomu,"Deka ye nipi nepelre nolrena,nepelre walritou.Detelro simena Memai kote mendena,Dena walrolre ambainya. ⁷Netenate Detena wenimeipainya,Dena Memai tena we nimeyipailati;Welraye daslrelre,weye Memai te nimeya nembonde nepelre we Nete tene bombe." ⁸Filipus nete sanu yonu,"Tuhan wena Memai te Dete kilimi poime,Nena detena nepe elri kiko." ⁹Yesus nete A te sakunelre,Filipus ,mena-mena we dembelre walre kandelrewa,nepelre we Detena nemeye nime yipai?Detelro sinye Dete tetepukona,Ne Memai nepe tembuko,Beayamane we mane elrauwe,Wena Memai te Dete klimu ponde?" ¹⁰Beatenate we detena nime yipai netenate De Memai kena bulune nekalre Memai dena bulrune meke nekewe?Nepelre Dena A wete senamalnra,Dena emolrena ne A tena Dewete sanipai,netenate Memai nepe Dena bulrune nekewe nekembalri te nepe mekalre. ¹¹Dete telre pelre te elrem bombe,netenate De memai kena eu bulrune nekalre,nepelre Memai Dena bulrune,nekewe;bai nekipainya,ne kembalri telre pelre nenei mote mekowe. ¹²Nepe notelrena,De nepe ne ate wete senamalre,detelro bei-bei dete telre pelre elrem bombena,nepelre Dena kembalri mekalrena,nelati ne kembalri mekowe,nepelre kembalri delretelrete mekowe meterna da kembalri nepe De delrei Memai kote telrena. ¹³We beate Dena eudone diyimbena,nenatena de mekoteponde Memai te nuwei kena yene dibulrane kapenanlre. ¹⁴Wekaye beate Dena eudone Dete diyitemna,De dina mekotepona.(Ayeko Alru Melro-Melro Kalrotena)¹⁵Nepelre we dete kena bise denembe,nemena tena we meterna Dena ate tawe tembe. ¹⁶Netenate De Memai te diyetenelre,nepelre Ne wete dikinempona sasite inimele,netenate Ne wembelre nemena mote nekemebe, ¹⁷nena Alru nolrena,"Nepelre da yobulrna doupai,netenate da yobulrana Netena itipai bai Netena nime yipai;Netenate we Netena nepe nime yambuko nepelre we Nena bulrune nikyawu."¹⁸De wetena osai kalrone wembemona tena itipai;De nekenote bulrisitelre wekote metelre. ¹⁹Kitipai kenekewe,Da yobulrana Detena itipai lati kenekewe,netenate wepe dina Detena tete bombe;Netenate De Walri,we nekauna delrati Walri. ²⁰Nemena yatena,we nepe Dete nimeye tembombe nepelre De Memai kena eine,nepelre we nekauna Dena eine,nepelre DE we nekauna eine.²¹Simye Dena da Ayekote menedongde nepelre mekon dena,Ne detelro dete kena bisete deyonu;nepelrena ne detelro DETE kena bisete deyonuna netenate MEMAI delreti kena bise dunu,nepelre DE netena kena bisete delranalre netenate DE eute nete kiate bonde." ²²Nepelre,Yudas nekaye Iskariot sate,nete ate sane yonu,"Tuhan nemnatena wekaye beamane mewedete eute kiamu ponde nepelre da yobulratena ambai?"²³Yesus Ate saku nelre nepe nete sanu yunu,"Weye DETE kena bisete denembena,nemena DE A Walrte nepe takau telre;Nepe DENA MEMAI netena kena bisete denenlre,nepelre nekoite. ²⁴Nemena tena,nepelre detelro DENA kena bise dinipainya.Nena DENA walri tena NE tawipai.Nepelre,tawipai.Nepelre,De A walri betawena nena DENALRE ambai,nena nekewena MEMAI kenalrena nepelre DETE tiyekuko."²⁵De wembelre neme Walri yande meterna da kalro De wetena nepe dina sani yamalre. ²⁶Netenate,Dena eudone MEMAI ALRU melro-melro ke,tiyenkonde,nepelre wete diki nemponde,netenate neterna kalrotena neyewete kilinemlre,netenate nepe wete oyote meyenemlre meterna A nepe DE wete sani yamalre. ²⁷Temepo Denalre wena bulrane wembelre-nekembe;DE nalrena teme po wena bulrate itimele,da yo bulralrena ambai nepelre DE wena bulrate kiamalre."²⁸We dina beite youwe DE wete nepe sani yamelre,'DE nepe telre,nepelre DE neknote bulri sitelre wekote metelre.'We Detena kena bisete de nembe,DE MEMAI kote telrena netenate we nekembena kena kalrite kombe,Denelrena MEMAI ne delre ke nekewe. ²⁹DE wete da slreine nepe senamlre nepelre ne A kiapai nem menane,netenate ne A kiabondena we telre pelrete elrem bombe."³⁰De wembelre A tena delrena elripai da yobulra pelre kerokaiyena nepe maiye.Nena delrepo detena titawi pai. ³¹Netenate yo bulrana nimeye nelre De Memaite kena bisete dele nare,MEMAI DE bulrate ayeko sane tupu kona na mane DE nolre nepe mekalre.Esu mibombe,membe da pelre dite malre."

Chapter 15

(Yesus Anggur No) ¹Yesus sane youmu,"De Anggur tou"Poi Telrena neplre dena Memai kembalri detelro. ²Denalrena mise eu ambainya(Eu Mekoipainya)Ne baite balrenade nepelre mise eu pelrena ne baite kesonenelre nepelre ne mise eu dopelre bete waunaye. ³We nepe dina sukumupukalre nepelre we asena eilre De dina saniyamalre. ⁴Dena bulrune nekembe,nepelre De wena bulrune neketelre.Nemane delreati mise nenei eu molrena eutena duipainya netenate we Dena bulrune nekembe. ⁵De anggur no,nepelre we nena mise sime dena bulruna nekendena,nepelre de wena bulrune neketelrena,ne eu dopelre bete nemane delrati Dena eulre baite yowenatena.We busi-busi mena tena mekoipainya. ⁶Nepelrenaye detelro si pena bulrune nikipainya,ne mise kelrayayena mane baite bunde balrende,nepelre detelro nete koplrinai nelre,sing bulrute yelronaye,nekaye singne dekenaye. ⁷Netenate we dena bulrune neme nekembe nepelre Dena A wena bulrune nekenayena,beyasa wembelre kenate danuna satena diyimbe,nepelre nena ne wetena betonemeponde. ⁸Dena Memaite Da kalrolre nete kapenainneilre,nemane delrati we e'u dopelre bete,nepelrena kaye we nekauwena nena ototouna. (Yesus Kena Bise Tena A Kalro Te Saneyoumu) ⁹Dete Memai kenabisete duntunamane,De wetena delrati kena bisete delrati delranalre.Dena kena bulrune neme nekembe. ¹⁰Nepelre we dena ayeko bulrulte walrembena,we Ddena kena bulrune nekembe,nemane delrati De Memai kena ayeko bulrune walretelrena,nemane delrati de Memai ken-kena bulrune neketelre. ¹¹Da kalrote De wete senamallrena Dena ken akalri wena bulrune nekende,nemane delrati wena kena kalri noulre mekombonde. ¹²Dena ayeko damane:We kena bise tena noulre denembe,Deye wete kena bisete danalrena mane. ¹³Kena bise delre simena ambai,nelrena nekewena detelro mbeisika kena,kena bise nenei eute nenei yauyaunate ikemelre. ¹⁴We nekauwena Dena yau-yauna nena dena a kalrote noulre mekombombe. ¹⁵De wetena kembalri detelro tena mena elripai,kembalri detelro nenei belrengka kena kembalri tena nimeipai. ¹⁶We detena elripai,De elrimu pukalre nepelre tamupukalre we embe melro-melro eina mane nekembe,wena ne yeko poi bulratena beyate Dena mai kenalre dena eudone diyimbena,ne wete yatenemelre. ¹⁷Da Dena a kalro nepe:We dite-date kena bisete denembe."(Yesus Nena Ototouna Delro Nate A Suwete tayoumu)¹⁸"Da yo bulrane wete kilrite tenaimelrena dina nimeyambuko,wetena kilre tipai nemeyenane Dete memete kilre tiyaite. ¹⁹Nepelre we da yobulrane mena,nenei satena mane kena bisete denainelre.Da nekewena we da yobulrana mena ambai.De wete nepe elrimupukalre netenate wete kilre taima. ²⁰Dena a saniyamallrena mendote mekombe:Kembalri detelro nekewena nenei belrengka pelrena elrikoipai.Netenate Dete meselro-selro mekonaitelrena nena wetena nemane delrati mekonaitelrena.Nepelrena Dena a walrite taunaitelrena,nena wena ate delrati betonaye. ²¹Nena nekewena wete mekonaimelrena,Dena eudo tante.Nepelre Dete tiyekukona tena ne nimeyipai. ²²Nena tena De wetena mipai sanipainya,peko nena nanikipai.Nepelrenaye da selreitena Nena pekote baitena mendo ambai. ²³Sime dete kilre tenaitelrena,nena Dena mai tena delrati kilre tenainelre. ²⁴Nemane delrati detelro simekoipainya kembalri te nena nelrona mekoipai,Ne peko dowipai.Da selrei tena nepete tainye,netenate dete kilre tainte,nepelre delrei memai tena delrati. ²⁵Taurat semo bulrune melrai pekona ne mekombonde:Ne apeu-peu walrolre dete kilrite tainteng. ²⁶Diki-diki popelrena mendena tena,wena nelrote De mai kenalrenate mekoteponde endena nena mai kenalrena alru melro-melro,detena a kalro tena neye elrende. ²⁷Nepelre we delrati Dembelre dina selreine nembe yena tenate ate sanembe."

Chapter 16

¹Da metelrena wete nepe sena malre,nepelrena,we kena tena titeyekoipainya. ²Ne metelrena wete Walri ongko mielre baite seke nai melrena.Nemane delrate nenei ya nopiyendena nepelre detelro wete baite tutunai melrena ne mendo te mekoinai nelre nenbeimoye Mang Walri te kepaine.³Nepelre,nemane kembalri tena nemetelrena mekonayena nena tena De Memai pelrena ne nimeipai. ⁴Nemane,metelrena De wete nepe sena malre,nemane nenei ya mendena,we mendo te mekonembe De wete nepe saniyamalre.Nepelre,da atena wetena dina polrena sanipai nepelre De wenbelre-wenbelre nemaye.(Alru Mlro-Mlro Kena Kembalri)⁵Netenate,daselrei De nepe dite dete tiyekekona kote,nepelre detelro si wena nelrolre? ⁶Nemane,da ate wete sena malre,wena kenanape yeweka te malra we. ⁷Netenate,De telre pelre na ate nepe sena malre poi telrena pe de dite telre,nepelre De dite ipainya,diki nenpona wekotena mipai.⁸Nepelrena,Diki nenpona mendena,ne da anende kena pekote poye mekonenpona,telre pelrena,ate tendena; ⁹Pekotena,nepelrena De tena telre pelre na elri pai; ¹⁰Nou telrena,nemane De mai kote telrena nepelre we metelrena de tena nekoutena itipai, ¹¹nepelre,ate tiya nayena,da anen de na depelre te kilra yena A se mena nena bulrate.¹²A dopelre nemeye De wete sante melrena,nemene da selrei tena nena te elri tipai. ¹³Nemane delrati ne,alru mlro-mlro mendena,Ne wete noulrena te kilri ne melre nepelrena,Ne nenei mendo na atena elripai.Nemane metelrena a nebe towe nenate nepelre we,nepelre ne wete sanenewelre meto yate kiyanaiyena. ¹⁴Ne dena delrete elren dena,nemane delrati dowende De doukalrena mane,nepelre wete sane nelemrena.¹⁵Metelrena sasasi Memai kena nena delrati Delrei sasasi.Netenare,De sena malre alru nou telrena tupeye tembe."(Jeweka te Melroyaye Meyowe Kalri te Koyaye) ¹⁶Tiki mbai bate,nepelre we Detena nekou tena itipai,nepelre nekou te delrati,tiki mbai bete,we dete nekoute tupeye tembe."¹⁷Walri yei nenei oototouna do meselrei a simi-simi te simi yaye,beya mena kalrotenate Ne dimena ate ete sanume,tiki mbai bete,we Detena ne koutena itipai?Nepelre De nekoute Memai kote telre?"¹⁸"Nepelre,ne metelrena simi yaye,"Beye menekalro tena te,"tiki mbai bete?"E metelrena nimeipai nena a sanumuna."¹⁹Walri yei nimeyenu nemane nena ototouna nete ate simi nainsing dena te,nepelre nete saneyoumu,"Beyamane wena nelrone weinbei mote diti date simawe nepelrena dena mendo mekoyalrena neyapone wete nepe saniyamalre,"Tikimbai bete nepelre we detena nekoutena itipai,nepelre nekoute delrati tiki mbai bete,nepelre we dena dete nepetaune? ²⁰Telrepelre,De wete nepe sena malre,we dimiti dinimbe nepelre kenate tuwanbe,nepelrena da anende kena kalri te kona yena,we metelrena ye weka te melrombe,nemane wena yeweka melrawena bulrungsinde we kalrite kombena.²¹Nemane milre mbei senondena,ne eu selrai te tuwenena,nepelre senon dena ya nepe nopyepuko nemane yei nepe eu sasuku,ne eu selrei tuwau yonena nepe kepayewe edupuko nepelre kalri te ekekowe nemane detelro yei sonkena da anen dete meyowe.²²Nemane delrati we setenepe tuwau nu da selrei te,nepelre De wete nekoute tupeye temelre nepelre wena kenanape kalrite kombena,nemane detelro si kalri kombena nena te wena lrena menadowipai. ²³Neyatena,we Detena a mena simipai.Telrepelre,De wete nepe senamalre,Beyasate dena eudone Delrei maite diyenembena,Ne wetena lati ini melrena. ²⁴Da selreitena,We Dena eudone sasasi tenadiyipai nemeye.Diyembe,nepelre yate nemelrena,netenate kalri kombena kemenbonde.²⁵De demena kalro tena te a mendo kalro newete nepe saniyamalre,neyate nopiyendena De wetena a mendo kalro lrena wetena sanipai.²⁶Neyatena,we Dena eudone diyimbena,nepelreDe wetena atena sanipai nemane De mendo kalro ne maite sante nelre we melrenate. ²⁷Nemane,mai wetena bisete delre nene pelerena we Dete bisete delrau ne nepelre Dete telre pelre elreupuko nemane De memai kenalre miyalre. ²⁸De memai kenalre miyalre da anendete,da selrei te,De da anende te teten bonde nepelre Memai kote dite telre."²⁹Nenei ototouna elri yaye,"nepe,da selrei tewea kiyatelre elre ye,nepelre a mendo na mena elripai. ³⁰De selrei,de nime yanene we metelrena nemeye puke nepelre detelro si nekoute we tena atena simipainya.Netenate,de wete telrepelre te elrambbuko nemane we Memai kenalre miye."³¹Walri yei nete saneyoumu,"we detena telrepelre telrete elrau puko daselrei tena?"³²Tembe,nenei ya mendena nepelre we kote mendena we kelra-kelra tangkon dena,detelro mbei-mbei nenei nou miyaye nate dite naye nepelre De mbei mote tenai te pone.Nemane Denbei motena ambai,Memai denbelre-denbelre ³³Da metelrena De wete nepe sena malre nemane we Dena eu bulrune,we metelrena yelru poi te nekembe.Da anendene,we me slro-slro kalro te tuwa nembe,netenate we kenate wake te tenembe!De da anende tenepe ate toi pukalre!"

Chapter 17

(Yesus Nena Ototouna tena Mendote Mekoyowe) ¹Nena Yesus kena A kalro,nepelrena kaye bete mangno bulrusuku nepelre elre yowe."Memai,nenei selrei nepe meyowe,wei yaite didei melro monde nepernayei wei yei didei lati melronepone. ²Demam delrati wena delre pote kenen nulle meterna detelro bulrate,netenate meterna nete yate kenena,nete Walri tikite yate nemelre. ³Dana Walri tiki nepe,nenaye wete nime nai walre Mang Walri nouterna,Nepelre Kristus Yesus weye tiye kukenate nime yenai bonde. ⁴Da yo bulrana kembalri sanutepekena wete didei mane melropukalre. ⁵Nepelre da selreitena,Memai,"Dete wena dindaite lati melroteponde Deda moi wembelre nembeina yo bulra neme mekoipainya selreine. ⁶De wena eudote Dete yate ketena yo bulrana detelro nepe sanamalre.Ne wenalrena nepelre Dete nepete yate kete,Nepelre wena A Walri nepete mekaiye. ⁷Da selreitena nepete nime yenembeko meterna wenalrenamo. ⁸Neperna ye,De wena Walri ketenate nepete nete mendo yeina tipipai,neperna ne wenalrena nenatena Dete yateketenate. ⁹De netena mendo eine tepalre,Da yo bulranatena De mendo yeina tipipai,neperna ne wenalrena nenatena Dete yate ketenate. ¹⁰Meterna Dena eina nena wenalrena,nepelre meterna wenalrena nena eine nepelre di eine nete dimbei melraite peko. ¹¹Da yobulrana De nikipai,Ne da yabulrane neme wenalre nepelre De we kote Metelre,memai Melro-Melro einewena eudo eine nete sema neke melru,ne eudo nete yike tena,nenaye beiskate dumbonde etna mane. ¹²Dembelre nembeiye nekandena selreine,wena eudo ketena yaine netenepe semate nekalre.Netena semate nekalre nepelre simena nena nelrena nalri pai nena peko mekopuko yei,nena semo kepei Melro-Melro yene aye yombunde. ¹³Nepenaye,De wekote metelrena,nepelre Dena A meterna da yobulrane sena melrena Dena kena kalrite we yatem bombe nepelre wei eune kemenaiye. ¹⁴Wena A walrite nepe ete yate kamalre;Nepelre da yobulrana yo Nete kilitetaime Ne da yobulrana ambai nemane lati De da Yobultanena lati ambai. ¹⁵De wete diyawalre netena da yobulrana baitena yatipai,netena pekote semate nekemulru. ¹⁶Ne da yobulralrena eine ambai,nemane lati De da yobulralrena lati ambai. ¹⁷Nete telre pelre eine suku mu ponde'Wena A Walri telre pelrena. ¹⁸Weye Dete tiyekuke da yobulrate miayalrena mana,Demana Lati De nete da yobulrane yatem ponde. ¹⁹Ne Tangte,Delrei eute sukutu bonde nenaye nete Mlro-Mlro eine suku nain ponde. ²⁰De nemotena mendo mekoipai,neperna detelro nena A sanenamelre walrolre Dete telre pelrete elrenai ponde, ²¹Deperna ne meterna beiskate Dumbonde,wetena mane,memai De wena eine nepelre we dena eine;Neperna Ne ena eine baiskate Dumbonde neperna meternaTelre pelrete elrenai ponde De we Tiyekukena. ²²Wena moi Dena bulrate iketena,De nepete nena bulrate komalre nenaye neye beiskate dupukona wembelre Dembelre beiskate dupukona mane. ²³De nena eine nepelre de wena eine,neperna neye de muku baite dumbonde.Nemane tenate dayo bulrana nimeye naimbonde weye dete tiyekuke,nepelre we netena kena bise Dinena,detena kena bise Dinena tena mane. ²⁴Memai,netena dena kenalrena mendo mekanalrena,nena dete yateketena,deye memena none neketelrena de dembelre,Nepelrenaye detena moi we iketenate Tenai Bonde,da yo bulra mekoipai neme yenane we detena kena bise diyenena mane. ²⁵Piambainya memai,netenate daya bulrana wetena nimeiyipai,nepelre De wetena nepe nime yupukalre;nepelre ne nepe nime yambeko weye dete tiyekuke. ²⁶De wena eudotena netena nepe sani yamalre nepelre nemena.Mote nemena sani yamalre nepelre wena bise dete dinena nena eine nekenaiye,nepelre de nena eine neketelre."

Chapter 18

(Yesus Te Kelroukaye) ¹Yesus me a Kalro-kalro te sanemupukona kaye,nenei ototouna pelre Kidron melrewaite paisiki,nenouna eni nekewena nepelre Yesus nenei ototouna pelre e'sute yaye. ²Yudas,nena ototouna simbeyo Yesus te peko bulrate salrembondena,ne emitena,ne nime yembouko Yesus nenei ototouna pelre da mbei-mbei nenoute walri yaye. ³Yudas,peyarote ne nepele imam-imam belrengka kena nena kembalri detelro nepelre Farisi detelro pelre,ne emi kote miyaye nepelrena lentera,obor,nepelre pelra sapelrete yeteipeko yaye.⁴Yesus nenei eune kiyanyena kalrote nimeyembukonaye besute yowe neplre nete,sinte weye dowew we? ⁵Ne ate saukaye,"Yesus nazaret yolrena,yesus nete saneyoume,"De Yesus nepe,nepelre Yudas delrati,nete peko bulrate salrepukona,ne,bembelre nembeye tipiyoye."⁶Yesus nemena ate elrepukonakaye,De Yesus nepe,"Noye metote sukasiki.Nepelre ate belreipeko. ⁷Nepelrenakaye,Jesus nekenoute simeyoume.Sinte weye duwew we?Ne ate saukaye,Jesus Nazaret yolrena?"⁸Yesus ate sauku,"De wete nepe saniyamalre.De Yesus nepe netenete,we dete dowew wena delrei ototounate temembonde dite naye." ⁹da kalro kiyambonde Yesus kena a saneyoumuna noulre mekombonde."Metelrena dete yateketena simena kasoipai."¹⁰Simon Petrus,meteka pelre meyowena,metekate yepopuko nepelre imam delre kena kembalri detelro,kena buntekei metelre mesunate ketepuko,imam delre nena kembalri detelro kena eudo malkus. ¹¹Nemena kaye,Jesus Petrus te sane younu,"Metekate esune dite adune,"Memai detena cawan kitelrenatena,nena de anipai?(Yesus Te Hanas Kena Bukoute Boukainelre)¹²Nepelrena kaye,Romawi kena pelrayo nepelre nenei ototouna pelre,nepelrenaye Yahudi detelro kena kembalri detelro pelre Yesus te kelroukaye nepelre nete saye bekaipeko, ¹³Nepelre nemetelrete Yesus te Hanas kote doukainelre yaye,Kayafas nesang.Ne maine imam delete nekeyowe. ¹⁴Nepelre,Kayafas ye Yahudi detelrote saneyoumu nena tena detelro telren tante tetembondena nena now telrelrena.(Petrus Yesus Tena Telrepelretena Elripai)¹⁵Simon Petrus ototouna sipere Yesus te taukainelre,ne ototouna imam delre nete nimeyembuko nepelre ne Yesus pelre nembeye imam delre kena diyate yaye. ¹⁶Nepelrenaye,Petrus diyasute mau yene tepeyowe.Nepelrena kaye ototouna siye imam delrete niyembukona nekenoute diyte meyowe mau sema pelrena milre pelre at elreyoye,nakaye Petrus te esute dokunelre yowe.¹⁷Nakaye,mau sema pelrena milreye Petrus te simiyoune.Di detelro kena ototouna simena we nepe?Petrus ate sauku!Ambai." ¹⁸Nepelrena sin te kelraimbekona kaye,kembalri detelro neplre pelra yo pele bilrengkenate sintoune tipiyaye,Petrus nembelre delrati,sintoune tipiyaye.(Imam Delre Yesus Te Simi youne)¹⁹Nepelrena kaye,imam delre Yesus nena ototounate simiyoune nepelre nena a kalro kilriyoumuna tenate. ²⁰Yesus nete ate sauku,"Dena a nepeye kiyaye dayobulrane sanu yamalre.De nemena mote sinagoge-sinagoge nepelrena Mang walri kena miyene ate kilri yamakre metelrena Yahudi detelra koprinuna niune.De yenena a elripai. ²¹We beyapotenete we dete simatu?Nemena atena dena ate betoyayenete siminembe,ne dena a elriyalrena ne nepe numeyaimbeko."²²Yesus nemena ate elrepukona kaye,sema pelrena detelro si nepene tepeyowena nena bete mekepei kinelre neplre saneyoumu,"Imam delre tena a nemane senaime? ²³Yesus nete ate sauku,"Nemena tena dena a nalre kukalrenate elrepukalrena nenate mbei kilriponde,nepelrenaye De noulrena ate elrepukalrena,beyamena pote dete mekepei iketeng? ²⁴Nepelrena kaye,Hanas Yesus te kebeipeko nemane sanemupuko imam delre Kayafas kote doukainelre yaye.(Petrus Nekenoute Yesus Tena Nimeipainya Elrepuko)²⁵Ne selreina,Simon Petrus sintoune neme tepeyowe ,nemane kaye nete simiyanye,"We kaye di detelro kena ototouna si nepe?" Petrus ate baite salrepuko,"Ambai." ²⁶Imam delre kena kembalri detelro si nena yau-yauna Petrus nena buntekeite ketepukonaye,elreyowe,"Nemena kaye we nembelre nembeye emiye nate tumupukalre. ²⁷Nekenoute delrati Petrus ate baite salrepuko,nepelre ambrawe ate waikeko.(Yesus Pilatus Kena Bukoute Doukainelre Yaye)²⁸Nepelre nekaye,Jesus te Kayafas kenalre apelre tayena miyite doukainelre yaye,nena yabunena selreine,nepelre neyo ne apelre tayena metena e'sutena ipai,nenei e'utena nikitena mekoipainya,Paskah sate anen aye natena. ²⁹Nepelrena kaye Pilatus diyate meyowe nete tupeye kemelre nepelre nete simiyoumu,"Beyamena a kalro sa detelro kenane nekewe?" ³⁰Neyo ate saukaye nepelre saniyainye,"Da detelro peko mekoipainya tena,wekotena de netena dowipai mipai."³¹Pilatus nete saneyoumu,"Nete downembe nepelre wei ayeko nekayenamane tembe."Yahudi detelro ate saukaye."Nekaye namane"Detelreto ne sete tamaimbonde tete te doundena dena atungna nikipai. ³²Dana nekewena Yesus kena a kalro saneyoumunaye yuwumbonde natena nena tete doundena kilrimbonde natena.³³Nepelrenakaye,Pilatus nena a pelre tayena miyate e'sute yowe nepelre Yesus te simimbuko nepelre,nete simiyoumu.Nemenatena we Yahudi detelro ken abelrengka? ³⁴Yesus ate sauku,ne a kaye wei eulrena taye mbai detelro siye detenete wete senaiwepoke?" ³⁵Pilatus saneyounu,beyamanee da Yahudi detelro?Wei selraina yo nepelre imam belrenagka pelre nei mote wete dekote dowkaiwalre miyaye."Beyate we mekopuko?"³⁶Yesus,saneyoumu,dena kelraselro da yobulralrena tena,Dena kembalri detelro detena a selraite dainelre,detena Yahudi detelro kena bulratena tawipai.Netenate,dena kelra selro da y yobulralrena ambai. ³⁷Pilatus saneyoumu,netenete we belengka mena

nepe? Yesus ate sauku, wei mote nepete e' lrepeku, De, belrengka nepe, netante dete songkai telre, nepelre netante de dayo bulrate miyalre, ne telreplre kalrote santemelre. Detelro sime telreplre kalrolrena dena ate betombonde."³⁸ Pilatus nete saneyoumu, ne beyamena telreplre kalro, nepelre nemane drepukonakaye Pilatus nekenoute Yahudi detelro kote yowe, nepelre nete saneyoumu, "De nena peko menatena tupeiyipai. ³⁹ Nemena pote deye ongke miyena detelro tenyane simbeite wena paskah mekaunna yane baite tamalrena. Netenate, beyamane Deye da Yahudi detelro kena belengkate baite tatembonde?"⁴⁰ Neyo ate saukaye nepelrena ketelri yaye, da detelro tena baitena tawipainya, barabas! "Barabas pekote mekoyowena detelro.

Chapter 19

¹Pilatus Yesus te doku nepelre a'te ikimelre Yesus te penenaina. ²Prajurit selrei makota sumbei te tuyaiye nena mise siye-siye nepelre Yesus kena belrengka ne titaimbeko, nepelre jubah ungu ne'kote titaimbeko. ³Ne'Yesus kena euw yene nepelre sani yani, poi Yahudi detelro kena ondowapi! Nenate, ne'nena bete pini yayiye. ⁴Pilatus nekoute diyate nepelre nekote saniyoumu tembe! de nena Yesus we kote diyate dotulru nena we'nimeyembombe de'mbai beya sa bete ne'na nalru kukona tupeipai. ⁵Nenate Yesus diyate nepelre makota siye-siye pelre jubah ungu titaimbeko. Pilatus nekote saniyoumu, ne'te tembe! ⁶Nenate imam-imam belrengka nepelre perwira selrei Yesus te tiyaimbe, ne'kitilriyai, ne'te salib ne, ne'te salib ne! "Nenate, pilatus ne kote saniyoumu, ne'te douwembe nepelre wei mo salib ne nenate de'beyasabete nalrukuko ne'nelrna tupeipei. ⁷Yahudi detelro Pilatus te nenate saukai, de hukum pelrena, nepelre nena hukum, ne tete te dondu nena ne'nei euwte ne Allah kena yei. ⁸Nenate Pilatus ne'a te betopuko, ne'endikite dekokuko, ⁹nepelre nekoute mie a'te tiyaina asute. Nepelre Yesus kote simi younu, we'monoulrena? Nenate Yesus mbai nena saupai. ¹⁰Pilatus ne'kote saniyounu, we'mbai dembelre na a'elreipai? Ne we'mbai nimeipai nena de'kuasa te tepalrena nena we'te baite tatepone nepelre kuasa tepalrena nena we'te salib ne? ¹¹Yesus sdauku, we'mbai kuasa beyasa tapeye delrei euw bulrate, nenate bulralrena kuasa we'kote inaiwelrena te. Nena delrati, detelro nena de'te we'kote ikiwelrena, nenei dosa delre telre. ¹²Nepete ne hal te betopuko, Pilatus nena te kediyouna Yesus te baite tenembona te, nenate Yahudi detelro alra te seiyaie, nenate we'da detelro te baite tenembondena, we'kaisar kena meko detelro tena ambai, detelro mbei-mbei nenei euw te ondowapi tena denenelrena nena kaisar te adetede nenelrem. ¹³Nenate Pilatus nemena a'te betopuko ne, Yesus te diyate doku nelre, nepelre kursi atetiyeinena nepene ongkike, nenouw mbei nena euwdo Litostritos, nenate Ibrani peuw netedamina Gabata. ¹⁴Nena ya dupuko na ya delrate dunuyaine paskah tena, ne selreine su mesi bei. Pilatus Yahudi detelro kote saniyoumu, dalrena wei ondowapi! ¹⁵Nenete, ne kitilriyaiye, nete nalrembombe! Ne'te Nelrembombe! Ne'te salib ne! Pilatus ne'kote saniyoumu, nenate we'na ondowapi de salib ne! "Imam-imam belrengka saukai, De ondowapi ambai nena kaiwsar mo! ¹⁶Nenete, Pilatus Yesus te Ne'kote ikimelre nena salib tenate. (Yesus Salib Ne) ¹⁷Yesus diyate nena salib te kepuko ne'mbei mo yowe nenouw nena euwdo nouw tengkorak, nena Ibrani peuw eine damina Golgota. ¹⁸Nepene, Ne, Yesus te salib ne nembei nena detelro be sipelre, nena salib ne Yesus kena metelre sune pelre milri sune, nena Yesus nena nelrone. ¹⁹Pilatus delrati melroyowe semo simbei nepelre salib ono tikeimboko. Semo nena ikulrung, Yesus Nazaret detelro, ondowapi Yahudi detelro. ²⁰Yahudi detelro telreng ne semo te beyaiye nenate nouw Yesus salib ne, nena kota yene, nepelre semo nena melro yaine Ibrani, latin pelre Yunani peuw eine. ²¹Nenate, imam-imam belrengka, Yahudi detelro Pilatus kote sani yaine, nemena semo tena melroipai, ondowapi Yahudi detelro, nemenate na melrouwena, da detelro elreyowena. De Ondowapi Yahudi detelro. ²²Pilatus sauku, beyasa nena nepete de, melropukalrena, nenete melropukalre! ²³Prajurit selrei, nenate ne'nepete Yesus salib ne, nenei mayong te dukaiye nepelre nete wasiyaime kilrimbei te dupuko, walro mbei nena prajurit mo-mo tena, ne'na jubah delrati, jubah nena kain kelim nena ambai, nemei bulralre atena seyipai. ²⁴Prajurit selrai nena detelro si, sikotena elriyaiye, E nenatena bisipaina, nemena tena undi te ne bulrate kene manlre nena tiyenkonde sime nenate neyi dondu. Da hal dumbondena nenatena asena melro-melro eine melroyaiye nepete. Yuwumbondena. Ne'dena mayong te ne'na nelrone wasnaimelre nepelre de'na jubah nena, ne'undi te kenenainelre. Nenate prajurit selrai metelre na halte mekoyaiye. ²⁵Nemenane, Yesus nenei nemane, Yesus nenei nameng milre keka, Maria Klopas, nembilre, Ne'na salib Yene tipi yaye. ²⁶Nenate Yesus ne'nei nemang tiyowe ne pelre murid ne'bisete di yone dipene tipiyai ne'nenei nameng kote saniyoumu, milre, timboi da wei yei! ²⁷Nena Yesus murid ne'bisete di yonu nate saniyounu, dalrena wei nameng! "Ne selreine, ne'murid Yesus nenei nameng te dokunelre nenei miene nikiyaiye. (Yesus Tete Te Doku) ²⁸Nenate, Yesus, Nepete nimeyembuko nena metelre nepete dupuko, nena melro-melro ne yuwupuko, Ne'elre yowe, De'dumalri! ²⁹Nenouwne selre mbei anggur tinii kemepuko. Nepelre delreti, ne'kelrengka keme te naipeko nenate anggur tinii eite nunduku hisop no mbeine nepelre Yesus kena embulru ne kilri yaine. ³⁰Nepelre anggur tinimi te pelreisuku Yesus elreyowe, nepete, nepelre delrati, nenei belrengka ate dusungkuko nepelre nenei euwte ikimelre. ³¹Ne ya'na nenada ya delrati dunu yaina, nepelre ne detelro tete salib onona wawi pana sabat yana, nena sabat ya delre, Yahudi detelro Pilatus kote diiyaiye salib na detelro nena otote dusunaipone nepelre ne detelro tete salib ate yatenaimelre. ³²Nenate prajurit selrai miyaiye nepelre detelro memetena pelre detelro sipelre nenei ototedusuyaiye, nena salib ne Yesus nembeine. ³³Nemenatena, nena Yesus kote ne miyaiye nepelre tiyaiye ne'nepe tete puko, ne nena otodusipai. ³⁴Neman delrati, prajurit sembei nena meteka sulru te Yesus nena yeti te asoke, nepelre nembeimo nena, sa pelre bukifate balreyonu. ³⁵Detelro nena tu kilripukona te tiyonuna nena da kilipukona te ikimelre nepelre ne likripukona nolru nepelre ne'nimeiyembuko nenatena ne'nolruna te elreyowe, netenate we'nenate telreplre te. ³⁶Netenate, da metelre olrupuko semo melro-melro eine melropukona

nena nepete yuwupuko. Sumbel tena ne'nayo lrena nena dusingpai." ³⁷Nepelre delrati, semo melro-melro si eine sani yeimena, ne'nena ne'te tenainelre ne'nepete nekeiye." (Yesus Bulrune Sasikaiye) ³⁸Metelrena nena nepe, Yusuf Atimatea lrena, nena delrati murid Yesus te dupuko neman delrati ye nalri-nalri nena Yahudi detelro te dokuyoumu, Pilatus nenate tupupoko, netenate Yusuf Arimatea irena nena me yowe nepelre Yesus kena bengkate doku. ³⁹Nikodemus, detelro nena yansune Yesus te deneye yane tepeiyeke, nena minyak mur pelre gaharu bulrumbeko nate nenate doku meyowe, nena se tena doke me'be kati ne selrei. ⁴⁰Nenate, ne Yesus kena bengkate dokei nepelre kain linen nemane dulrusikei rempah-rempah siyoiye, Yahudi detelro bulrune, sasiyai nemane nena yeko nemane. ⁴¹Ne nouw yene Yesus salib ne, taman simbei nepene nepelre ne taman eine nena da bulre simbei neme nena bengka simbei mena nepena mena sasipai. ⁴²Nepelre delrati neya nena da ya delrati dunuyaina nena Yahudi detelro tena, nepelre ne bulre nena tikiambai, ne Yesus kena bengka nepene sasikaiye.

Chapter 20

(Yesus Deyepuko Tante A Keya) ¹Ne ya beitenana ne minggu ne, Maria Magdalena denembu Yesus kena bulre te yowe, mena ye neme neko, nepelre teyom olru mau bulre nepete bulre lre nena susan siki. ²Nenata, ne'tenuyowe nepelre Simon Petrus tupei kenelre nepelre murid si nena Yesus bisete di yoyuna, nepelre ne kote sani yomu. Ne'Tuhan nepete bulre lre dokainelre, nepelre e nimeipai ne mopene ne'te sasikai ye. ³Nenata, Petrus pelre murid si nena bulre te yoiye. ⁴Ne'be nembeiye tenayoiye, nenale murid si nena selrambei dite tenu yowe Petrus kenalre nepelre ne'memete bulrete te akokenelre. ⁵Ne'bene-bene duyowe nepelre esute teyowe, nepelre mayong linen Yesus kena na te dulraisiki nepene tenayowe, nemandelrati ne'mbai asu eite na ipai. ⁶Nepelre delrati, Simon Petrus miyowe, ne'te tawukunelre, nepelre bulre asute nepelre ne'Teyowe mayong linen dulrasiki nepene tenoyowe. ⁷Nepelre mayong bete pelra imbukona nena Yesus belrengka te bekiyaina nembei mayong linen, dulraisikina mbai tenoipai, nenata dulruiyaye nena nouw si betene. ⁸Nepelre delrati, murid wamene nena si, nena memete bulrete akokenelrena, nena esute. Ne'teyowe nepelre telrepelre. ⁹Nenata, wanimba nekiaipainane, ne'wamaba semo melro-melro tena mendo kiyai, nenata Yesus nenata tete dete nekau ¹⁰Nenata, ne'murid be'miete dite yoiye. ¹¹Nenata Maria bulre baisune tepe yonu nepelre dimite dimiyone. Nenata dimite dimiyowe, ne bene-bene bulre eine, ¹²nepelre ne'teyome malaikat be'mayong kulru-kulru pelre Yesus kena nouw no'te dukaintikina ne nemenane dipene ongkikeiye. Nena si mbei belrengka pon e angkike nepelre si mbei nena oto pone ongkike. ¹³Ne'Malaikat be'nena Maria kote simiyoine, milre, we beyatena dimi te dimiye? Ne'Malaikat Maria sauku, dena Tuhan kena no ne'nepete dokaiye nepelre de'nimeipai mopene ne'nete sasikaiye? ¹⁴Nepete nemane elrupuko, Maria metote bulru suku nepelre teyowe Yesus nepene tepe yowe, nenata nemeipai delrena tena Yesus. ¹⁵Yesus ne'kote sumiyonu, milre, we'beyatena dimi te dimiye? We'sinti elreye? Nenata ne'wapusuku delrena ne'emi sema, Maria ne'kote sani yonu, tuanmai, nenata Tuan mai nepete ne'te baite doukena, de'te sani tipoime mopene Tuam mai nepene Ne'te sasuke, nepelre de nena ne'te dotulre. ¹⁶Yesus ne'kote sani yonu, Maria, Maria bulrusuku nepelre ne'kote saniyonu Ibrani peuw eine, Rabuni, nena medotena" Guru". ¹⁷Yesus ne'kote sani yonu, ambaina we'tapipai nenatena de'manimba memai kotena ipai. Nenatena, delrei dekoke-dekoke kote dite euwe nepelre ne'kote sanumulre, De'nena telre delrei memai pelre wena memai kote, delrei Allah pelre wei Allah kote. ¹⁸Maria Magdalena yowe nepelre murid-murid sani yomu, de nepeteda a'a ne'kote sani yonu. (Yesus Nenei Murid-Murid Kote Euw Te Kiyayomu) ¹⁹Nena ya nepe nena deneye, nenatena ya bei ne minggu eine, nepelre murid selrai koplri yonu na nouw mau-mau dite dinaipeko nenatena ne'Yahudi detelro kote endikiti dekoyai, Yesus miyowe nepelre ne'na nelrone tepeyowe nepelre a'te tepeke Damai sejahtera we'tena! ²⁰Nemane nepete a'te tapeke, Yesus nenei me'pelre yeti ne'kote kilri yomu. Murid selrai nena kalri te koyaiye nena Tuhan te ne'tekainelre. ²¹Nepelre delrati, Yesus ne'kote sani yamu, damai sejahtera we'tena. Neman delrti memai dete nepete tiyekuko, neman delreti da selreine De'we'te tiyetemelre. ²²Nepelre nenata ne'neman sanempuko, Yesus nesote mapunsuku nepelre ne'te sani yomu, Roh Kudus dowembe! ²³Nenatena we'detelro mbei kena dosate sukune mulre nena nedetelro dosa suku naimelre. Nena delrati nena dosa-dosa we mbai sukupaina nenei dosa nena mbai sukupai. (Yesus Tomas Kote Euw Te Kiyambuko) ²⁴Tomas, detelro simbei murid me'be ne delrena, nena Didimus doyamina, da nembei ne'mbelrena ambai nena Yesus mi yowe. ²⁵Nena murid-murid si ne'te sani yani. De Tuhan te nepete tanembeko. Nepelre delri nyau nena puko nouw eite nin sitenelre, nena delrati delrei me'nenei yeti eite ninsitenelrena, de telrepelre nena tena ambai. ²⁶Ya'mesi naming nemane delrati, murid-murid ne meine nekoute kopalrimbu ko nepelre da Tomas nembelre nembeiye. Nenata mau-mau dinaipuko, Yesus meyowe, nepelre ne'na nelrone tepeyowe nena ate tapeke, Damai sejahtera we'tena! ²⁷Nepelre delrati, Ne'Tomas kote saniyonu, we'na nyau te depene nunsune nepelre dena me'te tumbune, nepelre we'na me ye dapena nunsune nepelre de'na yetine sasune. Telrepelre tena ambai, nenatena telrepelre! ²⁸Tomas Yesus te sauku, ya delrei Tuhan pelre delrei Allah. ²⁹Yesus ne'kote sanu yone, beyamane we'menana telepelre nena we de'tenepete tutupuke? ne'nena douw itipai berkat te yetenai, telrepelre nenete. (Yohanes Da Semote Melroyewe) ³⁰Nemete teleng depolre nena tu kilri yonu nenei murid-murid be paitena, nena da semo eine imbai melroyai. ³¹Nenata, metelre da molroiayina Yesus nena Kristus nena we'telrepelre te elrembombe, Allah nuwei, nepelre we'na telrepelre nenalrena nepe, walri te te we'Ne'na euwdo eine dowembe.

Chapter 21

¹Nepelrena,walri yei nekoute delrati nenei ototouna te Tiberias bu yene eute kiyamupuko.Ne eute kiyamupuko nena a damane. ²Ne yepena koplrimbukona pe Simon Petrus Tomas nete simiyai nena Didimus,Natanael,kenalrena nena yo delre Galilea,Zebedeus kena yei nining nepelre ototouna do be selrei membeye koplri mbuko. ³Simon Petrus ne,metelrena te sane youmu,"De ka kote telrena."Na metelrena sani yaine,"E muku wenbelre malre."Ne metelrena dia sute miyaye nepelre ei bulrate sekaipuko,nemane ne deneye,ne metelrena kamena kelrowipai.⁴Ne su selrei ya nepe kiyandena te,walri yei yepatu ne tepe yowe,nepelre nena ototouna ne tena nimeipai nemane nenape walri yei. ⁵Ne metelrena te sane youmu,"Yei nining,beya mane we ka mena pelre?"Ne ate saukaye,"Ambai." ⁶Ne metelrena te sane youmu,"Tangke te dowembe ei sekaupukona metelre mesute kene nembe,nepelre we tenengbena."Nepelre nane metelrena tangke te kenkainelre,nemane ei bulra tenaye poipai nepelre ka telreng doplre.⁷Nemenate,walri yei nenei ototouna ne kenate dulru nuna Petrus te sane younu,dinape"eyei walri!"Nemane Simon Petrus beto puko dina pe eiye walri,ne mayon te titipuko,ne su selrei kembalri te mekoya yena nemayon tena titipai,nepelre bu yete sepuko. ⁸Nenei ototouna si ei lre miyaye nepelre tangke nake saipekona te yepo yaye,nepelrena,ne metelrena dalriyatena nopi,nena tiki dalri tena 200 kaso plre. ⁹Nepelrena metelrena dalri te yaye,metelrena ti yaye sin.Nengseng bulrena ka nepelre neyena piyeu delrati. ¹⁰Walri yei sane youmu,"Date yatembombe membe ka meselrei wanipa telre yetapukona." ¹¹Simon Petrus ei bulrate sako kenalre nepelre tangkete yepo pukona ka delre-delre,dalri yete,nena telreng 153 selrei.Nemane ka telreng ne selrei,tangke biatena bisipai. ¹²Walri yei ne metelrena te sane youmu,menbe sate ananbe."Nena ototouna simena alremaipai netena amena simipai,"We sing?Nepelrene metelrena nimeyaimbuko dinape eyei walri. ¹³Walri yei meyowe piyeu te douku nepelre metelrena te yate youmu.Nemena delrati ka. ¹⁴Delrena da namin tena te walri yei eute kiya mupuko nenei ototouna te nenape ne tete nelro lre dayepuko.(Walri Ye Petrus te Diye youne Malri sate semate Nekendena te)¹⁵Metelrena sa nepeteana puko,walri yei Simon Petrus,te sane youne,"Simon,Yohanes nuwei,we Detena kena bise tena dilrine da metelrena te?" ¹⁶Walri yei da betenate nekoute nete saneyoune,"Simon,Yohanes nuwei we Detena kena bise dilrine?"Petrus ate sauke,walri telre pelre,we nimeine de wetena kena bise te delranalre."¹⁷Walri yei da nemintena te sane youne,"Simon Yohanes,nuwei,beya mane we detena kena bise dilrine?"Petrus nenei kena nape dimete dimindena mane tuwayyonu nemane walri yei da namin tena te simi younu,"Beya mane we detena kena bise dilrine?"Nepelre,Petrus nete sane youne,"Walri.metelrena sasasi we nimeyenbuke.We nimeyanbuke De wetena kena bisete delra nalre." ¹⁸De detelre pelrena ate wete sena walre,da yapone we sekelro pone walreye,we yomute siseine wenbeimoye beyeye nepelre mepete walrewena wei kenalre,nemane we detelro da sina te ulrupona,we mete elre tune nepelre detelro si yomu sate siseine beyenaiponde,nepelre wete donai welre wena kenalre nikipainya noute."¹⁹Walri yei da a sane younena beya mane Petrus te kilri youne nena tete te dowende Mang Walri kena delre te elrembonde.Beya mane Kiyambonde da Ototouna Walri yei nenei kena Bisete Dulrununa? ²⁰Petrus bulrusuku, nepelre teyowe walri yei ne kena bise te delre nuna ototouna neta tauku melre.Nenape nenei ototouna deneye yau sate ani yaye walri yei kena kenatune neke yowe nepelre simi you nu,"Walri,petelro sime wete naite moku neuponde? ²¹Ne suselrei nete tumbuko,Petrus walri yei te simi younu,"Walri,beya mane da detelro ten?"²²Walri yei ate sauku,"Nemena tena De elrete ponde ne walri te nekende De koute metelre,nena tena wena a mena ambai. ²³Nemena,Walri yei kena a nenei do keka milre keka simena tete tena yatipai,nemane walri yei netena nemena atena sani pai nepelre ototouna tete tenamena ambai,nemane nemeye elreyowe,nepelrena Dena kenalre nape ne walri te nekenda De nekoute melretelre,beya mena kalrote?"²⁴Ne ototouna dou kiya tuyoune da metelrenate,nepelre nenate semone melro yowe,nepelre e nimeye mandone nena a elre yowena telre pelrena. ²⁵Kembalri dopelre walri yei meko yowe,nenate mbei-mbei melro nayena,de tuwanalrena da anende teno wena elrikoipai da semote muku melro nayena.

Acts

Chapter 1

(Surga Bulrate Yesus Yowe Nepelre Roh Kudus Mendena A' tiyei) ¹De' Teofilus, De'na semo memetena, nena Yesus kena kembalri pelre kilri-kilri kilri yomonate melroyahre. ²Ne' bulrate neyane Yowe, nepelre rasul-rasul Ne' elri pukona, Roh Kudus kena walrolre Ne' ate kimelre. ³Ne metelre kote, nenei eute nepete kilriyomu nena walri te

nekeyouna selreine, sete tuwa yoru, nepelre tu kilriyouna telreng dopne, do be tiki selreine, Nenei euwte ne metelre kote kiyayomu, nepelre, Allah kena moli sani yomu.⁴Ne metelre nemenane, Ne' a'te saniyomu we metelre Yerusalem tena tipaina nenetena memai kena a'tiyei nete tem be, Nenei a' denalre wemetelre nepe betoyauwe.⁵Nepelre Yohanis bu'lre bu'te kelroyomu, tiki mbai bete we metelre nena Roh Kudus ne bu'te kelronaimelre. (Surga Bulrate Yesus Yowe)⁶Nemandelrati, ne metelre nembei koplrimbuko, Ne' kote nemetelre simiyaine, Tuhan, beyamane da selreine, Israel tena moii emulre? ⁷Ne' nemetelre kote saniyomu, we' nenatena nimeai paina, ya pelre maii nena Memai, Nenei kuasa eine nepete sasuku. ⁸Netenate, wametelrena kote Roh Kudus mende, telre ne kuasa te dowembe nepelre, De'na a keyana te dumbonbe Yerusalem ire, Yudea nena metelre nepelre Samaria neme ende bumi tutelrete. ⁹Nepete Ne' a'te saniyomu nepelre ne metelre tiyaiye, Ne' bulrate kengsuku, ma Ne'te doku nelre, ne metelre kena be eilre nairupuko. ¹⁰Nenate nemetelre, Ne' younate mano te neme tiyaiye, nepelre nemetelre kena euw yene mayong kelreu-kelreu na do besewei tipi yoiye. ¹¹Nepelre saniyoime be Galilea detelro wemetelre danoune tepauna be yatenate mamote tau? Yesus, wemetelrena, nelrolre da youna, nepelre Ne' youna wemetelre nepete tiyauwe, nemande irati date nekoute bulrunsindende mende. (Rasul Detelro Site Elrinaiye)¹²Nepelre nemetelre, nemeko Zaitun mekolre date Yerusalem temiyaiye ne mekolre Yerusalem tena nipi Sabat tiki selrei. ¹³Nemouw nemete ire nikiyaina, nepete esute miyaiye, nemetelre bulrana dekosute yaiya, nena Petrus, Yohanis, Yakobus, Andreas, Filipus, Tomas, Bartolomeus, Matius, Yakobus, Alfeus kena yeiy, Simon zelot detelro nepelre Yudas, Yakobus kena yeiy. ¹⁴Nemetelre a'sani-sani mendo kalrone kena membei te do kaiye, nepelre milre selrai delrati nena, Maria, Yesus kena nameng nepelre, Ne'nei dokeka metelre. ¹⁵Ne'Yane, Petrus, nena dokeka kena nembei te nikiyaina nelrone tepeyowe a'te saniyomu (neselreine detelro nena telreng do mesi dombei pelre) nepelre saniyomu. ¹⁶Dokeka dokeka da asna melro-melro nepe yewupuko, dina selrene Roh Kudus, Daud kena embulre walrolre Yudas tenate saniyomu, bene bisunde, detelro te yatenemelre Yesus te kelronaiye. ¹⁷Nemandelrati, ne'ena nelrone mete beyaiye, nepelre kembalri walro te mekoyowe. ¹⁸Nepelre da detelro kani te doi doku, nena peko walrolrena doi, netenate nena belrengka memete delreke, nepelre eselre nelirembuko, eselre eine saesi baite toyonu. ¹⁹Nepelre, da a' Yerusalem ne nikiyaina metelrena detelro nepete nimeyaimbuko, netenate, ne kani nena euwdo tena Hakal Dama te Piyaiye, a'sune, nena, Sa kani. ²⁰Netenate, Mazmur semone nepete melraipeko : nepelre ne'nekoyou na nouw kulrung ambai, nepelre delrati, ne nouw detelro si, ne eine bete pelre nikipai, nemandelrati nena kembalri mekoyouna, detelro si donaiye. ²¹Nemetelre miyaiye embelre nembeiye koplrimbuko niki yandena, nepelre, Tuhan Yesus ena nelrone esu basute walri yandena, netenate nedetelro site alromansine. ²²Yohanis bute kelroiyoumuma ya selreine neme miyowe, surga bulrate Yesus ena nelrolre nepe yowe, ete tumupuko, metelre danelrolkena detelro sumbei, ete dikanemelre Yesus deyupukona a'keyate sanemamlre. ²³Nenate, nemetelre, detelro beselrei te elrinainate a'te tuwayaine, nena Yusup nete simi yaina Barsabas, sidelrati Yustus nepelre Matias. ²⁴Nepelrena, nemetelre a' sani-sani kalrone mendo tekemekoyaiye, Tuhan, metelrena detelro nena kena we' nimeine da detelro be, we' elri pukena sime demetelre kote kilrimpone. ²⁵Nena, Rasul Walro pelre kembalri Yudas dane tumbuku na, nenei me elripukona nouw te nepe yowe. ²⁶Netenate Rasul selrai ne' be' kena bulrate undi te meke yelroyaiye, nena undi Matias kena bulrate delreke, nenate Rasul me' be' bei pelre kena bulrate, nembei nepete alronsuku.

Chapter 2

(Alru Melro Melro Meyowe) ¹Alrumelro melro meyowena, metelrena nenoumbai monekopribuko. ²Nepelre, tikumbai manolre kulrung walreyowe, alru kulrung tena manede yepuko, nekulrung nenikiyaina mietei sutedu sumbuko yowe. ³Nemanelaiti, nenaumbai mbei kena bulrame sin peutena mane ditelrate dikiyaye. ⁴Nepelrena, alru melromelro nenaine kemeupuko nepelre peute bisi bisi elri yaye, alru melro melro nete yate kemelrena mane nemane elriyaye. ⁵Neyapona, Yehudi detelro si Yerusalem nerliki yaina, nepelre damakelrenenousilri silrina detelro telrepel rete elrai pakona. ⁶Nepelre, nekeulrung tebetai pakona metelrena menenem bei yepopuko miyaye nenei peune ate elri yainate betoyai yepelre pelrodu yaye. ⁷Netite yan siki nepelre sesote beute salri yeye, nepelre elri yaye, merelre apelre elriyaina Galilea de telro? ⁸Nepelre, e' beto yandenaembelre senoyai menanoulrena peute momoelri yaye beyamane? ⁹Partiadetelro, nepelre Media, nepelre Elam, nepelre Mesopotamia yo, Yudea nepelre Kapadokia, Pontus, nepelre Asia. ¹⁰Frigia nepelre Pamfilia, Mesir, nepelre yosisirna Libia, Kirene yene tanaina, nepelre Roma bailre miyaina, nemaerati Yahudi detelro pelre proselit perle. ¹¹Kreta detelro pelre Arab pelre, Allah kena kembalri delre mekoyaina eyeipeu ne ate elri yaina tebetoyande. ¹²Nepelre, metelre tite yansiki pelro pelro duyaye site site ditelra tesimiyaye, dametelrena beyamane? ¹³Nemanelaiti, detero si detedi yaye nepelre elriyaye, "wanimbana bumaumau nete yambu musukuna. (Petrus Detero Dopelrete Atesoneyoume) ¹⁴Nepelre, Petrus Rasul domebetokim pelre ei maipeko, ate kensi kainete ate saniyaima, Yahudi detelro pelre metelrena detelro Yerusalemne nekauna, denada a'elra menate poitelre nime yembombe nepelre poitembe. ¹⁵Da detelro maumau ambai, wenime yaumbe konamane su wanimba naming tewe ¹⁶Da kalrotenate Nabi Yoel kena walrolre ate sane youme; ¹⁷Nepelre, tutena yanekiyainaina, Allah ane aelre yowe: Nemalaiti Dena Alru melro melro te metelrena detelro kena bulrate I timelre. Nepelre wena yeidopelre yeimilre pelre ane ate elrenaye, nepelre yeido sekelro doune doudenaye, nepelre detelro dasi dasi wenanelro ire emite eminalri netenonaye ¹⁸Nepelre, neyatena. Dena kembalri detelro dokena bulrate nepelre dena kembalri detelro milre kenabulrate, Dena Alru melro melro te itimelre ate alrenaye ¹⁹Nemanelaiti, Denalre saki yanaina mabulra dana, pelre mae kelrena sa bisi bisi laiti kiyanaye, sah pelre sing pelre, waunipi pelre/ ²⁰Tuhan kena moipelre yadelre mipainya selreina subulrim sini neko dumbone nepelre okosate dumbone. ²¹Nepelre i yanaina, Tuhan kena do eute elrenda detelro poipelre dounde. "Yoel 2 :28-32" Israel detelro, da' a' te belombe, Yesus, Nasaret detelro, Allah wenanelrone dinakiya mupuko Nenalresabi seimenaki yayaye, nena Allah wete dimaki kilrumupuko, nepelre wedinanime yaupuko. ²³Allah kena mendo mekom bukona, Yesus, ipainya selreina ayekote sasuku, wetombombe detelro pekokena mewalrolrene tekai neba penaipone. ²⁴Nemalaiti, Allah NE- tede yembone, nepelre pekonelrolre. Netebaite yenembone nepelre tete-nete natawi kolpai. ²⁵Nepelrena, Yesus tena A Daud dina elre yowe. Detiyalre Tuhan denabukoune nemena mote. Ne dena metelre mesune (nenatena) detitei koipai. ²⁶Netenate, denakena kalri dopelre. Nepelre dena eu wake eine nekende delrei peunea sepro walrende. ²⁷Nepelrena dena walrite detelro tetenelrona-we itipainya. Nemalaiti wena detelro melro melro kena eute peko tena itipainya. ²⁸Detena walri nipi-we-dina sanetupuke. Wena beei Ne dete kenakalri nemenamote olra walre. ²⁹Dokekapo, wetetelre pelrete senam malre yansina ena memai, Daud, nedinate tepuko kanine sasikaye, nepelre nenebulre embelrenemeye daselreite. ³⁰Nelaiti, nabi mane neke yowe nepenime yembuko nepelre ayeko tesasuku Daud kena selrailrena silaiti kepelre engkung tenekeude. ³¹Nepelre, dokalro nemeyena Daud dima douneteyowe, Kristus deyembonena, ate elre yowe. Detelro tetenelrono Ne nikipai nepelre-Nena-aupekeina itipainya. Mazmur 16:10 ³²Yesus Allah te deyembuko nanekalrote demetelrena nenea akeyana. ³³Netenate, Allah metelre mesune yairetelre tanembone nepelre beritekei nene pebetam ³⁴Daud selreyo wapeyo tenaipai, neimonepete elreyowe, "Tuhan tuamaite tesane yone. Dena metelre mesune nekewe nepelre wena yembe detelro temokote. ³⁵Melrena wena otote nenabulrane kelromupone." Mzm 110:1 ³⁶Nepelrena, Israel kenamie metelrena mane poinime naimbone Allah Tuhan pelre Kristus pelre-Ne nepete mekombuko dana Yesus kaine bepaupuko. ³⁷Nepelrena kalro tebetai pekona, nena kenalrena sayemotena mane, nepelre Petrus pelre Rasul pelre ate simi yaime, " dokekapo, beyate demekoma Ire? ³⁸Nepelrena, Petrus nete sane youmu, " Pekonelrolrebulrum simbe wei eumbeimbeite Kristus Yesus kena einebute kelro naimpone nepelre pekote baite sukumemopone, nepelre Alru melro melro tedo wembe. ³⁹Nemanelaiti, daaku irung wetena, nepelre wei yeitena; nepelre metelrena detelro bainenekai napelre, Tuhan Allah wenate irentesimi dena. ⁴⁰Nepelre, a' sidopelre laiti, Petrus dakalrot tena poitelre tesane youme, elreyowe, "weieute yelri yepukona selrai Ire telro melro irombombe!" ⁴¹Neyane Petrus kenaatobe toyaina deterlo butelkelro yaime nenatelreng nebulrate alromusukina 3000 selrei. ⁴²Rasul-rasul kena asena kilri yaimena nepelre yau eine nikiyaye, piyeu tabisiyaye, nepelre mendo eine. ⁴³Nepelre, nenabulrate endiki meyo wepelremutuku, Rasul-rasul kena walrolre kembalri bisi bisi mena dopelrekiyayaye. ⁴⁴Telreperle te elraipeko nanembei koprubuko nepelre metelrena syasyasyi

nembeimo. ⁴⁵Nepelre miedeko nasatenaite mekoyaye , metelrena detelro tewasi yaime, nena yelreu kalrombei mbei nekepukonate. ⁴⁶Yaneyane, kena nembeiye walri miene koplrmbi yowe neperle piyeu temielre mielre besaye, nesa tekena kalri neyataye nepelre kena temelre yatiyaye. ⁴⁷Neperle Allah te kopiyane detelro dopelrenete kenate diyane, detelro poite yatenaina, yane yane Tuhan nena bulrate nemena mote alromesi yowe.

Chapter 3

(Petrus Mendaina Detelrote Poye Mekombuko) ¹Yasina kaya, Petrus pelre Yohanis pelre Mang Walri kena miyete mendo melro-melro suselreinane mesi kilrimbei pelre nane. ²Nemenakaye, do simbei nenang rena esire nelre erle mendai mekombuko nate metulre doukai nelre yate (meye tapekainelre yaye), ya yun- yune mang walri kena gerbang mau nena eudo Gerbang Indah, detelro mang walri kena miete esute naye nate sate diyimu. ³Petrus pelre Yohanis pelrete teke pelre nakaye, ne satena mete kilriyoloe. ⁴Nakaye, Petrus Yohanis pelre nembeyena kaye nete saneyonye, "Debekote tewe". ⁵Peteus pelre Yohanis pelre teyopu mendote mekoyowe, menalre sasi mente ineinelre. ⁶Neperle nakaye, Petrus ate kepuko denana perak mbai emas ambai, Denan nekewenate nenate wete iteloerle Kristus Yesus kena eudone, esuemiwe otote ewe. ⁷Nemenakaye, Petrus ne detelro kena metelre mesune mena dokunakaye nete esuye lini kenelre ne suslei lati nena oto kintou pelre oto pelre suwei peko. ⁸Bulralre sepu kona kaye, esu emike otote yowe. Nakaye Petrus pelre Yohanis pelre takupelre Mang Walri kena miyete bulralre alre balreke yowenakae Mang Walrite kapeyonu. ⁹Metelrena detelro tiyanyenakaye Mang Walrite kapiyanye, ¹⁰Nepelre ne nime yambeko ne detelro ya yun-yune Mang Walri kena Gerbang Indah ne nekeyowe adiyi diyite diyiyowe, nemenakaye Neyo endiki pelre mutuku nepelre kembengte bitiyeye menane netu kilri pukonate. (Petrus Detelro Telreng Kena Nelrone Ate Saneyoumu) ¹¹Nepelre nakaye ne detelro Petrus pelre Yohanis pelre kena mete neme kelrouku tepeyowe. Detelro mukunamane nekote selrambi Salomo ne tipiyayena kote belrai peko yaye, telre-telre mane olruyaye. ¹²Nekaye, Petrus nenate teyomu, detelro telreng tipiyayenate saneyomu, "Hai Israel detelro, beyamena pote we da kalrote kembengte bitouwe nepelte dete doumo kelraumu puko taumu, deye da detelrote poye mekonembeko beya delre poye nepelre melro-melro eine? ¹³Abraham, Isak, nepelre Yakub kena Mang Walri ena nenek moyang kena Mang Walri nenei kembalri detelrote, moi eine Yesus baite selraupuko Pilatus kena mebulrate tambuko nenalre tiyekeko baite tanm bon denate. ¹⁴Nemenakaye, weye ne melro- melro pelrena nepelre telre pelre nate baite seraupuko, nakaye detelrote tutyowena detelrote wetenate baite taneme ponde. ¹⁵Nepelre, Walri tou pelre nate weye baite tapuko, nakaye Mang Walri ye detelro tetekena nelrolre deyembuko. Da kalro tena deye nena akeyana nepe. ¹⁶Nepelre nena eudone dena telrepele saukande nenaye da detelrote pote mekanembekonate nepete tanu nepelre nepe nimeyambuko. Nepelre, telre pelre nena walrolre meyowenalre. Neyu wena bukoune noulrena poitute douku. ¹⁷Netenate, delrei dokeka ele nepete nimeyem bukalre wena yeko kilraupadona wei euna nimeyipai nena wei belrengka-belrengka selrau mekaipeko na mena. ¹⁸Nemenakaye, Mang Walri ye metelrena, Nabi kena embulrulle Kristus Ne sete elrin tinde, nepe noulre mekopuko. ¹⁹Netenate, mendo poite mekombonde nepelre date bulrun sunde wena pekote baite sumbonde. ²⁰Nepelrena Tuhan kenalrena poi kalro mendena, nepelre Kristus wetenate tiyekuko, nena Yesus nepe. ²³²¹Nena walri diyalre poite elrembonde nepelrena nenei ya metelrena sate poye mekombonde Mang Walriye nenei Nabi selrai melro-melro einya yansine niki yayenate. ²²Musa saneyaoumu, Mang Walri ye wena nelrolre Nabi simbeite elrimbonde detenamane, we nena a elrenadengtena poi telre ye betombe ²⁴Nepelre, damena yatena Nabi-Nabi selrai meyowe Samuel kenalre nepelre memetena selrai nikiyayena neoete saniyaima. ²⁵We nekewena Nabi selrai kenalrena mena otona, nepelre Mang Walri kena ayeko wei nenek moyang kenane sasuku nepelrena Abraham te saneyounu wena welrolre metelrena selrai da yobulrane tenowena poitute dounaye. ²⁶Mang Walri, nenei kembalri detelrote deyembuko, wekote nepete tambuko memetelrete wete poitute inemelre nepelre wena nelrolre detelro mbei-mbei peko nelrolre date bulrunaye

Chapter 4

(Rasul- Rasul Pelre Mahkamah Agama Yahudi Pelre) ¹Nemenakaye Petrus pelre Yohanis pelre detelro telrengte ate sanyoypena kaye, Imam selrai nekote miyaye, belrengka Mang Walri wai kena miye sema pelre nekewena, nepelre saduki detelro pelre nekote miyoye. ²Kena selrai duwai mepeko detelro telrengte Yesus detelro tete detelro kena nelrolre deyepukona akalrote kilriyoye. ³Nakaye, Petrus pelre Yohanis pelrete yatekaipelre ongko miyene tiyai pitiki, sunepe wekeyowe wambe denembutenate, sunepe wekeyowenatena. ⁴Nenatena, detelro telreng kena kalrolrena dopelre Rasul selrai kena a saniyai menatena telre pelre telrete ilraipeko, nepelre nena kalro irena do selrai mo lima ribu selrei. ⁵Yasina kaye, belrengka- belrengka yalrise yalrise nepelre ahli taurat nembeye Yerusalem ne koplri younou. ⁶Nembeyenakaye, Imam delre Hanas pelre Kayafas pelre, Yohanis ,Aleksander, nepelre Imam delre kena miye dekona detelro metelrenamane. ⁷Nepelrena kaye, Petrus pelre Yohanis pelrete nelrotelrene taipepeko naka simiyaipe, " singkena delre bulralre nepelre singkena eudone nekembolrite mekopuko?"⁸Nakaye, Petrus alru melro-melro nena euno pelrentuku neyote saneyoume, " Da selrai pelre kelroukau tepauna belrengka- belrengka selrai pelr yarise-yarise selrai pelre, ⁹menagaye weye dena kembalri poi mekombekona tembena, beya kalrore deye da wakembainya detelrote poye mekonembeko. ¹⁰Damane we metelrena mane nimeyenembombe, nepelre Israel detelro metelrena mane ala detelro poye dupukona Yesus Kristus salib none bepaupukona nena eudone nepelre Mang Walri deyembukona ye tete detelro kena nelrolre deyembukonaye wena nelrone meke tepewe. ¹¹Yesus Ne Nepe : Olru baite kengkanulrena we miye pelre melrau wena, wake dopelrena olru tena mane nepe dupuko. ¹²Nepelre, poi kalro nekewena detelro sikena eing betepelre nikipai, da detelrote poi kalrote inemelre. ¹³Nemenakaye Yohanis pelre Petrus Pelre kena alremate taimbeko nepelre nimeyaimbeko, ne mendo kalrong tenopai nepelre mendo mbainya detelro; neyo kembengte nepe bitiyaye, wande nimeyaimbeko, do dobe Yesus neselreine pelre nembeye walriyayena. ¹⁴Nepelre ne poye mekaimbekoa detelro, Petrus pelre Yohanis pelre kena euyene neme tepeyowenate tiyaine, neyo a sistena elripai¹⁵Nemenakaye, ne Petrus pelre Yohanis pelrete senaipepuko sanhe drinte nepene tenaimeponde, ne sipelre-sipelre ate tiyaye. ¹⁶Nepelrenakaye elriyaye, da detelro betena beyamane nete mekoma meponde? Nemenakaye, netu kilri pukona noulrena nepe nena dina kilripuko, nepelre emukuna detelro Yerusalem ne nikiyayena dina tiyanyem nepelre e nena tena amise-mise tena dinipainya. ¹⁷Netenate, dakalro detelro kena nelrone ditelrate elripai nemeyenane i malre nete sane mamelreng ne eudona lati tena detelro sitena sanipainya. ¹⁸Nemenakaye, neyo Petrus pelre Yohanis pelrete simaipepuko, nepelre nebete saniyaipe ate elri elriniiyena nemanelati kilri niypelrena Yesus kena eudotena elrinpainya. ¹⁹Namenakaye, Petrus pelre Yohanis pelre ate saukuye nepelre nete saneyoye, "Tiyengkombe, Mang Walri kena dowlrena mena nekewena noulrena, nepelre we mote betomamelre mekoipai. ²⁰Nemenatena,denalrena ambai denalrenape tiyandena kalro pelre nepelre deye beto yandena²¹Nepelrenakaye, Petrus pelre Yohanis pelrete me sero selro mekoyai penakaye baite Rasul-rasul te taimpepeko dite yaye, nenalrena a kalro peko mena doloipai, nepelre detelro dopelre Mang Walrite kapiyanye nena kembalri mekoipekonatena. ²²Nepelrena, ne detelro poi pelre dupekona nena mai empat te yowenatena. (Petrus Perle Yohanis Perle Nekenoute Nenei Telre Pelre Einya Yau-Yauna Kote Bulrusiki). ²³Nete baite taiperkonakaye, Petrus pelre Yohanis pelre nenei yau-yau na kote yayinakaye nepelre Imam-Imam belrengka selrai pelre yarise-yarise po kena a elri yayanate nena toune elriyoye. ²⁴Nepelre, nenei yau-yauna ne ate betaipekona Mang Walri kote ate kenisikaye, kenaye nembeite doukaye, Ya Tuhan, we nepe ma te, kanite, naute nepelre ne einya sasasi metelre-naye. ²⁵Alru melro-melro kena walrore wei hamba kena embulrulre. Daud dau delrei nenek moyang. "Beyamena pote selrai si sangkute diyanye, nepelre detelro telreng nenate aupeau kalrorenate nimeyiyaye. ²⁶Da yobulrana ondewapi selrai eute dunaime, nepelre nou pelre kelroukayena detelro nembeiye koprungek beko, Tuhante adete denainelre, nepelre nena bulrane tapemopu kona pelrete. ²⁷Nepelrena da yo delrene nembei nepe koprimbeko yesute adete diyanye, wei melro-melro weinya Hamba, mepelre nena bulrane tapembukona, nena Herodes nepelre Pontiu Pilatus pelre, nembeye selrai sipelre, nepelre Israel detelro pelre. ²⁸Ne kembalrite Nena mertlrena mekoyawuna wei meye nepelrena wei a walrolre nena kiyaipai nameyenane ayeko nepe dina sasikaye. ²⁹Nepelre, da selreite, Tuhan, Dayo kena me selro-selro mekayenate temuponde nepelre wei hamba-hambate wakete imulre wei awalrite kulra peto sanemamelre. ³⁰Nepelre wei mete nensuke poi kalrote mekopuko nepelre kembalri simena kiyaye nena wei melro- melro eilrena walrolre kiyaye, wei, Yesus nepe. ³¹Nepelre mendo einye tepaipekom nakaye membelrena nembeye nikiyayena now tupuyonu nepelre ne metelrena mane alru melro-melro ye pelremutuku, nepelre Mang Walri kena ate kulra peto saniyaipe. (Telre Pelre Einya Detelro Kena Yelreu)³²Nepelre, telrepelre einya detelro delrokena nelrone kenate nembeye doukaye. Detelro mbeisikana pelre nenei satena nenei eumonatena elripainya, nena metelreyena tenat elraiye. ³³Nepelrena, nena delre walrolre Rasul selrai Yesus deyepukona akalrote saniyaipe nepere delrepo

metelreyena ne selrai kena bulrate.³⁴Ne nikiyayena nelrone kanite, miyete naite mekoyaye nenate nembeye kolpriyanye. Nenatena ne nikiyayena nelrona metelreye elrimekeko.³⁵Nepelre Rasul selrai kena ototoune kelroyaye, naka nenei nelrone wasiyaye , nenei kalro nekaipekona menatena.³⁶Nemane delrati Yusuf, Lewi selrairena detelro, Siprus kena walrolrena nemane delrati Rasul selrai Barnabas te simaimbeko ne eudo si yei teme pelrena.³⁷Nenei kani pote naite mekoipeko ne doite dokye, Rasul kena ototoune sasikiye.

Chapter 5

(Ananias Pelre Safira Tuhan Kena Alru Melro- Melro Tetuwayoine) ¹Nepelrena, detelro sinena eudo Ananias, nenei milre pelre, Safira, sate naite mekoi peko. ²Nepelre, nembilre kenamendo mekoyanuna sanai mekopukona sinenei eutenate dine kelrombone, nepelre posite olrum bonde mende, rasul-rasul kena ototoune kelrombone. ³Nemane, Petrus sane youne, "Ananias, beyatenate mase wenakena eine kemeupuko nepelre alru melro melrote aupeute wapunsuke kani naimekopukena posite titau puke? ⁴Nai mekoipainya, nekami weieuna kanipo? Nepelre, nai temekopukena, nekani wena akelrene nemeke? Damena kembalri beyatenate weikena eine mekoye? We dadetelrotena wapipai, nena Allah te. ⁵Nepelre, neate betoupukona, Anani as ate delrelce nepelre nesoneso ambai dupuko, metelrena detelro neate betai pekona endiki dopelre dekaikoko. ⁶Dosekelro meselrei miyaye, dulraisiki, nepelre diyate doukainelre, kani nesasikaye. ⁷Nepelre, sunamingte yowe senalre, Ananias nembilre meyo we, nenou sakiya pukona nenimeipai. ⁸Nepelre, Petrus nete saneyoune, 'dete ate sane tupone, kani namekoupu kona nena delre daselrei?" Nepelre, Safira ate sauku, "Telrepele, delre neselrei. ⁹Nemanelaiti Petrus netesane youne, "Beyatenate wei dopelre ate nembei elrupuko Tuhan kena alru melro-melrote wapenisipe? Tewe, detelro kena otonou wena dote sasikaina mautune neme dinekaye nepelre wetelaiti dounai welre diya sutenaye, " ¹⁰Tikimbai, safira Petrus kena ototoune atedelre ke nepelre nesoneso ambai depuko. Seklro esute miyaye, Safi nanepetete puko natetaimbeko, doukainelre diasute nepelre do kena euyene sasikaye. ¹¹Jemaat pelre metelrena detelro neate betaipekona endiki detelrete dekaikoko. (Allah Kenalre Sabisi Menakiyayaye) ¹²Rasul-rasul detelro nelrone nenamelrena sa depelre laiti kiyaya nepelre nekenambe tedoukaye Salomo kena sewatune nikiyah. ¹³Sibete mena ambai nembelre nembeitau naimelrena ediki tedekoyaye, detelro netena poite elri yaye. ¹⁴Nepe ire, detelro dopelre laiti Tuhan kena eine telrepele te elrai peko, delro detelre, nena do nemane laiti milre. ¹⁵Nepelre, sana detelrote olru kaye miyaye nipiye enduku yaimena kuawelra sepolrena bulrame nepelre olrena kuawelra netenate Petrus mendena, nena eualreng detelro mese ire kenane bone melre. ¹⁶Nemane, detelro dopelre dia delre delre ireng saku yenenenaine nealiti miyaye. sana detelrote olru kaye miyaye nepelre alru puko peko kelro kumulru pelre, metelrena poi duyaye. (Rasul - Rasul Te Kelrou Kaye) ¹⁷Nepelre, imam delre eimaipiko, nembelre taukai melrena pelre, nene sadoki selrai irena, nena kena aina kilri dopelre. ¹⁸Rasul rasuk telrouka ye ongko netiyamatiki. ¹⁹Nepelrena, dene nelrote yowe, Malaikat detelro siongko mautetu wumusuku, diate yatekemelre, nepelre saneyoume, ²⁰"Embe, tepembe, Walri ongko miene asena walri teme telrena deterote sane membe". ²¹Nepelre, netebetonaye, yadeukou bune Walri ongko mieteye neple kilri yaime. Nemane laiti imam delre nembelre taukai malre nadetelro pelre yaye, sanhed tinpelre metelrena Majelis sena sena Israel nate kopilrai mepuko, nepelre detelrote senai mepuko ongko mieteyaye Rasul-rasul teolru naipone nenabukoune tenaimepone. ²²Nepelre, nedetelro senai mepukona yaye, rasul dobe ongko miene netupeipai. Nemane, nekoute laiti miyaye ate meke sane yaine, ²³nepelrena elriyaye, "ongko mietane mbukona otidina yelratiki nena metelrena semana pelre semate tepaina mautane tepaye netetu walri sikina, esuna detelro sibete pelre meratu peipai. ²⁴Nepelre, walri ongko mie semana belrengka nepelre ditelrate simyaye rasul-rasul kenalre damena kalrokaye beyamame. ²⁵Nemane laiti, detelro simeyowe netesane youme, "Tembe! ongko miete olraupuko nadetelro walri ongko miene tepaya detelro tekiraime. ²⁶Nepelre, walri mie ongko belrengka nena semana pelre yaye rasul-rasulte olrai peko, netena alrema bete pelre ambai nelaiti endikite dekoyaye detelro depelre nete olru tinder nai mepone. ²⁷Nemane laiti Petrus pelre Yohanes teyate kaipelre, Sanhed rin kenane taimepuko. Nepeplrena, imam delre simi yomu. ²⁸Elreyowe, "ado pelrete dina sani yanemelre nekoute neudotena laiti kilri painya, nemane laiti Yerusalem te wena asena moke meupuko nepelre wenalre mekambukona dadetelro kena sate dena bulrate imimbenate. ²⁹Nepelrena, Petrus pelre rasul sipelre ate saukaye, "de Allah kena tetau memalre nepelre detelro kenane. ³⁰Allah dena sesekasi kenalre Yesus tedeyembuko nena metelre mesune betena mane nepelrena yepe kena Allah Yesus tedeyembuko, wetaupuko nete kainone sauduku wauyowe. ³¹Allah nete yalretelre nena metelre mesune taumbuko betena mane nepelre walri nipite Israel kena peko mekoyainate baite sumbone nepelre poite yatenemelre. ³²Nepelrena, metelrena de nena keyana, nemane laitu alru melro melro nena Allah detelro nete tau kanelre teikimelre. ³³'Ne' ate betaipekona, nenakena sayemo tena mane nepelre rasul-rasul tebaite tutu naipena mendote mekoyaine. ³⁴Nepelrena, Farisi detelro nena eudo Gamaliel, taurat te kilri muna metelrena detelro nete peupeu duyamu, Sanheid tinkena bukou netepe yowe ate sane yome rasul-rasul tediyate olru mbombe membe. ³⁵Nepelre nete, saneyoume, "Israel detelro, poitelre nemei bombe detelrote netebeya sate we mekom bombenate. ³⁶Nepelre, nepelre nalaiti, nete taipeko netetaukai melrena metelre selre kuko, sibete pelre ambai. ³⁷Nepelrena Teudas, Yudas Galilea Irena emuku, sensus yana nelaiti detelro dopelrete yate kemelrene tetataukai nelre, nelaiti baiti taipeko metelre na detelro netetou kanelrena baitu selrekuko. ³⁸Netenate, da akalro tenate, wete ate sena malre ; dadetelro tebaite aneng kombe nete nemeite membombe,

nepelre , dakembalri detelroyei kenalrena dakembalri yuwipai. ³⁹Nemane laiti, da kembalri Allah kenalrena wene tenakiti koipai, nepelrena, Allah kena ate adete daumbuko."⁴⁰Gamaliel kena ate taukai nelre, nepelre, rasul do bete simai peko, nebete mepini yaye nepelre rasul-rasul teate saniyai me nekoute Yesus kena eudone atena sanipainya, nepelre bai tetai mepuko. ⁴¹Netenate, rasul-rasul Sanhedrin kena bukou ire baite yaye kena kalrite koyaye nesate da setu wandena nemetuwa menelre. ⁴²Nepelre, yane yane, Walri ongko mie nepelre mielre mielre, nelaiti senate poisipai nemane moteki iraima nepelre asena walri te senaime Yesus nena Kristus nepe.

Chapter 6

(Ne Kembalri Kalrotena Betelro Motelre Elray Peko Misi Suna Bepelre) ¹Ne yapon, murid nemna mote nebulrate kewe yowe, Helenis detelro kenane tuwai yaine mendote mekaibeko Ibran asli detelre yane-yane embulru sate wase yamna namen-namen osoi milre niki yaina netena yatipai. ²Netenate, membe beplrena rasulte sinapeko metelre miyaiye nepelre elriyaiye, "Peko mane Asnate senanem melre sa kalrotena netena yatipai. ³Ne kalrotenate, dokeka misi suna beplrena nelrona dete iro siti elri bombe alru melro-melro eine nepelre nenei yaumbu, nete kewan suide da kalrotenate. ⁴Nepernaye, eye awalri kalrotena mendo eine tepemalre." ⁵Da kalrotena meterna detelro kenane yuwupuko. Nepelre, Stefanus, telre pelre eine alru melro- melro nena eine nekewena, nepelrenaye Filipinus, Prokhorus, Nikanor, Timon, Permenas, nepelre Nikolaus, Proselit detelro Antiokhia kiyalrena. ⁶Nete yate kamelre Rasul selrai kena bekoute yaiye, nepelre mendote mekai peko rasul selrai ne misi suna bepelre detelro bulrate mete tapaima peko. ⁷Mang walri kena A walri peto douku walre yowe, nepelre nena oto touna Yerusalemna kewe yowe. Nepelre, iman selrai dopelreya da kelre pelrete elrai peko. (Stefanuste Kelrokaiye) ⁸Nepelre, Stefanus, alru melro-melro nena eine nena delrepo, detelro telren nelrone kembalrite simane meko yowe. ⁹Netenate, sinagoge irena detelroye Libertini detelro paimena, nekire detelro neperna Aleksandria detelro nepelre kilikia na pelre, Asiana pelre, emai peko Stefanus pelre ate kingklri yaiye. ¹⁰Nemena kaye, ne elri yaina Stefanus kenana alru kena kembalri meko youna kitipai. ¹¹Nepelre, nemetlre a walrote detelro site melro yaiye ate elre nainate, "De da detelro kenalte betami beko Musa pelre Mang Walri pelre tena A pkeote elre yowe!" ¹²Nepelre, detelro delrete suse yamne, detelro dasi-dasi, nepelre ahli-ahli Taurat, Stefanus kote yaiye nete kelrokaiye, nepelre Sanhedrin nena bekoute dokanelre yaiye. ¹³Apepeu kalrolrena detelro yatekamelre ate duwai keko da detelro nou melro-melro nepelre Taurat kena acung nekai yenate pekote elre yowe. ¹⁴Neperna, nenalre betabekona Yesus Naseret irena da noute baite dingkelren bonde nepelre Musa kena ayeko ete yate kemelre simane dumbonde. ¹⁵Nepelre, Stefanus, kena bete tiyaine meterna Sanhedrin eine detelro niki yaina nena bete tiyainena Malaikat kena be mane.

Chapter 7

(Stefanus Te Di Kambeko) ¹Neperna, Imam delre sameyonu, beyomame nemena telpelre? ²Nemena, Stefanus saneyomu dokekapo memaipo dete betombe Mang Walri mro-mro ena angkeyang te erite kiyambu, ne daipona Abraham Mesopotamia ne nekeyowe, haran na nikipainya sreine. ³Neperna saneyomu ewe kai bulrame mengke dokeka nelrore, mene kanite kelriteupone. ⁴Neperna, Abraham Kasdim kaui te hukumbuko Haran nekeyowe. Neperna nemang osuku Allah mang walri saneyomu da kauite meyowe nou menya nekauwe. ⁵Nemeneye Mang Walri nete sasena mena yipaim nemane lati kaui walro mbeimena yipai nemane yee Abraham pelre ayungte kropeko nenei mena neperna nenei mena otonate yansite nekenaye, ne yatone Abraham yei ambainya sreine. ⁶Neperna kaye Allah Abram te saneyonu wei mena otona bairena detelro mame detelro kena kawi bura naineke, netena lati busi-busi mekonainilre maay muku krembey serei nekenaye. ⁷Nemenaye ne seraytena suenblere busi-busi mekoyaimina netena seete yitimlre, Allah kena seneyomu, "Neperna diterna lati baite mame walri yau eine dete kanaitelre datoune. ⁸Nepere Allah Abraham te sunat tena afungte sasuke. Neperena Abraham Ishak nemang nete sunat te mekombuko. Nepelre Ishak, Yakub, nemang nepelre, Yakub Israel mebesunabe Israel tou berengka. ⁹Nepelre yembe kalrone Yusuf ena tou berengka mein yote naite mekopuko, nemane ye Allah yusuf te trorobuko. ¹⁰Nena se twamena tromrobuko, nena setwayonane dikimbuko nepere mendo kalrate Firaun bukoununa Mesir ondoafi, dikimbuko berengka walrote Mesir ne nepelre dia delrene. ¹¹Ne may pone, sa ketemupuko Mesi pre Kanaan moning depelre tunainye ena angkeyang sa muna betepelre tupeipai. ¹²Nemaneye, ne yapone Yakub betoyewe mairne gandum ne ena angkeyang te samemupuko memte telretena Mesir te yaiye. ¹³Dabe tenayaiye Yusuf eate mekoyouwe dokeka nime naimbonate, nutenate Yusuf nenai dokeka po Firaun neimai nemfonate. ¹⁴Neperna kaye Yusuf ate mekopuko Yakob nenei memay nepelre nenei metelrena mengke dokakapo, 75 metelrena mane tetedoku nepelre. ¹⁵Nemane sate Yakub Mesir yote osuku. ¹⁶Diperna kaye sekhem yote mekaipeko yaiye, bulrane Abraham hesmir hubei doidulu. ¹⁷Nemane kaye, atung kroipekona nopiye yewei Allah Abraham te sanembukona nenei tou nemanemate kewende Mesir yone. ¹⁸Nekeyai ondoafi si Mesir eminde Yusuf tena nimeipainya. ¹⁹Ne ondoafi mendote yembeniside ena angkeyang te busi-busi mekoine melre nele nanenaimre yeimi nainate baite yelronaye netenete yareni kalrote tenaimbonde. ²⁰Ne maipone, Musa te song kaiye do yekote Allah kena bukou nune, depelrerena Musa nei nemangkena miene oko naming mo ²¹Ne yasreine kengkai nelrena Firaun nomi dokainengle nafiyaine nenei yei mane. ²²Nenate Musa bei bei kalrotena Mesir kena mondo kalronete mundo pelre kembalri kalro meku nimenibuko. ²³Nemaneye, neyapone Musaa maay do bete kelroyona. Kenafine iwayone nenei dokekate tenemlenate, Israel srai. ²⁴Neparna detelro sembeite busi-busi Mesir detelro mekoyoinae Musa meyena nete dikimbuko Mesir nate taipeko. ²⁵Musan mendone mekoyonu nenei dokekai nemai nambona Allah, Musa kna walrolre nute nenei eute tromronei ponete. Ne kalrotena ne mendo doipai. ²⁶Ya betena meyowena, Musa Israel do be sangkute tuteyoiye, ne bete talreyopu, nete sanyopu nei we ne dokaka mbai beyatena sangkute tatuwe? ²⁷Nemanaye detelro do kekate kilrite deyonuna Musa te euyete yepopa sanyonu, sime wete keusuka delrete nekewe neperna lati dena ate tiyewe. ²⁸We detetorupone weyane Mesir detelrote topuke? ²⁹Ne ate betopuko, Musa sepuko Midian ne detelro kena yone ke neke yowe. Dipene keneyowe maay yei dobe sereyna. ³⁰May do muku kimbey yufuldo, Allah kena kembalri detelro, nete sinai meko paune eute kyambuko, sing peu sase bulrane dekoyowe. ³¹Ne daine Musa teyowa, kaitate twayonu nening dekoyowe, nipite tenenbona mangkena akulrang nekote meyowe ³²De wei angkeyang kena mang walri, mang walri Abraham angkeyang Ishak, angkeyang Yakub, Musa eu titeyena endikite dekokuko sing noute doie itipai. ³³Neperna, Mang Walri ate saneyonu oto elrete baite simbone nou we tepeyena kaui mro-mro. ³⁴De nepe tamaire delrai detelro da mairne nena peko tuaina, nenei dimi dimatina nepe detalre, nepelre de, nepe osukalre nuete tromrotempone daiamewe wete tiyetekone Mesir te ene. ³⁵Musa aye sraipeko wetena simi kesaku delrete dena bulrane nekewe neperna lati dena ate tiyewe. Ne mang walri tiyekuko delre tenekende neperna lati butena nekende Mang Walri kena kembalri detelro kena me walrore bulrene eute kiyambukona. ³⁶Da detelro baite yatenemlrem nenei delrete kilrinde, kembalri busi-busite Mesirne mekonde, neperlati nime naurie nepernalati pau delrene warnaine maay do maku krimbei. ³⁷Musa de Israel tena desani yamerle, mang walri ena nelrore detelro sire kribone Nabi de mane dekende. ³⁸Ne detelro da walri yale nerolre pau kalrane mataikat pelre Sinai mekone ate elriyoiye. Nepelre ena angkeyang pelre walri semote kinelre ete yilmimlre. ³⁹Ena angkeyang baite salre yaiye Musa tena betoipasi, nepelre eute kuwansiki kena eine iwayaine Mesir te burnaponete. ⁴⁰Harun te saiyainye, kafi-kafina me komupone ena bukoune Musa tena walrenaye. Embre Mesir kani re baite yatekemlre, de lati hemcipai biamane nanlpuko. ⁴¹Ne yapone malri yeite olre mukaimbeko neperna lati nenei kembalri busi-busite mekoyaiye. ⁴²Nemane latim mang nete temupuko nenei manona pelra detelro delronate kafiainye, Nabi kena semone mrapekonemane. ⁴³We molok pane nepelre Malrisa kafi-kafina. Refan nepelre dosena-sena mesemo

mekane bungko nete kafenembe netenate de wete sartempone Babel butuye disune.⁴⁴Ena angkeyang noruna pelre doukaye, paudelre ne mang walri musate saneyonuna mekouna sino, krisepokalrena mane.⁴⁵Ne palrete mene dokaina, ena angkeyang Yosua pelre nete doukaye, nena kani sangku date yatenayena te futuyaiye. Mang walri ena angkeyang kenalre baite sarpuko Daud kena sereite.⁴⁶Daud mang walri kena bise nei bukoune. Neperna diyyowe noute dondu Allah Yakub nepene nekendena.⁴⁷Neperna Salomo ye Allah tena nete mepuko⁴⁸Nemane yalre thelre na memai neniena nikipai, detelro mesemo menaipekona, Nabi kena A sauiyeimena mane.⁴⁹Mangno delrei dia delre nepelrena yo bulra otote pelre. Beya nete detenate merotembombe? mang walri akelrang neperna beyamena nou nate yutena? ⁵⁰Ambai mo delrei meye meternate mekoi yalre⁵¹Hei, we detelro berengka arma, kena pelre, buntukei pelre sunat mekoinainya we nemanemate alru mro-mrote baite srauwe wei angkeyang mekoyainamane! ⁵²Memna arwalri sma detelro nekepuko metelrena wena angkeyang busi-busi mekoyaima? Neperna lati detelro baite tutuyai nemeinyate akulngte telpelre detelro mbeimendena, wei eute kilri detelro nepelre tuti tati detelro mano. ⁵³We Taurat semo nepete doukawe, malaikat kena A sane yomuna mane, wene asenate nikipai. (Stefanus Tetaipeko)⁵⁴Neyapone, da akulreng te butaipeko, kena eine twanunu Stefanus te eti kriti asiyaine ⁵⁵Nemane lati Stefanus alru mro-mro peruntuku manote teyowe nepere mang walrite tena moi, nepere Yesus mang walri kena metelre mesune tepuyowe. ⁵⁶Stefanus saneyomu, betombe! De manote tiyalre detelro yei yie mang walri kena metelre mesune tepeyowe⁵⁷Nemane, ate almasaiye, bungtekeite diniyaiye ate saukaye Stefanus te peniyaiye. ⁵⁸Neperna ne are yufoyaiye yo delre elre poasute olru peniyaiye, neperna kaye doukiya tiyaina mayong tikete wekaimboko, do selero Saulus niena ototaine sasiki.⁵⁹Neperna ne Stefanuste krokanyelru ate neme eheyowe walri yei dena sah walri te mene douwitime. ⁶⁰Nepelrena oto yengkete dusungkuko, ate seyowe, walri yei dayo kena pekotena elritipainya ne ate sepukuna kaye tetete doukei.

Chapter 8

¹Ne yapone, sambei detelrote busi-busi mekoyainme Yerusalem ne, ne metelrena yosite sereyowe nouw-noute Yudea, nepelre Samaria nekai pekona walri yau detelro ²Mro-mro detelro mesereimo, Stefanus te bulre aisasuku nepernalati netena dimite dimiyaiye. ³Neperna lati, Saulus kerate mekoyowe neperna lati aru ongko miete fayome. (Filipus Walri Asnate Samaria Ne Saneyomu)⁴Neperna kaye, ne detelro selreyowena walri asnate yore-yore saniyaime ⁵Filipus Samaria na yosite osuke yowe walri yei kena eidote saneyomu. ⁶Neperna, detelro fereng kenate beite mekaipeko Filipus kena A saneyomona betoiyaiye. Neperna busimena nou kikeyowe nate tiyaiye. ⁷Netenate, alru pekho delro kena au ailri baite saiyaiye, neperna arate armatelre sayaiya, neperna detelro felreng yefrana neperna mendaina te deyomu. ⁸Netenate ne yo delrena kalri eine. ⁹Nemaneye, detelro simbei nei eido Simon alru peko kalrate kilriyomu Samaria detelro nete dekoyaine, eidote doyaine detelro delre. ¹⁰Meterena detelro buso neparre detelro delre saneyomu, "Da detelro Allah kena delre kalro waketalre." ¹¹Neperna metelrena dou nemote tiyaiye, netiki pelre nena ne alru kembalri mekoyowena. ¹²Metelrena detelro Filipus walri dia tena asua walri te seneyomu neperna, Yesus Kristus kneeldone butu kroyomu melrena melre dore ¹³Nemalati Simon lati telpelre te elrepuko melrai bute krumbuko ne Filipus e talunenre walri kembalri benedawiyai nei duteyowe telpelrete urepuko. ¹⁴Ne supone, Yerusalem na walriyau selro betoyaiye Samaria detelro walri akulrang te tepelrete elraipeko, Petrus peko Yohanis snaikeko hepene netelro kote yayi. ¹⁵Ne miyoiyi walri asani-sani pelre, alru mro-mrote nei tame tatenaye. ¹⁶Ne kalrotera alru mro-mro detero beimenena kena bulratena mipai, nemei melrai bumote kroiyomu, walri yei kna eidone. ¹⁷Neperna Petrus pelre Yohanes mete berengka bulrane tapiyaipe alru mro-mrote yatiyai ye ¹⁸Nedaine Simon teyowe alru mro-mro walri you delero kna me tapiyainya walrore yati yaiye, Simon alru mro-mrote doi yatendenai. ¹⁹Aye diyiyowe, da delre kalro lati de yatipe, netenate memna detelro dena mete barengka bulrame tapetepona nenei bulrate onsine. ²⁰Nemane lati, Petrus Simonte saneyonu pailati wena nedoi wembre yatekope wena mendo mekoyena walri diki diki kalro detelro doi yetayena. ²¹Da kalro nekeweno wena walro bete ambai, wena kena mang walri tena telpelre sawipai ²²Peko mekauna te silki-silki eina neperna lati walri asani- sani eine netena elrembona mena, wena kenatwanyena sukuneu pone. ²³De tawarlana we bize pete telre eine nekeye, nupena lati peko sabuso eine. ²⁴Nemaye Simon ate saku neperlati saneyonu," Dete walri A sani-sanine diki diki detelro kote netenate nesani tena dena aubulrate twaipai. ²⁵Netenate Petrus pelre Yohanis ate elriyoiye telpelrete walri ate saniyoime, nekoute Yerusalem brnsiki Samaria ne yotenainate A awalrote sangkeipelre miyoiyi. (Filipus Etiopia Detelrote Melraibute Kroiyomu)²⁶Neperna kaye, walri A kembalri detelro Filipuste ate elreyowe, saneyonu, "Sasime nepelre nou sate ewe, Yerusalem A tena nipi Gazate ketekuna nipim nempi kulrung banya nipi. ²⁷Filipus saseke oto yowe napelre Etiopia detelrote tupe kenelre. Ne detelro semo yati-yati detelro delremena apelre nyeina sri kandake, Etiopia ondoafi mulre. Ne metelrnea syazasi ondoafi milrekna neibulrane riyewe kafi-kafi kalrote Yerusalem te meyowe. ²⁸Neperna nekoute dite endena, nepernalati krete eine nekeyowe Yesaya kena A walrote beyowe. ²⁹Neperena alru Filipuste sana yonu, "Ewe di kelreta mewenate mbeine epe ³⁰Neperna Filipus kelreta yete tenuyawe, betoyawe ne deltero Yesaya kna A walrote beyowe, Filipus nete simi yonu, memai ne semo buyena mandotena douke? ³¹Neperna nedetelro ate saku, "Blamame mendote dotulre, nemenatena detelro dikeniteponate?" nepernakaye Filipus te simiyinu bulrate elsinde nembei nekeneiye, ³²Ne supona, walri semo kepeina arwalro buyowena damane, "netedoukainyalre malrisya mane peraina naute, nepelre malrisa pie proipaiyna A doipai, neperna embrutena nawipai. ³³Nete moryeysiye, apupeune sraitiatike, simi nenei tou ate sanenre? Nenane sate neiyareu da yobrare bise meye doikanre" (Yes. 53:7-8) ³⁴Neperna kaye A keya detelro Filipuste ate elroyowe, saneyonu "De avete diyawalre, singtena A da akulneng Nabi saniyeimi, wetena A kulrung bay detelro satena. ³⁵Neperna Filipus nete wamena semo beiiyoina ate saneyonu," Da saneyonuna Yesus tena A walro te saneyonu. ³⁶Nepelre ne supone nipite walri yaina baparena noute yoiye A yati-yati detelro saneyonu "timboine, bu di yawe beyasa bete nalrute, melraibutena?" ³⁷Nepelre Filipus nete saneyonu, nemetena tuamai wei kena terpelrete sawewena", tuaimay poilati ne ate saku sanyonu telpelre terete saukalre Yesus Kristus mang walri nuwey ³⁸Nepermakaye akeya detelro demeweke kelretate malrufuko nepelre benamane bu erte osekeiye Filipus merasbute krombuko. ³⁹Neperna buieire elrike, Tuhan kena alru Filipus te dokununre nekeya detelro betepelre sitifai, nepelre ni ditena nipitena kalri-kalri kena kalrite. ⁴⁰Filipus yowe asdodne tupekainre ne yekeburate malreyowe asna walrite saneyonu nueterna nepena yote nesna kausare yowe.

Chapter 9

¹Nem nate Saulus, kena selrayte mendo pekote mekoyowe, Yesus kena yau-yauna baite tutu bon dena, Imam-imam bekenka kote yowe, ²Youna kaye semoblrate ikainelre ongko meteyo, Damsyik nopite yone nepe milre dowe yan walri te kepanya Yerusalem te omru bonde nendena kaiye mestlra-mestlra mekondena. ³Nepe otote yowe, nakay nopi Damsyik nopite younakai tikimbanya, bulrana kia erembuko nete dulrun suku. ⁴Ate kani bulra telreke tikumbaya a bulra remeyo we wande nete simiyone, Saulus, Saulus beyatena dete pekote mekoyete. ⁵Saulus atebetopeko wande simiyowe woka sin? De yan Walri yei weyan dete pekote mekoyete. ⁶Netenate Esuyemunu kotate esute esute ewe, wete santlrewa biasa kembalrite mekouna. ⁷Detelro nemblye yaina nenpne topiaie tiaie nenana delro ambay. ⁸Saulus kani bulrare esuyemuku, wande dote, emembuko sai-saisi mena ambay. ⁹Nepelra, ya namin srey Saulus dou itipai nepelna sa anipai bu anipai. ¹⁰Ne serina, Damsyik yone Yesus kena yaw-yauna ena eido ananias, walri nete emi bulrune saniyone. ¹¹Walri nete sanuyone Esuye mune dani sipilre sipi enuna kai Yudas kena miete ewe nena mie te ewena Tarsus tetrote duwewe, nena eldo Saulus nepene neke. ¹²Eni Warolre dote teyouna detlro simbei nena eido Ananias douw Erembuko. ¹³Nemane ananias atesaku Walri denepebetoyarlre erilyai ye da detlro, wena detro Yerusalem ne pekote mekoyewe. ¹⁴Dapena nena wake klriyowe Imam-Imam berengka, ye da detlro, wena detlro bekembonde. ¹⁵Embena kai walri kena eryona, dadelro dena akiyate donde Andoafi-adoafi, serai-serai. ¹⁶Wetenate dewete klriteoponde. Neperena, dete kulri tembone beya mane se doplre tuwane nelre Dena eudo tangmote. ¹⁷Neperlra Ananias eu bralne mete kropko Atesanuyonu, dokeka Saulus, Walri yei eu prekiapoko nipi nelrone, neye dete sanuyutu atote mialre neperlra dote-nekote tewe Aru mero-mero eu bulrane sakonelre. ¹⁸Tikimbanya, nene dou yerlra kaneng mane Ate barlyaye dote nekoteyowe nepelra neperlra esuyemuku bute kerambuko. (Saulus Walri Ye Kena Akulruntesane Yomu) ¹⁹Neperlra, sate anupoko, Saulus wake doku neye yau-yauna pitre Damsyik ne yoh meslrei nepne nikiaye. ²⁰Nepeltrena, seray beite walri yei kena Ate sinagoge-sinagoge ate yowe Mang walri kena yei. ²¹Meterlra detlro Ate botoyaye eubulna eritninane yateyomo, neperlra ate erilyaye, Datelro Yerusalem ne detlro te tutu yomu nena eidote erilyai ya date miyaina nena mendote mekoyaina nete sabeke naipone donai Imam-imam berenlka kote naina. ²²Nemane, Saulus wakete daku ate elriyowe nepena Yahudi detlro Damsyik ne nikiyaina beneng-beneng mane terelpre Walri yei. (Walro Misi Krimbey) ²³Ya meselrei nepe nikiyaina Yahudi detlro mendo pekote mekoiyaye Saulus te baite tonaipone. Nemane kerai Saulus nepe nimeibuko. ²⁴Nemane keraite mekoiyaina Saulus nepe nimeibuko. Neyo nepe semate deneye dalse semate gerbang memautu nepe tipiaina nemane balte tonai pone. ²⁵Nemane sat, Saulus kena yauna-yauna netedokailnere deneye ate dokaine yaye tobune adukaiye. (Saulus Yerusalem) ²⁶Neperlra Saulus Yerusalem te yowe kena mendo mekokoyona yau-yauna, nemane sate meterlra endi kita dekoyai ye nemane sate endikite dekoyaine yau-yauna. ²⁷Nemane Barnabas, Saulus te meterdoku nelre ate doku yowe, nepe ate elriyowe ate sawu yuwu beya mane walri te nipi nelrone tiyonu mang walri nete ate sanuyumu Damsyik yone. ²⁸Nemane, Saulus Yerusalem te yowe, kena mendo mekokoyona yau-yauna, nemblye-nemblye esute malre nekote basute malre Yerusalem ne elrmate mang walri kena wakene ate erlmalre. ²⁹Nete ate erilyowe neye Helenis detlrote saneyomu nena mendo mekoyone nete baite tonaipone. ³⁰Nena doukeka-doukeka mendo beimate dokaiye ate naiye ke Kaisarea nepelre Tarsus yote. ³¹Nena jemaat meterlra Yudea, Galilea, Samaria, nena yereu nepe poitelre nepe nekaiye. Da yereu walri dekoite-dekoite yambu poi emblre-embulre wal malre. ³²Ya beiska otote walre yowe, meterlra noute walreyowe neperlati detlro walri te kepaiya. ³³Nepe yowe detlro simbei plre tupeyonu nedetlro kena eido Eneas ku arlwa bulra nepe teneyowe nena mai teneyowena Misi suna Namin. ³⁴Wande, Petrus wai Ananias te sanuyunu walri kena eidone esuyemunu kualrawa pendar pone esusereu, Enias esuyemuku. ³⁵Nepena detlro nepeni kiyaiye Lida nopelre Saron yo pelre dote eti yaiye nekote buralsiki Mang Walri kote. ³⁶Yope neyone milre simbei nena eido Tabita nena eido simbei Dorkas. Nena kembalri mekoyona kena tema bulrane. ³⁷Nedaine sane teneyowe wande tetepeko neyatati detlro miyaiye bute kaibuko bulra tedokai ne yaiye. ³⁸Lida yo perlre Yope yo nopi telre, yau-yauna tebetoyaye Petrus Wai dipine nikiyowe, detro beserey. Pertus wai kote yoye, weserai bey denekanden yote ewe. ³⁹Nemane yemuku nemblye nepe yaye, nepe yowe Petrus wai dokaine yaye buralte dokai ne yaye. Milre osoi miyoye Petrus kena euyena tipiyane dimite-dimiyaiye, medaren, mesemo tiyaiye Dorkas men neyapo nemblye-nemblye Walri yaye. ⁴⁰Nepe Petrus esube yowe esuna detlro di diyote membe, Petrus esube yowe esuna deltro diyate membe, Pertus yengkente dudupuko Walri te saneyume. Diman tete bulrate tiyowe wande atesane yono Tabita esuyemunu nepelre memilre dote erembuko Petrus te dote tiyuni wande esunekewe. ⁴¹Nemane, Petrus metenunsuku nete doku nelre esuye muku. Petrus detlro melro-melro milre osoi ate sanuyumu Tabita nepe deiyepeko. Nepelre akurung nepe deiyepeko Yope yone. ⁴²Nepelre akurung nepuko Yope yone Nepelre Walrite nepelre detro doplre

walrite terepelre erai peko. ⁴³Nemane Petrus Yope yone Simon tiki doplre niki yoye da detro malrisa elrete weke wena.

Chapter 10

(Petrus Pelre Kornelius Pelre) ¹Su mbei ne, Kaisarea ne, detelro simbei nena eudo Kornelius, Italia kena pelrayo nena belrengkawai mena ²telrepelre na detelro Mang te dekowena, nemandelraiti nenei na detelro mukunamane, nepelre nenei mepoi te detelro dopelre te yateyoumeng nepelre Mang te mendokai ne nemenambei te. ³Suwe selrei yembei ne, su mesi kilrimbei tena te ne ya ne, kiya ter te nenei done tiyowe, Mang nenei a detelro miyowe nepelre a te nete sane youmeng, "Kornelius!" ⁴Nekaye, endiki nene pelre nane ne a detelro ko te teyowe nepelre elriyowe, "Tuhan, da beya?" Nepelre, ne a detelro a te nete saneyoumeng, "Wena a mendo- a mendo nepelre wena me poi nepete a yeko te dupuka bulra te Mang nenei bekoute. ⁵De su selrei ne, detelro te sanumbone Yope te naye nepelre detelro mbei nena eudo Simon te siminainbone, netena Petrus delraiti te simaina, ⁶ne nekewena nou pe detelro simbei nena malrisa kena yu elre te baite yetewe na nenei eu Simon, nena mie nau tu ne." ⁷Ne a detelro netena a te elrupuko dite yowe, Kornelius nenei kembalri detelro beselrei te simimbuko pelre pelrayo detelro simbei telpelre na detelro nenei euna kembalri te mekaina detelrode rona, ⁸nepelre a mukunamane kya telre nepete nete sanumbuko, sane youmeng Yope te naye. ⁹Ya si tena kaye, nipi nelrone neme walriyaina selreine nepelre ne yo nopie pukona ne, Petrus mie yang bulra tewoyo, su mesimbei tenate, a mendo tenate. ¹⁰Nekaye, moning te tuwaiyouwe nepelre sa te anendena kena mane, detelro sa te nemeye pendalri yaina selreine, Petrus nenei dou ne tiyowe, ¹¹nepelre ma baite tuwusuku na te tiyowe nepelre sasiyasi mayong belra mena kulra dopelre nepelre nena tulre-tulre ate-ate meyowe kani bulrate. ¹²Ne ei na, malrisa seka kilrimbeina mukunamane, nepelre dayo bulrana malria a ne delraina, nepelre bulrana awe. ¹³Nekaye, a nekote meyowe saneyoumeng, "Esuyemi me, Petrus, baite keteupone nepelre anewe!" ¹⁴Petrus a te elriyowe, "Ambai, Tuhan. Niki pelrena 'mbai peko pelrena sa bete pelre de anipai." ¹⁵Nepelre, ne a nekenoute da beselrei te nete saneyoumeng, "Mang nepe, sukumupuko na sa tena, niki pelrena sa tena elripanya." ¹⁶Ne tu da naming selrei keyapuko, nepelre nedambei ma note kesuku yaye. ¹⁷Ne su selrei ne, Petrus nemeya mendote betemo mekoyome beyamena a bete te tembuko, Kornelius kena kembalri detelro miyaina kaye Simon kena mie te simiyaye, mau delre ne tipiyaye, ¹⁸nepelre a te simiyaye, tena a te simiyaye, nena eudo si Petus, dipine nekewe. ¹⁹Petrus, ne dou tiyoumena mendo te nemeye mekongbumeng, yambu nete a te saneyoumen, "Timeboime, do naming selrei were di duweiyeye. ²⁰Esuyemime nepelre ate osune, de nete sanmbukalre netenaye medotena mekoipanya nembelre-nembelre dite embe?" ²¹Nemenakaye, Petrus ne detelro ko te asuku nepelre saneyoumeng, " Tembe, duweiyauna detelro de nepe. Beyamena potena te miyauwe?" ²²A te saniyaimeng, "Kornelius, perwira detelro, telrepelrena detelro nepelre Mang te endikiti te dekowena, Yahudi selrai tenoweya poi telre te nekewena, Mang nenei a detelro melro-melro a mendo kilriyouwe were senenainbone nene miye te mewe nepelre wena a te betondena tena." ²³Petrus nete saneimbuko esu te miyai nepelre nekenaina nou te kimelre. Wambe yatena kaye, esu yemi ke nepelre nembei telre dite yaye, nepelre Yope irena telrepelrena yau-yauna meselreimbei nembei yaye. ²⁴Ya si tena kaye, Kaisarea te yaye. Kornelius ne te teyoumeng nepelrei nenei do keka milre keka pelre nenei yau-yauna te koplimr buko. ²⁵Petrus esu te miyouwe na ne, Kornelius nekote miyouwe, Petrus kena ototoune yengkong te dusungkuko nepelre eu-eur pelre. ²⁶Nemane ye, Petrus ne termeye bulra te kensuku wande nete a te saneyoumeng, "Esuyemime! De peda nemenya detelro jei mo be." ²⁷Petrus a te Kornelius pelre nemeye elriyoye, Petrus e sute yowe nepelre detelro dopelre nembeite nikiyaina te tupeye kenelre. ²⁸Nekaye, Petrus nete a te saneyoumeng, "Nimeyaupuko da Yahudi kena netrona peko telrena tu telrena detelro si ko te ande, nemaneye, Mang de te kilriyouteng de detelro si tena peko tena elripanya. ²⁹Netante sate, dete saniyature metelrena te de se tuwaipai. Nemenana potena te, de we te simawalre beyemena potena te we de te simautung?" ³⁰Nepelre, Kornelius a te elriyouwe, " Ya kilrimbei aina ya poselrei Irena da suselrei te miyowe, su mesi kilrimbei delrei mie ne mendo te mokoyalre, nepelre tenembe, setelro simbei mayong kulru-kulru telre pelre titipuko dena bekou ne tepeyouwe. ³¹Nekaye, a te elriyouwe, Kornelius a mendo mekoyena nepete betaipuko nepelre wena mepoi Mang kena bukou ne mendo te ke mekaye. ³²Netante sate, Yope te sanembuno naye nepelre Simon ne te Petrus te simaina te diyenembe date mende. Simon kena miye ne nekewe, malrisa kena eu elre te baite yatewena, nau tu ne nekewena. ³³Netante sate, wekote detelro te selraimbei te sanumbukalre, nepelre wena kena poilre nepemiye. Da su selrei ne, e mukuna mane da yene, Mang kena bekoune, Mang nenei a we te sanembukona te betomalre." (Petrus Kornelius Kena Miye Ne A Klalri Te Saneyoumeng) ³⁴Nekaye, Petrus emblru te tuwusuku nepelre a te elriyowe, "Deselreine, de telrepelre telre te nimeyalre Mang dou yena elripai. ³⁵Nemaneye, metelrena selrai, Ne tena endiki te dekaina detelro nepelre poi te mekaina, Nena ne yumbuyai. ³⁶Yesus Kristus kena ire Mang walri te Israel selrai te a kulrung wanimbana poi telrena te saneyoumeng, Ne ye Tuhan metelrena bulrane. ³⁷Yudea mukuna mane nena tu keya puko nepete nimeyaupuko, Galilea irena, Yohanis bu kelrumpuko a elri yaiyena, ³⁸Yesus we nimeyeaupuko, Nazaret detelro, Mang nena yambu melro-melri ne nete dulrusuku nepelre delre

nepelre. Ne noulre-noulre youwe walri poi tu te mekoyowe nepelre alru peko-peko dusaimana detelro te poi te mekombiyowe Mang nembelrena tena.³⁹ E ye dou ne tiyande Yesus nena tu metelrena mane mekoyouwena, Yahudi selrai nena yo ne 'mbai Yerusalem ne. Ne ye Yesus te tutai puko nepelrena kaye nete onone sadikaye.⁴⁰ Nemaneye, ya naming ne Mang ne te deyembuko nepelre eute keyandena kalro te ne te ikimelre, ⁴¹detelro matelre ambai, e tena, dou ne tiyandena Mang kuko, tete nelrolre deyepuko nembelre nembei telre bu te nepelre sa te aniyande.⁴² Nepelre, ne e te setelre tayoumeng da a te detelro metelrena mane sanemamelre nepelre a tena kena-kena pelre eu-eu pelre na a te elre malre Mang nengbulra ne delre te kelrombuko da yelrei selrei ne nepelre tete selrei te. ⁴³Ne tante ne, a walri detelro a te elriyaye detelro mbei-mbei ne te telrelpelre telre elrenaye na nena eudane niki bulrulre yelreu poite dounaye." (Mang Kilriyoumeng Ne Detelro Metelrena Manete Yatekemelre)⁴⁴ Petrus nena a te nemeye elriyowe na selrei ne, a walri te betoyaye na detelro metelrena mane Yambu melro-melro nena bulrate osuku. ⁴⁵Nepelre, sunat pelre mekoyaye na detelro, Petrus pelre nembei miyaye na, yambu melro-melro nena bulrana te sesa yute tuwuyaye, selrai si-si pelre. ⁴⁶Ne a tena, bumtekei te betoyaye ne detelro metelrena mane peu si-si ne a te elriyaye nepelre Mang te kapiyanye. Nekaya, Petrus a te elriyowe, ⁴⁷Dabu nekewena detelro simenete titawe pukone tenaye da detelro yambu melro-melro te doukaina te e tena mane bu te kelrounaye? ⁴⁸Netenate, Petrus netena a te kelroyoumeng bu te Yesus Kristus kena eu do ne kelroyoumeng. Nemenakaye, ne detelro Petrus te a te di yaimeng ya meselrei mbei nembelre nekenaye.

Chapter 11

O ¹Mene nekopena walri kembalri selro neperna metelrena dokeka walri yau Yudea na betoyaiye. Asna walri metelrena detelro kena bulrare nepe osuku. ²Nemanesate, neyasine Petrus Yerusalem te elriki yowe sunat perna detelro nemblre amando yasu-yasu asangkete diane. ³Saniyaine, we yee sunat mekoipainya detelro kote yie sate nembei aniyawe. ⁴Nemanesate Petrus nete ate kya saneyomu, elreyowe, ⁵De yofe yone walri sani- sani tepiare, mendopaina doipai doune tialre sambei mayong peto atemeyowe tikitelre neperna teme krimbei srei manolre dekade nopiyyowe. ⁶Nete kanungskalre, poitelretiyare nepelre tiarlana selra krisibei sasi seka krimbeina kani bulrana, me natipainya aen delrainya nepelre awe momone. ⁷Delati beroiyalre akulreng dete saneyofa, sasewe Petrus, singne tanuwe anewe! ⁸Nemaneye de sanianalre, Ambai, Tuhan, netenate anipainya za niki za dena embruna bete amipai. ⁹Nemane sate ne akulrung debetena mannolre saneyotu, beyasa bete mang skumbukona sa pelri satena elripainya. ¹⁰Da naming srei saneyona neperna kaye metelrena sate mangno yetopuko. ¹¹Tiyalre, ne supone detelro naming srei snaimpeko de nikialrena mete, Kaisarea detelro. ¹²Neperna kaye, alru saneyotu kenatena susi susi painya taumulru nembei embe. mesi sanabei dkokea walri yau dembelre nembei yande nemete esute yande. ¹³Neperna nudete saneyomu nenei dou teyowe detelro tepeyowe nete ate saneyonu, "detelro te sanumempone yope yote naye Simon Petrus eidone danyena dapete mende, ¹⁴Nepere, ne wete ate sanenempone nena ne akulrung wetena tromeromem pone, we neperna lati metelrena detelro mene nekayena. ¹⁵Ate nene elriyarnane, alru mro-mro ne tepiaine bulrare osuku nemalati mente ena bulrate osuku namane. ¹⁶Neperna mendote doukalre Mang nuweukna a saneyomuna ne dayapone saneyomu, Yohanes melrai butena buye kronemle neperna wetene alrumro-mrone merai bute kronaimelre. ¹⁷Netenate mang walri yambupoite nete yeteyomu, nemane lati dete yatekemre, walri yei kena eidone terpelrete elraipeko. De sime, de mang walri kena ate ketanalre?" ¹⁸Neyapone ne ate betoyaiye, ne kena temet nikiyaiye mang walrite kafiyaine. Elriyaiye, nemena tena, mang walri nepe yambu walrite detelro site yateyomu numeiyaie nipi walrit kalrote. (Walri Asena Antiokhiate Osuku) ¹⁹Neperna, sete Stefanus te busi, wasi mekoyaine, detelro taudi tandi-wandi mrayaiye, suyaiye Fenisia, Sipruste, neperna lati Antiokhiate, asna walri tena mama detelro tena sanipai, Yahudi detelro tenate, ²⁰Nemalati detelro mesreimu, sipru detelro, neperna Kirene, Antikhia te miyaiye neperna lati Helenis, " te saniyaine nekallrone walri yei tena akulrung te saniyaine. ²¹Walri kna mee nute dikimupuko, detelro tereng telpelre elraipeko walri yeikote buraipuko. ²²Netena A kulrung yowe Yerusalem na walri yau detelro kebintikeina betoyaiye, nepere Barnabas te tiyeikeko Antiokhia yowe. ²³Neyopone Barnabas yowe, youte teyowe walri yambupoi, ne kena kalrite koyowe, nepere lati ate saneyomu damane walri kembalrite tawambe kenatelre ne mekembe. ²⁴Barnabas detelro poli telre, alru mro-mro eine nepelre telpelre eine dopelre dopelre detelrote walri yau nerote tayomu. ²⁵Neperna kaye, Barnabas Tarsus yote yowe, Sauluste dweyone, ²⁶Neperna Saulus te tapekenelre, Antiokhia te dokumulre may beite nikiyaiye, jemaat pelre tupeyaiye detelro terengte kriyai kriyaiye nepelre, Antikhia ne walri yau detelro kopriyonu nepelre kristente pekaimelre. ²⁷Ne yasreine pose, detelro Nabi mesrei yanualemre osiyaiepeko Antiokhiate, ²⁸Nemiyainye detelro simbei kena tido Agabus, esutepeyowe nepelre aru kilriyonu ate nimei yonu, dayobulrane moningtr twanainelre. Nepelre nemoning dapekre Klaudius kena sreina twanainenle. ²⁹Netenate walri yau sekro kenalre ketaipeko nenei sate nei wake nelre kopri neinelre mekoinapone ende dokeka walri yaueina Yudeane. ³⁰Nepelre lati mekoyaina, sakopri yainataite penatua nikiyainate, Barnabas pelre Saulus kena melre mekaiepeko yaiye.

Chapter 12

(Yakobus te Note Taipeko Nepelre Herodes Petrus te Kelroku) ¹Ne selreine Raja Herodes nena mete bulrate kensuku detelro posi ne jemaat rena nete pekote mekonaimelre nate. ²Ne pelrai ye Yakobuste note topuko Yohanis nenei dokeka. ³Nepelrena kaye Herodes nena neyekote teyoumu ne Yahudi detelro kalrite koyaye, nemane delrati Petrus te kelrou naye nate. Hari raya roti tidak beragi ne selreine ne kalro kelripuko. ⁴Ne Petrus te kelrou kuna kaye, ongkone tiyantiki nepelre pelrayo kilrimbei kena me bulrate kiyai melre nete semate nekenayenate, nepelre nena mendo mekaimbekona, Paskah ambai dumbone nete dow nainelre detelro dopelre kena bukaute naye. ⁵Nepelrenaye, Petrus te ongkone tiyantiki, nemane delrati, Petruste mendo einye nemena mote Allah te saniyainye. (Tuhan Kena Malaikat Petruste Ongkore Baite Tambuko) ⁶Dene sina kaye, Herodes Petruste doune nelre diyate nate, Petrus pelrayo beselrei kena nelrane tenoyowe, rantai beselrei bekaipeko, nepelre sema pelre memau tune nikiyayena ongkote semate nikiyaye. ⁷Nepere, teyowe, Mang walri nei kembalri detelro walri kyane Petrus kna euyene tepeyowe, nepelre walri reya olni ongki eine dwarembu, neperna walri nii akeyana yukrete mutopu nete saseyonu saneyonu welra esu yemime nepelre sa beyipeko mere tiyeiye ate balreyaye. ⁸Nepere Mang walri asimeina saneyonu yomu sate beipoine nepelre otoelre tetitipone, " nepelre asanuyonuna mane mekoyowe nekoute sameyonu mayong tikite titipone elete tautelre, ⁹Nepena kaije Petrus kyate osuku nete takunenlo ne lati numeipai mang walri kena asema detelro kembalri mekoyowe Petrus lati nimeipai beyasu nere kyambone eukiya nate mendote mekoyowe emite tenoyowe daou site teyowe. ¹⁰Ne deneng ne sena detelro walro bei bepelre bitipeko, dia maute yo eine diamauteyoiye mau neimete twusuku ne betena baita miyoiye otote yoiye nipi kiya kaite. ¹¹Neperena kaya walri asemana eunarpoko Petrus te nukumbuko. Neperena Petrus twakerne meyowe beyasabite eune marengkone ate elreyowe menaya telpeltere Tuhan nenei asema detelro te tiyekuko meyowe dete Herodes kena melre tromnonetepone, nepere mtelrena a kalro Yahudi kena mendone mekaine. ¹²Nepelrena Petrus nimeikenelre meyowe Maria, Yohanis nenang eido si Markus, detero tereng kopriyonu nembeine walri A sani-sani te senenailrete. ¹³Nedaine Petrus dia maute me bapeyowe Rode mena kembalri detelro meyowe mau ke twusuku ¹⁴Petrus kena a bulreng te betopuko, kena kalrite koyowe memau tena baitena sarena twisipai nukonete esute tenoyowe saneyomu Petrus mau basa tepewe ¹⁵Ne Rode te saniyaine we mendo nalre-nalre!" Nemane lati Rode neme saneyomu telpelre. Nepelre neme saneyaine nena walri A semana. ¹⁶Nemane lati Petrus netur-ture maute bapeyowe nepernakaye maute tuwaisiki, Petrus te taimbe, titeyansiki, ¹⁷Nemane Petrus nete me asaneyomu atena delrena elripainya. Nete ate kiya saneyomu Tuhan nete dokuneinre. Olru ongko eilre baita miyoye, nepelre lati saneyomu, da akulrung te Yakobus te otote nau ite yowe. ¹⁸Neperna ya kiya yowe sangkune delrena deraikeko pelrayo Petrus kenane tukripko. (Herodes Tetepuko) ¹⁹Ne daine Herodes Petruste duweyowe tepeipai, ne semate tepiyaina pelrayo semipuko. Ate kengkemelre nete baita tutuyaiye nepelre Herodes Yudea yote osuku kasareane nekeoyowe. ²⁰Ne yapone Herodes kena seraitelre Tirus detelro nepelre Sidon neperna ate beite mekaipeko Herodes kote miyaiye blatuste diyainye, Raja nenei miedekona kembalri detelro, nete saniyainye welra temete mekonai, nena yo bra- bra tenayena satena Herodes kena yekobulra rena sa walrewe. ²¹Nena ne ya kraipekona Herodes nenei diya mayongke titipuko, nenei apelre tiyena diane nekeyowe, ate delre saneyomu. ²²Metelrena detelro tenoyowena arahte seiyaiye da akulrung onanena kena akulrung detelro kena akulrung ambai ²³Ne supone walri kena asemada katake me prokuko, nena A elreyowena mang kena delre kalrotena kafipai, nepena kite eate aniyai tetepuko. ²⁵²⁴Nemanesate walri akulrung so mane wunuyuku nebulra-nebulra walri asenate, Yohaneste diyyaine nenei eidosi Markus te doiyaine

Chapter 13

(Barnabas Pelre Saulus Pelre Kena Nenei Eu Motena Kembalri) ¹Yasina kaye, Antiokhia jemaat kena nelrone, nabi-nabi pelre guru-guru pelrena Barnabas pelre Simeon pelre, nete simayena Niger, Lukius Kirene rena, Menahem Herodes pelre nembeiye natiyaipena, ne wilayahne rajate nekeyowena, nepelre Saulus pelre. ²Tuhan ibadah te mekoyayena nelrone, nepelre puasate nikiyaye, alru melro-melro saneyomu, Saulus pelre Barnabas pelrete detenate moye elrimbombe nena kalro tenate de nete nepe simipukalre. ³Nepelrena kaye, mendo melro-melro kalro pelre, puasa pelrete mekaipeko nakaye, nepelre Barnabas pelre Saulus pelretete mete nena belrengka bulrane tepaimepeko nakaye, nete simaipepeko otote dite yoye. (Barnabas Pelre Saulus Pelre Siprus Kepou Ne) ⁴Nekaye, alru melro-melro nete tiyepepuko yoye. Barnabas pelre Saulus pelre seleukiate osipuko yoye, nepelrena kaye eilre Sipruste yoye. ⁵Salamis yote akokeye, Mang walri kena ate Yahudi detelro kena sinagoge-sinagogene saniyoye, nepelre Yohanis te doukeinelre nembelre kembalrite nembei mekoyaye. ⁶Ne kepou walrote muku welraipeko Pafos te yayanakaye, sihir detelro pelre tupeyekaye, nabi palsu Yahudi detelro, nena budo Baryesus. ⁷Prokonsul Sergius Paulus pelre nembeye ne mendo dopelrena detelro, Barnabas pelre Saulus pelre diyyoye nekote meneye Mang Walri kena ote betoniyena kenate. ⁸Nekalrotena Elimas sihir detelro nena eudo nemane pekainelre, Barnabas pelre Saulus pelrete diyyoye, Prokonsul kena telrepepurenate nalreyounu. ⁹Nemane, Saulus Paulus te nimeyaimbeko, alru melro-melroye pelrentutku, Elimaste doumo sansuku teyonu. ¹⁰Nepelre saneyonu, Hai we eupou kalrona pelre paremutukuna nepelre peko kalro pelre, we Inlis kena yei nepe, nepelre we telre pelre kalrolrena yembe detelro, wena kenalrena pe betepelre tiyeikoipai Tuhan kena nipi sipiyenate yekotaiwe? ¹¹Dayane, we tenembe Tuhan kena mete wena bulrate mende nepelre bise mekoneweponde ya meselrei supelre itipai nekewe. Netulrena kaye, apai pelre neko pelre pelrentuku, detelrote tenemelre nete metulre dounainelre natena. ¹²Nepelre, Prokonsul nenate tembuko nenei eune telre pelrete elrepuko Tuhan kena kembalritena nou telrenate ilrepuko. (Paulus Pelre Barnabas Pelre Antiokhia Yo Pisidia Walro Nate Yoiye) ¹³Yasina kaye, Paulus pelre yayena detelro pelre nembelre nembeye Pafos ire eilre sekaipeko Pergate Pamfiliana, Yohanis nete nepene temupuko bulrusuku, Yerusaleme yowe. ¹⁴Nepelre, Pergate Saulus pelre Barnabas pelre otote neme yoiye Antiokhiate balrekeye, Pisidia na, sabat yane ne aye sinagoge nekaye. ¹⁵Ayeko semo pelre nabi-nabi kena semo pelrete beipekona kaye, sinagoge belrengka selrai nepena detelrote saniyaime ne Rasul bete sanenaipelre webe bulrune a poi mena nekendena menate melroyowe naka saneyoumu. ¹⁶Nekaye, Paulus esu emike mete melroyowe naka saneyoumu, "Hai Israel detelro pelre Mang walrite dekauwena detelro pelre betombe. ¹⁷Israel kena Mang walri ye ena nenek moyangte, elripuko Mesir kanine nikiyaye, nenei yalro bulralre nete nepelre baitetamupuko. ¹⁸Mai dobe selrei padang belantara nelrone nena yeko peko kilri yay menate nena kena tepa-tepa nelrolre yatekemelre walriyaye. ¹⁹Nepelrenakaye, mesi suna bepelrena selraite tutu mupu nekaye, ne kanite nenei eine douku. ²⁰Dana metelrena kiyayena mai 450 selrei ne. Nepelrenakaye, Mang Walri ye hakim-hakim kena bulrate sanemupuko neme meyowe Nabi Samuel kena selraite. ²¹Nepelrenakaye, Raja tenate neyo diyyoye, nakaye Mang Walri Saul kish neweite kimelre, Benyamin kena selrairena detelro, mai dobe selrei te nekeyowe. ²²Nepelrena kaye, Saul te baite salrepuko. Daud te elripuko nena Raja tenate, ne tangte Mang Walri dina ayekote kelropuko, nakaye saneyoumu, "De Daud te nepe tupeyekanalre, Isai nuwei, dena kenane nekewena detelro, dena kembalri kalrote mekondena. ²³Nena otonaye, Mang Walri nenei ayeko sasukunamane Israel tena Juru Slamate inemelre, nena Yesus nepe." ²⁴Walri yei mipai nemeyenane Yohanis Israel detelro emukuna mane bupelre kelraimena walrote dina saneyoumu. ²⁵Nepelre, Yohanis nenei kembalri pote baite mekopukona kaye, neka ate mekopuko, wena mendo mekauwena dekaye sing? Ne dembelrena elrikoipai, nepelrena, doute tembe, dena metosulre na detelro mendena, nena otona sendal tena de baitena dowipai. ²⁶Dokeka, milrekeka, Abraham kena mena otona, nepelre wena nelrona detelro Allah te pei-pe peimena pelre abupoi pelrena akalro ete nepe dina saniyaime. ²⁷Nepelrena, Yerusalem ne nikiyayena yo nepelre nena belrengka. Netena nimeyipai, nepelre nabi kena a kalro sabat yane beyina tena nena mendo dowipai. Nakaye, ayekonekayenamane Yesuste pekote mekaimbeko. ²⁸Nepelre, peko kalro mena dowipai, Pilatuste diyyoye nete baite tonaiponate. ²⁹Nepelre, netena akalro nikiyayenate nep noulre mekaipeko nakaye nete salib nolre ate doukai nelre, nepelre nete bulre einye dukaintiki. ³⁰Nemane, Allah nete tete detelro kena nelrolre deyembuko. ³¹Nepelre, yayune-yune Yesus nenei eute nembelre nembeye walri yayena detelro kena nelrone eute nembelre nembeye walri yayena detelro kena nelrone eute kiyayoumu Galilea re yowe Yerusalem te, neyo daselreite da selrai nelrone nenei akyanmane. ³²Nepelre, de wetena Allah kenalrena akeya poite ena nenek moyang tenate dowkande miyande. ³³Nepelrena Allah kena akalro etenate nepeye noulre nepe mekopuko. Nepelrena Yesuste deyembuko; Mazmur 2:7 ne melraipeko namane : We dena jei nepe, menaya wena mai tenamane nekalre. ³⁴Allah kena kalro Yesuste tete detelro kena nelrolre deyembukona, nekenoute peko nelrotena bulru sipai, Allah nepe elreyowe, de wena bulrate

poite itemelre, nepelre melro-melro telre pelrenate Daud te kinelre.³⁵ Nepelre delrati, ne Mazmur sine delrati saneyoymuna, we detelro poitena itipai.³⁶ Nepelre Daud, Allah kena kenalre, nenei yau-yauna pelre kembalrite mekaipekonaye, nepelrena kayae tetepuko.³⁷ Nepelre Yesus detelro tityayena nelrolre Allah deyembukona, peko mena itipai.³⁸ Nepelre, we nimeyenembombena, dokeka, milrekeka, nena walrolre, wena pekote baite kiyane tamepuko.³⁹ Nepelre, nena walrote detelro mbei-mbei nete telre pelrete elroyena peko nelrolre baite tayomu. Nepelre Musa kena semilrena wena peko baitena tawipai.⁴⁰ Netenate, semate pote nekembe, Nabi kena somona sasasi wetena kiyaipai telre.⁴¹ Tembe, peko pelre mekayena selrai, eute titeyiyaye nepelre peko duyaye. De wena selreine kembalri dina mekopukalre ne kembalri we telrepelre tena elripai, detelro si wete poye atesanenaimelre.⁴² Paulus pelre Barnabas pelre date diyate miyaye detelro saniyaipe, sabat ya sine ne asenate ne detelrote saneneipelre.⁴³ Nepelre, sinagoge ne koplriyonuna nepe tute mekaimbeko, Yahudi detelro dopelre bete Tuhan pelre endikite dekayena, Paulus pelre Barnabas pelrete taukaimelre. Nakaye nete saniyaim Allah kena bulrune nekenaye.⁴⁴ Sabat ya sina, ne yona detelro emukuna mane koplriyonu asenate betoyate.⁴⁵ Nemenakaye, Yahudi detelro ne detelro doplrete taimpeko, ne kena selrai duwaimepeko nepelre Pauluste apeko-pekote saniyainye.⁴⁶ Nepelre Paulus pelre Barnabas pelre ne ate sawikeko nakaye saniyoime, da kalro poi telrena, nowlrenape asena memetelretena wenalre kiyamupuko, we nete baite selrapuko nepelre wena eute tiyamuna we yelreu poitena dowipai, tembe de kani site ande.⁴⁷ Nepelre, Tuhan atungte dete dina sanemupuko, " Da wete kiyate mekomupukalre kani site-sitena nepelre poite dowembe embe yo tute ende.⁴⁸ Nepelre ne ate Yahudi detelro beteipeko, ne kalrite koyaye nepelre asenate kapiyanye. Nepelre, dopelre bete saniyaimena walri senate yatenaye, nepe telrepelrete elriyaye.⁴⁹ Nepelrenakaye, asena nepe sulrukeko emukuna noute yowe.⁵⁰ Nepelre, Yahudi detelro mengkenining poi pelre mekoyayenate epeko-pekote saniyaim, nepelre Paulus pelre Barnabas pelrete delrati apeko pekote saniyaipe nepelre nebete sekaipepeko baite nepelre yaye.⁵¹ Nemenakaye, nena otona kanite ane bapipeko, Yahudi detelro nepena tena, Paulus pelre Barnabas pelre Ikonium te yoye.⁵² Nepelre, ototuna delrona kalrite koyaye nepelre alru melro-malero delrati.

Chapter 14

(Paulus Pelre Barnabas Pelre Ikonium Yone) ¹Ikonium ne yone mekoyowena, Paulus pelre Barnabas pelre Yahudi detelro kena sinagogete esute yoye nepe ate elriyoye nakaye nepe detelro dopelre bete, ne Yahudi detelro pelre Yunani detelro pelre, nepe telrepelrete elriyoye. ²Nepelre, Yahudi detelro telrepelre tena elripainya, Yahudi detelrote atesaniyaima nena mendote pekote mekoyaima nepelre detelro telrepelretete elripayena detelro pelre ate diyanye. ³Ne, nepene mikiyayena tiki dopelre nepelre Tuhan tena ate kulra peto saneyoiye, nena abupoite kilriyaima. Nepelre kembalri busi-busi mekoyowena nenei melre lati. ⁴Nepelre ne yona detelro detelrate wasiyaye. Posi Yahudi detelro kena sute yaye posi Rasul kena suteyaye. ⁵Nepelre mendo site nepe mekoyaye, Yahudi detelrote meyowe Yahudi si delroti, nepelre nena belrengka-belrengka lati, nete pekote mekonaimelre nepelre Rasul delronate olru tim belriyaima. ⁶Nepelre Saulus pelre Barnabas pelre ne dina nimeyimbeke neepe Listra pelre Derbe pelrete senoipeko yoye, Likaonia na yo nepelre nekani pote emu kunamane. ⁷Nepelre, nepene ne asenate nemeye saniyoime. (Paulus Listra Yo Pelre Derbe Yo Pelre Na) ⁸Listra ne, detelro si nekeyowena, nena oto wakembainya, nenang kena yesre yaine mendai mekombuko, ototena bete walripai. ⁹Ne detelro Paulus kena a elreyowenate betoyowe, nepelre Paulus nete doumo teyonu nepelre ne detelro nenei telrepelre re poye dumbonde. ¹⁰Paulus ate delretelre saniyonu, " esuimiwe wei oto bulrate sipitepew" nepelre ne detelro bulralre alre seyowe nemenakaye nepe otote walreyowe. ¹¹Nepelre detelro dopelre Paulus kena kembalri mekopukonate tiyanyena, ne ate kensikaye, Likaonia kena peine elriyaye, " Dewa-dewa" ena nelrote nepe miyoye detelro yei kena eumane duwaipeko. ¹²Ne detelro Barnabas te pekainelrena Zeus, nepelre Paulus tena Hermes, nepelre neye belrengka mane ate elreyowe. ¹³Imam dewa Zeus, nena noio kota diyasune nekeyowe, Lembu milre pelre bunga kilrina pelrete yatepuko. Neyona memau tute yowe, nembelre detelro dopelre palre kenalre ketaipeko a poite Paulus pelre Barnabas pelrete saniyaima. ¹⁴Nepelre, Rasul Barnabas pelre Rasul Paulus pelre ne ate betaipeko, nena mayote baite bisiyaye nakeya tenuyaye esute yaye detelro dopelre kena nelrone nakaye ate saniyaima. ¹⁵Nepelre, elriyaye "dokeka-dokeka, we beyamana pote damena kembalrite mekoyauwe? De detelro yei, wamena detelro delrati nepelre wete abu poite dokunde saneyonemelre, nepelre we peko nelrolre bulrunsimbe Mang walri wa, bulra pelre a pelre, nepelre nau pelre, emukuna sa pelre. ¹⁶Memetelrekena yau-yau nekiyayena, ne temupuko emukuna yo nenei oto bulrate walriyaye. ¹⁷Nepelrenaye, ne nenei eutena nemeyena itipai. Nepelre, nena kembalri poite mekopukona nepelre nena bite bulralre mekombuko sasasi eupelre-eupelre wena kenate poite mekoyomu. ¹⁸Nemane delrati emukuna kembalrite mekoyowe, ne detelro dopelrekena kitipai pote netena sanipai. ¹⁹Nepelre, Yahudi detelro pelre Antiokhia detelro pelre Ikonium rena miyaye, nepelre dopelre saniyaima, Pauluste olru timbelri yaye dawkainelre yo diyasute yaye, nakaye ne wepaisiki Paulus nepe tetepuko. ²⁰Nemenakaye, ototouna Paulus te antunaing keko, ne esu emi kinakayepoiye ne yote esute yoe yasinakaye, ne yowe nembeye Barnabas pelre derbete yoye. (Poye Date Antiokhia Yolre Ne Siria Yone Na) ²¹Ne asenate ne yone senaimpeko, nepelre nenei ototouna delrati dopelre ne poye Listrate yaye, nepelre Ikonium pelre Antiokhia pelrete yaye. ²²Ototouna delrona nepe wakete doukaye, nete saniyaimena nena telrepelre eine nekenaye, nepelre saniyaimena ne Allah kena diyatenayena peko dopelre bete. ²³Nemenakaye Paulus pelre Barnabas pelre, jemaat mbei-mbei tena penatua te elripuko (diipuko) nepelre mendo sani-sani pelre sanioainya tu pelrete mekaipeko, ne Penatua diyai pekonate Tuhan kena mebularete taimpeko. Nena ne detelro dina telrepelrete elrai pekona. ²⁴Nepelre, ne pisidiate selraipeko nepelre Pamfiliate yaye. ²⁵Nepelre, asenate Perga ne senaimpeko, ne ate Ataliate yaye. Nepelre Antiokhiate eilre miyaye. ²⁶Ne nune Allah kena kembalrite tute mekaimbekona. ²⁷Nepe, ne miyaye jemaat pelre nembeye koplrimbuko, Allah kena kembalri meko pukonate nete saniyaima nepelre ne beyamane nena telrepelrete te kani site maute tuwunsinde. ²⁸Nepelre, ne nena ototouna delrona pelre nikiyayena delrati tiki dopelre.

Chapter 15

(Yerusalem Yo Na Yau Delre) ¹Nepelrena kaye, detelro meselrei mbei Yudealre osuku mipiye nepelre tepelre eine nembeitelrena dokeka te kilriyaima, "Musa kena a yekolrena sunat we mekoipai, wa walri poi doi pai. ²Nekaye, Paulus pelre Barnabas a dopelre te ne detelro-detelro pelre diyai neng, ne ye Paulus pelre Barnabas tena a te tiyekuko, nepelre detelro posi nenalrena, Yerusalem te naye da a walro kailrena te rasul selrai pelre penatua selrai pelra tupenaye. ³Nemanekaye, jemaat yatekaimelre nipi nelrote, ne ye Farisia nepelre Samaria ire yalrekaye nepelre selrai si-si irena yeko poi nelrote bulraisiki, nate elri yoye, nepelre telrepelre eina dokeka metelrena mane kenakalri dopelre te diyaineng. ⁴Yerusalem te miyaina selreine, jemaat selrai, rasul selrai, nepelre penatua selrai ne te doukaimelre, nekaye Mang kena metelrena tu nena walrote mekoyowena te a te elriyoye. ⁵Nemane ye, Farisi nelrolrena detelro maselrai mbei telrepelre nepete doukayena esutipiyaye nepelre elriyaya, "Ne te sunat te mekonaya na ⁶Rasul selrai pelre penatua pelre nembei telre tupeyaye da a te elrenayeya te. ⁷Ne nou ne a te tikeltrate kingkiniyaimeng nekaye, Petrus esuye yemike nepelre nete a te sanoyoumeng, "Dokeka-dokeka, yansina yalre we nimeyaupuko Mang wena nelrolre dikuko dena emblru walrolre selrai si - si a walri te betonaye nepelre telrepelre te dounaye." ⁸Nepelre, Mang Walri, detelro nei kenate nimeyumang, netena a te saneyoumeng na yambu melro-melro nenepelre ikemelre, e tena te mekombukona mane, ⁹nepelre e pelre neye makandena Mang Walri beng dou itipai, nena kena te telrepelre ei ne sukumbuko. ¹⁰Netenate dasalreine, beyatana te Mang Walri te wepaumeng nenei yau-yau eina te se te nena sesona sasikauwe, e na sase kemeng nepelre a te, elritipai telrena penene? ¹¹Nemane ye, e na telrepelre eine Tuhan Yesus e te walri poi te kimalre, nemanedelraiti nena ne. ¹²Nepelrenakaye, ne detelro mukunamane ambourupuko nepelre Barnabas pelre Paulus pelre te betoyoye, ne rasul bebena mane ne yene me mekoyoiyena nepelre Mang kena poi nena walro ne selrai delre si-si kena nelrone mekoyoiyena. ¹³Nenei a tu te ketiyepukona ne, Yakobus a te sauku, "dokeka-dokeka, de te betombe. ¹⁴Simon a kulra nepe te saneyoumeng Mang Walri ne beyotante ye memete telrena ya ne selrai delre si-si nepete tiyomeng, ne selrai nelrolre detelro delrona te si te nenei eu do tena te baite douku. ¹⁵Nabi selrai da a te kena ketaipuko a te erliyaye, melroyayena mane, ¹⁶da selrei ambai dumbone, de nekenoute metelre. Nepelre Daud nenei palre dusupuko nate nekenoute melrotelre. De nekenoute nena pepo tenainate melrotelre, nepelre de nekenoute poi mekotelre ¹⁷netenate nemeye nikiyaina detelro Tuhan te duwenaiye, nepelre selrai delre si-si dena eudo walrolre simaimpukona, de kembalri te mekoyayuna, Mang kena A walri, da a te metelrena mane mekoyowe, Amos 9"11-12 ¹⁸yansina ya selreilre nepete nimeyaipuko. Yesaya 45:21 ¹⁹Netante sate, dena mendo pe detelro selrai si-silrena Mang Walri ko te bulrunaye nenayena tena e netena sa tena taipainya. ²⁰Nemane ye, netena semo te melro malre ne ye nei eu te kapi-kapilrena niki te bainate baite dounaye, nepelre kaima nelrolre, nemana delraiti malrisa sesote kilri ye awiyaye, nepelre nena sa. ²¹Nepelrena, yansina selreilrena selrai, Musa nenei euna, yo mbei-mbei ne, a te senaimeng na detelro nepelrena sabat ya yun-yun ne sinagoge-sinagoge ne beipiyaye." (Telrepelre Detelro Yahudilrena Mbai Kotena Semo) ²²Nemenakaye, rasul selria poi te tiyaiyena tena, penatua pelre, nepelre jemaat metelrena mane, nena nelrote detelro te diyaikeko nembeitelre Paulus pelre Barnabas pelre Antiokhia te neyena. Yudas ye Barnabas te simainena, Silas pelre, telrepelre eina dokeka-dokeka nena betena mena, ²³nepelre semo te nenei me ye melroyaye, damane : "Rasul-rasul pelre penatua-penatua kenalrena, wena telrepelrena dokeka-dokeka, Antiokhia irena telrepelre eina dokeka Yahudi 'mbai, nepelre Siria pelre, nepelre Kilikia pelre, poi! ²⁴De betoyandena ena nelrolrenadetelro meselrei 'mbei, e netena a mena sanipai, we te wapiyaimeng mena a wena kena te tupuyoumeng, ²⁵e tena de kai tena poi te tiyande, nepete nembeitelre ketambuko, detelro-detelro te diyambuko nepelre nete senanembuko we ko tenate nepelre ena dokeka kena bise telre te delrandena pelre, Barnabas pelre Paulus pelre, ²⁶e na Tuhan, Kristus Yesus kena eudo tante nenei walri te kelroikuko. ²⁷Netante sate, Yudas pelre Silas pelre te senanembuko, neye ne a delraiti te saneneiye. ²⁸Netantena tena, Yambu melro-melro tena poi ne nepelre e ye da sa se ambainya te wena bulra ne kelroumalre da a selrai penra, ²⁹we eu te kapi-kapi ne kelroyaiye nalre baite doukawe, nepelre sa pelrena, nepelre kilriye awaipuko irena, nepelre kaima irena peko. Da tu nekewena wena eu sema te nekembena te, poi tu tena mekombe. Nekenoutena poi te tupeyemalre. ³⁰Oto te naye na poi a te saniyaimeng, Antiokhia te osuku miyaye, nepelre jemaat te kopriyaimbuko, me semo te ikaimelre. ³¹Telrepelrena detelro nete beyaiye, ne a wake tena kenakalri te diyaineng. ³²Yudas pelre Silas pelre, nabi te nikiyena, ne telrepelre ei na dokeka belra-belra tena tenawake te nepelre awakate dopelre bete te saneyoumeng. ³³Nepelre, ya meselrei mbei nepete nikiyopuko, telre pelre eina detelro ne te poi ei ne nekenoute nete senaimbuko miyayena detelro kote dite taimbuko yaye. ³⁴Nemane ye, Silas kena mendolrena poi te tuwambuko neyene nemeye nekendena te. ³⁵Paulus pelre Barnabas pelre Antiokhia ne nemeye nikiyoye, nepelre detelro dopelre pelre nembeitelre kilri-kilrite kilriyoye nepelre Tuhan kena a walri te saniyoye. (Paulus Pelre Barnabas Pelre Moye-Moye Wasikuko) ³⁶Ya meselrei tena kaye, Paulus Barnabas te

seniyoumeng, "Dite bulrumasine nepelre dokeka belra-belra telrepelre nembeina yo si-si na te malre tupeyemalre, Tuhan kena a te saniyandena nou te temalre nena tu beyamane nekaye. ³⁷Barnabas kena kenalrena Yohanes Markus pelre simayena te delraiti nembeitelre naye na. ³⁸Nemaye, Paulus kena kenalrena nete Pamfilia ne dane tembuko na detelro tena doipanya nepelre nekembalpiten a nembeina mekoipanya. ³⁹Netante sate, a setelre te kingkini yoye nemane sate moye-moye wasikuko. Barnabas Markus pelre douku nembeitelre nepelre Siprus kani te eilre yoye, ⁴⁰Paulus ye Silas te dikuko nepelre yoye, dokeka belra-belra telrepelre nembeitelrena nete Tuhan kena bulrate kelroiyyayena tulrena ne. ⁴¹Nepelre, Siria pelre Kilikia ire yalreke jemaat te wakete tayoumeng.

Chapter 16

(Timotius Paulus Nepelre Silas Yaunelnone) ¹Paulus lati Derbe nepelre Listra te meyowe, doute daneyowe mendote kilrimu nei eido Timotius. Yahudi milre lena yei nenag telpelre eine yeraine, neperlati nemang Yunani detelro ²Nete metelrena dokeka walri yautina Listra nepelre Ikonium metere nimeï yaimbeko. ³Paulus nei kena Timotius nembelre neinnte, nete wafuyonu sunat te mekonembonde, nenau ne nekayena Yahudi detelro neman lati, metelrena nimeï yaimbe nemang Yunani detelro. ⁴Nemane sate otote yaite yo blra-blra bitiyaiye mro-mro detelro kena anou-anoute tenenaimlre, walri a keya detelro nepelre walri asai sai detelro Yerusalem ne tiyaikeko na. ⁵Nepernalati walri yau eine detel telpelre kalrone mete brangka bulrane tepaimeko yambelna nesrei bei keweyowe. (Allah Pauluste Makedoniate Sinumbuko) ⁶Neperna kaye ne yaiye Firgia nepelre Galatia yukobulrane alru mro-mro kena brumusku asena walrite asiane sanenaimlre. ⁷Nedaine yaiye misia yore nepelre Bitinia yotena wakesiyai(Roh Kudus) walri alru netena kalro ipai ⁸Netenate, Misia yote bitaipeko, ne Troaste yaiyi. ⁹Sambai ne deneng ne, Paulus kna doune teyowe, detelro mbei Makedonia nere, esutepeyowe nete diiyomu saniyomu," Date membe Makedoniate dete dikomempombe. ¹⁰Neperna Paulus ne dou tetepuko, de srapete wake siambeko make doniate yande, mendote doukande Allah dete simimu. Walri akulrungte nete samemamlre.(Lidia Walri Atesaku) ¹¹Nemanena kaye, Troasrena piya dangka de neme yande Samotrake, nepelre ya butena Neapoliste yande ¹²diperna kaye Filipite, mente telrena yoo, Romawi kena akelrena nekaye. De ne yona ya mesrei nikiyande. ¹³Nepene, Sabat yane de yonde yo mau baisene yoo baisu merwai sutena nipi Dina mendo tepambeko milre milr koprimbukona pelre ate elriande. ¹⁴Milre bei eido Lidia, Tiatira yoorna Mayong tiki yo semona naite mulewena, Mang Walrite kafenuna. Tuhan (tromraiti detelro) kena mau tuwusuku Paulus kena alreyowenete betoyowe, ¹⁵Nepelre Lidia pelre metelrena miene nikiyaina detelro melrai-melrai bute kraimepeko, ne dete diyomu, saneyomu, we detena kafi-kafi kalro, troiteti telpelre ane erembena, dena miete membe de pene nekmalre, ne detelro tena dete aye boyomu. (Paulus Pelre Silas Olru Ongko Miene) ¹⁶Nemane, walri asani sawi noutena nipi neme walri yande, singkrai budedi milrebei nenei euna alrune nimeiyomu dete akonemelre ne nimeï-nimeï kalrone, sa eu telreng olruyowe nei ondoafitena, ¹⁷Ne milre Paulus pelre de miyandena metolre takumelre alrate selemeyowe, da detelro mang walri nei kembalri detelro yalre telre wetena walri lipite seng kemermewe. ¹⁸Ne nemanemate yane-yane seyowe, Paulus kena sera dopelre, brunsuku nepelre ne alrute saneyomu, de wete snawarna walri yei (Kristus Yesus) kena eidone, nenei eulre baite, ne supone ne alru nena eulre baiteyowe, ¹⁹Nemanesate, nei ondoafi teyowe nenei kenate kalrite saeute kroyowena sa narpuko, ne Paulus pelre Silas kokai pelre diate yepokaipelre yaiye ondoafi kena bukoune ²⁰Nepelre Paulus pelre Silas atiei berengka kote yatekai pelre, saniyaime, dadetelro Yahudi detelro da yoone pekote ena yoone kilrai ye ²¹Ne yeko peko pekote meke kilraime, enenate yate malre bai mekomalre Roma detelro mone. ²²Ne detelro ne kulrumbei emiyaipeko Paulus pelre Silas peniyai pe, yoo eina atiri detelro, Paulus pelre Silas nei euna mayong te baite besai kipoeko, ²³Nepelre sawiyaime nete kate peuiyaie, nete busi-busi mekoyaipe metelreng neme penipe olru ongko eite seraimepeko. Nepelre olru ongko berengka te sauiyaie nete semo paitelre nekenaiye, ²⁴Ne ate doku, olru ongko berengka nete esietelre ne rapupuko, otote okou eine beyeipekeko ²⁵Deneng elri elrine, Paulus pelre Silas Mang walri asani saui eine nepelre dimisemo eine kafiyoipe, metelrena ne ongko eine detelro muku detoyaiye. ²⁶Kauï tupuyone delretelre nepelre mie ditedate tupuyonu ongko mau muku tuwiyaie, okoa metelrena detelro tenoyaiyena baite toyaiye. ²⁷Nesupone ongko berengka kubire saseke teyowe ongko mau muku baite twaipeko. Meteka kemaute dawepuko nai eute nei meye tombonate neiy wafusuku ongko eina detelro baina seipeko. ²⁸Nemane, Paulus arate eutelre yoheyowe wei eutena pekotena mekopainya, de metelrena dapene. ²⁹Neperna kaye, ongko wei berengka singte diyiowe,kiyatena esute tenugowe, taititeyainye, Paulus pelre Silas kena bukoine otote krokupelre. ³⁰Neperna kaye, ne nete baite yate kemelre, nepelre saneyomu memai-memai biasate mekotepone, dete tramronai tepone? ³¹Nepelre, ne saukaiye, "Telpelrete walri yei troiti detelro kena eine kroupone. Nepelre we tromronaipone, we nepelre metelrena miena detelro nekayena. ³²Neperna Paulus pelre Silas asena walrite mie ongko berengkate saniyope, nepelre nei metelrena miena detelro ³³Neperna kaye, ne denengne Paulus pelre Silas yetekepelle, kekoute sukuyofu, ne nei miena detelrote saneyomu, wilra bate melrai bute kronompone. ³⁴Nemane sate ongko mie berengka Paulus pelre Silas yatekepelle. Hei miete sate kraimepeko aui yoiye, ne kena kalrite dopelrete twayonu, ne nepelre nenei miena detelro metelrena walri kna telpelre tine saukaiye. ³⁵Nemane lati, ya kyapuko, voelna atiei detelro, yosema detelrote snamipeko saniyaisme "Ne detelrote baite tamem bombe. ³⁶Nepelre, olru ongko mie berengka ate sanepupuko Paulus, saneyonu, yo eine atiei detelro senaitepuko wete baite tateupenena, netenate, menaya baitena nepere ditena kenateme eime. ³⁷Nemane fei, Paulus nete ate saneyomu, "Ne detelro dete dianelrone me peniyaie a nou yitipai ne Roma detelro". Nepelre debete olru ongko tite sraimepeko, nepelre beyamane menaya debete baitena memei tanenaiponde alre, anengkombe nenei meye

menaye dubete kyate tanaipeponde. ³⁸Yosena detelro, nebe kna ate yooi eina atiei detelro te snaimpeko endikite dekaikoko nei binteine betaipoko, Paulus pelre Silas Romas detelro, ³⁹Netenate, ne miyaiye Paulus pelre Silas atenate mekakaipoko, Paulus pelre Silas kiyate tapipoko, nete diyiyaibe neyoore baite nuiye. ⁴⁰Neperena olru ongko eine baite taipoko, Ludia kna mete, nepelre walri yau eina dokekate tipiko, nete kenasuwete tapipuko, nepelre otote yaiyi.

Chapter 17

(Paulus Pelre Silas Tesalonika Yoine) ¹Ne yasine, Paulus pelre Silas Amfipolis yoote saripiko nepelre, Apilonia, Tesalonika te balre keye, nenoine Yahudi kena walri a saui-saui mie, ²Neperna Paulus enei kembalri meko wena mane, esite yowe nena nelrone Sabat yatena naming serei. ³Ate kyaelreyowe, nepelre kyatelre kilriyomu Kristus she neneite twambuko, tete detelro nelrore enaninde nepelre saneyomu, "Yesus da snamarna tepelre Kristus." ⁴Nepelre, deltero si Paulus kna ate betoiyaiye nepelre, Paulus pelre Silas nembei taumbuko, nembeiye Yunani detelro delro Allah te kepainyina, nepelre milre milre tereng bete. ⁵Nemoneye, Yahudi detelro yembe eine tiyaipe, peko detelro diyanelrone telrayena mesrei bei wati yaine ne detelro terengte wafiyaim. Yoo eine sangku pelra nepelre Yason kena miete esute yaiye Paulus pelre Silas diate yatekai pelre delro telreng nelrone. ⁶Nemane Paulus pelre Silas tupeipai, Yasonte diate yepaipeko yooeina berengka kena bukoute, alrate seiyaye, "Da detelro da yoobulrate peko mekaine, nepe da nou te miyaiye. ⁷Nepelre Yason nete yatemelre, nepelre neye ade taikeko Kaisar kena atung elpukona ondoafi si nekewena "Yesus". ⁸Detelro tereng ne ate betaipuko amane dupuko ⁹Nepelre Yason kena A saneyomu nepelre detelro si, nete baite taimpeko. (Paulus Pelre Silas Berea Yoote) ¹⁰Dokeka walri yau eina, ne deneng nelati Paulus pelre Silas sanipipe Berea yote yoiye, nepete osikekoe eindekena sinagoge te yoiye ¹¹Yahudi detelro dipena kenapoitelre, Tesalonika detelro pelre yerikopai, walri asena tena kena kalri dopelre, nepelre asna semote te beiye ne eina, a kalrote nimeinye. ¹²Terpelre netenete telreng dopelre nena nelrore tepelre sawiyaiye, netina milre nepelre Yunani doo serai bite bite nekaina telreng bete. ¹³Nemane lati, nedaine Yahudi detelro Tesalonika ne betaipeko, asna walri lati Paulus Berea yone saneyomu, nelati Berea te miyaiye nete kenate brunaimre, neperlati detelro terengte wafenaimelre. ¹⁴Nemanena kaye, walri yautina dokeka Paulus te snaimbuko welraye natute ende, Silas pelre Timotius alepene nekeneiye. ¹⁵Detelro Pauluste dokainye atena te nepe Paulus, ate sanemupuko Silas pelre Timotius welra bruneisini nekote, nembei ototena. (Paulus Atena Yoone) ¹⁶Neyapone Paulus atene teyowe, euna alru neieute pekote mekoyonu.. Ne yoote teyonu yoo nelrona osemoma dosena sena telreng dopelre. ¹⁷Netenatem mendo yati tena walri miene Yahudi detelro neperna lati yoryorna detelro nenou nekayena Allah te kepainayena, neperna lati dianelrone, neperlati dokopri koprinelrone. ¹⁸Mendopelrena detelro, tpikuros yautina nepelre stoa, "nembelre ate elriyaiye, domesrei saniyaiye," Da apupeu detelro blasa lati te sanemelre, si saniaiye da detelro yosirna dosena sena ate sanemu nena A elrewena Yesus deipukona ate saneme. ¹⁹Neperna ne diiyaeine takumelre doukainyelre areopagu te" Nete saniyaiye detena sanemupune wena da akulrung sani mena? ²⁰Netenate, wena da kembalri mekoyena kembeng mane derei buntukeine betande, dena kenane wena ne A kalrote nimeimambondenate. ²¹Ne yareina atenadetelro nepelre melrena detelro dipene nekayena, sufikiten a kembalri tena mekoipai, ²²Neperna, Paulus Areopagus nelrone esute tepeyowe ate saniyomu. "Hei Atena detelro, de wete tamarena metelrena kalrotena walri eine, ²³Nemane, dena oto walri yalrena, da yooeina kafi kafi kalrotena delari tiarena Altar, dasema pelre, 'KEPADA ALLAH YANG TIDAK DIKENAL' yetipainyasa kenanua, nena nepe de wete suamarna. ²⁴Allah mang pelre, kani mekopuna, neperlati kaui nenei bulrane detelro yoi kena mesemona mie mekandena nena nikipai, ²⁵Nemane lati, detelro yei kna melrena sa betepelre yatifai. Neperna lati metelrena syazashi nenalre walrewa, detelro singte walri yinenelre, nepelre neso-neso, nepelrena meterena kalro. ²⁶Neperena detelro bei mote mekombuko, metelrena detelro dayo bulrane nekewe, nepelrena masute wasepuko nepelre yeko yeko kropuko yereu kalrote duwenaye. ²⁷Nepernate mang walri (Allah) te duwenaye, nemane nete tupencilrena, neperena nete kronainga sina mbai nete tupenaina, nemane snarle. Ate enaeuyurna nopitelre. ²⁸Neperna nena eutine, walrite nekande, kembalrite mekande, neperlati dinui semote dimainane detelro elraina, enekandena nenei melreotona. ²⁹Neperna e Allah kna merena otona, tna mendotena mekamarna awalri kalrotena emas mane, perak mane, nepernalate olrutena mane sambei yufukona, detelro kena mesomona, nepurlati detelro kena mendo. ³⁰Ne kalrotena, proprio sereie meto yamambone, menanyana Allah (mang walri) detelro meterna noune nepete sanemu walrite saumalre". ³¹Ne yabei nepe sasuku, ena telpelre kalrote simennlrena dekoiki dokai detelro mbei metelrena detelrotena. ³²Nepelre nedaine beteipeko detelro tetenelrone deyupuko, detelro mesreibei eupiye bruyaiye, si elriyaiyi, "de lati nukoute poi betomalre dakalrotena. ³³Netenate, Paulus nena detelrore baite yowe, ³⁴Nemane sate, detelro mesrei bei nembelre taumbuko telpelre eine nena nelrona lati, Dionisius, Aropagus eina, nepern milre bei eido Damaris nepurlati, detelro merei mebeilreni.

Chapter 18

(Paulus Korintus Yione) ¹Neperena kaye, Paulus Atena tembuko, nepelre Korintus te yowe. ²Nepelre, Paulus Yahudi detelrote tupe kenelre Tido Akwila, Pontus touw irena manimpa telre nembine pelre Italia, yore mioiye, nedaine Kladius ate kengkelre metelrena Yahudi. Detelro Romate tenembombe, Paulus kote miyoiye. ³Nekaye ne kembalri mote mekaiyena, Paulus nembelre nikiyai ye, nei kembalri mekoyaina "Tindate seiyyaiye." ⁴Nepelre, Paulus mendoyati yatite site site walri miene mromroya ne knalre ketupuko Yahudi detelro pelre Yunani detelro welra nime i nambone mendote dounaiye. ⁵Nemane lati, nedaine Silas pelre Timotius Makedonia ire osikeko Paulus nei esite da kembalri eite awalrite sane naimlre. Nei doukia tiyainate kra sanenaim Yahudi detelro welra nimeyembimbe Yesus petepelre Kristus. ⁶Nemane lati, ne daine ne Paulus te tonaipondena, eupie bruyaine, mayongte sasepuko, nepelre nete saneyomu, "wei eusa, wei berengka bulrane, de mro mro da yalre dina sreita. De nepe di touwsi seraisi tenayeina kote telre." ⁷Neyasi, ne noute tembuko Titius Yustus kna miete yowe, Yahudi detelro ambai detelro sii, Allah te tepelrete krombuko. Nenei mie walri mie yene. ⁸Krispus walri mie brengka, Tuhan kenatine tepelrete kropuko nepelre nei miene nakaina detelro metelrena nepelre Korintus detelro tereng Paulus te betoiyaiye telpelrete sawi yayiye nepelre bute kroiyamu. ⁹Nepelre, denengbine Paulus nenei doune tepuko, Tuhan Pauluste saneyonu "Endiki tena dekoipaiNya" neme sanemulre, atukepipainya." ¹⁰De wembelre, detelro beimena wetena peko mekoipai, neperna wetena toipao dayona dena walri yau eletelro dopelre. ¹¹Nemane sate, Paulus dipene nekeyowe may 1 oko 6, awalri asna nete sanyomu. (Paulus Galio Kena Bukozete) ¹²Nemanaye, nedaine Galio prokonsul akaya te kensiki, Yahudi detelro kenate biete doukaye, Paulus besaisiki nepelre doukainye atidiate. ¹³Nemane lati, da kaluo akuitate, lido poi. Nepelre atilidiate. ¹⁴stil missing ¹⁶Neperna, Galio nete atieikai melre baite skemupuke, ¹⁷Nemane kaye, nemetelrena Sostenes te kelrokaye sinagoge berengka, nepelre atietiei miena nete reniyaiye. Galio nekalrokena dou itipai. (Paulus Nekoute Antiokhia te Yowe) ¹⁸Neperna kaye, Paulus yaa mesreimo nekepoko, poi aye tapulyonu nepelre Siria yote piya dagkenalrene. Nembelre Priskila pelre. Akwila, kengkreane Paulus yuate baite melropuko . Asete sasuku. ¹⁹Neperna kaye, ne Efesuste tikeimbuko Paulus Friskila pelre Akwila nepene temepuko, neimote walri miete esuto yowe nepelrena Yahudi detelro pelre mendoyati- yati. ²⁰Paulus te diyyaiye tikibete mekenaiye, Paulus baite salrepuko. ²¹Pooi ate teiyoyomu, saneyomu de nekoute burtisini, nekalrotena Allah elrembonake, ne Efesus yote piyandangkelre. ²²Neperna kaye, Kaisarea osuku, bulrate elrike, poi ate walri ya eina detelrotete tapeyomu . Neperna Antiokhia osuku. ²³Neperna ya mesrei yosire yosite. Galatia yoorina nepelre pirginia kilri-kilri sekrote wakete yateyomu. (Apolos Efesus Yoolre Nepelre Korintus Yote) ²⁴Neyasaine, Yahudi detelro ne eido Apolos, Alexandria toulrena, Efesuste meyowe nei mendokalrotena kaso. Nepelrenalati, walri asnate ne kasopelre. Da detelro waluinipi. ²⁵Nepe kilraimbeko, nenei euna alru kena kalri dopelre. Ne atena kilri kilrite tena Yesus kena nipi. Neperna lati, ne Yohanes knabukroy wenate nemeiyyumbuko. ²⁶Ne atena nepe ening dekopai sinagoge nelreyowe, nemalati Priskila pelre akwila betoipay, nebe euyete niee yelraite nepelre ate saniyoipe Allah nipi noutelrenate saniyoipe. ²⁷Nepelre Apolos neikenane akayate ponsinete, dokeka walri yautina, berengkane metepambeka, nepelre semote nei kilriyaimena sekrote nemendena tendounaiye nemeyowe dopre dopre dikiyomu, walri kena teme eine tepelrete sawiyai/ ²⁸Nemane ye, ne almadopelre Yahudi petelrate diaeine sanyomu neperna lati walri semo einate kilriyowe.

Chapter 19

²(Paulus Efesus Kotane) ¹Da hal dumbondena, ne daine Apolos nena Korintius ne, Paulus yolre yalrete nepelre Efesus te akokenelre. Dipene murid maslerei doku. Paulus ne'kote saniyomu, beyamane we alru melro-melro te yatiyauw nena ne we'pete telre pelre te doukaiwe? Ne saukaiye, ambai, de nementena betoi pai dalrena alru melro-melro.³Nenate Paulus saniyomu, beya eine, nenate, we'te kalroyaime? ne' saukaiye, Yohanis eine kelroyaime. ⁴Paulus saniyomu, Yohanis kelroyomuna dalrena Pertobatan kelroyomu, nemandelrati detelro te sani yomu nena telrepelre detelro simbei kote nenete mende nena ne'nena Yesus kote.⁵Nepelre ne nehalte betaipeko, ne' Tuhan Yesus euwdo eine kelroyai me. ⁶Nenadelrati, nena Paulus nepete nenei me'te nena bulrate tapembuko Roh kudus ne'na bulrate meyowe, nena nepete ne peuw si si eine a te elriyai nepelre nubuatte elriyai. ⁷Ne metelre nena telreng me'be' beselrei detelro do.⁸Nenate, Paulus sinagoge esute nepelre a te saniyomu dalrena wake neme oko naming, nepelre delrati mendote wasiyaiye nepelre ne kerajaan Allah, tante tiyeiyame. ⁹Telre nepelre telrepelre baite, salriyaiye ne nipi tante detelro telreng bukoune nenate saniyaime, Paulus ne'te mekopuko nepelre murid selrai simipuko yaiye, nenate yane-yane sekolah Tiranusne mendo te wasiyaiye. ¹⁰Da hal dite nena maibe nenane detelro metelre Asia ne niki yaina Tuhan kena asenate te betoyaiye, nena Yahudi detelro nemandelrati Yunani detelro. (Skewa Kena Yeiy)¹¹Paulus kena mewalrolre Allah mujizat te mekoyowe nena telreng luar biasa. ¹²Nemandelarti, mete kesewena mbai mayong nena Paulus euwne titi wena detelro sa' mekaimena kot dowai aina, nena Penyakit nalri piai nepelre roh-roh jahat nenalre baite aye.¹³Nenate, Yahudi moslrei masete sekaiyaimena date-date walri yaiye Tuhan Yesus euwdone doyaime detelronena alru peo kelrokuna bulrate nepelre saniyaime. Da Yesus euwdo eine nena Paulus a' keya saniyomuna we'te seketemelre. ¹⁴Skewa yeido mesibe, nena Imam Yahudi delre detelrombei, ne'nena te mekoyowe.¹⁵Nenate, nena alru peko sauku nepelre ne'kote sauku, de Yesus nimeyanalre nepelre Paulus tena de' nimeyanalre, nemenatena se'sime? ¹⁶Nenadelrati detelro alru kelrokuna nena nekote sepuko nepelre ne'bulrate kelkokumulre, nepelre ne'me kelre taukuko nepelre delrati ne mielre nenei euwte seipuko nena kekoupelre mayong baine eine. ¹⁷Da hal metelro Efesus yo nimey yaimbuko, nena Yahudi detelro nenedelrati Yunani detelro. Nepelre ne'metelre endikite dekoyaiye nepelre Tuhan Yesus euwdo dite kapiyaime.¹⁸Delrena ne' nelrena nena telrepelre te duyaiye nenete miyaiye, nenate tupuyaiye nepelre peko mekoiyainate ne'kiya saniyaime. ¹⁹Nenatenate, da ne'nalrena telreng dina sihir te mekoiyaina, nenei semote koplri yaine metelre detelro kena bukoune nepelre tanuyaiye. Nepelre ne' nesemo telreng me'tebeyaiye nepelre nena telreng tekainelre yowe dobe mebe keping perak. ²⁰Nenate Tuhan kena a'sena dite balreyowe nepelre wake delretelre. (Paulus Nenei Otote Endenate)²¹Nena hal- hal nepete mekopuko, Roh eine, Paulus mendomane Yerusalem te endena nepete ne' Makedonia te yalreke nepelre akhaya, nena elriyowe, dalrena nepete de' nenauwne, nenete de' Roma te tetenelre. ²²Nepelre detelro be' nepetetiye kuko nena Timotius pelre Erastus, Makeoniane nenei kembalri te mekoneite nembei Asiane ya moslrei nekende. (Demetrus Efesus Kotane A'te Oyomsuku)²³Ne ya selreine, dipene a' te olrupuko nena pena-pena mbai, nenipi tante. ²⁴Nena tena da detelro euwdo Demetrius, detelro mbei perak me'semote mekoune, nena Dewi Artemis kena kuil-kuil perak ne mekoyowe nenei kembalri detelro te nena eu mbai kekaubete nena te yatiyomu. ²⁵Kembalri detelro selrai nena ne'membe koplrim buko nena kembalri detelro se nekembalri beimone nepelre saniyomu. Doeka we nineyanu ena eunimewena nena delrena kembalri.²⁶Nenate, we' tembe nepelre betombe nena, Efesus mona ambail nenatena dalrena Asia metelre, Paulus nepete a'tiyeine mekopuko nepelre detelro telreng te mekopuko bulrai siki nena elriyaiye nemena Allah detelro yei nena me'semo meko yaimena nena Allah mbai. ²⁷Da hal nalrenkondena dasa mekandena nenatena mbai nena a' paita bulre eite toplrimalre, nenadelrati Dewi Artemis ongko nena moy mbai kekeubete nena me'beipai, nepelre ne, Asia pelre dunia metelre nena kepanina nena moi nalrembone.²⁸Nenate ne da hal betaipeko, ne'kena selrai te elrepuko nepelre alraite seyaiye, Artemis delretelre, Efesus kena dewi. ²⁹Nemandelrati, nekotane a' te olrumpuko diyaine nepelre nembei selrai-selrai te dimiseno miete nepelre Gayus pelre Aristarkhuste alre yepoyaiye, ne'be Makedonia detelro neda Paulus neneipimolre yaute walri yaiye.³⁰Nemandelrati, nena Paulus kena te diyonu detelro telreng nelrote esute euw nena, murid selrai ne'tena yakoipai. ³¹Nepelrena, delremena moslrei Asia irena nena nembelre yaute nembei a'mbei mote ne'kote mekaipeko nepelre da moslrei ne kote diyiaine nena euwtana asemo ongko nenatena yaina. ³²Nenate, posisi alatseyai ye nepelre poisis nemei tipiyai, nena koplri yonuna eine da a'te alrupuko nepelre telreng posisi da nenalrena nimeipai beyatengte ne'nepetemiyaie koplri yonu.³³Da detelro telreng siposi Aleksander netenate Yahudi detelro ne'te bukoute nangsiki nepelre nepete Aleksander tiyeine nenei mete mekoyowe, nenei mendope detelro telreng bukoune sipi a'te mekopou. ³⁴Nemandelrati, ne' Aleksander te nimey yaimbuko dalrena Yahudi detelro, ne selreine su be mane, ne' metelre alratekitlri yaiye ne a'mbei mone, Artemis delre telre, dewi Efesus detelro!³⁵Nenate Panitera kota detelro telreng te melraintiki, ne' saniyomu, Hai Efesus

detelro, sime detelro nenambai nimeipai nena kota Efesus dalrena sema ongko dewi Artemis nena moy nepelre dalrena ma'nolre osuku? ³⁶Netenate, damena hal-hal nena adetena dipaina, we nemenatena noune nemembombe nepelre alrema mena tena dipaina. ³⁷Nepelrena da detelro we' dapete nepe yatekamulre, nena ongko bisi tena ambai nemena ena dewite kaita te teiyaime. ³⁸Nemenatena, nena Demetrius kembalri detelro nena nembelre nembei, a'mena detelro simbei tena nekendena pengadilan nepe tuwasiki nepelre Prokonsul delra. Nemena tena ne' si pelre-si pelre tena a' te mekonaipone. ³⁹Nemanadelrati, nena hal mbei sitena we' denembena, ne hal nepete sidang detelro telreng eine hukum nenalrena pandalrenaiye. ⁴⁰Nepelrena, dalrena e a'setelre eine nena da ya a'te olrumpuko bulratena sete titaumpuko nemena mbai da a' beya bete nena e' doulmalre da yau ate olrupuko nenate ate samemamlre. ⁴¹Nepelre ne' da hal-hal te, saniyomu, ne' ne detelro yau nelronate tenekemelre.

Chapter 20

(Makedonia Selrai Pelre Yunani Selrai Paulus Nepete Yowe) ¹A' olrumpuko nena nepete numupuko, Paulus murid selraite simipuko, nepelre nena kenate nepete wakete ikimelre, ne' a' suwete nembelre tapepuko nepelre dite Makedonia tenate yowe, ²Nepete ne' nepena yeko-yekolre kenkenelre nepelre ne'kote a' tiyei telreng ne yatiyomu, ne' Yunani ne akokemelre, ³Nepelre, dipene Paulus oko naming selrei neke yowe. Nemandelrati Yahudi detelro kelrai ne' tena te mekoyai nenate ne' Siria te sakonenelre, ne' tiyekuko nena Makedonia Ire nekoute yalrende. ⁴Paulus yaute sopater taukunelre Berealrena Pirus kena yei, nena Aristarkhus nepelre Sekundus, Tesalonika irena, nepelre Gayus Derbe irena, nepelre Timotius nena Tikhikus nepelre Trofimus Asia irena. ⁵Ne' nemate nai nepelre Troas nepene e' te tenaiye, ⁶Nenate e' Filipi naulre yande nena nepe ya delre roti ragi mbai na ne, nepelre ne' kote Troas te ya mesi eine miyande, dipene ya mesibe e' niki yande. (Paulus Tu'tena Otote Nena Troas Kotane)⁷Da ya memetena ne munggu ne, nena e' nembei koplrimbuko nena rotite besemalrena Paulus e' kote saniyomu nenatena nenei mendope wambe ya tena nena di te sakonelrena, nepelre ne' a' tiyeine tikidopre neme dene nelrote. ⁸Dalrena sang telreng da deko bulrane e' koplrimbuko nune, ⁹Nepelre, nepene da do sekelro nena eudo Eutikhus nena jendela ne nekeyowe nepelre deko naming ire atedelreteke nepelre tete eine nepete dokainelre. ¹⁰Nenate, Paulus osuku nenei euwte ne bulrate kenkenelre, nepelre ne' te danukuko, nepelre saniyomu, a' tena sulripai dalrena nenei walri esu eine nameye. ¹¹Nenatenate Paulus nekoute yelruku, nena roti te bisiyaiye nepelre aniyaiye, ne' kotem ne a' te saniyomu tuki doptre eine ya pelre, denembute yowe. Nepete nenam ne' otote endena. ¹²Ne ne seklro te dokainelre yelreuw eine yaiye nepere kalri dopre te uwayaine. (Da Nipi Kota Troas Nepelre Kota Miletus)¹³Nemena, nena kapal bulrate na memete yaiye, e' sakokande Asos tenate da mendo Paulus te nepene domanelre nena ne' dina, nenei a' te kelroyouna nemane, ne' mbei kena pe dipete euw da ato kununulre. ¹⁴Nepelre, nenane ne' embelre da Asos ne tupei kande e' nete doukanenelre, nepelre metilena te yande. ¹⁵Nepete nepelre sakokande, wambe tena yane e' Khios nepene akokande, nekoutena ya'nem e' Samos nopite, nepelre ya'mbei nemandelrati, e' Miletus nepene akokande. ¹⁶Nenate, Paulus nepete tiyekuko nena sakonenelre Efesus Ire yalrende nepelre da Asia ne nena ya tena ne' kasombai na nenatena ne' selrai mbei te Yerusalem te akonenelre, nenatena, Pentakosta yane. (Paulus Penatua Efesus Nakote Ate Saniyomu)¹⁷Depelre Miletus, Paulus detelro te tiyekuko Efesus yaiye nepelre saniyomu Penatua jemaat selrai nekote date menaiye. ¹⁸Nepelre, nena nekote nemiyaiye, ne nekote a' te saniyomu, we' mbei nimeyouwe beyamane dena yelreuw ne'na nelrone daya tikiselrei, nena ya memete da Asiane de otote nekanalre, ¹⁹Nepelre Tuhan kena a' te kilri yamalre dalre na metelre kena tepa-tepane, nepelre da dou bu ne, nepelre da wapi-wapi nena de'na bulrate Yahudi detelro nena a'kena selrai walrolre. ²⁰Beyamane de' mbai euw titapai nena we'kote a'keya te santemelre metelrena sa yuupelrena nepelre we' te kilritemelre delro nelrone bene nepelre da mie ire-mierle, ²¹telrepelre telre kesaksian te yetamalre, Yahudi detelro kote na poi nemandelrati Yunani detelro te, Allah kotena Pertobatan tante nepelre telrepelre ena Tuhan kote, Yesus Kristus. ²²Nepelre daselrei, tembe, da Roh nepete bekutupuko, dena eina nipi nenade' Yerusalem tena, nena nimeipai dipine beyasa nena dekote kilri nimbone, ²³nemenatena nena Roh kudus dalrena telrepelre telre kilrinetelre de' kote nena kota mbei-mbeine nena ongko pelre peko mekonai telrena nepe dete tewe. ²⁴Nenatena, de mbai tiyeine delrei walri nolrutelre delrei euw mbeine nepelre dena kembalri walro dukalrena baite pendalretr pone nepelre kembalri nena de Tuhan Yesus kenelre dukalrena, nenatena kilritemelre dalrena telrepelretelre nena Injil anugerah Allah. ²⁵Nepelre daselreine, tembe de'nime yanalre nena ambai dalrena we'na irena nena we'kotena de' yembiyalre kerajaan saniyamalre, dena be'te nekoute tembe. ²⁶Nenatenate, de' we' kote senamalre da yane nena metelre we'na sa' bulratena de' ambai nalrikoipai. ²⁷Nenatena, de' mbai euw tena titaipai nena we'kotena metelre Allah kena a' keya te saniyamalre. ²⁸Wei euw semate nekewe nepelre metelrena andewa, nena ne bulrate Roh Kudus nepete we' te mekompuko semate nena jemaat Allah tedikimbombe, nena nepete nenei sa mbeine ne' doku, ²⁹De' nimeiyanalre nena nepete de' ditesakotenelre, malrisa foku selraina we'na nelrote menaina, nena andewa tena bise ambai. ³⁰Nepelre, da we' nalrena mbei nena yemnai detelro-detelro nena a'te sanenamelre nena a' a' yekotinaimelre nenea murid-murid yeponaiye nete tanumaimelre. ³¹Nenatenate, sema sema pelre, nepelre mendo te mekonembe, nena maiy namin selrei, nena deneng pelre daise, de' ambai noipai do do bune we'mbei-mbei a'tiyene saniyamalre. ³²Nepelre daselreine, de' we' te Tuhan kote kelro temelre nepelre nenei firman anugerah kote nena we'te yemi nemelre nepelre wete warisan te yatenemelre metelre na detelro nenalrena dikuduskan. ³³De perak, mbai mas, mbai singkena mayong bete, kena dilripai. ³⁴We' mbei nimeyamkuko nena da'me; delrei kembalri, mekalre nepelre ne' nena dembelre- dembelre nembei. ³⁵Metelre na a' eine, de we'kote nepete kilriyamalre nenatena kembalri wakotelre damane mekombe, e' nena wakembaina te dikimamlre nepelre mendote meko manlre Tuhan Yesus kena a', nenate na nenei mbei elriyowe, kalridopre kasopelrena yatemamlre nepelrena date yetandena.

³⁶Nepelre, nena a' ne' nepete saniyomu, ne yekente dusungkuko nepelre ne metelre nembey mendo kalrone mekoyowe. ³⁷Nenate ne'metelre dimite dimiyaiye nepelre ne' Paulus te alraingkeko nena ne'te simiyaine, ³⁸ne' nemanen kenate tuwayane, nemetena nena nenei a' saniyomuna nena ne' nenei be' nekoutena itipai. Nenate ne' Paulus te kapal bulrate dokainelre.

Chapter 21

O ¹Neperna deye nena nelrore baite yande nepelre teikande, nepe koste yande, yasina Rodoste yande, patarate yandeh. ²Nena kapal Fanisia bena kapalte tupe yekande, nelre nepe sekambeko. ³Nemeye yande Sipruste tenate yande, Tirusne osyambeko kapal eina sate ate kelronainate. ⁴Ototouna selrai pelre tupei yande, ya misi suna bepelre nepene niki yande, nepelre, alru melro-melro kena walrolre, Pauluste sanu yone Yerusalem tena ipainya. ⁵Nemena kaye de ya posimena nepene ambai dupuko, otote neme dite yande. Ne meterna mane milre pelre yei pelre, dete taimpeko yobasute neme yande, nepelre yepatune yekente dusanempeko mendote mekoi yande. ⁶Sutite sitite asuwate tanemepeko wande de kapal bulrate sekoi yande, ne nenei miete dite yaiye. ⁷Nena dena tutuna oto Tiruslre yande, Prolemais, balre kande, nepe nembelre ya besika nekambeko. ⁸Yasina Kaisarea tenatem yande, Filipus walri kena A keyana misi suna bepelrena nelrolrena nena meite yande, nembelre nepene nikiyande. ⁹Nena yei milre belran kelimbei A walrite elri yaiye. ¹⁰De nembelre nepene ya meselrei niki yau de, Yudea. Yolrena Nabi Agabus meyowe. ¹¹Meyowena kaye, Paulus kena mayon selroute douke nenei mete otote bekepuko, elre yowe, alru melro-melro kena A kulrung damane Yerusalemna Yahudi detelro nekai yena ne mayon selrou pelrena detelrote bekeinapone selrai sikina mebulrate tanaime bonde. ¹²De mena ate betambekona, dembelre nepelre nepene detelro nikiyaiyena detelro pelre Pauluste di yanelre Yerusalemtena ipainya. ¹³Netenate, ate saku, "beyate we mekombe di meye nepelre dena kenate bete-bete tatebombenate? De nepe dunumbukalre saye beiyenaitelrena motna ambai, nenaten walri yei kena eudo tante Yerusalem yone tetete dotelrenate." ¹⁴Nepelre, Paulus dena atena telre pelrena elripai, de ambulrambeko nepelre elri yande, walri nenei bulra mone. ¹⁵Ne yapone selreine eute pendalre yande Yerusalem yote malrenate. ¹⁶Kaisarealrena oto touna selrai nembelre nembeiye, yate kaimalre Manason kena miete, Siprus detelre oto touna mena, yansina nembelre niki yaina. (Paulus Yakobus Kote Yowe) ¹⁷Yerusalemte yande, ne mendo eimona dokeka kena pelre kalrite koyaiye. ¹⁸Yasina, Paulus dembelre nembeiye Yakobus kote yande, nepena penatua metelre miyaiye. ¹⁹Ne yote poite tapaimpepekona kaye, Paulus nena kembalri meko yowena selrai sisi kena nelrone Mang walri kena kalro irena klriyunate bei-beiye baite elre yowe. ²⁰Ne ate betaipekona, Mang walrite kapiyane, netenate Pauluste sani yane, "Dayai, tewe, detelro delro delre Yahudi kalrolrena dipina atungte telre pelrete elrai pekona, ²¹Nepelre we tenate diyote nepe sani yaime, weye Yahudi detelro selrai sikina nelrone nekainete sani yeme Musa kena atung nekainelre etu baite donaiye, nepelre nete sane yaime, nenei yeyei yeng tena tutuna meikoi painya ena yeko nekandena nebulralrena walri painya. ²²Netenate E beyate mekomapone? we dapete mianatena ne dina betonaipone. ²³Nemanapotenate, da elrama ponate we mekopone. Dena nelrolre detelro elre maponate kelrim bei nazar kelrene nekaiyena, ²⁴Nete yatu mulre wei eu pelre nembelre nembeye sukumbombe, nepelre nekaipekonstr weye mekouponone wande nena nyuate baite mekonaipone. Meterna detelro nimeyenambonde wetena A elri yaiyena nimeye wapi yaiye, we kaye A tung yeko bulrane walreye. ²⁵Nepelre selrai sisi telre pelrete elrai pokona, atiyekikona semo nepe mekaipuko, nete nenei eute sukunaisine, ona olrunate kelramena Marisya endung nena sya pelre Marisya kena malri besote kilri awai peko pekote mekaina pelre." (Paulus Kerokaiye) ²⁶Netenate, Paulus ne yate yatekemelre, ya sibulrana ne yo pelre nembeiye sukai pekona kaye, Mang kena miete sesate yowe sanu yomu da kembalri mekaikenate da yote wase namponde ne na tututuna nepe. ²⁷Ya misi suna bepelre selraite nepe yowe, Asialrena Yahudi detelro, Paulus Mang kena mienate tembekona, detelro dopelrete wapemusuku Pauluste kerokaiye, ²⁸Nepe alrate nyapnyaye, "Israel detelro, dikammepowe! Da detelro ye nolre-nolrena detelro te, kilriyomu ena selraite adate denainelre nepelre atung nekaiyena, da noutena sinekewena Yunani detelrote yatekemelre mangkena miedekote esute yaiye nou melro-melrote nikite mekaipeko!" ²⁹Diyapone Trofimus Efesus detelrote taipepeko nembelre nembeiye da yone walre yoiye, wapaisiki Paulus nete dokunelre Mang kena miedekote esute yaiye. ³⁰Nemenakaye, ne kotana tite yan siki detelro meke koplri youne, Pauluste kerokaiye Mang kena miedekolre baite yepaipeko, maute selram beite dite dinapeko. ³¹Nepelre meke diyane nete tenaiponate, A yowe pasukan Roma belrengka kenane Yerusalem meterna amane dupuko. ³²Ne susulrei lati betai pekona nenei ototuna selraite tanekemelre ne yokote ate tenu yaiye, ne yoye pasukan belrengka pelre ototouna yopelrete taimpeko, Pauluste piniyaina ketaipeko. ³³Nepelre, pasukan belrengka Paulus kena euyete meyowe nete kelroku sa beselreiye bekenaipone. Nete simyone Paulus weka sing be yate ne mekopuko nanoura. ³⁴Detelro telren alrate seiyaie silati nemane. Nepelre A kulrung walro yowena kalrote ne mendo doupai, ate weke melre Pauluste Markaste donainelre naiye. ³⁵Walro toute yowena, detelro delro tena A kulrung walro yowe ne tangte Pauluste prajurit mene elraitiki, ³⁶Detelro delro teno yowena nete taukaimelre alrate sekai yaiyebaite tombombe." ³⁷Pauluste markaste donainelre nainatena Paulus pasukan belrengkate sane yone, "Deka A simenate saute ponde nepelre Pasukan belrengka ate saku Yunani peu nime nime yumbeka?" ³⁸Nemena tena, ne yapo selreine Mesir detelro a kemete detopuko detelro tutuyaina detelro empat ribu yatekeme pau nelrote yauwe we

ambai?³⁹Nepelre, Paulus ate mekopuko, " Da Yahudi detelro Tarsus yolrena, kilikia, beyeine nekewena kotalrena detelro. De wete diawalrenape, dete kalrote itulre dayote ate saute melre. " ⁴⁰Pasukan belrengka kalrote kinelrenakaye, Paulus walro bulrane tepeyowe nete meye melro yomu. Ambulrai peko nenoune nikiyaiye Ibrani peuye nete ate sanu yomu, nepelre elre yowe.

Chapter 22

PAULUS NENA DATE BULRUSUKUNA TE ELRIYOUWE ¹Dokeka belra-belra pelre mai-mai pelre, delrei eunulru poi tena a te elretelrena te betombe." ²Nepelre, na selreine betoyaye Paulus nete Ibrani peu ne simiyowe, ne ambolrupuko, Nepelre Paulus a te elriyouwe, ³"De Yahudi detelro, Kilikia, Tarsus yo ne songkaye, dete dayo ne natiyaye, Gamaliel nena delrene ena yane na sese kemeng nena a yeko a yeko ne kilri yaite, nepelre Mang tena akoi-akoi te denalre, we metelrena ena mane. ⁴Da nipi te peko telre te mekoyamalre tete bulra selrei youwe, bakiyamalre nepelre esute tayamalre, do Ire youwe milre Ire, ongko ei te. ⁵Iman delre pelre tena mane nepelre Majelis Penatua metelrena mane sane yaite. Damsyik na dokeka nekaina tena nenalre semo te doukalre nepelre nenoune nete beyetelre Yerusalem te peko detelro tena mane nete sate yatenaiye. ⁶Nemakaye, tu kilriyouwe, nipi nelro te yalrena ne nepelre Damsyik te nopiye youwena ne, daisyel nelro ne, nedambe manolrena keya dete elretupuko. ⁷Kani bulra te delrekalre nepelre doketena a te betoyalre, Saulus, Saulus, beyamane pote de te meselro-selro te mekoite? ⁸Nepelre, a te saukalre, we sing Tuhan?' Nekaye, ne ye de te saneyoute, de Yesus Nazaret lrena, meselro-selro pelre da mekoite ⁹Dembelre nembeina detelro ne kiya te tiyaye, ne detelro kena a de kote elriyowena ne nimeipai. ¹⁰Nepelre, a te elriyalre, 'Tuhan, de beya sa te mekotelre.? Nepelre, Tuhan de kote a te sauku, 'Esuye emiwe nepelre Damsyik te ewe, nepelre ne noune, metelrena a kalro weye mekouwena te sanenaiwepone. ¹¹Nepelre, ne kiya tante de dou ipainya tena, dembelre nembeinya detelro de te metulre doukai telre Damsyik te yande. ¹²Nepelre na kaye, Ananias eudo na detelro, telrepelrena detelro A Tung yeko ei ne nekewena, nepelre nepena Yahudi detelro nekaina nete potelre nimeiyaimbuko. ¹³De kote miyowe, dena eu ye ne tepeyouwe, a te elriyouwe, 'Dokeka Saulus, dou te elreupone' Nekaye, ne su selrei ne, de dou te tiyalre ne te tiyalre. ¹⁴Nepelre a te elriyouwe, 'Ena sese kemeng nena mendo walro te we ye nimeiyumpone nepelre Telrepelrena te tewe, nepelre nena embulru lrena a te botewe ¹⁵Nepelrena ye we tena a kiyana te duwupone detelro sitena beyate wei tiyena nepelre betoyena te sanenulre. ¹⁶Nepelre, desu selrei ne, beya potenate we ya te wapiye? Esuye emiwe nepelre eu dowe bute kelro naimpone, nemane delrati nenei eu di te simiwe wena peko te baite suku nembone. ¹⁷Yerusalem te bulrusukalre yalrena selraine nepelre Bait Allah ne mendo te mekoyalre, Alru Melro-Melro de te pelre tetulre, ¹⁸Nepelre tiyalre ne de tena a te sane youte, 'Seraimbaite da Yerusalem lre baite ewe ne. Dena a tena nei yatipai. ¹⁹Na keya, a te elriyalre, 'Tuhan, nepete nime yambuko de ye nete ongko mie ne nepelre we te telrepelre te elriyainate bekianalre sinagoge si lre si bulrate. ²⁰Nepelrenaye, neselreine Wena a detelro, Stefanus, nena eusa dilripukuna detelro-detelro nena mayong te sema te nikiyalre.' ²¹Nemanekaye, Yesus dete saneyoute, 'Baite ewe nena tena, de wete selrai si--si tenaine te santoupone ewe. ²²Ne detelro telreng Paulus kena a te betoyaye. Nemanekaye, ne a te kensikaye nepelre elriyaye, "Da detelro te da kani bulralre baite nalrembombe nepelrena ne Walri tena nikipainya." ²³Nekaye, a te nemena mote seyayena ne, nepelre nenei mayong te tindelriyaye, nepelre kani wau te bulra te tindelriyaye, ²⁴Plra yo belrengka a te saneyoume Paulus te markas te dounaye naye, Paulus te cambuk pelre tiyai nate saneyoume nepelrena tenate ne ye a te dowende beyamane pote ne yo alra te sayaye ne kote ade te diyaine ²⁵Ne te malrisa elre na sa ye bekiyayena selrei ne, Paulus a te perwira nena eu ye ne tepeyouwena te sane you me, da kaye noulrena nepe detelro Roma selrai lrena te penembena tena nepelre a tipainya ne?" ²⁶Perwira nena ne a te betopukona ne, pasukan belrengka kote youwe ne a te ke saneyoume, elriyouwe, "Beya te weye mekombena te? Da detelro kaye Roma yo lrena detelro. ²⁷Nemenakaye, pasukan belrengka miyouwe Paulus te meke saneyoume, "De te sanetulre, we Roma yorelrena detelro? Nepelre, Paulus a te elriyouwe, "Ya." ²⁸Pasukan belrengka a te sawuku, "Dena da yo detelro te a te elriyouwe, "De da yo lrena detelro te olrupukalrena peda yone songkaitelre." ²⁹Nemenakaye, Paulus tena a te tenaina detelro ne te dena taimbuko nepelre pasukan belrengka nimeimbuko Paulus Roma yolrena detelro neye endiki te dekokuko nepelre neye nete betepukona tena. PAULUS YAHUDI BELRENGKA PELRE ATE ELRI YOYE ³⁰Yasi tena kaye, pasukan belrengka a te douwendena tante beyamane potena te Yahudi detelro Paulus a se te kelroyaye, Paulus te baite tambuko nepelre imam-imam belrengka pelre Sanhedrin metelrena mane koplrinaye, nekaye Paulus te ate doukumeyoye nepelre nena betutedoukunelre.

Chapter 23

¹Paulus nete teyomu a te elre yowe, "Dokeka, de kenalre ketepukalre dena yelreu malrena Mang kena bekoine poida sleite mewe." ²Nepelre Ananias imam delre A te weke melre detelro Paulus kena euyene tipiyaina Paulus kena embulrute meye tonai ponate. ³Netenate, we tembokne cat kulu-kulute supiyaina detelro mane! netnate we danone dekauwena wena atun ayeko kalrolre dena we dete totem bombe?" ⁴Detelro nopine tipiyaina elri yaiye, "nemnatenawekaye Mang kena Imam delre?" ⁵Netnate, Paulus elre yowe, "De nime yipai, dokeka, nepelre ne imam delre. Nepe, dina melro puko, "Da detelro nekewena ena betena delro mane nekewe, netnate a pekotena elri painya. ⁶Nemane satenate Paulus nime yembuko walri posi saduki detelro! nepelrena posi Farisi detelro, Paulus nenelrone nete teyomu ate seyowe, "dokeka, de Farisi detelro, Farisi kena yei. De wena bekoune a te tembe telre pelre elre pukalre detelro sowe youna deiyaiye!" ⁷Nakaye Paulus da ate elre pukona, Farisi detelro pelre saduki detelro pelre nenalre amane dupuko ditate kingkri. Yaiya, nepena detelro delro ditelrate wasai puko. ⁸Netnate, saduki detelro elri yaiye nepelre ambai, Malaikat ambai, nepelrena yambu delrati ambai, netnate Farisi nena detelro meterna telre pelrete elra puko. Paulus nete teyomu A te elre yowe, "Dokeka, deken ire kete pukalre. ⁹Nekaye, amane delre dupuko Farisi delro nelrone ahli taurat meselrei nenoune tipiyaina ate detlre dusyame, "De da detlro kena peko mena tupei pai. Beamane yambu bai malaikat nete ate sane nente?" ¹⁰Nepelre, a mang kingkri yaiye detlre dukemeyowe, yoku brengka endikite dekoku ko detlro detlre Paulus ditate tiyenaiye, netnate a te wekemle prajurit-prajurit ate osinaipone nepelre Paulus ade takiko nena nelrotre neknite dokaine ire masleas yaiye. ¹¹Nepelre denen sitna, Tuhan Paulus kena euyene tepeyowe nepe ate elre yowe, "wena kenate wakete do we we telre de tante Yerusalem, demane neme ewe Romate." (Nipite Mekoyaiye Paulus Te Tonaiponate) ¹²Nakaye daseye, Yahudi detelro ate niki yaiye tiyekiko nepe nenei eute bekhoipone sumpah nepe mekaipuko sa ani nemane delrati bu anipai beamina betepelre ambai Paulus te tonai ponde wande. ¹³Detelro da ate beiska mekai bekoina meterna delre 40 selrei. ¹⁴Detelro dasi-dasi brengka-brengka imam-imam nekote miyaiye, meke elri yaiye, "Dena eu nepe bekambeko nepe sumpah beaya mena sapelre mekoipai nepe de Paulus toma ponde wande. ¹⁵Netnate, menaye, we, makhamah agama, nembei di nembire, pelre brengkate sane nembombe nete downembe ate membe, we ne a walrote poy teme tepone ne depetena mipai neme yenane ate tiyeukone de nete note toma ponde. ¹⁶Netenate, Paulus nena nemen kena yei do ne a elri yaiyenate betopuko, yowe Paulus markasnate ate nunsane puko, ¹⁷Paulus pra yanena siti simi beko neplre, nete sanuyone, "Da dosekro yeite downembe pelra blrengka kote dowe nembe embe rena euna a menaute wete sane neponde, ¹⁸Netnate, pra yarona seklro yeite petra belrengka kote dokunelre meyowe sanu yonu, "Paulus tahananna, da seklro yeite simewe nepelre nete diyewe da do seklro yei nekote nende nenane a kalro menate Pauluste ate sane nem bonde. ¹⁹Pelra blrengka seklro yei kena mete kelroku, yekeyete yepopuko meyowe, dosekro yeite a te simyone, "we beasa ate dete sanu tuponate?" ²⁰Wande ne saku nelre, "Yahudi detlro a te beiskate dou kaiye Pauluste donanlre mahkamah agama kna bekoite wambeyate ate donanlre menaiye, nenalre a te simnanlre nena ate tenaiya. ²¹Netnate, nena a elraiyna betoipanya deltro kaso pelre do namin membe pelre Paulus tenate nepe bopuko, kena nalri kenatapeko sa anipai bu anipai nepelre Paulus tonai pone wande nepe menayana, ne eu nepe pendalrapeko a delredenat taiye. ²²Nemane sutnate, bra brengka sengkro yeibe sanembuko dite yowe, nete a te titaubuko, "Da a kalrotena we detlro sire-sirena a pelre sanipainya." (Paulus Mekaipeko Kota Kaisaria Te Yowe) ²³Tikibainya, pra blrengka perwira dobeslrei simumpuko a te sanu yopu, "Prayo dua ratus eute pendalrembe, kudate sate bombom be nepelre dua ratus prasa, kaisarea te embe su namin kena da denen ne. ²⁴Hewan sibeite pendalre bombe Paulus tena tem me dou nembe gubernur Feliks kote membe ²⁵Wande ne semu sibeite merobonde, damane ke mekewe, ²⁶Klaudius Lisias nenalrena, gubernur Feliks yang mulia kotena, Poi ²⁷Da deltro Yahudi kelrokaiye neyo nete dina nete dina note telro melrani nembeko, netenate nime yanembeko da deltro negara Roma kanipolrena ²⁸Nemenapote de nimeyetembone bea mena kalrone nena ate duwaikeko, nete dotenelre ate Sanhendrin kote telre. ²⁹De tupeikana nena bulratena a duwaikekona atuna, ayeko kalrone nekewe, nena sekainena note tonaipone bei ongkone tingnantinde ne kalrona a ambai. ³⁰Ne yapona dete mekesaneyate da detelro pelre ate kingklinimalre, de ate watemelre a pelre duwaikeko singklrai peko dena bekoune kia menai elre naiye. ³¹Netnate, ane kewena mane prayo Paulus te donanlre deneyeye Antipatris naiye. ³²Nepelrena yasina, ne dobeimo taibeko kuda saye bekanilre nembelre neknote bulaisike, makaste yayi. ³³Neyapone ne yaiyena Kaisarea balrekaiye ne semo a te gubernur te sane yaine, Paulus nena bekoite dokainelre yaiye. ³⁴Netnate gubernur ne semote bepuko, nete simyone Paulus memna selraylre nepelre memna wilayatralna nepelre, ne nime yumbuko Paulus kilikia selairena. ³⁵Ne elreyowe, "Wena a elreyena de nepe betopukalre a pelre duwai kekona delrati menaye, "nemnate, de ate wetemle nete taunainelre Herodes markas delrete esute naiye.

Chapter 24

(Yahudi Detelro Paulusna Ate Duwai Keko) ¹Tikimbainya ya misi bulrane, Ananias imam delre nepelre detelro dasi-dasi meselrei pelre ate miyaiye nena A pelre elren dena detelro nena eudo Tertulus. Gubunur kena bekoune Paulus kena a te keroyaiye nepelre nolre singkelraipeko, ²Nemnate Paulus simyane, Tertulus ate dukuko ne sanuyonu, " Tuamai nepelre, wena walrolre, de temete tuwane nere nepelre da bangsa kena kembalri doplre kia kia mewe Tuamai wena nipilre, ³Yang mulia Feliks, denenateme poiye doukande nepelre meterna nou kena poi tuwan ne nire. ⁴Nemna tenate, sutenate sewatena kopainya, de wete diawalre wena kenalre cikimbai bete dena a te betomu ponde. ⁵Netenate, de wenalre tupei kaudena we detelro A te nalreme detelro, nepelre Yahudi detelro nelrone A te nalre me ade piyowe meterna yobulrate nepelre we sekte Nasrani berengka. ⁶Ne walrolre duwe yowe Mang kena miedekote pekote mekondena, netnate nete nepe kerokande. [Ena mendolrena atun nekewena mane nena ate temalre. Da kalrotena, Lisias, nena pera berengka almate meyowe ena melre baite biyepuko.] ⁷Da kalrotena, Lisias, nena pera berengka almate meyowe ena melre baite tiyepuko. ⁸Netenate A pelre duwaikekona detelrote ate wekemelre wena bekoute menaye. Da kalrotena wei mote tewe, dena a dwan kekakan wei mote tewa wande. ⁹Da kalro tena A duwaikekona Yahudi detelro A nepe tiyeikeko metenra dolreno. (Feliks Kena Bekoine Paulus Nenei Eute Telepelrete Elre Puko) ¹⁰Da a kalrotena Gubernur Paulus te mete melro yowe we ate elrewe, Paulus ate saku, " Nepelre maite-maite nime yanalre na we berengka mane nekyena da selrayte kroke tape yena dena kenalrena poite tuwanalre. ¹¹We nepe nine yembulre mebe kaso bepelre ya dite youna. De bulrate Yerusalemte yalre kapi-kapi te mangte kekapi yanalre. ¹²Neyo denalrena mena tupeipai detelro pelre ate kingkri yande detelro delrona nelrone de ate wapiyamalre, mang kena miedokone, sinagoge-sinagoge, nepelre meyowe kota nelrone. ¹³Menaya neyo detena a duwai kekona wena bekoina a beya mane elrai pouwe. ¹⁴Netenate, de wena bekoune ate sewalre nepelre neyo sekte beite dan nina de ne nipi, nabi-nabi kena semoyene atun melropuko nekewena netelre pelrete elre pukalre delrei mangte kapanalre, ¹⁵Meterna Mang kenane kerobukalre, neyo taiyena, neknoute dasi pelre deyembonde, detelro poi pelre peko detelro pelre. ¹⁶Da a kalrotena, delreo kenalre ketupukalre kena dekote semate nekalre, Mang kena bekoune nemane delrati detelro yeikena bekoune. ¹⁷Menaya, mai meselrei kenekewe, de meterna sa beisika da selraitenate doute metelre nepelre mekaina sate yate temelre. ¹⁸Neperna, de kembalri mekoyalre, neyo de nepe tupeikai telre, netnate, de Mang kena miedeko suki-suki kalrotena, nenouna detelro delrona nepelre Yahudi detelro meselrei Asia yolrena pekotena mekoipai. ¹⁹Nolrenape, neyo maiye a duwai kekonate wena bekaine a te mai keraiye, da karotena neyo nenei euna meterna nepe elri keko dete adete denainelre. ²⁰Netnate, de Sanhedrin nena bekoune tepiyalre peko mekou pukalrena we tupei yekauna weimote membe elrembe. ²¹De semo beiku meropukolre yena nelrone tepeyalre nepelre de ate seiyalre, " Detelro souyouna deyeyaiye, netnate menayaye dete wena bekoune menaya tetmbone. ²²Netenate, ne nipitena Feliks nenei eumone mendo nolrona nepe nime yembuko. Ne kalrote dite waupunsuku nepelre ate elre yowe, " Lisias pelra berengka ne ate mende neye ate tiyenkonde. ²³Neperna, Feliks pera berengka teate wekemelre Paulus te ongkone noune tinemtinmbe, pena-penate inembe nena yau- yauna ne doutite neme walrenaiye. (Paulus Ate Sanuyomu Telre Pelrete Walri Kena Yene Nekembe) ²⁴Nepelre, ya meselrei, Feliks nena mire Dursila pelre nembei meyoie ne Yahudi detelro nepelre Paulus tes meke saneyonne telre pelrena A kalrote Paulus elrende ne betoneiye. ²⁵Nepelre, Paulus A walri kalrote mendo-mendolre ditelra te elriyaiye nena mendote yembaisiki. Nepelre metosulre na ya mendena mesero-selro mekonaime, Feliks endikite deko kuko nete sanu youne, " nemnatena we dite we . Nepelre de kalrote doutelre wande wete simete ponde mewe. ²⁶Da ya bulrame mewe, Feliks mendote mekoune Paulus nete doite inenelre. Nekailrotenate, Feliks ya bei- bei Paulustes sanembeyowe mewe nembelre A te mielreye. ²⁷Nepelreyaye, maibe yanembekona, Perkius Festus Feliks kena noute mekou puko. Nepelre, Yahudi detelro nena mendo mekoiyaina ne kalrote Feliks Paulus temboko ongko meine tepeyowe.

Chapter 25

(Kaisar Kena Bekau Tenate Paulus A Ye Diyoumeng) ¹Ya naming na bulrane, Festus ne provinsi te meyowe, kaisarea yolrena Yerusalem te yowe. ²Imam-imam belrengka pelre Yahudi belrengka pelre Paulus tena a te kelraiaine, nepelre Festus te nemena mbeite diyaimeng, ³nepelre nenalrena kenabise te diyaimen detelro ye Paulus te Yerusalem te dounaiyenate, Pauluste nipinelrone note tonaipone, a te nepete ke elraipuko. ⁴Festus ate mekoyowe Paulus kaisarea ne nemenkende nepelre nembeimo ye nei nou selraimbemo ende. ⁵"Netenate, "saneyoumeng, belrengka-belrengka selrai wena nelrona siye dembelre nembei malre, nepelre ne detelro kenane a peko mena nekendena tena, nena a te sanenaimelre. ⁶Ya mesi su naming mbai ya mebe selreine nepete Festus ne detelro pelre nekaipuko, kaisarea te bulrusuku. Nekaye, ya sina ya yae, a pelre tenaina kepelre engkeng te nekaina bulrane nekeyowe nekaye Paulus te nena bekou te dounanyelrenainate saneyoume. ⁷Paulus meyowe, Yahudi detelro telreng Yerusalem irena osiyaipuko miyaina nena euyene tipiyaiye, nepelre Paulus tena a se dopelre te kelroyaime, a tu bete pelre ambaitelrena. ⁸Ne selreilre, Paulus nena eu tena a selrai te diyoume, "denalrena pekotumena bete pelre mekapai telre, Yahudi kena taurat, Mang walri kena mie, nepelre kaisar irena. ⁹"Nemaneye, Yahudi detelro nenei kena te poi te mekondena tena, Festus a te Paulus te saneyoumeng, "wena eulrena Yerusalem tena euwe te nepelre da a setelrena a euna bulrate kelronaina dena bukoune? ¹⁰Paulus a te sauku, "De kaisar kena bekoune nepe tepalre, dete a te tenaiyena nou. Wei nimeyaupukona mane Yahudi detelro tena peko tu betepelre denalrena ambai. ¹¹Netenate, denan e peko nekendena nepelre baite tonai tepondenatu te mekayalrena tena, delrei eu tena nena a tung nekewenalre de betepelre delrei eu tena baitena seipai. Nemanen, detena a kelroiyaime noumbainya detelro sibete pelre neyokena bulratena tawipai. Netenate, da a tena kaisar kena bulra te ke kelrawalre. ¹²Nekaye, Festus pelre Sanhedrin pelre a te nembeie mekaimbuko, ne a te saukaye, a te kaisar kena bulrate kalroye, netenate kaisar kote dite euwe." (Festus Neye Paulus Tenate Raja Agripa Te A Te Simiyowe) ¹³Ya meselreie yembuko, Raja Agripa pelre bernike pelre Kaisarea te miyoye. Festus te a poi te tapeneipotenate. ¹⁴Nenoune ya meselrei niki puko, Festus ye Paulus kena a kalro te raja te saneyoune. ¹⁵Nedaine Yerusalem ne nikiyalrena, imam-imam belrengka pelre Yahudi yalrsepo pelre netena a te kelroyaiye nepelre nete setelrena a yeko te inaimelrena te diyaimen. ¹⁶De nete saniyamalre da Roma detelro nena nekaina a ye nekewena detelro pelre a te mekaina detelro pelre tupeipai nemeyena ne, nepelre ne detelro te kalro te inaimelre nena eu tena a te elrende. ¹⁷Nemenakaye, nediane da nou ne koprimbuko, de da a kalro tena meto tena salripai, ya si na kaye, a te tuwaina kepelre engkang te nekaina bulrane nikiyalre nepelre saniyanalre ne detelro te dena bekou te dounaimelre menaye. ¹⁸Ne a pelre mekaina detelro meke tipiyai, a peko dena mendo ne mekoyalrena mena ne elripai. ¹⁹Nemane ye, nena agama kalrolrena ne detelro tena nena kenalrena nikipai nepelre detelro beiska nena eudo Yesus, nepe tetepuko, Paulus a te setelre te kelroyowe ne deyepukonate. ²⁰De mendo betepelre doipai netena boyamane mekotelre, de nete simyanalre Yerusalem tena nende nepelre d a kalrote dipine nai tenai. ²¹Nemane ye, Paulus nei a bulrate ne te kelronaina nepelre kaisar irena a yeko te tiyaiye, a te saniyamalre ne te titawenaipone nekende wande nete kaisar kote mekomambon ende. ²²Nekaye, Agripa a te Festus te saneyoume, "Dena kenalrena nenalrenate betote pondenate" wambeya, Festus a te mekoupuke, kle nenalre betoupuke. ²³Nemanakaye, yasine, Agripa pelre Bernike pelre nenei delre bulrate miyoye nepelre a pelre nekaina dekote pelrasulrena yo pelre nepelre ne yona belrengka-belrengka selrai pelre esute yaye. Nekaye Festus kena a bulrate Paulus te esute doukanyelre miyaye. ²⁴Festus saneyoume, "Raja Agripa nepelre metelrna dembelre dapene meke nekandena. Da detelro te tenembe, Yahudi detelro mukunamane dete a ye diyaimeng, Yerusalem na nemandelraiti danouna, alrate seyeyenate da detelro walritiki tena nikipainya. ²⁵Nemane ye, betepelre nenalrena tu setelrena a tetepelre doundena mena de tupeipai. Nepelre, nedaine Yang Mulia nena ne a te kelrondena, dena a tiyekukalre ne te kaisar kote mekotembon ende. ²⁶Nemane, wekote semote melrotelrena a kalro mena denalrena ambai. Netante sate, da detelrote we metelrena mane nekauna bekouna, nepelre Raja Agripa wena bekoutelrete. Netenate, da a kalrote nemekapone, de a betemane doutelre semone merotepone. ²⁷Nepelrea, dena mendolrena elrikoipai da tahanan detelro te mekomapon endena tena nena kalro kerauna betepelre yupai."

Chapter 26

(Paulusye Raja Agripa Kena Bekoune) ¹Nemenakaye, Paulus kote Agripa a te saneyoumeng," we tena kalrote ikanemelre wena eu tena a te elrewe." Nekaye, Paulus nena mete kulraye mekombuko nepelre nena eu tena a te elriyowe. ²"Yahudi detelro dopelre nene a detena te elriyaiyena kaitena, delrei eu tena poi telrena tu te tuwanalre, Raja Agripa, netante sate da ya na delrei eu tena a te baite elretepone, ³nena tu nekaina we nimeyempuke nepelre Yahudi detelro nelronena a diyainena. Netenapotenate, we te diyawalre detena kena menasene betowe. ⁴Delrei sekelro selrei ne nikiyalrena Yahudi detelro mukunamane nimeyaitepuko, manimba tulrena delrei selrai nelrone nikiyalre nepelre Yerusalem ne. ⁵Detena yansilre nimeyaitepuko sate, nena kena na nekendena mena, nenei a pelre elrenaye dena yelreu nikiyalre danaselrai alma dopelrena tu te kilraimena ena telrepelre kai irena, Farisi detelro te nikiyalre. ⁶Nepelre menaya, a bulra tena te da yene meke tepelre delrei telrepelre te Mang Walri kena a yeko te ena sese kemeng tenate sate. ⁷Da ayeko nekewena ena selrai mebebe pelre da yo delrena nepete kyambuko, dene dai nemenambaite Mang Walri te telrepelre telre te kepanye. Nepelre, da telreoelre tante Yahudi detelro de te a ye simiyaemeng, Raja. ⁸Beyamena pote wena mendolrena telepelre tena ambai Mang Walri detelro te deyoumeng? ⁹Netenapotenate te, dena tinong tuwayanalrena dena tu mekotelrena dopelrebete Yesus eudona Nazaret irena te baitelre te selralre. ¹⁰Nepelre, Yerusalem de nemena tu mekoyalre. Detelro melro-melro te ongko mie netintukalrena a mo ambai imam belrengka selrai nena a doukalre, nemandelraiti nete note tonaipone, denalrena poitelrena te elrupukalre. " Nekaye, sinagoge ne nemenamote de nete mesrosro mekoyalre nepelre saniyanalre Yesus tena a peko te sanenaimelre. Nepelre, netena kenaselrai dopelre nenepelrenane, de nete meslosro te mekoyalre, kelro kelra delraiti yalre." (Paulusye Yesus Pelre Tupeikenelrenate A Te Elriyowe) ¹²Ne kai tena, Damsyik te telrena nipinelrone, imam-imam belrengka nena a bulrarle nepelre a sasikaialre. ¹³Su nelro telrene, Raja, oto teyalrena nelrone, mangnolre keya te tiyalre, doi elrembukona pelrena elrikoipai, delrei eu yene elrembukona nemandelaraiti detelro nembei walriandena. ¹⁴Nemanekaye, mukunamane bete kanubulrane ate-ate pelrenembukona selrei ne, betoyalre detena a te Ibrani peu ne elreyowe, " Saulus, Saulus, beyotena te de te meslo -slo ye mekoye? Galah ransang te oto ye sepepone elrikoipaitelre. " ¹⁵Nekaye a te simiyanalre, "Tuhan, we kaye sing?" Nekaye, Tuhan a te sauku, " De Yesus, menaya meslo-slo te mekoyenena. ¹⁶Nemaneye, esuyemuwe nepelre wei oto ne tepewe. Nepelre, dekalro tena te delrei eu te we tena te kiyambukalro, kembalri detero te nekewe nepelre a keya na pelre, dou tiyena kalro-kalro mo ambai, nemandelraiti a kalro we te kilritoupone. ¹⁷Wei selrai irena wete telro melrotem bone nepelre yo-si silrena delraiti, nena nelro te de wete sante welrena, ¹⁸nena dou te pekewepone nekobulrulle bulrunaisine kiya eite nepelre mase kena delrelre bulrunaisine mang walri ko te menyae netenate nena peko setelre nekaina te poi tu te dounaye nepelre detelro-detelro melro-melro ei ne nekaina ne telrepelre dena eine nena nelrone nekenaye." (Paulus Nena Kembalri Tenate Elriyowe) ¹⁹Nemanesate, Raja Agripa, surga tena dou tiyalrena denalrena betepelre baitena salripai, ²⁰memete telre, Damsyik ne nekaina detelro te saniyanalre, nekaye Yerusalem ne nepelre Yudea kani mukunamane, nepelre yo si-si ko te, saniyanalre, kena te temeye nekenai nepelre Mang Walri ko te bulrunaisine, kena teme nekaina bulrane poi tu te mekona. ²¹Nemenapotenate, Yahudi detelro de te walri mie ne kelroukaitelre nepelre no te tonaitepone na te diyainye. ²²Menaya selrei tena, Mang Walri de te deyutung sate da ye ne meke tepalre a te sanetelrena tena, detelro kiya te nepelre detelro delre te nepolrena de a simena elripai, dina ya selrei kiyandena a nabi selrai pelre Musa pelre elriyaina, ²³Kristus se dopelre te tuwayowe, nepelrena a kalro mbei tena detelro tete nelrolre deyepuko, kiya a te sanemelre, Yahudi detelro te nemandelraiti yo seilrena kote. (Paulus Ye Agripate Alraimbondenate Diyoumeng) ²⁴Paulus nena eu tena a te manimba nemeye elriyowe, Festus a te almatelre nete saniyoumeng, " Paulus, we nepe keu baleikaiwelre! Mendo kasomote doukena tena wena mendo ye sasekuko te mekowe" ²⁵Paulus a te elriyowe, "Festus detelro delre, de keu ambai, telrepelrena a te elriyalre nepelre noutelrena mendolrena a. ²⁶Nepelrena, Raja da kalro-kalro nepete nimeipuko nepelre netena a eu alma bulraye elriyalre. Nepelrena, delrei telrepelre ne da a si bete pelre nena bukoulrena nalripai nepelrena nou yeke mena na mekoipai. ²⁷Raja Agripa, nabi selrai tena telrepelre telre te sawiye? De nimeyanalre we telrepelre telre te saniye." ²⁸Raja Agripa ye Paulus te saneyoumeng, "De su po betene, we nepe de te alrombuke Kristen detelro te du tepone." ²⁹Nekaye, Paulus a te sauku, "Mang Walri te diyanalre tikimbai mbai tikibete mane, we mbei mo ambai, metelrena detelro menaya dete betoyaimeng na, dena eu tena mane dumabonde, da sa eu ne bekaitepuko mena tena ambai. ³⁰Nekaye, Raja esuyemike. Nemanen delraiti gubernur, bernike nepelre detelro mukunamane nembeitelre nembelre nikiyaina. ³¹Nekaye, ne deko te taimbuko na selrei ne, a te dite date elriyaiye, "Da detelro ne tu diyounena ne te teteyekobulrate 'mbai ongko mie bulru ne nekondena betepelre ambai telre." ³²Nemanesate, Agripa ye Festus kote a te saneyoume, "Da detelro nepete baite tambombe Kaisar kena bukoutena doipanya."

Chapter 27

(Paulus Piya Ei Lre Danke Roma Yote Yowe) ¹Nepelrena ate tiyei keko e metelrena piya ei lre Italia te malrena, ne metelrena Paulus te detelro meselreiplre pelre belrengka kena me bulrate ne na pelrayo apnepukona Agustan, ne pelra belrengka nena eudo Yulius. ²De Adramitium lre ei si bulra lre sekambeko piyai dankande tangkong silre-silre Asia tiki te. de piya dankande dena you detelro Aristarkhus, Makedonia detelro nena selrai Tesalonika. ³Nekoutena yane, de Sidon tikenembuko. Yulius Paulus te sema poi telre nekeyowe, neplrena Paulus te kalro te iki nelre nenei yayauna te tena melrena nenei ketikitiki kalro tena te. ⁴Dipelrena, de teye kande neplrena piya dankan de Siprus te neplre alru dena oto yandenate yimi tu ku. ⁵Nemane piya dan kande Kilikiya Pamfilia plre, de mirate tike ka nene Likia kena yeko bulrate. ⁶Di pena pelra belrengka ei site tupeye kenelre Aleksandria lrena ne ei selrambei te piya denende Italia tenate neplre na ne dete ate kemelres ne ei bulrate tamepuko. ⁷De ya meselrei tiki doplre Walri yande, neplre ne sa doplre te tuwanembuko de Knidus te tikebenbuko. Neplre alru alrma doplre detena kalrotena ipai nou tiki tena, de piya dankande Kreta kena bo bo lre Salmone ye mote. ⁸De piya dan kande ne yemote welra salrma po nate akau mena nekaipai neplre nou simbei te tupeye kanene nena eudope dukulrepe piyambainya, nena nopi Lasea yo delre yene. ⁹Nemane de mendote meko yanene ya kung doplre dinanepe yanen nen buko. Neplrena da selrei te mande nada nou nelro yalripainya mane, neplrena Yahudi detelro kena kewalrite ya nepe yanen buko, Paulus nemane saneyoumu, ¹⁰Neplre elreyowe ate sane youmu, dokeka-dokeka, dena dou ne talre na e da sekambuko mandena peko emblre-emblre touku melre neplrena ena sasasi menena dowipai, nemane ei plre sa olrambokuna, nemane ena neso-neso delrati." ¹¹Nemane, pelre belrengka ei bulrana belrengka kembalri dotelro te telreplre elre puko, nepelre Paulus kena a elre yowena nimeipainya mane. ¹²Nemane delrate peko mane da dukulru ne nekemalre da nou bilrigke doplre, detelro posi saukaye neme piya dane naye na te nena mendo mekoyaina neme naye Feniks tene dukulru Kretane, ne dukulru jepalre sute, neplre ne jepalre nou jawena sutena, neplre dipena nainekene bilringke yapotena te. (ALRU ALRMA TE MEYOWE PAULUS KENA EITE KELROU KU MALRE) ¹³Nemane alru menase-menasemane wau sulru seplro youne, nena mendo meko yainena pe mendo kalro mayenape nepe nopiyei puko. Nemane ne pelrou sa te yepai peko neplre piya dankaye Kreta kena kisi yepa bobo tenate te selrai yaye. ¹⁴Nemane, tikimbei, alru amasu mane, neplre na nete alri yai nena Euroklidon, nekepou lre seplroyoune. ¹⁵Nemane dena ei alru kelro ku malre neplre dena ei malrena nipi nepe ambai, de mete kembuko neplre ei nau bulrane susute yetlro youne. ¹⁶Nemane de euteoyo yande kepou kiyate malre na te ne kepou Kauda, nemane kena bete-bete wande ei kiya te daite doukande. ¹⁷Ei delre bulrana kembalri detelro bapi te ei bulrate yepapeko, nemetelrena sa te yetaipeko ei delre te wake te tanaimbondena te. Nemane ne metelre na endiki te dekai keko ei ende dlri ne bete-bete tambonde ne ei bulrana sasasite bulrai tiki ei taimbuko nau bulrane dite date koyoine. ¹⁸Nemane ya sitena, de metelr na nau olrso susute yembe you mu alru kena alrma tapeyona detelro ei bulrana sasasite bai balri yaye. ¹⁹Neplrena ya namin tena, mene meko yayena sasasi te baite nauwei te balri yaye. ²⁰Nemane nau ne yayaiyena su meya-meye plre bete mena tekaipai neplre alru alrmate neme seplro youne, dena mendo mekoyanena detelro melroipai nya. ²¹Nemane detelro doplre diti yaye sa mena anipai, Paulus nena nelro ne tepe yowe neplre na ate sane youmu, "Dokeka milrekeka, dena a sani yamalre na we betapouna neplrena Kreta lrena mipai nya e metelrena damane peko mena yatipai. ²²Nemane da selrei tena, de wete susa malre nape kenate ane ti ta wenenbombe, neplrena wena nelro lrena si mena eunulru mena nalri pai, da ei sekambukona nembei mo nalrembonde. ²³Neplrena, wamene deneyena, Man Walri kena malaikat, denbelre walrendena, neplrena de nete kepanalrena dena mekou ne meke tepe yowe, ²⁴Neplre elreyowe, endiki tena dekoipainya, Paulus we Kaisar kena bekoune eutuoune. Neplre, tewee, Man Walri wetena kena poite yate newelrena neplre detelro wenbelre mouna." ²⁵Netenate, dokeka-milrekeka, kena te ane ti ta we nembombe, neplre de Man Walri bulru ne sena malrena metelrna kiyanai yena beya mane dete sane you tena mane. ²⁶Nemane, e metelrna kepou sine tike manbone. ²⁷Nemane, dene mebe kilrimbei tena, nemane de metelr na Adria nau tikine alrso nau dite date yenbu me, su nelro te yowe dene nelro, ei bulra na kembalri detelro nena mendo mekoyaina dalrite nepe nopi yei puko. ²⁸Ne olru te mekambuko nau kotu te yowe tuwa yaina nena tiki dombei. Nemane delarti be bete yaye nekou te tuwa ya ye na nena kotu mebe mesiplre. ²⁹Nemane de endiki te dekan keko ei ende syang bulrane syaning sinde, nete na te pelrou te kilrimbei selrei yelraipeko nenou ne ya ya ye mendote meko ya ye ya selrambeite kiyambonate. ³⁰Nemane delrati, ei bulrane kembalrite mekayena detelro nipi te duwe ya ye bapi moti nuwei te teye kaye pelrou douti tena te neplre na nena mendope senai ponate, ³¹Paulus pelra belrengka te nenei oto tou na plre sane you mu, "Damane da kembalri detelro da ei bulrane nou na nikipai nya, we metelrna walri ambai." ³²Ne ate betai peko, pelra yo bapi te bekai peko na sate baite ai plro puko bapi baite yekaye yowe. ³³Nemane ya nepe kiyan dena nop ye puko, Paulus diye youmu sate ane nayena te, neplre sane youmu, "Menaya ya mebe kilrimbei plre we kena anena mena tita wipai

neplrena sa mena anipai moni suwe mone. ³⁴Nete nate, de ete diya malre sa te yatembe nete enembe we telro melrom bombe nate. Nemane wena nyua damena wena nelro lre na nyalri pai." ³⁵Nepe ne ate sanemepuko, Paulus piyeu te douku neplre mendo kalro te Man Walri te sanen buko metelr na detelro kena bekou ne, piyeu te baite teka yowe, neplre na emblru ne ani yaye. ³⁶Nemane, metelrna nena kena suwei puko. Neplre sate ani yaye. ³⁷Metelrna detelro nena telreng ei bulrane 276 selrei. ³⁸Sate anaipeko wake te doukaye, ne metelr na ei bulrana gandum te nawei te tin delr yaye. ³⁹Nemane ya kiyang dena te, ne metelrna nimeipai da nepe dalri te miyande, nemane metelrna doute tiyaye dukulru piyambai jepane, metelr na tiyei kuko di noune eye mayande, neplre nou nau teme yawe. ⁴⁰Nemane, pelrou te yelrai puko, nau kotune, neplre ne suselrei mone, metosuna dundung sate baite ain to buko neplre piya besu nate dankaye neplre alru nete yate ke melre yepa tu te yaye. ⁴¹Nemane, ei delre yowe kelrengka ne pelro kuko ne walro yawena nau supre-supre diti date tau nuna neplre ei yowe sansuke. Ei dundung ane san suku neplre na oto tena walripai, nemane nena den bete-bete tapuko nau peneyowena. ⁴²Pelrayo ate meke boyowe ongko mie ne te no yaye detelro te baite tutu nai po nate nepeko detelro olraipeko si mena dumu pai nya neplre senaipone. ⁴³Nemane. pelra belrengka nena mendope Paulus te telro melro nenbonde nate, nemane nena mendo mekoyai nena ane aiklo puko. Ne ate ken kenelre mukuna mane nau te ei bulralre seyaye dalrite dumu yaye. ⁴⁴Neplrena, detelro si o tekayayena bulralre, detelro si sasasi pena-pena ei bulra nalre nemane, metelrna detelro yaye na telro melrai peko.

Chapter 28

(PAULUS MALTA KEPOUNE) ¹Nenoulre nepe poi yalre kande, nepelre wan denime yanembe konena Malta kepoute elraiye. ²Nekepouna yo detelro telre nena kena bise nou telre nate kilri yaye. Nepelre, sinte kelraim beko dete metelre yate kaimelre denai pena bi nepe melro yo we nepelre wau bilringke. ³Paulus ikrang--krang te kopkri yaune sing bulrane kelro yowe, namutena walre peko-peko kiyate meyowe Paulus kena mane bekembuko. ⁴Neyona detelro telre Paulus kena menona walre peko-peko wa we yo wenate tayembuko, neime site-site ditelra teelri yaye, "Telre pelre elripai, da detelro-detelro te tutu wena. Nepelre nau nelrone poi te douku, poi netena Walri toipai." ⁵Nepelre, Paulus ne malri syate sing bulrate tekelle puko yowe nepelre na nelaiti kekoubete pelre doipai. ⁶Ne detelro wepai sikina Paulus nedembone bbai ate delrende nepelre nesu selrei laiti tetembone. Nepelre, tiki moti yaye nena bulratena peko kiyai, nena mendo sute bulrai siki nepelre alriyaye Paulus kapi-kapi na nekewe. ⁷Yambeite, da nune laiti, da kepou na belrengka mane nekewena nena eudo Publius nena kanipo ne, kena poilre dete yate kai malre ya namin selrei dete deyeyaima. ⁸Neyana, Publius nemang sa mekombuko kua welra bulra netena yowe. Paulus meyowe we tembuko nepelre mendote mekombuko, ne detelro kena eu bulrane mete tapembuko nepe poi dupuko. ⁹Netuki yayou nane, nekepouna detelro si sa mekoyai mena Paulus kotemiyaye nepelre poi deye yomu. ¹⁰Otote malrena detena poi telre te mekoi yaima, de olru malrena sate nepe pendalre yaye. ¹²(PAULUS ROMA YO DELRETE NUMBUKO) ¹¹Oko naming te yembuko, Aleksandria lre ambelre kena ei delre lre miyande, bilringke tapeyo wena selrei nekepou neya yande nepelre Dioskuri nena delre mane nete tapi yande. Sirakusa yande, yanaming selreite nikiyande. ¹³Ne noulrena, yepa yelre miyande Regium ne tike nembeko. Wambeya, nelro alru seplondena, nepelre yasina, Putioli ne tikembeko. ¹⁴Nenone, nekembe eilrimbei mote mekandena do kekapo pelre tupeye yande nepelre nete sane yane melre nemblre nembei ye ne kemalre ya'mesiye su beselrei pelrena yane wande. Nepelre, Roma temalre. ¹⁵Nepelre, nekembalri m'bei mote mekandena dokekapo nenouna, ete na a'te betaipekona, dipelre Forum Apius temiyaye nepelre Tres Taberne dembelre tupeye malrenate. Paulus nete tekemelrena, nena kena nepe su wepuko nepelre Allah te kape youne. (PAULUS ROMA KANI DELRENA) ¹⁶Nemane laiti Roma te yande, Paulus te sanaimbeko nei mote nekende, netena pelra sulrena detelro'mbei semate tependena. ¹⁷Ya'naming tena, Paulus nenouna Yahudi belreng-belrengkate koplrimbuko, nepelre nembeiye koplrimbuko, nete ate sane youme, "Dokekapo, dena da kembalri mekalrena ena daselrai tenandena nenou tena' a' nikipai nepelre na angkrang kena atung ayeko nekewenakalro, nepelre detepeko detelro tena mane Yerusalem ne Roma detelro kena me bulrate selrai tepuko. ¹⁸Dete baite tonai tepo nate elri yaye, nepelre dena a'kalro tetiyaina nenou na a'ambai netenate nena mendo mekai nena dete baite tonaiteponde. ¹⁹Yahudi detelro sete tu waimbeko, nete nate, denekoute Kaisar kena bulrate telre, nena dena selrai tena mendopeko tena ambai. ²⁰Netenate, wetediyamalre na doute tembe nepelre ate elremalre Israel tangte dete rantai sa' nepete bekei tepuko. ²¹Nepelre, Paulus te sani yaine, "Wetenasemo Yudea lrena dedowipai nepelre neei mone welrau na doke kapo sidapetena mipai wetena akeyapuko mena ambai. ²²Nepelre, da sekte kalro tenate wena mendolrena a'te betomaponate, de nimeyambuko nau silri-silri na detelro d kalro tena atelre danye. ²³Nepelre Paulus kotena yane petesasi kaye, Paulus neke wena noute nepe miyaye, dtelro dopelre delrone. Dumbulre yowe nepe denete. Paulus netena poi telre poi telre sane youme nepelre Walri kena moi nekewe wetena Walri Yei kena telrepelre te sane youme, nena Musa kena atung ayeko sasukuna, nemane laiti nabi kena semo pelre. ²⁴Paulus kena a' elre yowena detelro si telre pelre te elraipeko. Si baite salri yaye telre pelre tena elripai. ²⁵Paulus da'ate sane mupuko, di telrate susuyaima, nepelre dite yaye "Nena telrepelre Alru melro-melro angkeyang te nabi Yesaya kena walrolre a'te sanembuko, ²⁶Da, selrai te embe nepelre ate sanembe : We ate betombe, nekalro tena we mendo dowipai, nepelre na doupetembe, nebulrutena we nimeipai. ²⁷Netenate, da selrai nena kena nepe su wepuko nepelre a'te betondena buntukei nepe sedupuko. Ne na dou nepe kumai puko. Netenate, nena dou nekou tena itipai, ne na buntukei nekoutena betoi pai, kenalre nimey naye nekoute bulru nai simi. Nepelrena. Nete poi deye temepone. ²⁸Netenate, da kalrote nimeimbombe Walri Kena a'kulrung nepe selrai-selrai lre nepe saniyaima nete betonaye." ²⁹(Paulus ne a'kalro te sane youmu Yahudi detelro kena nelrone mendo telreng dope lrete meko kai nelre yaye.) ³⁰Paulus mai beselrei muku te neke yowe mie dokunane nekeyowe nepelre metelrena detelro nekote, Walri yaine mepoi yatayomu. ³¹Walri akulrung te sane youme nepelre Mang Walri Yei tena a'te kilri youmu nenou na endiki betepelre dekoipai nepelre sasi bete pelre kiyai

Romans

Chapter 1

¹Paulus wari simbuko weye rasul walrewe Mang Walri kena asna te kirimre; ²Walri Asna Mang Walri sanempukona nabi kena sereire asna semo yete kamar na ³Daud kena esrena yei⁴Ne Ye Mang Walri kena dere aru mero-mero detelro tete nerone deipuku ne perna mang nuwei eiyei Tuhan. ⁵Nena warore ei meterna poite yatiane neperna rasul nepena iman Mang Walri Ye kenaid Yahudi detelro ambai, ⁶Weye nepe Walri Ye simimpuko nena eune bepukona. ⁷Metlre detelro Roma ya nekau na Mang Walri kena bise te derenu simimume perna detelro yampoi kena tepapa kena poi Mang Walri kenaremede ena, memai neperna Walri Ye Tuhan! PAULUS ROMA YO DOUTE NEMENA ⁸Memetelrena de ye poi ate senamare Mang Walri kena walrolre Walri Ye weye wena tlreplre aru teme kerimbei. ⁹Mang Walri nena aru mero-mero asna yene meropuko de ye poiskopai iskopai wete nemeye santemre; ¹⁰De ye am do karo yei ne mendo yeine Mang Walri saniyanare nepena tupeu doukare. ¹¹De ye wembe tupeimare kena wete Walri yambu itemire. ¹²Eiye nembai bute keronaimpode ena telreplre wake donde neri-neri wena telreplre dena telrplre. ¹³Dokeka deye wete senama weye nimeibombe medaite wekote metelre deye nipi doipai daselrei te wena nero te tere tetemere eu wewai ye wena nerone yo sisi yuni ambai. ¹⁴Dena poi Yunani nerone nemeye tenowe barina detelro kena laiti neme tewe yambu perna yambu nya detelro. ¹⁵Neperna kena bisete danare Roma yona wete kena bise danare. ¹⁶Neplre deye paita bure tuwapai Asna Mang Walri kena wake nepe telrplre naipuko na detelro yedi serai meperna laiti Yunani detelro. ¹⁷Nepre laiti Mang Walri kena Asna di merai peko terpere neperna tlreplre semo einine detelro terpere na warite terpe eine. MANG WALRI KENA SERAI DA DETELROI KENA PEKO ¹⁸Mang Walri peko ankon nende yowari diana da dero ade danina poi men ambai detelro yei kena tenowe terpere mena ambai terpertere ambai. ¹⁹Weye Mang Walri kena yeko nimeim bukana nepe kiya peko Mang Walri te terpertere te napekona Mang Walri eute kirimu. ²⁰Aru teme kirimbei te mekonuna Mang Walri kena yeko dadero mena itipai dero sim danate nime buko Mang Walri kena sero te mukoyone. ²¹Weye Mang Walri nime bukena weye netena kapipai wena yelrei peko yatembe ²²Weye dere burane kembe weye peperone eine nekembe, ²³Mang Walri moi de terate wasiyai peko dupanya da detero yei pekote mekandena nepena buran awe marisa seka kirimbei eine dekaina. ²⁴Nepena Mang Walri nene mendo mekainina dite nekote yate kemre nena eu pekote yatiaiye. ²⁵Nena poite di tenate wasiyaye Mang Walri, Mang Walri kenate deykungko marisa onung mendo eine sanuyomu terpere! ²⁶Memai Mang Walri nete yete kemere peko nerene tampuko pekotere nena milre-milre kembalri poi di terate wasiyaye pekote yatiaiye. ²⁷Neperna do milre taimpuko, pekoburusuku sintena mane kena eine dekewe do ye buraipeko do yei peko nenei eine yatiaiye ²⁸Neye Mang Walri tena poi yeripai Mang Walri nete peko nerote kekemare nena mendo burumsuku peko neye mekoipainya neye mekonaiye ²⁹Neyena emburune peko te meko nai yembe yembe neperna kiri nenei tutunai apepeu te ona naina. ³⁰Mang Walri kena selrai te dununa arma arma eu kani kani embu kena kena peko peko yena detero siang siang a we betopai, ³¹Pero pero kena poi ambai yeko peko arma dopere. ³²Nepena ne nime yambuko Mang Walri kena a yeko nete sanuyumo peko mekona tete yatenai ne laiti poi doi pai

Chapter 2

¹Netenate we metrena wakembai, nerepere detro sitene pekotena eripanya nena nekewena wana sate taime, netehate detero sinena peko eraina, welati memefe nekembaite mekau na. ²E metrena nemeyambeko, mang wari kembari moko yona nina trepre dotroyei diena burate. ³Detero yei nekauna weye waping embe memai mang wari kena peko samukonate tromrombe netenate detro sitene peko erainatena nepeko memye erintembe. ⁴Neperena wewasimbe dena kena dohone poi tenouna we nimeipai mang wari kena poi wete yakenemre bute kronainpone. ⁵Neperna wena yeko armadopre trepretre nena nekewena singkang te wena eubrate bareye-braye. ⁶mangwari enapeko mokoyandenatena nekoute yatenemre mende. ⁷Neye detro yete warite yatenemre neture-ture. ⁸Neperna, detro nenei eitenamendote mekainate nena nekeuena peko ye nekoute brusingde mende nena eubrate. ⁹Nedaite ne bute mendena ne ya pekotre nepere nipi mena ambai, netenate peko te mekainane detero ne kauna Yahudi detromane kepere Yunani detromane. ¹⁰Neperna ye, moi derepo nepere poi yamendena detero bembai kena burate mende detero poi kembaite mekaina burate, memeteretena Yahudi detero ne pena ye Yunani detero pre. ¹¹mangwari kambise yekotena sasipai. ¹²Meterna detero pekote mekaina nepere Taurat na atung ne detero nekote yatenaina Taurat kena atung ayoko nenaye pekote yatenaina Taurat atung sukuna. ¹³Netenate Taurat kena atung trepretena mang wari kena bukouna eri pai, nepernaye detero yei nekandena Taurat ke atung te mekeina ne detro treprete ernaina. ¹⁴Neprenaye nedetro Yahudi detro mbai atung ambainya detero mane-nenei eu atung nena kena ne cune. ¹⁵Neperna ye newapukaye kembari mokoyaina Taurat nena atung kena dekone meraipeko tanate nepere kena dekone. ¹⁶Ya namintena mangwari detero yei kena mendo te yene yenaina wari yei kenane deng asna yei ne, meropuko. ¹⁷Netena te, weye wapesembe Yahudi detro mane Taurat kena atung ne, mangwarite kena ne kena hari te komare,embe. ¹⁸Nepere terpre tere te erembombe, sesoyute tupembe menayang poi, Taurat kena atung te trepre tere te eraupukona, ¹⁹Trepre tere te eraupuko de tero dohisena te do wembe, nepere noko buruna. detero nekaina te kyane tanembonde. ²⁰Dero mendo banya te krimure, guru ye nining kena mane ya mendena mendote nepere trepere Taurat Atung ne. ²¹Weyang detero sina te kiraununa, nemane draiti wei eutena kiri pai? ²²Weye erau puko detro kaima tena mikoipai, nepere wei eu tena kaima tena mokoye? weye endikite dokoye ona aruna, nepere nena mie bise douke? ²³Weye trepre te erau puko Taurat kena Atung Beite Mang Warite nena Atung bisau puko. ²⁴Dina merai pekona semo wesete mangwari kena eudorte yo sisi pekote eraiye. ²⁵Bute kraimbukona nena trepre terena Taurat nena atung nekewena, nepere weye Taurat kena atung we ye kombatena mikoipai nena nekewena bu kiroy panya mane. ²⁶Netenate, detero bukiroipanya nena kembari mekondena nepere Taurat atung ayeko na ne detero mete beyaina nepere bute kraimbukona detero. ²⁷Neperena detro bukroi panya atung te kroku tapewe, Atung te bitau puko. ²⁸Ne Detro Yahudi detro ambai, bairina detero, eu wake ambarnya. ²⁹Yahudi detro mane kena eine Yahudi detro nepere bu kramena kena tiyeuna wau mro-mro kenarna ambai atung semo miraipai. dimi smo detero yei kerna ambai mang wari kerna na.

Chapter 3

¹Yahudi detero te dumapona, nena poi be yane nekewe? ²Sunat nena poi beya ne nekewe? Mendo tereug dopre ne te na te nete Mai Mang Wari kena a wari te iki mere sema te nekenaiye. ³Po si, terepere te eripai, telpere eri paina serai Mai Mang Wari kena kena bise te dine nai pone. ⁴Telpere bete ambai Mai Mang Wari tere perna detero detero bei bei tere pereme na ambai. Semone dina merai puka we telperena detero asena te sani yeme, nikimba ayeko te keroye. ⁵Netenate ena peko te Mai Mang Wari kena A e te membuko, e beyate eremare? Mai Mang Wari telpere ambai, e te pekote tanempone? De detero kena A era re (detero yei) ⁶Meterka ambao! beapotna Mang Wari Da Mang Kra Mang Sero te tu te mekonenere. ⁷Da nekewen, dena apeir pen waro (karo) Mang Wari ke poi nemanemote tenokemewe, beatenate de peko detero weme sangkau tere. ⁸Detero mesarei dete ate senaime. Ate demane erembe pate membe peko kembari te mekoma re poi newarene mende. Newaro tena Se dina kerai peko. ⁹Beyamane? e Yahudi detero te duma pone, nena poi? Nena ambai! A yeko dina sansi kan de Yahudi dero detero si muku peko pememutuku. ¹⁰Semone dina merai peko, si poina mikoipai detero si mena ambai. ¹¹De terosi mena nimeipai. Detero simena Mang Wari tena duwei pai. ¹²Nemeternamo nipi site yai, meter namo pekonipi te yaiye. De tero simena poi na mi koipai. Si be temena ambai. ¹³Nenei mariko kani mau mane tuu suku, ne peu te dokai a pen peute daime, ware kena bise euwa ne baipeko. ¹⁴Nenai emburu apeko peko mote oraipeko. ¹⁵Nenei oto detero tuti-tuti te yetai peko werai. ¹⁶Nena nipi weraina peko nipi mo te weraiye. ¹⁷Pi nipi mena nimeipai. ¹⁸Nena dou yene Mang Wari tena endikime na di koipai. ¹⁹Menaya nepe nemeyambeko Taurat yeko beya te erenaina. Nena Taurat yeko kerene nekaina tena, netena te senam me, neware nekewena detero bei-bei emburu te dine nai pone Mukuna Mang Kra Mang Sero Mang Wari kena burate kronainere. ²⁰Netenate Mang Wari kena bukouna deterobei sika treperemena ambai Taurat yekoikrokai tepaina, nena nete nepe krimu da karo peko. ²¹Menaya temareka, Mai Mang Wari kena A Sena nepe kura dokaya senaime, Taurat yeko ambai, Taurat semone a kiyana nabil kena nepe saniaime ²²a warite terprete ermapona, ena telpre Sa Wari Iwari Yeine kromare tapemare, nemanemo te tenone mende (tenonemende) ²³Muku na detero peko te mekambeko, Mang Wari kena poi ena buruna ambai. ²⁴Wari yei kenane burune, enepe poite yeta beko. ²⁵Ena terepre Mang Wari a yeko te nepetesa suku, nena Sah diripuku na buru ne ware mare. Dana nena telpere te kirima poune Nena poi nekeyowena, Mai Mang Wari tumu puko yang sina pekote neme mekoyaiye. ²⁶Newaro nekewena nena telpere te ermapone, da ya mendenate, nete telpere te er naipone. Telpere te eraipekona detero Wari Yeine kena burune nekaiye. ²⁷Beya poi enane nekewe? Nepe ambai tere! Beya yeko te sasuku? ena yeko kirandena? ambai. Ena telpere besikamo (ena yeko poi poi te mekande) ²⁸Netenate, e mendote mekomare, detero nena telpera besika nete telpere te eri piyai, kembari moitere Taurat yeko neburuna ambai. ²⁹Mai Mang Wari kaiye Yahudi deteromo tenate, Nekaiye detero sisitena lati? Nelati detero sitena lati (sisitena lati) ³⁰Mai Mang Wari besikamo, detero telperna sunat te mekoyaina, sunat mikopaina nena terepere besikamo. ³¹E Taurat te baite kenengananere iman pere? Kini pai na Taura te mesuwe knamare tape mare

Chapter 4

ABRAHAM KENA YEKO ¹Neplrena, beya mane e elre malre Abraham ne teke nelre na kalro Ena mai ankyang da eu kani polrena? ²Nemane delrate Abraham te telreplre te elrai pukona nena ne kembalri poite mekoyowe, ne a te dukuko nenei delre tena te, neplre Man Walri kena bekou na ambai. ³Beya mane smo mlro-mlro ne elre yowe? "Abraham Man Walri te tlre plre te elre puko neplrena bepuko nete nate tlre plre telre mane." ⁴"Detelro kembalri te me kayena, netena pewelring mena beipai. ⁵Kembalri mekoi pai nya detelro, neplre nete telre plre te elrai puko neplre peko detelro te poite meko mu puko na, nena tlreplre bei pukona tlre plre mane." ⁶Nemane delrati Daud elre yowe beya mane nimi kalro Man Walri bewena nena tena tena tlre plre mene kilri yena mona ambai: ⁷"Detelro adete delrai nena baite suku mu puko, neplrena nena peko te dini puko. ⁸Poi delrati detelro peko te mekayena Man Walri netena me beipai. ⁹Beya mane da nimi kalro poi detelro motena? Nemane delrati detelro peko te mekayena ambai mo? Eye elran de, "Tlreplre mete bewena Abraham kotena nena tena Tlre plre na." ¹⁰Neplrena, beya mane nena te netena te beyowe? Beya mane nena tena waripana tulru na ambai nepe butu kelrambuko? Ambai nena nepe, nemane weri painya tulruna ne bu kelroi poi ne. ¹¹Abraham bute kelram bukona nena douku naeudo tlre plre na neplre ne doukuna ne neitlreplre na, neplre ne kelroi poinya nemane ne memai metelrena detelro tlreplrena, nemane ne metelrna bu kelroipai, nete nate tlre plre ne metelrena te benaiponde; ¹²Da bei mo mekoina pona memai detelro bute kelraime pu kona neplre si mendo bei mote bute kelrai me puko. Nemane delrati nipi tlreplre telrena da nipi mai Abraham walre yowena wanipa tulruna bu kelroipai nya ne. ABRAHAM A YEKO TE MAN WALRI KENA LRE DOUKU NENEI TLREPLRE NA LRE ¹³Ayeko Abraham kote neplre nenei me oto na kote neplre ne bete na mane da ananda bulra ne, Atung kena walrolrena nena tena tawipai nemane tlreplre na bulralre. ¹⁴Beya mane, neplrena Atung tau kau nelre ne da anende ne be te nene kendena, nemane tlreplre Ayeko plre nena nekou tena ambai; ¹⁵Neplre Atung meyo wena kena serlai te yepande, neplre Atung nekou tena ambai nya, peko delrati ambai mo. ¹⁶Netenate, beya mena pote ayeko tlre plre na lre meyowe, nemane ne yeko kepelre engke bise yambu lre neplre nena neme elre naye Abraham kena me otolrena bulrate, Atung mote elrai na mote na nena tena ambai mo, nemane delrati ne metelrena Abraham kena tlre plre te wasi yai mena, nena mai metelr na, ¹⁷Nemane melrai pukona mane, "De wete mekowupukalre memai metelrena yo selrai tongkai mewete". Man Walri kena bekou ne, ne tlreplre te elre pukona, nena Walri te tau mu tete teyeta yena te, neplre na simi we sa sa si tekai painya nena tekau ne. ¹⁸Nemane, nena kepelre engkeng bu lra me nenate ne tlreplre te elrepuko, nete na te ne memai metelrna selrai tongkai mewu nane ayeko sanenbuko mane, "Nemane delrati wena me otona." ¹⁹Nena tlre plre tan dulr koipai, nemane nenei eu te tuwa you ne nepe tete selreite neplre na mai nepe 100 te yowe neplre nenei milre Sara keto yei ambai; ²⁰Nemane ne kenatena titei koipai Man Walri kena ayeko elrepukona. Nemane delrati nena tlre plre noune wake doplre neplrena Man Walri te delre te elrepuko, ²¹Neplrena tlre plre te sauke Man Walri nena ayeko elrepukona noute mekon bone na. ²²Nete nate, nena tlre plre "nete bupukona nena tena tlre plrena." ²³Nemane, ne a mete beyo we na nena tena metlre na Abraham nenei eu mote na ambai na, ²⁴Nemane e metelr na te. Na e metelr na te mete benbonde nete tlre plre telrete elram bukona, Walri Ye te deyen buko na, ena dokeka walri, detelro tete yati ya ye na nelro lre. ²⁵Neplre nete selrapuko ena peko tang mote neplre na deyepuko ena tlreplre.

Chapter 5

¹Netante, ena treplre walrolre ete sukumupuko, eyei Tuhan Yesus Kristus kena wolrolre, Allah plre kenate beite mekomaponde, ²nena wolrolre ena treplre kalrolre yowe May kena poi, menaya nebularane te ponde neplrena Allah kena kena delre bulrane ena kalri plre mendo plre nenane klomambonde. ³Nenamotena ambai, ye lreu sedoplrena nelrone nelrolre kenasuwete doukande. ⁴Kenosuwe nelro yekote doukande, treplre te doukande ⁵Neplrena treplre etna paite bulre mikoipai, Alru Melro-melro kena walrolre, Allah nena bise tante nena poi detero nelrote miyowe. ⁶Wake ambainya nelrolre, Allah kena Ayeko bulralre, detro kena peko tante Kristus kainone tetepuko. ⁷Detro mlro-mlro tena detro si kena ambai nepelrna detro poi tena detro si kena plrena. ⁸Nisi blurene neko blurene nicyande, Allah kena bise dadetro yei tante, nenei yei yumbeina meyouna da anedene tetepuko. ⁹Nenei yei yumbeina eu sa walrolre ete baite sukumupuko neplre nena walrolre Allah kena klripote ete tromelromupuko. ¹⁰Yambe nelrone nikiyande, kristus kena tete walrolre, Allah plre beite dupuko, neplrena e muku baite dupuko, Kristus kena walri kalrolre ete tro melro mupuko. ¹¹Nenamo ambai, Tuhan Yesus Kristus kena walrolre, Allah kena nelrone kena kalrite kande neplrena nena yei yumbeina kena walrolre kena poite doumolre (Tete Adam Kena Walrolre Walri Kristus Kena Walrolre) ¹²Netenate, peko da yo bulrate miyouna, detro mbei kena wolrolre nepelrena tete nepeko walrolre, nenang delrati tete meterna detro kote miyowe, e meterna peko detero. ¹³A tung yeko da anende bulranena mipanya sereinena, peko dino dounende bulrate memete miyowe a tung a yeko nimeipaisate, nepeko detro nimeipai. ¹⁴Tete nena delrepote kilriyowe, Adam kena peko moitere neplrena Adam nekaye tininong metolre mendena detero. ¹⁵Yambu poi pelre peko pelre mbeinena ambai detero mbei kena peko meterna detero di tesowe, Allah kena yambu poi tante, nenei yei yumbeina, Kristus Yesus kena wolrolre, Allah kena yambu poi meterna detero kena bulrate. ¹⁶Detero besika kena peko, yambu poi nenalrena ambai. Ena peko mekan dena eyei eute sete tande, May kena bise tante ena pekote baite sukunuponde. ¹⁷Detero mbei kena peko tete mewena neney wolrolre nepelrena yambu poi ,alru poi telre nenei yei yumbeina, Yesus Kristus meterna nena wolro molrena. ¹⁸Netenate, mbeina peko sate doku meterna detro tena, neman dlraiti detro mbei kena poi metertena detero tena, mlro-mlro plre walri plre. ¹⁹Detero besike a koi-koi ambainya, meterna detero neko bluute lopri yaipuko, ne mandlrati detero mbei kena a koi-koi meterna detero poi bulrate yayei. ²⁰Menaya, A Tung A Yeko miyowe meterna peko muku kiyamupuko, neman diroti, peko nelrone nekandesate, Mang Walri Kena bise Nemanemote detero kena Bulrate. ²¹Nemandlrati, pekoye ete ontunumupuko, eyei Tuhan Yesus Kristus Nena Poi Walrolre Ete Yatenemlre Walri Senane Manekene.

Chapter 6

Peko ciunatete walri Kristus kena cine ¹Netena be elte ere malre nete-nete. Eye peko eine neme walre meire nete-nate poi ekote walrende ? ²Nemena ambai beyamane eiye teteye pekoplre ena nelyone nekewe ? ³Nemane, we te meypai neperena eye metnena bute kenami puko, Yesus Kristus kena eudone bute kenapuko nepre tete eine ? ⁴Nemane daiti enayeko pekote nembei te nembalre buye buteke rami puke mane te, te te eye derati neperna eye metrena Yesus deyapuko namane, detero tete eiyeu memay kena poi ye emetre na yereu pai te do malre. ⁵Nepelre eye metre bekembonele, nembere nembeine, eye detero tete tena mane enakenarna derati membei derati deyupukona mane. ⁶eye nimeiyambu ko detero yei kena yansina yeko dine onene paku be pai peko neperna eu kani pere-peko ye metrena baite supu ko neperna metrena detero peko tena yati panya. ⁷Neplrena simye nepe tete puko neye nepe peko nelrone baite yemboku. ⁸Menaye ye eye tete lre nembeiye Kristus palre eye mendo eine meko manlre neplrena. eye nembei nembre Walri te neke mare. ⁹Eye nimeiyambuko. neplre Kristus ye nepe deyu puko detero tete nelro re nekenou tena titipay peko neke noutena bepai. ¹⁰Netenate we metrena doutetembe da yereu nepe pere peko puo netenate da yereu nepe tete pere peko pua netenate da yereu Allah kenane Yesus Kristus kena eine. ¹¹Netenade we metrena dou tetembe da yereu nepe tete pere peko pua netenate da yereu Allah kenane Yesus Kristus kena eine. ¹²Netenate pekotena . Eyei eutena Pekobeki panya telre pelre telri nene peko ye neke wena. ¹³Da cu tena peko nero na ta wi panya, netenate wei cu te. Mang walri te kerombonde, neperena deteropeko eiylene, walri elo kaude, neperena deteropeko eiye re, walri te lo kaude, da cute mang walri, kenane kerombonde sanung. ¹⁴Terepene we peko kerena niki panya we metlre ye atung- a ye ko cine poi nemane mote walrende. Tereperna Kembau Detero ¹⁵Neperna beyamane? nemenate eye pekote neme meko malre eye atung ayeko eine metrna poi kena kermone nemena ambai. ¹⁶We metelre nimepai neplre we derati netena kena bisete denure ¹⁷Netena pote, mang walri tena apui te sane manre elina sereima peko kena kerene niki yau nepe wei kena dekonakerene niki yau nepe wei kenadekona, meterena akare kriyomena tere pemete erau puko. ¹⁸Nepelre, peko ne ro ne bayte mi yau we, tere perna detere kena kembari mane. ¹⁹Dena a era mena, detero kena kerene peko terete meko you , dasereitena, teme perne cine walrembe. ²⁰Nemena Pete Weye Peko Kena detero mane mane we detero peute due puke. ²¹Netenate beya onate denare, oru yawe wete paita burete, mekoyomu ? metrene teteye natune ne ke we. ²²Netenate desereine, wete pekone baite ta mu puko, mang walri kena kembalri detero mane, we ona yati yauna wete yate nemre walri tikine nekembe. ²³Netenate pekonekena, tete neture, nekewe mang walri kena yambu nekewena walri tiki Yesus Kristus eiyeu Tuhan

Chapter 7

(Walri yei de kayei kena Walro Ire atungte yanen buko) ¹Beyo mane we nime pai, we do keka milre keka (neman de wete sena malre na pe na atung te ni me yang bukana te). Neplre atung detelro mbei-mbei kena eu blru ne delre mane ne detelro walrite neke wena ne. ²Netena potenate, Milre plre do plre mete yatiku ka na ne atung bulrane ne kende mende, neplrena nenei do walri yo te yowena, ne milre me yati kukona atung bulralre baite yenbuko. ³Neplrena, ne milre nenei do neme nekewe ne do sikote yowena, ne kaima milre mane, neman delrati nenei do dite osuku, ne atung beyepukona bulrulre bai te meyowe neplrena nekai ma milre tena simipai neman ne do si plre mete ate nei ko na. ⁴Netenate, delrei do keka milre keka, we metelrena Walri yone yane atung tenate nena walrote betuk unape Walri yei de kayei, neman we be si mane olruum bombe, neplrena ne tete nelro Ire deyepuko neman e onung eu plre na te yate malre man Walri tena te. ⁵Neplrena, e da yelreu da ue kani wepai me, Atung ena eu kani pone kembalri pekote mekowe neman ena wake syan de na nena eu menape tete. ⁶Neplrena, daselrei e atung beyepu kona bulrulre baite yanen buko. ⁷Neman daselreine, beya mane eye elre malre? beya mane atung nena peko? Nenape peko mena ambai! nena bulpun sindena de peko tena nimeipai neplre A tung ke na kalro Ire wan de, depeko te ni meye ten bonde, neplre de mera do poi dowipai dotelro sikena sasasi tena neman atung elri painya, detelro si kena sa sa sitena kena tena dilripanya. ⁸Neman delrati, ne kalro Ire peko kalro te douke busi-busi eu mane ulrupuko da eu kani pone, neman atung ambainya peko tetem bondena. ⁹Memtelretena dena yelreu niki yalrena atung mena ambai, neman atung meyowe, peko Walri te dupuko neplre de tete mane. ¹⁰Neplrena da a kalro, neplre ate yate nemelre yelreu kalro tena, nema ne da selre te dou ku telre tete kalro te. ¹¹Neman, peko A tung kalro Ire wake te douke apepeu doplre neplre dete baite tonete ponde. ¹²Neplre A tung nekie wenape melr0-melro telreplre neplre poitlrena. ¹³Neman beya mane nena poi tete te de kote douku meyowe? do mbei-bei ambai ! peko nena aumena tete dena au kani po ne ne Walro Ire poi te ne meye tembonde neman peko nena peko, neplre A tung kalro Ire peko neme bulrate peko kasoplr. ¹⁴Neman e nime yanene neplre A tung nena jeko pe Alru mane, neplre dena yeko anan de tepan dena mane, peko bulrate nai te mekalre. ¹⁵Neman beyo sate de mekalre, de nime pai neplrena dena kenalre nikipainya te de me kalre, neplre de kilri te danalre nena te demakalri. ¹⁶Neplre de mekalre, nena dena kena na bai te selralre de tupu pukalre neplrena a tungpoi tlrena. ¹⁷Nemena tena nena tena de mekoi pai nenape peko dena eu blruni nekewena. ¹⁸Neman, de nimeyalre neplrena apoi mena dena eu blruna mena nikipai, de poi kembalri te mekotelrena ambai. ¹⁹Neman, de poi kembalri mena me koipai delrei kena ne tuwanalre, neplrena deno kembalri meko yalrena peko kaso doplre, neplrena dena kenalrena elrikoi pai. ²⁰Neplrena, sasasi de mekalrena nena dena kena lrena baite selralre, nenape de mekoipai be, nenape peko dena eublruni neke wena. ²¹Ne mane da A tung te tekanalre, nenape, nedai ponape de poi te meko telre nate, peko delrati dete tauku telre. ²²Neplrena, de kalri doplre man Walri kena A tung dena eublruni. ²³Neplre dena doune talre na pe a sina pe dena eu kaninape adete delrune dena a poite neplrena. ²⁴De detelro peko! sine da eu kani tete nelro na te diki nen bonde? ²⁵Man Walri piyambai te, Walri yei de kayei kena walro Ire. ²⁶Neman, delrei mendo kalro Ire, man Wanri kena a te sena malre neplre da eu kani Ire a peko te sena malre.

Chapter 8

(Dayelreu Man Walri kena Alru mlro-mlro wakene) ¹Netenate,menaya setena mena tuwai pai Walri yei de kayei kena kiya nelrone. ²Neplrena,da eu kani pona alru sete tamu na nena Walri yei de kayei nepe baite yumbu ko peko mekan de plre tete nipi plre. ³Neplre,beyamane A tung mekoi painya nenape eu engdung eu milri-milri mane tau mu nete nate man Walri meke meko yowe nenei yei te tiye kuko da peko mekan de nate,detelro kenane nepuko dite date beyai peko,nete nate ne da eu engdung te pekote tambuko. ⁴Nete nate A tung yalre n tuku nenate nou te ena belru ne mekombone neplre da yelre eu endung wepai mena tawipai,nema ne alru mlro-mlro buku na nipilre. ⁵Neplrena detelro da eu endung te besa siki mewena,nena men dope eu endung mote besa siki,nemana detelro alru mlro-mlro te besa siki mayena,nena mendo mekai nena,nena mendo mekai nena alru mlro-mlro kena yeko mane. ⁶Nepelre ena mendo da eu engdung te beson siki mewena nena tete teyatandena,neplrena mendo alru mlro-mlro kenane kalro man bon de na nena yelreu teme doplre. ⁷Nemane ena mendo eu endung mote kemoma nelre na man Walri plre kingklri-kingklri mane nenane ne man Walri A tung tena betoi pai,nepelre nena tena noulru na mekoipai. ⁸Neplrena detelro eu endung te besa siki mewena nena man Walri kenane ne de telro tena ambai. ⁹Nemane daselreite,wemetelrena yelreu kalro eu endung tena tawipai,neplre alru nmlro-mlro kena bulrune,nemane man Walri kena alru wena eu bulru ne nekewe,neplrena detelro mbei-mbei Walriyei kena alru ambainya,ne Walri yei de kayeikena detelro tena ambai. ¹⁰Nemane delrati,neplrena Walriyei de kayei wena bulrune,nemane sa eu kani peko temeko we tete te down de,neplrena sa Walri telplre bulrane nekende. ¹¹Nemane,neplrena neng alru Walri yei de kayei te tete nelna lre deyenbuko na wena nelrone neken dena,ne delra te Walri yei de kayei tete nelro lre deyen buko na ne delra ti wete walri te da eu kani ne atenemelre nena ne neni alru ena eubulru ne nekewe. ¹²Nemane,dokeka milre keka,e mete lrena detelro neki ka so pelre,neplre na da eu engdung tena ambai netenate yeko eu eng dung tena mane. ¹³Neplrena,nemane yelreu da ue endung te besisimbe embena,we tete te yatem bena,nemane telre plre alru mlro-mlro wete kilri nemelre wena eu kani pone peko te baite tombon de we metelrena Walri te nekembe. ¹⁴Nepelrena,metelrena detelro man Walri kena alru atu muna ne man Walri nenei yei nining. ¹⁵Neplrena,wemetelrena alru peko nenei kembalri detelro mena ambai nena wepai me we endikite dekawe,nemane we metelre na man Walri kena alru wete kemu puko nenei yei ni ning mane,ne alru kalro lra e ate nepe elrande,mai man Walri. ¹⁶Ne alru mlro-mlro plre ena detelro kena alru plre nepe Walri ate elriye neplre e metelrerena man Walri kena yeinining mane, ¹⁷Neplrena e nenei yei Walri kena yei nining,e metelrena noupote yate malrena man Walri nimeyen buko,neplre Walri yei de kayei plre neman mote nemane e telre plre telre tau manelre ose sa sete hembelre elr matina e metelre na mane nembelre ne yeko bulra mone. ¹⁸Neplrena,de tuwanalrena da ose sa seda selrei tena dana nena tini nong te tuwa malrina nena delre e te kiya nempona. ¹⁹Neplrena,metelrena sa sasi mekopukona netena te taye nemane delrati man Walri kena yei nining eu kiyalre. ²⁰Neplrena,metelrena sasasi mekopukona amone nena kelrene, nena nenakenalrena ambai. nemane nena kenalre nete ate otom suku nenei kepelre engkeng kalrone. ²¹Netenate metelrena sasasi mekopukona baite yenampone peko nelro lre poi kalro te ne man Walri kena yeinining mane delre bulrane nai ne kene. ²²Nemane e nimeyanene,metelrena sasasi yeweka te melraye neplre eu selrai te tuwai ne yei te senon dena mane. ²³Neplre ne metelre tena ambai,nemane e metelrena yambu poi te yati yandena yeweka te melran de eyei kenane nemane neme tande nenei yei mane,nemane nenei tena mane. ²⁴Nepelrena e metelrena nena kalrolre telro melram beko. nemane kenalrena talrena talren,neplre beya mane detelre kena mendope dou kiyaye naintebon dena te? ²⁵Nemane e metelrena eyei kena nena dou itipainya,e metelrena kenate ane titawe manbon de. ²⁶Nemane,alru mlro-mlro ete dikimu ena kiti-kiti kalrone,neplrena enimeipai beya mane e mendo kalrone tepe malre,neplre alru mlro-mlro neme sani-sani kalro etene te man Walri kote mena ambai neplre ena yeweka melrandena. ²⁷Neplrena man Walri ena kena dekote temu ne meyenu alru mlro-mlro kena beya sa te ne diyewe,nemane ne mendo kalro te detelro mlro-mlro kote neno man Walri kena kenane. ²⁸Neplrena,e nime ya ne ne metelrena kembalri nembei mekandena nena man Walri te bisete delra nena,nena metelrena man Walri simewe nenei a bulrane. ²⁹Neplre,ne metelrenate tulrenime jenpukona,nena delrati tulre yenen pone ne delrati man nuwei mane,neplrena ne yei yelrise mane dokeka milre keka doplre na nelrone. ³⁰Neplrena,nemetelrena tulre tupeye kai melrena,ne metelrena delrati siminanpone. Neplre nemetelrena siminanpona. Neplre ne metelrena siminanpona, ne metelrena te telre plre te elre nai ponde. neplre nemetelrena te telreplre te elre naipon dena,ne metelrena yalre bulrane naine kende. ³¹Nepelrena,beya mane e elremalre da metelrenate? ³²Ne nenei nuwei tena bise mena drlipai,nena metelrena ena bulrate iki melre,beya mane delre ne nembelre-nembelre nemane nena yambupoi mena etena ipai? ³³Sime man Walri kena detelro te ate mekombonde? manWalri nete telreplre elren bonde. ³⁴Sime nete sete ini melre? Walri yei de kayei tete te douke,nemane delrati tetenelrone deye puko,man

Walri kena metlre mesu ne mekewe etena mendo kalro te meko we.³⁵ Sime ete kelra-kelra tanem kone Walri yei de kayei kena bise yene> beya mane alrma kalro, ne mane ketiki kalro, nemane me slro-slro, nemane monine, nemane sasai mena ambai nemane peko te tuwaine, nemane yemo sa? ³⁶Neplrena semone melro puko, we tang mote, de metelrena peko nelrote yune-yune, de metelrena te nime yai menape malri sa-malrisa baite-baite pol.³⁷ Nepelremdelrati, dana muku na nepe, e me telpena dou kandena kasopltre nenalre neplre bise nenalre.
³⁸Neplrena, dete telreplre te elrai peko nemane tete kalro lre yowe Walri kalro plre, nemane tete kalro lre yowe Walri kalro plre, nemane delrati malaikat-malaikat, nemane da yo bulrana belrengka-belrengka, nemane delrati menayona sasasiplre didite malrena plre delre-delre.³⁹ Nemane delrati bulrane nekayene nemane ane nekayena, nemane metelrena mekopukona si delrati, ne metelrena nipite duweya ete momo wase nai ponde Man Walri kena biselre, esune Walri yei deka jei eyei Walri.

Chapter 9

(Allah nena Detelro Dikukona) ¹Kristus kena telrepelre eilrena a te elralre, de au peu dinipai, nepelre dena kena eilrena a nembei telre yambu melro-melro pelre a te elriye ²Dena kena dopelre telre bete-bete tayaima.

³Nepelrena, dena kenalrena delrei eute yeko peko ei ne neketelre, delrei dokeka blra-blra tante sate Kristus kenalre baitelre ke yalre, da eu Irena delrei selrai delre. ⁴Israel detelro blra-blra, nena eulrena a delre mang Walri kena jei nining te dunaiye,moi, a tung a yeko, Hukum taurat te inemelre dounaye, mendokai te,nepelre a senaipuko. ⁵Neye detelro delre nenei yoti leasi blra, nepelre nena nelro Irena Kristus te da eu endung Ire songkaye, metelrena sa nekaina bulratena Tuhan neye nepe nepelre dimisemo-aseмо nemena mbeite.

Telrepelre⁶Nemane ye, A sena Walri baitena nalripai. nepelrena, Israel selrailre baite miyaina detelro metelrena Israel detelro mo ambai. ⁷Nepelre Abraham nena yoti kasi metelrena nenei jei nining mo ambai, "Wena yoti kasi te piyaiyena nena Ishak kena Ire miyaye." ⁸Da a nena a tou nekewena penene eu endung Irena jei nining ye Allah nei jei nining tena mane me te bei na ambai, a tung a yeko pelrena jei nining mbei mo nenei yoti kasi tena mane me te bewe. ⁹Nepelrena, a yeko nekewena "Da su selrei mane de metelre, nepelre Sara jei do te dowende." ¹⁰Da a mbei ambai, ne dai ne detelro simbei nena jei te Ribka eslre eine tepewekokona,nena Ishak, ena kasi yepe.

¹¹Nepelrena,ne jei nining te songkayena selrei nemeyena ne nepelre kembalri poi te mbai peko mena mekoipai nemeyena, nemena te Allah nenei a tou nena kenalrena te sipiye nekende nena tu kilraimena ambai nepelrena nena a simimbuko. ¹²Ribka tena a saniyaimena, "Jei yalrise jei metona te diki nemelre. ¹³Melroyouwena mane, Yakub tena kena te danalre, Esau tena de a te danalre." ¹⁴Nemenakaye,beya a te elremalre? mang Walri nalre kuko? bete pelre ambai telre! ¹⁵Nena a Musa te saneyoumeng: Dena kenabise te kilritelrena detelro sing me dena kenalre elrende dena kena bise te ne detelro te kilritere,nepelre dena kena kaso te detelro sing te denai kenalre elrende dena kena kaso te kilritelre. ¹⁶Nepotena te, nena a tena detelro kena kenalrena a mendo mbai eu wake sipiyowe bete pelre ambai telre, nekewena pe Mang Walri nena kenabisa kilriwena. ¹⁷Nepelrena, A sena melro-melro ye Firaun te saneyome: "Da a tou nekewena tena de we te kensukalre penene dena delre te wena ei ne kilritelre, nepelre nemenatenate dena eu do te da kelra selro metelrena mane sanenaimelre." ¹⁸Netante sate, detelro sing me Mang Walri kena bise te inemelrena nena kena ei molrena, nepelre detelro sing nena kena te alrena te mekondena tena nena kena ei mo Irena. ¹⁹Netante sate, detena a damane da sanetembe, "Beyatena te nena a peko te nemeye kilriwe? ²⁰Nemanedelraiti, we sing ka ye, detelro, mang Walri kena a te baite selrauwe? Betepelre detelro nena mesemo mekou wena te ne detelro ne te mekombukonate a te saneyoumeng, "Beyatena te de te damena te mekombuke?" ²¹Nemena kaye sa semo na nena ne kani tu tena a nou mena ambai nena ne kani tu te selrai te mekombuko nena poi telrena tu tena te tapenaina te, nepelre selrai si te peko mena tena te tapenaye?" ²²Beyamane Mang Walri Irena, Nena kenalrena kena selrai te kilrinde nepelre nenei delre te kilrinde kena bulralre elrutuku kena selrai te diyounena selrai dopelre ambai dunaimbonde delraiti ke nekaye?

²³Ne,mekoyowena nena moi kasotelrena te nenai kena bise te diyounena selrai blra-blra moi mendena tena te kelroyouwena. ²⁴e nepe, simimbukona, Yahudi detelro nelrorena mo ambai,selrai si nelrona delraiti. ²⁵Hosea kena semo kepei ei ne melropukona mane. "Ne dena detelro ambai, netena dena detelro te elretelre. Nepelre denalrena ambanya tena, netena kenabise te simitelre. ²⁶Nepelre, me nou ne yansine Mang Walri elriyouna "We dena detelro ambai, ne nou ne netena a siminaina Mang Walri nena jei Walri telrepelre telre. ²⁷Nepelre Yesaya Israel tena dimi te dimiyowe: "Israel jei jena telreng kisi nau tu na mane, nena po si bete Walri te dou naye.

²⁸Nepotena Tuhan nena a te da kelre selro bulrane mekonde, telrepelre mepelre selrambeite. ²⁹Ditena ya tena a Yesaya elriyouwena mane "Tuhan Mang kelre Mang selro Irena e tena yoti kasi si mena sasipai, e metelrena sodom tena mane duwambuko nepelre Gomoro tenamane. ³⁰Nemenakaye, beyamena a te elremalre? selrai si silrena Yahudi selrai Irena ambai nena yeko telpelre eine tawipai, telrepelre telrena. ³¹Nemane ye, Israel selrai nekayena Hukum taurat te tawinaina te diyaine bete pelre nena a tung a yeko ei tena ipai? ³²Beyamena pote? Nena telrepelre bulralrena Walripai,nena eu wake mo ne, nena otote olru ne tangkainyelre. ³³Melro pukona mane "Tenembe, Sion ne olru melrengkate nepelre olru kelra simbei te telre pelre telre te olrendene te paita bulre tuwaipai.

Chapter 10

(Walri sena yesus Kristus kena Telrepelre Ei mbei mone) ¹Dokeka belra-belra, dena kenalrena nepelre netena a, mendo Allah kote tepalrena ne Walri poi te inimelre. ²Nepotel de netena a te elretelre damane nena kena kalri Allah tena nekewe, nepelre nena mendo bulrarena ambai. ³Nepote, Allah kena telrepelre ne nimeipai nepelrei nena telrepelre te bulra ne kensikaye, Allah kena telrepelre ei tena seso yu tupipai. ⁴Nepote, Hukum Taurat kena a yeko Kristus kena ne sasuku nelrena detelro mbei-mbei telrepelre ei ne nekaina tena telrepelre yeko te dumbonde. ⁵Musa telrepelre Irena a Hukum Irena te melroyowe, a tung a yeko Irena telrepelre tu te mekondena detelre nena yelreu ne ei ne nekende. ⁶Nemaneye, telrepelre telre ei Irena telrepelre damane da elrewa, wena kena eilrena damena tena elripanya sing me surga diya bulra te nende? Kristus te ate dowendenate. ⁷Mbai sing me tete nelro te onsine nende? Kristus te tete detelro nelro lre bulra te dowende mende. ⁸Nemaneye, ne beyamane elriyowe? "A sena Walri weyena eu ye ne nekewe, weyena emblru eine nepelre weyena kena eine. da Telrepelre telre Irena a te we te senanemelre. ⁹Wena embrulre Yesus te Tuhan te elrembe, nepelre wena kena eilre telrepelre te sawembe alang Walri ne te tete nelro lre deyoume, we Walri te inimelre. ¹⁰Nepelrena kena-kena pelre, telrepelre te elrendena detelro poi te dowende; nepelre embulru Irena a te sawende na detelro Walri te dowende. ¹¹Nepelrena A sena semo kepei elriyowena, sing me ne te telrepelre te elrende ne tena paita bulre tu ambai" ¹²Nepotena, Yahudi detelro belra-belra nepelre Yunani detelro belra-belra yeko moi-moi mena ambai. ¹³Nepotena, Metalrena detelro Tuhan kena ei ei ne a te sawende Walri te dowende ¹⁴Nepotenate, beyamane telpepelre ambainya nekote a te siminaye? Nepelre, beyamane nete telrepelre te elrenaye wande betoi pai nemeye? Nepelre, beyamane betonai na te, si mena nena a tena baitena elripai? ¹⁵Nepelre, beyamane netene te elrenaye, netena a mena sanipai? Melraipukona mane "Nena oto piyambanya tena a poi te doukaye miyaiye. ¹⁶Nemaye, ne A poi tena detelro metelrena mane tawipai nepete nabi Yesaya elriyowe na mane, Tuhan, sing me dena a elrambukona te betonde telrepelre te elrende? ¹⁷Nepotenate, a betandena Irena eyei telrepelre keyande, nepelre Kristus kena A Walri Irena betandena. ¹⁸Nemaneye dena a simitelrena, ne detelro belra betoipai? betoyai na talre nepelrena "Da yo bulra metelrena nena a nepe yowe, nepelre da kelra selro tulre-tulre metelrena nena a nepe yowe. ¹⁹Nemane ye, dena a elralrena, "Israel selrai ne nimeipai? Beiska tena, Musa elriyowe, "De we te mekotelre na pe selrai si te kena selraite denembe, nepelre pelro-pelro pelrena selrai te kena selrai te tuwanembe. ²⁰Nepelre du alrema lre, Yesaya a te elriyowe: "De tena duweipanya detelro dete tekai telre; De tena simipanya detelro te delrei eu te ke tekambukalre. ²¹Nemane ye, Israel selrai tena a elriyowe, "Da ya tiki delrei me te tikitelre te kepau pelre danyena selrai ko te tepalre nepelre ade pelrena?

Chapter 11

(Mang Wari Nenei Detroyei Ke Pawe Duwipai) ¹Netenate ate seminsukalre nemenakaye Allah nenai detroreite baite selrepuko. Nemanatena bete ambai. Dena eutepalrena Israel detro, Abraham kna merena otona Benyamin kna touserai. ²Mangg nenei detelro yei baitena salripai, yangsere Elisimupako. Nemena tena we nimesi pou Walri asna Elia tena akalro samimuna. Israel tena A kalrote wabite saneyonu. ³Tuhan da detrayeri Walri A kebalri detelro baite tutuyaiye, Dia sengkai baite kriyaiye. Nepelre delrei embei te nekalre, nepelre ne dete baite tonaitemponena. ⁴Nemaneye Walri kna akulrung netena beyemane yatunu? "De nemeye 7000 tromromukalre detena, dasrey tena ona olruna tena kafipaina. ⁵Nemane keti da selrei tena si nekaipekona mena Walri knabise dikimu puko. ⁶Nemaneye Walri kna poi kalro ne dinemelrena, nemenatena kembalri kalro tena me beipai, ne tante, Walri kna poi kalro tena dwida. ⁷Nemena kaye biamane, Israel detro nena sa duweiyena mekropai nameneye elriyaipekona neite yatenalpone, nenei kna te swenai pona. ⁸Semona melrai pekona mane Mang Walri nete kundou wau te yate nenemelre, douna bete yitiyai, buntu keina bete betoipai, daya sreite. ⁹Nepelre Daud kna elrepukona : "Nenai Walri yausa otitena nepelre sa boso mane otote nalre nemelre, pekote na eunu yatenai ye. ¹⁰Neisa Doute kepenemelre memei doana itipai. Nepelre mekojo ne mena ate dukunaimelre. ¹¹Netenate, ate siminsulre, nemenakaye otote nenebongsuku ate delrenda mane? nemena tena betepre ambai, ne kalrotena nenai peku mekoyaina tromelro nemelrena ya nepe mewe yoo bra Yahudi tena ambai, netenate nete yambe eine. ¹²Netante, peko kalro mekayaina da yobulrate sa melra mane dupuko. Nepelre nenai mene kroipaina sa, samelrate yo sisite, Yahude ambai. Netenate nenei yawi yainate ne burate-burate. ¹³Menaya wete atesawalre, hai selrae sisite Yahudi tena amabai netante, de yo sisite kna Walri a kyana, dena da Walri kembalri kalrote suksipaina sukanak. ¹⁴Netenate delrei tou selray te kna selrai te mokotempone; nepelre nena nelrore meirete tromlo tempone. ¹⁵Netante, nenai baite salrenaipona, da yobulrate kena sate beyenenpone. ¹⁶Netante memeltena ou mro-mro metrene sasi mro-mro nepelre mu yenso mro-mro netante mitrena omise mro-mro. ¹⁷Nemane ye, misyo mesrei bouta dusai peko, nemane we, neimote barepules na so site ketaipuko nena nelrone Zaitun yenso nepelre ka wei eune yatembe. ¹⁸Ne misye-misye tena akau tena tekaipaina, wei akau te tekambena mendote douwewe ne yeso wena wakana tapipai, nemane ye ne yenso wete kroko tapewe. ¹⁹Nemane we ate elrewe, di mise baite ketenaipone dekenate de site bartepona. ²⁰Nena tepelre! ne baite dusaipadona nena kenana trepelre nikipai netenate ne noune tepelewe wena telpelre eine, akautena kaipaina, dekoidekoide. ²¹Netante Mang Walri O mispe telre tena kena bisa dilripaina, wetena lati kena bise dulripai. ²²Ne tante wei doune tenembe Mang Walri kna poi nepelre neha alrema : Alrema mempe belrai pekonu te krem yomu nemane nena poi nemenamote wekote, nenai pati eine nekembe ambai na we lati baite ketenaipone. ²³Nepelre ne lati, nemena mote telpelre tina nikipaina, smungte mekonempone nena Mang Wali nenei delre eine. ²⁴Ne tante, nenai mote balrepuko nalre wete ketaipeko, Zaitun o me pritipaina. Sinung te Zaitun o mepraitikinate biekonai pone. Dena yeko nekende na wana na nikipai, kajombai ne nei misye telre sinung te nenei Zaitun ne mekonai pone. ²⁵Ne tante, do keke, de ate danalre da yetelre ne nekwena Da A we hi mai pai. Netenate berengka alrema yeko Israel yobra-bra nepe twaine nekene mende yo site-site lati yuwinai ye. ²⁶Nemane sate, Israel srai bra-bra tromelrai peko semo ne melrai peko nemane, "Yambe Sion srore mende nepelre, proprio te yakobi selrai lre baite nenin sinde. ²⁷Nepelre, dana dena atung nembelre, ne budai yidai ne nenai peko te kesomu pualre. ²⁸Injilne melropukona, ne yembe wetause nemane ye ne elriyaipekona kena bise te krinaina nenei yansina tauseray tan te. ²⁹Netenate, nyalre sapoi, nepelre Mang Walri akalro betepelre suksipai. ³⁰Nemane lati, we mane yangna mang kna A krena nikipai nemane lati menaya nena kena bise te doukawe nena ade kalrone. ³¹Nema ne lati, nenana menaya betoi-betoi ambai netenate meng Walri kna knabise wete kremuna wena walrore yatenaiye. ³²Ne tante, Mang Walri nete metelrena mane peko nelrote olrumupuko netenate nena kena bise te metelrna detelro kna burate krimbone. (Mang Walrite Kapemanlre) ³³Ate, oh memanelati kotu dopelre samelra kalro, waubupoi, Mang Walri trena mendo kalro A yeko kalro betepelre nimeipai nepelre nena nipi-nipi mendo doi prei. ³⁴Netenate, sime Mang Walri kna mendote nimeimboko? Nepelrena lati sime nete ate krina nelre?" ³⁵Neperena sime yansire nete sa site kinelre, netenate ne koulati benoute eite mekombone?" ³⁶Netenate metelrena syasasi nenalre, nelrena; nepelre nekote netante Walri kna bise nemena mote! Tepelre.

Chapter 12

(Weii Walrite Mang Walri Knane Krombone) ¹Ne kalrote Mang Walri kna poi Elne, wete susamalde dodoka, ne tenate wu Eu kani te walri sa mane nepelre mang walri knane olrunulru, Nena wei walri yausu poitelre. ²Da yobulra kna moi wei Eute baitelru, wei mendo kalrone krinenewelre Eu site mekou pone, netenate wei knane Elriwe beyaye mang walri kna knane, beyaye poi sa, nepelre mang walri kna knane yuwufuko. ³Netamate, Nenei poi kalrore dete yate ketelre detro mbei-mbei wena nelrone snanlalre netenate mendo yalre katena mekoipaina, wei mendo yaune mekombe netenate mundo mro-mro wei relpelre yau ne. Mang Walri detelro mbei-bei te wasemu puko. ⁴Netante, Eu kani mbei mane, walro nei moi-miye nei kembalri lati mo mo telre. ⁵Nemane lati E. Tetereng Nemaneye Ne Eu Kani nembeimo. Kristus kna eine detelro bei-bei nei nalri mai-moi. (Walri Kembalri-Kembalri) ⁶Eyei euna yambu walri moi-moiye, nenei kembalri Ete yatekemelre, ate sane mamerna poi lati, atesanenenalre ne kembalri te me kamalre Eyei Telpelre yaune. ⁷Asna walri te sanenemelrena Ne poi lati Sanenemelre, nemalati mendo kalrote krimamelrena nepoilati krimamelre. ⁸Nemane lati Apoite yanemamelrena ne poi lati knebise te kena pna pna Eine, nemalari Belrengka mane walremalrena poilati detelro te yatemamelruia Teplre Eine, nemane lati kena bise te kriminalrena kena kalri Eimne. (Ayeko-yeko Walri Knabise Eine) ⁹Kna bise te kilriwena Apupeuna wapipaina, kilritelrete kena selritena. Poi kalrote mesuwe ne tapewe. ¹⁰Siknabise-siknabise te kinimbe dokeka nepelre so pai ate tape membe. ¹¹Akoi-akoi te denulre, wei walri wau sing peu peu mane, walri kembalri kalro te emekombe. ¹²Kna kalri te walri knane kronane kronembe, pekotilrena kena tete kena telre ketepone walriwa sani sami ne, ¹³Taumulre mro-mro detelro mekepuko na kalro te dikemulru nepelre kena tepa te kilriwe. ¹⁴Busi-wasi mekaiwelrena detelro walri mepeto Tapumelro Apekote sanipaina! ¹⁵Kena kalrite danyena pelre kena kalri te kombe Nepere dimite Dimaina pelre Dumu te dimimbe. ¹⁶Mendote ne mendo mbei tednekonembe, mendo karo tena mekoi pai na mebei paina detelro te kenate kromupone, wei eute mendona detelro te Elripainya. ¹⁷Wete pekote makaipeko na detelro netena pekotena kilripaina metelrena Detelro kna bukouna poite kilriwe. ¹⁸Ne kalro wena ne nekendena, kenutenalrena detelro tena kena tepatepa ne nekembe. ¹⁹Delrei do keka walri kenabisena wete pikote kripukena detelro nekotena peko te kilripaina, kalrote Inulre Mang Walri kna kilri Nembe Eine, Ne semo kalro merapukona, pekote kritenalre delrei delre burane, Walri Akulang. ²⁰nemane ye, yembe detelro monina, sate Inulre anande, neperna lati bu te malri te denen twanenelrena Bute Inulre anande, neperna lati mekowena, sing nesente nenei Belrengka Bulrate bolrewe. ²¹Peko kalrote tena Eutena malritepainya, kote wei euna poi wake telre pekote baite Nensunde.

Chapter 13

(Pemerintah Nena Ayeko bulane betoi-betoite betombe) ¹Neperna, detelro beiska-beiska pemerintah nena Irene kulro kumu tapemu nepelre da pemerintah mang kenalrena ambai, nepelre ne detelro Mang elripukona. ²Ne kalrotenate, we sime pemerintah kena ate adete delnununa, we Mang kena a kalrote kepawete dine, nepelre da atungte kepawete we kepawete denembena wei eute pekote yatembe. ³Nepelrena, we poite mekombena pemerintah endikitenai taipai, nena pekote mekaiye detelro tenate, wena kenalrena Walri tuwa nuna pemerintah kena bekouna endiki dekoipai? kembalikan poite mekombe, nenalrena ate poi dowembe. ⁴Wena poi mekoyauna sate we meterna Mang kena kembalikan detelro, netenate, we kembalikan pekote mekombena, da a kalro tena endiki dekoipai pemerintah nenei yenimo sapelre taipaiye. Ne metema mang kena kembalikan detelro pekote sapelre mekonaiyena pewalrin Mang Walri nete klinemelre. ⁵Netnate, we meterna dusung nekombe, nena Mang Waly kenalrena peko ambai, nenape wei kena de kolrena. ⁶Da kalrotena, nenei a elre wena sangte mekombe, ne meterna Mang Waly kena kembalikan detelro mane nepe tamupuko. ⁷Meterna sasasi detelro satini lati yatem membe; seng pelre koplrunena ne seng nete detelrote yatem membe, sasasi pelre koplraimena detelroteyatem membe, detelro siti-siti dekoidekoidekom membe, nepelre sesoyu pelre tupainya detelrotena sesoyute lati tupen membe. ⁸Detelro sikina ssatena we nemeina yati painya, kena bise siti-siti denembe we detelro siti kena bisete denembena Tauratna atung nena nepete nolre mekauwe. ⁹Nepelre, kamatena mekoipainya, detelrotena tutupainya, bisitena dinipainya, detelro nenei satena kenatena dini painya, "Nepelre a kalro sineme nekainye, da kalro meterna nepe aduku nekewe," we eute kena bisate dine na mane detelro sitena nemane lati dunelre." ¹⁰Bise nekewena detelro sitina kembalikan pekotena mekoi painya. netnate bise nekewena Tauratna atung eine dulrusuku. ¹¹Nemane potena, daya selreitena meterna nepe nime yambuko neya mendena kubulrulre emibombe, nepelre menayaye etena poitu nepe nopi yeu puko, maniba pona e telre pelrete elran beko. ¹²Denen nepe dina yowe nepelre daise nepe nopiyenpuko, manipa pona e telre pelrete elran beko. ¹³Eiyei yelreute poi kalro dase kiamane ne kemalre kalri nelrone nepelre bute anaina nelro tena nikipainya. peko eina nepelre eusa yepayaina, nepelre ate king kra yena nelrone nepelre eusa siti-sitite klitam ne memlrena tena dinipainya. ¹⁴Nemenatena, Tuhan Yesus Kristuste wei eune doune nepelre pa kani potena eu endung yepai yena kalrotena ipainyatena.

Chapter 14

(Wei Dokeka Kena Beyeina Wei eutena Poitena Elri Painya) ¹Detelro nena telre pelre wake bainyate dowe nembena nenatena nena atena tipainya. ²Detelro si nekaiyena meterna anainamo e'Netnate detelro wakembainya olron mote anainya. ³Metenra sate anaina detelro anipainya detelrotena peko tena elripainya,meterna sa anipainya anaina detelro tena atena elri painya,nepelre ne detelrote Mang Walri donunelre. ⁴We atena elripainya detelro sikna kembalri detelro ate duwakuko esutependena bai ate delrengdena,nenei tuwamai kena abulrane kenekewe. Tuhan nete dikinembonde esu eminde. ⁵Detelro si nekaiyena telre pelre beis kamo,da kalrona meter naya nemanmo detelro bei-bei nenei kenalre tiyende. ⁶Neya mote elripuko detelro,Tuhan nei tenate,nepelre,sapelre onaiyena detelro,Tuhan kena eine nepelre Mang Walrite poi ate sanenanelre. Neman lati sa anipainya detelro,Tuhan kena eine anipai nepelre Mang Walri te poi ate sanenanelre. ⁷Netnate,da yelreu nekandena eiyei eumotena ambai nepelre we tetewena wei motena ambai. ⁸Netnate,da Walri nekan dena Tuhan tena nekande,bai tete mapona,netenate ,walrite neke melrena tete malrena meterna Tuhan nenei. ⁹Ne tangte Kristus tete douku nepelre deye puko,nepelre Tuhante dubonde,detelro souyouna pelre Walri pelre nekaiyena detelro bulrate. ¹⁰Netnate,Beamane poite wei dokekate ate duwai keko? bai,wei dokekate a pekote sane yanu bai dou yeke-yeke tiyaumu? nepernaye,e meterna Mang Walri kena bekoune malre tepe malrena. ¹¹Nepelre semone melro pukona,De Walri,dtelro bei-bei yengkente dusung hiaye dete kapnai telre,nepelre peu bei-bei Mang Walrite telre pelrete elre naiye. ¹²Netnate,e bei-bei eyei eune Mang Walri kenane ate malre sau malre. ¹³Netnate,detelro sikna pekotena eiyei euatena elripainya,nolrenape ena kenalre tiyenkonde eiyei dokekatena setena tapainya. ¹⁴De nepe nime yumbukalre telre pelrena Tuhan Yesus kena yeine da sasasi nekaiyena eine peko mena ambai, nena detelro ye sasasi bulra te pekote nime yamena,nena ne peko nenei eu bulrate. ¹⁵Nepelrena,wena sa anauna wena dokeka kenate selrai te tambuko,wena yelreu bise yena niki pai. netnate wena sa anauna netena pekotena nekoipainya,nena Kristus kena tete dokuna ne delrati. ¹⁶Netnate,wei mendona poite tuanunatena pekote bulratena taipainya sa pekotena mane. ¹⁷Nepelre Mang Walri kena Dia nekewena sa pelre bu pelre anandeng menatena ambai,nena telre pelre kalrotena,teme eine,nepelre sou kalri alru melro melro kena eine. ¹⁸Nepernaye simye dameda kalrone Kristus tena kembalri mang Walri yuwupuko,nepelre detelro kena beyeine poite taima. ¹⁹Netnate,date membe teme poi kalro nekai yenate besemasine nepelre eiyei nelrone siti-siti dike mamelre. ²⁰Sa anandena kalrotena Mang Walri tena kembalri tena pekotena mekoipanya! Meterna sa poimo,pekoterna nekewena detelro sikna sa anaiyena detelro site pekote mekaime. ²¹Nolrenape matrisa endung pelre Anggur pelre tena anipainya,ambai kalro si nekaiyena wei dokekate pekote mekauwe. ²²Mang Walri kena bise yene suwe telre kelrowe. poi nekewena detelro nenei poite tuwan nunatena poitena elri painya. ²³Nepelrenaye,detelro mendote yan so sungkuna ne sate anem bonde pekote donde,nena ne sa ane pukona telre pelre bulranena ambai; nepelre meterna sa telre pelre einya ambainya nena peko.

Chapter 15

(Wena Do Keka Te Keka dikimbonde Wakete Imulre Tepelreine) ¹Nete bo, te E. wake pelrenei detelro wike bai nya te diki mamre nena Eu mo tena pe ambai. ²Netena E, metlrena, detelro site, poite meko mamre. Nenei telre pelre tena mane. ³Kristus laiti nena Eu, motenape ambaiye. Semone melrei peko nai mane, metelre na Apeko Wena bulrate, dana bulrate laiti. ⁴Netenate yansine mltoyui na. E, tenate laiti mlro yaiye netena te A, walri yeilre E tire, pelre te, dau malre. ⁵Allah kena bise Ei-lrel, nena poi te ini walre, ne tepa-tepa ei lre sipelre-sipelre nekembe, Yesus Kristus, tena mane. ⁶Neplrena we metlrena mendo beite, A nembeite Ena mei Allah, Ena Tuhan Yesus Kristus. ⁷Netenate sipelre-sipelre douwebe, Kristus wete dokuwlrena mane Allah kena kiya Eine. ⁸De wete snawalrena pe, Kristus laiti akiate metlrena detelro te, bute royoumu telre pelre tante. Nepelrena kasi yo yepeyo ayeko-yekote sanoume. ⁹Nepelrena selrai-selrai Yahudi pe ambai ye. Allah te nena bise Eine, kapnai - nlre, semo ne malrai pekona, mane, netenate dewete selrei-selrei nlrone kaptewalre, yahudi pe ambai, Yepi Eine wena Eido te kapte walre. ¹⁰Nepelre nena akulrung selrai-selrai kobe Yahudi nlrona pe ambai ye we metelre mane. ¹¹Yahudi Nlrona Pe ambaiye. We metlre mame nete kapnembe ¹²Yesaya Ate meko puko sai kena selrai lre mendena nena Eine selrai-selrai Yahudi detelro pe ambai ye, Nemote tenaiye. ¹³Memai Allah walri tou wate nemanmote kemenemlre wei telre-pelre eine wenawake ne walri yambu nemnamote kemenemlre. (Paulus Detelro Site Akeya Te Saneyoume Yahudipe Ambai) ¹⁴Netelrena dokeka denepe, wate nimeyupuwalre, wena eina telre pelre Doppelre, ne pelrena sipelre-sipelre anembeite, Elrembe. ¹⁵Nepelrena de wena nlrote semo wakeltre nepe mropukalre Metelre na A neke wena, Ati ye mane, metelrena yambu walri Allah dete nepe ikitelre. ¹⁶Do Ake yante dupukalre Yahudi selroina pe ambai ye, mai Allah kena akiyate santemalrenate, nepelrena metlrena selrai-selrai Yahudi pe ambai ye nena metelrena walri yabu eine. ¹⁷Netena te de Yesus Kristus kena eine, de walrite kalre Allah kena kembalri tante. ¹⁸De A sisi tena de sanipai depe Kristus de eine meko younate, Yahudi selrai pe ambai selrai si alre yowe nepelrena kembalri lre yowe. ¹⁹Nepelrena kembalri meko yarna, Walri, yambu wakene, kota lre yowe, nepelrena Yerusalem yo nepelrena Ilirikum, yo Kristus kena akeyate nepe sanyama-lre. ²⁰Nenei delre te elrepuko Ake yate, sanemlre nate Kristus te, nepe, nimeyai bekona, nu pe ambai ye de ne bulrane akeya tena sanipai. ²¹Semo ne mlropeko namane, Ne wAkeya betoupainya yo nenei dou tenai ye, nepelrena betou pai yo mendone mekonaiye. (Paulus Kena Mendo Roma Yo Te Mendenate) ²²Dete nemna mo te nipi te, tiyaite weko-tena mipai. ²³Dete na kembalri nou dapena nepe ambai, wetena mendo te mewalre, mai-mai ne wekote metirenare. ²⁴Spanyo te telrena mendote mekalre, nepelrena wekote-metlre wemblre tu pye malre we laiti, di kite mbombe dena nipi Telrena, wemblre-wemblre. ²⁵Da selrei pe Yerusalem yo te, telre mekaina sate, yatete mlre. ²⁶Makedonia yo plre, Akhaya yo plre, nenei mekaina sate, wake bainya datelro te, nepelrena Yerusalem pelre. ²⁷Nena te kena poi mekoyaiye, nena nekewena nena kem balri netenate selrai-selrai Yahudi pe ambai, Ye, metlrena mane nepe miyaiye, poi te yatenaiye nepelrena sawalro Teyatenai ye. ²⁸Da kembalri ne pe baite mekoupukalre, neplrena nena sa. ²⁹Denepe nimeyubukalre, wakote metlre nate Kristus kena yambu walri eine de metlre. ³⁰De wete dia walre do keka metelrena Yesus Kristus kena yambu walri ne dete amendo eine olru nembe. ³¹dete Yudeya detelro tire-pire ambai nya melre, mbaite tanai teponde, nepelrena dena kembalri Yerusalem yona yu bonde detelro, poi nelro ne. ³²Allah kena nipi lre, dewekote metelre, walri-walri pelre wenembelre-dembelre. ³³Mai Allah kena yambu walri. Wate, nemena mote deye nemlre. Tlre pire.

Chapter 16

¹De febe te wena bulrena krawalre, Eyei walri yau kembalri milre walri yau kembalri kengkreane nekyowe. ²Dete 2dou nulru Tuhan kna Eine Eyei detelro mro-mro, nena ne nekembuna sa weye dikiulrei nenei Eu kete detelote sadopre te yate yomu nemane lati detena. ³Dena poi atepamalrena Priskila Neplre Akwila Sanemupope, Ena yau sualri yau kembalri Kristus Yesus kna eine. ⁴Nena wake syaiye Dena walri tante nena bulrate, poi ate sami yainelre dembaimo Ambai metelrena walri yau Eina detelro netena poi alati wte sami yaine. ⁵Dena poi atepamanlre lati Eina walri yau na nenei mie mbei ne mbai-mbai ne sanemba nepernalati Epenetus knabisete Danawena ne detelro mente tena Asia kepoune Kristuste nenei kenane saku. ⁶Poi ate lati Maria te tapenemombe Etena wake sepukona. ⁷Poi a lati Andronikus nepelre Yunias te tape membe, dokeka ne Sri molrena nemalati olru olru ongko Eine nembei Troyande. Rasultena betelrena walreyowe. Kristus te mente nimey yumbulre wande deye. ⁸Poi ate Amplintus te tapenen bobe. Walri kna Eine kena bise te danalre. ⁹Poi ate Urbanus te tapenembombe, Eyei yau kembalri detelro Kristus, kna Eine. Neplre Stakhis kote delrei kebise. ¹⁰Poi ate Apeles te tapenemombe, Napiwap, na Nesrei wapiyaine nenei Tepelre Kristus knane kromboko nemane lati Aristobuus kna mie na detro. ¹¹Nemane lati Delrei poi a tepamalrena Herodion te Sanembombe, dembelro ne sorai molrena, Nepelre Nakisus, kna miena detelro lati. ¹²Delrei poi A Tepamalrena Tripena Nepelre Troposa walri kna Eine nenei wake ye siyoye. Nepelra Persis knabise te danalrena nema ne lati kembalre waikke weike telre siyoye walri kna Eidone. ¹³Malrena Rufus tena poi ate tepanalre Tuhan kna Eine Elrinupako, Nepelre nenei Nameng delrei namen lati. ¹⁴Poi a lati ASing Kristus, Plegon, Hermas, Patrobas, Hermas Nepelre dokeka nembelre nembeina. ¹⁵Poi ate Pilogus Nepelra Yulia, Nureus nepelre anengke, nepelre Olimpas kote Nepelre metelrena mro-mro detelro nembei tawumbukona. ¹⁶Neplre ate Nena nelrone tapemembe Timko mro-mro te se nembe, metelrena Kristus kna yau detelro wetena poi ate Tepaime. ¹⁷Menayana de wete Susamalre Ena nelrone mendo sisite nepelre peko nipitena kilraina sema poi telre netens baetelrete Salrembonbe. ¹⁸Netenate Nemena detelro ena walri eyei Yesus kristus tena kembalri ne me koipai. ¹⁹Netenate wena betoi-betoi metelrena detelro nepe beteipeko netenate De kena kalrite twanalre we sate. Nemane ye, we mendo pna-pna telre beyaye sa poi nepelre mromro beyaye sa peko. ²⁰Memay mangwalri knabise tou mapi-mapin te otoritau bonde Yesus kna poi Teplre wete dikiempone. ²¹Thimotius Delrei wkelnbalri yau detelra wetena poi ate tape kewalre Nepelre, Lukius, Yason Nepelre Sosipster, delrei dokeka ne srsi morns. ²²De Tertius, da smo te melropakalre Tuhan kna Eine poi ate Tepawalre. ²³Gayus dete nenei kena dete neserei yateyote nepelre meterona walri yau Einadetelro aktena poi ate Tepainalre Erastus tangke snana, Nepelre Kwartus eyei dokeka. Wetena poi ate Tapeke were. ²⁴(Yesus Kristus kna poi telpelre, we metrena te di kinempone, Telpre) ²⁵Nembei mo wei kenate Swenempone Asna walri na mane dos klare Yesus Kristus tante. Nenei akulrung yetelrene dinaimbeko maite-maite. ²⁶Nemane ye, Da sreitena nabi-nabi kna smo Eine mraipeko ming walri kna ayeko na mane, metelrena selrai bra ma yobrabra yate nemelre Ena Telpelre Tepa-tepai eine. ²⁷Mang walri kate yumbei mendo kme puko Yesus Kristus kna walrore walri kya kiya Eine tnonemende oina sreite Tepelre

1 Corinthians

Chapter 1

(Paulus kena semo memtetelretena Korintuste Walri yau nelrotenate melropuko) ¹Pauluste simisuku rasul tenaman, nena Yesus Kristus Allah knalre nepelre Sostens pelre ena dokeka. Walri yau kembalri, Mang Walri kena a eine. ²Walri yau Eina petelro Korintus yome. Kristus kna eine skumufukona.simifuko mromro detelro,nembei ye walri yau metelrena nou na, Eyei Tuhan Yesus Kristus pelre simaina. Nenai nou ne nepelre Eyeine. ³Wekdena yambu walri, teme poi mengwalri Eyei memai nepelre Tuhan Yesus Kristus. ⁴De nemena mote delrei Mang Walrite senawalre, wete Mang diki-dikine nenei Mang yambune Yesus Kristus kena eilre eine. ⁵Metelrena kalro nenei eine we kasopelre, metelrena a kalrone nepelre lati mendo kalrone. ⁶Nemane lati Kristus tena wei eukiyaye wei eueine kromupuko. ⁷Nemane, nenei yambu eilrena si betepelre kosoipai. wena nelrone Yesus Kristus kianemelre. ⁸Nepelre lati wete kolronempone tutena yate, si mena pekobete ambai eyei Tuhan Yesus Kristus. ⁹Mang walri ne kenapoi, nena eilre wete walri yau eite simipuko nenei yei pelre walri yau eine, Walri Yau Eine Kena Mendo Moimoiye ¹⁰Menaye, wete a sekrete we senamare do keka-do keka Tuhan kna Eido tante we metelrena ne ambai te. Elrembe netenate wena nelrone kna momotena ambai. Nepelrati we mbeite mendo mbeite eute dununumbe. ¹¹Nemane sate odena yereu detena snaitepuko delrei do keka, kloe nei mie deko

odena nelrowe a sangku te dianu, dena¹²Kena milyalre na weya wei ate elrembe, "De Paulus knalre." Nepelre, de Apolos knalre nepelre lati" de Kefas knalren nepelre, De Kristus kenalre. ¹³Nemena Kristus bete-bete wezaipeko? Nemena Paulus salib ne bepaiko wetena? Nepena nemena wete mraibute kroyaime Paulus knaeidone?¹⁴De detetre, detelre mang walrite snanarIre wena nelrorena detelro mbumena melraibu tena kelroipai. Nemenatena Krispus nepelre kayus. ¹⁵Netenate wena nelrore siye elrende melraibute dena Eldone krombukalre. ¹⁶De lati Stefanuskna miedekona detelrote melraibute kromufukalre, kasotena detelra singte kroyaimalre nimeipai. ¹⁷Netenate, Kristus melraibutena detena tiyeikoipai detena walri a sani-sani yambu a Elri-elri motena Ambai, netenate kristus kna salib Eu ambai na samane mekoipoi. ¹⁸Netenate, salib tena a kalro peko kalrote ayena detelro pro-pro samsuku. Nepelre e tromuropkona mangsuwe. ¹⁹Netenate semone melraipeko "De yambute suwe detelro knalre baite bate-bate tatepone, nepernalodi mendona detelro nei mendo eilre, de nite bukifinsini. ²⁰Mepena mendona detolro? mepene Ahli Taurat? mepene mendona defelro dayaslrei mandena? ²¹Mang yambu Eina, dayobudrana na yambu many mang walretena nimeipas ne tante mang walri nei kenane proprio asma walre snanemelre na kalro Ire. Telpelrete Elraipeko na Tromronemelre. ²²Nitenate Yahudi detelro di yeyainnye yuiyainyate mete kilrinde nepelre Yunani detelro yambu te dweieye. ²³Nemane lati de Yesus salib ne bepaipu A te snanemehltre. Da kalrotena Yahudi detelro olru setena mane detelro sitena proprotelre. ²⁴Wemaneye da kembalrite simipukona Yahudi detelro neperlari Yunani detelro Kristus many waka neperlari mangyambu. ²⁵Mang walre pro pro protelre detelro tena mendo Eutelre mang walri knalre wakembainye detelro tena wake dopelre. ²⁶Wei eute te tembe nedaine wete simipuko, dokeka eu endung kalrote mendo yelrikoipai , belrengka te nekenai telrengbai nepelrelati bete nekenaina telreng bai lati. ²⁷Nepelre lari Mang Walri da yobulrana pelprolrotelre elripuko mendona detelro te paita bulrete, nepelrelati beyusa bete wake nate paita bulrete. ²⁸Nepellati mangwalre dayobulrana me beipainya,dru Eina atelvena nehrane lati metelrana kalro mebeipainya,metelreina Eipelrena sasyaasy te baite sumbone. ²⁹Netenate detelro mbei-mbei nenei delrete mangwalri kna bukouna Elripai. ³⁰e sate,we Yesus Kristus knaEine mekomambone yambu,Telpelre,mromro neperlari sukui sukui mang walri kenalre. ³¹Nemaneye,netenate,biyamina detelro neli delrete Elrendena Tuhan kena Eine nei delrete Elrende.

Chapter 2

¹Nepelre, nedaine de wokote miyalre, dokeka- dokeka de metelrena a delre motena ambai nepelrelati yambu Mang kna yena a, wete santemelre. ²Nemane, de tiyekukalre wena nelrone bete nimeipai, nekalrotena Yesus Kristus salibne bepaipukona. ³De wembelre nemanemo, wakembai nelrone, endiki eine, nepelre kasopelre titeyaite. ⁴A elralrena, nepelre A senamalrena yambu eina A ambai, wete telrepelretelre elrembe, nemane , hei nolrulre alru nepelre delre kalro. ⁵Netenate, wei telrepelre, detelro kena yambu na ambai, netena Mang Walri kena delre kalrone. ⁶De yambu te senanemelre detelro yekote, nemna lati da yaselrei mewena yambu ambai, nepelre lati detelro delre-delre dayaselreite nepe peko te mekonemelre. ⁷Nemane de Mang yambute bulrumeye senamalre yambu yatelrena, Mang Walri tiyekuko yansite tutena yate. ⁸Detelro delre-delre da yaselreitena nimeipai, nemane ne nepe nimeyaimbeko, nimeipaitena Yesus tena salibna bapipai. ⁹Nemane lati, semona melraipukona: " Dau eine itipaina sa, nepelre buntikei betepelre betopainya nepelre detelro yena kenane tuwaipainya, ne metelrena Mang Walri kelropuko detelro Mang Walrite kenabise eine"¹⁰Nemane ye, Mang Walri da kalro etena Alru Walrolre saneyonu alru metelrena kalro keyatelre ne. nemane lati Mang Walri kena kote. ¹¹Nemane sate, detelro sime detelro kena nelrone metelrena saiasite nimeiyembuko, detelro kena alru eueine? nemane lati detelro sibetemenana Mang Walri kena eine saiasite betepelre nimeipai nekalrotena nei Mang alrumbeimo. ¹²Da selreitena e yatiyandena da yobulrana alru ambai, nemana tena alru Mang kena netenate Mang Walri eteyatumuna kalrote nimeimalre. ¹³Metelrena kalro ane elrandena ne a kalro detelro yambu kilripaina, nemana tena alru kilrinde metelrena saiasite walri kalrotena nepelre, walri atena. ¹⁴Nemane, detelro telrepelre nikipainya, metelrena kalro Mang Walri kenarena ne nimeipai ne kalrote netena pelropelro telre, nemane lati nekalrotena telrepelre eine nimeyaina. ¹⁵Detelro telrepelre eine, metelrena kalrote nimeyaiye, nei eitena detelro simena betepelre nimeipai. ¹⁶Nemane, sime Mang Walri kena mendote nimeiyumbuko nete ate sanenenlre, nemane de Kristus kena mendote tepande.

Chapter 3

¹Nemane, dokeka-dokeka, de betepelre wetena A" elripai na da yobulrana detelro, yeisai-sai mane Kristus kena eine. ²De wetena Malrisa kongbu te yatemalre, sa yatipai neseleiten a yatikoipai da selreiten a nemane lati yelrikoipai. ³We dayobulrana eu mane nepelre detelro yelreu mane? ⁴Nemane sate detelro si elrende de paulus kena sune, nepelre lati de Apolos kena sune, nemetena, we detelro? ⁵Nemena Apolos kaye sime nepelre Paulus kaye sime" Walri kembalri detelro nolruna we telrepelre te doukawe Mang ne momo waseyomuna mane. ⁶De pelralre, Apolos dilrinu sotena Mang Walri neye mekowe. ⁷Netenate, nung pelre pelraina ambai, buye dilraina ambai, nung balrewe na kalrotena Mang Walri nenei. ⁸Detelro sanung te pelraiyna, nepelre bute dilrainya nembei nepe, mbei-mbei nei nyalrete yatenaina, ne kembalri yaune. ⁹Netenate De Mang Walri pelre ne kembalri mbei : we Mang emi pelre Mang miye. ¹⁰Nenei kembalri yaune dete yateketelre, miye kembalri detelro tiyei dopelrena mane. De kaite detalre siye bularate mekonaiye, nemane ye detelro mbei-mbei bulratena beyamane melronaiye. ¹¹Nemane, detelro mbei mena, miye kai simena betepelre detoipai. Beimo memetena detaipekona nenepe Yesus Kristus. ¹²Detelro da kai detaipekona bulrane, welraina, Emas Ire, pelrak olru poi, olru, sepo, nepelre lati Jerami. ¹³Detelro mbei-mbei kna kembalri kiyatelre, ne ya tena sing kiyane nenelre, nepelre ne sing lati kembalri mekoiyena tuwanelre detelro mbei-mbei kena kembalri. ¹⁴Nemane lati detelro mbei-mbei kena kembalri suwe tepembena nenei nyalre pelre inainelre. ¹⁵Nemane lati ne detelro kena kembalri sing ne baite kena tembondena kembalri sa balrtukuna. Ne yeweka te melronde, nemaneye nenei eumbei te tromonaimbonde, nenei eu nekandena detelro sing tena bitoipainya mane. ¹⁶Nimeipai nekawe we Mang miye, Mang kena alru wei eueine nekewe? ¹⁷Beyemena tena, detelro Mang Miye te kelrombona, Mang lati nete kelrimbone, Mang miye nekewena mlro-mlro telre. ¹⁸Detelro nei eutena aupeupeu tena dipainya, detelro wena nelrone nekendena mena nei mendonna detelro dayaselrei, nepene pelro-pelro dumbone netenate mendo detelro nekende. ¹⁹Netenate, da yobulra yambu Mang Walri kena bukoune plro-plro netenate semone meraipeko, ne detelro mendenate nei aupeupeu eine olruwe. ²⁰Nepelrana, Mang nimeyeimbuko detelro poi kena mendo, metelrena nombainya. ²¹netenate, detelro eutena delretena elripainya, nesate metelrena saisaisi metelrena neimo. ²²Paulus, poilati daya selreite saisaisi, nepelrelati di betunasu yangsite menaye, metelrena weimene. ²³Nepelre we Kristus nenei detelro, nepelre Kristus nei Mang kena

Chapter 4

¹Damane nepe, e detelro mete beimepekona, Kristus kna kembalri detelro, nepelre telrepelre telre enane kelraimepeko. Mang Walri nena euna A." ²Nemane nepe, detelro telrepelre nete kelraimupukona eu pelrena a kalro nenei. eupelre kilriyai netenate detelro telrepelre te elrenaiye. ³De wembelre nemanemo, wakembai nelrone, endiki eine, nepelre kasopelre titeyaite. ⁴A elralrena, nepelre A senamalrena yambu eina A ambai, wete telrepelretelre elrembe, nemane , hei nolrulre alru nepelre delre kalro. ⁵Netenate, Asetena depelrotena elripainya, nei yasrei mipai nyane, nepe Tuhan impainya yasrei, ne yansitete mendena metelrena sasyasi nekoeina nelraipekona, nenei kena einenate kia elrnaie, neperna detelro mbei-mbei mang walri neete kafenemelre. ⁶We esrete kekaupuko, da a kalrotena nepe derei eute bulrate elriyalre. nepelre Apolos wetante delvei eine dokanenenlre. netenate we kosatena Ambai da melraipenona ne netenate wena nelrone si nenei eutena kosatena dilrepainya. ⁷Nemane sime wete buku yomu? beyasa wenane, denalre weyatipainya? nepelre nemeraten a yatiyauna mena beyatena wena eute kasote elriyauwe, wei Eu yatipaina mane? ⁸Nepe eslre te mekapuko, we nepe syasasy kasopelre de ambainyane, we nepe ondoafi bulrane, dena kena wetena kroupekalre telpelre, tetke we ondoafi bulrane nitenat nembei tapemalre. ⁹Netangte, dena mendona mangwalri etenepe elripuko, walri a keyana tutelrene tamupuko. detelro seteh samingduku tete nemane ete mekai melpeko sasoutena mane da yobailra doute taima poilati walri a keyana nemanelati detelroyei. ¹⁰Nemane ye, Mang Walri da kalro etena Alru Walrolre saneyonu alru metelrena kalro keyatelre ne. nemane lati Mang Walri kena kote. ¹¹Nemane sate, detelro sime detelro kena nelrone metelrena saiasite nimeiyembuko, detelro kena alru eueine? nemane lati detelro sibetemen a Mang Walri kena eine saiasite betepelre nimeipai nekalrotena nei Mang alrumbeimo. ¹²Da selreiten a yatiyandena da yobulrana alru ambai, nemena tena alru Mang kena netenate Mang Walri eteyatumuna kalrote nimeimalre. ¹³Metelrena kalro ane elrandena ne a kalro detelro yambu kilripaina, nemena tena alru kilrinde metelrena saiasite walri kalrotena nepelre, walri atena. ¹⁴De demena kalrote mroupekalre wete paita bulrete ambai, da kalrotena wete asekrete we delrei yei kenabisete. ¹⁵Netenate, wei muku do domesi kri krima Kristus eina we memaytena fereng ambai netenate yesus Kristus kna eine de wewei memai te dufukalre eina semo walrore. ¹⁶Netenate, de wete susamalre dena yeko mane tawetembe. ¹⁷Netante, we kote Timotius te tiyekukalre yowe. delrei kenabise te denarna, Tuhan kena kembalri Eina betoi-betoi neye atiyete sanenemelre dena nipi-nipi Kristus kna eine, nename memna nune kilra malre walri yau eine. ¹⁸Mesreibe wena nelrone kena kasate, nei mendonape se nekoutena wekotena bulsipae. ¹⁹Nemane, de daya selreite wekote metelre Mang elrembonate de yansite nimeitelre detelro kna kaso bembei motena ambai nemane lati nenei delrei kalro. ²⁰Netante Mang kna dia A"mona ambai, ne walro." delrei eine. ²¹Beya we kenate de wokote kate suwe metelre bai kna bise nepelre kena teme eine.

Chapter 5

(Dosa Kaima Jemaat Eine) ¹Nemane nepe sani yeime nena haima da wena nelrone, kaima nena da yo-yo si nelrolrena bete mena ambai, nenate da detelro nenei memai kena mamen te doku. ²Nepelre, wena akau kaso! Ambai nolru nape we nena te kewalri te nikime nepelre detelro ne kembalri te mekaina dalrena wena nelra lre bute nenansine? ³Nemane, eu endung tena mane de' baitelre, nenapa de Yambu eine delra. Nepelre de nepe nekembalri te mekopukona detelro nena bulrate sete tambukalre, nenenape de delra. ⁴Walri Yei kena eido eine, nena we, kopilrimbuko, nepelre de wembelre nembei Yambu eine nena delre Tuhan kita Yesus, ⁵De nepe tiyekukalre de detelrote iblis kena bulrate salremapone nena euw endung pekote donde nepelre nenei Yambu Mang kena yane nena poitete dondu. ⁶wena akau kaso nena poi betemena ambai. we nimeipai nena ragi kekaubete metelrena adonan te ragi nunsuku? ⁷Metelre na ragi sumute baite sukunumbombe, be nepelre we' adonan nemete dumbombe, nemena we ragi ambaina mane. nena Kristus, ena malrisa Paskah, nepete pelroyaiye. ⁸Netenate, menbe e kalri eine mekomalre, da ragi peko pelre selrai tena ambai, nenape da piyeu ragi bainya nena mlro-mlro pelre nolru telre. ⁹De melroyalre we kotena dena semo eiine: dda detelro-detelro kaima pelrena yautena ambai walripainya. ¹⁰Dena mendo, nemena ambai da detelro-detelro kaima pelrena da kelrane, detelro-detelro sa yoku pelrena aupew-aupewna selrai, ambai ona olruna te kepaina selrai. nemena tena, we nolruna da kelralre baite embe. ¹¹Netenate, daselreine wekotenate de melroyalre da detelro-detelro nena eute dokake te damina nepelre na yautena walripaina, netenate nekaima detelro, suwekelre, ona olrute kepaine, kaita-kaita, bu selrainate anaiye, ambai aupeu-aupe, neman delrati, nemena detelro pelrena sa tena anipai. ¹²Nepelrena delrati, dena kembalri: detelro-detelro balrilna nena tena tiyeikoipai? ambai, jemaat eine nate nena tewewe" tiyei kombe? ¹³Netenate, ne Jemaat bailrena Mang nena tiyekonde. Nepelre nena wena nelrolrena pekote mekaimena detelro, baite sekenembe.

Chapter 6

(Da A kalro A'tong Detelro Telrepelre Na Nelrone) ¹Nemenatena,we'nalrena detelro si mbei si pelre yembe mane nekende,beyamane ne'alrman bonde ende detelro telrepelre mbaina nelrone temete ulrende,mbai detelro melro-melro kena nelrone? ²Nemenatenate we'nemeipai,detelro melro-melro dunia te tiyeinaikone?nemena dunia we'tiyengkombe,beyamenapotena a'kalro-kalro yantina we'tiyeikoipai? ³Beyamane we'nemeipai,malaikat selrai e'tiyemalre?Nemane delrati a kalro-kalro nena yane-yane!⁴Netenate,we'nemena a'kalro-kalro tuwanembe,beyatenatene'jemaat eine me beipaina kote we'dowembe? ⁵De'damane elretelre nepelre we'paita bulre te tuwanembe.Beyamane,we'na nelrolrena a mendo na detelro ambai,nena dokeka nelrone a'kalro-kalro te tiyenkonkena? ⁶Netenate,we'na nelrolrena dokeka pelre dokeka yau detelro telrepelre mbaina bukoune temete ulre yau!⁷Nolruna, we tena nena nepe kasombuko nena wena a'kalro-kalro a'tong wena nelrone! beyatenate we, swa-swa menatena atedine! ⁸Bulrusuku wembe nalrukuke, swa te kopuke, nendelrati, we nena te mekaye wena dokeka-dokeka tenate.⁹Beyamane we'nimeipai nena detelro nolru mbaina kerajaan Allah tena taikoipai.Ambai tapipaina!Detelro kaima,ona olruna te kepaina selrai,detelro nena kaima yatreng,do milre tena mane milre do tena mane,kaima yalreng telre selrai, ¹⁰bisi tena selrai,detelro suwe kelre pelrena,bu selrai te anaina selrai,a'kaita-kaita selrai,a'peuw pelre,ne metelre mane kerajaan Allah tena taikoipai. ¹¹We'nalrena moslrei nema nemandelrati,nepelrena we'tena nepe sukumu puko,nepete melro-melro tamupuko,nepelre-nepelre Tuhan Yesus Kristus euw do eine nepelre e'na Roh Allah eine nolru yuwupuko.(Kaima Te Anengkombe)¹²Metelrena sa detena mekotelrena mote,ambai metelrena sa duwipai, nemane delrati, metelrena sa detena mekotelrena mote, bai biasa bete titawipainya de, nenatena atedanale. ¹³Sa anendena eselre tena, nepelre eselre sa tena, nenatena Mang. Bebenan pekote mekombonde. eu kaima tena ambai, nena Tuhan tena, nepelre Mang eutena.¹⁴Mang Walri te deyumbuko, nepelre etena nena delre ne deyenemelre. ¹⁵Beyatenate, we nimeipai wena eu Kristus kena eu delrati, beyamane de Kristus kena eute doutulre nepelre ne'te kaima eu te mekotemelre ? nemena tena amabai. ¹⁶We netenate nimeipai, detelro nena eute kaima ne bekupuko ne eumbeite dukupo nena ne elriyowe, nebe ne eu endung mbeine dupuko. ¹⁷Nenatena, detelro nena eu te Mang kenane beyupuko, nepe nena Yambu mbeine bei te tupuko.¹⁸Kaima te bisunulre? peko detelro sisi mekone nelrena nena nenei eu basune, nenatena detelro kaima te mekonkena, peko nenei eu ne dununelre.¹⁹Beyatenate we'nimeipai nena wena da euw nena Roh Kudus kena mie wena da eine Allah kenale we yati yauna,nepelre wena euw wena irana mbei ambai. ²⁰Nepelre,we'tena dina doi ne temete mekopuko.Netenate we'na euw ne Allah te kepanembe!

Chapter 7

(Asekre miedeko kalrotena) ¹Daselreitena metelrena kaltena dekote meraupekana nekalrotena poilati,danekenayena milretena Eune bozipainya. ²Nemaneye,kaima kalro nekwena netenate do nenei milre mene nekenaye. nepemalati do neknayena milre mene neknaye.³Milrena do miye deko kalro tena nei mane, nei milre tena nemane lati milre dotena lati. ⁴Milre nena eu delreena elripainya, do tena lati, nemane lati do nenei eu delre tena elripainya, dotena lati.⁵Wei eutena momona nikipainya, nekalrotena a nembei elrepope note, ya meselrei. motena wei kalrote dowena Mang A sani-sani tena, nepetena nekou lati nembei nekembe netenate mase wetena watipainya wei telrepelre yelrikoipai wei eute dikimbone. ⁶Nemane da kalrotena nemei snamalre, wetena a seklretena ambai. ⁷Dena kna kolropukalrena metelrena detelro dena eumane, netenate wetena dena taumane. nekembe.⁸Detelro yatipainaya nepelrelati soyang bulre, wete snomalrena poi kalrotena dena eumane nekembe. ⁹Nemane kalrotena nenei eutena sematena nikipainya, poi kalrotena miye deko mete yatembe. netenate wei poitena miye deko mete yatembe ambainya kaimane sakombombe.¹⁰Miye deko mete yatiyaima, wete a yeko-yeko, denalrena ambai, Mang knalrena milrena plrena do milre tena baina tiyipainya. ¹¹Nekalrotena neimeye date mukunembonde, dasitena doipainya, nepelre nenei do tena a temete mekanepone do milre tena baitena salripainya. ¹²A kasote elretelrena, dena a senamalrena (de Mang Walri ambai). nepelrelati dokeka wena nelrone milre telrepelre nikipainya ne milre kenane nembei nekenayena, ne milre tena baitena taipainya. ¹³Nemane lati milre nenei do telrepelre nikipainya, nei do yelreute nembei nekeyena, nenei dotena nikipainya. ¹⁴Nekalrotena do telrepelre nikipainya millre kna mlro-mlrone , nemane lati milre telrepelre nikipainya do kna mlro-mlro eine, nemana tena ambainya we yei nekenayena mlromlro eine, nemenatena ambainya weiyai nekenayena nekiyei nemane lati daselreitena ne mlro-mlro yei. ¹⁵Nemane, telrepelre nikipainya nei eu baitenate nepelre baite ende, da kalro nekewena, dokeka nepelre milre keka mesa betepelre beipai, nemane lati Mang Walri ete nepe simipuko teme eine nekemalrena. ¹⁶Milre kna yeko, beyamane we nimeimbuke wei dote telromone? kalro si, beyamane we nimeimbone do kna yeko, nekendena mena wei milrete tlromolre. Da Nekandena Mane Nedaite Mang Walri Simimelre. ¹⁷Nemane, Mang Walri metelrena detelrotena nepe kelropuko beyamane Mang Walri metelre detelro tena nepe kelropuko beyamane' Mang Walri netet mbei-mbei senemelre; da yelreu nekawe mane nekembe. nemane lati da Atung metelrena Walri Yau tenate satininsi. ¹⁸Beyasa, detelrote simimbuko nedaina elretu baite ketepai selreime ? ketaipuko na noutena baitena supaina. detelro elrete baite ketipai na simimbuko." elrete butena ketipaina. ¹⁹Nemane, elre tu baite ketenaipona, ketipainya, nena a nikipai, nemane, a nekewe na kalro betoi-betoi Mang Atung. ayeko eine. ²⁰Detelro mbei-mbei nenei eu nekewena mane nedaite ete siminembonde. ²¹Beyamane nedaite sing klroi-klroi, bu klroi-klroi detelro mane nedaite siminepone, kena tena tuwaipaina nekalrotena, nemane we lati wei tepelre eine enukunu. ²²Nekalro tena kasoipainya, netenate ne singklroi-klroi, bu klroi-klroi detelro mane, Mang Walri kna eina. ne mlro-mlro Mang Walri kna detelro, nemane lati mlro-mlro detelro te ne daite simimbukona, ne Kristus kna kembalri detelro. ²³Wena sedelra nepemote mekaipeko netenate kembalri detelro mane detelro tena tawipainya. ²⁴Dokeka metelrena mane nedaite siminemelre. A'Sekle Me Yatikoipai na Detelro Eina Atiyei²⁵Da selreite, detelro miye deko kalro nikipainya, de Mang kna Ayeko doipai, nemane, dena mendo kalrote snamlre, de detelro Mang kna kenabise, telrepelre te elripuko. ²⁶De tuwapukalrotena de kalrotena poilati da selreitena ya kalro ketemupuko, netenate poi kalrotena da nekandena eumane nekemalre. ²⁷Beyamane we kaye milre kna akelrena nekawe ? milre tena doipainya. ²⁸Nemane miye deko kalrote mete yatekopena, we peko mekoipai, nepelre milre belrang miye deko meteyatneikone, ne peko mekoipai, nemane ye miye deko menena detelro, yelreu kalro tena sedopelrete tuwanainelre. nepelre dena kena na nemana kalrotena wena eutena baitelrena walrembe. ²⁹Metelre dokeka, dena mendona ya nepe poitelre netenate daselrei tena, ne milre mane nekaiye milre nenei yelreu nekenayena milre ambainya mane. ³⁰Dimite dimaina, dimi dimipaina mane nekaye: kna kalri te tuwanaina, kna kalri tuwaipainya mane, sate tainya detelro eu nekenayena sa ambai na mane. ³¹Nepelre, detelro dayobulrana te tepaina, eusa tapipaina mane, netenate da yobulrana moi nepe nalrende. ³²Dena kena nei we yaweka eine nikipaina,miedeko kalro ni kipaina detelro neni mendona poi kalrote mang Walri le,nepelre mang kalrote kena bupoite. ³³Hemane,yati milre mene nekaina detelro do yabulrona mendo kalro te mekaiyel,beyamane mekonde nei milrete kenaburite mekonenelre. ³⁴Nepelre nei mendo momo wasipyaiya milre do mene nikipainya nepelre milre belrang. mang Walri kna A walri kalro te mendote mekaiey nena suki suku eine. ³⁵Da a kalro senawal, nei poi kasote yatembe. sa buso wena bulratena ambai, nepelre lati kalro tena. nete nate wei Mang kembalri kalrote nalripai. ³⁶Netetnate detelro tuwanenlre nenei yei milre tena mikoipainya kembalri kalro te mekombona, nepelre na yei milre may kaso pelre nemenatena nekewena kalro tena. nenei mendona kembalri kalro itipainya, peko tena ambai. nepe ne miye deko mete yatenaikone. ³⁷Netenate, nenei kna poitelre tuwanembonde. detelro kna alrama kalro tena amabaina, nenei

kna delre bulrane, nepelre nenei kna ne nepetiyekuko nenei yei milre poi tena. nenei poitena adelre kingklrinde.
³⁸Nepelre, ne milre tena doipainya telrepelre kembalri mekoupuke. nepelre lati ne milre tena doipai ne kembalri
poi lati.³⁹Milre do kna akelrena netiki do Walri te nemeinane, kenalre nemena do Mang Walri kna eine.⁴⁰Nemane
lati, delrei mendone nekewena kalro nenei poite nekende, nepelre lati delrei mendolrena, de lati Mang Alru
mlro-mlro pelrena.

Chapter 8

¹Da sereitena, malrisa endung ona olrunate saa kelraimena, e nimeyaimbeko, e metelrena mendo kalrote, eyu eu mbei-mbei nimeiyambuko, mendo kalro mekopuko kna kalri kaso pelre, nemaneye. kenabise detelrote dikimu. ²Sapiyame detelro wapesimi metelrena kalrote nimeyembuko. ne nimeipaibe, ne nemeiyendena kalro nemenekaye. ³Nemane detelro Mang Walri kenabisete kilrende, netena Mang Walri nimeyende. ⁴Netenate, endung sa anaina nena one oulruna kote kepaine, emetelre nimeyande, da yobulrana one druma nena ambai nepelre Allah detelrati ambai nenatena Allah bei mo. ⁵Nemandelrati, da allah-allah surga poine pelre yobulrane nenate domaimelrena nemenatena, da, "alla" tereng pelre tuhan tereng. ⁶Netenate, da emetelre tena Allah bei nena memai nepelre sa yesi bei nena Yesus Kristus, da metelrena sa nenei lrena, nepelre eme telrena nenei walrolre. ⁷Nemandelrati, detelro yei metelrena da mendo tena tapipai nena delrati detelro moselrei da selrai tena ona olruna neme bekeipoke ona olruna kote kepaina sa`ne` sa te` anaiye, nena kena metelre suweipai nepelre nena kena niki dupuko. <sup>8</sup>Embulru sa`nena emetelre, Allah kena euw ye tena rikepai nemandelrati, emetelre sa anipai nena peko ambai, nepelre delrti, emetelre sa`te anemalrena pi tana ambai. <sup>9</sup>Nemenatena, wei euw yumbuke nate mendo te mekomulre, detelro si kena saweipana te olru se`te mekomulre. ¹⁰Nenatena, da detelro mendo pelrena nena we` te tenewelre sa`te ona olruna kepainai ongko miene anewe, ambai detelro kena suweipana te kena suwe te meko nulre nena saendung ona olru na kote kepaimate anende? ¹¹Netenate wei meno kalrone, ne wakembaina detelro, wei dokeka netenate Kristus tete te doku, peko eite. ¹²Netenate, peko eine wei dokeka Walri yau eine nepelre lati nenei wakembaina kena dekone kekeute mekonembe, nesate we Kristus kna bukouna pekote mekawe. ¹³Netenate, saa kalrone ena Walri yau eine dokeka eute dembona, demalrisa Edeng betepelre anipai neketelre dena ya selreite. netenate dokeka-dokeka peko tena dusipai.

Chapter 9

¹Dekaye nemeino detelro? De nena A kiana? Dekoye walri tena nepe tebukalre, Ena Walri? We nekauwena eumena dena kembalri Walri kna eine mekoyalre? ²Detelro siknalrena De nena A kiana ambai, De nena A kiaya weto qnepe ate senanemlre, nepelre, we nekauwena semo eine Walri kena eine mekoyalre. ³Da Dana A pelre tiyaina dete dikaite peko. ⁴Sa Walri pelre bu walro pelrena deteno we membei pai? ⁵Da kalro tena Dena milre Ne mendo mote nekendena dou pai mipai nepelre we membei pai, A kiayana sitina mane, Walri nenei dokeka, kepas dlrat? ⁶Nemenatena, Barnabas mo nepelre De kembalri mekoipai detena mebeipai? Simye prayokenane kembalri te mekoyowe nenei euna doite mekayowe? Simye onat emete meko yowe nena eumena anipai? Nepelre, simye Malrisya yate kemelre walroyowe nena kon anipai? ⁸Dena Da kalro sanamalrena Detelro yei kena mendolrena? Nekalrotena atung eine nepe melro puko nekewe? ⁹Ne pelre Musa kena Atung eine nepe melro puko nekewe, "Nenate we, pekotena mekoi panya Malrisya nepelre gandum nelronate elreyuwe!" Ne Malrisya Mang doute tumuna? ¹⁰Benyatenate, Ne A kulrung kae wetenate elreyowe? wetenate Ne Ate melro yowe nepelre ne kemblrite mekombena wei tepelre eine mekombe ne kalrone eupelre tenembe. ¹¹We De A Walrite weno nelrone qtekelra nlre, Dena lrena kosa pelre A walrite da kalrotena wenalre yatade? ¹²Detelro sikna walrolrena wetename beipei, nemenatena we mebeipai lati? Nemenatena, Nekalro teno we metena beipanya. Blribombe Meterna ke weye elrin tembe nepelre walri nenei A melro-melro tipai. ¹³Wekaye ninmeipai NeNekalrena sate lati anai ye? Nepelre, onkone kembalrite mekaiye wnekalrore we sente yatau we? ¹⁴Nenane lati, walri Ate kenkemelre we A walrite sanamuna nepelre Awalri eine nekembe. ¹⁵Nepelre, Da kalronat satapauwena De sibete pelre tapi paitelre. Nepelre, Da kalrotena De nimeipai semo eine nemane nekaiyenate Nemenate Dete mekatembe Nemenate De titipoi saiye detelro si nenei eune delrote elra naiye. ¹⁶Netenate, De A walrite sanete melrena, Dana delrei seune dokare ne kalrote Delrei Delretena elripai nepelre Da A kulrung Dena bulrane kitelre. De peko duteponde, nepelre Da Walri bena De sanipai. ¹⁷A walri Delrei mendolrenate wete nepe sanamalre, Nena eupelre tetenelre nepelre, dana De mendolrena ambai, Dana kembalri telre pelrenate Dena bulrane kitelre. ¹⁸Nemane tena, Nena eumena beyasa? Nena eumena A walrite sanu mulre, De A walrite sena malre eumena itipai nepelre nena tena poina mekoipai A walri eine me beipai. ¹⁹Netenate, De meterna detelro bulra tena kalrone walre telre, Delrei eumote elre telrena De hamba meterna detelrotena Nepelre De detelro dopelre lati olrutuponde. ²⁰Yahudi detelro tena, De Yahudi detelro mane alru teponde, Nernate De nete telro melro temponde. Detelro Atung kelrene nekai yena, Denete ta tu mulre Atung kelrene neketelre. (Delrei eumotena nena Atung kelrena De nikipai) Nepelrena De Atung kelrene nekaiyenate telro melro temponde. ²¹Ne nakaiyena Atung eina nikipai, De nemane olruteponde Atung eine (nemenatena Mang kena Atung, Nepelre walri kena Atung kelrene) Netenate De nete yatemelre Ne Atung kalrona nikipai. ²²Nepelre Detelro wakembainya, Nepe wakembainy mane nepelre nete telro melro manponde. De nepe olru pukalre meterna detelro tenate nemana kalrone de detelno mesleite telro melro temponde. ²³Meterna da kembalri mekalrena A walri tante Nena eumena pelre esune tetenelre. ²⁴Wekaye nimeiyepai sou danina Ne nepeb otote tenkai ewe mekerna nepe tenkau ewe, nepelre beimo nena eumenate douke? Netenate, otote lati nemane tenumbe nena eupelre lati dowembe! ²⁵Meterna A nelrona detelro bei-bei nena sou delrai nena pain peko dumai pona, Epe dinelrona poi ke nekewe. ²⁶Netenate, De nemana kalnetena oto tenupai. Detelro alrute mete yepipiwe ewena menete De nemetena ambai. ²⁷Nepelre, Dena sou delranalrena wakete nepe yatelre nepelre tei-tei pelre netnate De A walrite delro si bulrate santemelrena, Detena baitena salripai.

Chapter 10

¹Netante de baite serare, we nimeipai karone dokeka meterena, eyei sese, kasi, kemeng, meterena mangko karore, nepere lati nau nipiye wareyaye. ²Ne meterena, Musa kna eine bute kroyaime, mangkoeine, nepere lati nau eine. ³ne meterena walrisa. bemoite meterena awiyaiye. ⁴Neperelati nemeterena waribu beime meterena aniyaiye. ⁵Mang nemane lati ne nembei miyaiyena oru walri nate awiyaye, ne olru nepe Kristus nemane ye Mang netena waro tereng te brumusuku. Netenate bau derene souyowe. ⁶Menaya, da nate dou netenate e meterena kna seraitena ne yansine diyaine. ⁷ona olru tena kafipainya, detero moserei bei diyaiye, semone meraipukona mane, "Ne serau satena ane ongkniyaoye." ⁸e kaimatena diripainya nei detero moserei dekaine meyowe netante detero tereng ya mbeimo soweyowe. ⁹E lati Mang tena wapi-wapi tena wapipainya, detero mosereibei Mang te wapi-wapi eine wareye pekote mekaipeko. ¹⁰We lati weyeka tena miroipainya ne lati detero mesereimbei yeweka te dekaimiyaye nete pekote mekaipeko. ¹¹Da kalro Mang neye kiriyomu nene daite temare, nepere lati semone meraipeko e tena atiyaimena singkote nei yangsite yatemende. ¹²Ne natante detero eute terepere erembona nepere, serma eine werande, netantena atena dripai. ¹³Betepere ambai, wapi-wapina wete peruntuku, nekewena pe yayena wapi-wapi deterote. nepere lati, Mang ne wena kena bise. wetena topainya wapi-wapi nesimbei te wapeneure. nemane lati newapi-wapina pere nembeina lati baitena nipite we ne sete twanepe. ¹⁴netenate dokeka walri kna bise wei eute baite dowembe, ona-olrutena kepauna nerore. ¹⁵de ate erare mendena detero tena mane, dena a senamarena te mendote dowembe. ¹⁶Bukoune Mang ate senanere nenekewena Walri yau Walri kna sa walri eine. nepere lati ou aniyandena? ne nekewena walri yau Kristus kna eine. ¹⁷Nesate o bei, netenate e tereng burune nei eu beimo: ne sate e meterena o warote nepere duambeko. ¹⁸Tembe Israel detero, ne ambai? Walri kapi-kapi eina sa ne altarburana sa waro nembere aniyaye. ¹⁹Netenate dena mendo beyamena? Beyamena sa da ona oru nate keraune beyamane karo? Mbai ona oruna nei apere? Mbai onaoruna aperenekewena? ²⁰Ambai, de wete senawarena, kari sisi serai bra-bra nemei deraine: nei weke siyaiye nemeina aru peko karote, Mang aru tena ambai nepere; ati de baite serare we me sate beipaina. Nekarone we me sate Mang pere beipai. De baite serare we aru perena kena satena beipainya. ²¹We Mang bu koute terena, we aniyainya. Nepere lati peko, buketeu anipainya, nemena tena we walri ye kna walri sna nepere lati alru peko-peko kna saa. ²²Nemetena e Mang kena yembe te eminare? Nemberena e wake dopre? Da Walri Mang te Kapemanre ²³Meterena kalro sanupuko, nemane meterena ambai, "Meterena karo muku sanupuko." nemena betepere emipai. ²⁴Detero mbei mena poite nenei duwende, nemanlati detero sitena poi. ²⁵Anembe beyamena sa tena marisa netayena dou poi-poite itipainya eyei kna deko sate. ²⁶Netenate nemane, dayobura neperena meterena yo burana Mang Walri nei burana. ²⁷Detero terepere nikipainya, snaipone neperena kenare tiyekona ewena, bene keronaina saa te anewe, asimi-smi tena simipainya. Wei kna deko sate. ²⁸Nemane detero wete ate sanenainre, "Da saa ona orunate kranambena," ne sa te anipaina, ate saupukona detero sate neperelati we kna dekote. ²⁹Mendosanupukarena, wei kna deko motena ambai, ddetero sikena kna lati, beyamane sate derei a karo, detero si kena mendo tiyeikuko? ³⁰Netenate dena warote nei terepere karone. Beyamane dete peko eine sangkaye, Mang kna terepere ne sanupukare. ³¹Netenate, sate bai bbute anembe nepene besate mekombena, mekombe Mang kena dere eine. ³²Detero sikna mendotena naripainya, Yahudi detero nepere lati Yunani detero nemane lati walri yau tena. ³³Nemane lati, de meterena karotena kena poite meterena detero mekamre. derei eute, kaso te duwere ambai netenate meterena deterotena. netenatene tromronaimpena.

Chapter 11

¹De welralrena yeko tetawetembe, de laiti Kristus tenamane. NOU DELROPO ²Menaya, wetena telre pelre te elrepu kalre nepelre dete nime yautepuko yansina kalro kalro wete sani yamalrena nepete kelroukau tepau. ³Nepelre, dena kena lrena wepoitelre nimeimbombe do kena belrengka bulra dana Kristus nekewe, milre kena belrengka bulra dan do nekewe, nepelre Kristus kena belrengka Allah nekewe. ⁴Do nekewena mendo kalrote mekone nelrena mbei A Sena Walri elrendena belrengka mayong tepelrebona nenei belrengka tena dekoipai. ⁵Nemane, milre laiti mendo kalrote mekonbone ambai Walri asena te elren dena mayong belrengka na pilri painya, nei belrengkate paita bulrete mekowe, nekalro belrengkate nei me elre nepuko. ⁶Nepelre, belrengka mayong pilripainya milre, neneinyu wate mukuna mane baite pelrembone, nepelre, milrenyu wate baite pelrombone ambai laiti mekoi mekoi mekonombona paita bulre dopelre, nena belrengkate pelrembona ⁷Do belrengka tena pilri painya ne Allah kena eu mane nepelre Moi mane nekewe, milre do kena moi mane nekewe. ⁸Do milre kena kalrolrena mekoipai, nemane laiti milre dokenalre mekombuko. ⁹Nepelre, do mekombukona milre tena ambai, nepelre milre dotenate mekombuko. ¹⁰Netenate, milre kena belrengka bulrana delrepo pelre nekende laiti nena malikat. ¹¹Nepelrena. Tuhan kena eine, milre do ambainya nikipai, nemane laiti do milre mbainya nenikipai. ¹²Nepelre, milre do kenalre mekombuko, nemane laiti do milre kena walrolre songke, nena, metelrena Allah kenalre mekopuko ¹³Weime tu wanembe, milre neke wena Allah mendo kalro ne ate sananelrena belrengka na mayong pilri pai? ¹⁴Donyuwa tikitena da kelra nenei me nepete kilri mupuko, nekalro nekewena neime paita bulrete mekaye. ¹⁵Nepelre, milre nekewena nyuwa tikitena, nekalro tena neimo bulra nenekewe, netenate, nyuwa nete ikimelre belrengka te pelrenda. ¹⁶Detelro si ate neme elre naina, nemenatu denimeipai, nemane laiti Tuhan kena jemaatPEKO KALRO YAU MELRO MELRO NELROEINE ¹⁷Da akalro kimi lrena, wekoplrimbukona poi kalro tena ambai, nena peko kalro tenate wetena detelrepele tena elripai. ¹⁸Memete, jemaat meye koplrimbuko, debete yalrena amanedupuko, nena, detelrepele bete mane elrepukalre. ¹⁹Nena, wena nelrolre ate dumbone wande kiyatelre kiyanyaye wena nelro nesime yang noulretepewe. ²⁰Nekoute nembei yekoplrindena, dakalro Tuhan kena yau sateanembena. ²¹Sateanenaina, detelro si nenei me memete Olrai ye anai yene kalrote simoningte tuwaye nepelre simau mane. ²²Sate anembe ambai bute anembena wena mie ambai? Nepelre, weda Walri kena jemaat sambainyate nete paita bulrete mekombe nate? We tena beya a'te sante melre? Poi te elre telre? nemena ambai! ²³Nepelre, Walri kenalre yetalrenasa wete nepe yetamalre, nena Walri Yei, deneye Ne_te me selro selro meko yaine, pi yeute douke, ²⁴Nepelre mendote meko puko, Nete bete bete besepuko nepelre ate elre yowe, "Dana De_lreieu, wetena;mekombe De_tena oyote meyembe." ²⁵Nemalaiti, sate anaipeko Ne_tiyete dou ku ate elre yowe. "Datiyeu wanimbona akulrung De_na sah eine, nete mekombe, yaya nete anembena, De-tena oyo temeyetembe." ²⁶Nepelre, yaya piyeu anauna pelre tiyeuna bu anau na, Walri tetepuko na ate sane membe embe. Ne nekoute laiti mende. ²⁷Nepelre, seme Walri kena teu eina bu pelre piyeu pelre noulrena anipainya, Walri kena eupelre sa pelre nei mepeko te mekowe. ²⁸Detelro neime neieutetuwa naye, nete nate nei me piyeu pelretiyeu na bu pelre te anende. ²⁹Nepelre, detelro sapelre bupelre anende Walri kena eutena nou telre tena elripainya, nenei eu te pekote mekowe. ³⁰Netenate, wena nelrone detelro dopelre wakembai du waye nepelre samekaime, nepelre dopelre laiti sowe yowe ³¹Nepelre, eyei eute telrepele elre malrena, etena peko yatipai. ³²Nemane laiti, pekote yatemalrena, nena Walri ete kilri muna dakelra pelre nembei pekotena yatipai. ³³Netenate, dokekapo, sate anembena tekoplrimbena, site site tembe. ³⁴Detelro si monina, nenei melre sate anembone wande netenate nembei koplrimbena si setena yatipai. Nepelre, kalro sitena nekoute bulru te sine wande

Chapter 12

¹Daselrei tena walri kembalri-kembalri walri wauna, dokeka, dena kena na we da kalro tena nimeipainya. ²We nimeyanu diya poiselreina Mang walrite nimeipai, we ona olruna te kapiyanu da a te kemelre mauna mane

³Netenate, de wete senamalre simbei mena walri wau kena a te elrinde," walri yei peko te elraipuko, simbeina a mena doipai " Yesus nepe . " da kalro tena walri wau⁴Walri kembalri -kembalri meselrei mbei, walri wau tena walri wau. ⁵Nemane lati, walri kembalri-kembalri telreng Mang walri tena mbeimo. ⁶Kembalri busi-busi lati nekaye, Mang walri tena nembeimo metelrena kembalri detelro yei kena bulrulre mekowe.⁷Detelro mbei-mbei kote walri a walro walri wau kilrinu metelrena poi metelrena. ⁸Si tena walri yambu te walri wau walrolre yatune si tena mendo kalro te walri wau walrolre.⁹Si tenate te nei telrepelre walri wau walrolre nepelre si kotena detelro te deyemnaimele walri wau walrolre lati. ¹⁰Si ko tena walri kembalri kembalri, si ko tena a te elrenaina kalro, si ko tena ne wau tuwai-tuwai nepelre si tena peuw a te elrenaina. ¹¹Metelrena da na walri wau nei kembalri nepelrena ne wau nembeimo metelrena detelro te wasiyomu nenei mbei-mbei Mang walri nenei kena melropukona mane. ¹²Nemane lati da eu kani bei mo, nemane lati eu walro tena telreng, nepelre metelrena eu kani nenei walro- walrolre , telreng nemane ye eu kani mbeimo nemane lati Kristus. ¹³Netante, walri wau mbei , e metelrena bu tekelraimepuko eu kani mbei mote, Yehudi detelre te nemane lati Yunani detelro tena, sa soi-soina nemane lati Tuamai pelre, nemane lati e metelrena ne walri wau mbeimo bu te anande.¹⁴Netenate da eu kani nembeimo wakembai, nenei walro-walro eu kani tepewe. ¹⁵Ne tenate o to a te sauku, de mekoyalre me wakembai, de eu walrolrena ambai," ¹⁶nepelre, bintikei nenei a te elrende, dembeimo dou ambai, de eu walrolrena nikipai.

¹⁷nemena tena da eu kani doute nekende, a tena mepelre betonde ? da eu kani metelrena bintikei te nekende, sa pelro tena beya senenaime?¹⁸Nemane ye, Mang walri dalro=walro te kelropuko detelro te delre mekopuko, da eu kani, nenei mendo mekombukona mane. ¹⁹Nemena tena, metelre nekaina eu walro mbeimo, eu kani po mepe ne?

²⁰Netenate, eu walro-walro telreng nemane ye da eu kani po bei mo.²¹Netante, dou metena elripainya, "de wena wakena nikipai !" ²²Nemane lati, eu walro wakembanya metelrena wake nene. ²³Nemane lati, eu walro-walro ena mendo ne mekandena mebeipainya, mebeipainyate mete bembe. ²⁴eu walro-walro bei netandena me tena beipainya, nemane ye Mang walri eu kani te mekombuko eu walro si wake-si wake te nekenaina.²⁵Netenate wake neite-neitena kilripai , wake te nembeine tapenaiye. ²⁶Nemane lati eu walro si sane tuwanelrena nena metelrena lati sane tuwanainelre , nepelrena lati eu walro si nete kapenainelre metelrena nembelre kena kalri te konaye .

²⁷Menaya na we Kritus kena eu kani nepelre we mbei -mbei nenei eu walro-walro.²⁸Mang walri walriyau weine muku nepe mepepuko, bei tena walri kembalri detelro, be tena walri a keyana, namin tena metelrena mendo klri-klri na, nepelrena lati walri kena kembalri-kembalri detelro te deinaimelrena, detelro te dikimenaina, belreka walro neperlrena lati peuw si-si te elreinena. ²⁹beyamane Metelrena kaye walri a kembalri na? beyamane metelrena walri a keyana ?beya mane metelrena mendo klri-klri na? beya metelrena walri a kembalri kalrolrena?³⁰metelrena detelro te deyeyeina yambu nenei eune beyamane metelrena nenei peuw moi-moi ye elraye? metelrena yena a eu te snaiwe . ³¹Nemane yetelrepelre telre wei kenane tunelre walri wau detelre. nepelre, de wete kilritupone nipi tiki dopelre nena poi nene nekewe

Chapter 13

¹Neye peu sine-sine ate elre telrenanepelre Malaikat kena peune elre kelrena Denalrena bise ambainya tong kulrung walrewena mane eumena beke ambai. ²nepelre Neye karunia A Walri te elre telrena nepelre metelrena A kalro nekeiyena nalre pukona pelre Nena euna meterna telre pelrena nekendena meko dasu lrena disutena nende Nena euna bise ambai nena melre ambaimo. ³Meterna Nena Medekona sate osoi detelrote yatetemelre anenaiye, nepelre Nena pelre yu upai nekewe. ⁴Bise kenate titau ponde nepelre kena sekoi-sekoi, eine nekewe detelro sitna yembetena nikipainya, wei delretena elri painya nepelre kaso pelrena kilri painya. ⁵Wena yeko nulre-nalre tena kilripainya, wei eutena motena dwoei painya, wei delretena elri painya meterna selrai beiteni dini painya, detelro sikno pekotna mete bei painya, meterna. ⁶A walri kalro te mena kena kalri koipai, nelmate A walri yene nembeiye kena kalrite komalre. ⁷Ne bise eine meternate we tapembe, meterna sate telre pelrete elren belrene kalrote kembe, kenate titau bombe meterna sete weye elri timbe. ⁸Ne bise nekewena tupelre kitipainya, ne kalro tena Ate elre yowe, nenate baite tenem bombe, ne peu, nepe pa neketembonde, ne mendo kalro nepe nenalre bonde. ⁹Netnate, walro site nime yombekonate nepe sani yamme. ¹⁰Nemna, yatena yuwupukona mendena, nepelre posimena dite nenalrem bonde. ¹¹Ne yeining-ning slreina, ne yening-ning kena A mane elre yawe, Nena mendo yeinin-ning mendote mekoyowe, nepelre mete beyowena yaining-ning mete beyowe detelro selreite meyowena yeinining kena kena yeko ane eu kulru puko. ¹²Netnake menayana dote base-base naane slromine poi ye tembe, diya selrei kena wei bete bei-beite tembe. Mena yana, Ne posi mote dime yumbuko, wambe kambitena na We meterna mane we nime yumbon de be, De meterna we nepe nime yatupuko. ¹³Netnate menanyana da amainin none neme nekenaiye, ne nekewena telre pelre, nepelre none nembombe, nepelre bise doa kalro nanim nekaiyena delre telre neke wena bise.

Chapter 14

¹poi kalro te besen simbe nepelre tambu eina yeko te kena telre te danulre, nemenatenate bena selroi tena a kelro tena elrewe. ²Netantena, detelro. sing me paulrena a kalro te elrendena, detelro si pelrena tena elripai, nena mang walri tena; de detelro kena mandolrena ambai, nenatena yambu eine kiyaipanya alealro te elryowe. ³Netante, bena ya selrei tena a kalro na detelro a te detelro si te eminenelre tena, a poi te, nepelre kena wake tena te. ⁴Peuna a kalra te elraina detelro nanei eu te eminu, bena ya selrei tena a kalro te elraina detelro jemaat te eminenelre. ⁵Dena kena na a nekewena we metelrena peu na a kalro ei ne elrembe, delretelrena delraiti netantena bena ya selrei tena a kalro te elrambe. bena ya selrei tena a kalro te elrawena detelro delre mane nekewe peu a kalro pelrena tena elrikoipai. ne a kalro poi telre te baite sanenemelre na tena te jemaat te eminenelre. ⁶dokeka belra-belra, de we kote metelrena mena nepelre yambu ei ne a kalro te te santemelrena, beya te we ye dowembe, de we tena a te kiya ye elretelre, mendo kalro ne, bena ya selrei tena a kalrone, ambai kilri-kilri kalro irena ne? ⁷Ambai, neso-neso ambainya saisasi, suling mena ambai kecapi kulrung te mekaye, si kena kulrung baitena walri painya, be ya mane detelro nimeyemaimbone beyasa kulrung te mekaina, suling ambai kecapi? ⁸Ambai, terompet kulrung ma-mana walrendena mena, neena detelro pelre tena eu te dununde? ⁹Nenane we delraiti. wena peulrena mena, nimei painya a te elre wena, wena a beyamane tetelro nimeye naimbone? (Nemenya Anelrona a te elriyena Mane. ¹⁰Da yo bulrana peu telreng dopelre nepelre beiska na pelre nenei be te pelre kaso ambai. ¹¹Netante, ne peu lrena tu te de nimeipainya mena, a pelre elrewena detelro tena de bailrena detelro tena mane, nepelre de tena a pelre elrewena detelro boilrena detelro mane. ¹²Nemane we delraiti, yambu eina yeko tena te kena telre de wake ye simbe, ne wakelre we ye jemaat te eminembe. ¹³Nemena pote, peu a kalro te elrewena detelro a mendo te mekawo netunata a te kya ye baite elrenda. ¹⁴Nemenapote, peu a kalro ne de mendo te mekotelre, dena mendona eu ambai telre. ¹⁵Netenate, beya te de ye mekotepone? de ye mendo te dena yambu eine mekotelre, nepelre de ye a mendo te dena mendo eine delraiti mekotelre. ¹⁶wena yambu ei mo ne a poi te mekowe, detelro poi tu pelra karlo ne nimeipainya tena, beyamano telrepelre" a te sawendo netantena tena wena a elrauna ne nimeipai? ¹⁷Wena poi a te poi telre re mekouwena poi pelre, detelro si bete pelre emisipi. ¹⁸Mang tena poi a te senanalre ne walro tena de ye peu a kalro na kaso meno pelre te elralre wenalre embai. ¹⁹Netante, jemaat eine, a mesi selrei mo dena mendo ei lrena te elretelre netantenate detelro si tena de nemeye kilri pone delraiti. ²⁰Do keka belra-belra yei nining kena mendo tena tapipanya. yei syai-syai kena peko mekaina te dumbom bo, wena mendo eina detelro delre kena te dumbombe. ²¹A Tung A Yeko melropukona mane , " Peu si pelrena detulro kena walrolre nepelre baisulrena detelro kena embulrulre, da selrai ko tena a te elretelre, netante dena a tena ne betoipa, " Tuhan kena a kulrung. ²²Netenate, peu a kalro pe nou te sasuku na, telrepelra ambainya detelro tena ambai, netantena telrepelre na detelro tena, nemane delraiti bena ya selrei tena a kalro elraina nena nou te sasuku, telrepelre ambainya detelro tena ambai, netantena telrepelre na detelro tena. ²³Jemaat metelrena mane nou beislea ne koprinembone mena, nepelre metelrena mane peu a kalro mone a te alrenaye, nekayenimaipanya detelro esu te miyaye, wetena keu a te sanenaiwelre? ²⁴Netenate, bena ya selrei tena a kalro te metelrena elrenaina mena, telrepelre ambainya detelro pelrena ambai nemeipanya detelro esute miyaye, nena kena te date bulrunaisine nepelre poi telrena tu yatenaye. ²⁵Nena kenalrena a dimmbukona kyai puko, ate dudungko, mang walri te kapewe, nena a alrewena telrepelre mang walri wena nelrone nekewe. (Jemaat Koprmbiowena A Yeko) ²⁶Netenate, di tena selrei tena beyamane, dokeka belra-belra? nembeitelre koplriyauna selreine, wena a semo, kilri-kilri kalro, yambu melro-melro eina dou tauna, peu a kalro lrena, ambai a te baite elraina moye-moye ne karlo metelrena mane eminenelre na tena te tapenaye. ²⁷Peu a kalro te tapewena mena, detelro be selrei moye ambai telreng bete mena naming selrei ne, nepelre si te-si te wasenaye, nepelre detelro si ne a te baite kya ye elrende. ²⁸Netenate, ne a te te kya ye elrendena delro ambainya tena mena, jemaat nelrone eutelre dumbone nekende nepelre nenei eu tena a te elrende nepelre mang walri tena pelre. ²⁹Nabi beselrei ne ambai naming selrei a te elrenaye nepelre si ye tinong te te tuwanaye. ³⁰netenate, ne nou na detelro si nekendena tena yambu melro-melro eina do u netena te taiyena, memetena detelro eutulre dombene nekende. ³¹Netantena tena, si lre-si lre bena ya selrei tena a kalro te elrenaye, nemena tenate metelrena mane kilri-kilri ei nekenaye nepelre metelrena mane wake te dounaye. ³²Nabi kena yambu nabi kena kelre na dusungkuko ³³Netante na tena, mang klalri nekewena malrena mang walri ambai, poi telrena kalrolrena, detelro melro-melro metelrena leena jemaat ei nena mane. ³⁴Milre-milre jemaat eine eutulre dombene nekenaye nepelrena a te elrenaiyena kalro tena ipanya tena, A tung A Yeko elriyouwena mane ne ye ate-ate dusungkone nekende. ³⁵kilri-kilri kalro lre te nena kena ne nekendena tena, nena nembro te miye ne a te siminaye netantenatena milre-milre tena paita bulre telre jemaat nelrone a te elrenaiye. ³⁶A sena klalri wena lre kya te miyouwe? ambai, we mbeimo tena a walri te saniyaime? ³⁷Si ye mendo mena te mekonde damane nabi detelro si myenekewe ambai yambu eina

detelro, ne ye nimeyende we tena da a melro pu kalrena nena Tuhan kena A tung. ³⁸Da a tena detelro sing me nimeipanya tena, ne tena mimeipai delraiti. ³⁹Netenate, delrei uo keka belra-belra, bena ya selrei tena a kalro te elrembena tena wake telre te mekombe, nepelre peu a kalro te elraine detelro tena a yena sani panya. ⁴⁰Netante, metelre mane kena tepa-tepa eine nepelre a yeko bulrlre mekombe.

Chapter 15

(Walri semo Walri yei kna) ¹Menaya metelrena dokeka,dewetena asnaWalri te snamalre,yansine doukauna ne Eine otona telpelre tepauwe. ²Ne asnaWalri ne we tro mraupeko,nemalati asal dena da asna Walri suamarnate wei mene swetelre tapemba,telpelrete aripainya kasonembombe.³De nepe wete sanemupukalre, metelrena tena metelrena kalrotena nepelre lati delrei mene doukalrena Walri Yei tetepuko, eyei peko tante, Asna Walri eine mane. ⁴Ne nepe kani eine, nete duyupuko, ya naming ne Asna Walri eina mane.⁵Nemane lati ne eute Kefas te kyambuko, neyasi nei yau-yauna. ⁶Nepelre lati detelro domuku mesi kaso pelre te kyamupuko, ne detelro delre walro da selrei walri te neme nekaye, meselrei mo nepelre walrite. ⁷Nepelrena nenei eute Yakobuste kyambuko, nepelrelati metelrena yauna-yaunate.⁸Tutena,yei snanaiye okosrey mipainya,nilati dete wei te kyamufuko. ⁹Netenate,de kiyatelre yauna-yauna kna nelrone neperlati rasultena Eido doi ai na mane de mangnei Walri yau detelrote pekote mekoyamalre. ¹⁰Nemane, Mang kna bise,de nepe de da selrei te.nepelre lati kna bise dekotena kasombai, de kembalri tena kna kalri dopelre, ne metelrena ambai: dena wakena ambai, Mang nei kena bise eine ditipuko. ¹¹Ne kalrotena, delrei eulre bai neye nemane lati kiyanemlre nemane sate we telrepelre doukawe. Tete Eilre Deina Ye¹²Nemane Walriyee fete Eilre deipuko ate sanenai melre,datelro mesrubei wena nelrore sani yaime tetepiyowe deipainya. ¹³Nemenatena teteEilre deipainyatena,Walri nemanulati deipai. ¹⁴Neperlati Walri yei tete Eilre deipai,dena da Awalri snanemerle nemane lati wei telpelre kasombe. ¹⁵Ne kasolati,dena Eine tapeinaina mangkna apeu peu detelro,de Akeya snanemerna. mang Walri yei tete Eire deimbune deipaina nelrore deyembuko. Nena telpelre tena souyowona setelro nekotena deipai. ¹⁶Nesate,detelro soweyowena deipainya,nemalati Kristus daipai. ¹⁷Nemanelati Walri yei teteEire depainya,wei telpelre kaso-kaso neperlati we weipeko eine nemenye.¹⁸Nemanelati,detelro Kristus kna Eine soweyowena,pekate yatiyai. ¹⁹Nematena,ena kena Kristus kna eina da yereu mo tena e detelro nou mbai telre, metelrena detelrona prena.²⁰Nemaneye menaya Kristus detelro tete nelrone deyufuko memte telreltena ona metelrena telpelreina sowe yowena detelra. ²¹Nemanelati,tete detelro dei malre kyambuko,nemalati,deyumbona detelro mbei molre tete nelrore deyembona. ²²Netenate Adam kena Eine metelrena tetete,nemalati Walri yei kna eine metelrena deyembone. ²³Nemaneye detelro mbei-mbei nenei yasreite,walri yei mentetelvetena neperna lati ne walri yei kna eine nekoute mendena deinaie.²⁴Ne yate mendena,ne Dia blere te mamei mang Walri te kronelnelre, Ne krumna metelrenal,metelrena delre kalro,nepelre metelrena wake. ²⁵Netenate/nemame,nemo krunde tapende mangWalri metelrena yembe detelrote nei ototeme krombonde. ²⁶Yembe detelro tutelretena tete.²⁷Sebab,mang Walri metelrena sasyasy nei olo kelrena kropuko nemaneye,nedaute elrenaye mang Walri metelrena nenei Eukelre ne kropuko. kiatelre dakalrotena inang nekwena motelre,metelrena sazasy te Walri yeite krombuko. ²⁸Te metelrena Kristus kna euyene krombone,Nepetena nenei yei Walri yei Eutelati nei Eute mang kna Euyene krombone,nepetena nenei yei Walri yei Eutelati nei eute mang kna kelrena kombone,metelrena kalrote Kristus kenene kronembone. Netende mang Walri metelrena kalrote nei bulrane.²⁹Nemane Ambai,beyasate mekonembone saweyowen na detelro tena. Soweyowena metelrena deipainya nemenatena netena melraibu beyatena nete kroiyaima? ³⁰Nepelre,E beyatena pekoEine nemenamote nekande?³¹Dokeka- dokeka, yane-yane tetembe delrei bukoune, delrei kena kaso wena eine, Walri Yei kenalre doukalre, eyei melro-melrote. ³²Detelro yei yekotena, beyasa bete eumena te doukalre, damane tutande Efesus yone malrisa selraina?" netenate saweyowena detelro denaina membe sate nepelre bete anemalre wambeya tetemalrena. ³³Apupeitena tiyei dopelre;" peko kepoi-kepoi poi kalro aite tutaye" ³⁴Poi mendote dowembe. poitena nepelre pekotena mekoipainya, netenate, detelro meslrembei Mang tena nimeipai, da a kalrote snamalre we paitabulre. ³⁵nemane, detelro mbei-mbei siminai, detelro soweyowena beyamane deyenaiye? beyamane euyene nekoute menaye? ³⁶Heyei detelro plro-plro! beyasa nung pelrauna nekoutena balripai, nekalrotena, memetena tetembone,³⁷ Nepelre, a pelrembena eu onung balripainya nekalrotena na esuna elre ambai, Gadum na mane nepelre ona sisi. ³⁸Nemane, Mang Walri eu wasendena, nena kenalre tiyende, metelrena naa nei tute mbei-mbei yatenemelre. ³⁹Metelrena endung, endung nembei ambai, netenate endung beimo detelro kna endung, nepelre endung si malrisa endung, nepelre endung ka endung.⁴⁰Walri Eu, tete eu, wari nei eu nei mona nekewena da tete eu nei moi elrikoipai. ⁴¹su nei moi tere, oko nei moi mobete, neperlati meya nei moi monekewena.⁴²nemane lati detero soweyowena denaina. ⁴³niki eire pemare, mro-mro eire denaiye wakembanya eire perna, wake eire denaiye. ⁴⁴tete eute perenaiye, wari eu mane denaiye . nemane tete eute nekewena mane wari eu lati.⁴⁵Semona meraipukona: memeteretena detero Adam neso-neso warite dupuko, memeteretena Adam aru walrite yatumu. ⁴⁶Nemane wari eu memeteretena ambai, memeteretena tete eu nepere lati wlari eu.⁴⁷Memeteretena detero dayoburana, nepe kanni wau, dabetena detero walri yorena. ⁴⁸Nemane lati kani, nemane lati kani waurena neperlati wari yorna nemane lati walri yorena. ⁴⁹Nemane lati ete mekopukona detero mane, kani wauna elati wari eute titimapone.⁵⁰Dena ate dokeka wete snamare, engdung pre saa Mang kna

diane wari tiki nikipai Walri Sna ambaina. ⁵¹Betombe de wete snamarena snambei yeterenekewena sa. e tete tena meterena yatipai, neperena eu meterena busite. ⁵²Neidaitena dou dambeimo neprelati tutena ya toni kurung warende. tete eina detero denaiye, elati eu busite mekomare. ⁵³Netenate, pekodunaina, peko peko doipainate titinai, neperelati saunainaye, soiyipainate titinai. ⁵⁴Nedaite, pekodunaina peko doipainate titinai tetenainaye titipainate titinaipone. Nesa yumbena Wari Asna semone meraipuko." tete nepe Walri tunupuko" ⁵⁵Hei tete wei wake menoute? Hei peko, wei arema menoute?"⁵⁶Wapi-wapi nei arema nekewena peko, nepere peko nei dere nekewena taurat Atung." ⁵⁷Nemane , E Mang te A ssu-sau eine, ete wake te kirinemere Walri Yei kna Warore Yesus Kristus. ⁵⁸Netenate derei dokeka, terepere nembeina kena bise esuna suwetere tepembe, betepere tupeipainya. Mang kna kembari eine warembe, nepere we nepe nimeyambuko wei kembari walri kna eine kesmbai.

Chapter 16

¹Menayana doi karotena mero-mero detero tena, mekombe dena ayeko Galatia ne saniyamarena mane, ²ya mentenane ya mesi suna bene eu mbei-mbei sa simena e yembe nepere lati krombe we yatiyauna mane wei sape nekembe dw metere wande koprimbe.³Neidati metere de nete tiyetekone wena nerone sing te kimbomb, semo pre sasyasi kopriambekona, Yerusalem te yatetepone. ⁴Nepere, Nekendena mena delati tere, nelati dembere mare. Paulus Kna Oto Wareyowena(Paulus kna oto Walreyowena) ⁵Nemaneye,de wakote metelre,Makedonia wande dapete, ⁶Nepelre,nemane sharle de wembelre nekalre dayalri sru ambai dumbone we dete tembombe nipi ti telrena di ketembombe menoute telre.⁷Netenate, de wetena dou poina itipai, dena kna wembere nekare walri yei tiyenkone. ⁸Nemane lati de Efesusne neketere Pentakosta ya mende. ⁹Memai kurane detena twasuku kembarite mekare. nimeyare de tena yembe detero nekaye.¹⁰Menaya,Timotius mendenatena,nete tunbe wembe nekembe wetena endikute dekoipai na. nelati Walrikna kembalrite te mekonde,de da mekalrena mane. ¹¹Nemane,detelro netena atelrena tena itipai,nete dikine pembalitena mena temene,neperlai nukoute dekote brungini. de nete telre,depena dokeka pelre. ¹²Damenaya,Apolostena akalro,de neta susanalre wekote ende dokoka mesrei yatembone. nemaneye ne dasrute mendena atedune,yambe mendena kalno nekendena. ¹³Tiyei-tiyei pre, terepere eine otosuwetere tepembe, Dotena mane tepembe suwetere. ¹⁴Meterena kembari mekombena kena bise eine. ¹⁵De wetesusamalre dokeka (Nimeyauwe nineiboi) metelrena Stevanus kna miedekona ona-ona mentetelrena akayane nepelre ne da kembalri eine doukaiye,melro-melro detelrote dikaime. ¹⁶Netenate we lati damena detelrotena kena tepa-tepa eine. neperlai detelro mbei-mbei yaukembaline metelrena tena. ¹⁷De kena kalri dapelre Stefanus fortunatus,nepelre akaikus miyaiye,wena nelrone nekaipeko na kalrote ne dikaimeko. ¹⁸Netenate ne dena Alru pelre wena alru wakete yetaimpeko. netante,damena detelrotena dekimbombe. ¹⁹Asiana Walri yau detelro wetena Apoite sainine Akwila pelre Priskila namumena poi ate Walri yei kna Einewetena te tepaimu. Nepernalai metelrena Walriyau detelro nenei miene. ²⁰Metelrena dokeha dapena wetena Apoite tepaime,poiata sipelre-sipelre elrembe,nepere mro-mro timkote senembe. ²¹De,Paulus poi ate semote delrei me telre melralre. ²²Detelro mangte kenabise nikipai nei peko nelrate. oh mangWalri,mewe. ²³Walriyei kna teme wete dikinemle. ²⁴Debai kena bisa Walriyei kna eine wete dikinemle telpelre.

2 Corinthians

Chapter 1

PAULUS KENA SEMO BETENA JEMAAT KORINTUS KOTE MEKO PU KO YOWEPoi Paulus Kenalre ¹Paulus, detelro mbei Walri yei dekaye kenai ake yane nena Man Walri kena-kena ne neplre Timotius, eyei do keka, da semo Man Walri kena Jemaat Korintus yone neplre metelrena detelro mlro-mlro akha yane. ²Yambu poi wete nate neplre teme kalro mai Man Walri kena lre neplre walri yei dekaye nenalre. ³Mang walri kena poi neplre ena mai mang walri eyei walri yei dekaye,mai etena bisete delru nena neplre mai metelrenate kena poite atu muna. ⁴Nepelre,ena se tuwa nena mendo poi kena poite atu mena nemena delrati de mukuna detelro te mendo poi te kena poite yetane melre.Neplrena de metelrena mang walri kena poi te atu mu. ⁵Nemane,walri yei dekaye nena ose sa se kaso-kaso plre de metelrena kena bulrune,nemane delrate dena kenapoi kaso plre walri yei dekaye nena walro lre. ⁶Nepelre de tuwa manelrena,nena wena mendo poi te neplre telro melrombena.Nemane,dete kena poite ate nemelrena nena we delrati kena poitena,nepelre kembalri meko malrena mena seye neplre ose sa se muku tuwa ne nena,nena de nepetuwane nene. ⁷Dena mendo wetena te mekan dena pe we delrati tau kau melre dena se kembekona kalro ne,nemane delrati de kena poite doukande walrande. ⁸Bokeka milre keka,dena da se Asia ne tuwa nena we mukuna mane alrai pai nimey pai. ⁹Nemane,delrati,de metelrena tete pewalrin te yate malre da eu kani pone nemane de metelrena delrei eu tena telre plre tena elri pai,nepelre memai mang walri motenembei mo ditena detelro te deye nemelrena. ¹⁰Ne ete tete nelro lre baite tamupuko neplre ete baite yenen pone.Netena mote mendo te kelram beko,nepelrena ne ete telro melro nenpona. ¹¹We metelrena dete dika mupuko mendo kalrone neplrena doplre poi ate dena eudone nemane we metelrena mendo kalro sena nuna dete yambu poite yatumu.(Paulus Kena Mendo Manin bana)¹²Delrena ena dapoi,nemane da yo bukrane nekandena a sena ne melrena kena teme bulrane,meme telre tena we metelrena,kena neki ambai malru-malru memai mang walri kenalre,nemane da anende kena yambu kenalrena ambai dana pe mang walri kena bise. ¹³Nepelrena,de wetena semo sitena melroipai wenete benbe nekalro te mendo te mekonembe.Dena mendo meka nelre nape we selrain

bei te alronen bombe. ¹⁴Nemane delpati we mendo selrambeite doukawe detenate, nepelrena de wena dapo, nemane we delrati dena dpo, walri yei dekayei kena ya kiyapukona ne. ¹⁵Da telpre kalrone, dena mendo mekoyalre wena nou neka wena te miyinate nemane we yambu poi da betena te yatembena. ¹⁶Dena kenalre na pe weko te makenunia te e yinate, neplre Makedonialre walri poye nemane dete dikaute powe Yudea yote. ¹⁷Netenate, benyamane dena mendo mekanalrena de tuwa nalrena elri koipai nya mane? Nemane delrati, beya mana dena kenalre tiyete kone, dena mendo mekalre pe da anende tenawena moi mane neplre detenape nembeina kalro pe nekewe "telre pelre, telre pelre neplre ambaina, ambai?" ¹⁸Nemane mang walri bisete delrune, dena a senane melrena telre plre, ambai. ¹⁹Neplre, mang walri nuwei, walri yei dekayei, wena nelrone nepe sena nemelre, wete sena nemelre na de, Silas, neplre Timotius, nepelre ambai, "Telre Plre, ambai, "Nename, "telre pelre" nena bulru ne. ²⁰Nepelrena, metelrena mang walri kena a yeko, ne nape "Telre plre" Metelrena mang walri kena delre tenate. ²¹Neplre, mang walri dete belrengka bukrane mete tape mepuko wenbalre -wenbelre plre walri yei dekayei kena bulrune. Nepelre ete yambu poi te yatumu, ²²neplre ete semo belrate tikemupoku neplre nena alru mlro-mlro te iki melre nena ena wake. ²³Nemane, De mang walri te simalre ne a detelremane eu nulru tenate neplre dena eu kanite ane titawe ten bondena wena bulrate de Korintus yo tena ipai. ²⁴Nemane wena telre pelre tena a tena de elripai, neplre de wenbelre kembalri te mekandena pe kalri te ko malre nate, neplre wena telrepre bulrane noune neme tepen be.

Chapter 2

¹Nepelre,de delri eu kanititiye kukalre nepelre pai. ²Nemane,delrati de wete kena peko mane mekotempona,sine dete kenapoite mekone tepone de kalri te kotelre,nemane dena mendo peko memete mekoyalrena mane?³De semote melro yalre,beyamane dekekoyalrena,neplrena de nekoite metelrena,de nekoutena peko menai tipai nena metelrena dete kena kalrite mekona te pondena. ⁴Nemane delrati doplre te tuwa nalre neplre kenane se doplre,de wekotw semo te malralre dou bu doplre ate akaye,dana wena kena peko mena mekaipai,nemane wenbei motena.(Detelro Si kena Pekote Suku Menbe)⁵Nemane,neplre weme semane tuwa nenena,nedetena semena mekoi pai,neplre yeko kelro puko-neplre de kaso-kaso tena ambai wemetlrena te. ⁶Nemana detelro tena.wena delro welra wena netene aye neme sane nembe. ⁷Netenate,we metelrena,sikena pekote suku membe neplre kena poi tenekembe netenate ne detelro atena toplri pai mendo peko kaso nelro lre. ⁸Neplre,de wete susa melre wena bisete detelro si te. ⁹Netenate,damena tena te de semote wekote melre lre,nemane nena eu mena de ni meyetembonde,baye mane dana tena we akoi-akoi mena delraune.¹⁰Detelro mbei-mbei nena pekote bai te sukumuna,de netena detalri baite seuka malre neplrena,beya mane baite suku malre,nena delrate de baite suku temelre,we tang mote walri dekayei kena bekoune mekalre. ¹¹Nemane tena te,mese nenai delre tena kaso mena ambai.Nemane e nimeya nene apepeu te delru nuna.¹²Nemane de Troas te miyalre walri yei dekayei kena asna walri te sante melrena te,neplre mautuwu suku detenate. ¹³Dena sa walri anena titawipai nemane Titus plrena tupeipai,ne delrei do keka.Nepelrena,metelrenate a nepete sena malre de Makedonia te telrena.¹⁴Nemane,mang walri te sane manelre,neplre ete nemane mte ate kemelre walri yei dekayei kena kiya ne neplre nena mendo ete yatume nena ate noute-noute senane melre. ¹⁵Neplre,de metelrena walri yei dekayei kena eudo pelro lro poi mang walri kena dekone detelro poi yatena yena neplre detelro peko te yate nayena.¹⁶Sine kewena,de walran dena tete pelr lro nena tete tena,neplre sineke wena,walri sena tenanena walri sena motena.Nemane sime damena kalrote elrin ting de? ¹⁷Nepelrena,de metelrena detelro doplre seinema ambai,walri a te nai mekaye,netenate walriyei dekayei kena bulrune de mang walri kena bekoune teme ate sena nemelre,beya mane mang walri nenei detelro tena mane.

Chapter 3

(Man walri Kena Kembalri Detelro a yeko maninbana) ¹Beyamane delrei eute delre te elran de? Nemane delrati detelro meselrei delrati, beya mane de smo kapi-kapi kalro tena wetena te nemane delrati detena te? ²We metelrena dena semo, dena kenane nepe melran beko, nepe nimeyanen buko, nepelre metelrena detelro nete beye. ³Wekilrau puko nepelrena we metelrena walri yei dekaye i kena semo nenate de wete sena nemelre, nena melran dena semo kepang lrena ambai, delra na pe man walri kena yambo walri poi lre, lru smo lrena ambai, nenape detelro kena kena. ⁴Da telre plre de doukande mang walri kena bekoune walri yei dekaye i kena walro lre. ⁵De metelrena elran de da mekandena delrei wakelre, nena metelrena ambai metelrena kembalri man walri kenalre, ⁶nepelre dana dete wakete yatumu dene wakalre manin bana ayeko te senane melre, semo melrea dena na ambai, nenape alru mlro-mlro kenalre nepelrena semo melran dena danape tete, alru mlro-mlro walri te deye mu. ⁷Neplre, nemane delrati kembalri tete nelrote yate muna, neplre olru semone melran dena nena nenei delre bulra lre mende, nemane dalreti Israel Musa tena itipai nenape nenei delre, neplre ne dai pona ne delre nepe ambai. ⁸Ambai mo alru mlro-mlro kena kembalri soukuna delre yalre doplre? ⁹Nemane delrati, neplre kembalri sepelre tuwa nena yalre doplre te tuwa manena, neplrena kembalri telre plre nena kaso plre delre bulrane. ¹⁰Telre pelre telre, beya mane de memetelre teni. Meyen bukalre yalre doplre, da kalro ne de yalre mena ambai, neplrena nena kaso doplre ¹¹Nepelrena, e nime i pai nya nenei delre bulra lre mendena, nemane delreati nemane mote nekewena nekasoplre delre bulrane. ¹²Nemane nena mendo mekoya nena doukandena e metelrena wake doplre te doukande. ¹³Nepelre Musa mena ambai, nenei bete pelrembuko nepelrena Israel yei nining netena itipai tutuna te. ¹⁴Nemane nena mendo alrma te tamupuko, da ya selrei te, me matena semone bende na, ne kapi pelre mutukuna baitena elri tipai nena tena walri yei dekaye i kena walrore nena te baite kenan sini. ¹⁵Nemane da ya pote, Musa kena semo nete benaina ne kapi nena kenate pelre mu tuku. ¹⁶Netenate detelro mbei-mbei bulru nai sinde man walri kote, ne kapi mutuku na baite kening sin de. ¹⁷Man walri ne alru mlro-mlro neplre me nou ne man walri kena alru mlro-mlro meyowe neke wena, dipena ne kapi baite yambu ko. ¹⁸Nepelrena, e metelrena, ne kapi etena pelri panya e salro min man walri kena ne, e be si pane nena sa semo mane nemane mote delre bulrare ne delre bulrete, man walri tena mane, nena alru mlro-mlro.

Chapter 4

(Paulus Kena Kembalri Eine Wekasi Yowena) ¹Nemena Kalro tenate,da kembalri yetambekona polre,mang walri kena bise yetekemelrena mane,de kena titeikoipai. ²Nepelre,ye melrena kembalri paitabulre pelrena kalrotena de baite selrande,aupeu-peu kalroten de ipai,nepelre mang walri kena a walri tena mamayena sanipai,nenatena telrepelre eine,dena eute detelro mbei-mbei kena kena tong ne neka yenate mang walri kena bukoune kilrane melre.³Nepelre,da a walri neme dinimaponde nekendena, ne a walri neme dinimbonde detelro pokote yatenayena detelro tenate. ⁴Ne nelrolrena,da yobulrana ona-olrunate kepanyenaye,nena mendote melremupuko telrepelre tena elripai Kristus kena a walri kena moi kiyatena itipai,nena mang walri kena iu mena. ⁵Nepelrenaye,dena eu tena atena ambai,nena Kristus Yesus Tuhan tena mane,nepelre dena eu nekandena wen ane kembalri detelro tena mane,Jesus tante. ⁶Mang walri kenalre, a walri kalrolre,'elre yowe "Nenatena nekobulrulre kiyaye elre nembonde ne kiya ena kena einye elrenembonde ete mendote yatenemelre nena Kristus Yesus kena moi kalro tennate mekomalre nena Kristus Yesus kena bene nekayena mane.⁷Nepelre,da sanena dena kena deko eine nekewena,nenatena poi kalro mang walri kenalre walrende.Nenatena dena eunena ambai. ⁸Dete metelrena kalrolre meselro-selro mekaime nenatena de mote tena sukuipai.De benengh-beneng mane nenatena dena kenalrena teteikoipai. ⁹De meye tutu yaime,nenate detena nemeyna itipai. ¹⁰De Yesus kena tetedokunate dena eune doukande welrande,nenatena Yesus deyepukona tena dena walrol kiyanaiPONDE. ¹¹Nepelre de,walrite neme nekandena,nena tete dokuna bulrane kelranembeko,Jesus tante netenate Yesus deyepukona a tena dena eu kanipo eilre kiyanaiPONDE. ¹²Nemane kalrolre tete ye dena nelrone mekonde nepelrenaye,deyepukona ye kembalrite wena bulrane mekonde.¹³Nepelrenaye,telrepelrena alru kalro nembeye doukandena,semone melraipekonamane,de telrepenate elrepukalre,nebulralre de ate elralre,"Nemane delrati de telrepelrete elrambeko nebulrallre de ate nepe elrande. ¹⁴Nepelrenaye,deyenimeya membekona nena Ne Tuhan Yesuste deyembukona dete nemane dalrati Yesus pelre nembeye deyene mePONDE nepelre dete yatenen elre membelle nembeye nena bukoute malre. ¹⁵Nepelrenaye,da kalro nekewena,we tante nena yambu,detelro depolre kena bulrate meke walrewe ne kalrone mang walri kena moi kalrotena a poite serenai malre.¹⁶Netenapote,dena kenalrena titeyikoipai.Nepelrenayen,dena kenalrena eu kanipo pekote tuwande nenatena dena eu bulruna detelro yei nemena mote poite tuwanu. ¹⁷Nepelrenaye,nemenya se da selreine tuwandena ne kalro detena poi kalrote mekowe nena moi kaso pelre nemenambeite. ¹⁸Doune tundena satena de itipai,depe douna itipaina satenare,Nepelrenaye,doune tandena sa nekalro ambai dunayena douna itipainya sa nekalro ne sena mote nekenaye.

Chapter 5

¹Nepelre de nepe nimirambeko da kani bulruna miye nekandena,baite dingkelre naiponde,e` mesemona malroipai,nenei walri diyane nesene mote. <sup>2</sup>Da miye bulrune neme nekandena selreine,kenate tuwande walri diyana now nekewenate makete syande. <sup>3</sup>Nepelrena,e` paitabulrekena tuwaipai.⁴Da miye bulrune neme nekandena selreine,kenate tuwande nepelre se dopelre delretite tuwande de paitabulratena ate delranenelre,de mayote titimaponde da pekote dayelrew nekandena e`ine baite sumbonde. <sup>5</sup>Da ya selreitena,embelre poi kalrote,meke mekowenatena nena mang walri kena kembalri,etena diki-diki kalro mena tena alru melro-melro te yatumu.<sup>6</sup>Netenate,e` kenate nemoumaponde nepelre mendote dowmalre,da kanipona miye e`ine neme nekandena Tuhan kena elre baisune. <sup>7</sup>Nenatena,e` e`yei telrepelre bulrane nekande,dow nena tena ambai.<sup>8</sup>Nepelre delrati,delrei kena dekalre tiyekukalre,da kani po kena,e`inw nikipai,Tuhan pelre nembeiye nekemalrenate.⁹Netenapote,de wakete syande nete kena poite taenelre,nena de da miye bulrune neme nekemalre taye ambai miye basune. ¹⁰Nepelre delrati,e`da metelreyena Kristus kena kepelre engkeng betune malre tepemalre,ena yeko kilriyandena bulrate mbeisika-mbeisika yatenemelre,yeko poi pelre peko pelre mekoyendena bulrate.(Mang Walri Kena Teme kalro Tena Kembalri)¹¹De Tuhan tena dekoi-dekoi kalro nepete nimeyanembeko,netenate detelro site nenate telrepelrenate senane melre.Netenate,de mang walri kenane nepe yuwumupuko,netenapotenatena wena kenane delrati. ¹²De nepe wena bukoune delrei eutena delrekena elripai,wetena kalrote ikanemelre weye detena poite elrembe.¹³Netenate,de wakembai dumalrena selreitena nena mang walri kena e`imone ke nekaye,nepelre deye wakepote dowmalrena nena poye wena bulrate. ¹⁴Kristus kena kenabise kilripukona bulrtena dena atong dowkandena detelro mbeikena tete doukuna nemetelrena tete te yetaipeko. ¹⁵Nepelre,nena tete te doukuna metelre yenatena,netenate da yelrew nekayena nenei e`u motena ambai nena ne tetepuko,nepelre deyepuko we tante.¹⁶Netenapote,daya selreitena da yelrew mauwenatena detelro mbeiskena tena de mimeyipai.Nenatena de delrati da yelrew kalrone nete nimeyanembeko,nena daya selreitena ne yeko bulrana de nikipai. ¹⁷Netenate,sime Kristus (Yelrwe)kena bulrune nekendena,ne manimbana detelro tena mane,yansina yeko (Yelrew)nepe ambai,tembe,manimbana yeko nepe kiyaye.¹⁸Dana metelreyena mang walri kena molre,e`te nembelre mbeite mekomupuko Kristus kena walrolre teme` kalrote kimelre.¹⁹Nenatena Kristus kena bulrulre mang nena tame` kalrote da yobulra tenowena pelre nepelre nenei e`u nekewenate.Nenatena mang walri ye Kristus kena bulrulre da kani tenowena bulrate nena teme`te kimelre nembelre mbite mekopuko,nepelrena nena pekotena metena beipai nepelrena da alakro tena denane nepete senemepuko.²⁰Netenate de nekandena neye tiyekukona detelro nepe.Mang walri kena akalro dena walrolre Kristus kenane wetena ate senane melre.Netenate,weii eute mang walri pelre mbiite mekombe. ²¹Ne peko mekoipainya detelro e` tante peko bulrate selreaipeko ete mang walriye nena e`ine telrepelrete mekonemepone.

Chapter 6

¹Nepelre,nembelre kembalrite nembeye mekande,watenepe senanemelre mang walri kena poi kalro doukawnatena nalripainya. ²Nenatena,nenei a ne nepe elreyowe:"Ne selreine dena kenalre tiyengkondena,de wete betoteponde,nepelre poi kalrotena yatena,de wete dikitewponde."tembe,daya nena poi kalro pelrena ya nepe tembe daya poi kalro pelrna delrati nepe. ³Sitena betepelre de yekotena ipai nena tena denada kembalri tena peko tena mekoipai,⁴Nepelrena metelrena kalrotena deye mang walri tena kembalri detelro kena eumane kilrande;nepelrena kena teme bulralre metelrena sedopelrena pekote tuwande. ⁵Meye tuaime,ongko miyene tiyaime,sangku nelrone,e'u wakeye syande,ku tenoipai,moning-moning pelre, ⁶melro-melro bulrane,mendo eine,kena poilre,alru melro-melro kena bise poi kalrolre. ⁷Telrepelrena a, mang walri kena delre telrepelrena pelra sate metelre mesuna pelre milri mesuna pelre.⁸Poi pelre peko pelre,a peko pelre nepelre a bu poi pelre,nenatena apeu-peuna tena mane sapenei de noulrena. ⁹Detena nepe dina nimeyaimpeko,ni meyipainya tena mane tetambekonamane,mbei temembe de walrite neme nekande,meye tutaimea, detelro tena mane no tena tutuipai. ¹⁰Susah einya mane,kena kalri tuwande de sambai nya mane nekande,detelro sitena neme dikanemelre,desa simena bete pelre ambai,depe so dopelrena nekande. ¹¹De wetena wete ate nepe senan emelre,Korintus detelro nekew wena,de wenane kenate kelrambeko. ¹²De wetena yeko sasipai,nena tena wei kenalre wei mote yekote kalraw we. ¹³Da,mena tena,wete delrei ei tena mane senamalre,ne bulratena mbeite nekombombe wei kenate baite tuwumbombe.(Yau Nelrona Yeko Momoyena)¹⁴Telrepelrena ambainya detelro pelrena tena yau tena nikipainya.Nekalrona,poitu pelre peko kalro pelre nena nembeiten a beya mane ke nekewe?Nemane delrate kiya walro pelre nembeiten a bayemane kenekewe? ¹⁵Kristus pelre Belial pelre kena beyamena a kalroye ke nekewe?Nemane delrati telrepelre e'ine nekayena detelro pelre.Nepelre telrepelre na ambainya detelro pelrena kalrona beya mane kenekewe? ¹⁶Nepelre,beya a kalroye mang walri kena miye pelre ona olruna kena kalrone ke nekewe?Da yelrew nekandena mang walri kena miye,nenei a walri ne nekewena mane,"De nena e'inye neketelre nepelre nena nelrone walretelre.¹⁷Netenate,we nena nelrolre baite embe,nepelre moye nekembe ne Tuhan kena a."Baite selrei pekonasa tena meyena kalroipanya,nemenate nate de wete yatetemelre. ¹⁸Nepelre,de wei maitena mane duteponde we dena yei dotena mane nepelre yei melretena mane dumbombe."Nena Tuhan kena a walri,nenei delre einye.

Chapter 7

¹Da kalrone e` nena a yeko einye nekande poi telrete nekewena,eyei eute da peko eilre baite doumalre melro-melro einye nekemalre nena malro-malro walro ne mang walrite dekoidekoide nekemalre.(Paulus Kena Kalri)²Dete wena kena einye yatem bombe,de detelro sitena pekotena mekoipai detelro sikena sasasi pekotena makoipai,nepelre detelro sikena satena mesauna yatipai. ³Da akalrotena de wetena peko tena elripai ne dina selreine nepete saniyamalre,we dena kena einye,nepelre,tetete nembeye nemane delrati walri tena nembeye. ⁴Dena telrepelre delre wena bulrane,dena akau delre we paitate.Dena kena poite tuwanalre dena kena kalri.Wena si tuwanuna einye dena kena kalri dopelrete tuwanalre. ⁵Nepelrena,de Makedoia te balre kandena dena e`une teme` ambai.Noulre-noulrena asete kalroyaye nepelrena basulrena a peko walreyowe nepelre esune endiki pelremutuku. ⁶Nemenakaye,mang walri detelro mendo pone-pone pelrayenate wakete yatemunaye, Titus meywena walrote de wakete doukande. ⁷Nena ne meywena walrolrenamo ambai,nepelrena wena nelrolre nena e`u tuwayowena nenate elreyowe nepelre detena kenate diyanuna,peko tuwa yawuna,wena kalri detena tuwayawuna dena kena kalri dopelrete tuwalre. ⁸Nepelrena,dena semo mekopulkarena wena kenate pekote mekomupukalre. ⁹Nepelrenaye,da selreitena dena kalri tuwanalrena nena wena peko tuwanuna bulratena ambai,nenape weye pekote baite kangkanulre,mang walri kena walrolre nepelrena denalrena wetena pekotena makoipai. ¹⁰Nena,wena peko tuwanuna mang walri kena walrolrena wate poi tute mekomupuko nepelre weye kena pekotena tuwaipai nena wete poite yatenemelre.Nepelrenaye dayo bulrana peko tete te yetayena. ¹¹Nepelrena,tembena mang walri kena walrolrena peko dopelrete tuwainena,nena telre telrepelre kembalri walro,da walrona we peko mekoipai,a sangku,e`ndiki kalro kenate tuwayena,kalrite kayena nepelre ditelrate mekayena.Metelreyena weye nepete kilraupeko ne nelro na we peko ambai. ¹²Netenate,dena semo wekote makopukalrenape,nekalro detelro pekote mekoyayena detelro koteria ambai nepelrena pekote saniyaimena detelro kotena ambai,nenape detena now telrelre e`lraupukonate mang walri kena bukoune kiyanaiponde. ¹³Netenapote dena kena poite tuwan dna yene,kena kalri dopelrete tuwande Titus kena kena kalri kowena bulratena nena alru poi wena alru poi wena kalrolre douku. ¹⁴Nepelrena,wetenate Titus kenane akaute sisisyalrena,detena paita bulretena makoipai,nenatena wetena metelrena sniyamalrena nea telrepelrena,neman e dalrati Titus kena bukoune akau sisisyalrena nena nou telrena delrati. ¹⁵Nepelre,nena kena bise dopelrete wetenate deyounu,wena poi kilriyauna bulratena mendote mekoyounu,metelyerena beyamane ne meywewenate doukau nulre endiki eine doukau nulre. ¹⁶Dena metelrena eina kena kalri kalrena wenane dena telrepelre wena eine nekewe.

Chapter 8

(Telrepelre Eine Nekayena Kena Bise Warorename Kopilriyane) ¹Da yeselrei ne,dekoka milre keka,dena kenalre dununa weye mang walri kena yambu makedonia yane jemaat-jemaat te kimelrenate nimeyembonde, ²da kalrona wapi-wapi kalro na se doplre nate tuwayanye,kalri nelrone nikiyaye nepelre walrumbainya nelrone ketemupuko nena kena dekone malro-malro einye delrete nikiyaye.³De tiyamalrena nena mekennabise kilriyayeina nena yeko nekayena selreine,nemane delreti kasomena pelrena nenei yatiyaime. ⁴Kena telrelre ketaipeko dete di iyaima yambu melro-melrote nena bulrane neye kembalrite nembeye melro-melro einye nekeyena detelro pelre mekanaye. ⁵Nepelre,da kalrote neye nepete mokeyaye,nena dena mendona mekoipai,menetelrete,nenei eunate mang walri tenate yati yaime.⁶Nenatena,Titus te aye sususyane nelre,memetelrete neye mekopukonatena,nemane delrati da yambu melro-melrolrena kembalrite wena nolrene baite pendalrem bonde. ⁷Netenata wena nelrone kaso pelrena sine nekembe,telrepelre eine a kalrone mendo walrone kembalri sine nepelre bise sine detenata nepelrena weye da yambu melro-melro eine weye kaso menate tuwanembe.⁸Da kalro tena de wetena a semenatena kelroipai,nenape detelro si kena walrolrena telrepelre nate tuwande nena wena kena bise telrepelrena nekaw wena tena. ⁹Nepelrena,ena Tuhan Yesus Kristus nena yambu melro-melro we dina nimeiyambuko,ne sedopelrena nenei eute sambainya mane we tante,nena sambainya walrone,weye sa dopelre(Kaya)tuwanembe. ¹⁰Nepelre da kalrona dena mendote itemelre,danan wena poi kalro tenate,dinamai selreine dana tena metena we mekoipai,nemane delrati wei kenatelrelre ketaupuko nenante mekombenata. ¹¹Netenata,daya pone,ne kembalri walrte baite mekombombe wei kenalrene nekayena mane nenata baite pendalrembombe. ¹²Nepelrena,wei wune imulrena satena,nemena satena ne dowipai. ¹³Da kalro tena detelro site pena penate tanai melrena nepelre wete sete inaimelrena ambai,nenatena ditedate tuwanembe. ¹⁴nemenatena wei delrete da selreine tuwau wena detelro sikena kalro nekepukonate imembe nenane delrete tuwanayenata wenane nekembondena kalrote inaimelre nemena tenate wei poite tunembe. ¹⁵Nena a walrine meropuko namane"Detelro dopelrete yatewena delre tena tuwaipai nepelre detelro selreine yotewena selreinatena tuwaipai. ¹⁶Nepelrena,mang walri tena abu poi Titus kena,kena eine telrepelrenate sasuku denena wetena kenata nekalrena mane, ¹⁷Nena tena,dena a walro molrenatena ne nikipai,nena tena nenei telrepelrenate delre emikenalre,we kote nenei mendo molre ketepuko wekotenata meyowe. ¹⁸Titus pelre membeye dokeka si kembalri poite jemaat kena nelrone a walri kalrote sene you munata tiyengkeko. ¹⁹Nenata namo ambai,jemaat kena nelrolre nete tiye kuko dete tanumulre kalrote dow kande nepelre dena kenane nekayenata kilrimalre. ²⁰De da kalro tena sema dpelrete nekande detelroye da kembalri mekandenata eu peu bulrunai melre. ²¹Dena kembalri mekandena telepelre bulralre mekande,Tuhan kena be eine mona ambai,nenatena detelro kena dow eina nemane delrati. ²²Nepelre,nembelre nembeyne,de ne dokekate nepeye tiyengkeko.Netena tuwai-tuwai kalrone tuwanembeko,nepelre metelrane kalrone ne akoi-akoi dopelre,nepelrelati daya selreine nena akoi-akoi kalro wenane telrepelrenate sasuku. ²³Titus tena,ne nekewena dena meko detelro poi bepelre kembalrite nembeye nekondena wena nelrone poi telrete nekende.Nepelrena e'na dokeka milre kekasi.nekayena tena,jemaat-jemaat kenalre tiyeiko ne Kristus kena moi kalrotenata. ²⁴Netenata,nete kilrimbe jemaat-jemaat kena be eine wena kena nise kalrote nepelre deye wena bulrate akau tekandena pelre.

Chapter 9

(Kenalre Yetenai Malre) ¹Denalrenape,telrepelre eine nekayena detelro katena semo nepe kasopelre.

²Nepelrenaye,de wena akoi-akoi kalro tena nape nimieyembu kalre,de wetena akaute Makedonia detelro kenane ekaute tekayalre,nenatena Akhaya poyana maine pendalrepuko nepelre wena e`u kalri walrote dtelro pasiminate danemupuke.<sup>3</sup>Nepelrena delrati,de da dokeka milre kakete sanemupukalrena ne kalro wetena akau tekayandena menatena e`ute pendalrembombe. ⁴Nepelrenaye,Makedonialrena detelro si dembelre nembaye memalre nepelre we eu pendalri painyate tenaimelrena,ne atena wetena sanipai,da kalrone wete paita bulrete mekonaima ponde. ⁵Nemenatena,de mendote mekoyalre dena mendo mekoyalre da dokeka milrekekate welrgye wekote memete wekote naye,nepelre sa elri yau wenate pendalrem nemenatena,wena sa elrau pekonanena wei kenalre tiyekukona sate dumbonde,nepelre lati kekaubete dunde,nepelre detelro ambai.⁶Da akalro elrepukalrena,sime sanungte kekau bete pelrembondena ne eutena lati kekaubete dunde,nepelre detelro sanungte delreye pelrembondena e`u tena delre delrti dunde. ⁷Detelro mbei-mbei sate nenei kenalre tiyengkondenate inemelre,kena sete tuwandena tena ambai,nepelre detelro si kena a walrolrena ambai detalri,nena mang walri kena bise kenalre yetaimena detelro kena bulrate yatumu.⁸Nepelre,mang walri kena yambu wena bulrate kaso pelre delrati wete yatenemelre,nenalre wena kembalri poi mekombena bulratena kaso pelre delrati tuwanembe. ⁹Nena semone nekayena:Neye nepete wasemupuko,neye nepete walrumbainya detelrote yatekemelre,nena telrepelre nemena mbeite tenode mende. ¹⁰Da selreitena,neye emi kembalrite mekayena detelrotena sanungte pendalrupuko nepelre,rotite embulrane satena menatena,nenate pendalrembonde nepelre wetena sanungte dopelre nebulralre nenate pelrembe nepelre wei telrepelre kalro tenate kaso perle yatenemelre. ¹¹Wena kena poi metelrena kalrotena wete poiye mekonaimelre ne dena walrolre mang walrite emimanelre apoite mang walrite sanemanelre. ¹²Nepelrenaye,da sa kalro tena detelro telrepelre e`ine nekayena detelro kena e`u motena ambai,ne kalro delrati mang walri tena apoitenate detelro kena walrrrolre sanenaimelre. ¹³Da kena bise kilrau pukona kalrotena,mang walri tena apoite sanenai malre wena a e`lrau pekona bulratena baite mekaupuko nena Kristus kena a walri e`ine nepelre wena kena poi kilraupukona e`ine netenate,wesamupuko nepelre netelrena detelrotena pelre. <sup>14</sup>Nepelre,wetenate nena mendo melro-melro e`ine,mang walri kena,kena bisi wena bulrane ne wetena kena dopelrete tuwaye. ¹⁵Mang walri kena telrepelre nekewenatena kaso pelrena bulrate nena tena mang walri tena a poi!

Chapter 10

(Paulus Kena Kembalri Allah Kenalre) ¹De,Paulus delrei euye wete diya malre Kristus kena kena tepa-tepa eilre nepelre bisye walrolre de,wena beeina alrema ambai nemane laiti we nelre bainena alrematedo walre! ²Wete diyamalre nekoute metelrena,d weketena ambai ne teprepelre ye nena demete bepukalre nena wakete doutelre detelro si ena da kembalri mekandenate amisye misye malraina nem belre tutu malre. ³Telrepelre,da walri nekandena eu kanipo eine nemene kande nepelrena da eu kanipotena wakesesipai. ⁴Nemanelaiti,ena pelrase neke wena da kanipolrena ambai,ne weke melro melro eine nena alremate dusu mame pone. ⁵Edadetelro kena mendo mekai nenate nepelrena kenayalre bulrare dapoteraina mang walri tebaite selreiye nenate baite sumampone,nena mendote Kristus kenane laiti tou mang konde. ⁶Nepelre enapoi kalro yuummena eyei eute pendr mapone nepelre melre nanou mbai nya kalro pekoite salre memeponde. ⁷Wena beeinate doutete we,detelro sinenei eute telrepelre elrenaye ne Kristus kena detelro,nepene dekalrote nekuti mendote poimekonelre nemane nelaiti Kristus kena detelro tena mane,elaity nemame. ⁸Nepelrena,delrei eute kembalri akau depelre sisitere,nena Allah ete kimilre wete emi mamlre nepelre wete baitena dingker koipai,depaita bulrete waipai. ⁹Dena semo wekote nekoutena eu endiki endiki tena taipai. ¹⁰Nepelre,ne elri yaye,ne semo telrepelre weke dopelre nepelre alrema,nepelre da eu kanipo eina,ne wake ambai nepelre nena a eu pelre kiti koipai. ¹¹Nemena detelro dakalrote mendote mako nenere,nena dina semone sa neyane melre nena de wembelre nembei ambai nane. ¹²Nepelre,de detelre sipelre nembeinena de tuwandeng wake ambai detelro sinenei eute delrete elraye,nename nenei eute nenei motetu wai nena ne pelre nenei eute nenei mote tenaime melre nenate nenipeipai. ¹³Netenate,de nenatena akaute kaso pelre tena sisipai,nena yekote dite sasuku mena Allah ete dina wasemupuko,yeko wekote laiti neme ende. ¹⁴Netenate,dena yau kaso bete pelre denana ambai. da kalrote de wekote ne selrei tena ipai. ¹⁵Dememetelrekena Kristus kena asenate wekote yande. ¹⁶Delaiti akaute kaso pelrena bitipai nepelrena detelrosi kena kembalri meko yaina akaute nasisipai netenate,delrei kenalrena wena telrepelre sotena mane balren bone,dena kembalri nou wena nelrone neme peto danduende, ¹⁷netenate da asenate wenalre yobasote laiti sane mamlre malre,nepelre yo sina kembalri mekambekona akau tena tekai pai. ¹⁸Simi akau tete kandena,nepene Tuhan kena eine akaute tekande." ¹⁹Ne detelro nenei eute delrete elrende ne alrema bonde tepende,nena Tuhan ye detelro te poi elrebonne.

Chapter 11

¹De wete diyaware, diyaware, we karote itembe dena mendo bete kaso tupuko, We nepe karote ikautu. ²De treawanarua mendo busi mane we mukutena da mendo aru mero-mero kena yene, ne tante de nepe wete bekumupukare do si pere, netekate perlomenasamane wete sa poitere nikimbai Walri Yei kote. ³Kewaro bete, de andiki te dekalre, sawa bise-bise walre ye nena tepeng Hawa te apeupeu te wapun suku, nemane lati wena mendo kiyaipai poi mendo ambai telpere kembalri Walri Yei kekane mendo ambai. ⁴We tembe detero besika mende Ate sanenemelre Walri Yei sikema a si, e A site kiranemere, dawa rowe aru busi-busi te yatembe, we bete mena doi pai, da asena si e meterka doi pai mo. ⁵Dena mendo mekanarna, de kasombai telperena akeyana simane. ⁶De a walro kuku mane tuware, mendo karo arikuko, karo bete-bete nekaina, de nepe meko yande we kepe tipe mukuna kembalri. ⁷Da waro tena de peko te mekote pone, dena eu nepe ate-ate tere, wete kura te keraimmere dana bete nekewera Yai Mang Walri kena Aena wete nemei nepete saniyarare? ⁸De pekomaneyau-yau sikena sa te yatiyate, we te dikteu pone. ⁹De wembare ku tewambeko, de sitena satena taipai dawaro tena ena detero Mskedonis detens diki eu ekena mekote. ¹⁰Walri Yei kena tepere derei eu burune, a kalri si taukoipaina di yeko-yeko Akhaya. ¹¹Beya tena? de wetena diki-diki po mikoipai? Mai Mang Walri nimeuwe. ¹²Dawarotena de neme mekotere de mekoyarena netenate de nete kete tempone karo nei mendo karo ena da mendo tepande na mane esuna kembalri neye karite dainema. ¹³Menena detelro kembalri detelro peko, eu na akeyana kembalri Yei kena a keyana mane. ¹⁴Nemena detelro-detelro, nena apeu-peu na akeyana kembalri Yei kena a keyana mane. ¹⁵Netenate weu tena titeipaina, nena a kiyana nembei tamembone merai poina ake yana make, nenei tu kilrinai nena, nenei kembalri mekoyai na serei yate naiye. ¹⁶Mekou te lati sautemere, si wapensini demendo ambai na detero te erende, nemena te, dete dowe tembe detero mendo ambaina mane, newaro tena de lati poi betemane tuwatenerere. ¹⁷Da a erupukarns telpere esune erupukare da kari, de a eripai walri (Walri) kena burune, dawaro de mendo ambainamane. ¹⁸Detelro, teneng depore da eu burune kari te kaiye, de lati tantemere kari te kotere. ¹⁹Netante, we muku poi te meko yau we newarore wena kena kari nerone niki yauwe detero mendo ambaika nerone wari yawe. ²⁰Wena kenate dusang kuko, detelro si wete kembalri detelro mane kembalri yatekemere, wete tumpuko wena eumena karo ne yateyowe, nenei eu te bu-bura te kenu, wena bete tetewe. ²¹Paita bure tere de ate nepe kia suamare a mukuna wake ambai ne waro tena! Metenate, deterlo si beya-beya wano kwaye kena karite koraiye, de ate erare detelro mendo ambaina mane, de lati endiki dikoipai. ²²Ne Ibranidetelro? De lati Ne Israel detelro? De lati Ne Abraham kena mie dekorna? De lati. ²³Ne Walri Yeite dikaimbeka? De ne kembalri te poi telr te mekoyalre -- de keu detelro mane a terare - Idembari tereng dopere te mekoyare, tereng teka kobuyane taitepeko, piniyaite newaro tena mebeipai, te teyene taitepeko, pini yaite newaro tena mebeipai, tetyer walripiyolre. ²⁴Yahudi detelro kenare, de misi serei tewambukare dobe (dobe) bei kasotupoko piniyaite. ²⁵Da naming serei dete bake pikeyaite, dabetesika dete oru tindereyaite, danaming serei karam ai burane ai burane deneng besika ya bei pere nau dite-date yepoyowe jehuda seroutou. ²⁶Dena otowerarena, tereng dopere bu kena peko ne tuwanre, neperna ye peko detro, Yahudi serai ye, detelro si lati kota nerone peko siapeu-peu nero rena aau-yau neronena. ²⁷De nepe kembalri sedloperete mekare, mendote bete tapipiyare, semate nekane, moning te tuanare bu walri te tewanare, ya bei bei sa kitipiyowe, biringke te tewakare mayong ambai. ²⁸Kembalri sinekewena amane ya bein-beiteat impoi yowe nena dena meburana yau-yaunate sema te nekare. ²⁹Sing wake ambai, de wake tere te tepelre? Sing ate derende, de netena kena bise dipai. ³⁰De kanakarite kotelre, keakalri dena kembalri poi ua mikoipai na kalri. ³¹Mai Mang Walri Yei nemaneimo te nete kapene mare. Nime bombes de apeu-peutena wapipai. ³²Damaskus ne berengka waei Raja Aretas kena oto tou na Damaskus sema te nekewena, dete kerounai telre. ³³De te tangke yene dikaite, one mie tepeyowe na jemdelare a taiepeko de nena mere tero meropukare.

Chapter 12

¹De kena kalri dopre Ne kalro Irena de kasomena Doipai. Neme Santemelre Mang Eukiyaye sanyotu qNeperna lati Delrei dou Eine Tiyalrena Mang walri knelrena. ²De niu yum mikalre detelro mbe Kristus kna Eine, may mebe krimbei mefote doku kendrena Walri dia te qwdokunelre yowe da naming Bulrate, Nenei Eabulru ne de nimeipai mang Walri mbei minei nimeuwe. ³Nepelre de nimey yalre da detro biya mane weubruna bai Eu basune de nimkipai Mang Walri mbei Nimeuwe. ⁴Nete walri Emi qte dokunelyowe Elri painye ate betondena, sekre dopre dayobulra detelro yei ne atena Elripaina. ⁵Da detelro de kena delretelre nerena nemane lati delrei Ene beiena. De lati kena kaso tena twaipai Nekalro tena delrei Eutena Neikembane tenate. ⁶Nemane ye, De kena kasote twatenema, de pro pro duipai de Telpelretere na Ate snamalre. Nemanaye delrei Eune titau pukulre detelro dete tenaitelre da kalro tena delro si denare petoyai ye mbai Tiyaite. ⁷Ne kalrotena sema nikyalre Netenate kena kaso tena ambai delre dou Eine Tiyalrena sa busi walri Netenate sase mbei dena Eu Endung eine ikaitelre, nena watiwapina dete peko Eite sametepone delri kena kaso tena di inpai. ⁸Ne kalrotena Mang Walri te da nawing te walri asani sani Eine diyyinalre Ne kalrote dena Eulre yenenbo. ⁹Nemane ye Ne dete samyotu, "Delrei poi netena Nepe delrei delre kasa wuna tepa-tepa eine yumbone. Netante Kristus nenei delre kosa delrei Eune Eine Nekende. ¹⁰Ne tante delrei tepa-tepa Eine peko Eilre, Noke doipai, olru se ose nelrore kena kalri te dopelre dembre-dembre, Tepa tepa Eilre delreiwake Nelre. (Paulus Kna Poi Korintus Na Walri Yaute) ¹¹De pro pro dupukalre ne kalro tena Aye susutu, sulre maitena Nolruna, wena kena sepro detenate danulre, Netenate dena Eulrena sasimena Nuktipai, Dou te maitena rasul-rasul nenei Eu kaso te Elrenaina. ¹²Walri akyana yeko te kirinde na, kena tete Ane Elrende sa sasi kyanaiye. Nepelre sa busi-busi kyanaiye, nelre tenembe. ¹³Beya kalrone di nalri yau si nekayena watena me beipai na mane. Sulre maikena De olru se Ose tena wetena yatipai nou mbaina yeko kirarenate yetenbombe. ¹⁴Menaya de nepe Eute pendrare wete te malre dana naming tena wena nelrone setaipai wai pekolati alripai. Netenate yei uining niki paina kalro yeining ri memay tena syasasi te koprinasi memai yeitena sate koprinale. ¹⁵Nepelre, De delrei kena kalri pre, delrei sayasai nepelre derei fu wetena te kromtemeponde, wetena kenabise nekedena mena nemena kaye detena kenabise wena kna nekewe. ¹⁶Nemaneye, de witena Se taipai we dete snatu Eu mori-mori dopelre, nepelre dena Apupeu kalrone wete beyempone. ¹⁷Beyamana karone de wenalrena sa kasote? Delrei kembali detero knalre Oluwalre? ¹⁸De tites te nemenamote Snanalre, Eyei dokeka te sasan sanemabene nembelre nembei neiy. Nemena kaye Titus wenalrena sa kasote olrawe, Nemena kaye, de wane mro-mro beimo nebulru ne welrande? Ne walri atonou bulrane welrande? ¹⁹Nemena kaye wena mendana mekanuna wena bukouna adeye delrei Eute perande? De mang walre kna bukou ne Kristus kna walrone san nendre dakalro wete susanemalre. ²⁰Netenate, De Endikite de kalre, yambei nekou te bretisi wembre tupeyalre da tare mena de tupei pai nepelre denalre Eda tinye na Nekoute metelrena dou site. Itipai bai-bai telrene, sangku pera, kilri yembe, kena selrai, wei Eumbei te mekonulri, A piangpiang, akau, detelro kna pekote Elrembe Nepelre damgku pra Eine. ²¹Dena kena se dopelre yambe ne koute metelre, Delrei mang walri wena bukou kena duste nekone Nepelre pelri detelro teteng bulrate, yansire peko eine dasreitena walri yei tena Nei ana Telpelre Sawipai, nei eune Anipaina sate anaye, kaima nepelre peko mende neina.

Chapter 13

Paulus Da Naming Tena Otote Korintus Te Yowe ¹Dana Da namiug tena wcte tuprixanoalre, Datelro besare-haming serey nei dou layataipeko ate betotepone, netenate A tiyema koina ²Mena neme yanane, Peto detelro tena A nepe Tiyeufkare nepolre si menaya, nemayene wanbren nembei nilupai, nete nekoute ateti yemalre da bete tena oto yalrena Asania malrena mane, nekou metelrena neteno kanabise dinipai ³Wena asetitau Kristus kena kembalri karone Eumane wei dou ne tenem bombe Kristus dena bulrane Elrewe Nepelre watena betepelre nomoi pai, nepelre nenei delre kasa wena Eu bulrune. ⁴Telpelre telre, Kristus Tapa-Tepa Eine Okai ne bepaipeko, Ne deipukona mang walri kna delre kaso Eine tati Emetelrena nembre-nembre Deimapone. ⁵Wei Eune twa nalre nete wei doume tembume, Beyame we weitekelre Eine neme nekeye, Wei Eute tenulre, Bai we wena Eumbai Tena nimepai pail beyamane ? wei Eutena nimepai Kristus Yesus wena Eu brane nekewe. Nemane lati mendo kalro Eina we sukri pai ⁶De wemo te talre, nemei bombe depe twai-twai karone sularambe kona ⁷Nemane ye, Mang a sani-sani mang walri te diyanenlre wete kenate sweneambone pekotena mekoi paina, nenate detelro tenaimlre sukrambekona, Netenate we poi kembalri te blekombe Dete tenaimelre sukripaina mane. ⁸Ena kembalri mekandene yasu-yasu telpere kalro petre na Ambai, Telrel walri A kalrote mekadine. ⁹E. kena kalri dopelre Eute nemangbeko weye wate Dowembe, Nepernalati Dena mang asani-asani snanerna wei eute yumbombe. ¹⁰Ne tante, da a kalrote meropukalre De wenalrena Baitelre ne nekalre. Yembei te metelrena watena A alrema kalro Na ambai Mang walre kna Delre kasa yate ketrena wete Enuitewelrena nepelre, ate kumausina Ambai ¹¹Tutena, dokena, weikena kalri Eine, waketelre ye walri ane yumbombe, sipre apoi kena nekenbe. kenembe, mendo mbei, nepelre kena teme Eine nekenbe. Netenate Mang walri kenabise Tou, Temepoi wete semaeine nekeneure. ¹²Sipre-Sipre na Doi Ate Tamembe ¹³Walri yei nepelre mang walri lena poi Nepelre walri yau wari wau ye we metelrena te diki nemponde.

Galatians

Chapter 1

Poi Paulus Kenaire ¹Paulus Rasul karote doukuna detro yei kenalre ambai, detro sikna Olrolaiti ambai, detro sikna kalrolaiti ambai. Nena Yesus Kristus kena walro Ire Neyeitetepuko mai Allah detro tete nelro, Ire Bkte deyumbuko. ²NepIre, dadetlro metrenamane Paulus plre nekenambey tenekauna neplre Galatia na yo plre. ³Memai Allah Tuhan Yesus Kristus nena poi, nena teme dadetro yei kena bulrate. ⁴Ena pekobnte, Nena eute ikimlre.ete, tlro mlro nempondenate. Menaya na ya mewena ya pekoya sdreytemande. Nena memai Allah kena bulru nekewe. ⁵Nena kjya, Nena delre nemetenonde mende Amin.Asna ne Asna mbei mo ⁶Dekaye kembang mane wekaye sraimbeite nenalre bulrau suku baite yau. Neye simmpko Kristus kena poi wena bulrate, menaya bulrau suku asana sibulruti yau. ⁷Asnape, neasna mbemo. Detlro mesrei da, asnate bulru yane, nepelre Walry asnate sute-sute bulruiyane. ⁸Netenate, da detro mbai, malaikat maikena dialrena detro asna sanenai mlrena. enada asna plre nembei ambainya, nedetro pekote yatenaye. ⁹Nena, dina saneyanemlre, daneukote senam mailre detrosi nekoute asnasite menaye sanenaimlre. Ena da asnaplre atuatu mane dum bone, nedetro peko deltro. ¹⁰Menaya deulrena detro yei kena sute ebye, mbai Allah kena sute tlre, detlro sikena Eulalri nemeye wapetemlre. Nemeye wapetemerena, nena de Kristus kena detlro ambai. Paulus Nena Eute Rasul Kena Bulrate ¹¹Yau-yau na, wenime yaumbeko, dena da a wali senamalrena. Detlro kena mesmolrena ambai. ¹²Detro siknare dedowi pai, nemane laiti detrosi detena kilri pai. Yesus Kristus nenalre dedoulre. ¹³we, dina betoyauwe dena yansina yelreu. Yahudi kena asna burune, Allah kena detrote, meslro-slro mekoyamalre. Dena mendo meko yalnarena neyote baite pekote mekoi poi tanate. ¹⁴Yahudi kena asna burune, debete walri yalre. Dena selray na detro pire dena yau-yau na plre.demblrena yelry-koy pai.sese kasi kena atenouna dinanoulre dina meko yalre. ¹⁵Allah, dete nameng kena eslrebulrulle. Nena yambu eilre dete simite tepuko. ¹⁶Nena yeiyumbeina, Yesus Kristus Nena eudote detrote samte melre, detro Yahudi baini nekai na yo plre santemelre. Detrisikena akalro denimepai. ¹⁷De, Yodelrete Yerusalemte deipai Yesus kena ototouna kote tlre. De Arab kani teyalre nekoute bulrusukalre, Damsikte meyalre. ¹⁸Mai namimslrei nekepulkare, Yerusalemte yalre, Kefas plre tupei yonde. Ya, mebe mesi plrenena miene nekeyalre. ¹⁹totouna detlro simena dow itipai Yakobus, Tuhan Yesus kena dokeka mbeimo. ²⁰Allah kena bukoune telre plrete senamalre dasemo melro pukalrena apeu-peuna ambai. ²¹Nenoulre, nekoutebulru sukalre, nena kelrate Siria plre Kilikja plre ²²Neyo detena nimepai Kristus kena asna eine, nekaidetlro Yudea kanilre na.

²³Nebetoi yaye yansine deye deltrote meslo-slro temeko yalre. Menaya asnatedoku sanumu. Yansine asnate pekote mekou pou tanate. ²⁴Paulus kena walro Ire metlrena detro memai Allah tekepaine

Chapter 2

Meterena Rasul Atetiyeikeko Paulus Kena Berane ¹May mebe suna kirimbei burate, de burutisinde Yerusalem youte nembei Bamabas ye Titus doukanere nembey demenre. ²De oto warete dina asasula rena berate? teperena ate santemere da asena semo de doukare senamerena detero Yahudi ambai. Nemaney, de mekoyande ate date esute, nembei detero ate erayena pere. Netenate nembey doute temare beasate nepe de meko yare neperena bea kembari dina nepe mekoyare aupei dipai. ³Nemankaye, Titus, nembere nembeye, ambai dena mekoupai nedo Yunani detero. ⁴Da akiapekona yau-yau dopere aupeu suruna. Nemei a ambai esute miyaye de Eöyamedena wari Yesus Kristus kenaburune nekande ne ete dunaponde mare peko kembari mekomare. ⁵Nemaney, de ate dane nere netena tawipai netanate wari akurung none dena euburune nenkede. ⁶Nemaney, detero apere era, nena kembari ambai laö detenape Allah sanu munamukuna poi, ne meterena dete beasaikaitere. ⁷Burusukuna, ne öyai terepere eraipeko asena semokepey detero dena mekoi panya. ⁸Nemena, ne dina kembarite mekoyowe perus karore rasul dupuko detero dene me koyaye, ne kembari mekoyowe dena warore rasul dupuko mukuna detero Yahudi ambai. ⁹Neperena Yakobus, Petrus, da Yohanis, rasul dua peko detero kjrinerem detero mendote mekoyaye dete kibre, mukumane mete burane keyaiye a poite saniyaten neperena Bamabas dembere otote are Yahudi detero ambai, neperena ototera yaiye detero nepe dena mekaipeko nai. ¹⁰Ne eriyaye mendo mekomare detero nembey nekayena, a beitenay de derei mote bari komare. Paulus Petrus Mekeu Kiroyone Nena Pekomekona ¹¹Nemankaye, yasina Kefas Antiokhia yote meyowe, de nete kiyai-kiyai sani yanare we dina peko mekopeke. Neperena dina ponena detem dopre laö Yakobus kena. ¹²Netenate nemeye detero derono depe-Yakobus neporo. Meyowe, Kefas nepe sate nembey aniyaye Yahudi detero ambai, Neperena, ne miyaiye, nedo eutu suku-suku bayteyowe endikiti dekoeko detero nepe dena mekoyaye. ¹³Yahudi detero posi nemey aupete epasikj nembey nembere, neperena Bamabas lati yepai peko neyokena pekobrate, ¹⁴Neperenakae de doute tiyare nena otowari yaine asena semo banyayena, netena Kefas ate sani yainere mukuna detero nerono, "We Yahudi detero wena yereu nekau Yahudi detero ambai, beyamane wanda Yahudi detorote nena wari Yahudi detoro mane nekende?" ¹⁵Emeterena detoro nepe suku muko puko de neperena peko mekopaina de Yahudi detero ambai. ¹⁶Wande a nimeyande detero bey poitenekoyowe yansina asenate semanekeyo, nena terepere Yesus kena burune nekeyowe, wende, enaterepere Yesus Kristus burune, yansina ambay asena burune nikipai. Netenate ambai! ¹⁷Nemena kaye, e nipi duwemare Kristus kena yene, e eyei eutu temari nikj dopere, bea Kristus mekoyowe? neperena ambai! ¹⁸Wande de poi emitere beasa nepe deye kiripe kare, de tereperu noru de kepawe doprete danenere, ¹⁹Netenate, a sena semo kepey brate, de nepetete dou kare yansina akurung neperena dena Wari manbeyte Kapetenere. ²⁰De nepe paku bepai peko nembey Kristus pere: de neperena Wari nikipay, wande Kristus warite dena euburune. Wari menayana Esune endungyene netenate wari kena mero-mero esune Wari kena yeinei dete kena bisete duyongung kimere de tangte. ²¹Mai Wari kena waribu dekabu de baitena saripai netena a kurung poi mendena asena semokepey brare, aupeu karone Kristus tetedoku!

Chapter 3

Orang Percaya Dibenarkan Melalui Iman ¹Galaüa detelro nekawena w mende ambai! Detelro si me wote wapamisi? Wei dou bulrane nepe tiyanu metelrena nelrolre ne' lainone bepaipuko. ²Ne a si bei tenou nate we te simetemelre, we beyamane alru mlro-mlro te do-kawe, Ntung meraipuko, ambai telrepelre beeupuke? ³We nemane mendo ambai nekawe? We memetelre tena alru mlro-mlro yeine kembalrite mekombe, menaya mbeite we bulraupuko eukani poni tüte ekonembombenate? ⁴Nemeinya kalrolre nemena sete tuwanalre nemena we nei mena kembalri te mekoyowe. ⁵Nepelrena we te, nena alru mlro-mlro eupukona wena nelrolre mekoyowe nena tena wei a'tung bulrane mekoyawe ambai telrepelre bulralre betoyowe. ⁶Abraham Mang Walri te elrupukona mane. Nepelre ne a, blrone nete telrepere tena mane bepuko. ⁷NepeIre, we nemenimey nembombe telrepelrena, detelro Abraham kna yei te siminaye. ⁸Asna Walri, memetelre te, nimi meyembuko nepelre detelro si kna telrepelre te' Mang Nte sauku melre Yahudi detelro ambai, aşna walri Abraham kote sanneyonu metelrena seray tenouna wena walrolre poi tutedounaiye. ⁹Nepelrena telrepelre te elraupukona detelro pelre Abraham pelre poi tu te yatenaiye. ¹⁰Atung kalrone kembalrite mekapukona metelrena peko ete balrekaye, nepe dina melraupuko, detelro poi kalro kembalri mikoipanya A'tung eyne semo te mekaiye. ¹¹Menaya nepe kyapuko detelroosi bete pelre Mang kna bekounena telrepelre mena ambai, nena yelreu nekendena ne telrepelre bulrane kende. ¹²NepeIrena a'tung ne keuna telrepelre bulrana sawipai sulrubulusukene, a tung e nolru mekouana detelro, Walri nebulrane nekendi. ¹³Walri wai ete a tung peko nelrolre baite tamupuko nepere peko ekote meyowe nepe dina meraipuko detelro o'ne wawiyowe. ¹⁴Kena eyne nekandena, Abraham kena poi yahudi detelro kena nelrotena ambai, nepelre eyei telrepelre bulralre a yeko te sasukuna alru melro-melro te doumalre. Kena eyne nekandena, Abraham kena poi Yahudi detelro kena nelrotena ambai, nepelre eyei telrepelre bulralre a yeko te sasukuna alru melro-melro te doumalre. Janji Allah dan Hukum Taurat ¹⁵Metelrena do keka, de yayane yelreu dekande nelre a te dou telre: a nolru nepe mekambukouna detelro bulra lati mikoipanya, detelro si nipi baite sipelre-pelre mekaupukona, detelro Sina nena tena pelropainya nepelre ne bulra tena a kaso pelre baite supai nepelre ne bulratena eripai. ¹⁶Menaya Mang Walri Abraham tenumbuko nepelro nena selrai tenouna. Mang nena a sanipai nepelre lati nenei tou selrai, a si nekouna detelro bei tena ne Walri Wai tena. ¹⁷Dena mendena mail A tung dite yembukona, ne'selrei A tung kyapukona Mang Wali a kurung baitena supai nepelre a yeko supainya nepelro euduko na a, nekepelre engkeng. ¹⁸A yeko bulranena nikipainya nemna kay Mang Walri, Abraham kena bulrane a yeko site sasupuko. ¹⁹Nemena Atung kaye beyatenate? Kepawe delrane te, Atung te ikimelre, nepelre neselrai meyowena. ²⁰Nepelrena, walro bottukuna nepelrena Mang Walri beimo. Tujuan Hukum Taurat ²¹Nemenatena Atung nekewena Mang Walrinekaina nepelre nene telrepelre te we saukanye detelro te inimele. ²²Ana semo ne memetelrena yena te ongko na mane metelrena detelro peko kerena ²³Telrepelre mipai nemeye nane, e A'tung kelrena beyumbuko nikj yande, nepelre telrepelre mende naye ke kya neme ponde. ²⁴Ne pelrena A'tung kelroku meyowe Walri yei mende ena telrepelrena nolru mukombona. ²⁵Da selrei tena telrepelre nepe meyowe e nekoutena A'tung semate nikipai. ²⁶Walri kena bulru mane wei telrepelre, Mang Walri kena yei mane. ²⁷Walri yei kena bulrune bu'te Walri yei we eune nepe saukawe. ²⁸Nepelre Yahudi detelro, Yunani detelro, kembalri detelro nepelre nenei wakenatetayena metelreyena ambai do selraiye, milre seraye metelreyena ambai, we metelrena Walri yei kena' bulrune mbeisikate dupeko. ²⁹Nepelrena we serai walri yei kena Ne kawena, Abraham kena melre otolrena Nepelra we a tou eyne ayeko no bulrane.

Chapter 4

¹Dereina damane, Ne yei neme yeinining selreina kembalri detero pelre nena yeko momona ambai dasa nenei samo nebaiye. ²Neye mei semana pelre, miena kembalri detero kena a kelrene ne kende. Nemang ya sasuku nane wande. ³E lati, nemane yeiing selreina, eda yoburana alru sibulrune kelro kumulre nikiyande. ⁴Nepelre, nenei ya mende, ALLAH Ne nei YeI tiyeikuko meyowe milre mbe kena eslre Ire lati songkone, songkena torat kena akelrene laiti Ne songke, ⁵uetelro yeite Torai kena a' kelrene te baite taneme ponde Nena yei tena mane, yatenemle nou yalrebulre ne tane me pone. ⁶Nepelre na we nena yeinining nekawe, ALLAH Walri YeI kena alru mlro-mlrote wena kena eine nepe simi we "Mai, Mang Walri." ⁷Netenate, we nekoutena kembalri detero ambai, we yei. Mane nekawe Walri yei kena walrolre wete mekomupukona nenei yei tena mane. DA YOBURANA ALRU PEKO KENA KELRENE NIKIPAINYA ⁸Yansina, we Walri nimeipainya selrei we kembalri detero te dametelrena sa Walri kena kepelre engkeng ambainya ne. ⁹Nepelre, menaya we nepe Walri te nimeyambekowe nemane Walri wete nenou telre dina nei me puko, beya mane nekoute burausuku dayoburana alru wakembanya pelre eu ambainya pelre? We nena kembalri detero te nekou te nekembe nate? ¹⁰We ya derete yane-yane, okone-okone, yalrune-yalrune, maine-maine. ¹¹Endikite dekalre wetena dawake siyalrena emei na nelrore ne yombone. ¹²Wete diyamalre dokekapo demane dumbombe, nepelre de wetena mane dutu pone, we detena peko ambai. ¹³We nimeyaumbeko yansine a sena te wete sane yamalre dena eu selrai tetuwayanalre. ¹⁴Nepelre dena eu wwete nemei tuwayomu, we detena peko tena ambai nepelre baitena saripai. Nepelre, we dete mepoi doukau telre Walri Kena Akeyana tena mane, nepelre Walri YeI ne telrepere tena mane! ¹⁵We nena poi kaye beyamane tuwanu? Nepelre yansina a wete neme santemelre nepelre lati, doute baite asem bombe dete itembena baitena salripai. ¹⁶Menaya wembelre yembe detelro nekemalre. Poi kilramlrena kalrote? ¹⁷Ne detero-detero nete wera betetupenai welre nate. Nena mendo peko mekaimbeko. Nena kena wete nemeina kalrone tawipai we bulrune nete ulrewe. ¹⁸Nemna poi meterena kembalri-kembalri poite meko malrena kalri eine meko malre, nepelre de wembelrena nemane mo tena ambai. ¹⁹Delrei yei nining, we sate dena sa tuwarena Walri wena eine kiyane mepone. ²⁰Dena kenalrena, wembelre menaya neme nekemalre nepelre dena a elralnate wembelre dena mendo wake ambai. ²¹Dete sanetembombe, we Torat kena kelrene nekauna, we Torat kena a kurung we betoipai. ²²Nepe dina meraipuko Abraham yei do beserei; si kembalri mire kenare songke, simbei nemyeia milre kenare lati songke. ²³Netenate, kembari mire kena songkena eukanipo Irena te song ke nemeina milre songkena ayeko burana yei te songke, simbei kena mekolre. ²⁴Dana te dou poi tere temanere mire beserei kena yeko tena mane, simbei nekewena kena ayeko bulralrena nena yei senoyouna kembari yeite senoyowe. Nena eudo Hagar. ²⁵Menaya, Hagar dote temalrena 2aity mekotena mane, Arab kani po ne tepe we, nemane lati Yerusalem nena yelreu menayana kembari yei pelre nembei nekaye. ²⁶Nepelre, Yerusalem bulra dana nena nemeina milre nena ena. ²⁷A sena ne dina melrou pek kalri te kombe, "We milre yei ambainya, yei pelre senoipainya a sepelrote nepelre alrate sembe, we yei si yau plre tu waipainya. Nepelre, milre do ambainya nena yei telreng dopelre, nemane milre dodo pelrena." ²⁸Dokekapo, we ayeko bulrana yenining Ishak plre nemo mo. ²⁹Neya selreina, yei e kanipolrena yei songkaina ayeko bulrana yei te me Sro-sro te mekoyowe menaya nepe kiyaye. ³⁰Nepelre na, a sena nepe meropuko? "Mane kembari milre nenayei plre baite sekembombe, kembari milre kena yei eudo ambai, nemane lati nemena milre kena yei eudo plre nekewe." ³¹Netenate, e nekandena kembari milre kena yei ambai, e nekandena nemei na milre kena yei nekande.

Chapter 5

Detlro Walri te Terpe Irete E'lrai peko Nepi kim'lre ¹Ete nepe kimelre Walri ete nena walrolre, ete telro melto mupuko, netnate esuye sipi tepe metre we'elri panya wete sete inam melre ne'plrena sou'mane wapnam melre. ²De ate betobe de Paulus, da a te nepe wete sana malre tute plraena yatem bena, walri wena nobainya mane nekewe. ³Neknoite de wete ate sana malre we beibeieye tute pla yenate yatem mena wenena Ayeko nekaina nelro mekobe. ⁴Nep'Irena weye nenate kliambobena nena ayeko atum blane walrembe, we nepe walri kena Ire baite nepa miyawe bete metoye teyam buko. ⁵Alro me'lroo-melro ena tre plre na, nee tema'lre eyei kna'lri nete te'plete elre ponde. ⁶Netnate walri kena brune nekembe tute baite playena bei plo'poinyametlre nou nikipai. ⁷Weka poiye nepe tenuyawe slmye wete neraime dusuni kombe poite? ⁸Wete wapaima nena nena Ire weko tna mipai. ⁹Ne'ayuyu wete mellre nemei wapaima. ¹⁰Da ate, derai eune te'plrete elro puka wete nepe sanamalre walri kena blune nekembe, detro sikna mendona ate betopanya netnate, ¹¹detro, simyan wete meramna nenei pekote lari elrena tine. IINet'nate yau-yauna, neperna Tutu prauna ate neme sant me' Ire nem'na kaye neka bete'na me sro sro mekaite? Nemet'na, otouna olro titikuna baitena kingkri bombe. ¹²De kena'lre eralre, wete netlro sim wapaima nena nenei eute pekote melaiya. ¹³EYau-yauna, wekaye nepe simem puko teme nepe ikim melre. ¹⁴Netnate, atun ayekote nenei awa'lri beisi kate sipi puko, wei eute kena bisete dinena mana, detlro sitna lati kena bise lati de nulre. ¹⁵Weye, sipri-sipri etite bei-beite debmbe nepema, taute tunumbe, tei-tei' pelre sapiyan weye beko dumbombe. Wena knane A ru Me'lro me'lro pe'lre eu kani pop Ire ditrate tute yoye ¹⁶Netnate, de ate sana ma'lre, a ru me'lromlro brune nikem be kembalri site-sitena enunre kenana bu painya. ¹⁷Dena kenalre na aru me'lro melro pelre eukani pokna aru pelre ditrate tuteye, neper naye a'ru meltometro kena'lrena pelra dena eukani pelre di trate tutuye net'nate besleina mana di trate nepetutuye, nemane sate we nepe wei kenalrena kembalri-kembalri tete nepe mekopai. ¹⁸Netna tena, aru melro-melro we te krim nem nlre, we nena abn ayeko klrena wen kipa. ¹⁹Eu endung yepaina kembalri nepe kiatelre kene kewe. ²⁰Me smo na sate kepainena, ona-olruna, kilre-yembe, a' kinglri-kinglri, yembe-yembe kene selraite notulre ye popuko, nenei cutema mendo mbeite mekaunu, be klri-klri, kena moi-moiye, ²¹Nime-nime tu, bumau-mau na, kalri nelrone, neple nemna Kalri bulrune taumbuko, de-menaya wete snamalre, nemeyenane-a nepete snaiyاملre, sime nemna kembalrite mekonkena, Mang kna nou nekewena ne-ípai. ²²Nemna kaye, alou mlro-mlro eina kembalri nekeuna: Kena bisye cu kalñ, kena tepa-tepa, me naseye, poi kenalre keteppuko, ²³Kena malru-malru, neplre eu semate-nekewe neplre da Atung sibetepelre da'a kalro tna baitena salripai. ²⁴Ne Walri knane ate saukaina yo eu kani po wapeyomuna metlre ye namane mane one bepaipeko. ²⁵Neplre alru-mlro-mlro yei neneke malrena, poi ye o- to0te nenei alru mlro-mlro ci ne Walremalre. ²⁶Eyei Eune delre tna elri pai nya, a'yait-yati kalro, yembetena nikipainya.

Chapter 6

Nete Dikimibonbe ¹Metelrena, dokeka-dokekapo miyauna simi yan a yeko bibmbona, we yan yambu Wali neke nauna detelro nate lati date bulru minsibonde. Eu sema-sema pelre nekembe peko nelro tena tawipanya. ²Nete dikimibonbe dalrena sedopelrena Wali yeikena a yekote taubonde. ³Detelrosi nenei telre-petelrete elrebena, nena eu ambainya abu kaso pelrena detelro yei. bate membe nelri-nelri kembalite tuanembe. ⁴Nete nate, nena eute tiyone kena lalrite kowe detelnsi mena ambai. ⁵Netenate, detelro yei nelri-nelri nete sete tuanye. Nonu Kembalri Tena Poi Telre Mekombe ⁶Simiyan man Walri kena Ate betondena nedetelrote sitena mena lati kilri-malre. ⁷Apupeu tena wapipanya. Man Walri tena sou mena tena wapipanya nepelrena nedetelro nena eu selrei mendena memeyetikalre nai nelre. ⁸Detelro nena eu sa eu endum wapei yemena kalrona amendo kalro tekelnainya nena eu mena peko latite yatenaiye. Ne detraiti yambu Walri poinya dɛlro nepelrenane Yambu Wali nesuwe nekenaina. ⁹E poite meko malrena notena mena. Nena eu selrei mendena tena euteotro malre nepelrena e detelrosi kena mebulra tena ipai. ¹⁰Netenate e noute dokande membena kaiye metelrenate poiye mekomanre, mie deko pelrena kena eu endun suwei peko dotelro poiye meko manre. Paulus Semo Tutena Melro Puko ¹¹Doute tembe dasemo delre-delre nelaina dena me mena melro pelalrena. ¹²Ne detelro-detelro kenane yupuko detelro yei kena eu molro-molro mane decetau malre. Ne detelro-detelro kembalri tena poimekonaina we ono wauyona Walri yei mane. ¹³Ne detelro nenei kenana yuipai Atung- Ayeko-Netenate, detelro-detelrosi kena yupuko ne eu molro-molro mane netenatenedetelro-detelro kenakalrite simine melre mane. ¹⁴Semoga aku tidak pernah memegahkan diri kecuali dalam salib Tuhan kita, Yesus Kristus. Melalui salib-Nya, dunia sudah disalibkan untuk aku, dan aku untuk dunia. ¹⁵De kenakalri tena ambai netenate Wali yei Dekaya yei sudakaitelre, dayo bulra dete saiduku. Eu molro-molro manenetenate detelrosi delraiti nemanemo. Damesemo wanimbana semo melto yalre. ¹⁶De wasiyalre mekalrena metelrena detelro ne kembalrite mekembe, nemanen sate teme wena bulralre nemanemo tenande-mende ate mende Israel kena bulrate nena memai man Walri nenei detelro yei. ¹⁷Deselreina, ne detelro a pelro-pelroite pelraime detelro de dokalre miyalre noute-noute Walri yei delrei eu dekone nekende. ¹⁸Dokeka-dokekapo, ne poimo Walri yei wena bulrate tenondemende nemanemo ombelre-ombelre-Telrepele.

Ephesians

Chapter 1

¹De Paulus, Walri yei kena rasul nena bulralrna. Efesus yo na detlro mlro-mlro kote, Walri yei ne tlepre ei nekaina. ²Mang kenalre moye, poye, mang Walri o tena memai te kelrat, re, Walri yei kena lrna lati. ³Mai plre, Mang Walri kena eido delre ne Walri yei kenalre. e, tena sa, poi, Walri yei kena walrolre. ⁴Ne tenate, Walri yei-ete elripuko, dayo mekoi panya slrei ne netenate e mlro-mlro duma pone, niki nena bekou na ambai. ⁵E te elri keko, nenei yei nining mane, Walri yei kenalrna, nena mendo mekouna na mane. ⁶Nete mekouna, nena kapi-kapi plre nenei sa poi tena. Nemei nya kalro lre yati yowe, nenei Walri yei kena blru ne. Nena yambu mlro-mlro lre bai te sukumupuko. ⁷Nenei blrune, nenei e mlro-mlro te dou kane ena peko mekandena. Ena peko mekandena nena yambu mlro-mlro lre bai te sukumupuko. ⁸Memai mang Walri kena, poi kaso bete plre ena bulrate meyowe. ⁹Memai Mang Walri kena poi, Walri yei kena poi, ena bulra te meyowe. ¹⁰Nena kembalri te mekouna, Walri yei kena eu bulru ne beska te olrumbone Walri dia na mane da yo tena bulra na lati, nemanen lati. ¹¹Walri yei kena eu deko ne klrukande nena mendo topeyouna, nena kena deko lre tiyekeko. ¹²Ne tenate ena kena, ena mendo, nena bulrate klromambone, kapi-kapi kalrolrna bulra te klromambone. ¹³Nenei Injil tereplena, nenei Firman te betaupeko, nena blruna o lraiti netena tlepre te mekomalre, yambu mlro-mlro kena lrna. ¹⁴Yambu, mlro-mlro e te dikinemponde, e memai mang Walri kena bekouna, nena dei mlro-mlro ne, netena kapi - kapi kalro nouna kapemanre. ¹⁵Nemna kaye, ne daine ona yambu mlro-mlro Walri yei kena blrune a te betalrna, nenlraiti ona kenabise detlro mlro-mlro tena. ¹⁶Dena mendo kalro te mekalrna, blrune, o tena mendo te mekalrna, o tena kapi - kapi te mekalrna. ¹⁷Dena mendo kalrolrna, mang Walri, Walri yei kenalrna mang Walri kena bulralrna, o tena yambu mlro-mlro, mendo kalro ta klriyomu. ¹⁸De mendo eilre tepalre, ona kena dekone, mang Walri kena kya elrembone o mendo te dombe, nena a simeuna kalro te membe, nena delre te ote lati mlro-mlro te dukunumelre. ¹⁹E tlepre te mekandena detlro nlro te mekombuko, nenei delre blrune yateyowe. ²⁰Nena delre mekombuko, Walri yei tete, e nlro lre deupuko, nenlraiti nena nou inlro-mlro ne tanembuko. ²¹Jauh lebih tinggi dari semua aturan, kekuasaan, kekuatan, pemerintahan, dan lebih tinggi dari semua nama yang pernah ada, bukan hanya

pada masa sekarang ini, tetapi juga pada masa yang akan datang.²²Ia menaklukkan segala sesuatu di bawah kaki-Nya dan memberikan diri-Nya menjadi Kepala atas segala sesuatu bagi jemaat,²³ yang adalah tubuh-Nya, di mana kepenuhan-Nya memenuhi semuanya dan segalanya.

Chapter 2

¹Yansina, detetepu kare Dena peko-peko ne, ²De mena, yane deotote yare. Nipi pekote yare, tau kamare, peko nipi teyande, aruyambu, menaya kembarite mekoyowe jenining nineipai- Nya. ³Nena nerona Eyansina Mukuye, yereupekonerone Wari yande, e yuwupoko. Ewsa endung, ena mendo mukuna, mane jenining peko - peko detero sipere nemanemo. ⁴Nemane drati, Mang Walri nena kenabise, dete yatekemere, ⁵Nemane detete tepondena. Dena peko mekoyarena dete warita ineteri Kristus. Nembere yaute nena poi nerore ete yatekemere, ⁶Neye dete deyemupuko nemane nembere nepere. Dete poi tamupuko neye nembena ne na Yesus Kristus, ⁷Medaite-meyate, mendena neye wei burane kirinemere. Nimite kena poure ena ken tuan nemere we - de kenate mang Wari te keromanbonde, ⁸Beate nemane we de kena poure poi tamupuko - yarekande, terepere, A. Nekewena ye ena ew rena a ambai mo mang Wari nenei akurung mo, ⁹Ambai A, ew nekewena, wena wakerena, netenate detorosi akau tena tekai pai. ¹⁰Dememai nenei mesemona, esune jei Yesus Kristus, beyatena, kembari poite mekonaina memaimang Wari kena kembari di peko nedaitena ya - mendena. E, nena burune nekemare. ¹¹Netenate mendote, mekombe. Yansine songke, byamane detero pekomane nete saniameng detero peko - peko neye nenei ewte doymaimeng nedetero poimo. ¹²Mendeto-mekombe, neyana ena Wari Kristus ambai baina moyenikiande, neyo Israel nei detro dopre. Masatena bekipanya nenei akurung, terepere yeripei nayai. Nenei ewtena Warikena terepere kenane ambai mo. ¹³Netenate, menaya esune jei Yesus Kristus, eye, yansine baine nekeande ete yatekemere. Ewtouterene sawari Kristus, kenane nekande. ¹⁴Beyamane nenei meye Kena tepa-tepa Eye wara bete, wesang keko. Kyapuko kena beite mekanenbeko-kera oru pekote baite serambeko. ¹⁵Terepere baite sukupuko-peko ew endungna nena awaro. Esuna Asni asni mane Terepere ena kena buruna waro bete wasukuko beite dupuko detero wanimpana mane, dupuko kyapuko, kenabisete, bete wasukuko mang Wari Esune, Warane meterena pekote baite sukupuko, ¹⁶Kena temeyedabetena Wari kena Esune be ew nemane salib, netenate tetepeko. ¹⁷Neye date mende ne ate sanenemere, poi te piambaite. Ete ate sanenemere noutikina ne poi te piambaite ete neye. ¹⁸Nenopine beate nena warure neye eye betedupoko nipi esutena nekote, memai esuna beitenya yambuh. ¹⁹Kiapuko we ambai nemanemo detro-detro bairena ne bairena netenate. Neyau-yauna-detro nepeye dople mero-mero. Ne yau-yau-na, medeko Warli. ²⁰Nou wanimpana burane, teme para rasul nemane para nabi, neya Yesus Kristus, nemanemo oru' waru mane. ²¹Esune, Wari emuku mewanimpana neye baing bekupuko dembeiye barupuko nemanemo mesukui - mesukui ne Esune Wari. ²²Esune, neye-deye-weyw. Wanimpana yengkrengsunde wembe ye kianayi, nou. Nekewena Wari kena yambu.

Chapter 3

¹Da mena tante, de Paulus, Walri yei, dekayei we nineipai sare, ongko myene tiaitiki tenoiyalre. ²We nepe betoyauwe, mang walri kena yambu Walri wena bulrane ikemelre. ³Nemena kalrone kiatapuko, akulrunte semoeine melro pukalre. ⁴We dasereine bembe, Walri yei dekayei kena delre nekewena nimeyembombe. ⁵Nepelrena deteli ositena mamana bete mena sanipai, nepelrena menaya wande, materena rasul pelre, Nabi pelre, melro - melro bulrane nikiyaiye, yambu Walri tanre. ⁶Da a lati yenema nalripai, Asna Walri kalrolre detelro yei nimieyambino, menaya metelrena detelro yei nena eudekote kulrukande na, beisikate olrupuko, Walri yei deka yei kena atun ayeko bulrane nekande, ⁷De menaye asna walri tante, memai mang Walri kena yambu walri dena eubulrute kulruke, ne kalrolre de walri kembalrite noute - noute metalre. ⁸De peko detelro rena mane walriyalre sate, metelrena detelro me, lro-me, lro bulrane nikiyaiye, de nelrone Walri yalre. Dete yambu Walri te, iketelre, asna walrite, detelro nimeipainya nelrone, Walri yei dekayei kena Asna walrite nete saniyamalre. ⁹Nepelrena da a,kia te doukalre, mang detelro nenei eudekone, maite-maite, okone-okone dulru suku nekeyowenare, nepelrena da mangkelra, mangsero nembeimo mekombuko. ¹⁰Nendelraite jemaat nelrote, memai mangwalri kena yambuwalri ena kena dekone sanume, Walri yo nekayo nekewena, menai mang wayeko Walri yei, kena kepelre engken, nena delre, Dia nekewe na. ¹¹Da a tun,a yeko Walri yei, deka yei kenane kiapuko. ¹²Walri yei kena eubulrute kulruksnde, wakete domkande, nena nipilre, memai mangwalri kena mye dekote malre. ¹³Nenate de wete dia malre, kena te polrena tiyeikoipainya. Taute, da o sye, olru sye we tante de tuanalre. Ne o,sye,olru sye, mang Walri kena delre wena kena eine nekende. ¹⁴Da kalrote, de yenkente dusunku,kalre, memai mang Walrite diniyanalre. ¹⁵Walri dia, deka dia na mane, da yobulrane wena eudote doumalre, ¹⁶De mendo eine tipiyalre, memai mang walri kena delre, nema yambu walri wena kena dekote nemanemote tanemelre. ¹⁷Nepelrena Walri yei deka-yei wena kena dekone nekende, o yenso tena mane kelro wende tapende, wena kena bisye ne bulrare nekende mende. ¹⁸Nepelrena we metelrena detelro melro-melro bulrane nekauna, nenate mimie yembombe, meserei pone nekewe, meserei tikiye nekewe, meserei yalre dopelre nekewe, nepelrena walri yei dekayei kena, kena bisye bulrane kulru kande. ¹⁹Nemena kalrone, we metelrena Walri yei dekayei kena, kena bisye sate, nena delre, wetw noute mekomupuko, ²⁰Piambaite, memai mang Walri kena delre, e mendoeine nete diyemanlre, sanemanlre, nena delre ena eubulru, ne mekonde. ²¹Nepelrena Walri yei dekayei kena delre metelrena bulrare Walrende mende, ielrepelre.

Chapter 4

¹Tuhan tante dete ongko ieye ne tiyaitiki, wete snamakrena oe, a dokau na Yelreuw te ne yauw nekembe. ²Nepelre kena tepa-tepa, malru-malru metelre dusung kone, se ne bise nembey ne tuwanembe, ³wake tlre siuwe Alru melro-melro beinye bekenewelre poy netemene natende⁴Ne pelre Alru melro/melro eu nembeyne,nepelre webe ne a mbeylre Simiwe ⁵Tuhan, telrepelre, nepelre, bu kelramina besikamo, ⁶Allah memay pelrenena beyte du puko, bulrana esuna metelrna nepelre⁷Kristus ena bulratena Anugerah pelre Karunia nepete yate kemelre. ⁸Nenate elri yeiye, ne nouw Yalretelre te yelruku, de telro tiyamina alru yowe nepelre Ne detelro yeiy karunia yati youmu.⁹Neman delrati elri yaiye, Ne bulrate yelruku, beyamane, ne anende atelrete youwe? ¹⁰Ne ate youwe, Ne delrati yalre telre metelrena ma bulrate yelruku nepelre metelre na mane yu Umbonde.¹¹ototouna, akeyana, malrisa semana, kilri-kilri pelre Asena Walri te ne yati youmu. ¹²Nepelre, detelro melro-melro te dikinemelre kembalri te Kristus ewu ne yuwumbonde, ¹³Nepelre, e metelre telre pelre beyne douw, douw malre nepelre, Allah nuwey te nimeiyen mantre nepelre detelro detre mowie nenate tinon ne elri we, nepelre Kristus eine balrende nepelre kemende.¹⁴Netenate e Yenining ambey, nau olrsi bulrane dite-diten alrunumulre nepelre sisilrna alru kilri-kilri detelro yeiye wafnaimelre, ¹⁵Neman delrati nouwlrena ne bise eiye nalrende. ¹⁶Nepelre metelrena euw nembeinye bekombonde, nepene detombonde beiy numbonde nepelre toki nelrei-nelri dikinembonde. Nete nate, moi-y-moiy neiyte mekonde, euw nepelre nalrende nepelre bise eiye neney euw to eminde.¹⁷Nemandelrati de wote Tuhan kena eiye snamalre, telre pelre mbanya detelro kena Yelreuwmane, nepelre mendo kaso-kaso Yelreuwte tapuw. ¹⁸Nena amendo neko dupuko, Tuhan kena Walri lre, nena kena alma nepelre, pelro-pelro euwte baiyte doku. ¹⁹Nena a mendo nepe tumbay peko, nepelre nena euw te peko bulrate selray peko nisi bulru te nepelre kena suwe pelrete mekanay.²⁰Ne we nekalro mekoyouwna Kristus kenalrna ambay. ²¹Nepelre we ne netena nepete beto youwe nepelre ne naeiye kilri yaiyme, nemandelrati Yesus kena telre pelre eiye, Yasina yeko bayte kenunulre, ²²We neyeko yasina yelreuwlna douwke aupeuwpeuw bulralre we, peko bulrate slray peko.²³Alru nemete we mendone dumulre. ²⁴Yelreuw nemete mayong itti ponde. Delrepo nepelre melro-melro nouwlrena eiye, Allah kena euw mane mekopuko.²⁵Nepelre apeuw-oeuw beyte kenenembe beiy-beiy date membe telre pelrna ate yauw-yauwna nelro sanemembe nepelrna e metelrna ne euwmbeiymane. ²⁶Kenaselray te dunulre nepelre pekotena me kopay. Wena kena selray tuwanulrena saye nende susinembonde ²⁷Nepelre mase te kalro tena ipaynya.²⁸Bisitediyenena detelro, nee kouwtana bisi tena dilri payNya. Nouw lrena, ne kembalri, wakete lre sinde nepelre neneiy melre kembalri poyte mekombonde sate nepelre olrunde detelro site yatenemelre. ²⁹Emblru yeiyne apeko tena elri panya, ne pelre apoiyte detelro te sanumulre nepelre wena a elreuwena detelro betonaye nepelre kenalre poiye tuwanewy ³⁰Nemandelrati Allah, kena Alru melro-melro pekotena mekoy panya, nepelre delrati Ne wete poykalra te nate elrimupuko Ne mendena yatena³¹Petena, bayte yelrombombe, kena alrna, kena selray, mendo moi-y-moiy na nepelre detelro sitena, apeko metelrena peko bayte nusunde ende. ³²Yeko malru-malru pelre kena tepa-tepa Sipelre-Sipelre bise te kilrimembe, nepelre Allah Kristus kena eiye Ne nebisete kilri mupuko.

Chapter 5

¹Netenate, Allah kena yeko - yeko nenei yeinining kena bisete dununa. ²Kenabise eine, nekembe Kristus ete bisete dununa mane. Nenei eute soipelro tena mane Allah kena bukoute. ³Netenate, peko busi - busi mekoy painya, neplrena ei-dona doipainya. Netenate, ne yeko detlro poi kena blru na ambai. ⁴Aneki, A plro-plro ayuyu, arma nenoune nikipai poy ate sanunurlu. ⁵Wenou nime yembombe peko detlro kena kenana poy ambay wapi-wapi tekepaina poy tena doipai, Allah kena dia. Neplrena, Kristus kena poy ambay." ⁶Detlro wetena apepeuna wapipainya, A eu ambainya. Mai Allah, kena kilri yembe neyeinining kena bulrate. ⁷Nemblrena yau-yau tena Walri painya. ⁸Yangsinape weneko blrune, daslrei tena we man Walri kena kiaeine. Netenate kiya-yeinining mane warlembei. ⁹Kiyarna eu nekewena, nourle tlreplre neplrena poy; ¹⁰Nenate, duwyowe man Walri kena kenate poy te mekobonde. Wenekoblruna toiwipainya, nenlrona we eu ambay noulrena pe, nepekote kya elrewe. ¹¹Wenakoblruna tawipainya ne nlrona we eu ambay nou lrena pei nepekote kya elrewa. ¹²Wene nane ate ke-pe meye mekau pandena paita burle doplre. ¹³Metre nei skyanetenaina-kiya tlre eketaine. ¹⁴Metlrena sipkaya eudupuko netenate senaime esuemune wekuno plre dinyena dtlro tete nlorle deipnde Kristus wena bulra te pekebonde. ¹⁵Netenate dou poy tlre tewe yerleu beyamane-nekeye wepanse tena dipainya poy duponde. ¹⁶Daya po me we nate sema poi tlre nekembe daya mewena alma do plre. ¹⁷Netenate, we plro-plro tena dupainya netenate poi tlre nimembonbe man walri kena poi byamane eke nekewe. ¹⁸Anggur mau-mau tena yebipainya neyeko naunikipai nournu pe arlu emenem mlre. ¹⁹Siplre-siplre ate elrembena yepi ei ne dimismo eine asna ci ne di mismo eine man Walri te kena rle olru nurte. ²⁰Ucaplah syukur senantiasa atas segala sesuatu kepada Allah Bapa dalam nama Tuhan kita, Kristus Yesus. Nasihat untuk Suami dan Istri ²¹Siplre-siplre endikite dekope Kristus tena we dekope. ²²Namen-namen memai te dekou nurle man Walri te dekonyena mane. ²³Memai Nekewena namen-kena berlenka mane Kristus Nekewena Jemaat kena kerlenka. ²⁴Jemaat Kristus te dekonyena mane nemane namen-memai te dekonde ,etrena blru ne. ²⁵Mamai namen te kena bise te demembe nemane Kristus jemaat te kenabise te dununa mane neplre na mena eute jemaat te ikimerle. ²⁶Netlre na bu mlro-mlro tambonde asna Walri ne. ²⁷Kristus nenei eu te jemaat te ikimelre neplrena nena delre, peko mena amboi jemaat te mlro-mlro te tambuko. ²⁸Nemane mai-mai, namen te kena bise te denembe nenei eu te dununoi mane, sime nena eute kewabise te dununoi namen te ke nabise dunulru. ²⁹Da nekan-dena dtelro nena eutena peko tena Elripai. Nena eu sema te nekewe, nemane dlraiti Kristus. ³⁰Ne kan dena nenoi mena otona. ³¹Netena te doyei nenei neman nenan te dinetembonde, mende-nene milre olre eu beite-dunei ponde. ³²Da Aton tenoune Kristus kena Walro rle jemaat te snamalre. ³³Neplrenoi we bei-bei milrete kenabise te denembe wei eu te bise te dinyena mane nemane namen mai te dekonde.

Chapter 6

¹Yeinining, Walri kena bulrune wei detlro delrete betomenbe, neplrena, dakalro, noulrena. ²Wei memai plre nameng plre te peipei pemembe, "da atung mbeise katena, nepelre, ayeko te ne bulrate elrupiko. ³Nena, wei yelreu poite, nepelre, wei Walri tiki te da yo bulrana nekembe?"⁴Memai memai, wei yei tena alra yena kilri painya, neya kena selraite tuwanaye, netena, Walri kena otiyeine, nepelre a yeko ei ne natemembe. ⁵Kembali detlro, wei da yo bulrana kembali belrengka te betomembe, nepelre peipei pemembe nepelre dekoidekoidekonembe, nepelre, wei kena sipitlre Kristus ko tena mane. ⁶De, detlro si kena kembali, nemeye, detlro tenaimelra napote, nepelre, detlro yepoite tuwanaye, we nemenatena mekoipanya, wepe Kristus kena kembali detlro ye, mang Walri kena aka lrote nenei kenalre mekaye, ⁷Dikiditi kalro tena kena tlre lre mekowe, Walri wai tenate mekaina mane, dadetlro tena ambai. ⁸Nepelre, we nepe nimeyambuko, ne kembali detlro, ambai nenei wakenate tainena, nei kembali poi te mekondena, Walri wai netena poi tu te yate ne melra. ⁹Kembali belrengka - belrengka, wei kembali detlro tena nemane lraiti, alrema tu te ketembombe, nepelre, poi ni meyembombe, ne wena belrengka, ambai neyo kena belrengka, metlrena Walri yo na, nepelre, nenei kena bise mukuyenatena. ¹⁰Tutena, waketelre tepembe Walri kena bulrane. ¹¹Mang Walri kena sayemute senaipone, newakene tepiembe mase kena apeu tedununate. ¹²Nepelrena wake kirandena sa plre endun pelre tutipai, nepelrena etu tandena detlro dere - dere, ona olruna, orma - arma ne neko burune, nepelre peko detlro kena wake manone. ¹³Netenate, mang Walri kena sayemute senaipone nepelrena we nenoune tepembe. Medaite peko ya mendena, nemane metelrena nepe we noune tepembe. ¹⁴Tepelre noune tepembe, wena yomu beimbena noutelrena sepa yene beiyembe. Nepelre titimbena mayong Zirah temetelre. ¹⁵Nepelre oto ere titipone semate asna Walri teme bulrare. ¹⁶Netelrena a bulralre, kemaute sing te baite kepe pone. ¹⁷Ketopon dikineponde nepelre meteka aruh, asna Walri, ¹⁸Ya yana mendote - mekowe aruh melro-melro pelre metelrena asani - sani kalro. ¹⁹Detena mendote mekombe nepelre de ate ere telrena, dena a elre telrena yambu poite. ²⁰Da asna Walri tan mote de te tiyeikeko sanepe beyai tepuko. ²¹Tikhikus, dokeka ne ate mote neplre Walri kena ate sanu mena deyene nalre pukana ate wetw santeponde. Weni meyenembombe beya mane demeko telre. ²²Denete meko pukalre wekote damena kalro tena, neplrena weni meyenembombe newete kena temete ate nemlre. ²³Kena poi metelrena dokeka, milre keka ne kena mote, neplrena bise man Walri lre neplre Walri yei kenalre. ²⁴Poi mendena metelrena detlro kote, Walri telre pelre, Yesus Kristus nena poi peko dupai.

Philippians

Chapter 1

(Poi Paulus Pere Timotius) ¹Paulus pere Timotius, kembari detero Yesus Kristus, emukuna detero mero mero Kristus Yesus yeine neke mari di Filipi neperena Yesus kena kembari detero : ²May Allah wenawaribu dekabu, yatum mere, Tuhan Yesus Kristus we beino sema tenekumuru! (Paulus Mendo Mekoyo We May Saneyonu Nena Yenining di Filipi Yone Nekayena)³De mondote mekare dena may Allah sena nare ya yunu yunu wetena mendote meka mare. ⁴Dena mendo mekari wete muku tena, De nemenamote mendote mekare kari je kare ⁵ena kembari poi nembey mekoyande akurung asna semo ya beinyare meyowe desereyete. ⁶Detere pere mendote mekare neye da kembari poite kiatepeko enanerore, neye teme pugo poy mekonde ende ya Yesus Kristus. ⁷Nepeterepere de tuanare We mukuna dena kenayeina. Terepere de ongko miene tona yaru de lati ate eri yaru akurung wari semo, we muku ye denbere may Alah a kerene. ⁸Allah ne dete doute teyotung, nepere dena kene we muku Yesus Kristus bise yeine nekembe. ⁹Da dena mendo mekarena : Netenate wena bise wemena mote neberate-berate, dete nikimen; ¹⁰Neperena we mukuye erimare mena yang poi; neperena wei Eu moro-morote neki ambai Kristus menena Ya; ¹¹Netenate ke mepego ona poi meyowe Kristus Yesus nena nou mero-mero dimisemo akurung Allah kapamanere. (Waiperokaro Paulus Bokoute Asna Semeto Kurapetoye)¹²Yauyauna po, kembari nepete mekoyau asana semokepey urapete tapiyau, ¹³Meterena detero muko semate nekay berengkaway miene tepaye detero nimiyang ne ongko miyeng tepewe Kristus tante. ¹⁴Meterena detero tereperetere eyei manwari netenate ongko menetepe, detero endiki dekopai awari sunumung. ¹⁵Tereperete, detero Kristus kena a wari sanuyome peko detero, detero si poyte eraye. ¹⁶Detere si poyte mekaye kembari kena terere mekaye danone asasemo terepere erai peko. ¹⁷Detere si mendopekote tepay, ne kembari yeko pekote kiraye, mendo zikina mekoipai nenei kenate pekote mekaye, terepere ongko mene tepere. ¹⁸Nemenakaye karo beyamane nekewe? Netenate e beyamane meko

mare, Aupepure tenepere karo, Kristus Asena, netena de kenakari dopere danenere, Terepere, de kari komare.
¹⁹De nime yanare mendore-mendore Wena kena bisa Roh Kristus Yesus, beasa yang kiapeko dena eune.²⁰De
 karikare netena paitabure tuwaipay. Suru berusekuna wakete dukare Kristus, menayato meyowe dina diapote,
 wetw kapemaweri dena euburune, netena tetepoi waripoy. ²¹Nemane, Wari Krsitus yeine tete poy.²²Nemenekaye,
 dena wari da eubruna, de ni miyepai, nemena de kembarite eute oriapi. Nepe, netenate oritepone, de ninimeipai.
²³De pero-pero dupukare a karo da beseney nikiyena mena sature. Dena kena nekewena mena sature. Dena kena
 nekewena yeko pekote baite ana sama sini dena wari nembey Kristus, netenate baite wande poi. ²⁴Nemekaye,
 wetwna, nemena poi de wena cakiana neketere. ²⁵Da terepere karo, de nepenimen yembekare de embre-embre
 nembey mare soukari komare ena euburune. ²⁶Yabeiska de burutisini wekote metere, neperena kena karite
 kombe Yesus Kristus burune de embere. (Beinedumbone Nembeye Demanere) ²⁷Netenate, yerui karo temene
 kemere akurung Kristus de poy meterena embere tupeyemare, de mipaina, de betotere we mukuye Roh beite
 nekembe, mendo beite mekombe, nembey de manere enaterepere asena semone meropeko. ²⁸Netenate karotena
 ipauna peko detero wete endiki wapenaimere. ²⁹Terepere Kristus ete warite yatumung nembey mote
 kapemanerena ambai, e peko piyang tuamambone nete nate beyte. ³⁰Nemanlati we mukunamane peko piyang
 tuanembe we nepe tiyaunung de tua yanare, we nepe betayau me yowe desereyte nemetuanare.

Chapter 2

(Kristus Kena Mendo Mane) ¹Netena te Kristus yena kari susunne, bise poi kena yau yanbu, kena bise, kena kalri, kenambe. ²Dena kena kalri yumbon Ne-wetenate kenambe, mendombe membeina kena bise, membeinayambu mendo beiyene nipimbei yenei. ³Peko tena mekoipanya bay kena yelreu, eu tena mendo, akau sisi panya menenatena mekoipanya netenate kena tepa-tepane mendote mekoye det'lro so kaso pelre wei yelreu ane dusung. ⁴Sapiyame we mbei-mbei wei yelreu mote tembe, netenate detelro sitena yelreu lрати tembe. ⁵Tenembobe da mendo wena nelrone nekende, Yesus Kristus tena mane. ⁶Nena bee Mang Walri mane, nei eu kensipai Mang Walri pelre na neyou mane ambai, danate mesue telre tapeyowe. ⁷B'lru suku tua yone sa ambainya delro mane, nepelre kembalru detelro mane, detelro yei mane dupuko. ⁸Detelro yei tena mane, kena te Dusun kuko, tepa-tepa yena yowe tetdoko nepere tete te salib onone doku. ⁹Netante Mang Walri wete yalre telre kensuku, nete lrang te ikenetre, eu do si bulra na cudo te ikenelre. ¹⁰Nete Yesus kena eudo ne metelrena yengkeng dusnaimlre di manona ye, da yo bulra na ye, nepelre yo anakelre nayo ya. ¹¹Nepelre peu bembei saunai ye Kristus Tuhan ne Tuhan ilrang Mang Walri nenei, ne memai. (Mang Walri Ena Ye Ne Mekowe) ¹²Netenate mengke dokeka kena bisena, beyamane we bentekei betoi-betoi de wena nelrona mane, mbai de we Nelrona ambainyane, wei walri ppoi te mekombe dekoi-dekoin pei-peine. ¹³Netenate Mang Walri wena yene mekonde nei kena denuna mekombena nei kalritena. ¹⁴Metelra ye mekombena susi-susi panya ate kingelri panya. ¹⁵Netenate wena nelro ne yeko peko nikiapi Mang Walri nei ye nining mane, yeko malre nalre mbai di yau-yauna kena yokipei peko, na mendo yeke-yeke, nepe we sute mane elrem bone nena nelrone sutemane kiyanebone. ¹⁶Asna walri yelruu te suwe telri tapembe Kristus nei ya Kiyambone. De ne wakene karete sisitelre de teunalrna kasombai ne pelre kembalrui mekalri na kasi ambai. ¹⁷Meselrei mbei bumane dilrai te, kembeu teu yenama sanasini wei telre pelre yena mane, de kalri te kotelre we metelrena yene, ¹⁸Nemane we lрати ne wake mone, kalrui ye seplroye dembelre nembei kande. (Paulus Ye Timotius Pelre Epafroditus) ¹⁹Tuhan Yesus yene mendo te mekanalre Timotius te selraibeite sante bone mende we kote nende a kia te betotepone kena po te tuatenelre. ²⁰De na detelro ne mena si ambai, mendo sipi yene wei poite mekone. ²¹Sipe nenei yelrui mbei-mbei kone welrai, Yesus Kristus tena ambai. ²²We memeyani, Timotius nei eutel; ru pukone poi Injil be te nendena tente de nembelre mekonde yeinining neman kotena mane. ²³Netenate tuwanalre santebone nende wande nenemeitebone beasa mekonetepone. ²⁴Nepelre Tuhan te telplre te elrete pone, delrey me ye selraimbeite se kote telre. ²⁵Mendo dou kalrna Epafroditus santeboone we kote nende ne delrey weke, ne nembei mekone, ne yaura nembei mekone. ²⁶Ne we metelrna kena te dunu, kena peko te tualronu, betoyawu sa namune tenoyowe. ²⁷Yasine betoyau sa namu netenoyowe dite tetepowna mane mang walri nete kenabise te kelrimbuko, memotena ambai, demblre lati, kena kalri daiedaie tuatehelre. ²⁸Netenate tua yanalre, dantebone we kote nende, netenate nete tenembobe kalrite denembe de dekalrena ate kuninsine. ²⁹Tuhan kena yene Epafroditus me poi downembe kalri-kalri plre pei-pe plre nemena detelro tena. ³⁰Kristus tena kembalri tante dite telepounamane : Dete dikipainya tante nei yalre te ane sasuku.

Chapter 3

(Me Me Telre Kristus) ¹Tu, tena, do-kekau-do kekapo, kalri te kombe Walri kena yena. De suksipai melroi-melroi kalro memanmo wekote, nepelrena dakalro we te semate neke nemelre. ²Betena tei bulrane yoko selraina, betan tei bulrane, peko detelro tena, betena tei bulra ne detelro da eu kanite poite terplrete elre naye. ³E metrenar detelro baite sukaima pukona, man Walri mote kepanene, Yesus Kristus mote kepanene, neptrena da tandena teplre elripai. ⁴Nemena sa de nourunape da eukani tena akau doplre. Detelro si mendote mekaye, nekakate mekopuko da eukani tena, de kaso doplre. ⁵De, musinamin bute kelrai te puko, Israel detelro, Benyamin serailrena, Ibrani detelro, Ibrani peute, Stung bulra pe de parisi detelro. ⁶De kalri nelrone, jemaat pekote nekoyamalre, De atung te terplerete elrupukalri de pekomekoipai ⁷Me tehrena sasasi memetena datena doplre, memaya de Kristus te, ni meyembukalre, mena kosombai. ⁸Telre-plre metelrena sasasi de tuwa nalre kasombai, nenate tininong te tuwa nalre Yesus te nineyembu kalre Walri te bena nupu kalre. ⁹Kristus tan mote metrena, nelrai peko dena kenayema. Metelrena Atung Ayeko, Kristus teplre-telre te elre naina, man Walri nena Atung Ayeko detelro yei tena ¹⁰De teplre telre elrambuko. Yesus deipukoi kena besika te meko mantra nena deipukona. ¹¹Ne tena te tutena serei de Lati tete nelrolre deiyete ponde. (Otote Malre Walri Kena A Simiwe) ¹²Nena ne alri youwena nolruna ate elriyowe, ne detelrote besaisiki, nete kronai nate dianne, Walri Wai tenamane kyonai dianne. ¹³Dokeka-dokekapo dena a elri yalri-yalre, netena kroipai. Netenate dena a elri-yalre dena eute doualre kiane welralre. ¹⁴De nemetelre, mendo kalrona dotelre wande, da kembalri nememeko telre. Mang nemei kembalri Walri wai kena eidone. ¹⁵Membe, e nawalro te neilre-neilre mendo te mekomanlre. We nemna mendo kalro mekoi panya, mang Walri wete kyaye-kyaye kilrinemponde. ¹⁶Nenane a sanupukona sematena poi nekembe. ¹⁷Dokeka-dokekapo dena yeko tau tembe perdoute danembe detelro kena yelreu dena yeko walrena mane walrandna taumu mane. ¹⁸Metelrena detelro kena yelreu walraiya Kristus kena ose mane, yembe-yembe detelro mane. Nepelrena a nekeweuna, meke akaiye. ¹⁹Yelreu tutena peko bulra sarnaipone, Ne kepaiyape eselre motenate, ne detelro popeda pai tabulre. Nena mendo mekaina pedaanane tepandena. ²⁰Nemane ye, e nekandena Walri yo deka yo kena detelromane, Dipana kenakalrite ete temalre Jurus Selamat, neiyu Tuhan Yesus Kristus. ²¹Ena Eute nenamane mekobonde nenei eu molro mane nenei wakene. Metelrena sasasi Kristus kena bukoune ane kronaiponde.

Chapter 4

¹Nepelrena ye delrei yau-yau na, kena bisyete danalre na, neplre na kena kalrite twanalre. Walri kna eine nou netepe malre. ²Da, kena telrelre, we-te snawalre Euodia, neplre dlratl Sintike, dlratl walri kena ci-ne, ne kombelneme nekepi. ³Nepelre de'wete diamelre delrei yau-yau na, da'milre-milre te di-kimampone, dina kenatelrelre klemens, nei yau-yauna si slratl nena Eudo asna semone dina merai peka. ⁴Walri kna ci-ne kalri-kalri plre, sari plre elretepone kalri-kalri plrei. ⁵Wena kena tepa-tepa de tlro mukunamane, nimeim naim pinde, walri nepe nopyewe. ⁶Da, yelrue endiki tena dekoim panya, nete natas, metlrena sya-sya si mandone mekoyena, walri kna bulrune sani-sani kalro ne sanunulre, neplre a poi te sanunulre. ⁷Mang kena poi, wena kena dekone kembalrite, neme mekonde mende dina slrei te. ⁸Neplrenaye, yau-yau na eyei tlre plre, eyei pai, eyei de ke eyei mlro-mlro tlre plre, eyei pai, eyei de keeyei mlro-mlro tlre plre, nenate wei mendo yei mekombe. ⁹We beyasate kireaine, yatiyau webetoyau we tiayau we denalrena, metlrena mane mekombe, mang kena poi e te nemane moto yatenem lre mende. (Paulus, Filipi Yona De Tiro Te Tlreplre Plre Saukai Netroneta)¹⁰Walri kna ei-na wairaire, kena kalri doplrete, twa nalre, nemane satenate we bulrau puko dena yeko wlralre nate tau, neplre wenekalrotna-dowipai. ¹¹Da'a senamarna dena cune, nuku pukona ambai, da'kalro de, nepe ni meim bukalre. ¹²Nekepukona kalro, de'nepe nimeim bukalre, eringkondena ya de'nime yanalre neya;ya, menaina de, nepe nemeimbukalre, sa' pernaya, moning ya, doi pernaya, doi-ambainya ya. ¹³Dena da' yelreu, walri kna ne, klro tembonde, nembeimoye, wakete ini tlre. ¹⁴Wena poi, klri yena, sete twanurna kalrone, walri wete diki neu ponde. ¹⁵We'nepe nimeyanu, Filipi yo, me-me-ta a'sna meyowe, de; Makedonia-yote dane tembukalre, nepda de tlro, satetuyaine, demberna-a' nembeina Elripai. ¹⁶Tesalonika yone, diki-diki kalro, notulre mekoyau, kasoplre. ¹⁷Ne, karotenade, duweipai, de' duvernape, dena a'saniyamarna, eu ne kilrimbe mene mekombe, eu plre wau nai ye. ¹⁸Wenapoy nepe muku yati yalre nepelrena ka so plre, nesa wena walrolrena, Epafroditus, sa'poi te dupuko, ne-kembalri walri kenate dununa. ¹⁹Walri yane-yane ena poi klri yandenate, walri ate nepe saumu wey tlre plre mekoyena. ²⁰Mang Walri te kapemanlre, da' slreire, di slrei te malre, tlre plre. ²¹Dana da'a' poi te, dou we, walri kna ci-ne kembalri te mekainate sanumulre, da, a'poi eyei yau-yau knalre na, walri kna bulrune kembalrite mekan denatna. ²²Metlre na detlro mlro-mlro, wetena a' poi te saniyaiwe, a' poi motlrena, detlro kembalrite dia delre ne mekaina tnate, sane you me, ²³Walri knapoi wemblre-wemblre tlreplre. Poi

Colossians

Chapter 1

(Paulus Atesanuyome) ¹De Paulus, Yesus Kristus a keyana manwari yeine, wande Timotius, embere nembey mendokaro nekande. ²Netenate meterena detero mero-mero neperena yau-yaupo men dokarona Kristus kena burune di Kolose, wena poi nembey nekemare ena manwari kenane. (Paulus Mendote Mekoyowe Terepe-Tere) ³Neperena mendomeko yowe wetnawe, e nemena mote mendote man wari senanere, manwari nena yei Kristus Yesus. ⁴De betoyande wena terepere Yesus Kristus neperena wena terepere kiyapeko nepena poyte mekoyena sasi kaya diyo mero-merone, we nepe dinabetayau esune semo mero-mero yeine, nepe asena semo. ⁵Terepere bisere kiyapeko nepena poyte mekoyena sasi kaye diyo mero-merone, we nepe dinabetayau esune semo mero-mero yeine, nepe asena semo. ⁶Asena semo we dina nepe nimeyau ne lati da yobrare asena semo kura peto douka ye tepaye, nembey wena nerore kiyapeko, neya we betoyauna lati dina nimeya neneg man Wari kena dereteno wena terepere yeine neperena nimeyauna manwari kena terepere. ⁷Epafra kenalre da a we tena nepete kilriyoume, dena kembalri eine yau-yauna kena bise telrete delranalrena, nenei kenalre ketepuko Kristus kena kembalri detlro te dukupuko we tenate. ⁸Neye nepe sanuyomu Roh Kudus kena eine bise te demanelre. ⁹Netenate, neya e muku betoyandena, e kiti paina mendo mekomere wetena nemenakaye wari wena burune neperena a mendo nenane a wari nekwena ena terepere karone. ¹⁰Wande neperena, we warite poi nekembe man kena bukoune, neperena poite mukuna a karone, neperena kembari eutu dumbo ne, neperena eute manwari kena yeine. ¹¹Wande we mukuna wakete yate nemere nembey wakete yatenenemere kena karite komare. ¹²Mendote meko mare mai kote ne mekoyowe we mukuna mane terepere we poite yate bombe yansina detero mero-mero esuna kaine. ¹³Ne nepe baite ete pekakorone yate kemero neperena baite yate kemere manWari nena yeikena dia mero merone tamupeko. ¹⁴Nena burune, Elate poitena nanere, nemalati ena peko mukoyande na.(Manwari Beysika Esuke Mukuna Anekena)¹⁵Ne nekwena Wari kena mesemo dou itipai, lati yarise burane

mukuna mesemo, ¹⁶Wande, nenare, meterena sa di waridia weyowe yepei, nemane wapi-wapi nalati, wande tiyanenere iti painyapere, dere yepei, nemane wapiwapi nalati, meterena sa muku dina mekopeko nenomere neperena netenate. ¹⁷Ne nepe nekeyowe sasa mekoipayne, neperena meterena beyte dupuko nena burune. ¹⁸Ne berengka da eutena, mai nene yenining, ne lati neperena bete nekewe mukuna sate. ¹⁹Netenate, man Wari erepeko meterena sa diyembena nena burune nekemare. ²⁰Wena waro re, meterena sa nembeyti yemakonde nena eidone, e da yo bereneka dena pere Wari diyana pere, netenate beite dumbo nena sa diri pekona burane one bepaipeko. ²¹We yansina baine Wariyau, wena mendoyei ne manwari kirite tiyaunu, neperena kembari peko mekoyau, ²²menaya we nepe beite dupoke manwari nena eiburune karo tetere dokuna. ²³Nepe, we nonu tepere burune nekembe, arema, neperena, asena semo we betoyauwe bete tupisiapi, nepete sani yamen meterena detero da yo berane, neperena lati de, Paulus, asena kembari te mekoyare. (Paulus Kembarite Mekoyowe Meterena Deteronate) ²⁴Menayai, de karikare sanetenoyare yeine muku we tenate dena euburune de muku eretere beasa ambai manwari burune satetenoyare, nena eute na nepo arena mukuna. ²⁵De dina kembari detero mukunate neperena dena kembari detero mukunate neperena dena kembari detero teme krimane mamere. ²⁶Da a dini yenetewena maite maite neperena, nemane menabey a nepe kaipeko mukuna detero mero-mero. ²⁷Manwari kena kena erewena mukuna detero a tenowey mukute detero, nemena man wari wena yeine, wande terepe nena dere berane. ²⁸De nena a kurung te atesani yamere neperena nete kiriyamare bukuna detero sani yamera de detero yatemanmere ne detero dupuko man yeine. ²⁹Neperena lati, de nipi do wipai, nepete di yanenere nena a mendo karone kembarite wakedopre mekoyowe wena yeine nekeyowe.

Chapter 2

¹Nedaite, neyate mendena neye wei burane kirinemere nimite kena poire enakenapoi tuamemere we de kenate mangwarite keroman bonde. ²We mepetena de miyari wena-wena kena. Mukuye-yuwunnbonde, ne nembeine bekembonde. Nenakena bise nemane neye ney. Ew mone dupuko nekeyowe nimete, neye arumbuko neney. Yereu neye mendote neye nimeyembuko Nimeye a esune tenowena meng Wari Kristus Nenei. ³Nene burune, yene narepuko Meterena. Sa, meperena mendo neye nemeimbuko. ⁴De wete da ate senawari, Netenate detero wetena Apupeutna. Wapipaimo, nebeyate diyoinen, neye betopukona, kenare tuwanare. ⁵Ne beyatena netena kena endung ambai, dee nembere nemanemo, kenene aru mro-mro ne. Dee karete kare, netenate neye poi ne piyambai terepere kenane Kristus. (Nemanemo Taumanere Kristus Yesus)⁶Kyapuko netenate wee netedowenembe, Yesus Kristus beyamane Walri nemanemo kenane nekande. ⁷Temene ne yengkene mere. Ena kenane nekende mete tapenemere terepere nemanemo ete kiri nemere. Nemanemo nee yatenemere, nembere ate kiri nemene. ⁸Semate nekembe netenate baite dera detrosi wese nou site yatenemere, wee yatenemere a peko-peko nou ambaiyane we wete wepenemere nou. Wemeperena tradisi detero nee asas-asa aru mro-mro da keranee ne ambai neyeko-yekore Kristus. ⁹Beya mane Esuene nee ewturu dupuko meterena kemepuko keilahian nou Wari Esuna simena jasmani. ¹⁰Weye nenane kiyapoko kemepuko Esune neye nou nepe berengka burana Emukutena pemerintah, Asete taina. ¹¹Esune we de sunat ambai nembere sunat nou. Nemekopuko neye medero. Netenate nembere sunat nou mekepukoneye Kristus, nemane nembere baite ketepope endung noupeko. ¹²Esune bute tapiaminna we, kanine keraipeko nembei, Krisus neye esu eminde nembei ye nembere neye metere terepere esune Wakete Wari. Nou, yengkenegsuku neye mere waru si detero tete. ¹³Beya mane yansina We tete esune narungkuke neesune kena endung ne. Now dowipai sunat mang Walri mekoyowe. Wari te nembei-nembei ye nembere neye nepeye neye. Bisete dunung emukune neraukeko eye neye nepe atendunung semo neye nepeye. Neye kenabisete dunung emukuna neraa keko eye. ¹⁴Neye nepe Atedunung. Kenane newaru-newaru ne nedi yiwe nou titi mane waro sipere wari nee eye nepedouku nembere depamburane salib onone. ¹⁵Ne dete deyowe neyo memerintah kenane nekayena kera edete dai nye na neye paite burete doukaye. Neye te suwmadianyeng. (Detero Jei Kena Yeko-Yeko Tena Tawapanya)¹⁶Netena te, ambainya nipine nedetero pe. Wesimbere, ate ate deyunung, sate anemarena kaye bute anemarena kaye bute anemare nemane ya dere keagamaan, ya dere yate oko manimpana ambai yadere ya. ¹⁷Muku na mane nena ewnurumo nemane beya-beya ate date mende, nemane ew meterena teretreperena nena Kristus.¹⁸Atedananare beyate tembuke detero nena poi nemane kenate dusungkuko netenate aoe. Peuna nemane nee kapi-kapinaa nemane, malaikat-malaikat pekote ereye ne, wee nemane detero nena kena dopre nemane tembuko kembari-kembari te detail te detail netena nena mendo nenew ew dedete eraimeng. Nete tereprete erenai ponde da yoberane. ¹⁹Nemena detero nemane nee satapipai terepere brengka-brengka nemane neye di kambeko meterena ew. Nembei detokuko yengkeng kembong yaro. Ew awe merena mane muku namane beraipeko Wari kena nipire. ²⁰Nemane mukuye Kristus detro tetai peko nena bukouna dayoburane, Wena atung neyeko yekone nee pekodunai ponde. Nena yekote-yekote nete taukauyere netenate ne yeko-yeko nepere mekombuko atesasuku nekaye. Atesasuku nema ne detero te kiri yomung. ²¹Ne satena simberipainya netenate anipanya netenate simberipainya. ²²Da yeko-yeko enetena tawepainya nemane ne yeko-yeko nena kembari yeko nepete sasikaiye detero kiriyaimeng. ²³Neyeko-neyeko terepere nenepe keya yai akako karo nemane-nemane nei ew dadate erunung mendo mokoite mare ne terepere te erepuko tepa-tepa te sasuku, awpew nakena. Nete pekote mekowe meterena aupew, karu, nemane neye kenakarite kowe, ew Endung.

Chapter 3

(Yereu Maninmbana Kristus Kena Eine) ¹Wanepe Kristus nembei deyaupuko sasasiburanate urembe, Kristus nekewena noute umembe Allah kena meteresu. ²Bumana sate mendote mekombe sayoburana mendote na ambai wenepe tete elre yau pekoya wenare puko Kristus yerew nepe kia puko we derete eute kiambombe, wedrati memberembe re nou poine nekembe. ³Netantena, nepete souyowe nepelre wena walri Kristus kena ne narumbuko Mang walri kena eine. ⁴Kristus kena selreine, wena walri eine, Nenei eune kiyambuko, we delraiti Nena delre eine wete kyanempone. ⁵Netenate yekopekote baite kenemanere yekopeko dayobrana baite kenemanere. Peko yembe, kilri sangku baite kenemanelre dayobrana kapi kapi na nepe. ⁶Dakamone Allah ete pekote yatemu, yang sinewe mekoyauwe pekonepe, ⁷Yansina, ne yekone eine nemeye nikiyauna nena kembalri te mekoyauwe. ⁸Netenate menaya baite kenemanere kilri sangki yembe a peupeu dana anikipeko. ⁹A peu tna emipai na syang sina detro kenapeko nepe. ¹⁰Manimba ma deterokena, kena memomerote neke mare ditena poite nekemare manimbana mendo eineme kemare. ¹¹Da kanone Yunani detro ambai nepere Yahudi detro ambal. Detro sunat temeko yamin sunat mikoipaina detrona renare peko wakembaina wakepran dakarone Kristus wake doperema meterene eine nekewe. (Yerumanimba Nate Sipre-Sipre Poi Tenekemare) ¹²Allah di pekona detromane nekemare. Poitekena bisete. Nekemare kenabiseteneke mare, kenakanite kena poite nekema. ¹³Kenabisete site-sitenekemare demonere siko pekote amponte mekomare. Nemane Tuhan detro site amponte mekoyomu, elati detro site ampontemekomare. ¹⁴Dana meterena kenabise brane nebekene deneke mare danapoinepe. ¹⁵Kristus kena poi ete nembeine beyen de neke mare kenapote nekemolre wetesimide eu besi kana mane nekembe. ¹⁶Nemane Kristus kene a wena eine nekende nebura burate busibusite yatenemure wedeterosite siti neburate-neburate kini membe, Mazmur Rohani diwi semate dimimbe metere na poi kenate Allah kena nekembe. ¹⁷Besa wena eune mekombe ane eremke ambai eunekirimbe Tuhan Yesus kena eudo nemekombe memai Allah kenate. (Yereu Manimbana Mie Dekoeinie) ¹⁸Mine-mine Dote sesotupu mumbedeke membe besa mane neno nekewe besamane Tuhan kena eune nekewe. ¹⁹Dosrai mire-mire te kenabisete denembe armatenakini paina, ²⁰Yei ninig are matena derodedetena dekomembe meterenate da a kamane Tuhan etepate yate nemre. ²¹Memai-memai yeinining atena canipana-nenoume nekena semaitena ambar. ²²Eusemana serai tua maikna atebetombe dayoblrona Tuhan tedeko manere. ²³Resa weye mae kombena kenatrene Tuhan tena mane denem be dana da detro yotena ambai ²⁴Wenimeye nembe Tuhankenalre wenapai nemenamote Kristus Tuhan wetanuna weyemeyanuna. ²⁵Dana detero peko nenei pekote donde derayte nete poitena ambai.

Chapter 4

¹Betlro dede, kembalri detlro te poi mekonembe neplrena we delati nemeimbuko detlro delro Surga ne. (Ne Yeko-Yeko Te Mekomalrena)²Mendo eine nemekembe neplrena poi ate sanenembe lenate dusun konne, mendoyene tepewe mang te poi ate sanenembe. ³Kena te dusun konne netna te mang walri asnawalritna mau te tusuma ponne e'Kristus lara atong te bai te tamasi ne tante detiatilei. ⁴De mendo te mekopu klre a'la ate samianmlre ne a'te elri hrena.⁵Yeko poi te lati detlro bay na te klrim mulra kalro poi hre te douwe. ⁶Wo'na a' nemra lati kena bise eine rau beng tra lati neplreina we nemeimbombe byamnae detlro si te lati sanem mam lre. (Paulus Kna Poi Detlro De Neblre Nekana)⁷Tikhikus de tna a'te sane nemlre, ne tna ate elrandena kna sbise eine, poi hreba a'kiya neplrena yayau mane waltry lena blrune. ⁸Denete samembuklre okoteyouwe neplrena we nemeimbombe de nekandena neplrena ona kna te suwete mekon nemlre. ⁹Onesimus, meney ye ena demblre wolrendena lana bise, ei ne ne nelrone lati wote sanaim mlre yeko ne none klri pukona.¹⁰De'na ongko youna, Sristarkhus, poi ate wekeo meko puleo meyouwe, nemane lati Markus, Barnabas, kna syo ne na walro lre nipite dou kauwe Ne te dou nelre ne oko te mendena. ¹¹Neplre ne Yesus kna poi, Yustus te simainena. Nena nelrone kembalri nemblre melaina Allah kna delre, nembei nekaina detlro sunat Nelrone, ne dete kena pote mekaitepleo.¹²Epafras, we demblre kena nembeite Yesus kena a' kyana, wote lati poi ate mekopuko youwe-nena mote mendo eine wo tra te wolati tlre plre bulrane tepembe nena mendo te mekom bon ne may Allah kna blrune. ¹³Ne na te lati santemlre we tante sete twayoune neplrena laudokia nekaina neplrena Herapolis. ¹⁴Lukas, dokter kena bise te dununa neplrena Demas Poi ate okote meko peko yowe.¹⁵De na poi ate dena dolulea tlreptre eine Laodekia ne mekaina, neplrena ninja neplrena jemaat nena mye ne mekaina. ¹⁶Da' smote ona nelrone benai ponne. Neplrena jemaat Laodekia kna nelrone lati benai ponde. ¹⁷Arlehipus sanembonde, "ne a' lati bay te mekombonde neney yau-yau mani walry knalre dou kauwe"¹⁸De' da samote dlrey mene mlroya lre, mendo ce mekowe dete bekaitepeleo may Allah kena poi te womblre.

1 Thessalonians

Chapter 1

(Paulus Kena Poi A Nepelre Kenana Poi A Pelre) ¹Paulus, Silwanus, nepelre Timotius kena a Tesalonika na Jemaat tena, Mang Walri kena ei ne nekawe nepelre Mang Walri kena teme wena nelrone nekende.²De nemnambeite Mang Walri tena poi a te senanalre nepelre, wete a mendo eine nemenamote eu do te damalre, ³tlreplre kalrona kembalri te nemnambei te meyalre kenalre eyei Tuhan Yesus Kristus kena eine Mang Walri kena, nepelre eyei Mai kena bekoune.⁴Do kaka selrai Mang Walri kena bisye te dunana we dina nimeyambuko neye wete elri mupuko. ⁵Nenatena a Walri we kotena a walro ei molrna mipai nena nenei delre eine alru mlro-mlro ei ne nepelre tlreplrena eine nemandkrati we nime yambuko de selrai wena nelrone byamene detlro ye nekande wena yaya na yeko nekauna tante.⁶We selrai nekuuna de te nepe teukaumulre nepelre Tuhan plre nena a Walri te doukande, peko eine tuwanande nepelre alru mlro-mlro kena kalri ei ne. ⁷Netenate weye poi kalrote metlrena detlro tlreplrena te elrai pekona Makedonia na nepelre Akhaya na.⁸Nemenatenate, wenalre Tuhan kena a Walri kulraye walrende Makedonia mepelre Akhaya plre mo'na ambai, neplrena nou-nou nekaina plre wei tlreple Mang Walri tena nepe kulraya dounde netenate de nemna kalro tena a tena elripai. ⁹Nemnatenate, nenei mote de tena a te elrenaiye byamane weye de te yatekaumelre nepelre, byamane weye wei eute o'na olrunalre bulrausuku Mang Walri, Walri tou nepelre tlreplrena kote miyawe. ¹⁰Nepelre nenai jei Walri yolre mendena te temalre detlro Yesus e'te peko mendena nelrolre baite tamupuko.

Chapter 2

(Paulus Tesalonika Ne Kembalrite Mek Yowe) ¹Dokekapo wedinanime yaumbuko de wekotemiyandena ne me betepere ambai. ²Neme yenane pekote tuyande, wenime yaumbuko, Filipine meselro selro meko yai menepelre eupeu bulru yaime, Walri kena eine wake te dou kande peko tape wena kalrone wete asna Walrite sane mamelre. ³Nepelre, dena a' senane melrena peko kalro lrena ambai, melro me iro mbai nepelre aupeu nakalro. ⁴Nepelre walri dete nepe saneme puko asenate sane mamelre, ne ate nepesena nemelre, detelro teke na yutena ambai, nena Walri dena kenate tuwa yamu nate nete kenayu temeko mambone. ⁵Demi yandena ayu yu pernakalro tena ambai, wenime yaumupuko, nena neimuko tenate dena akalro tena Walri mbeimo nepe. ⁶Detelro kenalro kena yutena de ulreipai, nepelre wenalre ambai detelro si kenalre laiti, nepelrena Walri kena ake yanamane, wenalre metikite kilri laiti, nepelrena Walri kena ake yamaname, wenalremetikitenkilri mamlre. ⁷Nemane laiti, wena nelrone kenstepatepate meko malre, nameng nei yeitebukoune o lrumepi you we namane nepelre nei me natumu namane. ⁸Wetena kena bisye dopelre laiti, nemane laiti wetena Walri asena mbei motena ipai, we lena kena bisye dope lre te dane. ⁹Nepelre, wenimeyemb, do kekapo, dena eutandena pelre kembalri dopelre me'kan dena, dena kembalri denendaite mekandena Walri asena sena nemelre nate wete seteno mekoi pai. ¹⁰We laiti walri, kena ake yana, melro melro eine, no lruna, nepelre kalro ambai wena telrepelre ei nendene kande. ¹¹We nimeyaupuko, memainei yeite ate sanu munamnane, nepelre wetena nemane Laiti apoite senamelre, krnapoite neilre neilre nepe teyetanemelre. ¹²Walri kena yekomane we nekembe, wete simimu puko kepelre wengkeng wbulra ne wnepelre Ne-na moi mbei moeine, nekambe. ¹³Delaiti Walrite nenenamote sena nemelre, we asena Walri tedenalre betaupeko, nepete tepou we, nena we yati yau na, detelro yati yaina mena ambai, Walri kena akulrung te telrepelre te elrai peko na detelro nena nelro ne kembalri te mekaye. ¹⁴Doke kapo, we Yudea ane Mang Walri kena detelro nena yeko te tau ka mulru nena pekotu wayaina wedi na tuambuko, nena wena selrai detelro, nepe ire ne laiti Yahudi kenalre tu wa yaine. ¹⁵Walri yei te tai peka nepelre ototouna pelre baite tutai peko, dete baite sekei mepuko, Walri te na ate daine nepe lremete lrena nena yembedelro mo. ¹⁶Yahudi basulrenadetelro tepoite yate nai na ate sane yanemelrena, detena alrente ti yaime, nenei pekote nemena mote mekaye, neplre pekone nabulrote ikimelre. (Paulus Kena Kenalrena Tesalonikate Nekoute Bulrunsune Mende) ¹⁷Do kekapo, daeu kanipo tenate, wembelre demblre wase mapon de.. dena kelrena wembelre bete nembei ye tupe yemlre, nena alru melro melro cina ambai. ¹⁸Nepelre, dena kena lrena wekote malrena, nepelre de, Paulus, da meseselreite, mased ete alrente teti yomu. ¹⁹Nepelre, wendena wake, kena kalri, nepelre Walri Yei nekoute mendena Ne? Dena moi nepe wekaye? ²⁰Wendena moi pelre kalri nepe.

Chapter 3

¹Netenate,de nepe kenate titaipai, de nepe delrei mo a tena neketelre. ²Dena yau-yauna Timotius te, Allah kena a keyana, dena ototoune Asna walri eine, netenate a te wakete itiwelre nepelrena we telre bulrane. ³Netenate detelro si o te tu pupainya da se tuwayarna, netenate, o nepe nemembuke da se o neme tuwanuwlre.⁴Nepelrena, we dembelre neme nikiane, we te nemane mo te saniyawalre e sete nemanemo ye tuwamanlre, nena nepe kiyai peko, o nepe nemembuke na mane. ⁵Netenate, endikite dekokalre wete wapenai ena mendo ena kembalri noulruna mekoipai. oite, nepelrena⁶De tante, menaya Timotius e nanelrone nepe bulrusuku ona noulre, nepe a keya te doku meyowe wena telrepelre tante e tenate netenate o te a poite nepelrena we dembelre tupeimalre. ⁷Netenate, dokeka metelrena, e na se tuwayanalna da, e wakete yatiyande ona telrepelre eine.⁸Netenate,de menaya walri te dokande o lati walri kena bulrune poi nekembe. ⁹Netenate , de biasa poit Allah te itiwelre o tante, dena metelrena kena kalri tuwayandena Allah kena bukoune we tante? ¹⁰Dene ng daise mendo eine tenoyande de ombelre nekonoute tupeyamalre, nepelrena metelrena a poi we nemeipaiyate nou te mekomapone. ¹¹Menayalrei, Mai Allah nembeimo, Yesus Tuhan kena bulrune eine ena nipite ne kote yatemelre. ¹²Tuhan kena bulrune nemna mote so balrende walri yambu detelro si lati nepelrena detelro de ona nerone mekoyalrena mane . ¹³Mai Allah ona telrepetelre te ona kena dekona nemena mote melro-melro eine mai Allah kena bukoune nepelrena delrei Tuhan Yesus nemane lati metelrena detelro poi.

Chapter 4

Yelreu Poi Allah Kena-kena Poi ¹Netenate do keka de wete dianewlre senanemlre Tuhan Yesus kena blrune, nena te we yetaupekona mane, denalrna byamane Walri te nekembe. Allah kena poi, nena te poi mekombe. ²We nena te nepe nimeyembeko, yekoyeko de we te saniamalrna, Tuhan Yesus kena yambu eilre. ³Da nekewena, Allah kena, kena wetena yambu, we'wena eute bisi nipilre baite dowe. ⁴Wemetlrena nepe te nimeyembeko, wena eu beite tlreplre neplrena poi. ⁵Nenate mendo peko blrune detlro Allah te nimeipai nya mane. ⁶Detlro simbei nena tena bitipainya, nenei do keka tena da yeko brune apepeu tena wapipainya, Tuhan nenate metlre mekombonde nenate memete saneyoumena a'tiyei tlreplre telre we'kote. ⁷Allah e'te simipukona petlreplre tenape ambaiye, nena tlreplre tena. ⁸Netenate, sime da a te bitinembondena, nena detlro yei tena bitipai, nena Allah te bitipeko. Wekote alru mlro-mlro te iki wlrena. ⁹We detlro si tena doupai nenablte wekote mlrobondena. We Allah nepetem klriwepeko, sipre-sipre bise te denembe. ¹⁰Wenate metlrena do keka-do keka wete dianewlrnna pe nenate neme mekombe, ¹¹wei eute teme nekewe, wei kembalri te mekowe, kembalri te wei mene mekowe. De wete saniamalrna mane, ¹²we nena te yelreu poi walrembe detlro baina kena bukou ne, betena kasombainya. ¹³Netenate nena embalri mekaiyena nou telre dekoidekoidekomembe ne bise yene. ¹⁴Milre keka do keka, de wete ane kete yeta nemre, nemeye kalri piyai nekai yena yote wakete yatem membe, wake bainya yote dikimembe, nepelre meterena detelro tena knate dusum kone. ¹⁵Detelro sipelre-sipelre peko te kiraiyena tena semaye nekembe, nemna tena wena nelrone poite klim membe nepelre metelrena detelro tenate. ¹⁶Tuhan neneimote Surgalre osinde malaikat kna a seplro eine mende Allah kna a toni kulrung tna mane danende detelro titiyaina Kristus kna eine nena memete date dei nai ye. ¹⁷Nepelre, neme ye walri te nemenekandena mabulra eine bulrane nembei Tuhan plre nembeiye tupeyemalre, nemane delrati e' Mang Walri plre nembei ye nemanmote nekemalre. ¹⁸Netenate sipre-sipre apoikalrone kena teme'te nekembe.

Chapter 5

Walri mendena yatna eutena sipi tepmalre ¹Netenate, milre keka do keka, dakalro ne kalro tena yena yaplre nemane pelre, wena dasemo yee melroipai. ²Ne'plrena we metelrena nepe dina nimeiyambuko, Walri mendena bisi detelro tna mane denenng yeye menden, ³Neya pone, detelro elriyaye, poi nepelre teme, "Peko dina nena burate kupu-kupu ye mende, milre yeilre sangsine euslrai tuwan nuna mane, neye eute yenembone kalro mena ambai."⁴Netnate, milre keka do keka, we neko bulrune nikipai nemna ya bise detelro tna mane wekote mende. ⁵We metelrena kya yei nining nepelre e metelrena dasena yei mane. ⁶Nemnate, detelro sitna mane netenate, e'kutena tinoipainya netenate we date mebe ne tei-tei pelre semate nekemalre. ⁷Kutenaina detelro, deneng tenaiye pelre bu mau-mau pelre anaiyena detelro. ⁸Netenate, emetrena dasyena yei, mendote doumalre, pra mayongte ena telreplrena neplre ena kena bise plre titi mapone ketopong pengharapan akan keselamatan." ⁹Mang Walri ete peko bulrana taipai, ne etna poi tute ena Tuhan, ena Yesus Kristus dina werolre dou malre. ¹⁰Enante tete te douku netnate esemate nekemalre bai kutu te tenomalrena nemblre nembei nekemalre. ¹¹Nemna tena, sisite wake te yate mamlre, we mekauna mane. ¹²Milre keka do keka, dewete diyamalre kembalri setlrete mekai yenate dekoi-dekoi membe, neplre naye Walri yene yatka malre ne nelrone neplre a seklre te kelrayena. ¹³Netenate nena embalri mekaiyena nou telre dekoi-dekoi dekomembe ne bise yene. ¹⁴Milre keka do keka, de wete ane kete yeta nemre, nemeye kalri piyai nekai yena yote wakete yatem membe, wake bainya yote dikimembe, nepelre meterena detelro tena knate dusum kone. ¹⁵Detelro sipelre-sipelre peko te kiraiyena tena semaye nekembe, nemna tena wena nelrone poite klim membe nepelre metelrena detelro tenate. ¹⁶Kna kalrite nemna mote twan membe. ¹⁷Nemna mote amdo yena! ¹⁸Metelrena kalro tena kena poite twan nembe nepelrena, ne wetenate Mang Walri kena medo Yesus Kristus kena eine. ¹⁹Yambu mlro-mlro kipipainya! ²⁰Ayekosnamna tena poitu tena we wipainya. ²¹Netnate, metelrena saisasi tna twanembe! Mena poitena nenate we menene tapembe. ²²Metelrena peko nerore we eute baite wapusuku! ²³Netenate, Mang nenei poite teme wete metelrena mane sukmu ponde. Nepelre eu nulru, ena walri eu kanipo metelrena nenai simai yene, nerona peko nemena ya mendena Tuhan Kita, Kristus Yesus. ²⁴We kenate dusunumbombe, neye te simipuko, ne kembalri dina nerore mekombondena. ²⁵Milre keka do keka, De lati wena mendo yene tepembe. ²⁶Meterena detero mire keka do keka, poi a'te sanembe cium kudus. ²⁷Walri kena eudo ne, noutere wete diyamare, nete nate da semote bembbe di mire keka do keka dipene nekaina kote. ²⁸Anugerah Tuhan Kita, Kristus Yesus Menyertai.

2 Thessalonians

Chapter 1

(Paulus Kena Semo betenate Jemaat Tesalonika kote meropuko)(Kota Tesalonikana Jemaat Tena a Poi) ¹Paulus, Silwanus, Timotius plre kna a poi, Tesalonika yona Jemaat tena, ena Mai Mang Walri ken eine, nepelre Tuhan Yesus Kristus. ²Nena poi nepelre nena teme, wetenate ena Mang Walri kenare nepelre Tuhan Yesus Kristus. ³Dewetenate poi ate mang walrite senanalre,dokeka-mirekeka,nepelre nena noulrena nepe.Nepelre weii telrepelre sasotena mane balrenaiponde,nepelre weii euna kena bise neilre-neilre wei yau-yaunate delre dumbonde. ⁴Netenate,delrei eune kenakarite kalre,wetenate mang walri nei detelro kena bukoune ate aenamalre,nepelre wena kena tepa-tepa pelre wei telrepelre,me sero-sero te mekayena wei eune tuwanuna mane. (Mang Walri Kena Atung) ⁵Da mang walriwai kena noulrena,we nenei detelro mane elrimupuko,mang walriwai nenei diyatena,nepelre wa lati me- lati setro-setro latite tuwayouwe.⁶Nepelrena,mang walariwai kena poi wembelre me-solro-solro pelre mekoyaimena detelrotena setetanemeponde. ⁷Nepelre,wena setuwayanuna kalrote poituteinemelre,nepelre detena delrari,Tuhan Yesus kiyanemepondenaya,nenei diya melro-melro rena nenei malaikat delro delre tenowena pelre nembeiye, ⁸sing peu eire,mang walriwai nimeyipainya detelerote,nepelre ena wariwai Yesus kena akulrungtena tawipainya detelrotena pekote mekomenelre.⁹Ne detelro pekote nemenamote tuwanainere, Walriwai kena be eire, nepelre nena dere eire baiterete sarenemeponde. ¹⁰Nenei ya mendenatena, nenei erimupukona detero kena nerone kari eine nepelre dena asaniyamalrenate terepelrete eraipekona.¹¹Netnate, de wna nemena mote mendo eine ena Walriwai wete nena be eine poi karote nena asimipuko nate nepelre wei kenare poite mekombena, nepelre wei tereperena kembari nenei dere burne. ¹²Nepelre ena Tuhan Yesus kena eudote wei bulrune kapenembe, nepelre, we nena bulrune ena Walriwai kena poi plre Tuhan Yesus Kristus.

Chapter 2

¹Dagane, Yesus Kristus ena walriwai mendena slreitena, nepelre eye nembelre mbeiskate dumbonde nane, wete meke diyamalre, milrekeka dokeka, ²weye mendotena welraye na tlretre yena olripanya ne mandirati syesye menatena dimipanya. Walriwai mendena ya slreitenate ne alru kalrohre betombe, nemendlrati deltro kana alrolre nemandlrati dena semo meye melronaye. ³Wei eutena betepelre wapiwapina kalrotenatawipanya! Nepelre neya mipainya slreine memetlretena pekoye mende, ne pekote mekowena detlro te kiyanaimbonda, nena neye pekote nepe dowende. ⁴neyenibe plrena nenai euteyalre bulralre ne ane elrai nane nemandlrati mang walrite kepainyena mane nepelrena nena kaplre engkeng mang walri kena miyena dowende nekende nepelre nenei eute mang walri tena mane kilrinde. ⁵Neyasireine wembelre neme nikiyande, dena a saniya malrena we oyo meyipai? ⁶Dana nepete nimeyambuko beyaye nete titaupuko netena ya sasikain yane, nete kiyane kilrinaimbonda. ⁷Nepelrelrati nisi kalrolrena kembalri nepe meka mekowe, nemandlrati nembelre titaupoku da sekrei te nekewena nemeye titaumbonda nena nete baita salrenai pondena tena. ⁸Nena wande ne peko detlro te kiyane kilrigaim bomde nena nepe, walriwai nenai embulrulrena nesebou ye nete note tombonda. ⁹Mase kena kembalri ne peko detlro mendena plre, nenei delrete busibusi mane kilrinde, mesemo sisiste mekonde nepelre aupeuna tute kilrinemelre, ¹⁰nepelre ne pekotlrema aupeukalro lrena ne peko te yetenaina yone noutlrelrena kenabise selrai peko nena neye poi kalrote dowai yetanate. ¹¹Nekalrone mang walri nena mendote nalremupuko, nete mekomupuko aupeu kalrolrena tlreplrete e laipeko, ¹²nemane, ne metlre yena ne tlreplre kalro tena tlreplre yena elripanya, pekote yatonaye. (Poitute Yatene malre nate wete nepeya elri mupuko) ¹³Milrekeka dekokka, walriwai kenabisete dumuna, wetena de nemena mote a poite mangwalri te senanake. Nena, manimbanapane mang walri elrimupuko weye poi tute yate nemelrenatena alru melro melro eine melro melro ne ramupoku nepelre noulrena weitlreplrena eine. ¹⁴Netenapote mang walriye deya awalri sayimalrena walrolre wete simimupuko eyei walriwai, Yesus Kristus kena delre yatembombe napote. ¹⁵Netenate, milrekeka dokeka, suweyete pembe nepelre a kalro kilriyaimenate klrowembe ne ane saniyaima na poi nemandlati dena semo walrolre. ¹⁶Dana, eyei walri wai, Yesus Kristus, naimote nepelre mang walri eyei memai, kenabise kimmelre nepelre kena poi te nemenamote yatumu nepelre neka me poi neneiyambu walrohre, ¹⁷kena poite nepelre wakete wei kembalri mekau na eine nepelre a elrembe natema poi ye.

Chapter 3

(Paulus kena A Mendo) ¹Neplrena,yau-yana po,dete mendo eine laiti tepembe,nete nate da,asna walri,selrai mbeite,diterate walrenede,nemane mote kapenai nalre wena,nelro lre nepe kiya ye. ²Nemane laiti,dete,"Det lro alrma plre peko det,lro kena met lrena det lro nekaina.Sinema euna,telre plre ambai. ³Neplre,mai bisedoplrena.Neye,wakete inimlre,ete,peko cilre laiti,telro melro ne meponde.⁴Deye walry kena telreplre eine,nekandena det,lro wey nate,nemeye bekombe,de saneyan melre mane mekombe. ⁵Netenate,walry kena bise,wena kena eine laiti,maike na,kena tepa-tepa te,walri yei kena ne,kalro nem lre.(Kembalari Teme Kombe)⁶Yau-yau napo,menaya wate,senam nelre,mang walry yeikena eudone,wena eute,yau yau na kepawe-kepawe plre dainye na nelrolre haite dowembe,dena akilri yanemlrna,nena na,ambou. ⁷We,dina nime yau mbeko,wemblre nem bei walri yandena,dena yeko kepa wetena dini pai,netenate,dena yekote,we,dowembe. ⁸Nepre,detlro sikena sa,doi me kapanya,de ani poi,de,kambalre te,denen,daiti eu wake siyande,netenate,detlro setenalpainya. ⁹De,nekalro tena,a,niki pai,de wete kilramem lrena,de,welrandena,mame,walrembe.¹⁰Wemblre neme walri yandem wete,sene yanemlre,deolro,kembalri mekoi panya,nedetlro sa,ani pai." ¹¹De,beto yandena,wena nelrolre,detlro sikembalri tena kepawe te daimye,nena kembalri eu ambainya kembalri temekai. ¹²Nem na det,lro dena,a'senanem irena mang walri yei,ne naeudone,kem balrite,me urase mekonai,nepre,pieute,nei mote ane naye. ¹³Yau yau napo,we kembalri tena,poi nekombe,eu tena kepawedinipai. ¹⁴Det'lro sime,dedna somo na'a saneyanemlra mekopai,ne det lro,ateyei te,sanembe,ne det lro plre yau tena walri pai,ne tenate,paita bulre te,tee wambone. ¹⁵Neptre,yembe det'lro te,meka ina laiti,we,meikoipainya.Nete,dokeka sitena mane,merase,a,sanenembe. ¹⁶Mang,kena bise wetememe alru nemlre poi yane yane nem ye nekende. ¹⁷De,Paulus da semow poi delrei,me melro yalrena da semo,nolruna semo netenate,nepe melro yalre. ¹⁸Mang,walri yei,nena alru melro melro wena bulrate.

1 Timothy

Chapter 1

Timotius Poi ¹Paulus kenarena Rasul Yesus Kristus Mang Walri nei dereburare erikukona nenei wari atung Yesus Kristus kena burune. ²Timotius tena,kena bise te danarena yei. Poiture kenabise, nepere kena teme Mang kenare, Memai pere Yesus Kristus, yei Tuhan.Walri A te Nemenamote Dowe Sanemurena tena A Tiyei ³Derei poi a te nemenamote Mang Walri te sanare derei kembari kena mro mro ne mekarena yansina derei sese kemeng mekoyain mane, de wetena mendo derei a mendo burune dene daite. ⁴De wena doubu mendo te mekombiyarena, dena kenarena derei dadou terwna wete teteupone derei kena kari te tuwatenerere.⁵Wena nouterena tereperene dete oyomane mepukare memeterena wei kemeng Lois kena burune nekeyouna, nepere wei nameng Eunike, netena ye derei tereperena mendo te tepare menaya wena burune dwrati ke nekewe. ⁶Da karotena, de wete a tiyeite senaware we nemena mote Mang Walri nei dere wena euburuna derei me wenaburune tapepukarena tena a kuraye sanenure. ⁷Netenate, Mang Walri ne endikitiperena yambu e katena ipai, nepere eu waketena, kenabise nepere eu suwe tena te ikemere. ⁸Netenate, Tuhan kena a karo te elrouna tena nepere dere eu tena pere neneite keroukemere wei kembari tenate poite burutena tuwaipainya.⁹Nena te nime na da'atung detlro poi mo tena ambai ne atung detlro pekote mekaina, detlro a klri-klri daina neplre detlro peko detlro mlro-mlro ambainya, anende, mai nameng te tut yaina nepelre detlro plre tutyaina. ¹⁰Detlro pekote mekai nate, detlro tetutaina, apeu-peu, tlreplre ambai neplre poi kalrote simiyai, poi kalro tena nime pai. ¹¹Nenape asna walri, Mang Walri kenalre, ne nimi kalro, neplre nenat'e dete tlre plre erai peko.¹²De nete poi ate senanare ne date wakete yatute, nepe walri yei dekayei, dalrei walri, nemane draiti dete nimeyupuka demena kembalri detlro dete tutpuko da walri kembalri nerone. ¹³Ne mane yansinape de pekote mekoyaina, detlrote tutuyaine, dedetlro armate walri yarna, de mende poi mekoipai sate pekote mekoyaine ne dete kena bisete dilri youne. ¹⁴Mang Walri dete yambu poite kasoplrre yatutlre, nembei telre plre kenabise walri yei deka yei kenabulrune.¹⁵Da a walri tlreplrena a walri yei da yo bulrate mandena, detlro si pekote mekoyaiye depe, kaso plre mekoyalre. ¹⁶Da a kalrote dete kena bise te di yote neperna dena eu bulruna detlro peko walri yei kena teme te doku miyouwe eiye nete tau mame yansite walri sena te yatemalre. ¹⁷Andoafi tana nalre meyowe da yo pote neplre nema ne mote, neplre tekaipai, Mang Walri pe nembeimo, nei delre buralre nembeimote kapemani tlre plre.¹⁸Da a wete nepe yeta walre, Timotius, delrei yei, a yeko sasukuna wete ini melrna, nepelre da yekobulrana wake siwina bnou tena

wake te siwe. ¹⁹Nepelre tlre plrete tapewe nepelre kena teme bulralre nena poiterna. Detelro moslrei ne kembalrite baite serainate nena telreplre oto tena ipai. ²⁰Ne nelrolrena Himenius plre Alexander, nena masekena bulrate salrupukalre, nini menailre a peko tena elri painya.

Chapter 2

Meterena Detelro te nate Mendo Karo ne ¹Memeterete de wete atiete mete tiyamalre, mendo kalro, didi kalrone, burate diyemembe, mendo tiki karone nepere eine detelro tena apoi plre. ²Raja-raja tena nepelre pemerintah karone mekaina detero metre eine tena, nepelre ena yereu te temeye dou malre, nepelre terepere eine, nepere ena derei eine. ³Da karone poi terete Mang Walri eyei Juruslamat kena, Juruslamat kena bukouna. ⁴Nena kenare meterena detero te poi kalro te nepelre noruterna mendo karone. ⁵Nepelre Mang Walri beiska tere, nepelre Mang Walri plre detelro yei kena kalro ne Yesus Kristus detelro yei mane. ⁶Nenei mote, nenei eu te metere eine detelro te poi tu tena te kimre, nenei ya sasikainane, da kembarite kiyambonde. ⁷Netenate de te kembari detelro tena mane tiyei kuko, nepelre rasul mane, de terepere na a, aupew-pewna ambai nepelre kri-kri eine serai sisi tena noruna eine. (Do milre kena yeko, Jemaat na kopri-kopri eine) ⁸Netnate dena kenarena, do meterena nou na, mendo karo tena nenei me mro-mro burate kenaimpone, a arma ambai, nepelre sangku ambai. ⁹Nemane derati dena kenare na, milre norna mayong te, yeko tepa-tepa te, busi-busi tena, emas, mutiara mbai mayong bu poi tena mekoipai. ¹⁰Nenatena wei yeko poi, terepere na milre nekaina mane. ¹¹Milre nekouna teme eine nepelre dekoiekoie karo ne nekende. ¹²Netenate, milre ye nei dere te do te kirindena, de ne karo tena eripai. Nena tena, milre nenei eute nemen bonde nekende. ¹³Da karo Adam memete mekombuko, wande Hawa meto sure. ¹⁴Nepelre Adam aupeu karo memete ambai, milre memete aupeu burane sate dereke. ¹⁵Nemena milre ye, yei karone poi tute kimire nena ne yereu terepere eine bise nepelre mro-mro eine nepelre tepa-tepa kalrone.

Chapter 3

(JEMAAT SENA TE NEKEWENA NENA A TEKA) ¹Da a telrepelre Irena, "Detelro sing me jemaat te sema te nekendena, kembalri poitelrena te ke dunung. ²Netante tena, jemaat sema te nekendena yeko nalre-nalre pelrena detelro tena ambai, milre mbeimo na detelro, mendo poi, eu sema te nekewena, dekoidekoideko pelrena ne, detelre te nekewena, nepelre diki-diki kalro eine, ³Bu mau-mauna ambai, kena alrena pelrena ambai nepelre kena tepa-tepa pelrena, sangku a tena ate denuna, nepelre doi kena ambainya detelro. ⁴Nenei mie deko tena poi te mekewe nepelre nena yei tena sema te nekewe a yeko dekoidekoideko eine. ⁵Netantena, nenei mie deko tena poina mekoipai, yau delre tena beyamane tende? ⁶Detelro menimba telre dete belrusukuna tena ambai neye eu kaso danende nepelre mase kena yeko ei te toprindena. ⁷Nepelre delrati, baiyena detelro pelre tena nena eudo pelre poi nekewe ne ye peko nelro tena delripai nepelre mase kena a peu-peu.(YAU DELRE EINA KEMBALRI DETELRO "MAJELIS" TENA A YEKO) ⁸Nemane delrati diaken, detelro nete dekoidekoideko te dekonai, peu busi-busi tena ambai, bu mau-mau pelrena yeko eina ambai, nenei eu poi te dowendena tena yeko nalre-nalre kalro tena mekoipana. ⁹Telrepelre telre na yeko nalrumbukona te kena melro-melro ne tapenaye. ¹⁰Nena telrepelre te tuwanaye nepelre nalrikoipaina tena, diaken kena kembalri te mekonaye. ¹¹Nema delrati diaken nena nembilre belra, detelro netena dekoidekoideko te dekonaye, a piyang-piyang ambaina, nena eu te telromelronde, nepelre metelrena a nena bulra ne nekewe. ¹²Diaken nekewe milre mbei kena do, nena yei te kilriwe nena mie deko poi pelre. ¹³Netantetena, ne ye diaken mane kembalri poi te mekaina eu tena dekoikalro te dounaye nepelre telrepelre delre telre nena telreplere Yesus Kristus eine.(ENA MELRO-MELRO YEKO NALREMBEBUKO NEKEWENA) ¹⁴Dena kenalrena selraimbai we kote metelre, nepotenate da a we kote melrarle ¹⁵De mipai nemeyenane, nepe miyeyaumbuko Walri Mie eine beyamane nekenaye, Mang Walri kena Walri yau ne, kai tepewe, nepelre telrepelre Irena yeko. ¹⁶Melro-melro yeko nalrembukona nena delre nekewena e telrepelre te elrambuko: "Ne, eu dung eine kyambuko, telrepelre Yambu eine, malaikat nepete tiyaiye, yolre-yolre saneyaima, yo bulrane telrepelre te elraimbuko, delre bulrane elritikaye.

Chapter 4

A TEI TE SENAMAR APEPEU PERNA BARNAI MENAINA ¹Aru mero mero meke sanumuna wambeya tena ya tutena ya detelro yei mane nekandena ena terpere baite da yaro meponde e peda ona onunate da kapemanre wapi wapina ete kirimnere yatenemere. ²Neye a yuyu wapi yameeu oyo meipai apepeu nena kena mero mero peko oru namu tikembuko. ³Neye detelro aye pero na mere mire pe do pere meterna yatikopainya neperna ate saniyame Mang Walri kena waro na satena yanipainya nekaina mang terperete erapuko nena asena terpertere eraupeko. ⁴Mang Walri kena sa mukowena nekaru poi nekaru ne nekewe baite sareyena sa mendote nekombone. ⁵Neperna meterna Mang Walri metetampumpuku ⁶Neperna wete poi ate kiritemere dokeka ne kena bai mote werandena wete kiritemere. ⁷Yansina a bumensu a kemeng kiriyomu. ⁸Eu kanipotena soute kiriyame yeko betena eyei poi tena ⁹Dena a eune poitere sanenponde terpere tere eruponde kena adune. ¹⁰Ne karotena kembari nepete mekade ¹¹A te sanumuru asena da waro waro te kiri nemane. ¹²Detro wetena ona titipainya we do sekaro wena yeko dero site kirimure kenabei ne a bei te einaiye ayeko. ¹³Deye nekote metere kenare ketembombe asna eine nekembe ate ¹⁴Da a waro sau tena ei dipainya wena yambu wete ikinerena penatua kena tepai pekona. ¹⁵Da a waro tena kena tere keteponde eueu pere karonunu neperna da detero yei terpere einaiponde. ¹⁶Dou poitere poitere tewe wena eu nekeyenanaina beya a waro te kirime kenate duskonde wena warore deterosi betaina terpere te saunai.

Chapter 5

(Yeko Detelro Siplre Ate Elre Malrena) ¹Detelro dasi mena tena netena a alroma telrena sani pai nya, nepelre netena pe memai tena mane, neplrena do sekelro tena nena wei do ke ka. ²Nemane wena yeko kilri wena namen-namen dasi mena tena tena wei namen neplre milre belrang tena nena mengke nena tena kena melro-melro telre. (Milre Sonyang Tena) ³Milre sonyang tena deko-dekoi tena neme deko menbe. ⁴Nemane, nepelre milre sonyang ne nepe yei plre bai yoti, ne meme telre te didiki kalro te nime yenai bon de nemane nenei mie dekote. Nemana tena te, ne metelra na poi te nenei detelro delrete, nema nenate Mang Walri kena poi. ⁵Nepelrena milre sonyang tlre plre milpe sonyang nena yelreu moye nekewe, nena kena pe Mang Walri mote kapune dene dsi sye te. ⁶Ne mane, milre sonyang nena yelreu apepeu kalro te delrai nena, ne milre tetetep nepe tedouku nemane ne melre walri te nenme nekewe. ⁷Da ate yau nelro ne welra wena te sane menbe nemanena te pe peko mena mekoipai. ⁸Nemane delrati, detelro bei-bei nenei mie deko tena semate nikipai nya, meme telre tena mie dekolre, nemane nenei tlre plre te ane pelrende neplrena ne peko kaso plre nemane detelro tlreplre elripai nya. ⁹Milre sonyang somo yene melrai peko na ne milre sonyang nena mai bo selrei. ¹⁰Neprena nimeyaim buko nena kembalri meko wena poi telrena, nenei yei nining te natumu, sasasi yatumu, detelro mlro-mlro kena oto te suku me detelro mie deko sasasi ambai nya te dikiu neplre kena tepa-tepa te metelrna kembalri kalrone. ¹¹Nemane, milre sonyang belrang mena semo yena adui panya, nemane ne aye nipi peko nelra neweraye walri yei kotena mipai, ne nekoute mete yatenei kona te. ¹²Dakalro neke wena nenei eute pekote meko yena neplre memetena a sauke yena te bitipuko. ¹³Ne yene delrate, metelrna eu te metote suka ye, Miesilre-miesilre dite date ketaye. Nena mote na ambai, metelrna detelro kena ate yene-yene elraye neplrena detelro si kena ate dite data jepaye, elri pai nya - ate elraye. ¹⁴Dena men dona pe milre sonyang nekoite mete yate nei kone, yeite senonde neplre mre deko ne kembalri poi te mekonde nete nate ye mebedatebno nembelrena ape kotena elripai. ¹⁵Nepere, detelro meselrei suka siki mase te mantaku. ¹⁶Nemane milre belrang nenei mie dekolrna milre songyang nekendena, ne milre songyang ne natena ye netenate gereja kalro setena tuwaipai, neplre gereja milre songyang site dikinemelre. (Penatua Te Kalro Sisi Plre) ¹⁷Penatua-penatua jemaat te poye yate namena nena pewalring ten da beselrei, memetelre tena kembalri te nou lre mekayena nekembalri kilri-kilri plre a walri te senai mena plre. ¹⁸Netenate, semo mlro-mlrone melro puko, ben te nadupainya malrisa embulru sepote wanipa nanewe na, "Neplrena detelro bei-bei nenei pewalring teyate nayena." ¹⁹Penatua tena atena mamana elripanya nena tena detelro be bai namin tenen bon bena te. ²⁰Pekote mekayena detelro nelrone aye sane menbe nete nate detelro si peko teno mekoi panya neplre endiki te deko naye. ²¹Mang Walri kena bekoune, walri yei deka yei, neplre malaikat nepe elrai pekona, de plre te ate mane senamalre nemane nate da kalro-kalro nekayena alma telre kinglri nembe netenpe kena bise tena dipai nya. ²²We metena selram bei tena si tena dikipainya neplre detelro peko te mekayena nema peko tena dowi panya. Wei eute semate nekewe mlro-mlro bulrane. ²³Bu kulru-kulru motena yani painya, anggur te dowe yetlro mbone anu sunu wena eselre sema tena neplre da eu kani selrai te delrai nenate. ²⁴Betelra si kena peko yaina miete nayena. Nemane, detelro si kena peko yasi tena kiyanyena. ²⁵Nemane delrati poi kembalri kiya naina. Neplrena poi kembalri dou itipai nya nena tena kiya naina nena tena yenana nalri pai.

Chapter 6

(Kembali Detelro Tena A Yeko) ¹Metlrena detlro kembalri detlro mena se te tuwauna, nena blengka tena poi telrete menonaiye ntnate mang walri kena eupo e nepelre a kilranemelrna peko tena mekoipai. ²Nekaye kembalri detlro nena Oblengka tleplrena te nekaina detlro.(Mendo Sisi Nepelre Doi Kena)³Nena delre atena tutipainya nepelre neyo telreplrena do keka. Bulrunaye kembalri detlro nena btrenka te poi tlete mekonaye plre kena te klrounaye, da a te nete sanembonde nepelre kilrimbonde. Nepelre detlro mendo sisi te kilraina ena Tuhan Yesus Kristus lrna tlepre a ambai nepelre poi kilraina. ⁴Ne aupeuna ne mendo doi panya kalro nemeina a kalrone nenei eute doku yowe nepelre nemeina nime-nime kalro ne, ⁵Nepelre nemena mote detlro mendo peko dupukona nelrone nepelre tleplrena te baite selrai pukona nei mendo tlepre kalronalre sa te yatenaimelre. ⁶Nemna kalro tenate tleplrena nekeuna elrimepekona kalrone nena eu dopre te yatenemle menasa doupai ipai. ⁷Neplrenaye e dayo bulrate memalrena mena sa doipai mipai, nemandlati da yo bulra di temalre menasa dopai ipai. ⁸Neplrenaye emblruna sa pelre, mayong pelre nekenaina tena tepeye elrimepeko.⁹Sa dopre na kenate denenelrna detlro, wapi-wapi kalrone nepelre e'te teme yenembone, nepelre eusa wepaina kalrore plro-plro kalrolre nete detlro te peko ei te tunumbone. ¹⁰Neplrenaye doi kenate danyena, peko kena yenso ye talripiyaina detlro doi kalrote bisisyouna nenei tlepre na nipilre tapenatuku, nepelre nenei eute peko te mekoupuke neplrenaye poi nena'na nikipai. (A Kalro-kalro Te Mendo Ei Ne Nekenaye)¹¹Netenapote weye Mang Walri kena detelro mane nekauna wei eute, metelrnalre baite dowe, tleplrena te besesuna mlro-mlro te, telrepre, kenabisye, nepelre kena malru-malru. ¹²Noulrena tlepre eine wake ye siwe neplrena walri tiki te kelrowe nena tena wete simipuko a te poi telre Detlro dopre kena bekoune saukawe¹³Mang walri kena bekoune metlrena sate walri te yatumulre nepelre Yesus Kristus kena bekoune, Pontius Pilatus kena be eine a te poite saukunane, De wete meke senamalre. ¹⁴Da a mekalrna te mekombombe peko pelre ambai nende ena Tuhan Yesus Kristus date mende.¹⁵Nenei ya saukuna selreine nenei eute kyanemepode nenei mbeikana delre bulrate yo blengka nekaine bulrane, andewa metelrena andewa. ¹⁶Ne mbeika moye nembeimo walritou, Ne nekeuna kiya, detlro si plre yelrikoipai. Ne mote metlrena poi plre delre bulralre nemenambeite! Tlepre.¹⁷Nemena kalrote wsa dopre na detlro te qsanemapone nenei eu tena delre tena elripanya ambai nena kena te sasiasi noumbainya bulrate kelroipanya. Wena kenate Mang Walri kena bulrate kelrombonde, neplre sasiasi te kaso plre e ye tape malrenate kelroume. ¹⁸Ne te sanumulre poi te mekonaiyena kaye poi walrolre sa doplrena detlro mane dunaipone, neplrena kaye kena tepa-tepana, detlro mane nepelre sa te kaye wasemulre. ¹⁹Nemnatente sa te nenei eute koplrinaye nenenate nou te poye yeko te mekonaye dina ya selrei tenate, nemna tenate nenei eu te yelreu poi bulrane kelraunai tepaye.²⁰Timotius, wena bulrana senaimpekona te sema te nekewe, da yo bulrana aupeu kalrolrna a te baite salrewe, nepelre yeko nalrekeko na kalrotena nei mendo walro tena. ²¹Nena tleprete elraipukona detlro si ye tlepre na kalrolre sukaisiki kalropoi wena ne nekembe.

2 Timothy

Chapter 1

PAULUS KENA SEMO DABETENA TIMOTIUS KOTE ¹Paulus Kenalrena , Rasul Yesus Kristus Mang Walri Nei delrebulralre elrikukona nenei Walri a tung Yesus Kristus kena bulrune . ²Timotius tena, kena bise te danalrena yei. poitute, kenabise, nepelre kena teme Mang kenalrena, Memai, pelre Yesus Kristus, eyei TuhanWALRI A TE NEMENAMOTE DOWE SANEMULRENA TENA A TIYEI ³Delrei poi a te nemenamote Mang Walri te senenalre, delrei kembalri kena melro-melrone mekalrena yansina delrei sese-kemeng mekoyaina mane , de wetena mendo delrei a mendo bulrune denedaite . ⁴De wena doubu mendo te mekombiyalrena , dane kena irena delrei da dou telrene wate teteupone delrei kena kalri te tuwatanelre. ⁵Wena noutelrena telre pelrene dete oyomane meipukalre , memetetelrena wei kemeng Lois kena bulrune nekeyouna , nepelre wei nameng eunike , netena ye delrei telrepelrena mendo te tepalre menaya wena bulrune derati ke nekewe.⁶Da a kalrotena , da wete a tiyei te senawalre we nemenamote Mang Walri nei delre wena eubulruna delrei me wenabulrane tapepukalrena tena a kulraye sanenulre. ⁷Netenate , Mang Walri ne endikitipelrena yambu e kotena ipai , nepelre eu waketenana , kenabise pelrena , nepelre eu suwe tena te ikemelre . ⁸Netenate , Tuhan kena a kalro te elrouna tena nepelre delrei eu tena pelre nenete kelroukemelre nei kembalri tenate paita bulre tena tuwaipanya . ⁹Ne e te poi tu ikemelre nepelre e te simimupuko nenei a melro _melro eine , ena euna kembalri mekandena tante ambai , nenei

tu endena nepelre nenei poitu nepete ikamelre Yesus Kristus kena eilre da kelra mekoipanya selreinane .

¹⁰Menaya , da a nepe kiyapuko ena Walriwai Yesus Kristus meyoune da tete te baite supuko nepelre walrite doukumiyowe nepelre Walri sena a sena Walri kalrolrena . ¹¹Da Asna Walri kenalrena, dete kilritepuko a nalri kaite elretelrenate, a keyate santemelrena (Rasul) , nepelre kilraimena detelro tename . ¹²Nemenapotenate, de damena se te tuwanalre. Nemandelraiti, de paitabulre tena tuwaipai de nimeimbukalre dena telrepelre sing kenane ke tepalre nepalre delrei kena deko eilrena nimeimpukalre nena a yako dena bulrate sanetepukona nenei meye sematenekewe nenei ya ne mende . ¹³A kalro nekaina denalrena te betaupukona telrepelre eine nepelre Yesus ristus nenei kenabise eilre tena suwetelre kelrouwembe . ¹⁴Alru melro-melro ena eubulrune nekewena nenepelre , sa sena wete yatekewelrenate semate poitelre ye nekewe. ¹⁵We nepete nimeyambuko da a kiyapukona metelrena asia kanine nekaina detelro denalre nenei eu te baite doukaye , nenanelrolrena Figelus pelre Hermogenes . ¹⁶Tuhan nenei poitute kenabise eilrena Onesiforus nenei mie deko eite inimele ne delrei kenate poitute kilritepuko nepelre de ongko eine tiyaititikina ne paitabulre tena tuwaipai . ¹⁷Ne tante, Roma te miyowe, nei kenakalri bulralre dete duweyowe nekaye dete tupeye ketelre . ¹⁸Tuhan netekirikenelre yowe Tuhan nenei kenabise te ne ya ne tupeinenelre , we nimeyaupukonamane Efesus yo ne mesereimbei nena poitu te dete kilriyoume .

Chapter 2

Nemna Sa Tuwaunulre Noune Mekowe ¹Netenate Yei, Waketelre tepewe Walri Yei kena bise kalrone. ²Beyamane we denalre beta wena detelro dopelre kena nelrone, netenate detelro akoi-koite delrainena te yatem bombe, ne detelro site kilrinaimelre. ³Tawe nembe Walri Yei kena pelra yo mane nena poi telrena. ⁴Nemane delrati pelra detelro nenei yayana yelreu kalro tena duweipai nena nenei belrengka netena kena dopelre. ⁵Nemane delrati detelro soute delrainena, ne sa sasi teno mena dowipai ne a melrai pekona bulrana walripai. ⁶detelro emi kembalri te mekayena ne memete emina sate olrundena. ⁷Mendote mekonembe beyamne de weten senamalre nemane Mang walri weten Yambu poite yate nemlre. ⁸Walri Yei mendote mekonembe, ne detelro soweyowena nelrolre deyepuko, Daud kena selrailrena, nemane da A Walri Kalrone senamalre. ⁹Netan mote de tuwanalre ongko miene da selreite peko detelro mane, nepelrena Asna Walri anena tenoipai. ¹⁰Netenate, de nounen singklri pukalre metelrena kalrone nepelre detelro Mang Walri elripukona yansitena Walri sena nemanmote yatenaye Walri Yei kena bulrunen. ¹¹Do A noulruna: Emetelrena nembelre tetete yaternalrena, E nembelre walri snate manekende. ¹²Nepelre nounemanekomalrena E nembelre ate sane mammelre neplre E nete nimeipainya, ne etena nimeipai, nena kena pe nounen nepelrena nenei eutena nimeipainya, ne etena nimeipai. ¹³Nepelrena etena kenalrena nikipai, nena kenape nounen nepelrena nena eutena nimeipaiya atena elripai. ¹⁴Atei mena nemesanemembe Walri kena bekounen ate dite datena kingkilri panya, nenelrona eu ambai nemane detelro betayena kelra-kelra tangko nena. ¹⁵Poite mekombe da eukani te kembeumane Mang Walri kena bulrate nekembalri paita bulren tena tuwaipai, nemane kilri-kilri kalro noutelrena. ¹⁶Nepelrena, apepeu kalro tena tawipainya nena nekewena detelro te sukipainya. ¹⁷Metelrena nena a kulra peto sa mekaimena mane nenelrena detelro Himeneus plre Filetus. ¹⁸Nemane poi nipilre balrekeye, nepelre sane yoime de yaya yena nena dina mekopukona metelrena detelro si kena telre pelre te pekote mekaimepuko. ¹⁹Nemane, Manh Walri kena a tung nounen neme tepewe dapu bulrane. Mang Walri nimeyunu sime nenei mane, detelro bei-bei Mang Walri kena eudote telreplre te elrenai pondena pekote ane kelronai ponde. ²⁰Mie poitewena nena esuna, nenuna emas Plre perakmena ambai, ne mie nepe O plre selre kani pelre, po sikembalri poi tena, neplrena walro si peko kalro tena. ²¹Nemane, detelro bei beine nenei pekote baite sukunenbondena, ²²Detelro sekelro belrang kena, kena endung te baitelre te salrewe nepelre, nolru, telre pelre, bise, nepelre poi te besumu melre, nembelre nembei Tuhan tena nenei kena telre lre simai na. ²³Mendo baina a'te duputona nelrolre baite ewe, nena we nimeine ne'a ate dumbondena. ²⁴Tuham kena a'keyana nena a'tena kinkilri paina, nena metelre na detelro pelrena kena tepa-tepa, kilri-kilri te kilri naimelre nepelre kena te titauwende. ²⁵Nepelre, nenai yembe detelro te melrase tinong te melronde. Netenate Allah nalruku kolre nalre Anugerah te nekote yate nemelre, nepelre mendo telre pelrena te inimele. ²⁶Nenate nemetelre date bulru nai pone, nepelre, nenei euw te iblis kena memong lre tita yaumna, ne na kenalrena kembalri te meko yaina nenate yenaimbone.

Chapter 3

(Detelro Kena Yeko Tutena Yatena) ¹Tewe tutena ya menayena, busi mena mai menayena. ²Nepelrena, detelro mbei-mbei nenei eutena mendote mekonainelrena, sen kenate, abudopltre, moi busi-busi: A peko detelro delre kena A betoipai, poi atena elripai, mlro-mlro. ³Sitena bise ambai sip; rena be mekoipai, ate mama elrande, kena nemoipai, alrema dopltre, poitena mena ambai. ⁴Detlrote naite mekaye, mendo tiki yatipai, nimeipainya mane, nenei mendo kaso plre, Mang Walri kena atena bitoipai. ⁵Tenaye nape mlro-mlro nemane delrati delre elripai da detelro tena tawipainya. ⁶Neplrena, ne nelrona detelro walri yau nelrore taukaimelre wake ambainya milre-milre te sete taime peko nelrote, nete wepaime alru busi-busi te yepaye. ⁷Nemna milre-milre nemna mote kilrime, telreplre kalrotena nimeipai. ⁸Nena yekope Yanes plre Yambres plre mane Musa plre didte date ate kingklri yaye, nemane delrati da detelro telrepelrena nipite adete delraina. Nena mendo peko nepelre nena telreplre nouna nikipai. ⁹Nemane, nemetlrena kaso plre ayena nena p; ro-plrone metelrena detelro bei-bei kenane kiyayenaina nena yeko dobe selrei kena mane.(Paulus Kena A Poi Timotius te Sanuyonu) ¹⁰Nemane de kilramalre nate taukautelre, dena yelreu kalro, dena oto alrena kalro, dena telreplre, dena tepa-tepa neplre dena. ¹¹Nemane, delrati me slro-slro kalro detuwayanalre Antiohia, Ikonium plre Listra. De nenoune singklripukalre mekalre, neplre Mang Walri dete telro melroute. ¹²Tlreppretelre, metelrena detelro yelreu mlro-mlro te Walri Yei kena emi nena neme slro-slro mekonaimelrena. ¹³Nemane delrati detelro peko te mekayena plre apeu te delrainena nemetelre peko dunai ponde nipi pekote. ¹⁴Nepelre we metelrena, kembalrite disipi ditemekombe alrambukona mane neplre we saukawena mane nemane alroyauna mane. ¹⁵Beyamane we yei nining mane Asna Walri nepe nimeyambuko ne wete yambu poite attume Walri Yei kena walrolre wete telromelromu. ¹⁶Metelrena Walri Asna Mang Walri nete neso-nesote atume neplrena kilri-kilri kalrote, nemane ena pekote kiya-kiyate ensa yeko sipi wa walre malre, neplre kilri-kilri kalro telreplre bulrane. ¹⁷Netenate, Mang Walri nenei detelrotei dopltre neplreelrinemkone metelrena kembalri poitena.

Chapter 4

¹Nemendena, neplre nena yalrobulrane, telreplre bulrane, Mang Walri kena bekoune de ate mekopukalre wekote neplrena Walri Yei detelro dite sowyouna plre walri nekayena plre ate tiyendena. ²Asna walri te sanemembe, sema-sema plre ya poi plre peko ya plre, tepen-tepen, a poi sanemembe, neplre mena se a te membe kena tepate nete kilri membe. ³Nepelrena, ne ya mendena detelro metelrena apoi tena betoipai. Bulrunaisinde, nenei bintekei selre-selre doplre, Nemetelrena kilri-kilrina te koplrinambonde nenei mendo mekoyena kalrote. ⁴Nepelrena poi atena betoipai neplrena bulrunai sinde bumensi asena-senate betonaye. ⁵Nepelrena we metelrena, semate nekembe metelrena A sisitena klri-klri kalro tena neme tuwanembe, A Walri kalrotena neme mekombe neplre kembalri poite neme mekombe. ⁶Neplre, de kembeu mane da kembalri bulrate selraipuko, nemane delrati dena tete ya nepe nopyewe. ⁷De sangku poitlrena te tutuyalre, de tutena te nepe tetebonde, de telreplre pote semate nekalre. ⁸Daselrei, berengka elre delre detenate nepesasikaye. Neyatena, Mang Walri, Ate tiyengkondena ne detena nou poite initelrena, demona ambai, metelrena detelro tena Nemendena ya tena. Eudokona Ate Timotius Tenate ⁹Nipite duwewe selrambeite dekote mewe. ¹⁰Nepelrena Demas dete tetetepuko, wanimbana moi mewe nate tembuko Tesalonika te yowe. Kreskes ne Galatia te yowe nepelre Titus Dalmatiate. ¹¹Lukas bei dembelre nekende. Markus te sanumbonde nembelre downulru mepe nepelrena ne piyambaina dete tanetelre Walri kena kembalri te mekalrena. ¹²De Tikhikus te sanungbukalre Efesus yote. ¹³We membena, dena mayong dine Karpus kena menetembukalre Troas yone nepelre semo-semo, memetelretena Perkamen. ¹⁴Alexsander, kemba yalri-yalrina, dete nalre kuku, Mang Walri bei nete tenenmbonde nena peko meko pukote. ¹⁵We metelrena netena sema poi telre nekembe nepelrena ne ena kembalri mekandenate pekote elrewe. ¹⁶Memetelrete dena ate tiye ya yena detelro si detena dikipai, metelrena dete taitepuko, neplrena da setena ne elritipainya. ¹⁷Nemane, Mang Walri dena euyene tepewe nepelre wakete yatute de nenoune a walrite santemelre, Yahudi detelro ambaimo selrai sisi betonaye. Netenate dete malrisa kena embulru jelre baite taitepuko. ¹⁸Mang Walri dete peko kembalri nelrolre telro melrone ponde, nepelrena dete dounetelre walriyo de kayote poi bulralre. Nembeimo delre nemanmote nekene mende, telreplre. ¹⁹Priskila pelre Akwila kote de'na poi te sanemembe, nepelre Onesiforus kena mie deko delrati. ²⁰Erastus, Korintus ne nepene nekende, nepelre Trofimus sa mekombo ko, Miletus ne nepene de tumbu kalre. ²¹Dape tena olra bete mouwe, nena bilringke ya selrei mipai na ne. Ebulus, Pudes, Linus, Klaudia, nepelre metelre na dokeka ne kenambe ne we metelre tena poi te tap kaiye. ²²Tuhan we'na roh te dikinemelre, nepelre, nenai Anugerah we te dikinemelre.

Titus

Chapter 1

(Paulus Semote Mekoduko Youwe Titus Kote Titus Wei Po) ¹Neplre naiye Paulus, mang nenei kembalri detlro moiyna Walei yei nenna akyana, nete ti yekeko telre pelre na deltro Mang Walri elri puko neplre mendo telre peltre na, mendo melro-melro bulra te tan nembon ne. ²Neplre Walri sena neman nemote neken de, manimpa na sanebuko na A, bulrate, mang Walri a peu-peu di panya memetlre na yapi slrei ne. ³Ne yatna nene a sena Walri ate ane elri youwe, mang Walri kena man ne sanutupuko, etepoi te meko mu puko. ⁴Titus kore yei de elri pukalrna nekembari mote meka dena. Mang Walri kena yambupoi neplre Walri yei, ete yelre poi te kimelre. (Titus Tekilrai Peko Kelreta Ne Pena Tua Tekilrim Bon De) ⁵Dakalro tena te wete Kelreta, yone tewepukalre, nepelrena kembari te poi-poi mekombe neplre yo doplre na penatua te elrim bombe neplre na a ilea malre nemane, ⁶nedeltro peko mekoi panya deltro, do milre boi monam nena yenining Walri yeite tlre-pelre elra pekona, neplre netena mamana a, elro panyo deltro. ⁷Neplre nam detlro Walri you te ya tenem lre kaso tena dilrei panya meterenasa nenei mote. ⁸Neplre nam deltro te nenei yete nemlrena sate mama yem oulre na deltro, nekembari poi te mekowena deltro. ⁹Dena A, sena malre na sematna poi ye nekembe we tlre-plre a, te dowembe dakembalri dekilram malrna mane mekombe, neplre naiye dena A, sena yang sine neme tong ke mewe, neplre na a nemane mo neme santenemlre, da a kulrung poi, nedeltro A, alma te sane. ¹⁰Neplre naiye, detlro detro kena alre mate niki yaiye ne detlro a, peu-peu sulrena, nemei wapi yaiye, ne detlro-deltro kembalri pekote mekaina, you. You te nekepuko. ¹¹Neplre naiye ne detlro=detlro amblru te dinai peko, nena eute nemane, Walri wai nena mie deko peko re sani yam me. Nenei kembalri nolruna, nem na detlrosi tena kilri panya, detlro site paita bulre te mekau we ¹²Nena detlro simbei, nene blreng ka mena a, te elri youwe, ne deltro kereta yolrna a peu-peu na detlro,

malrisa selrei tena mame, eti selrai te dum ne, nekembalri tena a, mekoi poi. ¹³Walri kena kembalri poi. Nepelre naiye, ne detlro tena a, alre ma saneamblre, ne deltro mendo poi te dou naiye walri wai kena einenekenaiye. ¹⁴Neplrena Yahudi detlro kena a, susute bulran ne betepelre betoipaiNya nedetlro Walri wai jenam a'te baite salremupuko. ¹⁵Mang kena akulrung pai, meter nam poi mo-poi mo. Ne detlro beisika menapai ambai nena mendo nena kena peko more mekoyouwe. Nena a elri yaiye nelari mang tekapi you ne, nenei kembalri kalro ne, Mang tena ter plre na, elri pai, nete ate wapensuku. ¹⁶Telre pelre, delati mang te ni me yanembuko, kembalri karo ne, detenemai wapi yaite, emblru tu mone keparna ambai, mang a oeu-oeu wa pi yaine. Ne detlro niki yaiye mang kena, kenabulru na nikipai ne detelro wakembanya, mang kena kembalri nepoina mekoi pai.

Chapter 2

(Telrepelre Na Ate Kelrimbe) ¹Nemane, we krim membena noutelre na Sate krim membe. ²Detro dasina Eutena menase titau naiye, nepelrena pe membe, Weieu te semate nekembe telrepelre nou nekende, kena bise, dusunun kone. ³Nepelrena milre-milre dasina wenayeko pote kelrimbe nepelrena apeko tena Elripanya. Neprena anggurna anipanya, klri-klri kalro nou telre na tr klrimbe. ⁴Nemane, milre-milre Berang te klrimbe nenei dote bisete Denenelre, neplre yeinining lati. ⁵Eusemate nekewe telre, mie Deki na keambalri tememekowe temetle do kena ate betowe, nenate Atena dipanya. ⁶Ne mani nelati, do sekolro te A, Walri te sanuyomu, ne na eute semate nekenaiye. ⁷Metelrena akalro, wei wetena poite kilriwe neplrena kembalri kalro poite me mekowe kilri-kilri kalrona, yeko pote kiwe, ⁸Nou telrna ate elrewe yembe detoro paita bulrete tu a nebonde nena embuna etenam A, peko elripai. ⁹Kembalri detero belre (Kawai) kena atebetonaye, Eu wake nesiwe nete mode poite, nen delretena kilri panya ¹⁰Bisitena di panya, Wena yeko kilri mbena detero Wete telrplelre Elrenai pon en, ete telro melromponde. ¹¹Nepelrena, man Walri kena yambu pai meyowe detelro kena bete kiya mupuko, ¹²Nepelre na, Emeko malre pekote baite salrmalre nemane lati Ena peko Dayo brana ne Mekandena Ena semate ni kipayi, denapoi "melro-melro De pine" ¹³De selrey kenalre rambeko tnande wena bisete i mulre, neplrena na delre mendena mane kna Walri kenalre mende, ete telro telrom melro mupeko na detelro, Walri yei. ¹⁴Nenei Eu kano pote Ekote Meyowe Baite sukum mupuko nepelrena nenei Eute Baitu sukumbuko, nenei Detlro Elri pukona nene Eme yene kembalri poi te mekaiye. ¹⁵Dana te metelre na tekilrim mulre. Atena menase sanumulre kena tepa-tepat e, Detelro siwete Anena tite Wipanya.

Chapter 3

(Yelreu Telre Pelrena) ¹Atei mane sane membombe pemerintahplre bete-bete neka yena, betombe nena A elrena yena kembalrite na mekombe. ²Netena pekotena yelripanya, atena kin kilripanya, temae Neperna noulre wena yeko tepa-tepa, kani- kani muku na detelro kote. ³Nepelrenam Eyansina pelro-pelro, tawi-tawi ambai, nipipekolre peko kena kemablri detelro mane nepelre kalro, yelreu peko kena selrai, yembe, nepelre yembe-yembe. ⁴Nepelrena, yalri ambai bise man Walri kenalre nepelre walriyei kenalri kiyapuko. ⁵Ne, ate telro olru mupuko, ambai ena peko kembalri mekoyande na, nepelrena, nenaw bise suku mupuko yelreu poite sonknade alru melro-melro. ⁶Nemane mote dilrimu, doplre, doplre Walri yei kena Welrolre e, telro melrambuko. ⁷Nemane delrati ne telrepelre mane nena poim emenaya detelroteduwanbuko, Ena telre pelre yansitena e Walri senate yate-malre. ⁸Do a, telrepelre nooulrem dekalrotena dena kenalre pe we nolre elrem bombe, nepelrena ne manewalrite telre pelre te elreai pekona kembalri poite mekonaye. Dakalro potelrena, detelro mukutena. ⁹Nepelrena, baite A kin Alrai nelro-lre, miedekone A, yembe dite date kinklaye nepelrena Atung nimeipainya. Ne A kendombai nepelre Apepau. ¹⁰Ate din kelraina detelro, atei tei beitenana, beitenana wei eutw baite ewe. ¹¹Wenimeyauombuko nedetelro peko nelrote yowena nipitenalre koku. Ne nenei eute peko bulrate salre puko. (Tutenate Kilri Pone Nepelre Poi) ¹²Nepelre de Artemas te me ko pukalre ne Tikhikus wekote, wenipite dewembe de kote menbe Nikopolis yone, de kenalre ketupukalre dapene nekerelre, dayabilringke doplre. ¹³Nemane wena wakene, Zenas te dikimbone, Atung mendona, Apolos plre nipi kalro te miye, nepelrena keti-keti kalro tuwaipai. ¹⁴Ena detelro nimeai na nelro kena tepa-tepa te dakembalri poi, nemane delrati nenei yelre yayanate, nepelrena nenei yelreu Euplre. ¹⁵Metelrena detelro denbelrena poi ate senai me. Dena apoite meternakote, nepelrena bisa tlre plre bulrane. Nena poi wena bulrate nem na mote.

Philemon

Chapter 1

(Filemon Tena Poi) ¹Paulus kena poi, detelro mbei ongkone tiang tiki Walri Yei tan mote, nepelrena Timotius, dokekane kembalri mote mekandena, nepelrena Filemon, you detelro nepelrena dokeka bise te delranena. ²Nepelrena Apfia, eyeimengke, nemane delrati Arkhifus, ena dokeka ne kembalrimona. Nepelre jemaat koplri-koplrina weimena. ³Bise poi metelrena Mang kenalre, eyei Mai Mang Walri kenalre, nepelre Walri yei kenalre. (Poi Doplre Wei Telrepelre Nepe Filemon Kena Bise) ⁴De, Mang te poi ate senanalre, meyalre mendo kalrone, ⁵nepelrena de betalre wena telrepelre nepelrena wena bise Walri Yei kenalre doukawena nemane delrati metelrena detelro mlro-mlro. ⁶De mendo yene mekotelre wena yau kembalri kalro nena nemekemende nena, nepelrena A poitelre enabulruna Walri Yei kena molre. ⁷De, kalri dopelre te kalre, nepelre kena teme, wena walrolre, dokeka detelro mlro-mlro nena kena ane meraipeko. (Paulus Diye Yowe Onesimus Tenate) ⁸Nemane, dena telrepelre Walri Yei kena bulrulne delretelre, nepelrena wete sante melre, beyate mekombena se penana. ⁹Nepelrena bise kalro, nou telrenape we dikitebombe, de, Paulus nepe senapukalre, menaya ongkone mane beyaipuko, Walri Yei tan mote. ¹⁰De, wete dimalre yei, Onesimus, de, nekanalre de ongkomienne tenoyalre, ¹¹Memetena yaponana nena ambaimo, menayanape nena piyambaina, nenapoi wo kote, nena poi de kote. ¹²De, nete sanumbukalre, okena na mane, date dekote, ¹³Nolrunape de wete titowu pukalre pe nembelre nekarenate nepelrena ne wena nou te mekombone dete dikinete ponde, da ya pone de ongko mie ne Asna Walri tan mote. ¹⁴Nepelrena we elripanya, dekembalri tena mekoipai, nepelrena poi kilrimbena nemna motena ambai, nena wei kenalre. ¹⁵Netenate, Onesimus moye nape dayapo motenata, nete nekoute downembe Walri kena emine mekonde. ¹⁶Neyayana kembalri detelro mena ambai, ne demotena ambai, kasopelrena wetenata, da eu kani tenaple eu nulru kalroplre. ¹⁷We metelre dete Walri kena kembalri mane mekandena, Onesimus te dowe nembe, we dete doukautelrena mane. ¹⁸Ne, wena bekoune pekote mekopukona bai poite mekopukonane o'se dena bulrate mende. ¹⁹De, Paulus da semo te delrei me nete melro yalre : debai te mekotepona nepelrena nekoutena sen'tena dena bekouna elripainya, nepelrena wei yelreu mone. ²⁰Ya, dokeka, Walri kena kiyane de poi tute wenalre doukalre, dena kenata teme mekotembombe da Walri emine. ²¹Nepelrena dena telrepelre wena akoikoi kalro. Da semote mekote melropukalre, nepelrena denimiyanaire, we mekombena kaso dopelre. ²²Nemane nemeye, dikitebombe deko site tenembe detana te nepelrena wena mendo kalro sani-sani, dewekote ditetelrena. (Tutena Poi) ²³Epafras, dokeka yau pitelrena ongko mie'ne teno yon dena Walri Yei kena eudo tan

mote, poi ate meko puko wekote, ²⁴Nepelre Markus pelre, Aristarkhus, Demas, Lukas pelre : dokeka Walri kena kembalri mekandena. ²⁵Walri Yei nena poi, Yambu Walri ete dikinemle.

Hebrews

Chapter 1

MANG WALRI NEPLRENA NENA YEI TE A'TE ELRIYOWE

¹Neplrena yangsina a, 'Nekolati Mang Walri nekote a'te elriyowe e'na touna slrai nabi-nabi plre, ²Neplrena da ya mendena Mang Walri nena yei te e'tena a'te saniyowedina elripeko da metlrena sa mukunamane ona bulrane nekaina, nena walrolre Mang Walri da Mang klra-Mang selro nembei mo mekombeko. ³Yesus Mang Walri kena delre kiane bulrane nekewe nena me semo, nou telra yeko bulrane nekew, Yesus nembei lati nena nete dikimbeko asna Walri delre bulrane nekeyowe. Neplrena e'na peko piyang te baite sukumbuko, Yesus metlremesu ne nekewe, Memai Mang Walri kena nou yalre bulrane nekewe. ⁴Neplrena Yesus nekena nou tiki doplrena, nou yalre doplrena neplrena malaikat plre nekaina nou plrena yelrikoipai, neplrena Yesus kena eudo yalre doplre nekewe e'detlro Yei eudoplrena yelrikoipai. ⁵Neplrena Memai Mang Walri malaikat da a'te saneyome, "We delrei Yeimenaya, Memai Mang Walri WeI mena mane olrupukalre?" "De wei memai mane neketelre, neplrena we delre mane nekewe." ⁶Neplrena Mang Walri tapelrena Yei yumbeinya te da yo bulrate naim nelre neplrena a'te lati saneyomu, "Nemetlrena Mang Walri kena malaikat nete lati seso yu te penaina." ⁷Metlrena malaikat, Mang Walri a'te saneyomu, "Neplrena, malaikat alru tena mane mekombeko, neplrena nena pelayan-pelayan te sing dekaina mane mekombeko." ⁸Neeplrena nena yei tena a'lati te saneyomu, "Mang Walri nena keplre engkengnou nemanemo nekende mende kerajaan bulra na kate nou bulrane kate. ⁹We poi kalro tena kena te nikiyaye, neplrena peko kalro tena we kena nikipai. Neplrena Memai Mang Walri wetete mete dina tapupuko.wote minyak bu poipelre kaso bulra ne yowe wona yau-yauna plre yowe." ¹⁰Neplrena, "We Tuhan da kani bulra plre memepelre ona manou me smote mekopeko. ¹¹Da kani bulra pplre mang no plre nalrembonde, wope nou nemanmo none nekewe. Da kani pelre mano pelre mayong tena besnaipone. ¹²Neplrena juba tna mane we nwmbeye dulrungsune, neplrena mayongtna mane titinaimbone, neemna kalrone, we bisitna menayolripai neplrena mai-mai tu tena mane mekoipai." (Mazmur 102 : 25-27) ¹³Momena malaikat-malaikat, neplrena Mang Walri da mena a'te lati, "Saneyomu, a'ne metlremesu ne nekewe metlrena yembe detlro wena ane nekenaiye"? (Mazmur 110 : 1) ¹⁴Neplrena malaikat-malaikat olru si-si ambai Mang Walri tiekeko detlro te dikinaiponde poite nipite donaiye?

Chapter 2

WALRI DELRE

¹Ibrani kena ate saniyome mendote poi mekomalre. Asena te nepete betoyande mendo sisitena mekoipaina.

²Malaikat saniyomuna a telrepelre pelrena a neke mekoyandena a baite baremote mendo poy te elre mare

seteinimre, ³Biayamane poy tute doumalre? Mang Walri poy memetelrete nepete ikimelre neasenate eremalre

⁴Mang Walri nepete nou-noute mendo-mendote detelrote saniome nou-noute mekoyonu, neburane detelro yei nepete tamupuko nekande, Roh Kudus/Walri Ate nepete ikimalre.

YESUS DETELRO YEI MANE DAPUKO DETELREI YEI TE POY TAMUPUKO

⁵Mang Walri ya nemetena mekoutena mekopainya. Malaikatte nepete sanione ⁶Detelro beisika, telrepere ate asena semone meraipuko. Da detelro singkena eudote melrai peko mendote mekaine? Singkena yei te meraipeko we mendote mekoine? ⁷Kenate maruntena, malaikate tena mane; Kenate marunteine Walri plante berengka burane saniinsine. ⁸Ibrani sanumbuko meterena kembarite poy mekowe. "Nekoute saniyonu, kembaritena poy meowe. ⁹Kebalrite mekoyouna kembalri ketepuko Yesus kembalri mekoyouna terang doplre. Malaikat Yesus kena mengkrey sungne watere wena detlro Yesus kena berengka burane Walri plante sasikai. Mang Walri ate-ate sasuke, tetepuko nekoute deyupuko. Detlrokena peko mekoyandena sate baite sepuko. ¹⁰Mang Walri kena poy, Yesus tuambuko detelro yei kena pekomekoyandena nepete deku. Yesus da yoburane nepete tambeko, da yoburane sya-syasi nepete mekopuko detro yei tena. ¹¹Poy Mang Walri metereng nepete mekopuke, memay kena kembalri Yesus paita burete mekoi paina, Yesus kena dokeka-dokeka ¹²Yesus ate saniomu, dena eu dote kura-kurate kirimembe nou tikite, kepou-kepoute, yo-yote Asenate, dimisemote kirimembe embe." ¹³Derei mendote memay Mang Walri kote burate sanemanelre." "Derei miye dekona yenining Mang Walri yatekemerena." ¹⁴Ne yeining-ning detelro yei ebruna sa pelre Eu pelre Yesus nembelre-nembelre lati Eu brune nekende, Iblis mendopekote mekombuko, Yesus baite sarupuko tete puko. ¹⁵Yesus poy terete ikimelre nepete mekonde tiki dopelre edikiten dekoipana. ¹⁶Yesus nenei kembalri mekowena, Malaikat nete tau nelre Yesus ate dune, Yesus Abraham kena yorena. ¹⁷Yesus dokeka-dokekate yatembone berengka-berengka serai-seraire kembone detelro delre-delrete nekenai. Kembalritena poy mekonay, Mang Walri poy sanemanlre. ¹⁸Yesus nenei eute tu a yomi mase meyowe wafuyonu

Chapter 3

YESUS LEBIH BESAR DARIPADA MUSA

¹Netenate, do keka milre keka, A walri sorga yalrena meterna we dina doukare, Yesus te doute tenembe, Ne Rasul nepelrina Imam Delre eyei tereplrena. ²Nete taumanelre a yeko bulrane, Musa kena poi Allah kena miene klriyowe. ³Yesus netena kopi-kopi kalrotena delretere kenekeke, Musa ambai, nemandlrati miete melronena detero, nena eudo bulrane, kenansin. ⁴(Da mie tepaina detera moi-moi nete melrai, da yo bulrana meterna Allah nenei mesemona). ⁵Allah keno mienena Musa ne kembalri detero nepelrna ne deteropoi, Musa kena walrolre meterna a beto yauna neplrena dow ti yaununa ate erandena. ⁶Kristus a koi-koi neplrena Ne Allah kena mielrena yei, nemandlati e meterna mendo pelre kena pelre Nenane klomambonde nende yo tutenende.

TERUSLAH MENGIKUTI ALLAH

⁷Roh Kudus kena a edriyouna: Mena ya, we nena ate betoyauna. ⁸Kena tena suweipanya sapiome yansina peko tu nipi nelrone diyaunena nekonoute klimbom be. ⁹Wena sese kasi Dete wapi yaite nepelrna Dena poi kliyomalna yowe may do be selrei. ¹⁰Ne tante, nete a ye saniyomalre neplre poi nenimeipai. ¹¹Dena a tung a yeko domane klropukalre Ne, Dena mie dekotena mipai. ¹²Teine nekembe, wena nelrone sime kena pekopolrna neplrna Allah tena kena nena adupai, Allah walriwai kena bikoulre baite ewe. ¹³Siplre siplre a poite elremalre, da ya po mewena ena nelronena dosa kena peko etna wa pipai. ¹⁴E meternamane Kristus te kena dekone andukonde, Nenone mesate beyemapone tulrende Tune klromambonde. ¹⁵Semone melraipukonamane, "Do yo ne, We Nena ate betauna, kenatena alrma panya." ¹⁶Menolrma detero Allah kena A dina betoyaiye, belrengka alrema neme diyaima? Musa kena warolre Mesir kanilre baite miyaiye. ¹⁷Singkotena Allah kena kenaserai, may do bete dupuko? Dosa pelre peko mekoyaina detero nena detrono kani bulrane dimane ditenaiye. ¹⁸Sintante Allah kena a yeko, neserai teneina Dena nouw mlro-mlro tena mipai, ne kepawe serai nekaina. ¹⁹Netenate, ena douw nepte tande nena iman ambaisate ne toutena mopai.

Chapter 4

JANJI UNTUK MASUK KE TEMPAT PERHENTIAN ALLAH

¹Ne tenate Akeya di nou te malar na neme walren dena, E Endikite neme Dekoma ire, nepire ina. Ena nelrone ne Akeya tena doupai. ²Nena Tire plre Aleya Ete nepete Saneame, nemane initi, nete nepe, saniamen Nena ne A. Betoyaina, Doy Ambai. Nena nekewena, delro. Betoyaina pire Ambai. ³E, Tlre plre Aleya Ete nepete elram bekona. Dinoute malre, Elr pekona nane De peko, te laitielr tepondemoi ne dena nau te ipainya, mai kena kembalri Delre. Mankira man serate mekoyau nuna. ⁴Asna yet ne Allah dama we elr you we, we ya misi be birate, nepirane ya misi be blarate Allah kembalri te tute meko youwe. ⁵Ne pire na Allah sa nauna mane, Ne dena nou tena. Esu teno mipainya. ⁶Netena te kalra neme neke we nane metlre delro dena noute Esu te menai nau, Nepleina yangsina Delro si, Akya te nepe betoyainai, Ne plrena Ade te di yaine sate, ne Esu tena ipai. ⁷Netenate Allah ya bemi te sasuku, dan ya, nekandenan, Daud te yang sine sadeyaina mane, mena ya. We dena A te betombena, kena suwe tena taipai nya. ⁸Neplr na Yosua nou te nepe iki melre. Netenate Allah nekenau tena, Yasitena sasipai, eli betena ya mendena. ⁹Nemena tenaya simbei neme ye, mai Allah tena ya, ya misi simbei plre. ¹⁰Ne Allah kena Nou te Esu te, yaina ne nepe kembalri nlro ire ne note yaiye, man walri kena kembalri meko yauna mane. ¹¹Netenate membe nemeye malre e, esutena malr, neplra we nenipi tena tawipainya. ¹²A, walri Nekewena Tlre-plre, Neplre yemo dople, metka, yemo-mane ena eu blru te esu te endena, eina kena deikone. Eina mendo eine. ¹³Metlre na sa nena bukouna nalri pai nya, metlrena sa kiatlre yena nalri pai tlrena nena dau yei ire, netenate eina peko me koyang denate, ne nate a te saumalre.

YESUS KRISTUS ADALAH IMAM BESAR KITA

¹⁴Netanete Eina detlra delre sorga walri diante nepe yowe Nena Yesus Allah. Nuwei membe nete mesuwe tampamaire e yei a' sanyang dena mane. ¹⁵E, Nekande, oletlro ete poi yatipai nya tena, e poi aelri pai, ena tlre-plre pe Yesus Kristus, detlro delre. Susute blru yai ne e te mekaina-mane, nepe peko meleoi pai. ¹⁶Membe Eyei tlre-plre bulra-ire, di a mlro-miro-ne. E nena bisete laiti aku malre. E te lai dikinemlre-netena-mendote mekonlruna-mena.

Chapter 5

¹Metelrena detelro, de-de Mang Walri mete klripuko belreka-belrengka mane nekenaina nena kembalri mekonaina nepelre nena sedelra lre yowe nyalre sa lre yowe na Mang klra Mang selro kne kena ne yuwumbonde. ²Detelro delre ne nekeyona, ne detelro yei kani-kani, ne lati detelro si mendo ambai nikiyaina na plre nipi te nalriyaina tlromoyomu. ³Nete nate, ne kembeu te mekopuko pekote skumupuko, detelro yei motna ambai ye nei eu tyena lati te sukumbuko. ⁴Detelro de-de si nekenaina beteplre nei delre tna yepopainya, nenekenaina Mang Walri kna A te betonaiye, Harun tna mane. ⁵Nemane dlraiti Mang nuwei nei eu tena delre mane kilripai nekeyowe detelro delre tedumbone, Mang Walri mo te betoyounu, "We delrei yei. Da ya nelati De We wei Memay." ⁶A sena Walri walro si ne merupuko. "We detelro delre da yalrew neme mende di selrei te ende, Melkisedek kna a sasukuna." ⁷Detelro yei tena mane dupuko, Walri Yei deka Yei tete yeko ne eke tepeyowe dimi nlrone dou bu nlro ne, tlreplawe blrana sate, Nena A mendo mekoyowena Mang Walri betopuko. ⁸Mang Walri kna Yei ye, Walri Yei Dekka Yei me slro-slro ne nlrone kena dusungkuko Mang Walri te betoyounu. ⁹Ne mane satna te, detelro sime nete telreplre te elrinaipona, Walri tou, ne nepe da ya lrw neme diselrei te ende. ¹⁰Mang Walri ne te simimbuko me te klripuko Ne belreka wai mane nekende, Melkisedek kna a tung sasukuna.

OTO MALRENA WALRI EI NE NEKEMALRE

¹¹Da a na doplre-doplre merupukoye, ne blruna ate sanemam na we ade' te denembe. ¹²Nepelre menaya we sani-sani tena dumba be ye, detelro si lati mende we te a te mende klrimnemlre walri yeko mbei-mbei A Sena Walri Ne meropukona. We pekong te anembe, sa telre tna yanipainya". ¹³Detelro sena tena mane dumbombe Walri a te nimeyembe, ne manimba yei nuwei. ¹⁴Sa alrema detelro delre anenaiye, ne teu bulru menta nepe te simbelraimbeko na detelro ye sa alrma te anenaye.

Chapter 6

¹Nete nate, membe Kristus kena a tong kilri yanina e temambone nepelre kena manlre dite detelro dasimane (delremane), ambay nekoute -nekoute atong kilri yanina pertobatan pelre perbuatan tete tena pelre nepelre telreplre Allah kote; ²melro-melro sukunai melrna (butekelronainelrna) pelre me palre tena pelre kilri yaime; detelro tete de ynaiye na pelre hukuman kekal tena plre kilri yaime. ³Nena, tenate Allah seso te tupumbondena eiye mekomalre. ⁴Detelro wanimbana pone kiya dokaiye, nepelre karunia surga tuwai yaina Roh Kudus kena yeine doukaina, nepelre pertobatan poy beyamane nekou te bulrunaisini, ⁵Allah kna Asna poy tuwamanlre, nepelre kuasa yo bulre lre mendena tuwamanlre. ⁶Nepelre Kristus kna nipi te ne tnaimbone, neman delrati beyamane ne nekoute pertobatan ne mete poy alronaimbone nemandelrati Allah Yei te da bete salib ne bepaye nepelre ne te delro nelrone paite bulre te mekaye. ⁷Neman delrati, bi bu dopelre delrende kani bulrate akonsindena, nepelre kembalri eymane olrumbonde niman de neitenate, Allah kena berkat neiy yatenaye. ⁸Nemandelrati nekani sasiyepelre sepo mo plre balrenaiyna nena kani noumbanya nepelre kutuk yete nopiyewe, nepelre tutena bayte anayntine. ⁹Nete nate, dena saudara-saudara de bisete danalrna, nenatena de metelre a elri yandena damane, demetelre tiyeine Q poy we tan tena, nepelre a keselamatan walro tena. ¹⁰Nena tena Allah adil mbay. Ne'kepaweduwipai metelrna kembalri pelre wena bise kilri yauna ne'na euwdo tantena nepelre detelro melro-melro te diki yaumuna daselrei neme mekauw. ¹¹De metelre kenate delranene we beymbey kilri yauna ketekunan neyaumo netenate jaminan pengharapan doukena nouwtelrna neme ende tute yombonde, ¹²nenatena we dimaiy-dimaiy tna dilripaiyna, nenate janji-janji Allah detelro yati yaina ne yeko walro lre tawembe iman plre ketekunan dowembe.

ALLAH KENA JANJI BU SIMENA OLRIPAY

¹³Nepelre Abraham kote Allah berjanji, ne' berjanji ne euwbulramote nemande lrati ne, ney euw tena sipelr na delre ambay. ¹⁴Allah sani yonu, "De wetena berkat te yate tewelre," nepelre "De wena nung te nebulra-nebulra," ¹⁵Nepelre nena te yowe wande Abraham ne janji te doku. ¹⁶Detelro yeiy bersumpah neney euw tena detelro sisi delre mane, nepelre ne sumpah ikimelrna nena metelrna perbantahan te yom bondena. ¹⁷Nenatena Allah nepete kilriyoune nepelre ahli waris kote ne' na janji seklre telre nepelre ne' nenatena busi mena olri pai, nepelre sumpah te meko younu ne'dikinenelre. ¹⁸Neman delrati da a beselrey busi olripay, nepelre nena tena Allah apeuw-peuw dilri pay, netenate e memalri alrengte ulremalre douw malre nemansine nepelre delre nenate suwetelre kelroumalre nepelre pengharapan e kote nepete ikimlre. ¹⁹Da pengharapan e doukandena jangkar tena mane eyey euw tenate, waketlre plre telreplre, nena dite tirai meto sute ende, ²⁰Yesus ne ouw te esute nepe youwe nipi mane tuwusuku etena te netenate imam delre te olrupuko neme tenonde ende, Melkisedek kena ayeko tena mane.

Chapter 7

IMAM MELKIZEDEK

¹Nemane delrati, Melkisedek, Andewapi salem neplre Imam Mang Walri yalre doplre, Abraham te tupe yekenelre nedai nape Abraham date pelranelrolre andowapi-andowapi plre pelrate eke dilriyane, neplre Apoite sanembuko. ²Melkisedek te, Abraham netesasasi pelranelrolre atiyainate mebe selre ate kenelre, memetelretena Melkisedek nena eudo, “Andewapi noutelrena”, nemane, “Andewapi Salem” eudo sinape “Andewapi kena sate beyewena”. ³Ne nekeyowena nenang plre nemang plre ambai, nenna selrai ambai, neplrena nena yelreu tulru meyowe tutena ambai, nemane Mang Walri nuwei mane ne imam mane nemane mote nekende mende. ⁴Poi telre tembe, byatenate da detelro kena yeko, Abraham ena yenkeyang nete na mebe selrei yateyone ne sasasi ade mane pelre nelro ulruya yena. ⁵Atung te temalrena, Lewi kena yei nining ne imam te Walri ya yene mebe selrei na sasasite koplri yaine nenei dokeka, milre keka kenalre, nemane nemetelrena Abraham kena yeinining. ⁶Nemane, Melkisedek ne Lewi kena selrai lrena ambai, Abraham nena sasasi mebe selrei ate kenalre neplre a poite sane younu nemane Mang Walri kena ayeko te semate nekewe. ⁷Nepelrena, netena nimeipainya mane, nemane anena te douku ne yalre doplrena lre. ⁸Nebulrulrena a bei nekewena, mebe selrei da detelro dite sowena olrande. Nemane, dakalrone, nedouku, nepelre ne Walri. ⁹Netenate elraye Lewi selrai lrena mebe selrei te olrunaiye nemane delrate ne selrai lrena mebe selrei te olrunaiye nemane delrate neselrai mebe selrei Abraham kena walrolre. ¹⁰Nedai Melkisedek tupeyekenelre, Lewi nemeye nenei angkeyang kena eukanipone. ¹¹Daselrei, nepelrena noutelre delraipuko iman Lewi mane (nemane, Israel atungte doukaye), beyate imam manipanate kensikawe Melkisedek kena a melropukona kalte nepelrena imam Harun kena selrailrena? ¹²Nepelrena, imam kena a busimane mekonaipona nemane delrati a tung busimane melraipukona. ¹³Da detelro elrandena ne selrai silrina, nepelrena, nena selrailrena belrengka mena ambai. ¹⁴Nemane, nepe nimeyanenbuko ena Walri Yei Ne Yahudi kena tou lrena, datou Musa netena imam-imam kena atena sanipai.

WALRI YEI IMAM MELKISEDEK MANE

¹⁵Metelrena da a nepe kiya telre nepelrena e tande detelro bei manipana, nemane ne imam Melkisedek mane. ¹⁶Imam te ulrunayena nena detelro kena mendo ambai, nena kepelre engkengpe Walri sena mote. ¹⁷Netenate a kulra nepe walreyowe, we nekewena imam nese mote, Melkisedek kena a melropukona mane. ¹⁸Telreplre memetena atung melraipekona otoipai, Ne atung wake ambai netenate nena tena tapipainya. ¹⁹Nepelrena a tung noutlrena dowipai mipai netenate da selrei a nepe bulrate kensikaye, dana etenembe kopilrinu Mang Walri kote. ²⁰Nepelrena a kiyaipai a date elripai telrepelre ne ate saukaye imam te olraipeko. ²¹Nemane, ne imam te elrupuko detelro nete sanenbukona abulrane, “Mang Walri ate sasuke nepelre ne kenatena tuwaipai: ‘We imam ne sena motena.’” Nepelrena da a bulrane, Walri Yei a yeko lrema dopelrena. ²²Nepelrena da a bulrane, Walri Yei a yeko lrema dopelrena. ²³Nepelrena imam kaso dopelre imam siye tete te doukaye. ²⁴Netenate Walri Yei imam kalrote neme tape yowe nemane ne Walrite neman mete nekendemende. ²⁵Nemane delrati, Walri Yei nou telrena tetelro melro youmu nena walrolre detelro Mang Walri kote miyaye ne mane ne mendo kalro te meko yowe e metelrenate. ²⁶Imam delre nemenate tekangdelre yowe, nena imam delre telrepelrena, pekomena ambai, mlro-mlro ne moyepuko detelro kena nelrolre, nepelre yalre doplre nebulra-bulrane Walri yolre. ²⁷Walri Yei imam delre si welrayena mane ambai. Ne metelrena kembute yaya mekaye, memetelre tena nenei peko tenate, metelrena detelro kena peko tena metolre. Nemane, Walri Yei nena tena mekoipai ne kembute dambei mokopuko nemena motena nena nenei eutenate. ²⁸Musa kena atung detelro te sa milri-milri mane nena ne imam delre tenaolripai, nemane delrati, a delre Mang Walri kenalre, nemeyowe Musa kena atung memete, nenei yeite kelrombuko nete noutelre mekombuko neman.

Chapter 8

WALRI YEI IMAM DELRE AYEKO MANIMBANA

¹Da ena A metelrena elre malrena: E doukandena imam delre ne nekeyowena metlrena mesune Mang Walri kena dia mlro-mlrone. ²Nena kembalri mekoyowena deko mlro-mlrone nepelre palre nikimbainya poitelrena nena Mang Walri neneite mekombukona, e da detelro mekoipai. ³Nemane imam delre bei-bei kilri naiponde nena a te naimelrena kembeu mane, nemane imam delre nedelrati sasasi tedondu kembeu tena. ⁴Nemane imam delre dakelrane Walri te nekendena ne imam tena olripai, nepelrena da kelrana imam-imam nouna nekayena, nepelra sasasi ate naimelrena kembeutena ne mekonaye atung bulrane, ⁵nemane ne metelrena kapi-kapi kalrote nenei mendone nemane Walri dia kena eu mena ne ya pone Mang Walri Musa te a tiyei mane sane youne ne suselrei ne palre mlro-mlro te emikenelre: “We kembalrite mekowena, dena a wete mekobulrane sane upukalrena mane.”⁶Nemane, da selrei Walri yei nena kembalri mekowena poi telrena, nemane a yeko manimbana ne walro mane nena yalre dopelre nepelre nouna kelraipuko kepplre engkeng yeko poitelrena. ⁷Nepelrena memetena a yeko ne peko mena ambai, nemane da be tena a yeko ne diwipai. ⁸Nemane Mang Walri nena detelro kena pekote tiyounu, “Ne elriyowe, tembe, ne mendena,’ ‘Mang Walri elriwe, Ne yate de a yeko manimbana te Israel plre Yehuda selrai pelre. ⁹Nemane a yeko nenei angkeyang plre elrambuko, nepelre dena a yeko ikamalrena nena tena poi mekoipai, de netena baite selralre,’ Mang Walri elrewe.”¹⁰“Da ayeko Israel plre nepe elrande ne ya potena,’ Mang Walri elrewe: ‘De a tung te nena mendo ne sasitelrena, nepelrena de nena kena yene melrotepona. De nena Mang Walri mane. ¹¹Ne metelrena nenei selrai tena kilripai nemane nenei dokeka mengke potena nepelre elrenaiye, ‘Mang Walri te nimeyenen bombe’. Nemane metelrena detelro dete nimeye nate ponde, delrei nemane yei nining pelre. ¹²Nepelrena, te nete kena bise te de tenelre nena peko-peko kalro te. Nemane de nena peko mekai peko nate bise te dete nelre nepelre, de nena peko mendo tena mekoipai.”¹³Nemane Mang Walri a yeko manimbana te elripuko ne a yeko memetena nepe tapipai. Nepelre, memetena a yeko nepe tapipai nena nalren bonde.

Chapter 9

IBADAH DALAM PERJANJIAN LAMA

¹Nepelrena memetena oiyeko, nemane delrati koplri-kpolri ayekote deyaiye neplrena nou mlro-mlro da mankra manslrona ne. ²Netenate Allah kena nou te delrati mekombe diana. Meyaina pelita sing neplrena piyeu bete, ne nou mou mlro-mlro. ³Metosuna Nou betenekewena nenou nou mlro-mlro, ⁴Nenou pelro perna, nou emas rle mekaibeko neplrena kobu ayeko plrena metelrena ye emas ne mekaibeko. Nekobu eine kendi beiska emas rle mekaibeko. Ne eine sate duawpeko, Harun kena kate sople barpeko, neplrena lempeng olru be, ayeko pelrena. ⁵Nebulrana, kerub beselrei, delre netepelruntuku Pendamaian maudaslrei mewenape e na atena poy na elripoi. ⁶Metlre na te poy, pendarmaponde imam selri memetena noute esute naiye, na pelre eilre poytlre, Mai Allah te poy tlre kapenainlre. ⁷Imam delre mote sanenaibonde ende, esute bete na noute nepelre ne, nena nekewena mai beiska beimo; sate Mai Allah klronainlre teyatenai nlre nei eu beitenate, neplrena metelrena detlro kena peko mekoyaina. ⁸Alru Mlro-Mlro ete sane you mena, nipi deko Mlro-Mlro eu tena. Tu is pai nemeye, neplre na deko Mlro-Mlro nemeye, ⁹nena nekewen da sleitena yamewena. Neplrena metlrena, korban yatenaaimerna. Klronai mena, nena poy tena ambai. Yambu delro kopi-kopi te tepaina, ¹⁰nena bekaimena, emblru sa, bu, sukiyaina, da eutenate, nena mendena, Yai poi Mende.

IBADAH DALAM PERJANJIAN YANG BARU

¹¹Nepelrena Kristus Imam delre mane meudena yeko-yeko poy mendena, ne nou Mlro-Mlro esute ende. Neplrena delre neplrena Mlro-Mlro, nena, nekewena detlro yeikena mena mekoypai neplrena mena kembalri ambai. ¹²Da besika nou Mlro-Mlro eite ende. Meplrena nesna mote, ne mendena kambing seklro kena sa neplrena sapi yei kena sa, ne mendena nena eu sa te due demende neplrena Walri suate doude. ¹³Nepelrena sku-skutena sapi seklro kambing seklro. Nepelrena sapi milre tena tipai. Detlro peko kote sukunem mlre, metlrena eukani pote. ¹⁴Nepelrena Kristus kena eusa netenate Alru mlro-mlro, ne senamote nene eute korban mane kimelre neplrena peko mena ambai, Allah suku nemlre wei kena deko ne, neplre kembalri peko nakaiye we Allah te di ki nembombe. ¹⁵Netenate Kristus nipite botuku manimbana Ayeko ne Allah simimipekona, Walri sna sanembukona tete nepetekri peko, ne metlrenate ne peko blru lre. Memetena ayeko ne mekoyaina. ¹⁶Walri semo nekendena, netenate tete ekenewe. Nemblre mekobukona. ¹⁷Ne Walri semo tapnaina, ne detlro mekobukona ditenepe tete puko, ne semotena poyna tapipay neplrena ne detlro mekobukona, Walrite nemenekendena. ¹⁸Netenate ayeko memetena sa tena korban tena mekoipai. ¹⁹Netenate te Musa Ayeko Taurat nate metlrena Israel te saneyoume, sapi yei sa plre kambing plre, nena te bu ye blrumbeko. Na kaiye mayon wol nimi-nimi ne hisop opo ne, Taurat semo ne supeko, neplrena metlrena detlro kenane ²⁰na kai saneyoume, Da ayeko perna sa Allah saneyoumena, nenate poy mekambe. ²¹Neyeko mane, Musa laiti senan palre te suypumu neplrena metelrena sa tapiyai na, ibadah sa blrune. ²²Taurat na yeko nekewena, metlrena sa sa Eine suku naiye. Neplrena sa tena dlripainya.....

YESUS KRISTUS NEKEWENA DOSA TE SUMBONDE

²³Netenate, metlrena yeko-yeko sorgano da yeko tlrene sukunaiye. Metlrena sa sorga eine, korban poi eine lai sukunaiye. ²⁴Kristus nou Mlro-Mlro yei tena da detlro yei kena mene mekoyaina. Neplrena mesemona netenate nembeimo sorga te ende da slreitena Allah kena bukouna, emetlre nate. ²⁵Kristus nenei eutena ne tlru-tlru na yatipai, imam delre mekaina mane mai-mai ne nou Mlro-Mlro eiten nesa yatekai yaina nena sa ambai. ²⁶Nepelrena kaiye, Kristus sate nemnamote tuanelre da mankrate mekoyounane, Kristus nenei Eute da beimo klripuko neplrena ne sna-snamote da slrei tena dosa te sumbonde nena eibeimote ne krombonde. ²⁷Detlro yei tete yeko te sanai sina dabeimo neplrena a diane ende tepende, ²⁸Kristus nemane laiti, nenei Eute dabeimo iki melre, metlrena peko te ertuku, da bete mendena peko tena ertipai detlro nete taina bulrate Walri te doudemende.

Chapter 10

WALRI YEI TETE TE DOUKU NE SENA MOTENA

¹Nepelrena A tung ne eu alreng mane noutelre douku poi mendena te nepelrena eu nulru poi telrena ambai ne sasasilrena, nepelre tete-tete nemna mote, a tung nemena telreplre elripai ne nopitena mipai. ²Nemane delrati kembeu tena nekou tena atipainya nena nepete sukombuko, detelro kapi-kapi kalrote welrayena nena peko nepe mekayena te sukaimbuko? ³Nepelrena kembeu te mekayena, ne metelrena atyei mane nena peko-peko maite-maite mekayena. ⁴Nepelrena malrisa-malrisa do nena sa peko tena baitena sukupai. ⁵Nemane, Walri Yei da kelrate osuku meyowe, “Ne saneyoumu kembeu pelre yetaimena sa pelre nena we kena tena ambai nemane eu kani bei we sasuke detenate; ⁶We kembeu sinina baite salreye nepelre kembeu pekote bai suwaina. ⁷Nepelre da elrare, ‘De Nepe: De tena Ate semo blayemelraipuko Mai Mang Walri, de miyalre wena kembalri kalro tena te.”⁸Nemane Walri Yei elripuko, “Kembeu pelre sasasi yetaimena, kembeu sinetanunayena nepelre kembeu pekote baite sukaimena we ate dine, wena kenalrena baite salreye,” (nepelre ne sasasi yetaimena a tung bulrane) ⁹Ne nebulrate, “De Nepe. De miyalre wena kembalri te mekotelre nate.” Nepelrena Walri Yei memetena te baite supuko nemane betenate nounde melrombone. ¹⁰Nenei mendo kalro ne, e’te mlro-mlro te sukumupuko Walri Yei kena eu sas dilripukona walrolre, dambei nemane nemna mote. ¹¹Imam bei-bei yayana kembalri te yapo ambai sasasite kembeu mane nemane mote, nepelre nena peko tena baitena sukupai. ¹²Nemane Walri Yei, nenei eu kembeu mane mekopuko peko tan mote, dambei mote nena nemane motena. ¹³Nepelre tendena medaite yembeyote meko nemlre nena oto toune. ¹⁴Ne nane kembeu besika, Walri Yei noute-noute mekonde metelrena sukumupukona nena nemane mote. ¹⁵Alru Mlro-Mlro delratye ate elrende da kalro tena e tena te, nemane ne elrende, ¹⁶“Da ayeko ne daine delrei yope dite date elriyande, Mang Walri saniyomu: ‘De atung-atung te neme telrena kenane sasite nepelre de semote nena mendone melrote pone.”¹⁷Nemane, Ne dite, “De nena peko-peko kepa u ulru tre pone, nepelre nena peko tena mendo mekoipai.” ¹⁸Da slrei, nemane peko mekandena baite sukumupuko nena nepe elrikuko.

MANG WALRI KENA EUTOUTE

¹⁹Netenate, dokeka, milre keka, nemane da selrei e metelrena endiki dekoipai esute deko mlro-mlro te nena Walri Yei tete te, doukuna walrolre, ²⁰Walri nipi manibana, nepelre Walri Yei tuwusuku e tena te nena mau, ²¹Nepelre e metelrena doukande ne Imam delre beine belrengka mane Mang Walri kena mie tena, ²²Netenate menbe Mang Walri kena eu toute kena te mebulralre telreplre nounde, nepelrena ena kena te bai suku manlre peko nelrolre nepelre eu kanite bu nikimbayane sukanembuko. ²³Membe eu noutelre tepe malre saukande mane nepelrena Mang Walri a yeko te kelropukona bise dopelre, ²⁴Membe nipite duwe malre site-site wake te tamamelre susu manenelre bise te demanelre kembalri poite mekomalre, ²⁵nepelrena ena kepanena kalro welrandena baite suksipanya nena detelro mbei-mbei kena nelrolre. Netenate menbe site-site dikimamalre, nemane delrati we nimeyambuko Walri detel; ro kena ya nepe nopyewe.

MANG WALRI TENA ADETENA DIPAINYA

²⁶Nemane, e metelrena nepe poite nemeyanenbuko nekoutena peko tena mekopainya, nepelrena kembeu mena ambai pekote baite suku nemelrena. ²⁷Nepelrena e temalrena endikite dekomalrenape a te tiyen dena plre sing Mang Walri kenalre nena ate pekote mekonemlre. ²⁸Kepelre engkeng pe detelro be nemane naming dote tayembuko, simi Musa kena a’ tung melroupukona nena tena betoipainya kena bise netena ambai baite tonai ponde. ²⁹Nemane delrati, Mang Walri nuwei kena ate betoipainya nepelre a se dopelrete ate naye, nepelre ne peko mendote mekonaye sawalrite ne sape ete baite sukumupuko, nepelre Mang Walri kena alru mlro-mlrote pekote senaine. ³⁰Nemane, e nimeyambuko Ne ate elriyowe, “Pewalrin pe nena de mekotepona; depe Walrin te neme singklritepona.” Ne elriyowe, “Mang Walri nenei tou selrai te ate tendena.” ³¹Eu kanglre mane Mang Walri kena mebulrate toplri mapone.

ALRMA PLRE KENA TEPA-TEPA SEMATE NEKEMBE

³²Nemane, mendote mekombe ya'ya mote teyayena, we metelrena temete doukawe, wenoune singklrimbombe sedopelre nate kembombe. ³³Ya mbei-mbei, wete a peko sanenaimlre nepelre me slro-slro mekonaimelre kiya nelrone detelro dopelrena bulrane, nepelre ya mbei-mbei we delrwti tuwanembe detelro wete mekai mepukona mane. ³⁴Wedaiti bise te delre nembe detelro ongko ne tenayenate, nemane we kalrite kombe wena miye dekona sasasi baite olrunayena nete nate we nimeyanembombe we sasasi poi tlrena te yatembe Walri nemane mote nekembe mende. ³⁵Nete nate we telreplre tena baitena kinipaina nemane wena telreplre nena ewu mendena delre dopelre. ³⁶Nepelrena we diyembena'pe kena tepa-tepate nena Mang Walri kena kembalri kalrote nemane nena ayeko sasukunate we tenembe. ³⁷Nepelrena tikimbai delrati, "Nemendena tikenembona, nepelrena tiki kilrooipai. ³⁸Nemane, delrei detelro Walrite nekenayena nenei telreplre bulrane nepelre, ne endikite dekonkone bulrun sing dena eunulru netena kena ambaimo." ³⁹E da detelro mote te sukan beko da peko nipi tena ambai, nemane detelro telreplrena nenei walrite semate nekenaye.

SAKSI-SAKSI IMAN

¹Telre pelre nekeuna nyalre walri mendo mekandenate, ne pelrena ena mendo mekandena, ne walrolrna e dou iti pai nya sa. ²Telre pelre walrolre, ayansina detlro, telre pelre te yati yai ye. ³Telre pelre walroye, mendote yati yande, da mang klra inang setro, Allah memai neye mekoyou ye. Nete nate, da dou ne te tandena ne pelrena dou itipanya. ⁴Telre pelre walrolre, Habel mekai na sa poi te Allah kena bukoute yate youwe, kain pe ambai. Habel telre pelre detiro poi, Allah neta poi telre elrupuko nena mekainasa, nete tetre pelre tante. tete te duku, nena sa walri, Allah kena bukoune ate neme elre yowe. ⁵Telre pelre walrolre, Henokh bulra te yowe ne yeka peko tena mekoipanya, nemei yane, telre pelrena detiro mane. Ne palrena, Allah, kena te poite mekou youne. ⁶Telre pelre ambai nya, e' Allah kena te poi tena mekoipai, ne palrena, simi eu tou te mendena, Allah ne detlro poi te ininle. detelro nete duen dena. ⁷Ne pelrena telre pelre walrolre, Allah atiyete sanu youne, yako itipainya ne, Nuh telre pelre ei te meko you ne, nenei me dekote, telro melro-melro nate. ⁸Ne telre pelre bu ralrna lati, Abraham, Allah nete sinimbuko, Allah sanuyone nou te, nena nou te dumbonde, nenimeipai ne mepete ende. ⁹Telre pelre buralre, me pe te youwe, Allah kena nou sanumbukonane, elri palrene nenei nuwei Ishak pelre, Yakob pelre, Ne be yeko meterena ne poine. ¹⁰Ne tenate Abraham, Allah kena A yeko te ti yowe, kota poi lati emidenate ne kota, Allah kena kota. ¹¹Ne telre pelre buralre, Sara wakete duku, yei te tapi youwe, nepelrena sara Allah kena a yeko te sanu younate telre pelre elrupuko. ¹²Ne perelna detlro simbei tetembondena, nenerolrna mane, ne walrolre selrai, meya menona mane, nepelrena kisi yepatu na mane nena tena e me beipai. ¹³Telre pelre eine metlrena nepe sou yowe, nena tena ne yatipai, a yeko sanumyona, ne pelrena dou ne tiyaiye, ei do ne doyaine nou tikilre, nena eu tetuwayone ne kelro detlro tena mane da kelra da magselro kena ei ne. ¹⁴Ne nemena a te elraina nena nekeuna nena kani te duweine. ¹⁵Ne tena te nena kani memete nikiyainate memetena pone netena ya mbei di tilati bulrunansi naiye. ¹⁶Mendo poi lati meko yaine sorga walridia, netenate Allah paita bulre tuwaipai, ne nepe walri dia nepe kesembuko e metelre nate. ¹⁷Telre pelre eine, Tuhan Abraham te tuwayoune, Abraham nei yei yumbeinate Ishak; kelroyoune ne nepe ayeko yekote nenei yei yumbelina te kelroyoune. ¹⁸Ne ane atiyaitena saniyai merrna, netenate Ishak kena bulrune ei dote donailre siminaie. ¹⁹Abraham mai Allah telre pelre elrupuko, Allah lati nete dokunelre, tete detlro tena mane, nenei eu mane Ishak te nepe nekotlati doukenelre. ²⁰Telre pelre buralre, Ishak poi te Yakob pelre Esau pelrete sanuyoupe. ²¹Telreplrei te, tete nepe mi you we, Yakob poi a te Yusuf kena yeite sanuyamu mbei-mbei lati Yusuf kena kate berengka bulranate. ²²Telre pelre buralre, Yusuf, tu tenaya, nenei medeko sanuyomu mesir kani baite embena dena sa ninde. ²³Nel pelrena telre plre eina, Musa, nete sangkaina, nete nelraimbuko oko naming slrei nenei nenang, memai ne yei tetaibunko yei piyam bainya neplrena engdiki dekoipai Raja kena a Saniyouna. ²⁴Musa, telrepire eire nepe deyau. baite selrai peko nete elriyaine Firaun kena yei tena mane. ²⁵Nei sa Allah kena detlro pelre pekote mekonaitlre, nepelrena, peko eine dete ate danalre nena nekeuna yambai nasa. ²⁶Kristus kena sete tuwayouwe, nei sa Allah kena detlro pelre, nemeiye tuwamanlre, Musa kena bukoune nemena mendote mekoyouwe. ²⁷Telre pelre eine, Musa endikite dekoipai, Mesir kanite dini, tumbuko endiki mena dekoipai, kena suwe, yembeilati detiro de itipainya telati netembonde. ²⁸Musa kena telrepelre buralre mau tune malrisa sa te nepe suyomne ne sa lati Israel kena yei nining tena tutipainya. ²⁹Telrepelre buralre Israel detlro nau kolsom nena kani klreng-klreng tena mane, Mesir detlro ne tena takopai. ³⁰Telre pelre buralre Yerokho elre ete nepe ete dusuyouwe ya misi be bulrate. ³¹Telre pelre eire, Rahab peko milre, Yerikho elreite ane sesuku, ne pelrena ne tena detlro no tena toipai, ne detlro telro merompeko, ne bisi detiro, Israel detlro. ³²Netenate bea ate elre tire, nena su o' tena sanipainya Gidion tenate ne pelrena, Barakh lati nepelrena Simson ye, Yefta ye, Daud ye nepalrena Samuel, detlro si pelre. ³³Selrai-selrai te taupuko nenei teplre eine telre plrete, meko you sate, a yeko-yekote nepe te doku, singa emblroute tau kuku. ³⁴Sin peu te kepepko, meteka yemotulre, dete wakete ikimlre, pelra eine pelra yo taukuko. ³⁵Milre-milre, selrai detlro tutiyainaten nepe de yainate, nepelrena simi peko, mekoyaume, nete baite salriaime. ³⁶Nete me selro-selro mekoyaime, meteka pelroyaiye, sa lati bekai peko. ³⁷Nete nepe meteka tutiyaiye, sikati seyaiye, nenei moyang titiyaiye, malrisa elre, nepelrena kambing elre nete seko peko-peko mekoyaine. ³⁸Da mangkelra, mang selro, walri yaiye, kisi, mekone, olru meko, meko-meko walruina, nepelrena, aru bulrane, kani eine. ³⁹Ne tenate da metelrena, pekote yatyaime, a'yeko bulrane, nenei telrepelre, ne busi-busi tena yatipai. ⁴⁰Allah nete sa poi te nepe kelrompeko e' tenate. Ne tenate e' ambainyate ne poi mena ambai.

Chapter 12

YESUS TENA MANE

¹Neman dlrati ete taimena doplre ma mane antunaimepuko eune silraipekonate metltre ane klromaponde nakaye kenalre ketemaponde oto mbeite malre e'tena menaya dlrati dunumbukona kote. ²Ena dou Yesus ko mote klromambonde, Walri tou nepelre ena telrplre pote sipi muna, netena kalri pote nepe dina dunaimbuko, kenalre ketepuko osete elrutuku nepelre pekote baite sumupuko. Nakaye daya slreina, Mang Walria keplre engkeng metltre mesune ke nekewe, ³Yesus kena oyote meyembe, kenalre ketepuko peko detelro kena yembe tante wei eunulrute telro melromupuko.

MANG WALRI MAI TENAMANE

⁴Weye pekote wei sate dilriponalre baite nunsunde na tena elrikopai. ⁵Nepelre, yei kalro menatena Asna saniyaimena tena kepawe duwau puko? "Delrei yei, Tuhan kena a kalro kilriyoumena tena we amise mise tena mlroipainya, nepelre wete aye sanenwelre nena we kena yoktipainya. ⁶Nena Tuhan kena bise dununa detelro te klrimu, nepelre nenei yei mane yatekemelrena te cambuk sasumu." ⁷Dakalro tena we noutlrelre nekewene Mang Walri ye nenei yei na mane mekoume; nepelre dlrati, beyamane yei ye nenei nemang netena a yena klripai? ⁸Nepelrena wetena di yei si tena a yena klripainya, nena weme beipainya yei mena. ⁹Nemandlrati e nekandena ena mai-mai selrai dayo bulrana ete kilraimenate, pei pei penemelre; neme kaye, Mai dametltreya yambu nepelre da yelreu te kloroku tapewena tena beyamane eutena dusikoipai? ¹⁰Nepelre, ena mai dayobulrana etena nenei yeko slreine poite tuwanyena kalrote ete kilraime, Mai Walri diyana etena kalro poitelre nate kilrimu nena eye Nena mlro-mlro eine kalrote doumalre. ¹¹Metltreya a klrimuma, ne ya slreina, pekotltre tuwayaine nepelre selrai doplre. Nepelrena kaye, ne nate yenaibonde ne yambupoi tlreplre eilre teme kalro yelreu poite ne slrai da a kalro kilriyou menate yatenemelre.

WEI YELREU KALROTENA

¹²Netenapote, wei me wakembainyate wakete tapone nepelre wei yengkeng titeyewena pelre, ¹³wei oto tena nipi te sipiye alrou bonde nena oto butu sewaiyena mendaina danipai, poi dupone. ¹⁴Metltreya detelro plre teme kalro te bese mensimbe, neman delreti mlro-mlro kalro tena, ne mlro-mlro kalro ambainya, detelro mbeiskana Tuhan tena nimeipai. ¹⁵Kenalre tiyembe Mang Walrilrena yambu tena detelro mbeiska kenalre tiyembe drati yenso betepelrena balripainya nepelre be klri-klri kalro detelro, telrengte be pekote mekaime. ¹⁶Nepelre, kenalre tiyembe da eu kanipo yepowena tena tawipainya ne Esau ye nenei yalrise pote sa mangku na ne naite mekopukona. ¹⁷Nenatena we nimeyambuko ne meto yalre, Esau nena yalrise meyena tena, duyuna, nete baite selraimbeko nepelre nena tena dou bute dilri yona poui ne poi kalro doipai. ¹⁸Nepelrena dou kyane tandena selro kotena mipainya sing peu tiyewena kote, ambai neko bulrute, ma danembukona kote nepelre amasu kote. ¹⁹We delrati terompet kulrung kotena mipai, nepelre a kalrone te betayena selrai baite selraiye nete diyaiame nemena a tena ne konou tena elripainya. ²⁰Nepelrena, ne ayeko ne slrai tena te kimrelrena te baite salriyaye, "Neman delrati malrisa menayene slrote bonensindena, ne alrisa olruye penenaiye ne te tonai ponde." ²¹Nmenakaye, nemena tute tiyaiyena dekaikuko Musa ate mekopuko, "De wakebai endikite dekalre." ²²Nemane, we Sion slro tenepeye meyauwe, nepelre Mang Walri kena yo walri, Yerusalem Walri diya, nepelre malaikat delro tenowenw kote, ²³We nepeye jemaat delrene Mang Walri kena kote, yei yalrise poi eido Walri diyane, melraipukona kote, m iya we Mang Walri kote metelreya kena detelro kena bulratena Hakim mane, nepelre telreplrena detelro nenek mlropuko. ²⁴We Yesus kote ne pe miyawwe, mani mba na a ye ko tena saldo mane, nepelre sadilripukona kote, da a kalo Habel kena sa kalroplrena elrikoipai. ²⁵Kenalre tiyembe nena a elrewenatena baitena salripainya, nepelrena da yo bulrana yo ne te baitena dowipai, nemandlrati da nekandena eyei eu tena nena walri diyalrena baitena dowipai. ²⁶Yansina, nena akulrung kani-kani pelre dalre youne, daslreitena a tung te sasuku, "Nekonoutena, kani mo tena De tutipai, nena walri diya plre dlrati." ²⁷Ungkapan "nekonoutena" a kalro metelrena mesemo mekoyowe na te klripote melrone metltre ate bulrunaiye, nepelrena atena bulripainya ye noute tepenaiye. ²⁸Netenate, eye a tena bulripainya kerajaan te yetambukona, memalrena kaye ena a poite koplri-koplri kalrone Mang Walri te, nepelrena peipei pemanlre nepelre dapoe eine, ²⁹nena ena Mang Walri nekewena sing namulrena.

Chapter 13

A YEKO DETELRO TLREPELRE TENA

¹Dokeka kenabise tena neme mekombe. ²Diki-diki kalrote kepawena duwipaina nemané kembalri mekombe, ne kembalri kalrone detelro meselrei Mang Walri kena kembalri detelro mane nekaye. ³Mendo te mekombe detelro ongko miene tenaina wembelre lati ongko miene nembelre nekembe, mendo lati te mekombe pekona detelro wembelre lati ne ebulrune. ⁴Miedeko yatukeko kalrone metelrena detelro dekoidekoide eine, netenaten sema bulra lati miedeko mo dekoidekoide mlro-mlro eine. ⁵Wei eute doi mendo tena mikoipainya, besamane sa bete twanuru eri kukonamane, Mang Walri elriyowe: “De wete metotena dupai, nepelre kepau we tena dupai.” ⁶Nete nate, enna A telrpelre te elrmalre, “Walri enna wake detelro, nepelre de lati dikidiki kalro endiki tena dikoipai. Beyasa peko detelro dete mekaitelre?” ⁷Belrengka Walro nekaina mendo te mekombe, ne Asna Walri neye wete klriyaimé, nete nate nena yelreu eu dikiyaina nene tembe, nena ne telreplre kalro ne tawe nembe. ⁸Walri Yei nei yeko mbeimo, wene daya nepelre dinasreite. ⁹Mendo sisite krinamena we nimeipainya kalro tawipainya, poi kalro nekewena kena teme telre. Walri kena bise ne kalrone nekewe, aniani kalro nekewena poi nipi tupeipai telre. ¹⁰Metelrena nena alta, palre mlro-mlro Walri kembalrite mekaina detelro ne bulra saa anipainya. ¹¹Netenaten malrisa, sa Imam detelro mlro-mlro deko te klronaina kapi-kapi kalro tena ne embulruna anipainya. ¹²Netenaten Walri Yei, ne tante yoo delre elre basune okainone bepaipuko; nena Walri sa dulrupuko detelro kena pekote skunembondena nate. ¹³Netena Yesus kote membe palre basu tepe yembe, nepelre ena see te twamanlrena Yesus ena peko te elrutuku nemané twamanlre. ¹⁴Dayobulra nekandena ena yoo walri sena ambai, netenaten yoo walri se mendena te tembe. ¹⁵Netenaten Kristus kena walrore kapi-kapi kalro tena nemané mote Mang Walri kapenembe. ¹⁶Poi kembalritena kepawena dupai, nepelrena delrati wena sa kasote olruwena detelro site plre wasewe. ¹⁷Belrengka walro nekaina dekoidekoide dekoipaina, malru-malrute eine ne nekayena wei Walri semate nekaina, netenaten kembalritena kalri eine mekonaiye, dekoidekoide dekoipainya, ne kalro nekewena wei telreplre sime asipai.

SANI -SANI KALRO

¹⁸Detena wei sani-sani eine Walrite sane nembe de wetena kena poieine mekanemlre dena kembalri mekandena poi kembalrite mekande snai eine. ¹⁹De wete snawalrna sani-sani kalro tena wei kena telreplre bulruna walrote sanenembe, netenaten welra-welra dete olru ongko miete baite kiyate tanaiteponne. ²⁰Daselreitená, Mang Walri, A tenetou, Yesus te slre yolre wafe yolre yumbuko eine kapi-kapi malrisa sema detelro delre, malrisa delro bulrate sa dilripuko ewalri senatena. ²¹Wei eune melropone poi kembalrite Walri ney A yeko bulrate. Ena nelrone mekonde, Walri Yei kena walrolre eine kenate yumbonde nena delrei kalrote daslreine neme ende dinaslreite.

TUTENA POI A

²²Derei dokekapo, de wete susumalrnape dena Asna snamalrnate poi ye menase betombe semo poitelrete mlropukalre. ²³De wete tyetempone yau detelrombei, Timotius, olru ongko miere diane taimbuko dekote mendena, wekotelrena ya nembelre alrena. ²⁴Dina, da pooi Ate wena belrengka walro nekayenaten sanembe, nepelrena metelrena mlro-mlro detelro, nepelrena lati ena yau kembalri detelro Italia yolrna, wetena pooi ate snaime. ²⁵Mang Walri kena poi wemblre-wemblre.

James

Chapter 1

¹Yakobus kena poi, Mang Walri Pelre Walri Yei kena emi ne mekandena dana mebe bepelre na selrei selreikukona. (Tuwai -Tuwai Tlrepelelrena Nena Eupe Kena Tapa - tapa) ²Dokeka-dokeka, enape nimeyane nena kalpope kalri dopelre nemané we metelrena wapi-wapina kalrote toplrim bombe. ³Nemané we nimenyene bombe tuwai-tuwai kalro wena telreplre tlre wena eu mena tapa-tapa. ⁴Nemané tapa-tapa kalro wete ini welre dopelre, nepelre ne kiti-kiti kalro ambai. ⁵Nemané dlratil, wena nelrone simi walri yambu ambai, ne Mang Walrite di yenene, ne metelrena detelrote kena poi bulrane yatenene, ne metelrena detelro te kena poi bulrane yatenemlre

nepelre susu simena ambai, nena nete ini nelrena.⁶Nemane, telreplre bulrane di yende neplre kena ane titaunenbonde nemane detelro kena ana titawipainya ne detelro nau olrso mane, alru dite date seplro nuna mane.⁷Nemana detelro mendote mekonenelre sasa site Mang Walri nelre.⁸Detelro kena mendo bete welrai yena nena yelreu alro anena nikipai.(Samelra Nou Telrena)⁹Nemana sa detelro kena yelreu kekau bete kalri te kowe neyalre dopelre.¹⁰Nepelrena sa melrana detelro ne suselrei ne ane nene kende, neke mena mane, ambai dumbondena.¹¹Nepelrena su tekambuko namu dopelre, nemane sepo melrai peko, buso tekloyune, nena seke nalru puko, nemane delrati, detelro sa melrana nena wake siwena nelrolre nalren bonde.(Wapi - Wapi Mang Walri Kenalre Mimpai)¹²Detelro wapi-wapi nelrone poite nekayena nepelre bisi pukkona, ne Walri sena detelro beilre nalre yate naina.¹³Nemane detelro mbei-mbei wapi-wapina wape wapinainlre, ne wapesinde elrende, de Mang Walri wapetesuku. Nepelrena, Mang Walri wapi-wapi detelro tena tuwaipanya nemane delrati detelro tena wapipai.¹⁴Wapi-wapina nena detelro mbei-mbei kena mendolre mewe.¹⁵Ne sanung mane pelrang tiki, nena peko te songke.¹⁶Dokeka milre keka kena bise te danalrena, peko tena mekoipainya.¹⁷Yayana yatu mena poi telrena, nemane yayana yatu mena nena bulralrena, Memai Mang Walri metelrena kiya pukonalre, nenalrena busi mena ambai, nemane dite datena mena tekaipai.¹⁸Nenei mendo bulralre, ete nate Asna Walri te mekombuko nate e metelrena nenei yei mane metelrena sasasi mekopuko nalre.(Betombe Nepelre Asna Walri Nolru Mekawe)¹⁹Dokeka milre keka de kena bise te danalrena, dana te poitelre tembe: detelro mbei-mbei betoi-betoi pe selrambeite. A tenate metote, neplre a alrma metote.²⁰Nepelrena, detelro kena alrma Mang Walri prena elrikoipai.²¹Netenate, pekote baite kenembe nepelre mlro-mlro ambai telre, nemane delrati Asna Walri te kena tepa-tepa nenembombe wei kena dekone nena eunulru te telro melro nempone.²²Asna walri te eune kilrimbe nepelrena betoi-betoi motena ambai, nenate nolru mekoipainya, wei eute apeu te delraune.²³Nepelrena, sime A Walri te betonde, nena tenoulrena mekoipainya, Ne detelro bete selromin yene tewena mane.²⁴Nepelre nenei eute tembuko dite yowe, ne kepaudupuko nei be te tiyonu.²⁵Nepelrena, detelro A'tung tenoulrete wena, nena Atung baite taumuna, nepelrena esune titawenbonde, nebetoi-betoi motena betoipanya, nepelre Asna Walri te noulre mekonde. Nena yelrey kembalri poiye ende.(Sani Sani Telrepelrena Mang Walri kotena)²⁶Nemane detelro mbei-mbei elriyaye ne sani-sani kalro tena akoi-akoi kalro ketikoipai.²⁷Sani-sani neki ambai, Mai Mang Walri kena bokouna nena Milre sonyang Ppelre yei osoi pelre tema melre nena ketiki kalrone, nepelre nenei eute semate nekenaye, nemane detelro netena eudo peko tena elripai.

Chapter 2

¹Dena dokeka belra, wena telrepelre te ena Tuhan delre bulrana kenane kilriuna, Yesus Kristus, nepelrenatena detelro sipelre- sipelre tena buki-buki mena ambainya. ²Wena mendo miye te detelro menaina mena mengkei pelre na sa emaslrena titimbone mendena nepelre doi kaso pelrena mayong pelre, ne su selrei delraiti, detelro syang-syang mayong neki-neki pelre meyowe, ³nepelre detelro doi kaso pelrena mayong te titipukona detelro te tenembe nepelre a te sanewe," Da nou poi nekewe," ne detelro syang-syang tena a te senaumunate di ye ne ewe tepewe ! " ⁴Buki-buki tu te wena nelrone mekauwe nepelre a peko-peko eine a te tiyewena detelro te dupiauna tena ? ⁵Dokeka belra-belra kena te delralrena, betombe ! Mang walri yobulra kena dou eilrena detelro syang-syang te di kuko nepelre telrepelre eine yelreu kaso pelrena detelro te dunaipone nepelre Mang walri kena yo diaine engkeng te nekanaina nepe te sanemepuko nete kena bise te diaine na tena ? ⁶Netantena tena, detelro syang-syang te a peko-peko te senaumu, yelreu kaso pelrena detelro ne ye we te me selro-selro nepelre we we te ongko mie te yepopukona na tena? ⁷Ne ye eu do poi tena a peko-peko te elriyaye nepelrenalre we te simaye na tena? ⁸A tung a yeko mbei tena asna melro-melro lrena te mekombena mena," we eu kena bise te dunulrena mane detelro si tena nemane delrati,"poi tu nepete mekoyawe. ⁹Netantena, detelro biki-buki te danuna, pekote mekowe nepelre A Yeko te baite selraina keyatelre te taye. ¹⁰Sing me A Yeko kenalre ketepiowe mekouna, netantena walro mbei mo tena mekoipai, A yeko metelrena mane neye nalrukuko. ¹¹Nemenapote, neye ate saniyoumuna," kaima tena mekoipai, delraiti saniyoume,"detelro tena tutipainya." netantena, we kaima mekoipainya tena mena, we detelro te tutiye, we nepe a yeko baite salrepukona te dupuke. ¹²A te elrewe nepelre bulrate delrekena mena yeko te kilrimbe A yeko ye detelro baite taimbiyqina. ¹³A yeko pelre elraina detelro kena yeko bise ambainya te detelro kena bise ambainya tena kote kilrinembone; kena bise ye A yeko kalro tena yalrenempone. ¹⁴Dena dokeka belra-belra, detelro si nenei eu te telrepelre pelrena te elrende bya paitalrena, nena eulrena kembalri mena ambai? ne telrepelre poitu inemelre? ¹⁵dokeka mbei ambai milre keka ye mayong ambaina nepelre yalre ya tena sa tena te denuna, nepelre ¹⁶wena nelrolrena detelro mbai nete a te saneyoumu," poi eine dite ewe, wena eu te namu mane nekende nepelre eslre poi eine kemembone, netantena ne tapendena sa men we yatipai, bya eudo te dumbone? ¹⁷Nemane delrati telrepelre nekewena, kembalri nenepelrena ambaina telrepelre mena, nena nekewena tetepukona telrepelre. ¹⁸Netantena, detelro a te elrinaye," wena telrepelre, nepelre dena kembalri" De ate sautelre, wena telrepelre kembalri ambainya te de te dikipoime, nepelre dena telrepelre kembalri polrena te kilritoupone. ¹⁹Wena telrepelre ne Mang walri beiska mo. nena telrepelre. alru peko-peko delraiti telrepelre elripai nepelre ne ye titeyaime. ²⁰Mendo pelro-pelro na detelro! wena kenalrena nimeye telrepelre kembalri ambainya tena ne nou ambainya mane? ²¹Abraham ye, e na memai, nena kembalri mekoyouwena telrepelre te elraipuko Isak te baite tutundenate, nena yei, altar bulrane nimeine? ²²Tenembe telrepelre nembeitelre nena kembalri kembalri nenepelre, nepelre kembalri walrolrena tenate telrepelre poi te dumbone. ²³A sena melro-melro ne elripukona nepe te keya yowe, Abraham Mang te telrepelre te elripuko, nena te ne tena telrepelre te ne beipuko," nepelre netena a doai nena " Mang walri kena do yau-yauna". ²⁴Netenate, we tembe kembalri mekainalre ne detelro poi te elrenaye, telrepelre molrena ambai. ²⁵Nemane delraiti, Rahab ye, kaima pelrena, netena poi te elraipuko nedaine Israel trena doute naye tenaina detelro te yatekemelre nepelre ne te dikimbuko nipi silre diteyaye? ²⁶Netantena, nemane mo eu yambu ambainya tetepuko na mena, nemane delrati telrepelre kembalri ambainya tena tetepuko.

Chapter 3

(Semate Nekemare Ena A Elrana) ¹Do keka eterena, terendopere ena nerore detero kiri-kiri karone kirinaimerenate e nime yanenere detero kiri-kiri karone weraiye kiraimenane derati sedoperete nayatene nantuwane ²E meterena karone peko doperete mekande, detelro sime peko mekoipanya nena emburu yereuna peko eripainya, detelro mro mro tere, nenei eu teme nerore douku warewe. ³E derati sate marisa (kuda) kena emburu tune bekemaponde sa tu bete menetapemare, diderati yepemare marisa (kuda) ete tanumere, ⁴doute temare bendo (kapal) mapo mapo dete aru burune weraina, bendo (kapal) dundung busonuwe nete kingkiriwe erutuku warewe, mepete endena meterena dundung detelro nenei buramone nekewe. ⁵Nemane derati, puw kiyaneui detero kena eu burune nekewe peuw kena burune aterendopere erewe, doute tema. Ple te o sena mea kura doperena baite dekiyowe nena sing busonewe kena kembari. ⁶Peuw nekewena sing tena mane, dayobuane pekote mekowena, ne derati detelro kena eu burune mekombuko nekewe, detero te pekote mekowe, ne derati sing tena mane detero kena Wari nipite tanuwe ne derati tutena yane sing dereburune anantine dekembone. ⁷Meterena marisa serainya awe, ane deraina nau ane weraine detelro natenaye euyene derati warenaye. ⁸Peuw nekewena detero netena natipai, siina aroipainya puw nekewena serainya semane nouna nikipainya neburuna pekote tenaina. ⁹Peuw nekewena Tuhan te kapenenre eiyei Memai, nepere peuw detero site a pekote erande, Allah nena eumane derati detelro yeite mekombuko. ¹⁰Ne emburu besika more nenete dimisemo oranenere detero site peko ate senanemre, dokeka meterena nemena derati nikipai. ¹¹Nemena bu besika burune burate barunena, nebururena baite detoqena buyuna perena. Bu peye pre nebeina detowe. ¹²Do keka meterena, nemane derati o ara eute mekondena orunaiyena zaitun eu, nemane derati o anggur eute mekondena ara eu ? Nemane derati, naubu bu mro mro tena dupainya.(Waro Beserei Mendo Mro - mro) ¹³Detero sime ena nerone mendo mro mro te nekende erendena nepelre nena mendo kasopere ? Nena yeko poite kirindena, nena kembari mekondena karone kena kani kanite nekendena mendo mro mro eine warende. ¹⁴Ena burune kena serai peko urunaiponde eyei eutw derete eremaponde dapote tenemare peko derati nenerone mekomare eyei kena eburune mekomare, eyei eute derati eremare a peuw peuw te demanere terepere karote ane titaumare. ¹⁵Nemena mendo mro mro burane Mang Walri kenarena mipai, nena dayo burane, nepete Walri A semona meroipai, peko karona (suruna). ¹⁶Detero site kiri tanemere eyei eute derati derete erande dapote derande, nenerone kiri yembe eke nekewe me sro sro pekote eke mekande. ¹⁷Mendo mro mro re burare meyowe manipa turuna mro mro tere meyowe, temete douku meyowe, kani kani nerone, kura duku meyowe, deterote diteratena wasipai, detero site pekotena sanipai (eripai). ¹⁸O na poi Asna warite doukaimiyaye teme nerone meke te kiriane teme pere doukaimiyaiyena detero. Dokeka meterena, ena nerone detero terendopere kiri kiri karone (guru) te dunainate e nimeyanere detero kiri kiri karone warenaye kirinaimerena nete tuwanaina se dopere nayatene nantuwane.

Chapter 4

¹²³1. Sangku menoulre miewe nepelre a pelrs wena nelro ne danuna? nena wena eu bulrulrena eu endung ye wapemuna dite date tutaye eu metelrena mane? 2 wena kelnalrena sa downate, nena tena dowipai, netantena tena, detelro te tutuye. eu kilri- kilri te dinye nepelre doipainya, tena ne ten tena tena we sangku te tutawe nepelre alro te danyu. we a ye dipaina tena we doipai. 3 Ambai, a ye diyawe, nombainya ate diawena tena we doipai, wena eu endung poi te nate.⁴⁵ 4. Kaimana pelre danuna, dayobulrana pelre nembei telre te nekauna nena Mang walri bulruna yembe te denepe? nena tena, Mang walri pelrena tena yembe detelro te dupone. 5 Wena mendolrena beyamane A sena melro-melro a elripukona, " Mang walri e na euna yambu sasukuna te kena?"⁶⁷ 6. Netantena, Mang walri poi tu te kaso mena pelre kimmelre . netantena tena A sena melro-melro elriyowe, "Mang walri ye kaso pelre dayena te kingkiwe, netantena kena tepa-tepa pelrena detelro te poi delretelrena yatemuna. 7. netantena, wena eu te Mang walri kena ne kelronembe. mase te sekenembe, wenalrena baite sembone"⁸⁹¹⁰ 8. Mang walri kena ye membe, nepelre wena eu ye mende. wena me te baite sukunembombe, peko pelre mekauwena detelro, wena kena te melro-melro te mekombe, kena beselrei pelrena detelro. 9. Kena te dusungkombe, kena bete-bete taye, nepelre dimite dimimbe, wena de sepelro dauna te dimi eine dimimbe nepelre kena kalri danunate kena te bete-bete taye. 10. Tuhan kena bukoune kena te ane kelrombe, netantenate neye wete bulrate kenensine."¹¹¹² 11. Dokeka belra-belra, wena nelrona a peko tena elripai. detelro a peko te nena dokeka tena te elrendena, ambai nena dokeka te alma tu mekondena, a yeko tena a te tena, we ayeko te mekaina detelro ambai, a yeko te kelroyena. 12. Simbei mo, A yeko te yatumuna nepelre ayeko pelre kelraimena, ne ye poi te yatewena nepelre baite tutuwena. netantena, we sing menikiyena tena weye detelro si te a yeko te kelroye.¹³¹⁴ 13. Da selrei tena, a te elrauna te a te betombe," menayate ambai wambeya te, da yo te ambai di yo te malre, mai mbei selrei nekemalre, sa nai te, nepelre eu mena tew daumalre," 14. bete pelre we nimeipai beyamena tu wambeya keyande? Wena yelreu beyatena? wena yelreu wau tena mane leyamembone, nepelre nekoute nalrembone."¹⁵ 15. Netantena, damane a te elrembe," Tuhan kena te denedena tena mena, walri te nekemalre nepelre da sa ambai di sa te mekomalre. "¹⁶Netantena, menaya, kena kaso eine wena eu te dapo te telrewe. ne mena dapo penene pekotelrena. "¹⁷ 17. Netantena, detelro sing me poi kalro mekaina te nimeyembukona tena, mekoipainya tena, peko te mekoyoume.

Chapter 5

¹Yelreu kaso pelrena detelro, betombe ! dimite dimimbe nepelre dimi eite mekombe si wena bulrate mendena tena. ²kaso wena na nepe kaipuko nepelre wena mayong yoklre ye anaipuko. ³Emas nepelre perak wena ne kaipuko, nepelre kaipukona wena dou ne tewe we tena se te tambone nepelre wena eu endung te baite anembone sing tena mane.tu tena ya tena we se delra kelroyawe.⁴Betonbe,wena emina kembalri te mekaina detelro nena mene yatenaina sa, ne te a ne titaupuke ,ne we tena alrate seiyaayena Tuhan Mang kelra selro kena buntikei te youwe. ⁵kaso dopelre pelrena yelreu da kelra selro ne nepelre wena eu kalri mbei mo tena; wena kena yu te malrisa te pelraina ya ne mekoyauwe. ⁶poi detelro te alrema-lrema te diyauna nepelre poi detelro te tutiyawe, nepelre wetena a mena dipai.⁷Netantena, dena dokeka belra-belra, kena menase eine Tuhan men. sanung te pelraina detelro mau poi telrena te taye ka te tembe, kena mese ne memete telrlrlre bi mendena pelre nepelre meto telrena bi pelre. ⁸Wena delrati kena menase ne, kena te suwenembombe Tuhan mendena selrei nopiyepuko.⁹Dena dokeka belra-belra, sipelre-sipelre na tena ate dite datena elripainya netantena wetena peko tu tena yatipai denembe. ¹⁰Dena dokeka belra-belra, sete tuwandena detelro mena nepelre kena menase yena, na selrailrena Tuhan kena eudo eina ate elraina te tembe. ¹¹Kena menase yenadetelro dena mendolrena ne Ayub nena kena menase nepetebetaupuko nepelre Tuhan kena mendo tu tena nepete tiyawe, Tuhan kena bise dopelrena nepelre kena poitelrena. A Se Tena Kelroi Paina¹²Netantenatena, dera dokeka belra-belra, ne bulralre metelrena mane, a se tena lealroipaina, mangno no irena tante, da lealre selro, amabai beyamena betepelre. " Nekewena tena " Nekewe te elrewe nepelre ambainya tena " Ambai" te elrewe netantena tenate we tena peko tu ipainya. A Mendo Leara Delre Telrepelre Eine¹³Wena melrona si mena se te tuwauwe ? A mendo te te mekonde. si mena kena kalri te kowe ? Mazmur Irena dimisemo te diminde. ¹⁴Wene nelrona si mena sa ne tenowe ? Yau walri Eina yalrise -yalrise se siminde nepelre netena a mendo te mekonaiye Tuhan kena eudo ne nete minyak ne sunaipone. ¹⁵Telrepelre eina a mendo te mekaina nena sa na detelro poi ei te dounalre nepelre Tuhan nete uminenelre. Nepelre, peleo doplre te mekonkena mena, nete poi tu inemelre.¹⁶Netantenatera, si pelre-sipelre irena wena peko te dite-date baite sunembe nepelra dilre-dalre a mendo te mekombe te poi te tuwanembe. Telre detalro nena a mendo kena telre ne melaina, nena delre kaso pelre ke dekewe. ¹⁷Elia e mena nemenya detalro. A mendo kena telre ketemukona Ire mekoyouwe bi melroipanya tena, nepelre mai naming selrei oko mesi mbei polre ne yo bi melroipai. ¹⁸Nemenakaye, a mendo te neke noute meko youwe, mang bi te balriyouwe nepolre kelra selro sanung te balreyouwe. Detelro te Diyemalre Mang Kalri Kote Bulrunsine¹⁹Dena dokeka belra-belra, wena nelrolre si mena poi lre baite nende, detelro si nete date dwande, ²⁰Mimeyembe detelro si me ni pi poi te detelro si te Yatenemlreyena ne nena eu nulre te tete eilre baite douleu nepelre peko detelrena te baite pelreyoume.

1 Peter

Chapter 1

(Salam dari Paulus) ¹Net' nate nepere Kristus eu kanipo detelro eu mena nepe tuwayone, we ye wei eute prasatna mane mendo mote mekombe, nepelre we ye da eu kanipo tna twane bonde, peko mekoyaina ketenaipone. ²Net'nate wena tutna yeko da yo brane warembena, weye detro yei kna yeko tawipai, Mang kna bulrane walremalre.³Nepelrena, yansinapona nete wande erikuko, nepelrena da yapo sereina wena yeko mekoyauna Mang. Nimeipainya detelro kena yeko mane meko yawe eu kanipo bu mau-mau, kalri nerore, bu te aneyawe, nepelre dosena senate kape yaune peko dina wena bulrune kmepuko. ⁴Ne ya pone, metelrena kembeng dopre te biti yaiye ne nerone yeko peko mekaina nerona tna. Neknou tna tawipai waripaiya, nemane satnate, neye wote apekote senaime. ⁵Nepelre naye, ne wete yate nembere nena bekoune we ate saumbe detelro, Walri te nekai yena plre, sou youne plre.⁶Netnate da "A" satnate, A walrite detelro bulrate nepe snande nepelre soyouna pelre ne detelro yeko bulrane, netnate alru nena bulru ne nekai yena Mang nena yeko nemane yote nekewe.DA ALRU YATEKEMRENA POITE DOUMBE ATESANEMBE ⁷Neplr meterena saisasi nepe nou piyewe net nate, tyei-tyei pe sema-sema plre nepelre mendo yene tepembe.⁸Meterena neburane tepembe, nemna mote kenare ketembombe sisite kenabise denembe wena peko dina doupelre ne bise ye ne pekobaite sukmu ponde. ⁹Sipelre-sipelre we eune ditrante kilrimbe ne nero tna we arlotena dinipainya. ¹⁰Nemna tna, bei-bei ne alru te yatiyaina, nenate poite dombe sisite sanemembe a kiyana detero pelre poitena detero nemna ne alru Mang knarena.¹¹Some a' te

sanemembe, poitena lati yateneme membe ne a detero mane Mang nene detero mane A walrite sanemre,p poitena lati nenare walrite Mang ikinere meterena da a nerone, Mang ne burane kapenainre Yesus Kristus nenare yambu nemna more nene nekemende terepre. ¹²Mire keka do keka dekena bise te danalre, wapi-wapina dina mendena, sing tna mane wete twanemre nena tena we titeikoipaiya.WALRI NETE TAUMANRENA SASE NEME TUWANMARE¹³Netnate, we kena kalrite kombe, we nepe Walri kena se tuwayonu we nepe taumere nere twayonu. Netnate we lati yatiyauna kena kalri lati kombe pere kena poite twanembe ne yo serete i nenei dere burare tenembombe. ¹⁴Walri kena eudo tante "A" peko-peko sanenaimre ne painerone nekewe, nepelrena Yambu poi pere Mang kena Yambu wena eburune nekende. ¹⁵Netnate, wena eburune setwanembe detero tuti-tuti, bisi, peko detero, nepre detero si tena ate erimarena. ¹⁶Netnate, detero sing sete dounde ne detero Kristen mane, ne endikiten dikoipai, nepelrena ne Mang te kapinenre ne tantena. ¹⁷Ya Nepe nopeyewe Mang kena mede kolre tuwna ena burete membe. ¹⁸Neperena, poiye detelro kaye netna tero meroipai beyamane armate kerainya detelro plre pekote mekayena plre. ¹⁹Nemna tena, nepe saye sete twa nembna detelro nemna Mang kna burune ke nekewe, terepre nate Walri kna brane piyambainya, ne kembalri poite neme mekombe. ²⁰Nenatena da kelra selra mekoi panyane,Kristus te nepeye elripuko,nenatena daya slreine wetante nete nepeye kilraimbuko. ²¹Nena walrolre,mangwalrite tlreplre nate elraupuko; nena mangwalriye nete sowepukona detlro nelra lre deyembuko nepelre mangwalriye nete delrepote kinelre,nenaye wei tlreplre napo nepelre wei kena metlreye mangwalri kena ei mone. ²²Netantena wena eunulrute telrepelretelre eine sukaupuko netenate ye kena bise sipelre-sipelrena wena ne nekewe. kena melro-melrolre kenabise te demanelre, ²³Netantena we nepete nekoute songkaye, tetendena nunglrena ambai, teteambainya nunglrena, walri asna walri eine kena walrolre nepelre nemeye nekende mende. ²⁴Asna Walri a te elriyouwe," metelrena walri seponung tena mane, nena moi nekewena sepo buso tena mane; sepo kelrambone nepelre nena buso a te balrende, ²⁵netante, Asna walri neme nekende mende."

Chapter 2

¹Netenate, meterena baite barmatine, kiri yembe a peu-pou derane, nerna, peka mekandena. Kena seraite teoan dena, detero site peko senane merena ²Yei sai-sai te manepa senai namane, e derati a sena walri yene ware mare poi doumare. ³E meterna Tuhan kena poi yei nenekande⁴Kristus kote mare, oru walri, e derati pekote eram beko, Allah nete derati ti yeu keko meyowe. ⁵Ederati oru-oru walri, neburane derati a sena walri te merai peko. Imamat a sena walri te beti mare di mi semo ne Allah tekape manere Yesus Kristus kena warore⁶A sena walri ne meropuko; " Dou tembe, de oru beite Sion saseterena, oru sena bei poi tere. Detero sime terperete ernaina ne derati poi yatenai ye. Ne derati paita baretena tuai pai. Yesaya 28:16⁷Oru poi tere detero terpelre era pekona, detero terpelre eni painya " Oru baite beraina oru mie kembari pere makaina, ne derati nenaute oru sena te nai dambone." Mazmur 118:22. ⁸Ne derati oru burane wewaina mane, nepere karenka burane detero ate berai na mane." Yesaya 8:14. Ne mane derati detero a sena walri betor paya, ne derati nepi pekote nayatene.⁹E menya serai dira eri pukoma, Imanuel, ondawafi serai mero-mero Allag ne-nei detero poi ate sanemanre. E neko burune nekian denate baite kiate tamu puko, menaya kia nerone meke nekande. ¹⁰Yansina neko burune ni kiande. Allah te nimei pai menaya Allah kena detero meke nekande. Yansina e kena bise tuwai pai. Menaya ya Allah kena kena bisete tuwane- nere. Hosea 2: 23 (Walri Poi Te Waremare Allah Kenamero - Mero Eine)¹¹Do keka nembei werandena. De abu poite we sante mere de yosi detero, detero serai si da yo burane derati eu te baine dokande weandema. Mendo peko e yei tere perete pekote mekandena. ¹²E yei eute semate poi ye nekemare terpere burane nekemare, detero si a pekote eraina, peko mekaina tutena ya ne Allah kena poi tenai bine, nete derati tutena yane kapenai neri. (De Koi-Koi Te Dekomamre)¹³Tuhan kena edone senamare, meterena ane dusuman kade (keromapande). Ambere berenka (Lembaga Pemerintah) keningsi kan nenati beto mare, nepere ondewafi (raja) ne yaretere kerouke nekewena de komanere. ¹⁴Ne pere ambere berenka (gubernur) ondewafi kiripuko tiyeu keko detero pekote mekainate tinai mere. Nepere detero poi mekaina nerone tau nai mere warenai ye. ¹⁵Nemane derati Allah saneyomu poi mekamare. Detero pero-pero kena mendoti baite barea tine. ¹⁶Walri paite neburatena, pekote mekoipainya. Nemane derati walri kena poi, Allah kena poi detero nete kepaina mane nekemare, pekotena mekainpainya. ¹⁷Endikite metena detero deko mare, kena bisete do keka site demanere, Allah te kapemanere, ondewafi te deko manere. (Kristus Kena Se Tuwa Younena Ena Walri Nepi)¹⁸Kembarite mekauna etero wei barenkate endikite dekonembe. Detero poi mekaina. Detero wake ambainya. Ne mane derati nesikorena pekote mekaina. ¹⁹Nena e ye aru mero-mero meterena Allah kena. Kena bise ei nekandena. Detero sime setetuwana nerenanai nenai peko. ²⁰Detero pekote mekaina pekote nayatene. Detero poite mekaina Allah poi nayatene (nainakende)²¹Netenate ne meterena deterote simiyawe, Kristus derati e na sete tuwayone, e derati nena yekote doumare. ²²Ne peko mekoipai a peu-peu nena emburu yena ambai. Yesaya 53:9. ²³Netena a peko te saniaine. Ne netena a peko sanipai, ne sete tuwayone, netena pekotena sanipai. Meterena mane Allah kerombuko. ²⁴Nerati ena peko mekan denate nenei eunaerutuku. O kai nene saiduku wawe yowe,, e derati tete marena peko karote, walri poi nayatena. Ne na kekou-keou warore e pote duma ponde. ²⁵Yansina e marisa-marisa werainamane peko nerone wariane, menaya nekote barumasine mare sang Gembala (walri wai). E te semate nekumena nena semaye manekende/

Chapter 3

¹we nemane delrati, milre-milre, wena wembelro kote kena dusungkone, Netantena, nena nelrona A Sena tena mekoipainya tena, nena nembelre kena yekolrena a bete mena ambai nete poi kalrone dowende, ²netantena nena dou tayena melro-melrotelre nepelre nena yeko poitelrena, ³wena moi mekoua bailrena tena ambainya, nyua busi-busi mena tena, emas lrena dinde te mekowe, ambai doi kaso pelrena mayong te titiwepone. ⁴Nemane delrati, wena moi mekowena tena wena kena eilrena, nena moi peko yena duwipai, kena tepa-tepa lrena yambulre neplre temelrena, nena nekewena Mang walri kena doulrena poi telrena. ⁵Netantena, yansina telrepelre eine milre-milre, nena telrepelre te mang walri kenane kelroyaye, nenei eute moi te mekoyaye, nenei nembelro kena kelre eu te moi te mekoyaye, nena nembelro kena kelre eu te dusuyaye. ⁶Nemane delrati Sara nena nembelro Abraham ko te eu te dusungkuko, nepelre netena tuan te simiyowe. sara kena yei we ye nepe poi te mekombe nepelrena ne yeko te bekombena tena bete pelre endikiten dekoipainya. ⁷We delrati mane, do selrai, wembelre pelre nekepe nepelre netena nimeyunelre ne wake ambai telre selrai tena. netena poite mekowe nemane neye engkeng plrena poi kalro te yatende walri eine nemenatenate wena a mendo mekowena tinimbonena ambai. Poite mekoyena lrena se te tuwanulre. ⁸Tu tena a mena, mendo nembeite mekombe, kena bise, sipelre-sipelre bise eine, nepelre kena tepa-tepa. ⁹Yeko pekotena dite date meroipainya, ambai a piyang-piyang te dite-date. Nemane delrati, poi te elrembe netantena we te simiyowe, a poi te dowembena potena te. ¹⁰Asna walri elriyowe," Detelro sing me da yelreu kenabise te dunulrena, ya poi te tendena kena te dunulrena, peko kiyalrena tena nena peu sema te nekende, a peu-peu kalrolrena tena nena auwa te sema te nekende. ¹¹Nena eute peko yekolre baite dowende nepelre poite mekonde. sipelre- sipelrena poite te duwende, nepelre ne tutena oto mbei te tenunde. ¹²Netantena, Mang kena dou poi detelro temuna nepelre poi detelro kena a mendo te betowe, netante peko te mekaina detelro tena nena be te baite salrewa. ¹³poi te mekowena tena sing me we tena pekote mekande? ¹⁴Netenate, we poi tena se tuwanulrena tena mena, poi a mena bulrate mende. "Endikiti tena dekoipainya nepelre kena tena titeipainya detelro sing me we tena se te mekaina. ¹⁵Netantena, Kristus te melro-melro kalro ne wena kena eine ! A te sawembena eu te mekombe detelro sing me wena telrepelre te alrema te elrende, ¹⁶netantena, kena tepa-tepa nepete poi tu te mekowe, nepelre kena melro-melro te dowe netantena wetena a peko sanenaiwelre, wena yelreu poi Krintus kena eine nikiyena te a peko te elraina detelro paita bulre te tuwanaiye. ¹⁷Netantena tena, poi tu mekomalrena se te tuwamanelrena nena poi, nena Mang kena yeko eine mena, peko te mekomalrena kaye se te tuwamanelrena pe ambai. ¹⁸Kristus peko mekandena te se te tuwayoune, detelro metelrena tena, tepelre na tete te douku telrepelrena ambainya tena e te Mang walri kena bukoute yatenemelre. nena eute no te taipeko netantena yambu melro-melro eine deyepuko. ¹⁹Yambu melro-melro eine, Ne yowe nepelre ongko ne yambu nekaina te ate ye sanuyoume, ²⁰Yansina kepawe te diyaiyena te Mang walri kena biselre Nuh kena selrei ne te tiyoumu, Nuh ei delre te meroyowena selreine. ne ei delrena walrolre, selrei betene, detelro mesi naming mo, bu delre poite doukaye. ²¹Nena bu delre nekewena mane menayana bute kelraimenalrena poi te dowe. Bu te kelraimena wena eulrena nikibaitena sukuipai , netantena Mang walri te diyimalre kena melro-melro tena te Yesus Kristus deyupukolrona walrolre, ²²Neye sorga diya bulrate yowe nepelre Mang walri kena metelre mesu ne ke nekewe; malaikat metelrena mane, yo bulrana detelro delre, yo bulrana a te mekaina detelro Nena kelrene eute dusuyaye.

Chapter 4

(Ena Yelreu Manim Bana Alru Melro melro Knalrena walrolre) ¹Net,nate,neplre Kristus eu kanipo detlro eu mena nepe twa yone,weya wei eute pra satna mana mendo ne mendo mote mekombe,nelpre weya da eu kanipa tra twane bonde,peko mekoi mekoi yaina kete naipone. ²Net'nate,wena tutuna yeko da yo blrane walrem bena,weye derlro yei kna yeko tna tau panya,mang kna blrane walre malre. ³Neplena,yan si sapon netwane nepe etri keko,neplrena yapo slreina weyna yeko meko yauna mang nemei panya detlro kna yeko mane meko yauwe eu kanpo bu meu-mau,kalri nelrone,bute aneyauwe neplre dosena shate kape yaune poko dina wena blrne kememoko. ⁴Neya pona,metlrena keben doplre te biti yaiye ne nelrona yeko peko mekaina nelrona tna neknou tna tau pai Walri painya,nemane satnate,neya wete apekote senaime. ⁵Neplre naya,ne wete yate nemblre nena bekoine we ate saube detlro walri te nekai yena plre,sou youne plre. ⁶Netnate da asa tnate a Walrite detlro blrate nepe sname neplrena so yaouna plre ne detlro yeko blrane,net nate alru nena blrune nekai yena mang nenai yeko nemane yoke nekewe. ⁷Neplre naye metlrena sasasi nepe nou pyewe netnate tei-tei plre sma-sma plre neplre mendo yene tepembe. ⁸Metlrena ne blrane tepembe,nemna mote kenalre ketembombe siti-site kena bise denembe wena peko dino doplre ne bisaye nepekote baite sukne ponde. ⁹Siplre-siplre wei eune ditlrate kitrimbe ne nelro tna we arlrotetna dini painya. ¹⁰Nemna tna,bei-bei ne alrute yattiyaina,nenate poi tlre doubte siti-siti sanem membe akiyana detlro poitna detlro mana ne alru mang knalrena. ¹¹Sime ate sanem nemblrena,poi lati ate neme sa nembe ne a detlro mane mang nenei detlro mane A Walrite sane nemlre; seplre sidi kam mna,piote lati neme dik namblre nena lrena wake mang inemlre metlrena da anelrone ,mang ne blrane kape naimlre Yesus Kristus nena yambu nemna mote neme neke mende telre plre. ¹²Melre keka dokeka De kena bisate danalre,wapi-wapina dina mendena,singtna mane wete twan nemlre nena tna we titei koiponya. ¹³Net nate,we kna kalrite kombe,we nepe walri kna se twayonona we nepe tau nelre twan yaune net,nate we lati nepe yati yauna kena kalrite lati kombe kena poite twan nembe neya slreite nenei delre blalre wete bombe. ¹⁴Walri kna eudo tante apeko-apeko sane namlrena poi nenlrone ke nekwe,neprena nenei delre blrarena alru dlre,mang kna lrena Alru amboro bonde wena blune neknaye. ¹⁵Net'nate,sapi yanye we nekauna nelrone semanne twanuna delrote tutai yena,bisite dainena,pekote mekai yena,ambai detlro sikna alreina yena nenei enu yepo pyowe elrewe. ¹⁶Net'nate,sim sete twan nenlrena we telre plrena detlro kenekye;we paita blretna we twai painya,we blru sune mang te poi ate sanu nelre nem'nate,nesete twan nulre ne awalrote donem bombe. ¹⁷Nepe nou piyewe peko tutena nepe twa siki Mang kna mede kolre tuwna sini ena blrate mende? ¹⁸Neplrena,poi deltro kaye netna telro melro pai biayamana alramate kirainya detlro plre plre pekote mekai yena plre. ¹⁹Nem'na tena,nepedesaye sete twa nembna detlro nem'na Mang kna blrune ke nekwe,telre plre nate Walri kna blrane Sang Pencipta پیام bainya,ne kembli poite neme mekombe.

Chapter 5

ALLAH KENA MALRISALREI TE DOUWENULRE ¹Netantena tena, penatua selrai nembeitelrena nepelre Kristus kena se tuwayouna te tiyandena, nepelre ne delre kya dena ne eine yatenemelrena detelro mane, wena selrai lrena penatua selrai te a wake te kelranalre: ²Mang Walri kena malrisa selrei te downembe! kena alrma lrena tena ambai, netante kena menase pelre, Mang Walri dununa mena. Ne walro lre eu nou ambai tena te mekowena ambai, netantena wena kena teme eine. ³Da yo bulra na a te mekaina mena nena tu tena wena me bulra ne nekaina detelro tena mekoipana, netantena netena be te duwupone. ⁴Nemane tenate, Malrisa sema Delre mendena te, we tena belrengka bulra na delre peko tena duipai. ⁵We nemane delrati, sekelro mena, detelro delre kena kelrene eu te dusungkombe, kena tepa-tepa te tepambe, detelro si pelre-si pelre netante na: Mang Walri ye kena delre pelrena detelro te kingkiniwe, kena tepa-tepa pelrena detelro tena poi te yatewe. ⁶Netantena tena, kena te tepa-tepa eine Mang Walri kena me delre bulrane. ⁷Wena besamena tu mendena endiki mane dekoyana tena Nena ne kelroupone netantena we ye we natewe. ⁸Eu tiyei pelre nepelre eu sema pelre! Wena a te diyounena lre, mase lre, dite-date singa alru te sewena mane walrewe, malri te tunundena tena duwewe. ⁹Mase te baite tentanembe! Wena telrepelre eine tepembe netantena yo bulrana we nimeyaupuko, wena telrepelre eina dokeka belra-belra wena se tuwa wena delrati tuwaine. ¹⁰Nepelre, wena sa tuwayau su selrei nena tu tena ya, Mang Walri poi tu yatewena we te simipuko nena delre Kristus kena eine we te poi te meko nemelre, wake te yatenende, wete emi nenelre. ¹¹Netena delre dina ya selrei te ne meye mende. Telrepelre! TU TENA A POI ¹²Silwanus kena walrolre wetena de semo te melro pukalre, dena dokeka telrepelre eina te nimeiyepukalrekenalretelre ketepuko. Denakenalrena wete kena kalri te yatetewelre, Mang Walri kena poi delre wetenate ne poi delre eine poitelre tepembe. ¹³E na dokeka Babilonia nena neye we te yatiyaina mena, we tena a poi kimmelre, nepelre Markuskenalre delraitidena jei. ¹⁴Apoi te dite-date senanembe. Yeko poi we metelrena mane Kristus kena eine wembelre nekende. Telrepelre.

2 Peter

Chapter 1

SIMON PETRUS TENA A POI ¹Simon Petruskenalrna, kembalri detlro, nepelre rasul Yesus Kristus. Detlro tlreplre te elrai na mane yatiyaye nena, Mang Walri kena tlreplre ei ne, neplre ena Juruslamat, Yesus Kristus. Detlro tlreplre te enana mane yatiyaye nena, Mang kena tlreplre ei ne, neplrena ena Juruslamat, Yesus Kristus. ²Neplrena a poi plre, teme kalro plre ona bulra te mende, mang walri te nimeyenembukona eine neplre Yesus eyei Tuhan. MANG WALRI SIMIMEPUKONA NEPELRE ELRIPUKONA DETLRO ³Nena delre mlro mlro ei ne, poi kalro te atena te yelreu poi, neplre nena kena ne nekewe. Ne te nimeyanembuko walrolre, neplre e te simimepuko nena delre kalro plre neplre poi kalro plre. ⁴Nemna kalro ne nena a'yeko delre mena klroyona kalro ne taumanlre, eu te bai te da yo bulra bulra ne peko mekaina nelrolre. ⁵Ne ayeko kalro ne we kena- kena plre lati klrombombe, o'na tlreplre noune nekende, o'na mendo kalro lati poi nlro ne nekende. ⁶Mendo kalro ena eu bulru nekende, e'na tlreplre plre walri kena delre ei ne nekemalre. ⁷E'na tlreplre, e'na kena bise kalro plre metlre na detlro nembein beyemapone, we eu tena mendo mo tena mekoipainya. ⁸Da kalro wei eu ne lati muku dlrusune nekewe, ne bulra lati ne kalro-kalro ne a'penewe neplre we nemei nya kaso mena ambai. Tuhan Yesus kena eu bulru ne lati nekemalre. ⁹Nepelre detelro si ne kalro tena noulrna poi na mekoipai. Nenei dou na lati itipai nikiyaina, neplrena ne dou bise detelro mane, nena peko piyang plre banya nepe sukumbuko. ¹⁰Neplrena metlrena do keka mengke po we lati nenou te nou'te-nou'te mekombombena we te simimbone, neplrena we te elrimbone, ne kalro ne nenou te nou'te-nou'te mekombombe, we a tena mena toplripai. ¹¹Nemena kaye Tuhan Juruslamat Yesus Kristus nena kerajaan mye mau kulra tunensine e esu te malre. ¹²Nemna kalro ne we te nekou te lati te senamalre, we lati nepe te nimeyambuko, neplrena we eite lati emimbombe. ¹³Da slrei te meyou na da yo bulrana palre bulru ne nemei nekallr na, nepelr na de nena te we te a' ye susa malre we ne mendo te mekonemlre. ¹⁴De nimeyembukalre da palre te lati a' ne yatembone, Tuhan Yesus Kristus nepe dete lati klritepuko. ¹⁵De di tena ipanya slrei ye we te nepe a'tiyei te senamalre, nena te kena telre ketembombe, nou te-nou te mekombombe. KRISTUS KENA DELRE DELREI DOU NE TEMBUKALRE ¹⁶Nepelre na Tuhan kita Yesus Kristus Nena delre delrei dou ne tambeko, ne te taukaye wlriyaina. Mitos kena a elraina mena nemna detlro elripai nekeyowe. ¹⁷Neplrena Yesus Mai Mang Walri kena delre te douku, Nena a'kulrung walreyouna da Delrei yei

yumbeina netena lati Dena kena bise kalro na lati danalre. ¹⁸Di selro mlro-mlro bulrane tipyaina a'kulrung bulralre surga yolre meyowe, de nembeinlati nemblre-nemblre lati tipiyande. ¹⁹De nubuat kena a'klrung te tlrepre telre te elrambuko, ne kalro tena, o lati poi telre te nimeyenembombe, ne kalro tena, o na dou poi telre tembe, pelita kya neko bulru te elrimbeyona mane, neplrena omo sulrna yayena tekambyona mane nena kya lati ona kna mane. ²⁰Nepelre, memetelre tena a, we mendo telre te mekombe, asna mlro-mlro kena ei ne detlro mbei kenalrna mendo ambai. Neplrena nubuat ambai. ²¹Neplrena detlro kena mendolrna nubuat si mena akoipai, nenlrati alru mlro-mlro kenalrna Mang Walri kena eudo lrna detlro a te elriyaye.

Chapter 2

(EU SE APEUPEU NA DIKI-DIKI DETLRO TENA) ¹Yansina se sedltreine, diki-diki nou bainya, ALLAH kena detlro poi nelro ne. Da slrei tena laiti, diki-diki peko wena yene, neplrena kepe-kepe meye. Yeko peko te klrumu. Neplrena Tuhan te baite slrawe. Wete laiti bai te temupuko, neplrena peko kembalri selrambei nena eu bulrate. ²Neplrena detlro telren laiti Nete taunaimlre, nenei yeko peko, neyo sate, Walri nipi te pekote elrnaiponde. ³Neplrena peko walro lre poi te yatenaiye wena klre neplrena ayu, apeupeu na, nemna detlro tena euse, yansine dlrati dina mekoipeko. Nena tena yepoipai. Nena peko ana tenou pai. ⁴Neplrena ALLAH nena eu tena titaipai malaikat dosa te mekaipadona, neraka sing blrute belraitiki, rantai kepe - blrute laiti neme tenonaiye penghakiman ya te. ⁵ALLAH laiti da man klra-man slrote kena bise tena dipai Nuh beiska tlreplre detlro, neplrena nena mesi be detlro plre laiti, ALLAH tena nimeipanya-detlro-bulrate bumete ankeko meyowe. ⁶ALLAH laiti kota sodom plre gemora plre baite nutupeko. Ne kota tipa te dupeko. Nete laiti nipi mane mekoupeko da slrei tena detlro peko tenate. ⁷ALLAH Lot te baite tamupuko tlreplre detlro neplrena kena- sete tuwayoune. Poi nimeipanya detlro nlro ne. ⁸Neya slrei nekeyouna, Lot nena nlrone nekeyouwe, ya yun-yun ne nenei tlreplre sete tuwayoune, nena peko dou ne teyomu, buntukei ne betouwe. ⁹ALLAH dina nimeibeko, detlro poite-poite tambonde peko-nlro lre - neplre - na detlro - peko neme-tenonaye penghakiman ya slrei -te. ¹⁰Neplrena detlro pekote mekaina, poi nipi te bai te selrai -na neplrena-yalren-doplre, diki-diki detlro endiki tena dekoipai, poi detlro te pekote-senaime. ¹¹Malaikat pe nemane laiti, nena delre neplrena tlre-plre, ne tena -peko tena Elri-pai Tuhan kena bukoune. ¹²Da apeu-peu na diki-diki detlro nena tlre-plre ambai-nete snonaiye, bai tutaiye, nena-te-pekote-elraina, nena tna nimeipai, ne-nepeko blrune ambai dunaye. ¹³Nepeko nena bulrate-laiti mende, ne nimeyaina-bu anaina, dasye kiyana-mane-nenei eu endung suwe tena te, nenekaina niki kaso doplre nenei kalri apeupeu-ne wemblre sate nembei anembe. ¹⁴Nena dou taina, bisi, kaima, pekotena poisipai, detlro kena tepe-tepa na te wepai me, nenekaina peko yei. ¹⁵Ne nekaina nipi sipi te dane tenai bonde, nipi pekote taunaimlre, ne nipi bileam bin beor. Peko plre yetaina. ¹⁶A'suwete laiti senaimbeko, keledai atuna walrolre, da detlro amane, nenabikena, ate, kepupuko. ¹⁷Guru-guru palsu kena yeko nekaiyena kani lrna bu blraime dite klrapiyaiyena mane, nepelre mate alruye detopiyowena mane, netena nou dtratiye nekotlre dupukona eine kene. ¹⁸Nena a elraiye nenei kena yalrelrnalre nepelre eubanya nepelre eu kani yepayenalre detlro si nena peko eilre eute baite doukalri nate nekonoute wepaime. ¹⁹Detlro site ayuyu wepaime nena poi kalrotena, nenei eu peko kena kelrene kenekewe. ²⁰Neplrena neyo, Tuhan te nimeyaimbekona nepelre ena Juru selamat, Yesus Kristus kenalre, eute dayo bulrana peko nelrolre baite yate kemelre nekaye nekonoute ne eite bulra yaiye, nena yeko nekotlre nate yatenaiye memetena plrena elri koipai. ²¹Nemanedelrati ne slrei, tlreplre na nipi te nimeyaimbuko nakaye ne konoute baite ne akrung melro-melro ne saniyaimenalre bulraisiki. ²²Nemane slrai tena tlreplrena amendone elraiye mane: "Yoku nenei mike kote bulru siyowe, nepelre opo atu eine teno pi yowena nenei atu ei dlrati te bulru siyowe

Chapter 3

YESUS NEREWOUTE DATE MENDE ¹Do keka milre keka de kena bise te denalrena, dana nekewena semo da betenate wekotenate melro pukalre. da semo betena nelrp pukalre na bulrane tuwanalrena de kanalre ketepukalre na, wena mendo melro - melrote elretetinde, nepelre we nekalrore mendote mekombe. ²Nepelre we ate medote mekombe, neyansina nabi-nabi pelre Tuhan kena a yeko ne dina sani yaimeng, nepelre Juruselamat, rasul-rasul kena walrore. ³Nemetelrekena, nimeyenembobena, tunenaya mendena, (menayena) peko detelro, delrone menaye nete tau nai melre nena peko sute naye. ⁴Ne wete sane naimalre, ne mende na tena nena ayeko mane. Nepelre ne sereine ena kemeng sese soweyowena, emukuna mane neme diterale welroye, tenayena kanipana kelra meko yowena mane ⁵Nepelre ne newetrote kepawe da wai peko nimeipanya mane, e kepawe duwaipeko. Netenate nenei asena walrore, yansina sereina bulra nepe dina nekeyowe, nepelre a bulre mekombuko nepelre, bule lati meyowe. ⁶Ne bulderati, yo burane nesereine neke yowena buye yateyowe pekote mekeyowe. ⁷Netenate, nemene asena delrati, bulra pelre a pelre da sereite mandena dine kelrombe nepelre singye tanunaye netetunayane nepelre pekote mekayena detelro peko dunaye. ⁸Do keka milre keka Walri wai kena bisete dumuna, da walro mbeite nekewena we kepawena duipaiya. Tuhan kenalrena yambeite tuwanuna mai seribu-mai seribu tuwanuna ya. ⁹Tuhan nena ayeko nekewe mekondena mena seyena ambai ne detelre sikena mendelre mekayena nena nepe menasetelre. Bulru sukuna, wete kenatepa-tepelre, nemane lati ne kenate dununa detelro sipekotena dowipainya, nepelre naye nemanelati emukuna detelro date menaye poitute yatenaye. ¹⁰Tuhan mendena ya nepe nopiyewe, bisi detelrotena mane mende. Nepelre bulra nepe narende (nalrembonde) nepelre. Nena a kurung walrende. ¹¹Metelrena sa baite nutunaye naye, dayekone we beyaimane walrite nekembe. Nemane kaye we beyaimane walri te nekembe. ¹²Nete tembena kaye yate pone? Tuhan kenayatena, mang sine ambai dunde, nepelre metelrena magna sasasi sing nanune ate dilri naye. ¹³Netenate, Allah nenei atung sasukana, e bulra pelre apelre wanimbana temalre, nenou detelro poiye nekayena nou. ¹⁴Do keka milre keka de kenabisete danalrena, e neyekote nemblre nete tandena netenate, kenalre ketemaponde nepelre Allah ena pekotena tupeipai, niki ambai, nepelre Allah pelre poite nekemalre. ¹⁵Mendotemeko manelrena, Tuhan kena kenatepa-tepa nena nekewena pelre dananelrena. Wetenate melrou ponde Allah kena alru bupoi netenate. ¹⁶Nelati neate saneyoumu semosinelati. Nepelrena mendomekoipainya a nepelrena neate lati detelro pero-pero neate susute nepe burainye nepelre telrepelre wake ambai. Nelati nenalati semo sine nepe melroye, nenatelati lati pekote nena eu bulrate. ¹⁷Do keka, we neate nepe nemiyambuko, sema-sema pelre nekembe, wete yatenai melre peko bulrate yatenaimelre detelro ayeko pelre nemeipai. We wena telrepe bulru ate topilriponde. ¹⁸Netenate, Allah kena poibulrune nenei Tuhan pelre Juruselamat. Walriyei.

1 John

Chapter 1

(Firman Yerleuwtena) ¹Nesa yesi memetelre dina niki yaiyna, e nepete betoyande e na douwe ne pete tiyande, nenate douwne dani yande nepelre me ye sunyande, nena firman walri, ²ne'na walri nepete kirlipuko nepelre e nepete tiyande e saksi wekote walri sena keyate san mamlre, nena nepete dina memay pelre nembey nepelre e kote na nepete kilri puko. ³Ne hal nepete tiyan de nepelre beto yande, e'ne akeya wekote sanmamlre nepelre wedalrati demblre dayauwne nembeiy douwemalre. Nouwlrena ena yaww nena memay Allah ne'na yeiy, Kristus Yesus Plre nembeiy. ⁴Da hal metelre wekote e nepete melrande netenate we na kena kalrite numbonde kemende. (Kiya Eine Walrembe) ⁵Da akeya, ne'tena e dina betoyande netenate e nepete senanemelre, nepelrena da Allah kiya nepelre ne'na einye neko betemena ambay. ⁶Nemandelrati e'elri yande ena yaww ne'nembelre sapney e'na yelreuw neko eiynen nena e'apeuw-peuw te wulrande nepelre kebenaran tena mekopai. ⁷Netenate, e kiya eine walre malre, ne'mane kiya eine, e douwkandena yaww sipelre-sipelere, nepete ne'na yaiy, Yesus kena sa ena dosa metelre suku nenelre. ⁸Nena delrati e elrmalre e dosa ambay, ena euwne apeuw-peuw duwande, nepelre kebenaran e'na eiyna ambay. ⁹Nenate e' mengaku e'na dosa -dosa, Ne'da setia nepelre adil ena dosa-dosa te mengampuni nepelre ena metelrena kejahatan te suku ne nemlre. ¹⁰Nemandelrati e'elr malre e'dosa betemena mekoipaiy, e'Ne'te apeuw-peuw te mekande nepelre Nena firman ena eiynne ambay.

Chapter 2

(Walri Yei Ena Asedetro) ¹Delrei yeipo,da kalro-kalro nekaina semote mropukare netenate ena pekotena mekoifainya neperna,simo pekote mekondena ena ase detelro memay kne bukoune,walri yei dekaiey telpelrena nepe. ²Nena sa dripuko ena pekotante.Neperna lati ena pekomatena ambai metrena detroyei alru teme krimbei kna peko mekandena. ³Netenate nemeipeko mang walrite nimeiyambuko,ne apupeu detelro,terpelre nena eune nikipai.⁴Detelro ate erendena,mangwalri te nimeiyumbukalre,nepere nena ayeko-yeko tawifainya,ne apupeu detelro,terpelre nena eime nikipai. ⁵Nemane lati,sime walri asna betoi-betoite metonenre,walri kenabise nenei eune yumbone.Netenate nimeimalre E nenei Eine nekande. ⁶Detelro erandena mang walri kna eine nekandena,nena yeko walrendena,walri yei tena yereu mane.(Bisete Kilrimalre Mane Mang Walri Kna Kembalri)⁷Do keta delrei kena nise eine,dasemo wete mroyarna manimpa na semo karung ambai,neperna yangsina akulrung wena eune nekaima yangsina akulrung nepe,"Asna walri yansi sreine mroyaire,nepe betoyauwe. ⁸Neperna lati de manimpa na semo wekote mroyaire,nenei euna telpelre neperna lati wei euna,netenate neko nepe baite doku yowe.Nourena kiya da yare kianempone.⁹Detelro elrendena de walri kiyane nekalre,dokeka site yembe-yembe eine,neko eina nene nekende dastreite. ¹⁰Sime dokeka te bisete kilrina.Ne kiya eina nekende.Detelro sikena pekone ne Atena dilripai. ¹¹Neperna detelro sime dokekasite yembe eine nekendene neko eine nepe nekewe.Neni meipei mekete endena neko doune bise peruntuku.¹²We kotena semote mrare wei yaipo,wena peko nenei eudone skumupuko. ¹³De wetena semote mpropakalri,wei memai-memai we netena nepe nyambuko dina sreire,watena smote mropukalre dosekro-sekro peko detelro baite skembuko,de wetena smote mropukalre wei yeiningning memaifena nepe ni meiyambuko. ¹⁴De wetena smote mropukalre,wei memai-memai we netena yansisueine ni meyambuko.De wetena smote mropukalre wei do sekro-sekro wena wake sate nate walri asna wena eune nekewe sate meseh baite skembuko.¹⁵Meterena syazasi da yobulrana kenatena yepoipainay,nepernalati da da yobulrana kenatena kroipoinya,detelro sime kenate nene krambone,memai kena kena bise nena euna nikipai. ¹⁶Nemane,metelrena da yobulrana,eu kani yepowenasar dou yefonena.neperna lati Eu bisi-bisi metelrena maikerene walripai nepernae da yobulrana. ¹⁷Da yobulra nena moi yambe lati nalren rende,detelrosine walri a kembalri eine warnaina,walri senate nekenai.(Kristus te Yembe detelro tawipainya)¹⁸Derei yeipo da yesrei tutena maisreite nekande,neperlati wu we nepe betoyauwe Kristus tena yumbu detelro menayena speite,neperna lati ne yembe detelro nepe miyaiye.Netenate temalre nimeimalre tu tena yasrei nepete mande. ¹⁹Ena neror damenaye,E detelro simenaye,netenate Ena walromena,membeiiye nekemalre.Nemane lati Ete tenaimpona nimeimanlare,walro sirna detelrfo. ²⁰Neperkalati we walri wai mro-mro detelro knama lati yatiyauwe meterya nepe nimeiyambuko. ²¹De wetena semo mropukalrena nimeipainya kalro mroipai,nimeyambukana kalrate meropukalre.Netenate apupeu kalro telpelre eina nkipai. ²²Apupeu,tedene nadetelro,nena A'elrendena"walri yei Kristus nuwei?Ne detelro nepe Kristus tena yembe detelro,nuweikte bai memaite bukinsini. ²³Sime nuweite bukininsidena detelro memai nena euna nikipai,nemanelati detelro sime nuweite telpelrete Elrambona,memai neneina nekewe. ²⁴Beyamena sabete yansena betapuko wee eune suwe nekenaye.Neperlati we nuweikena Eune nupernalati mamai kna eine nekembe. ²⁵Nate-nate da nenei Atung kropukona,walre sena, ²⁶metelrena a walro we kote meroyalrena,peko detelro wete narnaimrena kalrote. ²⁷Nepelrena nenarena walri wau dikipukona,wena eune nekenaye,detelro sikna kri-kri kalro ambai Walri wauye metrenate kilnimre nekalro Telpelre apupeu nikipai,nenei kilrimunamane ne eine nekembe.. ²⁸Da sreitena yeipo Nena Eine nekembe netenate medaite Eute kyanempona nena Eine telperete yatemalre,Neperna paita bulre tuaipai nena bukouna ne mendena yaserei. ²⁹Netenate nimeimbamb ne terpelre derelro sime terpelre kimbalrite mekondena,nena walrikna detelro.

Chapter 3

(Metelrena Mang Kena Ye) ¹Nepe tiyaumu Memay nena kena bise dere meterena te ikemere netenate meterena yei Wari nena, nepere kra meterena nimeipai netenate Mang Wari kra tena nimeipai. ²Dokeka-dokeka kena bise te danalre, metelrena yei Mang Walri nena, nepelre malrena metelrena nimeipai. Metelrena nepe nimeyane 'Ne'nepe meyowe, metelrena nepe nene euburune nekemalre netenate nepe dou te tiyanu Nena poi ebulrune. ³Metelrena detelro da a Kristus kena ebulrune doukaye, ne mlro-mlro, Kristus mane mlro-mlro. ⁴Detelrosi peko te mekaina ne ayeko te tiyaitiki netenate peko ayeko te tiyaitiki. ⁵Metelrena nepe nimeyane Kristus meyowe detelro yei kena peko baite suku mulre, Nei eubulrune peko mikoipai. ⁶Detelro si Nena ebulrune nekendena ne detelro peko kembalri te mikoipai, detero si nete doi itipai pelre tupeipai. ⁷Derei yei, nepelrena detelro wapenaina tawipai. Detelro asna kembalri poi te mekondena ne detelro telreplre, nembelrna Kristus telrepelre. ⁸Detelro kembalri peko te mekaina, ne maseh kena bulru ne meyowe nepelrena mase yangsina nepe meyowe. Netantena Mang Nuwei weyowe. Mang nena Nuwei ne mase peko te sukumulrna. ⁹Mang kena bulrune songkainya detelro peko kembalrine ambai Mang kena nung nena ebulrune nekaina, ne kembalri peko mikoipai, ne Mang kena bulrune songkainya. ¹⁰Nepelrena, sing Mang kena yeinining pelre sing mase kena yeinining. detelro kembalri poi te mikoipainya Mang kena nou bulra ambai, nepelre detelro dokeka poi mikoipainya. (Kena Bise Te Delrande) ¹¹Nepelre, da A yangsina nepe betaupuko, netenate kena bise te delrande. ¹²Nepelre kain kena yeko tawipai, nepelre mase kena bulrune neudeke te toupuko. Netenate, beyaman sate kain nena neudeke te toupuko ? Nete nate, kain kena kembalri peko pelre neudeke kena kembalri poi. ¹³Dokeka-dokeka, nulru tena akoipaiya da yobulrana kena selrai te delraina. ¹⁴Metelrena nimeiyane tete bulrune pelre yelreu yelreu bulrune nepelre dokeka-dokeka kena bise te delrande. Detelrosi dokeka kena bise te kelripai ne bulrune tetete douku. ¹⁵Detelrosi dokeka te kena serai te denenerena ne detelro toupuko, nepe nimeyane detelro toupukona nena eubulruna poi ambai. ¹⁶Netantena metelrena kena bise te delrande: Yesus Kristus Nena eu te douku mewe metelrena tena. Netenate ena eu lati metelrenadokeka-dokeka tena. ¹⁷Nepelrena, detelro a yeko yo bulrana nepelre dou te bulrusuku dokeka te dou te tiyonu nena dokeka. ¹⁸Metelrena dena yei date membe, metelrena kena bise te delrande a'bulra plre peuw bulrape, netenate tena kembalri pelre telrepere. ¹⁹Nepelrena nepelre nimeyande nepelrena telnepelre bulrane meyande nepelre metelrena kena deko'mang kena bokou te malre. ²⁰Netenate, dena kena deko peko te tuwanalre, mang nena delre yeilrikopainya dena kena deko, nepelre ne metelrena nimeyembuko. ²¹Dokeka-dokeka de wote kena bise te delrande, nepelrena dena kena deko dena wute peko elripainya, meteirena ena kena ebulrune telrepelre nekendena nena mang kena bukou tena. ²²Metelrena mendo kalro na a'kulrung, metelrena mang kena a nepe ikemelre. ²³Nepelre, dana mang kena A, nete nate telrepelre te elrembuko nena yei, Yesus Kristus, nepelre metelrena kena bise te derande nenei a metelrena te ikemelre. ²⁴Detelro sing mang kena A yeko te beteye ne detelro nena euburune nekendena, mang nekendena, nepelre mang nena eubulrune. Nete nate e'metelrena nimeyande mang ena eubulrena nekendena, netante yambu mlro-mlro mang ikemelre metelrena tena.

Chapter 4

(Mang Wari Kena Waute Nimemanre) ¹Derei dokeka derei kena bise eine, meterena wautena terperetena eripainya, wei kenane twanembe, Mang Wari kenarena wau apupeurena nabi da yoburate dopere maye. ²Mang Wari kena wau, atesawende Wari Yei detero yei eumane Mang Wari kenare meyowe. ³Wau Wari yeite terepere tena yeripainya, ne wau Mang Wari kenarena mipai. Nena Kristus tena yembe wau menayate betouyawe menayana da yoburate nepe miyaiye. ⁴Yeipo, we Mang Wari kenare meyauna neperena apopeu nabi baite tikensuku, wena euren wau kaso pere da yoburana yerikoipai. ⁵Apupeuna nabi da yoburana ate eraiye netenate da yobura nete betaine. ⁶E Mang Wari kenare meyande, Mang Wari te nimeyambuko ena ate betonaiye neperena lati detero Mang Wari kenare mipainya detero etena lati betoipai da karone, nimei mare terepere wau pere apupena wau.(Membe Sitena-Sitena Kenabise) ⁷Derei dokeka derei kena bise eine, membe sitena-sitena kenabisete krimare, kenabise Mang Wari kenare warewe, meterena detero kenabise krinaina Mang Warite nimembuko neperena lati Mang Wari kena detero. ⁸Detero kna bise kripainya Mang Wari lati nimeipai, Mang Wari nekewena kna bise. ⁹Damane Wari kena bise ena nerone kiyamupuko, yei yumbeinate. Sanubumko meyowe, netemate nena warore lati Warite doukande. ¹⁰Nena eine kena bise nekewe. E Wari tena kna bise nikipai, Wari etena kena bise kaso pre nekewe, nenei yei yumbeinate sanumbuko da yo burate meyowe sa dripuko, “Teme karote detero yei kena peko tante.”¹¹Dokeka kena bise eine, nemane Mang Wari etena kena bise te danu, e lati. Site-sitena kna bise te kirimare. ¹²Da denekandena detero Mang Wari tena bete pre yitipai, neperena lati esite-site kna bise te kirimar, Mang Wari ena eune ne nekewe etenate. Terepere etena e ne yumbeina. ¹³Da karone Maitena e Mang Wari kna eine nekande, neperena Mang Wari etena eune nekende, etena Karone yikimre. ¹⁴Etena neperena Mang Wari dou kiya te nena neperena lati Mang Wari yei yumbeinate sanumbuko yo burate meyowe. ¹⁵Detero sine ane sanumbuko Wari yei Meyowe Mang Wari nena neperena Mang Wari lati Kna eine nekewe. ¹⁶Neperena etena nena yumbeina yamnembeko terperetere, neperena etena kena bise eine nekewe Mang Wari kna eine nekewe etenate Mang Wari nena eune nekewe.¹⁷Da karone, “Kna bise ena nerone yumbeina e lati terpre eine nekemare tutena yatena nemandrati nekewe mane, e nemane da yo burate.”¹⁸Kena bise endikiten dekoipaiya, neperena nena bisete kirewena endikite tikenensinde endiki karone nekewena euse nedenaimeana.¹⁹E sisite kna bise krimarena nena etenate kna bise meyowe kiripuko, ²⁰Nekoutena detero erendena, “Mang Wari nimei yei yumbeinate, dokeka te yamnembeko ne detero a pupeu neperena da yoburana detero kna bise kripainya, byamane Mang Wari dou kiya yitipai kna bise te kripainya. ²¹Neperena, da akurung Mang Wari knare dokanene detero sine Mang Wari. Te kna bise te da nena, nemane lati doka tena kna bise te krinde.

Chapter 5

(Allah Kena Yeinining Dunia Te Tawenaikone) ¹Detelro,mbei-mbei telrepelre da Yesus nena Kristus Allah kenalre songkai;nepelre detelro mbei-mbei memai te kena bise te denenelrna,nemandelrati memai kena yei songkena bise te denenelre. ²Dalrena e'nime yanenelre Allah kena yeinining e'bisete de manelre,nenadelrati e'Allah te bisedemanelre nepelre ne'na ayeko pei-pe'i dumulre. ³Nepelre dana Allah kena bise,nenatena e'ne'na ayeko te pei-pe'i dumulre,ne'na ayeko se ambai be. ⁴Netenate beya bete Allah kenalre senonaina dunia te ta wenaikone;nepelre dana kemenangan dunia nepete tawukuko,ena iman. ⁵Sime dunia te tawukuko nena ambai nena telrepelre Yesus tena Allah kena Yei?(Da Walri Sena Yesus Kena Eina)⁶Delrana neye meyowe nena bu pelro sa;Yesus Kristus,nepelre bumona tena ambai,nepelre nena bu pelre sa.Roh nepete kesaksian ikimelre nepelre Roh nena kebenaran. ⁷Nepelre delrati surgana kesaksian naming selrei ikimelre: ⁸oh,bu pelre sa,nepelre ne naming baite dupuko. ⁹Nena delrati e'detelro yei kena kesaksian te douwmalrna,Allah kena kesaksian wake delre nepelre kesaksian Allah ikimelrena nena kesaksian ne'nei yei tena. ¹⁰Detelro nena telre pelre Allah kotena ambai nena ne'te mekonenelre apeu-apeu detelro te dumbonde nenadelrati nedetelro nena telrepelre Allah ikimelrena kesaksian.Ne'nei yei kotena ambai. ¹¹Nepelre dana ne kesaksian;Allah e kotena walri sena nepete ikimelre,nepelre da walri ne'nei yei kena eine. ¹²Detelro mbei-mbei sang yei te dokuna nena yelreu te doku;detelro mbei-mbei Allah kena yei tena dowi panya nena walri dowipai.(Detelro Allah Kenalre Senonaina Nena dosa Mekopai)¹³De da hal-hal nepete we kote melrelre telrepelre Allah yei euwdo eine nenate we nimeyembe we walri sena nepete douwke. ¹⁴Nepelre da keyakinan ne'nei be'e'doukande,netenate beye bete e'ne'nalre diyimanlre yuwu bondena,Ne'ete nepete betompuku. ¹⁵Nepelre delrati e'nimeyande ne'ete betomu,beya bete e'nena te diyimalrena nimeyande ena a diyamdena e'nepete doukande nena e'ne'nalrena te diyane nelre. ¹⁶Nenadelrati da detelro nenei dokeka te tekenelre dosa te mekopuko nena dite tete kotena ambai,nenatena ne detelro diyinelre,nepelre Allah nedetelro kote walri te ininelre nena dosa mekopukona tete kotena ambai.Nena delrati,da dosa mbei nena dite tete kote,ambai de senamalrna ne dosa tena ne simpainya. ¹⁷Metelrena poi betemena ambai,nena dosa nena delrati da dosa dite tete kotena ambai. ¹⁸E'nimeyende nepelre detelro mbei-mbei Allah kenalre senonai nena dosa mekopai nenatena ne Allah kena lre senonaina telromelronemlre nepelre si jahat netena suwi panya. ¹⁹E'nimeyande e'da Allah kenalrena nepelre da dunia metelrena kuasa si j ahat kena eine. ²⁰Nepelre,w' nimeyande Allah kena yei nepete meyowe nepelre mendo te e'kote nepete ikimelre nenate e'ne nete poi telre nimeyemalre;nepelre e'da ne poitelre eine,Yesus Kristus yei ne'na eine.Ne da Allah poi telre nepelre walri sena. ²¹De lrei yei nining,wena euwte ona olruna kapi-kapi baitelre dowembe.

2 John

Chapter 1

(A poi) ¹Penatua kenarena, dikokuna nameng kote nepre nena yei nining tena, terepere nerore kenate deranarena, nepre dembeimo ambai, mukuna detero terepere tu te nimeyai pukona, ²Ena buruna terepere nekewena tante nepere embepre nembeitere dina ya po serei tenate. ³Me poi, kena bise, nepere yeko poi Mang Wari kena ininenre nepere Tuhan Yesus kenarena, Yei Tere, terepere eine ember-embre nepere kena bise. ⁴Wei yei mesereimbei yeko poi buruna nekaina te nimeyepukare nete nate de kena kari dopere te kare, Mai kena a yeko e tena te ikimerena mane. ⁵Menaya, de wete diyaware nameng, manimpana semo de meroipai, da A yeko nepete yansina ena nerone, nete nate kena bise sisite demanenre. ⁶Nepere, kena bise danembe, ena yereu Nena A Yeko warore. ⁷Neperena, yeko nare-narena detero da kera nero nepete keya kai mewe, Yesus Nei Kristus mane nekewena detero yei kena euw mane meyowe. Neye nipi te neraimena detero nepe Kristus te bate seraipuko. ⁸Kena mnase-mnase bete nete nate eu wake siyambukona sa enarena naripai, meburuna sa dopere we tenate yatenemere. ⁹Detero mbei-mbei da nipire baite yowe nepere Yesus kena A kimbuko detero kena eune nikipai, Mang Wari nena na ambai.nemane derati sime nena A kimbuko eine nekendena Mang Wari nepere Yei nepete douku nenei eune. ¹⁰Detero we kote mende nepere da kirandena a tena dowipai mipai, netena wena mie tena mipainya mbai a poi mena bete pere. ¹¹Neperena, sime ne detero te yatende nepete ne detero. Nena peko kembari meko yowenat tawenembere.TU TENA A POI¹²A derete dena kenarena we ko te meroterena semo kepei nepere semo kepangre we tenate mekoteren a te danare. Dena kenarena we ko te metere nepere wemberena a te dite

date beine nemena tenate e na kena kari dopere-dopere. ¹³Wendeko di kukona nena yei nining weyena a poi te sangkai mewe.

3 John

Chapter 1

Salam dan Pujian untuk Gayus ¹Penatua rena Gayus kotena yau kembari kena bise terepere eine. ²Dokeka derei kena bise eine, we tena nemane mote sani-sani karone senanenre da eukani poite tuanye nemane lati Wari neso-neso. ³Neperena lati de kena kari doperete twanare, yansi yatena dokeka membe Ate sawembe wei terepere karo tena, dasereitena wei terepere karotena byamane nekawe. ⁴Dekena kari kaso tena tawipai betottre derei yei po terepere karone warembe. ⁵Dokekah derei kena bise eine, we armatere kena bise kembarite, dokeka kembari karone beyamenatena yo sina detero tena. ⁶Nenei Ane senainere wei kena bise kopri-kopri nerone, we kembari poitena diki-diki karote nipi te naina detero Mang Wari kena terepere eine. ⁷Nekarote, ne yaina ne eido tante, beyamena sa bete pere dowipai, kafi-kafi karo nikipainya detero. ⁸Netenate diki-diki karo memena detero te, netenate e meterena neyau kembarite terepere karone. ⁹De smokepei Wari yau nerotenate meropukare, neperena lati Diatropes nenei derete kiriyowe, e euyetena simipai. ¹⁰Nete nate de meterena mena, nete tiet teponde nena dere karo kiriyowena. ¹¹Dokeka derei kena bise eine, peko kembari karo tena tawipainya, poi karo mote, poi kembarite mekombona nena Mang Wari kena detero, netenate peko kembarite mekaina detero daserei tena Mang Wari tena eripai. ¹²Meterena detero Demitrius te poi deterote eriyaiye. Neperena terepere nei Apre erewe, de lati nemane erande netenate nimeyembe da A karo erendena terepere. TUTENA A POI¹³Da A karo nekewena tereng dopere, da semo kepang mroipai. ¹⁴Dena kena wembere. Tupemanre bene-bene ermar. ¹⁵Teme poi wetena, dapena yau-yauna wetena poi Ate eraiye, neperena yau-yaune ena A poite sanemenbe.

Jude

Chapter 1

YUDAS NENA APOITE

¹Nena Yudas kena, yaupyauna pelre walri yei nena dokeka Yakobus, nena detelro tekeipeko mang walri kena bise nelprena walri Yei sema yeune. ²Notruna kena bise, nemano tende mende wena bulrane tenonde-mande.

MANG NEDETLRO TE TIMTIPUKO NEI PEKOTE

³Do'kena kena bise te, denuna, nelrena de, armatelre deyunu semote melro yomu metlrena poi membeina, tuwanalre den semo teplrena te merotepone we' nenate nolrena di yemanlre ne'melro-melro na detlro. ⁴Ner ena detelro mbei enimeipai esute yowe, neplrena yan sinia kiyaina de ate ewai peko nete onkgone tintinai, netetlro-detlro teplreplrena elripainyanepre na dena Mang Walri nena yambu poi, neplre na dena Mang Walri yei baite serai peko. ⁵De' wete kenate danalre mendote meka walre lo yameta nete mimiyemlode nemukune, neplelrena walri pi telre yatu nete pekote emekopeko telrepena elripai. ⁶Neplena malaikat-malaikat a'betoipai nya neyekoyeko nena deltre bulrane, neperena nenou mikiyana, neplrena ne'sa beiyaapeko neko ya'delre-delrene. ⁷Nemane lati Sodom Gomora plre, neplrena ne kembalri dopre, nete tau konlre kembalri nalre-nalre, nesete sing nemanemo te tuwa naye nelre. ⁸Nemena lati da' eletro, nemei emi tenaina te ke, replre telre a'te edri yaiye, eukani pekote mekoyane, ne elelre te baite serai pekote neate senaime. ⁹Mikael mo, malaekat barengka neyapone mase plre tutuyai aye, Musa kena eikani pope, nena a'elrewena wake ambai, neplrena a'te sanumu. ¹⁰Neplrena amise-mise nenea dai yena nemo apeko-apeko ne'meipai, nimeyenape. Tereplre na yeko marisa mendo mane mekaye. Da'yeke sate ne nedetlro bate nutai peko. ¹¹Nepekote doukaiye! Nedtlro nemeine tawiyaye kain neowe, nepelrena nebesusku nena peko Biliam mekoyo une, neplrena armate diyane nena Korah. ¹²You melro melro eine nepekomane, nepelre endiki bete ambai wem belre sate nembei anembe nate, nenei eutena oyote miyewe, nepelre ne maneko tenamane biltena melroi pai, alru ditelrate do we walre namane. Nepelre ne ono eumbainya mane nui dena eu olri pai, dabelselrei tetembone, yenso yeso pelre da wenai pone. ¹³Nepelre netena olreso nau nelrone tape wena mane, nemane laiti nenei eunapekote olro keu tena mane, nepelre meya ditelrate welra

yenamane, netena nou kepebulrune nepete sane mupuko.¹⁴Nepere Henokh Adam kena selrai lrena detelro, nena mesi bepelrena selrai, ate sane yamu, "Tembe, Mang Walri Nei detelro melropelre dopelre miyaye." ¹⁵Metelrena detelro kena ate tenaye; detelro peko temeko yaiyena nenapeko nemane laiti yatenaye, nepelre Walrite apekote elri yaina netena peko laiti nemane." ¹⁶Nemena detelro weye kadopelrete malra ye, pekokalro teulrebye, nepelre neneieukani potena te besusukumaye; nepelre nenaambulri kulra dopre detelro sikena yuneneie utena tenepe pelrewe.

ATIYEI PELRE AKOLRO PELRE

¹⁷Dokekapo kenabisye tedanalrena, wepoitelre nime yembeena Mang, Walri Yei nena ototouna asani yaimena. ¹⁸Wetenepe sani yaime tutena yane, akaita pernah neneipe kote neime tou nai melre." ¹⁹Nemena detelro atenepe dupi yowe, dayo bulrana ayu yuyute taunai melre, nepelre Alru melro melro ambai. ²⁰Nemane laiti, we, dokekapo kena bisyete danalrena, weitelre pelre te weibulrane emimbe tepembe nepelre mendo melro melro eine men dote meko nembe. ²¹Wei eute Walri kena bisye einenepelre Mang, Walri yei, walri nipite doune welre, ²²Detelro kena yasu yasu pelrena kena eine poite olrunaye. ²³Detelro sing bulru nate nete telro melro mbombena, silaiti nemane, bisyete kilri membe nepelre deko deko kalro pelre, dayobulronape kote nena mayong te kilri tena tipainya.

WALRO MBEI WALRITE KAPEMBE

²⁴Nena, delre sema eine nekembe atena dilri pai nepelre nemena mote o lrum Ne-nei moi bulrane nekewe kalri nemane mote walre we nepelre peko betepelre ambai. ²⁵Walri nembeisika mbeimo, enapoi nepe, Walri Yei kena walrolre. Mang Walrite, moy nekewena, poi, wake, nepelre delre nekewena, yansina, menaya, nemetenonde mende. Telrepelre.

Revelation

Chapter 1

YOHANES DA SEMO EUTE WASEYOWE

¹Walri yei tena Akalro, Mang Walri kinelre nenei kembalri detelro te krinemelre yansite kyanaye. Walri akyana kna walrore Yohanes te sanenembone, Nei kembalri detelro. ²Yohanes eukiyaye teyowe Walri Asna nepelre Walri yei, meterena syazasi nei dou ne teyowena. ³Mang Walri mepeto tapenemre detelro da Akundu te benaina, Neperna nemane lati detelro nete betonaina, nepelre semone mropukona mane kembalri nemane mekonaiye, ya nepe nopyepuko.

YOHANES ASIA NA WALRI YAU MESI NUNA BE POI A TE TAPEKEMELRE

⁴Yohanes knalre, mesi suna be Walri yau Asia ne, bise teme poi wetena Nelre na nekewena, yansire nekwen nepelre yansite mendena; neperlati mesi suna be Wau nei engkeng bukou na ⁵nepelre, Kristus Yesus knalre memte telre tete detelro kna nelrore deyepuko, Delrete ondowafi ondowafi kna bulrane dayobulrane nekende. Nenalre, etena kena bise wari sa dripuko ete peko eilre yemepuko, ⁶nepelre, ete ne koprimupuko dia delrembei, Mang Walri nei kembalri detelro, netena Delre, telpelre daselrere dina sreite tnonemende, telpelre. ⁷Tembe Walri yei ma drusuku mewe, metelrena dou. Nete tenembe, nemane lati nembere nekaina, da yoo bulrana selrai bra bra nete dimite diminaiye, ya, dana yumbona. Telpelre ⁸De tuna seina, Mang Walri asna, Nekwena, yansire nekwen, nepelre yansite mendena, Nei delre eine."

WALRI YEI TE YOHANES EUKIYAYE TEPUKO

⁹De, Yohanes, dokeka, nepelre Walri yona nekememupukona kalro te dikitemelre, nepelre Walri yei kna eine knatepa tepa, Patmos eidona kepou ne nekalre, Walri Asna nepelre Walri yei tante, ¹⁰De Wau pretutku, Walri nei yane, De betoyalre metosulre a daneyowe toni kulrung mane. ¹¹Saneyotu, metelre da teyena semokepei eite mropone. Neplre mekoupone mesi suna be Walri yau kote, Efesus, Smirna, Pergamus, Tiatira, Sardis, Filadelfia

nepelre Laodikia."¹²Neperna, De seso te sasengkukalre tetembo akulrung sime dete sanutu, ne sasungkakalre, de kaki dian emas te tembukalre, ¹³Ne kaki dian nelrone de tialre, detelro mane nekyowe, Mayong tikite titipuko oto selreite, nepelre spainangkre kenane olrungkuko.¹⁴Belrengka nepelre nyua domba pie kru kru wau kelreu mane; dou Sing peupeu tena mane. ¹⁵Oto kelreu telre tembaga sing nensen bulrana mane, Akulrung bume kulrung mane ¹⁶Metremesuna meye mesi suna be te tapewe, nepelre embru eilrena kemau yemo kaibena, Be nena kia suu elrimbiona kia mane.¹⁷Ne mane nete tekanalre, nena oto bulrate delkalre tete detro mane, Nemaneye, Nena metelre mesute eubulrate satesuku, Saneyotu, "Endikite dekoipaina, De tuna seina, ¹⁸nepelre Walri, De tetepukalre, nemane ye, tewe De Walri sena neketre, tete oti De tepalre.¹⁹Netenate metrena kalro dune tanuna semone mrombombe, metelrena kalro da sereine yuwiyaina nepelre yansite yunaina. ²⁰Da nenei ye telreh na A, Nemeya mesi suna be dena mene tianuna nepelre.

Chapter 2

SEMO EFESUS NA WALRI YAU KOTE

¹Walri akyana Efesus ne Walri yau eina kote melroupone; nenei akulrung mesi suna be meya nei mene yapewena nepelre mesi suna be kaki emas bulrane walreyowe ²De nimeiyawalre wei kembalri, wei wake siye, nepelre kena tepe tepa, Beyamane peko kalrotena eutitaipai nepelre, Detro nei eute rasul te elrayena wei tuamu, nolruna ne apupeu na. ³tepe tepa wei eune dena eudo tante suwetelre. Euswaye na tena aelripai. ⁴Nemane ye, wete A ketawalre, wei euna kena bise kilriyena nukumbuke. ⁵Netenate, mendo mekonulru beakalrone delrke nepelre, nimeimbone, nepelre yansina kembalri mekoie nekoute mekowe. Ambai tena, De wekote metelre wei kaki dian nei noulre di tedotulre, Nimeimbonate. ⁶Nemaneye, Da kalrone wena eune kewe; Nikolaus kna yau yauna kna kembalri kilri te tanu. De kilri te lati danalre. ⁷Sime buntukeiprena, neisa wau kna a samuna te neite betonde, metelrena Walri yau. Sime sukrumbona Walri O Mang Walri kena emilrena te yatenenelre anende."

SEMO SMIRNA NA WALRI YAU KOTE

⁸Nepelrena, Walri akyana Smirna ne Walri yau eina kote melroupone; Da akulrung twinsine nepelre tutemekonenelre, tetepuko nekou te deiyupuko; ⁹De nimeiyawalre, wei see twainena nepelre sa nekeipekona kalro, nemaneye, telpelrena kalro we sa melratelre, De nimeipukalre we kotna apeko bulrawina nene eute Yahudi detelro te elraye, nemaneye, nou banya a, nourena ne yoo sinagoge mase. ¹⁰Beyasa bête eune tuanyena endiki tena dekoipaina, Tewe, Mase wena nelrore detro mesreimbei olru ongko eite yepembone, Trepelre te twanemre wete bisi wasi mekonaimelre ya mebesrei, kna teteine nemetwanembe tete te yatembe. De wete Walri pyang te yatetemelre. ¹¹Sime buntukei prena neisa betonde, Waukna a beyaza te walri yauter sanumu, Sukrumbondena detelro tete dabe twaipai.

SEMO PERGAMUS NA WALRI YAU KOTE

¹²Nepelre, Walri akeyana pergamus na walri yau eina mroupone; Da nenei A Kulrung kemau yemo kai be prena; ¹³De nimeiyalre, we nekauna nou, ne nou mase engkeng nekwena; nemaneye we dena eido te tepau nemane lati Antipas mai sreine, delrei eukiya detro mase engkeng nou ne tapukona. ¹⁴Nemane ye, De wete ateprawalre nekalro tena detelro mesreimbei wena nelrone Bileam, kna mendo te takwainelre, Balak te wapuyonu Israel kna nelrone kilri yembete sansini, ona olruna te kraimena sate anenaye, pekote kaima ne mekonaiye. ¹⁵Nemanelati do mesreimbei wena nelrone Nikolaus kna mendo te takainelre. ¹⁶Netenate, ne mendo kalrore brusunde, ambaitena, yikimbai wekote metelre, embulu eilrena kemau protemelre. ¹⁷Sime buntukei prena, Neisa betonde beyasa wau ye Walri yau te sanumu, Sime sukrusukuna nete Ma Ona yetelrena neplre, Olru yakrembei te yitenelre, Ne olruna eido nemetelrete melraipeko detelro mbeimena betepelre nimeipai, Olru predoku na detelro tenate.

SEMO TIATIRA NA WALRI YAU KOTE

¹⁸Nepelre, Walri Akyana Tiatira na kote melroupone; Da Walri yei nena Akulrung, nei dou Sing peu peumane nepelre Oto tembaga sing nelrona mane; ¹⁹De nimeiyawalre Wei kembalri kembalri, wei kena bise, wei telpre, walri yau kembalri, wei melrase, netenate tu tena ya mekoyena memte mekoyena te bitifuko, Nemaneye, De wete ate prawalre Izebel milre te ankoune, Nei eute Nabiah te elrewe, kilrimu, nepelre delrei kembalri detelrote peko eite wapume, kaima te denainelre nepelre, Ona Olruna sa te kraimena sa te anenaye. ²⁰De wete ate prawalre Izebel milre te ankoune, Nei eute nabiah te elrewe, kilrimu, nepelre delrei kembalri detelrote peko eite wapume, kaima te denainelre nepelre, Ona Olruna sa te kraimena sa te anenaye, ²¹De nete kalrote kyanalre brunsini, Nei kaima dununa bursipaina. ²²Tewe, Nete ku alrewa bulrate yepeteponde ne sete twananelre nepperre. Nembelre kaima te mekoyaina nei sepelre yitenelre twananelre nemilre kna peko kalrore brunsini tromerombone. ²³Nepelre, nenei yei te tete ne tututemelre, nepelre metrena ealri yau nimeinanelre De detelro te kena te twamalre, nepelre, Nekoute di yatetemelre nei kembalri neiri neiri mekoyaina mane. ²⁴Nemaneye, Tiatira ne nekapukonamena, da mendo kalro Tawipaina nepelre mase nei peko nmeipaina, De snamalrena peko simena wena bulratena kelroipai, Netenate ²⁵Wei eune doukauna sa suwetelre tapembe nekoute metelre. ²⁶Nepelre sime sukrusukuna, nepere dena kembalrite mekonaina tutena yaselrete, Euna delre kalro yobra bra te yatetemelre,

²⁷Nepelre ne Yobrabra te kate suweye tapenaimelre, baite nutunaimelre selrai kau tena mane nutunaye, nemane lati De delre kaso mai yikitelre. ²⁸Nepelre, De netena Yayena te Yatetenelre. ²⁹Sime buntukeyi prena neisa betonde wau beyasa te Walri yau te sanemu."

Chapter 3

SURAT KEPADA JEMAAT DI SARDIS

¹"Nepelre, da semote mero ponde malaikat jemaat Sardis kote nende: da nena akulrung nenei eine alru misi suna bepere Mang Walri nepere ne meya misi suna bepelre: detelro kena ane elrayena wepe walrite nekawe, ne re nepe dina soupuko. ²Tei bei pelre, wake telre te tepembe kembalri kalro si neme nekaye, nepe dina sou bondena mane, netenate wena kembalri mekou yauna Mang kena bekouna metelrena yuwipaimo. ³Net nate, oyote meyembe ne a karo we nepe yati yauwe nepe nepelre betoyawe, mendote meko nembe betoi betoite betombe! We netei burune nekembe, de wekote mende. ⁴Net nate, wei euna Sardis detero moserei yatemembe nena euna mayong peko mena mekopai, neperena meterena nembei walremalre nekaye mayong kulru-kulru te titinai ponde nembeye walremalre. ⁵Detelro poite doukaina ne detero mayong kulru-kulru te titi naiponde nepelrena De nena eudotena baite sukumulrna ambai mane ne Walri kena semo kepei yena. De Memai kena bekou a te sautulre nepelre malaikat-malaikat kena bokouna lati sautulre. ⁶Simi bintikei pelrena a te betowe Aru mero-mero kena A meyowe jemaat-jemaat ko tena."

SEMO JEMAAT FILADELFIA KO TENA

⁷"Nepelrena, ende malaikat yo Filadelfia semote merowe: Dana A kulrung meyowe Melro-melro pelre telrepelrena pelre Daud kena kunci te tapewena; tuwusuku nepelrena detelro si bete mena dinipainya, Nembeimo dinipuko: ⁸De wena peko mekauna De nepe nime yalre. Doute tembe, De wetena mau tusu kalre, detelro sibetemen a tuwusukupainya nepelre nena wakebainya, nepelrena we lati Dena Asna Walri te betawe we nekalrone welrawe, nepelrena nena eudo tena baitemen a saripai. ⁹Dou te tembe De mase kena kepelre engkeng nekayena tena, Yahudi detelro si mena a te saukaye, nolruna nemna ambai, nemna apepeute alro yaine De nete meko teneponde menaya Wena ototaume seso yute tupemanlre, nepelrna ne nimiye naibonde De wete kena bise te delra nalre. ¹⁰Nete nate we Dena A Walrite kenalre keta puko semate nekawe, wena peko nelrone De semate nekalre peko da yobulrate onsine mende, da yobulrane wena telrepelrena tuwan nemlre. ¹¹De tiki bai bete metelrena nenate mesuwe tampembe detelro si wena delre poitena baite doipainya. ¹²Simyan doukuna, De Mai kena mie dekone kai mane nete pende tepende nepelrena mena ne noulrene baite mena ambai; De ne detelro eudo Mai Mang Walri kena eudone melro-melro tepende, nepelrena Mang Walri kena yo Yerusalem wanimbana, nena Memai kena dialre ate mende nepelrena manimbana eudo pelre. ¹³Si bentikei pelrena betombe alru melro-melro kena akulrung jemaat-jemaat."

SEMO JEMAAT LAODIKIA KO TENA

¹⁴Nepelrena, semote melro ponde malaikat jemaat Laodikia kote nende: Da A kulrung, telreplre nolrutelre elrewe, dana Mang Walri manimba mekoumbuko slreina. ¹⁵De nime yembukalre wena kembalri mekauna belringke tuwaipai namu tuwaipainya, De wete sena malre belringke tuwanembe namu tuwanembe. ¹⁶De wete sena malre belringke-belringke mane tuwanembe, Dena embulru yelre mike tena mane balri tetelre. ¹⁷Nepelre we elri yauwe, 'De metelrena elri kuko dina kaso-kaso pelre,' nepelre biss bete Dena ne kalro nekepuko, nepelre we nimeipai nolre nape we elre dopelrete tuwanu, wena yeko noumbanya, wenalrena saisasi bete mena ambai, dou kepai puko, nepelre endung kiya-kiya. ¹⁸De wete Asna Walri te sane malre we ye emas tena mane De nalre tembe, nepelre sing pelre melro-melro telre nenate we metelrena elrikonde bulrane nekembe, nepelre wena euna mayong kulru-kulru mote nekaye titimbombe, ne nate eu melo-melro paita bulre tuwaipai nepelre detelro wo tena dou itipai, nepelre wena dou salep te sumbombe wande dou tena tembe. ¹⁹Nepelre detelro De kena bise te dananalrena, nepelre wote sane malre we te kilri yawalre; nete nate, nepelre mendo dou be kena. Dusna kombe! ²⁰Dou te tembe! De mau tune meke tepalre nepelre miye maute tuwunsunde, De esute telre nembelre sa te nembei ma yane. ²¹Simyan doukuna, De nete lati kalro te iti nelre Denbelre kepelre engkeng bulrane neke malre, De doukalre mane Memai pelre nembei nekende. ²².....

Chapter 4

YOHANES MELIHAT SURGA

¹Nemane delrati, de tembukalre Walri diyane mau bei tuwusuku, nepelrena ne a de betoyalre nena a pe trompet mane elre yonde, "Ne elreyowe, bulratemewe De wete kilriwete pone beya kiyanayena bête-bete na yatena."

²Nesuselrei alru Mlro-mlro meyowe dete dulrusuku nepelrena tine, Walri diana tangkong bei nepelrena detelro bei tangkong bulrana nekewe. ³Nemane delrati, ne tangkong bulrane neke yowena, nena eupe olrudou yaspis plre sardis mane, nemane delrati kinawai tangkong yene yembuko, nepelre zamrud mane. ⁴Netangkong yena nena telreng dombei kilrimbei plre nemane delrati ne tangkong-tangkong bulrane de tiyalrena detelro telreng dombei kilrimbei nikiyaye ne titaipekona mayong kulru-kulru nena belreka bulrana olru yangko te kelraipuko.

⁵Nemane, netangkong yelrena baite meyowena elri plre walrpa. Nemane, dian misi be plre baite miyaye nikiyaye ne tangkong bekoune, nena Mang Walri kena Alru misi beplre. ⁶Nemane, ne tangkong bekouna tembukalrena sa besikane selromin nauna mane, olru yakolro mane. Ne tangkong bulrane. Ne nelro napelre tangkong tembukou malrisa mane nena dou bena plre motona plre. ⁷Memetena malrisa nena be singa mane, nepelre betena nena tupe lembu do mane, nepelre naming tena ne detelro mane, nepelre kilrimbei tena bayai ate pukona mane. ⁸Ne kilrimbei neso-neso plre momo nena neto plre nena telreng misi mbei plre "Mlro, mlro, mlro Mang Walri, Memai Mang Walri, Wena A yalre doplre, We dina nekeye, We nekeye neplre We mewena." ⁹Nemane, yaya ne metelrena kepaye, peipei, nemane ne tangkong bulrane nekewenate poi ate senaine, Walri te nemanmo te nekewe mende.

¹⁰Dasi-dasina detelro nena telreng metelrena dombei kilrimbei plre ne tangkong bulrane Nekeyowena detelrote seso te dusamepuko, neplre sesoyutu teimbuko nemena mote, nepelre nemetelre nena delrete yepaipuko tangkong yete nepelre ate elriyaye. ¹¹"O, Walri neplre We delrei Mang Walri, wembeimo delrebulrane nekewe, peipei, a delre metelrena We mekopuke nepelrena Wena mendo kalrolre saisaisi nepete mekopuke."

GULUNGAN KITAB DAN ANAK DOMBA

¹Nepelrena detiyarena Nena metere mesuna Neburadane Ongkike neke tahta, semo bemonane semone meroyaine esu plre basu plre. Mesi sibe plre laiti segelte mekai peko. ²Nepelre na detiyarena malaikat simbei arate nepe seyowe armatere, "Simiwe semo menate baite oto benate nepelre na segel-segel plre?" ³Nepelre na detero simena sorgana bumina nepelre na ana bumina nesemo esuna tena doutipai. ⁴Nakai de nepe dimite nepe detero simena nesemotena duaripai Nepelrena. Semo esutena doutipai. ⁵Detelro dasina simbei lati dete sanute, "Dimitena dimipainya! Tewe Yehuda kena seraina singa, nepelre Daud douke seraina, nepe menang te nepe doukaye nesemote nepelre na misi sibe segel lati." ⁶Marisa kirimbei kena nerone detiryana detero dasina kena nerone Domba Yei simbei tepeyowe nepe baite ketaipekone mane nena tanduk mesi sibepelre, nepelre na nena dou mesi sibe plre laiti. Allah kena Roh mesi sibe plre lati da bumi te tiyeikuko. ⁷Domba Yei nepe meyowe semo kepei bomenate meyere besunate nepelre nou yarene nekeyounate. ⁸Domba yei nepe semo kepei bemonane baite douku nepelre na marisa kirimbei nepelre na dasina domebei kirimbei plre, Domba Yei yengkengte dusaiye bei bei kecapite tapyaye. Nepelre na cawan emas ne eina kemenyan kemepuko terepere detero kena mendo. ⁹Dimi semo manipanate ne dimiyaye nena da a damane, "We dimisemo damone we dimi semo beminat douwe. Sate baite tombonde, Wete ketaipeko wena suwarore meterena seraina detelro te peu Allah kena eimone. ¹⁰Wenete kerajaan beite, eu mekopuke Allah tena imam-imam metere na bumi ne ate tapeneye." ¹¹Nepelre na detiyarena, betoyarena akurung malaikat tereng burune antunaikeko marisa kirimbei kena diyane nepelre na detero dasi meterena teren dopere, ¹²ate armatere, "Nepe seyowe nebepe Domba Yei baite ketaipona detete lati nepelre kekayaan, hikmat meterena derepo, nepelre kekuatan, nepelre hormat, nepelre kemuliaan, dan pujian." ¹³Nepelre na betoyarena marisa sorgana plre bumina plre ana bumina nau eina meterena ate daibeko nou yarene nekewena do tenate, nepelre na Domba Yei meterena derepo ne tenonde mende. ¹⁴Marisa ate mekaipeko terepere, meterena detwro, "Dasina poy!" Ate nepe sujud nepelre saneyaine.

Chapter 6

ANAK DOMBA MEMBUKA SEGEL PERTAMA SAMPAI KEENAM

¹Neplrena kaye, Domba Yei tiyanalre ne mesisuna beplrena segel simbei te tuwusuku, neplre makhluk kilrimbeinya simbei kena akulrung walrepatena mane betoyalre, “Mewe!” ²Nakaye, de tiyalre kuda klru-klru mbeiska ne bulrana detelro nekeyowena pelra te tapeyowe nepelre mahkota te kyanelre, nepelre ne oto te yowe klripote melroyomeng nepelre poi kalro te yateyoumeng. ³Nepelre, Domba Yei segel betenate tuwusuku, makhluk betena a klrung te betoyalre, “Mewe!” ⁴Nakaye, kuda nimi-nimi sing peu tena mane, ne bulra ne nekeyowena detlro te delrepote kyainelre da yo bulra ne teme kalro te baite dowende, nepelre kilriyembe te detlro kena nelro ne sakombonde, note tutunaiye, nepelre netena pedang de’lrete kyainelre. ⁵Nepelre, Domba Yei segel klrimbeitenate tuwusuku, makhluk klrimbeitena a kulrung te betoyalre, “Mewe!” Nakaye, detiyalre kuda neko-neko simbei ne bulrane nekeyowena timbangan te mene tapeyowe. ⁶Nepelre de betoyalre makhluk klrimbeinya nelrolre akulrung mane, “Gandum cupak mbeiska dinar mbeiskatena, nepelre jelai cupak naming dinar mbeiskatena, ne kalrotena minyak nepelre nena anggur tena pekotena mekoipainya!” ⁷Nepelre, nemenakaye Domba Yei segel klrimbeitenate tuwusuku, makhluk klrimbeitena akulrung te betoyalre, “Mewe,!” ⁸Nakaye detiyalre kuda simbei o kepei nisi nisi yangko yangko mena nepelre nebulrane nekeyowena nena eudo nepelre Hades nete takunelre. Nepelre, netena delrepo kiyainelrena da yo bulra walro klrimbeite wesaipekona walro simbeina, metekaye note tutiyaye, moning kalrote, saye mekoyaima nepelre dayobulrana malrisa selraina balrekaimelre. ⁹Nemena kaye Domba Yei segel mesina te tuwusuku, de tiyalre altar kelrena Mang Walri kena a walri tante nepelre nenei tlreplre nate noutlelre titawaipekonate baitetutiyayena slrai kena eunulru. ¹⁰Nalrate seyaiye, “Modaite, Tuhan melro eine nepelre tlreplrena, wei eutetitawupuke nepelre wena delreta dena satena mbeite diyobulrana yo nekaiyena bulrate kilrimuponde?” ¹¹Nepelre, ne eu nulru nikiyaiyenate jubah kulru kulru te ne kiyaiyena yune yate kaimelre nepelre nete sani yaimeng sibetepelre note yanaiye, manimba nena yauyauna tena mane nepelre nenado keka milrekeka te baitenetena mane tutunaiye neiyeko sasikaina slrei ne nou lre mekom bonde. ¹²Nepelre, detiyalre Domba Yei segel mesisunambei plre tenate tuwusuku, kaniyetupuyowe, suye mayong nekoneko nyuwa lre mekaimbekonamane dupuko nepelre okoye mukunamane samanedupuku. ¹³Nepelre, manone meya dayo bulrate elre neyounengarah note alru ye helrowe tupunung nena ma, nimbana eu kolru kolru ye ate elre nunung na mane. ¹⁴Nepelre, matehakuko semokepei tenamane dulrunsuku, nepelre serotepaiyena kepounekaiyena nenei neulre nousite yaiye. ¹⁵Nekaye, da yobulrane belrengka belrengka, nepelre nenei euseinya, nepelre suna, nepelre same lranayo nepelra nenei delre bulrane nekaiyenayo, detro kena akelrene kembalrite mekaiyenayo selrai, nepelre nemei yepapuko wetroyenayo nenei eute di olrubulrute nepelre serone olru kai kai yenenalri yaiye. ¹⁶Ne serote nepelre olru kelra te saniyaimeng, “Elrenemembe dete pelrembe nepelre dete yene nalremembe di keplre engkeng bulrane nekewena nena bekoulre, nepelre Domba Yei kena ase kalrolre! ¹⁷Nepelrena, yadelre nete pekotena nepemeyowe nenatena singme noune alrmambonde?”

Chapter 7

SEGEL DI DAHI 144.000 ORANG ISRAEL

¹Nepelrena de tiyarna malaikat klrimbei, alru teme lelrmbei ne. Nepe tipyoiye, alru teme ulrimbeite mene nepe tapyaye neplrena dalrina, nauna, onona metlrena ma pipainya. ²Nakaiye tiyarna malaikat silaiti. Su te kambekona miyaiye, ne yetaipoko miyaina Allah kena Walri semo ate nepe seltre seyowe, malaikat klribei, nete laili delre po te yatekai mlre da naute mangkroi mangslo te peko te mekonai bonaite. ³Da man, nau neprena otepainatena, peko tena mekoupainya, neplre na de segel nou mekoipai nemeina, Allah kena akeyaina kenoi, kenoi bulroine, ⁴Debetoyarno, segel kena telren beyoina 144.000 delro, ne metlre miyaine, Israel kena slroi na yei nining. ⁵Yehuda kena selrai na 12.000, Ruben kena selrai na 12.000 Gad kena selrai na 12.000 ⁶Asyer kena selrai na 12.000 Naftali kena selrai na 12.000 Menasye kena selrai na 12.000. ⁷Simeon kena selrai na 12.000 Lewi kena selrai na 12.000 Isakhar kena selrai na 12.000 ⁸Zebulon kena selrai na 12.000 Yusuf kena selrai na 12.000 Benyamin kena selrai na menoute kaiti mekai pekona.

LAUTAN MANUSIA

⁹Neplre na de tiyarnei. Delro kena telren mebetesbeipainay. Metlrenyo. Peu neplreno, selrai, malrisa yei kenadelre po ne laiti, tipiyaiye uboi klru-klru telaiti ti peko, neno mene palem misyete tapiyaiye. ¹⁰.....¹¹Nepelrena metlrena malaikat nenoune tipiyaina ne di eine nepelrena dasina kena ye ne, ne malrisa klrmbei, na delre kena bukoune yenkengte dusai peko, Allah te poi te, saneyaine. ¹²Tlpre te saniyane pujian kemuliaan neplrena hikmat, ucapan syukur, nepelrena kehormatan, kekuasaan, metlrena Allah tenate, neme tenonde mende, tlre-plre. Amin!"¹³Nepelrena, daisna besko laili dete saine youte neplrenoi simeyoute doi jubah mayon klru-klru plre titaipekona. Koi sin menou ireh miyai ye. ¹⁴De nete nepe soiniiana, ireh tuamai wedina nime buke ne nepe dete saneyoute. Ne metlrena detlro se eilreh baite tai mepeko jubah mayon telaiti sukai peko neplrena Domba Yei kena. Sah eine klru-klru tetaibeko. ¹⁵Netenate, Allah kena delre eine tepai yena nete deneye daise, nenei noune kepaine, nekaiye, neyalre bulroi ne kewena, ne metlrena kena welro ne kende. ¹⁶Metlrenoi monin, bumalri nekenou tena, tuwok pai, su laiti, netena alrma tenai toipai, nepelrena dounyariu. ¹⁷Netenate Domba Yei yoilre bulroi nekewena, metlrena, smana te dumbonde, nete laiti yatememlre, Walri bu toute, Allah metlrena doubute metlrena dou lre boite sumbonde.

Chapter 8

ANAK DOMBA MEMBUKA SEGEL YANG KETUJUH

¹Nepere Domba Yei mesisunabe tena segel te tuwusukuna sereine, setengah su poserene Wari dia ne butedunupuko. ²Nepere, tiyare Mang Walri kena bekoune malaikat mesisunabe ye tipiyaye, nepere ne tena terompet mesisunabe te ikaimere. ³Nekai, malaikat si meyowe nepere altar ne tipiyaye, pedupaan emas beiska te tapeyowe; nepere netena dupa dopere te yatekemere mekaina sa nembitere detero mero-mero kena a mendo ne altar emas burane ne takhta bekoune. ⁴Nepere, ne dupa nipi, detero mero-mero kena a mendo nembei tere, malaikat kena me re burate naye Mang Wari ena bukoute. ⁵Nekai, ne malaikat pedupaan te douku nepe altar burarena sing te aduku nepere da kera sero kote tindereyowe, warepa kurung eri-eri pere yatiyouna nepere a dareyowe.

TROMPET BEIRE YOWE TEROMPET KIRIMBEI TENA TE MAPIYAYE

⁶Neperenakaye, mesi sunabe na malaikat terompet mesisunabe te tapiyayena te mapenainate. ⁷Malaikat beitenana nena terompet te mapeyowe, bi biringketerena meyowe nepere sing ye sa nenepere buruyaye, nepere da kera sero burate diriyowe wande da kera sero posimena sepertiga waroye kematiyaye nepere o na posimena sepertiga waro nepere sepo mukunamane kematiyaye. ⁸Malaikat betena nena terompet te mapeyowe, wande sero mena sa sing ye sakomboko nau nerote tinderiyaye; nepere nau nero posimena sepertiga sa te dupuko, ⁹wande marisa nau nerona posimena sepertiga nepere wari te nikiyayena teteyaye, nepere embere ei posimena sepertiga te baite besiyaye. ¹⁰Malaikat naming tenanana terompet te mapiyowe, wnde meya dere mbei manorena a te dereke, obor tena mane sakombuko, nepere merewai pere bu berengka pere nena meya ye singkripuko. ¹¹Ne meya nena eudo Apsintus. Te sepertiga duwaipuko nepere nena bu te pete tere te mekaimbuko sate detero tereng dopere teteyaye. ¹²Malaikat kirimbeina nena terompet te mapeyowe, wande su posimena sepertiga, oko posimena sepertiga, nepere meya posimena sepertiga te tante niyoumeng posimena sepertiga neko duyaye, neperedasye ya posimena neko duyaye nepere dene nero nemane deraiti. ¹³Nekaye, de tiyare nepere betoyare awe duwari mbei nekambuko, a te mekoyowe, "Pekoterena, pekoterena, pekoterena tu te da keta sero ne nte niyoumeng posimena sepertiga neko duekaina ne malaikat naming nena terompet kurung nemeye mapipaina te mapinna tena."

Chapter 9

TROMPET KELIMA MEMULAI KENGERIAN YANG PERTAMA

¹Nepelrena, malaikat mesi tena trompet te mapusuku, nepe de tiyalrena pe meya Mang nelrolre da kelrate delreke meyowe, nepelre nepelre netena oti tingtiku nipi tena tekai nelre. ²Ne tete nipi te tuwusuku, sing nipi ne bulrulre baite meyowe, nena nipi pe aito de delrena mane, nepelre supltre metelrena kelra nekodukupuko nena nipi mone. ³Nemane delrati, ne sing nipi bulrulre kento palri baite miyaye da kelrate, nepelre nete ate ikaimelre malrisa amka-amka kena a delre mane. ⁴Nepelrena, nemetelrenate sepo peko tena mikoipainya, onung metelrena sanung, peko teme konai melrenape Mang Walri kena semo belra a tipainya. ⁵Ne metelrena kalro tena ipai ne detelro baite tutunayenate nemene me slro-slro mekoyaimo oko misi bulrate eyengkiyona mane. ⁶Nemai selrei tena, detelro tete te duweinaina, nemane ne metelrena tupeipai. Nena kena nape tete te yate naye, nepelrena tete nena eu yelreun bait yowe. ⁷Amka-amka nena eupe kuda-kuda pelra dilrite teuna yena mane, nepelrena nena belreka bulrana pe sasasi olru yangko mane, nena yeko pe detelro tena mane. ⁸Nyuwa milre kena nyuwa mane nepelrena nena eti singa kena eti mane. ⁹Nepelrena nena kena bulrana pe besi mayong mane, nepelre nena neto kulrung kuda-kuda kereta pelre plra nelrote teunayena mane. ¹⁰Nepelre, deme tena amka-amka mane a delre bulrane nepelrena nena demeyena a delre nena detelrote kena selrai te wapenemlre oko mesi selrei. ¹¹Andewapi nete kelroku sanumuna ne malaikat tete te kerouku, tete kalro te kolrouku tapewena, nena eudo ibrani kena a nena "Abadon", nemane delrati Yunani kena onena "Apolion." ¹²Memetena peko-peko baite yowe, nemane sibe bene nemeye menaye.

KENEWA MISIMBEI KULRUNG WALREWE

¹³Nemane, malaikat mesimbei tena kenewate mapengsuku, de betoyalre nena a pe tanduk altar kelrimbei na mane, olru yangko Mang Walri kena bekou nena mane, ¹⁴ata elriyowe, "Malaikat mesimbei kenewa te tapeyonate, baite mekombe malaikat kilrimbei Efrat budelre yenate." ¹⁵Nemane, malaikat kilrimbeinete elriyaipeko nena supltreya oko maipre, nena baite taimepuko detelro te baite tu tunaye. ¹⁶De nena telreng te betoyalrenape, nena pelra yo kuda bulrana telreng dua ratus juta, de nena telreng te betoyalre. ¹⁷Nepelre, nemane dena dou yene tiyalre, kuda-kuda pelre detelro ne bulrane nikiyayena pelre ne bulrane sekai pukona ne titaipukona besi mayong busi-busi nimi nikiyaye, belru-belru neko yangko sing tna mane, nepelre kuda nena belrengka singa mane, nepelre nena embulru yelrena sing baite miyaye, sing nipi, singkung. ¹⁸Nemane ne namlnglre sepertiga detelrote baite tutuyaye, singlre, nipi, neplre singkung nena embulru yelre baite miyaye. ¹⁹Nemane, kuda nena wake doukayena nena embulrupe deme pelre nemane, nena deme walre tena mane belrengka plre, ne wakene detelrote peko te mekoyaimo. ²⁰Nemane, detelro telro melraipukona, nepelre baite tutupai nena alrama meyowe, ne poi mena mekoipai nena me pe kembalri peko-pekote mekaye. Nemane alru peko-peko plre ona olrute emas, plre tembaga, olru nenane o, nepelre dou itipai, betoipai nemane oto walripai. ²¹Nepelre ne yeko peko baite kinipai detelrote neme tutaye, meslro-slro, peko kembalri, neplre bisi.

Chapter 10

MALAIKAT DAN GULUNGAN KITAB KECIL

¹Nepelre, de dou te teyalre, malaikat besika wake doplrena surga lre ate meyowe, mayo titpukona wau nepelre kinawai nena blrengka bulrana nekeyowe; nepelre nena be sutenamane, nena oto sing notenamane. ²Ne malaikat semo buso nuwei bulransikinate mene tapeyowe. Nepelre, ne oto milrimesunate naune yoku wande oto metlremesunate dalri na yoku, ³nepelre a'te alrematelre seyowe singa kena a'nulru tena mane mekoyowe, nepelre ne ate sepukonakaye, mesisuna beplrena walrepa nena a'te beteipeko. ⁴Nepelre, mesisunabeplrena walrepa nena ate nepe mekaipeko, de semo te nepe melroupukalrnakaye surga rena amekoupekonate betayalre, "Selraimbeite mesisunabeplrena, nena a elriyayenate nena! A'mekaipekomeyounatena melroipanya!" ⁵Neplrenakaye, demblre tumbukalrna malaikat si seinasune tepeyowe, si dalrisuna tepeyowe, milrimesute bulrate man no tepeyowe, ⁶nepelre, a'yeko te sasuku, Walri senate nekende mende, nepelre Mang plre nenei sasasi mukunamane mekeyowena, a'yeko te sasuku, sasasi metlrenamane nepetemekoeko simena kasombai, ⁷malaikat mesisunabeplrena selrei'ne, ne ne selrei ne nena terompet te mapendenatena, ALLAH kena a'tung te nepe route-route mekoyowe, dinapolrna nena ototounate sangkemelremeyowe. ⁸Neplrenakaye, wam'mena surgarena a betopukarena nekoutelati dete saniyaite, "E'wenakaye semo dulrunane tapiyanate nena melrenate baite yatuponde." ⁹Neplrenakaye, de nepe yalrekaye ne semote nepe diyyapalre. Nepe yatekeitelre ne malaikat dete saneyoutu. "Da semo te douwe e'mblru ne anuponde, e'slre e'inye tuwanulrena pe'te-pe'te mane, e'mbulru e'ine tuwanulrena madu kena bu mane." ¹⁰Nemnakaye, de semo te yatupukalre nepe e'mblune aniyalre, dena e'mblune tuwayanalrena pe'te-pe'te mane. ¹¹Neplrenakaye, ne dete saniyoutu, "We welra a'sna te e'lrembe, detelro tlrengkena nelrone, nepelre de'lre-de'lre kena nelrone, metlrena peu."

Chapter 11

DUA SAKSI ALLAH

¹Nepulrene, date ikaitelrene, nena eu o semo mane nepeire a pelre lati dite ewe nepelre altar pelre metalrene detelro esune mendo kalro te mekaina. ²Nena lati, Mang Walri kena miye besunena tembombe ne besu mikoipainya nenou selrai-selrai nenai nepe ikaimelrene nepaire metalrena yo telrepelrena, peko te mekoyaina 42 mai. ³Nepelre ikalrena, nepelre Dena A walrite nena bulrate ikalrena, nepelre Dena A walrite mekonaina mayong kabung pelre titiyaye. ⁴Metelrena O beselrei kena bukoune tipiyaye nepulre da kelra Mang Walri nenei. ⁵Nepeire, detelro mbei mendo peko te sasuku metelrena tena, nepalre metelrena kena embulru sing diyate meyowe' peko nete mekinaina ne deteiro lati tonaipona ne mane lati. ⁶Da detelro bena ne wake delre maate tinditena nepelre yaya bi milroipanya metelrena akulrungte betaina. ⁷Nepeire, nepeirena nena a telrepelre te elraina, malrisa tete eine meyowe sangku pelra metelrena tena, nepelre metelrena te tutaipuko. ⁸Nepelre, tete beseirena mane nipi yo delrene kengkaine, walri te bepai puko. ⁹Nepelre, metelrena kani pelre tou-tou pelre peu doute taye tete beselreina nena ya 3,5 selreine kani bulrutena sasipainya. ¹⁰Nepelrena, da kanine nekande metelrena kenakalrite koyaima netante metelrena me ditedate kilriyaye sipeire-sipeire, nepelre nabi beselrai kani bulra deteiro pekote mekaye. ¹¹Nepeire 3,5 megowe, Mang Walri kena sauwalri meyowe tete beselreina eu bulrane nepeire meteirena oto bulrane tepaye nepelre detelro nete taimena endikite te denaina. ¹²Nepelreina, metelrena a delre te betaine a surga bulralre meyowe "Bulrate date mewe"! Nepelre, maa dulrusuku surga melro-melrote yaye, ne peko denetelro nete te tiyaye. ¹³Nepelre, neya suselrei kani titeyonu yolrena mebe pelre ate yaye; kani titeyonu 7.000 detelro tete te doukaye, mang walrite kapiyaye. ¹⁴Kelra beso-beso te tayonli nepe diteyowe; doute tembe kelro beso-beso te tayonu ya naming selreite mendena.

TROMPET YANG KETUJUH BERBUNYI

¹⁵Nepelrena malaikat misi be pelrena toni te mapusuku, nepeire betombe akulrung deire surga diane waire wena, da yo bulrana belrengka -belrengka selrai. Mang Walri ne pelrena da yobulrana belrengka-belrengka selrai Mang Walri me bulrana ne yatutena. ¹⁶Nepelre, Mang Walri kena bukoune 24 dasi-dasi nena kepelre angkeng bulrane nekeyaye, nepelre yengkeng te dunusuku Mang te Kapiyaye. ¹⁷Damane elriyaye Mang Walri nepe mekoupengpe nepelre mekombena pelre. ¹⁸Nepereina selrai-selrai alrote nepe diyaine nepelrena nena peko nepe diyaine nepelrena nena peko nepe mewe nopeyepuko, nepelrena detelro souyuna, nete laiti tenaina, nete lati nana akeyana nepelrena nena nabi-nabi, nepelrena nena detelro poi nete endikite nena eido nekaina yei kiya poi nuwei pelre detalro delre pelre nete lati baite kosonaimelre, da mangkefra mangselro peko palre mekaimena. ¹⁹Nepelrena, Mang Walri kena dia nepe tuwusuku nepelrena tiyalrena o a pelrano sanupukona Mang nenei diyane nepe tekambuko meyowe elri walrepa tena mane, nepelrena a tupuyona mane, manakelra mangselro bi pelruntuku.

Chapter 12

PEREMPUAN YANG MELAHIRKAN DAN NAGA

¹Neplre Mang ne sambe kia puko; milre beoka, moyang su pelne okoplr oto taune neplre walripig ne be si be plre brengkabulnane. ²Nemilre kiyayaine, ne eli senay alya te seyone. ³Neplre, mang none sa silati kiya yaine: walre delre nimitne nena belpengka mesi sibe ne plre wabi plong mebe kekane onania mesisibe belrengkane. ⁴Ne walre dema meya posi te yepopuke du kelta te tinde bre you. Ne walre, milre yeite senombonana Eu yene te pe you. Neplre ne milre Yei te shou pou walre Yei tetunumbona. ⁵Ne milre Yei do besnopuko neplre da kelra ne ne late alrema bulranete perle. Ne tante Neyei te setray tiatiki doukai yai Mang Walri kena bukou ne nena ke pore engkeng bulrate. ⁶Ne milre Se po pau teng ku you Ne nou Mang Walri netena now te dlrati meliambuko na nou neplre ne nou ne de te da ya tika ponatendena. ⁷Walri diane pra Emike Mikael pre malaikat plre sangkute walre delre plre tutuyaiye walre delre malaikat pre sanghutetutulpiye. ⁸Neplre ne wakeambai ne tante ne walri diana nou doi pai. ⁹Ne walre delre ate yepaipoko. ¹⁰Ne plre de beto yalre a arma telte Walri diane alri yowe, "Menaya poi nepe meyowe, wa ke mlro-mlro Neplre neplre dia wabri, ne plre Walri way kena wake mlro-mlro neplre neplre dia wabri, Neplre Walri way kena wake mlro mlro-mlro ne plre nete paina era dokeha, Nlang Walri kena bukoune nete kaita teyane dene dasete nema ne no senaine, ne ate ye pai peka. ¹¹Ne mette poi dokaina Walri way kena sa mlt-mlro, Neplre walti way kena wake mlro-mlro ne plre nete paina era dokela, Niang Walri keno bukoune nete kaita teyane Dene dasete nemanemo senaine, nepa ate yepai peko "Ne mlre poi dokaina Walri way kena samlt-mlro, Neplre nena a kaitu elra elri yaina ne walritena kenaise ambai, Neplre denai nere tete sreite. ¹²Ne tante, kakena kalrite walri diane, neptre walri nekaina meteinena! Neplne peko do kelrate, dalnite nante neplre mase nepe daikolratenepe meyowe, kena serai bulrare ne pe ni meipuko nena ya tiki ambai, nena ya po telre mo. ¹³Nedai pone walre tione ne nepe da kel na te ne pe yepai puko, ne nepe milre yeido plre songkenate peko te mekoyonwa. ¹⁴Ne tante nemilre netobere ikai nelre waima nero nene plre yatembonde sepo nenrote, nenou nete natiyaine. ¹⁵Ne walre bu te deto you malre wai mane ne milre kote nemilre bu nelrone yahdena nemane sate da kelra nete nikimbuko, kelra emblrutenetuku bu tetunu you. ¹⁶Ne tante ne wolre keno seraite dione nemilrekote nende nembere sengkute nei tutu nei nemilre plre yei nining-plre nedetlro yei aska walri te sema te nekaina neplre mang kena kembalri te poite elrai peko. ¹⁷.....

¹⁸.....

Chapter 13

BINATANG YANG KELUAR DARI LAUT

¹Walre naune tepeyowe, tiki banya detiyarlina marisa noulreyeye, bulrate meyowe. Nena omise mebesrey, nena berengka misi sunabe. Nena omise beina na mahkota bey nena berangka butsuna bulrama eidopekote meroyai. ²Detiryarlina marisa tepeyowe, ototepeyona beruang kena otomane tepeyowana embulru kaiye singa kenaaa embulru mane. Walre wakete yateyunu nena delrete yateyu delrete kriyumu. ³Deti yarlna berangka bulrana bei-bei keoute yati yaine tete tedokaine. Metirena dunia kena kaltire koyaiye malrisa taukaine. ⁴Nemane walrete kapeyaine ne walre nepe wakekete-yateyumu wake matrisate bulrate yateyumu, malrisate kapiyaine simeye malrisate wande ate elriyaiye, simane malrisa kena wakemane tembembe sinkai nembre sankuta simyan nembelre pelrate tutuneie. ⁵Nempelrena wakete yatiyaine nena embulruna apekote saneyumu delrete kilriyaine kembalrite okoh 42. ⁶Nena embulru lati Mang Walri apekote saneyumu nepurena nena eidote senang palre wande Walri-diane nekaina. ⁷Nelati karlote ikaihnelre helre pelre delrote nete lati sanumbuku metrena seray-seray mukuna eido peuw, pelrena da detro yei. ⁸Mukuna da duniane nete kepaine, nemena detro eido semuna meropai asna semona meroipaiya. ⁹Sime bungti kei pelrena atebetombe. ¹⁰Netena detro apre sasikaina nemena detro meteka baite tonai peko nemena Mang Walri kena detro.

BINATANG YANG KELUAR DARI BUMI

¹¹Da dunia tiyarna marisa simbei kiyute meyowe nena omisiye beserei yei domba nena aerilyuwe walrekena amane. ¹²Nena delre tepeyona marisa serai mane tepeyowe nete kapenaiye marisa serai mane bene benetepede. ¹³Nena kembalre busimane sin bulra atemeyowe da yobulra te meyowe detro kena bulra te meyowa. ¹⁴Nemane detro pekote mekoyowe busi-busi saneyowe marisa besika. Nepe atesaneyumu weyan dunia ne nekembe membe dosena-senate meterna marilsa serao mane, besika kekoute doku meteka nekaiye walri te neme nekewa. ¹⁵Nete ate saneyome nena neso-neso dosena-sena, malrisa seraina ate elrende detroyei nete kapi-kapipanye nene detro kapipaiya detro baite tonai pokaloe. ¹⁶Nepelna detro kia delre, wake perlina, wake ambaiya. nena metoki semote melronaipone. ¹⁷Neplrena detro semobra te donaiye sati tena ambbai marilsa seraina. ¹⁸Detro aru bupoia detro semot benaiye da detro yei kena semo, nena angka enam ratus enam puluh enam.

Chapter 14

UMAT ALLAH MENYANYIKAN NYANYIAN BARU

¹Nepelre ne doute teyowe Sion meko bulrane Domba Yei tepeyowe, detelro dopelre delrohe nembeine, nenei kenana memai kena eudote beimo. ²De manolrena ate betoyalrena bu kulrung delretelre walroyowe nepelre walrepa kulrung delre mane walre yowe, ne A kulrung betoyalrena ne kecapi soute diyainena mane. ³Neyo walri diyarie mani banya dimi semote dimiyaiye nepelre marisya kirimbei kena bekoune lati, dasi-dasi kena bekoune. Detelro sipelre ne dimi semotena dimeyipai misi kilrimbei mebe kilrimbei pelrena da yobulrana detelro poi pelre yaitiyaina detelro. ⁴Nedeteubo nenei euna peko bete pelre ambai nenei milre pelre poite nekaiye. Ne detelro marisya yei menouttte nedena ne taunaimelre nembe ire-nembeire. Ne detelro da detelro nelrolre ona beikatena mane Mangtena pelre marisya Yeitena pelre. ⁵Neyo peko mekoi pai; neyo kena embulruna apepeu dini pai.

MALAIKAT NAMIN KENA AKULNING

⁶Ne doute teyo malaikat si manone nelrone yebiyaiye, A Walri senate da yobulrane nekaiye detelrote saniyame meterna omotu waitu bulrate, selrai, peu, nepelre meterna. ⁷Nepelre nena a kulrung delre meke walreyowe, Mangte dekoi yaine nepelre nete dimi semone olri yaine tutuna ya medena; ne bulrapelre apelre, nau, nepelre meterna bu dou nebeimote kapemanelre. ⁸Nepernaye, malaikat si, betena, nepelre meyowe elre yowe. dusupuko, "Ne Babel delre ate dusu puko meterna selraite mekoyaina bu mau-maunate aneyaiye pekote nepelre mekoi yaiye." ⁹Nemane sate malaikat sikaye, namin tena, malaikat be mipai nemeyenane, nepelre ate delre elre yowe, "Detelro simye ne marisya pelre osemona pelre kapenen nelrena, nepelre nedondena sa beika nena kena bei mene, ¹⁰ne detelro bu mau-mau nate Mang kena selraite, wake elrikeko cawan peko eite yowe nepelre nete meselro-selro sing peunelrone malaikat melro-melro pelre marisya Yei nena bekoune. ¹¹Nepelre nena, me selro-selro nipi nemena mote nemena mote bulrate yowe. Ne note yena iyena kalro dowipai, dase denen nemena mote, ne detelro marisya pelre osemona pelre kapainena, bei detelro si tanda pelre eudo nekaiyena." ¹²Da detelro melro-melro Mang kena a kulrungte semate nekaiyena nena telre pelrena Walri kena eine nekaiye. ¹³Nepelre, walri diyalrena A kulrung elre yowenate ne betoyowe, "Danate melrowe; Da yalre, detelro yowe-yowenate abu poite, walri kena eine tete yaina." Alni melro-melro elre yowe, telre pelre nenei kembalri mekoiyaina nenei euno pelre nayaitene kemablri mekoi yayena nena nete tanaumilre."

YOBULRANATE ELRINDE

¹⁴Repelrenaye, ne doute teyowe mangko kulru-kulru beiska bulrane ne detelro walri yei kena eu mena, nena belrengkana titipekona walri piyan nepelre meteka yemobelre mene tapyowe. ¹⁵Nepelre, malaikat si walri onkolre kiate miyaiye nepelre ne mangko bulrane nekeyowe malaikat ate delre simyaiye, ¹⁶metekate yembipoime nepelre elriwe netena ya nepe meyowe pilriyaina nepe nimiwe. ¹⁷Netenate, malaikat si Walri onkolre dia melro-melrolrena, nepelre ne nenei euna meteka yemote tapewe. ¹⁸Nepel malaikat si pelre, sing bulratenate kukaiye tapaiye, altarre kiate maiye. Ne malaikat si lati, meteka yemona ta tapyowe a delre nete saniyaine de meteka yemonate. "Yembipoime anggur nolrena da yobulrate balri yaiye koplri nembe." ¹⁹Nepelre, ne malaikat da yobulrate nepelra buah anggur alre ate siyaiyenate koplrinaine da yobulrana nepelre olru delre yemnbewena yete balre naiye mang kena selraite. ²⁰Buah anggur nukunaina kota basune mekonaiye, nepelre sa dilri neina ne anggur nukuyaina nepelre yalre yowena kuda nepelre ne tikiyowena seribu enam ratus stadia.

Chapter 15

TUJUH MALAIKAT YANG MEMBAWA TUJUH BENCANA

¹Mang nolrena tu si mena te tiyalre, delre telre nepelre bisimena, malaikat mesibepelre mesipelrena peko tu te doukaye maye, metotelrena peko tu, ne mesibe pelrena peko tu ne Mang Walri kena kenaselrai a tu te mekombuko.²Nakaye, tiyalre selromi nau sing nenepelrena nepelre ne malrisa te tutuyaye na detelro ye, nena o no, nepelre mete benaina eudo, ne selromi nau yepa tu ne tipiyaye Mang Walri nena kecapa te tapiyaye.³Musa kena dimisemo te dimiyaye Mang Walri nena kemablri detelro, nepelre malrisa Yei kena dimisemo te dimiyaye; "Delretelre nepelre wena kembalri metelrena busimena, ya Tuhan, Mang Walri metelrena a wenane. Poi telrena nepelre telrepelrena wena nipi metelrena, ya metelrena yo tenouna kena Yalrise. ⁴Detelro sing me wena eudo tena kapipai? We mbeimo melro-melro tarena. Matelrena yo menaye nepelre wena bukouna we te kapenaiwelra poi wenalre nape kiyambuku."⁵Da walro metelrena ambai dupuko nakaya, Mang Walri kena mie te tiyalre, Mang Walri a pelre sanemuna mie nena diane tuwusuku. ⁶Malaikat mesibepelre mesibepelrena peko tu pelre yetai puko walri mielra dia te miyaye, mayong kulru-kulru piyambai nepelre meya-meya mena, nepelre emaslrena mayong belra kena ne titaipuko.⁷Alru malrisa tena mane kilrimbei selreina simbei ye malaikat mesibepelre te amaslrene bupelre anaina sa te mesibe selreite ikaimelre, Mang Walri kena peko a ne eine kemeipuko walri nemane mo. ⁸Sing nipi Mang Walri kena delre irena Walri mie ne kemeipuko nepelre nena a bulrane; nepelre betepelre detelro mbei mo mena Walri mie esutena ipai malaikat mesibepelre nena ne pako tu mesi bo pelre te tu te mekonde wande.

Chapter 16

MESI SURU BEPELRE CAWAN MANG WALRI KE PEKOTE OLRUWAIPEKO

¹Nemenakaye, de betoyalre a kulrung alrmatelre Mang Walri kena miye dekolre ne mesi sunabe plre tena malaikat kote "Embe nakaye ne mesisuma beplre na cawan Mang Walri keha peko ne eina te dayobulrate dilrimbombe."²Malaikat mbeitena yowe nakayenena cawan nate dayo bulrate dilripuko, nemenakaye detlro ne malrisa dapo te talriyaiyena nepelre nenei neyena o semo mekoyaiyena te kapiyaiye nate kekou bisibisi pekotlrena kelrokumelre nepelre selraitelre te tuwayai.³Malaikat betena nena cawan nate naunelrote dilripuko, nakaye nau saman dupuko, detlro tete kena samane, nemenakaye ne nau eine welraiye metlreyena mane soweyowe.⁴Malaikat naming tena nena cawan nate melrewai melrewai nekaiyena nepelre buhelraimenatouta dilripulko, ne metlreye sa mane duwaipuko.⁵Nepelre, de betoyalre ne bu bulrate kelroko tapewana malaikat ate mekopuko. "We noulrena, nepelre melro melro nepelre dina selreilre nemeye dayaselrei te neme nekeye nepelre metlreyenate neilre neilre yatime."⁶Nepelre, neslrai wena detlro melro melro kena sate dilraipeko nepelre wei nabi nabi kena saplre nemane weye ne sate ne slraiye anenaisin denate ikeme.⁷Nelna neye yatenaiyena teng"⁸Malaikat klrimbeitena nena cawan te su bulrate dilripuko, nakaye sute delrepote kyainelre da detlro mane kematiyaiye.⁹Detlro jei nena namu kaso plrenaye kmateyome, nenane nay Mang Walri kena eudote eupeu bulruiyane metlre yena peko ne nalre walrewe pekoeilre bulru maiye Mang Walrite kapenaiyenatena atltre diyainye.¹⁰Malaikat mesitena nena cawan nate ne malrisa kena keplre engkeng bulrate dilripuko, nemenakaye neye kloroku tapewana kelra neko dupuko. Nepena yo eu selraite tuwayaiye nepelre nenei deute eti nani yaiye, ne eu selrai tante,¹¹"nepelre Mang Walri. Walri diyane nekewenate eupeu bulruiyane ne euselraitena plre nepelre kekou bisibisi plre tenate; namandlrati nei peko nelro lre nenei eu te baitena mendo mena ambai."¹²Malaikat mesi sunambe plre tena nena cawan hate Efrat, melrewai delrete dilripuko, naka ne melrewai dite klapuko nipi tenamane blrengka blrengka slrai tenate.¹³Nepelre, detiyalre naga kena emblru eilre, ne malrisa kena emblru eilre, nepelre ne nabi palsu kena emblru eilre roh peko naming slrei sikatena mane baite miyaiye,¹⁴nena masekenalrenamana, kembalri busi busite mekonaye, da yo bulrana blrengka blrengka selraite koplre yayae pelrate dunayaiye, Mang Walri, delrebulrana kena ya delre tenate.¹⁵"Tenembe! De bise detlro tena mane metelre poi te dlrati detlro semate nekaiyena nepelre nenei mayong semate nekaiyena ne eumelro melrona Walripai nena eunasa tena detlro itipai."¹⁶Nepelrenakaye, masekenalrena alru neyo selraite nousimbeine, Ibrani peuna Harmagedon panyena ne koplre yonung.¹⁷Malaikat mesi suna beplre tena nena cawan na aluma bulrate dilripuko, nakaye Mang Walri kena miye dekolrna akulrung delretlre walreyowe nepelre keplre engkenglrna, elreyowe, "Nepe yopuko".¹⁸Neplrenakaye, elri yate yowe, A kulrung nepelre walrepa balre yowe, neplrena kani tupuyowena, yana da yo blrana neme ni kiyaiyena natuwaipainya, setlre na tupu youne.¹⁹Ne kota delre walro naming te wesai peko, pelrena slrai selrai tenaiyena kota elreneyounu; neplrena Babel kena delre Mang Walri kepaweyena duipai netena peko anggur cawan na nipi nipi detowe nate ininlre.²⁰Kepou blra blra nelraipeka neplrena selro tepaiyena tupeipai.²¹Es pepo mena bi, nena se talenta mbeiska, na Mang no lre detlro kena eu bulrate balriyaiye; nemane Mang Walri te eupeu bulruiyaiye ne es pepa mena bi tante, ne plrena ne pekotlrenate tuwayaiye.

Chapter 17

PEREMPUAN DI ATAS BINATANG

¹Nepelrena a'sani-sani misi be pelre teu nepe tapu yawe nopilre nepe elryowe, dekote dena a' domane welra datemi, o te kilritupone peko milre, bu metelrna bulrane. ²Nepelrena detiro delre mangklra nekaina ne nepe mangklra te ne tiaye bu kembalri ne neplrna kaima nipilre. ³A' sani-sani na de nepe dokutlre yonele alru eire belantara paute, nepe tiarna milre simbei malrisa bulra nepe nekeyowe nena semo nimi-nimi nena eune peko eido, nena berengkana tanduk mebe selrei. ⁴Ne milre mayon piyambainya titipko, mayon nimi-nimi lati nena dindei melro pekona emas olru meya-meya mane, neplrre nena dindei me ne tapewe nepelrena teu emas ne bulrana peko ne selreimbei kaima nipilrna. ⁵Nena kena bulrana, nena eido, semo melrapkona detlro nimeipai; Babel delre selrai, nameng milre peko nepelrena peko ne selreine da mangkelrane." ⁶Dou tiarna ne milre mau-mau yembuko telre pelre detlro kena sa te nepelrena peko ne akeya-akeya na Yesus sa walri nepe tiarna nenatena sesoyu tupialre. ⁷A' sani-sani na nepe de saniyote okaye biatena sesayu te tupuye? de wete a bte santu pone ne milre kena peko nepelrena ne malrisa ne bulrane, nekeyowe, nena berengka matelrna misi be pelre nena tnaduk mebe. ⁸Ne malrisa dou tiauna nemeye, nepelrena menaya nepe ambai, nepelrena tu pelre baite mende, detlro nulru kena euns baite ambai dunde nepelrena ne malrisa ne tenembonde yasina dou tiyouna mane nekot telati mende. ⁹Dana nekeuna mendo poi te mekomahlre, misi bepelre nena berengka; misi bepelre nena meko ne bulrana ne milre nekeyowe. ¹⁰Ne berengka misi bepelrena nena lati misi bepelre detlro delre ne misis nepe ate berai, detlro delre simbei nemeye, ne detlro delre ne misi nepe ate berai, detlro delre simbei namye, ne deltro delre simbei mipai ne meye, nepelrena ne mendena, bete nekembonde. ¹¹Yansina malrisa menaya nepe ambai, nena nekeuna detlro delre misi namin pelre nena bulrune misi be pelre detlro delre peko nelrote nepe aye. ¹²Ne tanduk mebe tiauna neha nekeuna detlro delre mebeye da delre neme yatipainya, nepelrena nekaina detlro delre kena su mbeiska nepelrena ne malrisa pelre. ¹³Nena yeko aina nembei, nepelrena ne aina neno peko malrisa t'na mane. ¹⁴Ne pelra te lati denalre Walri Yei, nete lati nepelrena nekeuna, mai Mang Walri detlro delre kena bulrane ne simimbuko ne elripuko nembre-nembre. ¹⁵Ne pelrena, a'sani-sani, nepe sanuyomu ne bu tiyena; ne bulrane peko milre angkike, nena detlro peko, metelrena selraisi, meterena peusi. ¹⁶Ne tanduk mebe tiauna ne malrisa milre peko telati duende, netelati eu kiatlre nena peko telati nena eu endung pelre sin bulru te nai. ¹⁷Nepelrena, mai Allah ne yeko-yekote nena kenabulrune nepete nemepuko nena delre bulrane nenate a'sna walrite note mekonai bonde. ¹⁸Ne milre dou tiauna nena dia delre detlro kena dia delre.

BABEL DIHANCURKAN

¹Nepelre da materna, nete teyowena Malaikat si mang Dia ya dlre na mia yaye, nepelre nenei euna delre pa kasopelre, nenai moi da yobulrane nepe kiapoko. ²Ne ate elre yowe; nyape yowe alrtae delre seyowe dusu ponde! bahel delre nepe dusupuko! nepe peko nenoune nekewe nepelre neiesuna detelro alru peko-peko, meterna awe nalrete nepelre klri pelre taimena. ³Nepelre, meterna selrei bu mau-mau te aneiye yeko nalre-nalre mekaiye, do yo bulrana belrengka-belrengka dete pekote mekaine, da yobulrane sa nai pelre mekai yena kaso plre kuwaine yelreu peko-peko kaso pelre. ⁴Netinate nele beto yowe a kulrung si mena bulralrena meyowe elreyowe, "Ire baire ewe nepelre de peko de mende na we telromelrobom be. ⁵Nepernaye, wena peko nebulrate-nebulrate nepe menote yowe nepelre mang ne peko kalrote wete oyote meyume. ⁶Ne yo delre te mekowena dete mane, nena peko meyaina da beslrei pewa irin te bul rum su, nepelre bupelre nanasa eine bulrai beko, da beslrei te lati bulrai beko. ⁷Me selrei nete kapyone nepelre nena yatiyamenai nenei eutena kasopelre nete kapyone nepelre nena yatiyamenai nenei eutena kasopelre kilri yaiye, nete na meselro-selro mekom melre neteno kewalri delre ne selrei lati. Netenate, nenei kanane lere yowe, de ratu milre mane nekalre, ne janda ambai nepelre kewalri bete dou mena itipai. ⁸Nemena potenate, ne klripe nekotena ya beimo meyowe, tete klri yowe, kewalritena, nepelre monimte tuwayaine. Ne singne dekiyaiye netenate nena delre te peyowena, ne singne dikiyaiye netenate nena delre te pe yowena Tuhan Allah nete tenembonde. ⁹Detelro delre-delre da yo bulrana, nepelre kaimate diyainena ne moinelro nebei ye diyainena, di mete dimiyaiye nepelre alrate seiyaia ne sim de ke yowenate tiyaine. ¹⁰Endikite dekaikoko baitelrene tipiyaiye, "Peko! pekotelrena, babel yo delre, yo delre wakeltere! nepelre, su beimone peko nepe! Ne yo delrete meyowe!" ¹¹Neyo delrena da yobulrane sa naipelre mekoyaina dimete dimiyaiye nepelre kewalri tuwaiyaine detelro simena nena naisa mena itipai. ¹²Ne sasasi emasye, perakye, permata ye, mitiara ye, mayon tepa-tepa nepelre, mayon ungu, mayon kia-kia, mayon kirmisi, metana olrena yowe nena perlu piyambaite dusu puko seni yane, ne sasasi mekoiyaine gading rena, ne o dai kaso pelre, tembaga irena, besi irena, marmer. ¹³O yupulrena, rempah-rempah, pelro-pelro, mur, kemenyaan, anggur, minyak, tepung halus, gandum, marsya meternalre yowe detelro yei enulre yowe. ¹⁴Meterna nepe ate elriyaiye, "Meterna mai neke yowena nepelre poi nekeyowena nena irena nalre puko, nepelre neknoutena itipai lati, nena irena nalre puko, nepelre neknoutena itipai lati. ¹⁵Detelro da sanai pelre dekai keko baitelre tipiyaiye ne yo delrena meselro-selro mekoyowena tiyane dimete dimiyaiye kewalrite tuwa yane. ¹⁶Ne Elri yaiye, "Peko! ekotelre ne yodelre, nepelre mayon linen halus; nena mayon titipulkona mayon ungu nepelre mayon kirmisi, nena dindei mayon melro bukano, emas, permata, irena olru, mutiara polre! ¹⁷Meterna kasopelre tiyaunena, su beimone peko duwai peko!" Meterna eudung-dung pelretepaiyena ei bulrane kembalri pelre mekaiyena, meterna detelro yelreu kalrote naunelrone pelre duweiyena baine tipiyai tiyaiye. ¹⁸Ne yo delre sing deke yowe nena nipite tiyaine ate elriyaiye memena yo delre da yodelrelrena? ¹⁹Nenei belrennka bulrate waute bikri yaye nepelre ate elri yaiye dimite dimiyaiye kwalrite tuwa yane, elri yaiye," peko! yo delre pekotelre ne kalro irena ei delre mekoyowena kulrung bai masibai! ²⁰Nena bulratena kena kalrite kombe, nenei dialrena, detelro melro-melro, a kiaganu pelre, nabi-nabi pelre! Mang nenalrena pokote elim beko meyowe ne yo delre bulrate meyowe. ²¹Nemena kaye malaikat beiska wakettelre olru delrete beiska elrutuku nenavdelre kilangan olrutena mane yepepuko naweite yowe nepelre elre yowe, "Babel tena mane ne kota delre, netenate ate nepe yowe nepelre neknoutena bete pelre tupei panya. ²²Detelro kecapai sou pelre diyainena a ambai, seruling temapiyaina dimi semo busi-busi dimi yaina neknoute esuna dimipai, akoi-koi pelre diyainena nepe ambai, akoite diyainena metens sate sa ne mekoiyaiye nepalre esune tupeiyaie, a kulrung ane siwaina nepe neknoute esuna betopai lati. ²³Ne Esuna sing kiamena betepelre dikipai. Do sekelropelre milre belrang pelre nena a kulrung mesuna neknoutena betopai. Sinai plre mekaiyena detelri da yobulrane delre mane nekaiyena, nepelre, materna da saelrai kenaiyena ne pekolre nete mendo te nalrumu. ²⁴Nepelre, neyo delre eina nabi-nabi, kena sate tupeiyaie detelro melro-melro kena, meterna detero kena sa da yobulrana tutu yai ye."

Chapter 19

ORANG BANYAK DI SURGA MEMUJI ALLAH

¹Neplre naya, bentekei fe befo yalre akalrung mau nolre meyowe, "Haleluya! ²Kena ne poi meywena, kia tena mane, kena tere elri yalre; Neplre naye, nepeko detlro tedaka, da Mang klra te peko te mekowe. Nete nena sanenai kembalri detlro peko te nedoku."³Da betena, ate sna malre, "Haleluya! Nena nepeko singnipi tna mane, bulrate nemeyowe neme tenonde mende. ⁴Neplre naya, yalri se-yalri se dom bei klrim bei, pelre, ne klrim metlre na Mang mekom buko ne mote ka penain nelre nena bukoune, Mang kna dia ne, ate da mane elri yaya. "Terpelre! Haleluya!"⁵Neplre naya aklrung manolre, "Mang te kape manlre, hei metlre nadetlro nena kembalri neme dowe mekowe, metlrena detlre delre lre yowe kia lre yowe Mang nemote kape manlre, we demblre mendo ei ne!"

NUWEI METE YATENEI KONE NENA YADELRE TE MEKONDE

⁶Neplre naye de bun tekei fe beto yalre detlro deplre kns skulrung mane, bah bulrung tna mane, welrepa tna mane on dulru puko netulre-netulre, ate elri yo we, "Haleluya! Netenate, ena Mang Walri, nena kembalri mekou wena kia tlre ti yaine, ate mulu sani yaim me."⁷Membe, kena kalri te ko malre, nete delre bulre ne kape man lre, nuwei kna ya nepe meyowe, mete yate nei kone, nena ne milre mayong nepete titaim beko, tew. ⁸Neplre naye, nete kaiyeng linen troi te i kain nelre nikim hai meya-meya tna ma ne, nemayong linan eune nemane mote titim bone, ne detlro-detlro ne mete bewena.⁹Netena te, malaikat note ate sane yone, nase mo te mlro-poune, semopltre yati yaina dtlro membe sa ani te malre. ¹⁰Nepelre naye, malaikat kena oto toune neke yowe nete kapiyonu, ne, nete, ate saneponu, we netena nemena tna mekoi manya, delati ne mete bewena detlro dokeka milre kaka Walri wai te nete troi tlre klombombe sema nekembe-nena kembalri poite mekowe. Nepelre paye Mang te tepp-tlre te elreimbombe Walri wai kna kembalri amone elri yowe metlre nasa yuwai peko.

PENUNGGANG KUDA PUTIH

¹¹Nepelre naye, ne doute te touwe Mang no te, matouwu suku Malri za lelru-klru kya te meyowe, ne bulrane deltra besika nekeyowe nena eudo poi thtre na detlro, nena eublru na poi nelre youwena semate nekeyowe detlro te ate saneyomu. ¹²Nena dou te yowe na sing tna mane, nena blrengka bulra ne mahkota dopltre, neplre naye nena eudo semona melroi pai, metlre na detlro nena eudo nimepai mo, nei eute nei mote nimeyem buko. ¹³Ne, nemayong jubah, sah ne titapuko, nena eudo Asena Walri. ¹⁴Metlre na pelra yo mo ne nekaina nete tau kain lenan nelre, nemblre kuda klru-klru bulrane, mayong linen plre titipuko poi tlre na, mlro-mlro tlre. ¹⁵Nenei embulru rena, a'lri yowena meteko yemo tra mane bangsa-bangsa te baite tutundena. Melrena detlro te ate sane nemlre, metlre na detlro te besi tutulre. De anggur nu nu tlre olru bulru ne, nena Mang kna peko delro te besi tutulre, de anggur nu ku tlre olru bulrune, nena Mang kna peko delre bulra ne. ¹⁶Nete n ate, nena nemayong delre ne, jubah plre oto kembong ne, da, eudote melropuko : Raja-delre Raja siplrena yelri koi pai, neplre naye yalri jalrize siplre na na yelri kopai. ¹⁷Neplre naye, de dou tetialre malaikat detlro besiko besika sei miyowe bulru ne tepe yowe. Neplre naye, metlre na awe mano neni kiyai yena, ate alrema sane yomu, awe yetaipeko Walri yaiye date membe danou mone koplri nenlre, Mang plre yousate ane malre, ¹⁸netenate, we metlre na raja kna eute anem be, panglima kna eulati, wakeplre na detlro malriza-malriza detlro kna eu, neplre naye ne poi detlro ambai merdeka detlro kna eu, ne detlro yalre nou neniki yaiyena, ne metlrena detlro kna eu, neplre naye nepoi detlro, ambai merdeka detlro, detlro delre ambai detlro kia. ¹⁹Neplre naye malrizer plre raja plre mang klra ne, nenei plra detlro plre, malriza klru-klru kna natebulru ne sangku te tute naye. ²⁰Neplre nayunemabriza te kelro kaye nedetlro asena pelre mamakri yomu mamana kembalri te moko yowe malriza kna bukoune, neplre naye nipi pekote yate kembre yaiye, malriza kna eumane, nete asemone mekaim beko, nete kapi yaine, ne metlrena mane yelreu-yelreu sing perna nau te yelro yaiye yoinng yaing pelre. ²¹Nepelre, naiye, posi mena neme niki yaye mete ka ye nena mebulru lre baite meyowe malriza klru-klru kna eu blra ne neke yowe, metelre na awe mi yaiye, nena anende te ani yaiye eselre te meko yaiye.

Chapter 20

KERAJAAN SERIBU TAHUN

¹Nemane delrati, de tiyalrena malaikat walriyo de kayolre-ate me yowe, ne douku me yowena tete oti plre beka yena sa delre mene atepuko me yowe. ²Ne tikido te kelrouku, nenape walre sena, ne mase wapi-wapi na neplre nete sa beke puko nena mai 1000 sasi kaye, ³yepu puko melrasi ye tete plre yetayena, neplre dite dinipuko, neplre ne da detelro yolre-yolre na nekoutena wapi pai-nena mai sasu kena 1000 selrei tenonbonde wande baite anainkonde. ⁴Neplrena, detiyalrena keplre engkeng-keplre engkeng ne bulrane niki yayena detelro-detelro a delre te yatekai melre ate tena yena. De tiyalr na detelro kena eunulru nena seso te baite pelroi yai mena ne detelro Walri yei kena eudo te saniyai mena te neplre asna Walri tan mote, neplrena detelro ne malrisate bai dosena-dosena neplrena nenapaitana bai mene. Ne metelrna nekoute deye naye neplrena awalrite nekoute walroi yei de kayei plre sanenai mlre nana mai 1000 selrei. ⁵Nemane delrati, detelro si dite sowe yowena ne nekou tena deyipai nepolre mai 1000 tutena mekoipainya. Da deye nayena memetelpe yatena. ⁶Melro-melro plre poite detelro ya beina bulrane deye nayena. Da detelro-da detelro, tete betena netena a mena ambai, nemane ne metelrna man Walri plre Walri Yei de kayei a sani-sani na neplrena nembire ate sane nai melre mai 1000 selrei.

KEKALAHAN IBLIS

⁷Nepolrena mai 1000 tutemekombuko, mase ongko lre baite tanai bonde. ⁸Ne endena metelrna detelro alru teme kilpimbei-nekayena ne wape nemelpena, Gog Magog plre, neplrena ne te kolri nen bonde pelra te denai nelpena nena telreng kisi yepa tuna mane. ⁹Ne metelrna da anende kulra tenowena te neplre poi detelro te antunenam kone neplre bise te delrai nena yo delre delra ti. Nemane sing bulralre man no lre ate me yowe nete baite tanu puko. ¹⁰Neplre, mase nembelre wape you muna te yepai puko-sing kung bulru te yowe, dipeni malrisa plre asna walri-te mamaye kilri yai mena delrati yepai me puko. Ne metelrna meslro-slro mekonai me lre den e dai ne mana mote.

PENGHAKIMAN DI HADAPAN TAKHTA PUTIH

¹¹Nena mukuna mane, de tiyalrna keplre engkeng kulru-kulru delre neplrena ne nebulrane neke yowe, neplre ne bekouna da anende ma plre nalpi puko neplrena nena nou mena tupei pai. ¹²Neplre, de tiyalrna detelro dite sowe yowena, delrekiya plre, me keplre engkeng bekoune tipi yaye. Nemane, semo-semo te baite bulru yaye neplre semo si delrati, nene nape awalri semo, neplre delro dite sowe yowena ne tena a tiye nayena nenatena semo yene tenaye, nemane nena peko meko yai na te. ¹³Nau detelro dite soweyowera kotuna te date tane me pon de, tete tete delre plre detelro diti sowe yowena date tanai me ponde, neplrena detelro bei-bei nena peko meko ya ye na te ate tena yema. ¹⁴Neplrena, tete tete delre plre sing dekwena nau bulrate balre nai tini, nena tete da betena-nau sing plrena. ¹⁵Nemane delrati detelro bei-bei nena eudo walri semora melroi pai nya, ne detelro yepenai ponde sing dekwena nau te.

Chapter 21

LANGIT DAN BUMI YANG BARU

¹Nepelre, detiyalrena wanimbana ma'pelrekani wanimbana, ne na ma memetena pelre kari memetena nepenane puko, naulaiti ne pe ambai. ²Neper laiti, yomelromelro delreteti yalre, Yerusalem wanimbana, manolre osuku, walrikenare, nepelre nepete pendalraye milrebelrang do kotena mane dindei temelrowe. ³Debeto yalrena keplre engkeng bulralrena a'detelre elreyowe, "Tembe, Walri mie detelro kena nelrone neke we. Nedetelro nelronenekendene pelre nedetelro ne nadetelrotedunia pone. ⁴Nena doubute doulrenatebaite sumbone nepelretete kainepa ambai dumbone, kwalri nepe ambai laiti, doubu, yansinesa mekoyaimena nepebai tedouku nelre ewe." ⁵Ne kepelre engkeng bulrane nekewe a'te elreyowe, "Tembe, metelrena mane nepe nememote de, mekombukalre!" ne-nekoute elreyowe, "Da'a'kalro temelrombe telrepelre nepelre nolruna." ⁶Nemane laiti, dete sane youte, "Nepe ambai! de Alfa pelre Omega pelre, memetena pelre tutena pelre, detelro sine bumalri perna netewa iribumenunate nemei itenelre anende. ⁷Sime nolruna dana metelrena nekelronde tapende; de nena walri mane. ⁸Nemane daiti, endiki pelre dekaina, telre pelre ambainya nepelre kilri, sowe wena detelro kaimaperna, bulro detelro, ona olruna pelre kepainena, nepelre metelrena apeupeuna, nena nou yatena ina sing piupiu dekaina bulrutenaiye da tete dabetena."

YERUSALEM WARIMBANA

⁹Neperna, malaikat mesi sibepelre simbei ti yiumesi sibepelre tapeyowe ne einapeko mesi sikepe ire kemeupuko tutena meyowe dete sane youte, "Mewe, wetemilre dindei melrombukonate kilrite weponde, nena Domba Yeimilre." ¹⁰Nepelre, alru melromelro einedokutelre mekosidelre nepelre yahe telre nenoute yonde, date. Yerusalem yomelromelrote kilri yatu, Walrikenalre manolre osukuna, ¹¹neina walrikenamoi kemeu peko nepelre nenakiya permata yalre dopelrekena mane, permata yaspis mane, melromelro kristal mane. ¹²Neyodelre nena olruelre delrenepe ireyalre dopeire nepelre nenager bang mau mebeye bepene. Neger bang mau bulrana malaikat mebyebe selreipe trenekaye nena eudo nebulrane melrai puko, Israel selrai mebye beselrei pelrete melraipeko. ¹³Ana sutena gerbang mau naming selre, nelro alru sutena gerbang mauna ming selrei, nepelre yepalre sutena gerbang mau naming selrei, wau sute na gerbang mau naming selrei. ¹⁴Nepelre neyo delrena olruelre kelraipekona ana dana nena bulrada na eudote melraipeko Domba Yei mebye beselrei pelrei pelre melraipeko. ¹⁵Dembelre sanete pukona malaikat kate emas tre mekaimbekonateta pe yoweneyodelre tetu wandena, gerbang mau, nepelre dlru elre pelre. ¹⁶Neyo demenena euneke wena teme kilrimbei, tiki pelre kulra nema nemo, neyodelrete katetuwayowe, nena yau domesi yembe pelrei, tiki, peto, nepelre, yalre d'lraiti nemanemo. ¹⁷Nepelre, olruelre yodelrenatetuwa yowe, nena yaudomesi yesibepe ire, nena deteiro kena yau ne tuwayowe, malaikat d'lraiti nemanemo. ¹⁸Diru elre yodelrena permata yaspis ireme kaim beko nepelre neyodelre emas yelrolre mekaimbeko, slroming yelrotena mane. ¹⁹Neyodelrena dlru elrenena ana dana nena syasyasyi metelrena permata yalre dopelrena, memetena dlru ana dana yaspis, betena safir diru, naming tena mira diru, kilrimbeitena diru zamrud, ²⁰mesitena unam oiru, mesimbei pelrna sardis olru, mesi bepelr'na taina cempaka diru, mesinaming pelr'na beril, mesikilrimbei pelr'na krisolit olru, mebetena krisopras, olru mebeyembe pelrena lazuardi, nepelre me beye beselrei pelr'na kecubung olru. ²¹Nena gerbang mau mutiara mebye beselrei pelre gerbang mau nelrinelri mutiara mbei-mbei mekoyaye. Neyo delrekena nipi emas yelrolre mekaim beko, selroming yelro mane. ²²Detiyalrena neyodelre eina Walri ongko ambai nena Mang Walri ne na moi delre mbeimo, nepelre Domba Yei nena Walri ongko nepe. ²³Supelre okopelre kenakiya neyodelre einadikipai nena Walri kena moi mbeimo neyo delreie elrembuko nepelre Domba Yei nena sing kiyatena mane. ²⁴S'ltai blra blra neyo delre kena kiya eine walre naye nepelre andowa pi amdo wapi dakani dulrana sabupoi bupoi teolrundy esute menaye. ²⁵Da syema gerbang mau bete petredinpai, nepelre dene ambai nyanou. ²⁶Shai blra b'Iranena poi plre hena moi pelrenayo dehrete diruna menaye. ²⁷Nepe irena, deteiro pekote mekaina ambai aupeupeu petre danyena, neyodetre esutenaipai, nena eudo pelre Domba Yei kena Walri semoke peine melrai peko na'mbeimo.

Chapter 22

¹Malaikat dete walri bu melre wai tekilripuko, nena yelro kristal mane, Domba Yei pelre Mai kena dialre detowe
²neyo delre nipi nelro telrene, melrewai sute sute yawe, nenouna walri onung tepewe nena eu mewena bemeye
 suna bepelre oko yune yune mewe. Ne onolrena kepei yoyotenaite deyume. ³Nenouna peko ambai, neplre Domba
 Yei pelre mai kena kepelre engkeng neyo delrene nekewe. Kembalri detelro nete kapenaine. ⁴Nena bete tenai
 nelre nepelre Nena eidote kenane melronai pone. ⁵Dene nekou tena ambai nepelre singkiya pelre sukiya pelre
 kena nikipai Mang Walri kena kiya eine nekaye, nepelre nena a, bulrane neme nekende mende.

YESUS KRISTUS NEKOU TE MENDE

⁶Malaikat dete saniyoute, "Metelrena da, a' telrepelre nepelre nolru lati, Walri, Mang Walri pelre nabi kena
 yambu lre malaikat te sanumbuko nena kembalri detelro te kilrinbone beyaye memete kiyam bone. ⁷Betombe, De
 welra metelre! Detelro da semo eina akulrung te noulre mekondena poi pelre dounde." ⁸De Yohanes, bentekeine
 betoyalre nepelre derei doune mukutiyalre. Nedaine nena bintikeine betoyalre nepelre metelre dou ne tiyalrena,
 malaikat kena otoune lati sesoyu tapuyanale. ⁹Nemane, dete a sanuyotu, "Nemena tena mikoipainya! De
 wembelre dokeka posi pelre, nabi pelre metelrena detelro da semo eine A kulrung te noulru mekaina nekembalri
 detelro mbeimo. Mang Walri Te Kapemanre!" ¹⁰Nepelre, malaikat dete sanuyotu, "Da semo eineakulrung nekaina
 si betepelre kasoipaiya nena ya nepe nopiyewe." ¹¹Detelro peko te mekondena nepene pekote mekondena, detelro
 kena mlro-mlro ambai-ambaite nekende, detelro poite mekondena nepene poite ditende, nepelre detelro kena
 temete nekande temete mbeite nekende." ¹²Betombe, De nekoute metelre! Nepelre, De sate doutelre metelre,
 detelro kembalri poite mekoyai nate itemlre. ¹³De Alfa pelre Omega, Memetena pelre Tutena, Betena pelre
 Metosuna. ¹⁴Detelro jubah pelre sukuyaina poi pelre daunaiye nemane lati nenei walri onung pelre neyodelrete
 germanng maulre esute naye. ¹⁵Neyodelre basuna yoku, detelro tepe kote mekaimena, kaima detelro, detelro
 tutaimena, ona olruna pelre kepainena detelro nepelre detelro apeu ppeu pelre wepaimena. ¹⁶De, Mang Walri,
 malaikat te nepe sanem bukalre jemaat-jemaat te metelrena da a te sanenemlre. De so nepelre Daud kena
 toulrena, Meya Omosulruna Elrumbuko." ¹⁷Walri alru nepelre milre bainya ate mekopukko, "Date membe!"
 Nepene detelro humalri pelrena menai sanoyumu, "Date membe!" Walri bute nemei; olru naina detelro menai
 olru naiye."

TUTENA

¹⁸Demetlrena detelro senamalre da semo ei na akulrung pelre betoyaina, "Sime da semo eina akulrung
 melraipukona te a simena tenebulrate lati alron sine, Mang Walri peko da semo eine melraipuko nate nena
 bulrate yate nenenlre. ¹⁹Nepelre, sime da semo ei a'kulrung melraipukonate site kaso nembone, Mang Walri
 nenalre Walri onung te baite dounde, neyo delre mlro-mlrolrena, nemane da semo eina a'kulrung melraipukona
 mane." ²⁰Da semo na akulrung pelre melrupukona e'leyowe, "Ya, De welra metlre." Amin! Metelre, Mang Walri!
²¹Mang Walri kena poi we metlre kena bulrate. Amin.